

**UNIVERZITET U BEOGRADU
FILOLOŠKI FAKULTET**

Violeta M. Vesić

**NOVOISTORIJSKA TUMAČENJA
AMERIČKE KNJIŽEVNOSTI
USTAVNO-REVOLUCIONARNOG
PERIODA**

doktorska disertacija

Beograd, 2013.

**UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOLOGY**

Violeta M. Vesić

**NEW HISTORICIST INTERPRETATIONS
OF THE AMERICAN LITERATURE OF
THE REVOLUTIONARY PERIOD**

Doctoral Dissertation

Belgrade, 2013

Komisija za pregled i odbranu:

Mentor: dr Radojka Vukčević, redovni profesor, Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu

Članovi komisije:

1. dr Vladislava Felbabov, redovni profesor, Državni univerzitet u Novom Pazaru, Departman za filološke nauke
2. dr Aleksandra Jovanović, docent, Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu

Datum odbrane: _____

Novoistorijska tumačenja američke književnosti ustavno-revolucionarnog perioda

Rezime

Predmet istraživanja ovog rada jeste analiza američke književnosti revolucionarnog perioda u svetlu novostorijske kritike. Razlozi za ovakav izbor su višestruki. Promene u britanskoj kolonijalnoj politici koje su počele u drugoj polovini XVIII veka, a koje su se odnosile na poreze i uređivanje trgovine i vlasti, dovele su do nemira i rasta nezadovoljstva na tlu američkih kolonija. U godinama koje su usledile, upravo je kroz književna dela – kroz pisanu reč Američke revolucije, došlo do rasta svesti o političkom i kulturnom identitetu Amerikanaca i o potrebi za nezavisnošću. Književna dela Američke revolucije govore o motivima, željama i osećanjima ljudi, koji su bili sukobljeni protiv tada najveće vojne sile sveta. S druge strane, ova dela govore i o procesu nastanka i razvoja Amerikanaca, američkog nacionalnog karaktera, društva i vlade.

Novoistorijska kritika predstavlja jedan od značajnijih kritičkih pristupa ovom važnom periodu američke književnosti od poslednjih decenija XX veka pa sve do danas. Godine 1976. obeleženo je dve stotine godina američke nacije. Tada je sva pažnja Amerikanaca bila usmerena na revolucionarni rat. Sto godina pre toga, Amerikanci su obeležavali jedan vek postojanja. Književne istorije koje su objavljivane pred proslavu dvestogodišnjice nezavisnosti bile su interpretacije dešavanja u XVIII veku, ali i interpretacije interpretacija iz XIX veka. One su uključivale i ono što se u XIX veku mislilo o revolucionarnom ratu. Činjenica je dakle da čitamo unazad, ali i da čitamo unapred i da često ne možemo biti sigurni u izvore nekih mišljenja i stavova. Ono što izvodimo kao zaključak je da prošlost mora uvek biti u sadašnjim razmišljanjima. Proučavanje književnih dela primenom novoistorijske kritike je proučavanje politike, istorije, kulture i okolnosti u kojima su ta dela nastala. S obzirom na jednu od glavnih činjenica koja se nalazi u središtu ove kritike da istoriju ne možemo posmatrati objektivno i da se realnost može razumeti samo kroz kulturni kontekst koji delo otkriva,

ponovno čitanje i tumačenje američke revolucionarne književnosti je ne samo ponovno čitanje tekstova koji su već svima dobro poznati, već čitanje na jedan novi način.

Ključne reči: Američka revolucija, nezavisnost, novi istorizam, književnost, štampa, tekst, kontekst

Naučna oblast: nauka o književnosti

Uža naučna oblast: američka književnost

UDK broj: 821.111(73).09(043.3)

New Historicist Interpretations of the American Literature of the Revolutionary Period

Abstract

The subject of research of this thesis is an analysis of the revolutionary period of American literature in the light of the New Historical Criticism. The reasons for this choice are manifold. Changes in British colonial policy, which began in the second half of the eighteenth century, and which related to taxes and regulation of trade and government, led to the growing discontent and unrest in the territory of the American colonies. In the years that followed, it was through the literary works – through the written word of the American Revolution, that a growing awareness of the political and cultural identity of Americans and the need for independence arose. The literary works of the American Revolution discuss motives, desires, and feelings of people who were in conflict with the greatest military power of the world then. On the other hand, these works address the creative process and development of Americans, the American national character, society and government.

The New Historical Criticism has been one of the major critical approaches to this important period of American literature since the last decades of the twentieth century. The United States of America celebrated two hundred years of its nation in 1976. Then, all the attention was focused on the American Revolutionary War. One hundred years ago, Americans celebrated a century of existence. Literary histories that were published before the bicentennial celebration of independence were interpretations of events in the eighteenth century, as well as interpretations of the nineteenth century interpretations. They also included what the nineteenth century people thought of the revolutionary war. The fact is that we read back, but that we also read in advance and that very often we cannot be sure of the source of some opinions and attitudes. This leads to a conclusion that the past must always be in the present deliberations. The study of literary works by applying the New Historical critical approach is the study of politics, history, culture, and circumstances in which these works were created. Taking into consideration one of the main facts, which is in the center of this criticism, that

history cannot be seen from an objective perspective, and that reality can only be understood through the cultural context that reveals the literary work, rereading and reinterpretation of the American revolutionary literature is not only a reading of well-known texts, but it is a reading in a new way.

Keywords: American Revolution, independence, New Historicism, literature, press, text, context

Scientific Discipline: Literature

Scientific Subdiscipline: American literature

UDC number: 821.111(73).09(043.3)

SADRŽAJ

<i>Rezime</i>	<i>iv</i>
<i>Abstract</i>	<i>vi</i>
1. UVOD	1
2. NOVI ISTORIZAM	10
2.1. Koreni novog istorizma	10
2.2. Uticaj antropologije	14
2.3. Uticaj istorizma	16
2.4. Uticaj marksizma	18
2.5. Uticaj Mišela Fukoa	20
2.6. Istorija kao tekst	24
3. MAJKL VORNER: RAĐANJE AMERIČKE KNJIŽEVNOSTI KROZ RAĐANJE NACIJE I RAZVOJ ŠTAMPE	30
4. PAMFLETI I PISMA AMERIČKE REVOLUCIJE	38
4.1. Puritanske jeremijade	40
4.2. Revolucionari protiv lojalista.....	41
4.3. Džon Dikinson i Džozef Galovej	48
4.4. Semjuel Sibari i Aleksandar Hamilton	113
5. BENDŽAMIN FRENKLIN: RAZVOJ REPUBLIKANSKE POLITIČKE KULTURE KROZ RAZVOJ ŠTAMPE	132
5.1. Benjamin Frenklin: političko novinarstvo.....	138
5.2. Bendžamin Frenklin i američka nezavisnost.....	147
5.3. Autobiografija	152
6. RAZVOJ POEZIJE U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA	163
6.1. Filip Freno	163
6.2. Frensis Hopkinson	194

6.3. Džonatan Odel.....	214
6.4. Glas iz senke: Filis Vitli	241
6.5. Glasovi iz Konektikata: Timoti Dvajt i Džon Trumbul.....	246
7. RAZVOJ PROZE U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA	252
7.1. Sentimentalni roman	256
7.2. Satirični roman.....	261
7.3. Čarls Brokden Braun	263
8. DRAMSKO STVARALAŠTVO U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA	267
8.1. Dijalog kao osnovni oblik kolonijalne drame	267
8.2. Pozorište u Americi tokom revolucionarnog rata. Američka ratna drama.....	274
8.3. Dramsko stvaralaštvo Mersi Otis Voren	285
9. ZAKLJUČAK.....	300
LITERATURA.....	309
Primarni izvori.....	309
Sekundarni izvori.....	312
<i>Biografija autora</i>	<i>330</i>

1. UVOD

Druga polovina XVIII veka predstavlja izuzetno važan period u književnoj istoriji Amerike. Tokom ovog perioda nastao je ogroman književni opus, koji je uglavnom bio revolucionarnog karaktera. Dela koja su nastajala pre, tokom ili neposredno posle revolucionarnog rata bila su posvećena borbi za nezavisnost, slavi američke nacije, veličanju istaknutih pojedinaca u revolucionarnoj borbi, ali je sa druge strane bilo i onih koja su bila antirevolucionarno inspirisana i koja su pozivala na odanost Velikoj Britaniji. Tokom revolucionarnog perioda pisci su se borili da pronađu glas ili odgovarajuću formu kroz koju bi izrazili sverastući nacionalni identitet. Oni nisu uopšte imali lak posao. Veliki problem je predstavljalo stanovništvo koje je pretežno bilo ruralno, koje nije želelo da sarađuje i koje je književnost povezivalo sa onim što stvaraju predstavnici visoke društvene klase u Evropi. Da bi pridobili njihovu pažnju i poverenje, pisci su morali da ih ubede da su dela inspirisana njihovim načinom života i da su od nacionalne važnosti. I pre izbijanja revolucionarnog rata, ali i tokom njega, književnost je ostala važan činiac, jer je pružala podstrek Amerikancima da istraju do pobeđe. Njena važnost nije bila ništa manja ni u periodu nakon rata, jer se sa rađanjem nove nacije rodila i potreba za stvaranjem izvorne, nacionalne književnosti. Obim književnih dela nastalih u ovom periodu izaziva još veću pažnju ukoliko se uporedi sa onim koji će nastajati u narednim decenijama nakon rata i koji će biti neuporedivo manji.

Književna dela ovog revolucionarnog perioda izvršila su veliki uticaj na istoriju Amerike, ali je u isto vreme i ta ista istorija poslužila kao dobar kontekst za njihovo nastajanje. Teorijski pristup koji će se u ovom radu primeniti na tumačenje književnosti revolucionarnog perioda je novoistorijska kritika.

Tokom većeg dela XX veka istorija je posmatrana kao fenomen van književnosti koji garantuje istinitost književnog tumačenja. Istorija je bila jedinstvena i funkcionisala je kao osnova za čitanje književnog dela. Tokom sedamdesetih godina XX veka došlo je do promene stava ka istoriji u američkoj teoriji književnosti, tako da se javlja nov teorijski pristup koji će ubrzo postati poznat kao novoistorijska kritika (New Historicism). Začetnicima ovog pristupa smatraju se američki kritičari i teoretičari

književnosti: Mišel Fuko (Michael Foucault), Rejmond Vilijams (Raymond Williams), Edvard Said (Edward Said) i Frenk Lentricija (Frank Lentricchia). Novoistorijska kritika kao termin ulazi u rečnik književne kritike najviše zaslugom dela Stivena Grinblata (Stephen Greenblatt), Luisa Montrouza (Louis Montrose) i Džeroma Makgana (Jerom Mc Gann).

U središtu ovog pristupa je obnovljeno interesovanje za proučavanje književnih dela u svetlu istorijskih i političkih okolnosti u kojima su nastajala. Fuko je ohrabrivao čitaoce da počnu da premeštaju književne tekstove i da ih povezuju sa diskursima i reprezentacijama koje nisu književne, kao i da ispituju sociološke aspekte tekstova kako bi uzeli udela u socijalnim borbama sadašnjice. Neke od najvažnijih odrednica ovog pristupa su:

1. istorija se ne može objektivno posmatrati i na prošlost se uvek gleda iz perspective sadašnjosti, jer je čovek pod uticajem trenutka u kojem živi;
2. književnost je deo istorije. Književni tekst predstavlja kontekst drugih aspekata života, ali u isto vreme navedeni aspekti predstavljaju kontekst književnog teksta;
3. književno delo učestvuje u istorijskim procesima pa na taj način igra ulogu u formiranju kulturne i političke stvarnosti;
4. čovek je proizvod posebnih društvenih odnosa u konkretnom istorijskom trenutku i njegova priroda nema unapred datu suštinu.

Doktorska disertacija *Novoistorijska tumačenja američke književnosti ustavno-revolucionarnog perioda* bavi se istraživanjem odabranog dela književnog opusa nastalog u ovom periodu kroz primenu novoistorijskog kritičkog pristupa, čiji će doprinos biti u tome što će stanovnicima Amerike, kao i onima koji se bave proučavanjem istorije i književnosti Amerike, pomoći da, gledano iz današnje perspektive, bolje razumeju književne tekstove, a na taj način i dobiju jednu novu sliku istorije tog vremena. U prvom poglavlju će se govoriti o korenima novog istorizma, kao i o razvoju ove kritike kroz uticaje antropologije i rad Kliforda Gerca (Cliford Geertz), kroz uticaj istorizma, marksizma i uticaj Mišela Fukoa.

Govoreći o novoistorijskoj kritici, na području proučavanja američke književnosti javlja se jedan od kritičara čiji je rad od naročitog interesa za potrebe ovog istraživanja, a to je Majkl Vorner (Michael Warner). Treće poglavlje ovog

istraživanja će kroz rad ovog kritičara govoriti o spajanju i međusobnom uticaju književnosti i društva, kao i razvoju republikanske kulture kroz razvoj štampe. U *Pismima rane republike (The Letters of the Early Republic)*, Vorner primenjuje Fukoovu teoriju snaga-znanje na situaciju u američkom društvu u kojem je kultura oduvek bila heterogena, a vlast slaba i decentralizovana. On daje jednu novu teoriju rane američke književnosti, ali i novu teoriju Američke revolucije. U središtu njegove teorije je ideja da je razvoj štampe i štamparske tehnologije, ali i pismenosti u Evropi između perioda renesanse i XVIII veka, doveo do značajnih promena u kulturi i politici. On naglašava izuzetan značaj štampe u periodu revolucije, koji je u velikoj meri uticao na otpor koji su Amerikanci pružili Britancima i uspeo da u potpunosti opredeli ljude za nezavisnost. Kao logičan sled obrazovanja javnosti, napredovanja kulture i štampe, Vorner na isti način objašnjava i značaj Deklaracije o nezavisnosti i Ustava SAD-a. Vorner zaključuje da su SAD-e nacija koja je nastala zahvaljujući štamparskoj presi.

Četvrto poglavlje ovog rada bavi se pamfletom kao novom književnom vrstom, koja je doživela neverovatan uspeh u ovom periodu. Pamfletisti, iako nisu bili književnici po svom primarnom zanimanju, su se pokazali kao važne političke i religijske vođe, koje su u datom trenutku odigrale važnu ulogu u istoriji Amerike. Brojni pamfleti koji su nastajali tokom ovog perioda bili su patriotski orijentisani i pozivali su na nezavisnost, ali su bili značajni i po tome što su raspravljali o neotuđivim pravima ljudi, pa tako pokazali i uticaj vodećih mislilaca evropskog prosvetiteljstva: Voltera, Rusoa i Loka. Pored pamfleta koji su nastali iz pera patriota i postali poznati s razlogom, a uzimajući u obzir da su istorije uvek pisali pobednici u ratu, ovaj period beleži i veliki uticaj lojalista i književnih formi koje su oni objavljivali u ovom periodu. Autorstvo većine pamfleta, eseja i novinskih članaka je nepoznato, ali ono što se zna je da su lojalisti činili jednu veliku grupu, koja je bila iz redova advokata, poslovnih ljudi, zvaničnika, ali i pripadnika anglikanskog sveštenstva. Kao politička grupacija otpočeli su sa svojim delovanjem nakon okupljanja Prvog kontinentalnog kongresa 1774. godine, kao i formiranja kontinentalne unije. Njihovo delovanje nastalo je kao reakcija na pomenute događaje, a u svojim spisima pozivali su stanovnike kolonija da ostanu lojalni britanskoj kruni i ukazivali na to da je unija sa Velikom Britanijom jedini način da se obezbedi prosperitet i sačuva sigurnost. Pored ove namere, dela lojalista su imala za cilj i da pruže kritiku liderima revolucije kao i da istaknu loše strane nezavisnosti. U

ovom poglavlju posebna pažnja biće posvećena odnosu patriota i lojalista, kao strana sukobljenih u građanskom ratu, a koji su svoje političke ideologije izgradili iz prve dve političke partije na prostorima američkih kolonija: partije vigovaca i torijevaca. U prvom delu ovog poglavlja govoriće se o odnosu Džona Dikinsona i Džozefa Galoveja. Iako su ova dvojica od početka nemira u američkim kolonijama pa sve do završetka rata jasno stajali na različitim stranama, Dikinson na strani radikalpatriota, a Galovej na strani lojalista, pažljivo proučavanje njihovih dela i zalaganja tokom ovog važnog perioda američke istorije i kulture govori o tome da su imali mnogo više sličnosti nego što su to ikada mogli da pretpostave. Na kraju sukoba obojica su pretrpela osudu zbog svojih konzervativnih stavova u politici između Velike Britanije i američkih kolonija. Drugi deo ovog poglavlja prati odnos Semjuela Sibarija, konzervativnog sveštenika anglikanske crkve, i Aleksandra Hamiltona, tada mladog studenta.

Peto poglavlje će se pozabaviti književnim delom Bendžamina Frenklina (Benjamin Franklin). Njegov veliki uticaj u revolucionarnom periodu može se sagledati kroz razvoj štampe i njegov prvobitan rad u štampariji koju je zajedno sa bratom Džejsom otvorio u Bostonu, rad u časopisu *Pennsylvania Gazette*, njegov rad u diplomatiji, ali i kroz veliki broj prepiski sa prijateljima i zvaničnicima sa obe strane Atlantika. Njegova dela nisu toliko značajna u književnom smislu, jer su usmerena na aktuelne konflikte između kolonija i Velike Britanije, ali su s druge strane značajna zbog direktnosti koja odlikuje sve njegove spise, zbog naučnog pristupa i satire. Neki od najznačajnijih Frenklinovih spisa koji će se izučavati su: *Autobiografija (Autobiography)*, *Razlozi američkog nezadovoljstva (Causes of the American Discontents, 1768)*, *Pravila po kojima jedna velika imperija može biti pretvorena u malu (Rules by which Great Empire May Be Reduced to Small One, 1773)* i dr.

U šestom poglavlju ispitiće se razvoj poezije u američkom revolucionarnom periodu kroz istraživanje patriotskih satira, pesama i balada nekih od najistaknutijih autora ovog perioda. Najbrojnije su bile satire koje su obeležile svaku fazu borbe sa Engleskom, ali koje su ismevale i unutrašnje konflikte između vigovaca i torijevaca. Prvi među autorima bio je Filip Freno, američki pesnik francuskog porekla, koji je svojim delima nastalim tokom peroda rata sa Velikom Britanijom, ali i građanskog rata sa njegovim sunarodnicima lojalistima, podržavao nezavisnost Amerike i bio na strani patriotskog pokreta. Drugi pesnik, čiji se književni doprinos istražuje u ovom poglavlju,

je Frensis Hopkinson, koji je takođe podržavao ideologiju patriota. Za razliku od Frenoa i njegovog pesničkog izraza punog ljutnje i mržnje prema neprijatelju, Hopkinson se smatra tvorcem komičnog u američkoj ranoj poeziji. Umesto da napada neprijatelja oružjem koje je on koristio, Hopkinson je odlučio da će mnogo više postići izlaganjem stranih neprijatelja Britanaca, ali i unutrašnjih, lojalista, podrugljivom podsmehu. Pored njegovih velikih zasluga kao pesnika u borbi za nezavisnost, Hopkinson se ističe i kao prvi američki pisac opera, ali i kao čovek koji je zaslužan za današnji izgled američke zastave, za njene pruge i zvezde. S obzirom na nameru ovog rada da rehabilituje neke od važnijih autora iz redova lojalista, ovo poglavlje će istraživati i uticaj Džonatana Odela, kao jednog od najvećih boraca za ostanak u uniji sa Velikom Britanijom. Istraživanje njegovog života i dela pomaže nam da shvatimo kakav je stvarno bio život kolonijalnih lojalista u periodu pre i tokom revolucionarnog i građanskog rata. U nastavku ovog poglavlja govoriće se i o nekim glasovima sa margine, kao što je bio glas Filis Vitli, začetnice afroameričke poezije, ali i o glasovima Džona Trumbula i Timoti Dvajta, boraca za reformu visokog obrazovanja i studija književnosti uopšte.

Sedmo poglavlje će govoriti o razvoju proze na američkom kontinentu, o borbi za stvaranje izvorne američke književnosti i odupiranju književnoj tradiciji Britanaca. Ovo poglavlje će ispitivati i pojavljivanje prvih žena autora proze, među kojima se ističu Suzana Roson i Hana Foster, jedne od prvih pisaca sentimentalnih romana. Pored sentimentalnog romana, ovo poglavlje istražuje i razvoj satiričnih romana i dela Hju Henri Brekenridža i Čarls Brokden Brauna.

U osmom poglavlju pažnju ćemo posvetiti razvoju drame i pozorišta na tlu Amerike tokom revolucionarnog perioda. Kao što je bio slučaj i sa ostalim književnim rodovima i vrstama, drame koje su nastale u ovom periodu bile su značajnije sa stanovišta istorije, jer su govorile o blizini velikog sukoba, ali pošto nisu imale strogu dramsku formu njihova književna vrednost je bila mala. Ovo poglavlje će dalje analizirati Mersi Otis Voren, jednu od prvih žena pisaca pisama i drama na američkom kontinentu.

U zaključku rada ukazaće se na rezultate do kojih se došlo u toku istraživanja i daće se odgovor na to zašto je novoistorijska kritika, kao teorijski pristup, najprikladnija za proučavanje jednog od najturbulentnijih perioda u istoriji Amerike i američke književnosti.

Dosadašnja nauka je dala veliki doprinos na polju književnih kritika, kao i brojnih studija o književnosti revolucionarnog perioda. U toku pisanja ovog rada na prvom mestu po važnosti našla su se sabrana dela autora koji su stvarali tokom ovog perioda. Zaključak do kojeg se došlo tokom sprovođenja istraživanja je da ne postoje potpuna izdanja svih naslova pojedinih autora. S druge strane, zbog činjenice da su neka izdanja objavljena u velikom broju tomova i nemogućnosti da se prikupe svi tomovi jednog izdanja, za potrebe ovog rada korišćena su različita izdanja ili originalni pamfleti, koji su prikupljeni sa mikrofilmova tokom istraživanja sprovedenog na Institutu za američke studije Džon F. Kenedi u Berlinu.

Govoreći o izdanjima sabranih dela, prvi autor, čiji se književni doprinos istražuje u poglavlju u kojem se govori o razvoju pamfleta, je Džon Dikinson. Izdanja njegovih sabranih dela, koja su korišćena za potrebe pisanja ovog rada i koja obiluju mnoštvom istorijskih i biografskih podataka, su *Spisi Džona Dikinsona (The Writings of John Dickinson)* i *Džon Dikinson: Politički spisi (John Dickinson: The Political Writings)*, koje je priredio Pol L. Ford. Po pitanju dela Džozefa Galoveja, s obzirom da je u revolucionarnom ratu bio na strani lojalista i Britanaca, većina njegovih spisa je uništena, a pretpostavlja se da u posleratnoj patriotskoj Americi niko zato nije ni pokušao da objavi izdanje njegovih sabranih dela. Iz tog razloga, tokom pisanja ovog rada, korišćeni su izvori preuzeti sa mikrofilmova.

Za istraživanje uticaja Aleksandra Hamiltona u radu je korišćeno izdanje *Spisi Aleksandra Hamiltona (The Papers of Alexander Hamilton)*, koje su priredili Harold C. Siret i Džejkob E. Kuk, a koje je objavljeno u periodu između 1961. i 1987. godine u 27 tomova. Ovo je najkompletnije izdanje Hamiltonovih dela, koje pored njegovih spisa uključuje i pisma koje je pisao za svoje potrebe, pisma koje je pisao u ime Džordža Vašingtona, ali i ona koja je tokom tog perioda dobijao od drugih. Pamfleti, govori i pisma Semjuela Sibarija, objavljeni u periodu Američke revolucije, nalaze se u izdanju *Pisma Vestčesterskog farmera (Letters of a Westchester Farmer)*, a koje je objavljeno 1930. godine.

Frenklinova dela, koja su nastajala prvo kroz rad u časopisu njegovog brata, zatim kroz rad u sopstvenom časopisu *Pennsylvania Gazette*, tokom boravka u Londonu kada je radio kao kolonijalni agent, po njegovom povratku kući kada je bio potpisnik Deklaracije o nezavisnosti, kao i njegova *Autobiografija* i dela nastala tokom

revolucionarnog rata, obuhvaćena su u tri velika izdanja njegovih sabranih dela, koja su korišćena tokom pisanja ovog rada. Prvo u nizu je *Benjamin Franklin Writings*, koje je priredio J. A. Leo Limej, i koje sadrži neka značajnija dela i pisma Bendžamina Frenklina uz odličan hronološki pregled svih njegovih spisa. Drugo izdanje je *The Writings of Benjamin Franklin*, koje je priredio Albert H. Smit, i koje je do skoro predstavljalo jedino izdanje koje je obuhvatalo Frenklinove spise iz perioda pre 1773. godine. Treće izdanje je *The Papers of Benjamin Franklin*, urednika Leonarda W. Labarea, koje u svojih do sada 37 tomova predstavlja najpotpunije izdanje Frenklinovih dela i pokušaj da se pored njegovih spisa objave i pisma upućena njemu, ali i ona koja su se direktno ili indirektno odnosila na njega.

Filip Freno je proglašen za pesnika Američke revolucije, a razlog za to su brojne pesme, satire i balade koje je objavio tokom ovog važnog perioda. Izdanje Frenoovih sabranih dela, koje je korišćeno tokom pisanja ovog rada, je *Pesme Filipa Frenoa, pesnika Američke revolucije (The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution)*. Ovo izdanje je značajno zbog toga što pored naglaska na dela posvećena borbi za nezavisnost, na šta ukazuje i sam naslov, obuhvata i Frenoova dela posvećena drugim temama, a naročito onim koje su izražavale njegovo avgustinsko viđenje sveta, lepotu prirode i ljubav prema njoj. Drugo po važnosti izdanje Frenoovih pesama je zbirka pod nazivom *Pesme napisane i objavljene tokom Američkog revolucionarnog rata (Poems Written and Published during the American Revolutionary War)*, koja je objavljena još za Frenoova života 1809. godine. U ovom poglavlju se govori i o književnom uticaju Frensisa Hopkinsona i Džonatana Odela. Za istraživanje književnog opusa Frensisa Hopkinsona korišćeno je izdanje *Život i dela Frensisa Hopkinsona (Life and Works of Francis Hopkinson)*, koje je priredio G. E. Hejstings i koje pored Hopkinsonovih dela sadrži i značajne biografske podatke. Pored ovog izdanja, korišćeno je još jedno pod nazivom *Razni eseji i povremeni spisi (Miscellaneous Essays and Occasional Writings)*, koje je objavljeno u tri toma 1792. godine. Iako se o životu i delima Džonatana Odela ne zna mnogo, tokom istraživanja je utvrđeno da mu je tokom prethodnog veka ipak posvećena značajna pažnja, što potvrđuju dva izdanja njegovih dela, koja su korišćena za potrebe pisanja ovog rada. Prvo je *Lojalne rapsodije: Poezija Stensbarija i Odela (The Loyalist Rhapsodies: The Poetry of Stansbury and Odell)*, što je bila doktorska disertacija, koju je Pastora S. Kaferti odbranio na Džordž Vašington

univerzitetu 1971. godine. Drugo izdanje je magistarska teza, koju je priredila Džoa Anderson na Univerzitetu Britanske Kolumbije 1961. godine, a nosi naziv *Pesme Džonatana Odela sa biografskim i kritičkim uvodom (Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction)*. Filis Vitli je prva pesnikinja afroameričkog porekla čijim se životom i delom bavi ovo poglavlje, a za potrebe istraživanja korišćeno je njeno prvo izdanje pesama pod nazivom, *Pesme o različitim temama, religioznim i moralnim (Poems on Various Subjects, Religious and Moral)*, koje je objavljeno 1773. godine. Ovo poglavlje takođe govori i o nekim mladim pesnicima i reformatorima obrazovnog sistema iz Konektikata, Timoti Dvajtu i Džonu Trumbulu. Tokom pisanja ovog rada korišćena je zbirka pesama *Poetska dela Džona Trumbula (The Poetical Works of John Trumbull)*, koja je izdata 1820. godine i koja pored Trumbulovih najpoznatijih satira sadrži i značajan biografski uvod o autoru, kao i prva epska pesma Timoti Dvajta "Opsada Kanana" ("The Conquest of Canaan"), objavljena 1785. godine.

Za istraživanje razvoja proze u doba revolucionarnog rata u toku rada je korišćena studija M. T. Gilmora, *Književnost nacionalnog i ranog nacionalnog perioda (The Literature of the Revolutionary and Early National Period)*, koju je priredio Sakvan Berkovič u prvom tomu *Kembridžove istorije američke književnosti (Cambridge History of American Literature, Vol. I 1590-1820)*. Pored ove studije značajna je i studija Emori Eliota, *Kembridžov uvod u ranu američku književnost (The Cambridge Introduction to Early American Literature)*, koja pored poglavlja koja govore o razvoju romana govori i o književnoj istoriji američke pisane reči od 1492. do 1820. godine i daje pregled kulturnih i istorijskih prilika tokom tri veka američkog postojanja. U ovom poglavlju govori se i o razvoju prvih sentimentalnih i satiričnih romana, kao i o proznom stvaralaštvu Čarls Brokden Brauna, Vilijam Hil Brauna, Hane Foster, Suzane Roson i Hju Henri Brekenridža. Pored pojedinačnih izdanja romana ovih autora, tokom pisanja ovog rada korišćeno je i veoma značajno izdanje, koje je priredila Keti Dejvidson, a koje daje novoistorijski kritički osvrt na dela prvih ženskih pisaca proze.

U poglavlju koje prati dramsko stvaralaštvo u doba revolucionarnog rata istraživan je prvo razvoj dijaloga kao osnovnog oblika kolonijalne drame, a dijalozi koji su se u svrhu istraživanja koristili preuzeti su iz izdanja *Propagandni komadi Američke revolucije (Propaganda Plays of the American Revolution)*, koje je priredio N. Filbrik 1972. godine i *Reprezentativni komadi američkih dramatika 1765-1819 (Representative*

Plays by American Playwrights 1765-1819), koje je priredio M. J. Mouzes 1964. godine. Ovo poglavlje takođe prati uticaj Mersi Otis Voren. Neka od najvažnijih dela ove žene pisca pisama, autora nekih od prvih pokušaja američke drame, sadržana su u prethodna dva izdanja, a pored njih za pisanje ovog rada korišćene su i drame objavljene kao posebna izdanja časopisa ili pojedinačna izdanja novijeg datuma.

Pored navedenih izdanja sabranih dela pisaca revolucionarnog perioda, u pisanju ovog rada korišćene su i brojne druge studije i priručnici koje se odnose na razvoj novoistorijske kritike, na razvoj štampe kroz razvoj republikanske kulture, na društveni i kulturni život Amerikanaca, razvoj pozorišta i jedinstvenog američkog karaktera, ali pošto se one odnose na neke uže tematske jedinice od već pomenutih, na njih ćemo se pozivati u toku samog rada.

2. NOVI ISTORIZAM

Od svog začetka, novi istorizam je identifikovan sa studijama renesanse i romantizma, ali sada se sve više uključuje i u druge književne pravce. Iako postoje velike razlike u argumentima i praksi kod različitih predstavnika ovog pravca, novi istorizam ima jasno prepoznatljive odlike i mnogi novoistoričari će se složiti sa izjavom Voltera Koena (Walter Cohen) da je novi istorizam, kada se pojavio osamdesetih godina XX veka, predstavljao nešto sasvim novo po pitanjima izučavanja teorije, kritike i istorije.¹ Teorijska povezanost sa Bahtinom, Fukoom i Marksom je jasna kao i neka vrsta nemirne veze sa dekonstrukcijom i radom Pol de Mana. (Paul De Man).

U pogledu kritičke prakse ovaj pravac mnogo duguje politički posvećenoj istorijskoj kritici feminizma, etničkih manjina, kritičara trećeg sveta, kao i onih koji su se bavili američkim studijama. Novi istorizam se uzimajući ono najbolje od starog istorizma, oslanjajući se na praksu poststrukturalista i koristeći ideološku kritiku koju je razvio marksizam, kretao ka otvorenoj i sofisticiranoj praksi kritike kulture.

2.1. Koreni novog istorizma

Začetnikom novog istorizma smatra se Stiven Grinblat, koji je početkom osamdesetih godina XX veka radio kao profesor engleske renesansne književnosti na Univerzitetu Kalifornija u Berkliju, a danas predaje na Harvard univerzitetu. Izraz "novi istorizam" je po prvi put upotrebljen 1982. godine u uvodu časopisa *Žanr (Genre)*. Tema radova objavljenih u ovom časopisu bila je da istraži odnos književnih dela i šireg spektra diskursa društvene prakse i kulture određenog perioda. Grinblat i ostali autori ovog broja časopisa *Žanr* nisu mogli da zastupaju formalistički pristup književnosti, koji je dela posmatrao odvojeno od istorijskog konteksta, kao posebna umetnička dela, a nisu s druge strane mogli ni da se priklone istorizmu, dominantnoj teoriji u prvoj polovini XX veka, na osnovu kojeg su književna dela odražavala prilike i poglede na period u

¹ W. Cohen, "Political Criticism of Shakespeare", in J. Howard, M. O'Connor, *Shakespeare Reproduced: The Text in Ideology and History*, London: Methuen, 1987, p. 33.

kojem su nastala.² Nemogućnost priklanjanja tim starim teorijskim pristupima bila je zastupljena kod svih proučavaoca književnih dela, bez obzira na epohu. Godina 1986. je obeležila preokret u proučavanju književnosti, kada je Džozef Hilis Miler (J. Hillis Miller), koji je bio predsednik Američke asocijacije za moderne jezike (MLA), održao govor u kojem je istakao svoje mišljenje da se u proučavanju književnosti poslednjih godina beleži zaokret od teorije i usredsređivanje na jezik, istoriju, kulturu, društvo, politiku, institucije, društveni kontekst, materijalnu osnovu, uslove proizvodnje i dr. On je objasnio orijentaciju ka istoriji i politici kao zahtev koji namećemo sami sebi, zahtev da spoznamo stvarnost pre nego neshvatljive teorijske apstrakcije, a to je etička i politička odgovornost u toku stvaranja književnog dela.³ Po navodima Stivena Grinblata i Ketrin Galager (Catherine Gallagher) novi istorizam vodi poreklo i ima korene u novoj istoriji, antropologiji, poeziji, teologiji i hermeneutici, koje su našle izraz u učenju Đambatiste Vika (Giambatista Vico), a koje su dalje razvili nemački istoričari druge polovine XVIII i prve polovine XIX veka. Među njima se izdvaja Johan Gotfrid fon Herder (Johann Gottfried von Herder), koji je razvio učenje na osnovu kojeg ljudi nemaju nikakva samostalna svojstva, izolovana od konkretne istorijske manifestacije ljudskih bića. Ljudi se rađaju bez identiteta, a on se formira kroz stalno učenje o humanosti, pa je tako moguće u isto vreme učiniti čoveka boljim ili ga iskvariti.⁴ Da bi se razumeli pojedinci ili određena kultura, neophodno je razumeti upravo to pojedinačno, specifično, individualno, a ne primenjivati neki opšti teorijski model. Upravo to odbacivanje univerzalnih estetičkih normi i otpor ka formulisanju sveobuhvatnog teorijskog pristupa predstavlja sličnost između novoistoričara i učenja Johana fon Herdera.

Ono što Ketrin Galager i Stiven Grinblat navode u uvodu svog dela *Practicing New Historicism* je da se novi istorizam opire sistematizaciji, da nikada nije formulisan njegov teorijski program, kao i da ne pristupa tumačenju književnih dela sa unapred pripremljenom grupom pitanja. Za njih je novi istorizam označavao nezadovoljstvo

² V. Felbabov, "Novi istorizam", Sombor: *Dometi*, Vol. 29, 108-111, 2002, p. 7.

³ J. H. Miller, "Presidential Address, 1986. The Triumph of Theory, the Resistance to Reading and the Question of the Material Base", *PMLA*, 102, 1987, pp. 281-291.

⁴ C. Gallagher, S. Greenblat, *Practicing New Historicism*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 2000, p. 5.

formalizmom, menjanje ustaljenih normi i procedura, kao i spoj nespojivog.⁵ Oni navode da je najviše kritika na račun novog istorizma upućeno upravo iz razloga što nije dovoljno teorijski utemeljen. Međutim, oni su mišljenja da je upravo ta fascinacija teorijom i otpor prema njoj ono što je od samog početka karakterisalo napor novoistoričara da daju ponovno viđenje književnosti i kulture. Njih dvoje izražavaju veliki skepticizam ka ideji da je neophodno prvo formulisati odgovarajući teorijski apstraktni sistem a zatim ga primeniti na određeno književno delo. Grinblat i Galagerova, kao i drugi naučnici okupljeni oko novog istorizma, smatrali su da je najbolji način da izraze svoju teoriju upravo u formi časopisa. Razmišljajući o adekvatnom naslovu, oni su došli do naziva *Representations*, a za množinu u naslovu su se odlučili upravo zbog strepnje mnogih u to da će uspeti da naprave jedinstvenu teoriju.⁶ Iako se kasnije ispostavilo da su stvarno imali probleme u definisanju jedinstvene teorijske formulacije, ono oko čega su svi bili složni jeste ideja pristupanja kulturi kao tekstu, čiji se koreni nalaze u antropologiji i učenju Kliforda Gerca. Na osnovu ovakvog shvatanja moguće je zauzeti određenu distancu i sa te distance otkriti sve ono što je teško artikulirati. Još jedna prednost shvatanja kulture kao teksta jeste i veliki izbor sadržaja dostupnih za čitanje. Pored važnih i velikih dela, sada su se čitali i tumačili i neki drugi, manje važni tekstovi. Na taj način, uvođenjem nekih manje bitnih književnih tekstova, došlo je do ponovnog buđenja interesovanja za neka davno zaboravljena ili nepravedno zanemarena dela i njihovo pozicioniranje neposredno pored poznatih dela. Velika pomoć u širenju polja kulturne interpretacije bile su šezdesete godine XX veka i uključivanje nekih do skoro marginalizovanih grupa Jevreja, Afroamerikanaca i Amerikanaca azijskog i hispanskog porekla u proučavanje književnosti.

Vladislava Felbabov u studiji "Novi istorizam" navodi da su različite naučne, stručne i društvene okolnosti uticale na razvoj ovog novog pristupa proučavanja književnosti. Naime, među prvim je činjenica da pol, etničko poreklo, vera, društvena pripadnost, političko opredeljenje ili seksualna opredeljenost profesora univerziteta vrši veliki uticaj na menjanje kulturne i ideološke tradicije proučavanja književnosti. Sve to

⁵ *Ibid.*, pp. 1-2.

⁶ J. N. Cox, L. J. Reynolds, *New Historical Literary Study: Essays on Reproducing Texts, Representing History*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1993, p. 5.

neizostavno vodi i do menjanja književnog kanona u nastavi. Neki od pomenutih profesora, usled osećaja različitosti i velike želje da budu deo društva i kulture, prihvataju dominantnu kulturu. Međutim, kod nekih drugih pojedinaca dolazi do otpora. Pod uticajem različitih mišljenja, došlo je do preispitivanja kanonskih tekstova i uopšte normativnih procedura proučavanja književnosti. To je dovelo do potvrđivanja jednog dela engleskog i američkog književnog kanona, ali s druge strane i do kritike pojedinih kanonskih tekstova. U oblasti proučavanja književnosti, pod uticajem ovih previranja, došlo je do podrivanja estetskih, moralnih i ontoloških principa, uspostavljenih ideološkim postavkama tradicionalnog proučavanja književnosti.⁷

Nastupila je obnova i rast interesovanja za istorijska, društvena i politička pitanja u proučavanju književnosti i kulture. Profesori su kao svoj osnovni zadatak tokom tog perioda videli potrebu da ubede studente da istorija nije nešto što treba posmatrati kao završeno, već da su i oni, kao i trenutak u kojem žive, deo živog istorijskog procesa, kao i da njihovi stavovi, razmišljanja, verovanja i aspiracije oslikavaju oblike i pritiske istorije.⁸

Novoistorizam je često trpeo napade onih koji su ga optuživali da radi na slabljenju estetičkog objekta. Pobornici novog istorizma nisu odbacivali ove optužbe, već su naprotiv rekli da one imaju smisla, naročito kada se poredi novoistorijska kritika književnosti sa tradicionalnim divljenjem književom delu. U svoju odbranu oni dodaju da nemaju za cilj degradiranje umetnosti ili umanjivanje estetskog zadovoljstva, već da žele da pronađu kreativnu moć koja će oblikovati delo izvan granica u kojem je smešteno.⁹

Novoistoričari ističu da su zainteresovani za opšte, ali i za posebno i individualno. Oni nastoje da otkriju kreativne matrice određenih istorijskih kultura i da razumeju kako pojedini proizvodi tih kultura mogu posedovati određenu nezavisnost. Pozicije teksta i konteksta se stalno menjaju i način na koji dolazi do tog pomeranja je upravo ono što interesuje novoistoričare. Oni, takođe, žele da otkriju kako to određeni

⁷ V. Felbabov, "Novi istorizam", p. 11.

⁸ *Ibid.*, pp. 12-13.

⁹ C. Gallagher, S. Greenblatt, *Practicing New Historicism*, p. 12.

tekstovi imaju imunitet u odnosu na politiku svog vremena i ne gube svoje značenje kroz epohe.¹⁰

Ono što prožima radove gotovo svih novoistoričara i što ih povezuje je par ključnih pretpostavki koje je Aram Vizer (Aram Veesser) izložio u uvodu zbornika *Novi istorizam (The New Historicism)*:

1. svaki čin izražavanja utemeljen je u mreži materijalnih praksi;
2. svaki čin otkrivanja maski, suprotstavljanja i kritike koristi oruđa koja osporava i na taj način rizikuje da postane zarobljenik prakse koju razotkriva;
3. književni i neknjiževni tekstovi cirkulišu nerazdvojno;
4. nijedan oblik diskursa, bilo da je književni ili istorijski, ne obezbeđuje pristup nepromenljivim istinama, niti izražava nepromenljivu ljudsku prirodu;
5. kritički metod i jezik koji su pogodni za opisivanje kulture kapitalizma učestvuju u ekonomiji koju opisuju.¹¹

Polazeći od gore navedenih pretpostavki, predstavnici novog istorizma ne stavljaju istorijska razmatranja u središte književne analize, već pristupaju Gercovom "gustom opisu" i svoje radove započinju obično nekom anegdotom koja ima dvostruku ulogu: da upozna čitaoca sa problemom i da postigne literalizaciju teksta.¹² Na taj način, novi istorizam pokazuje brojne načine interakcije kulture i društva, koji određuju odnos teksta i drugih značajnih oblika delovanja.¹³

2.2. Uticaj antropologije

Za predstavnike novog istorizma, približavanje znakovnom sistemu prošlosti bilo je analogno antropološkom približavanju znakovnom sistemu druge kulture. Tako novi istorizam pokušava da sprovede antropološke studije kao i istorijske i književne, kroz predstavnike koji su više zainteresovani za susret između dve kulture i u isto vreme svesni sopstvene kulturološke udaljenosti od prošlosti. Ta kulturološka udaljenost leži između posmatrača i predmeta njegovog istraživanja, a za novoistoričare ta udaljenost je

¹⁰ *Ibid.*, p. 9.

¹¹ H. A. Veesser, *New Historicism: Reader*, New York and London: Routledge, 1994, p. 11.

¹² vidi: Clifford Geertz, *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, London: Fontana, 1993.

¹³ H. A. Veesser, *New Historicism: Reader*, p. 14.

svakako nešto što se ne može izbeći ili ignorisati. U delu Edvarda Saida *Orijentalizam* (*Orientalism*), koje se bavi postkolonijalnim studijama, govori se o tome da su antropolozi, naučnici, istoričari i pisci različitih žanrova učestvovali u formiranju govora imperijalne dominacije.¹⁴ Redukovanjem drugih kultura na oblik znanja, koje je koristila imperijalna moć, intelektualci i akademici su odigrali važnu ulogu u pripremanju puta za još represivniji vid dominacije. U svetlu ovog saznanja, zasnovanog na Fukoovom učenju, teoretičari novog istorizma su mogli da pokažu sopstvenu osećajnost na te odnose moći između njih kao tumača i istoričara. Upravo je rad antropologa, a u prvom redu Kliforda Gerca, izvršio direktan uticaj na teoretičare novog istorizma. On je približio antropologiju praksi književnih studija kada je izjavio da su ljudska bića kulturni artefakti.¹⁵ On je istakao da je, suprotno popularnoj antropološkoj pretpostavci, kultura centralni deo formiranja ljudskih bića, a ne samo dodatak ljudskom životu, koji se razvija nakon biološke suštine. Ljudskim bićima su bili neophodni kulturološki simboli, da bi funkcionisala, a Gerc u svojoj teoriji dalje navodi da ne postoji ništa bolje od ljudske prirode, koja je nezavisna od kulture.¹⁶ U Gercovoj teoriji postoji pojam "teorijskog konteksta" da objasni način na koji teoretičari novog istorizma proučavaju stvaranje određenog perioda kulture. Novi istorizam se tako ne bavi pitanjima da li je ovo stvaranje tačno, već pitanjem kako i zašto se pojedinac ili ljudi razvijaju na određeni način.¹⁷

Na osnovu njegovog učenja tekstovi su shvaćeni kao aspekti kulture, pa se pojam konteksta zamenjuje pojmom simboličke razmene. Cilj antropologije je obično proučavanje drugih kultura, a za novi istorizam to predstavlja mogućnost proučavanja književnih tekstova, kao dela koja određuju njihova kultura i istorija.¹⁸ Tekst se prema kulturi ne odnosi kao prema istorijskom kontekstu, već kao prema nečemu što učestvuje u stvaranju istog. Gerc tako smatra da ne postoje prekulturne univerzalije, tj. jedna ideja koja bi bila u mogućnosti da definiše kulturu. On dalje tvrdi da kulture nisu skupovi strogih pravila i da se kultura ne objašnjava nekim spoljnim uzrokom već sopstvenim pravilima i poretkom.

¹⁴ vidi: E. Said, *Orientalism*, New York: Vintage, 1979.

¹⁵ C. Geertz, *The Interpretation of Cultures*, p. 51.

¹⁶ *Ibid.*, p. 49.

¹⁷ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, New York: Palgrave Macmillan, 1998, p. 33.

¹⁸ C. Colebrook, *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, Manchester and New York: Manchester University Press, 1997, pp. 66-70.

Interpretativna praksa koju Gerc objašnjava je poznata pod nazivom "gust opis" ("thick description").¹⁹ Ovaj metod podrazumeva postupak upoznavanja etnografa sa brojnim pojmovnim strukturama, a zatim njihovo predstavljanje. Tako Gerc tvrdi da je analiza kulture nagađanje značenja i izvođenje zaključaka na osnovu najboljih pretpostavki. Osoba koja izvodi zaključke nije izvan kulture koju opisuje. Ta osoba poseduje kulturu. Na taj način, opis kulture podrazumeva kulturnu specifičnost samog antropologa. Na osnovu ove prakse predstavnici novog istorizma moraju proučiti sve detalje i stvoriti punoznačnu razmenu podataka između tekstova različitih oblika i orijentacija, da bi se približili lingvističkim, kulturnim i društvenim tvorevinama prošlosti. Ovaj metod ima izuzetno veliki uticaj na novi istorizam, jer omogućava težište na efekat teksta u mreži različitih praksi, kao i razumevanje teksta kao manifestacije kulture. Tekstovi imaju "guste opise" ukoliko oslikavaju društvene i kulturne forme u kojima deluju.

Oblici istorije i antropologije, koji su podstakli razvoj i izvršili uticaj na pojavu novog istorizma ranih osamdesetih godina XX veka, i sami su prošli kroz ranije promene. Šezdesetih i sedamdesetih godina XX veka, istorija na tlu evropskog i američkog kontinenta prestala je da kao naučna disciplina bude zainteresovana samo za političku i državnu istoriju. Pojavile su se nove discipline kao što su kulturna i društvena istorija. Skretanjem pažnje sa važnih borbi, kraljeva i heroja na istoriju braka, verskih uverenja, običaja i rituala, društveni i kulturni istoričari su rekonstruisali svakodnevni život velikog dela populacije, čije su priče zanemarivane u tradicionalnoj istoriji. Ovo je otvorilo put novom istorizmu koji je pokušao da analizira društvene i kulturne procese, kojima su život i kultura ljudi zanemarivani i marginalizovani.

2.3. Uticaj istorizma

Marksizam i istorizam su na neki način već bili upleteni u govor jedan drugog, mnogo pre no što su teoretičari novog istorizma razvili marksističku misiju o ideologiji i hegemoniji.²⁰ Za Marksa je istraživanje načina na koji je prošlost delovala na ideje i dešavanja u sadašnjosti bilo ključno u razumevanju mogućnosti budućih dešavanja.

¹⁹ C. Geertz, *The Interpretation of Cultures*, pp. 5-9.

²⁰ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, p. 29.

Marks tvrdi da prošlost oblikuje i organizuje sadašnjost, pa je samim tim važan faktor za određivanje mogućnosti u sadašnjosti. Predstavnici istorizma su najbolje shvaćeni kao istoričari i intelektualci, koji su počeli da sumnjaju u praksu istorije kao objektivnog opisa poznate prošlosti. Prema njihovom mišljenju istorija se ne može odvojiti od interesa pojedinaca ili grupe koja stvara istoriju u sadašnjosti. Za neke od vodećih predstavnika istorizma, kao što su Viko (Vico), Šlajermaher (Schleiermacher) i Dilthi (Dilthey), prošlost se nije sastojala od niza objektivnih činjenica koje je moguće otkriti, koje su se odnosile na neke druge činjenice i koje su korišćene da zajedno ispričaju priču o onome što se dogodilo u prošlosti. Umesto toga, prošlost je bila ekspresivna pre nego objektivna. Istoričari razumeju prošlost kao tekst, pa tako i stvaraju narativnu prošlost. Zbog ovih ideja, neki od modernijih predstavnika ovog pravca tvrde da je najbolji način da razumemo naš odnos prema prošlosti kroz razgovor. Na taj način, istoričar je više književni kritičar koji stvara dijalog između prvog i drugog teksta i između teksta i kritičara.²¹

Novi istorizam se distancira od istorizma upravo zbog toga što su predstavnici istorizma često videli prošlost kroz epohalne trendove, a period renesanse je bio okarakterisan dominantnim sistemom objašnjenja i verovanja. Predstavnici novog istorizma, s druge strane, vide prošlost kao skup različitih uverenja, vrednosti i trendova, koji su često u sukobu. Novi istorizam pokazuje spremnost da ispita pretpostavke koje se nalaze iza ličnih interesa u prošlosti i da utemelji praksu istorijske interpretacije na objašnjenjima političkih pritisaka u sadašnjosti. Novi istorizam se najvećim delom može razdvojiti od starog istorizma po svom nedostatku vere u objektivnost i postojanost, kao i po svom naglasku ne na direktnoj rekonstrukciji prošlosti, već pre na procesima putem kojih je prošlost nastala.²²

Novi istorizam, koji je ponekada nepostojan po svom karakteru, pokazuje tendenciju da posmatra tekstove kao predmete ili događaje na svetu, dakle na materijalan način, kao deo ljudskog života, društva, vlasti i otpora. Ipak, novi istorizam u isto vreme odbacuje pojam "istorije" kao direktno dostupne prošlosti i menja ga pojmom "istorije" kao žive serije ljudskih konstrukcija, od kojih svaka predstavlja prošlost u odgovarajućem sadašnjem trenutku i zbog odgovarajućih sadašnjih okolnosti.

²¹ *Ibid.*, pp. 30-31.

²² W. Morris, *Toward a New Historicism*, Princeton: Princeton University Press, 1972, pp. 3-13.

Po rečima Luisa Montrouza ta nova orijentacija ka istoriji u književnoj teoriji može se okarakterisati kao recipročna briga o istorijskoj pozadini tekstova i tekstualnosti istorije.²³

Za neke je ova uravnotežena formulacija samo sakrila nerešenu tenziju. Za druge ona je samo pomutila liniju između "književnog" i "istorijskog" na produktivan, ali ne dovoljno utemeljen način. Neki od najboljih radova ovog pravca prepoznaje da tekstovi postoje u okviru određenog istorijskog konteksta, a da mi te kontekste spoznajemo kroz razne prakse, koje proučavaju probleme u vezi sa interpretativnim procesom.

2.4. Uticaj marksizma

Ideja marksizma je da je istorija univerzalna, a ta tvrdnja je zasnovana na postulatu po kojem celokupna istorija obiluje klasnim borbama u kojima su interesi dominantne ekonomske grupe predstavljeni kao interesi društva uopšte, dok interesi radničke klase nisu predstavljeni. Zastupnici marksizma tvrde da postoje dva tumačenja ideje po kojoj su "dominantne ideje svakog doba uvek ideje vladajuće klase".²⁴

Po prvom tumačenju, ekonomija je određujući faktor u svakom društvu i kulturi i vladajući način ekonomske proizvodnje određuje i dominantan način kulturne proizvodnje. Na osnovu ovog tumačenja, sve ideje, uverenja, vrednosti i kulturni oblici pripadaju i oblikuju strukturu koja je određena interesima osnove ekonomije. Kapitalizam na taj način stvara sopstvenu ideologiju. Ovo je podstaklo Lenjina, Staljina i Maoa da poveruju u to da bi promena u ekonomskoj strukturi uništila ideologiju kapitalizma i zamenila je idejama, uverenjima, vrednostima i kulturnim oblicima komunističkog društva.²⁵

Neki moderniji teoretičari marksizma, poput Đerđ Lukača (George Lukacs), Luj Altzera (Louis Althusser) i Rejmonda Viliijamsa (Raymond Williams), su smatrali ovaj pogled suviše grubim, pa su ga zamenili gledištem u kojem su ekonomija i ideologija u

²³ L. Montrose, "Professing the Renaissance: The Poetics and Politics of Culture", in H. A. Veenser, *The New Historicism*, London: Routledge, 1989, p. 20.

²⁴ K. Marx, F. Engels, *Selected Works*, London: Lawrence and Wishart, 1991, p. 50.

²⁵ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, p. 24.

interaktivnoj i dijalektičkoj vezi. Tako se druga interpretacija manje fokusira na ekonomske faktore, kao određujuće, a više na funkciju kulturne reprezentacije.

Za Marksa je postojanje kulture, kao posebnog entiteta, bila iluzija koja je prikrila činjenicu da kultura funkcioniše kao činilac kontrole. Vladajuća klasa je koristila oblike kulture da predstavi sopstvene interese kao interese celog čovečanstva. Ideologija nije bila samo proizvod ove vladajuće klase, već je i aktivno učestvovala u građenju iste. Pitanje je pogrešne svesti po kojoj vladajuća klasa veruje da su njeni interesi, interesi celog čovečanstva, pa je na ovaj način ideologija do te mere određujući faktor u građenju ekonomskih interesa i obratno.²⁶

U knjizi *Osamnaesti Brimer Luja Bonaparte (The 18th Brumaire of Louis Bonaparte)*²⁷ Marks objašnjava kako je Napoleonov sestrić došao na vlast 1851. godine, predstavljajući se naciji u herojskoj odeći isto kao i njegov stric. Na taj način, njegov dolazak na vlast se pre objašnjava posledicom čina reprezentacije, tj. predstavljanja, a ne proizvodom ekonomije. Čitav niz teoretičara marksizma tvrdi da reprezentacija postaje važno polje borbe kao svet empirijskih i ekonomskih prilika. Upravo je ta kontrola vidova reprezentacija ono što je osiguralo ugnjetavanje i eksploataciju seljačke klase u Luj Bonapartovoj Francuskoj. Marks kaže da oni ne mogu predstavljati sami sebe, pa da ih zato mora predstavljati neko drugi.²⁸ Buržoaska klasa je imala dominaciju nad seljacima zbog ekonomskih faktora, ali ta dominacija je održavana na nivou prezentacija. Tako je po mišljenju Antonija Gramšija, zadatak marksističke kritike da se pozabavi kapitalizmom na ideološkom nivou, predstavljajući interese radničke klase i otkrivajući lažnu svest buržoaske klase.²⁹ Na osnovu ovog gledišta, po kojem je ekonomija jedini određujući faktor, ideologija prikriva stvarnost i zato se mora odbaciti kao pogrešna, dok se sprovodi zadatak prebacivanja puteva ekonomske proizvodnje na radničku klasu.

I Gramši i Lukač su pokušavali da razumeju događaje u Zapadnoj Evropi nakon Prvog svetskog rata. Obe zemlje, i Italija i Mađarska, su bile na ivici revolucije, a predstavnici marksizma su smatrali da je ekonomija određujući krivac za to. Buržoaska

²⁶ K. Marx, F. Engels, *Selected Works*, p. 114.

²⁷ K. Marx, *The 18th Brumaire of Louis Bonaparte*, New York: Wildside Press, 2008.

²⁸ K. Marx, F. Engels, *Selected Works*, p. 164.

²⁹ A. Gramsci, *Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci*, ed. Q. Hoare, G. Nowell-Smith, New York: International Publishers, 1971, p. 365.

ekonomija je zapala u ozbiljnu krizu, a taj trenutak je iskoristila radnička klasa da razvije svest o svojoj budućnosti i da preuzme proizvodnju na sebe. Ipak, do takve revolucije nije došlo, a u međuvremenu se pojavila ekstremna desničarska grupa koja je još više prigrllila buržoasku ideologiju. Jasno je da je mišljenje da će ekonomska kriza dovesti automatski do socijalne revolucije bilo pogrešno.

Po mišljenju Gramšija, odnos između ekonomije i ideologije nije bio jedna od osnova koja je određivala superstrukturu, već je pre označavao ekonomsku strukturu u međusobnoj razmeni sa ideološkom strukturom, pa je tako ekonomija određivala poziciju radničke klase, a ideologija njenu svest. Ideologija je na taj način postojala kroz širok mehanizam škola, crkvi, medija, vojske i civilnih i svetovnih organizacija. Čitav sistem društvenih, političkih i kulturnih organizacija bio je upleten u prezentaciji društva, na osnovu interesa radničke klase, ali i u ime opšteg dobra društva. Zbog toga što je radniška klasa živela, radila i rasla kroz ove materijalne institucije, ona je bila upletena i u te prezentacije.

Ideje marksizma su ključne za razumevanje razvoja novog istorizma, koji pokušava da prouči postojanje ideološkog sistema kroz čitanje njegove materijalne prakse, običaja i rituala. Teoretičari novog istorizma teže da prouče tekstualni oblik materijalne prakse i institucija, i da otkriju transformacije i kontradikcije kao i proizvodnju subverzije da bi se povratila moć.

Usmeravanjem pažnje na konflikt i kontradikcije u suštini istorije i reprezentacije, otvoren je put proučavanju procesa i snaga ideologije ili moći, a to je zadatak novog istorizma.

2.5. Uticaj Mišela Fukoa

U razvoju novog istorizma beleži se i veliki uticaj shvatanja istorije Mišela Fukoa. Mišel Fuko nije posmatrao istoriju kao jedinstvo istorijskog perioda niti je posmatrao ideje kroz koncept istorijskog razvoja. Svoj stav, koji je bio suprotstavljen dominaciji hermeneutike, o tome da istorija predstavlja diskontinuitet, i sam Fuko je

često menjao, a sve to pod uticajem istoriografije i hermeneutike XIX veka.³⁰ U svojoj kritici hermeneutike, Fuko želi da porekne ideju bilo kakvog značenja identiteta ili entiteta koji je datost, koji postoji da bi se tumačio. On smatra da se identiteti proizvode kroz oblike prakse, kakvi su pisanje istorije i njena interpretacija. U osnovi njegove kritike hermeneutike je njegova ideja diskontinuiteta. Po njegovom mišljenju, kontinuitet zahteva da se sve istorijske razlike shvate kao sličnosti. Kada se govori o književnoj teoriji, kontinuitet žanra, stila i epohe sadrži ideju razvoja i evolucije književnosti, što je za Fukoa neprihvatljivo. On smatra da istorija nije logičan sled i da su se događaji, koji su se odvijali na određeni način, mogli dogoditi i na sasvim drugačiji način. Na osnovu ovakvog Fukoovog učenja, novoistoričari posmatraju književna dela ne samo kao odraz određenog istorijskog perioda, već i kao neophodan deo u polju različitih diskursa moći. Tako je književno delo povezano i sa drugim tekstovima iz različitih oblasti, a proučavanje njihove povezanosti dovodi do dobijanja slike društva. Novoistoričari ukazuju na prestanak postojanja jedinstvenog istorijskog procesa čiji je cilj otkrivanje književnosti i njeno stvaranje. Fukoova ideja diskurzivne prakse ima za cilj da delo funkcioniše kao društvena formacija, a ne kao njen odraz. Na osnovu diskurzivne prakse tekst je moćna komponenta u polju drugih društvenih snaga. Zato je tekst deo diskurzivne prakse i nije ga potrebno povezivati sa nekom istorijskom pozadinom, jer tekst sam po sebi u njoj učestvuje.³¹

U delu *Arheologija znanja (The Archeology of Knowledge)* Fuko definiše svoj istorijski metod kao "čisti opis diskurzivnih događaja".³² Njegov diskurzivni događaj suprotstavljen je svim pokušajima svodenja pojedinosti i razlika lokalnih iskaza na neku ultimativnu koherentnost. Fuko je tekst smatrao diskursom i to shvatanje je upravo ono što od njega čini događaj. Tekstovi shvaćeni na takav način deluju i funkcionišu u dinamičnom polju i ne mogu se shvatiti samo kao primeri.

Govoreći o idejama ljudskog duha, imaginacije ili svesti, Fuko je negirao da one mogu da menjaju strukturu diskursa. To je objasnio postojanjem sistema suprotstavljenih sila koje čine diskurs, a u kojem pravila određuju ono što je validno i moguće. Fukoov pojam "diskurzivne tvorevine" funkcioniše po principu eliminacije.

³⁰ C. Colebrook, *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, p. 40.

³¹ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, pp. 44-46.

³² M. Foucault, *The Archeology of Knowledge*, London: Routledge, 1972, p. 27.

Pravila koja vladaju diskursom, a koja se nalaze u institucijama i praksama, utvrđuju istinu i validnost. U svakom periodu postoje određeni iskazi koji predstavljaju istinu, dok se neki drugi eliminišu.³³

Diskurzivne tvorevine uključuju i ekstra lingvističke fenomene poput institucija, prakse i materijalne proizvodnje. Diskurzivni događaj je iskaz koji menja konfiguraciju snaga u okviru diskurzivne tvorevine. Karakter diskurzivnog događaja određen je njegovom pozicijom u polju već postojećih iskaza. On dovodi do promena u diskursu, pa ga Fuko dovodi u vezu sa pojmom moći. Diskurzivna praksa ne podrazumeva samo način proizvodjenja diskursa. Ona postoji i u oblicima prenošenja i širenja, pa iz toga sledi da se nijedan tekst ne može posmatrati izolovano, već zajedno sa ostalim tekstovima i institucijama. Smatra se pogrešnim dovoditi tekst u vezu sa istorijskim kontekstom, jer je taj kontekst deo diskurzivne tvorevine lingvističkih, materijalnih i praktičnih uslova u kojima je nastao.³⁴

Fukoov pojam "arheologija" predstavlja opis teksta kao događaja u relaciji sa drugim diskursima kao događajima. Pojam "arheologija" se usredsređuje na slučajnost pojave događaja, na kontradikciju i heterogenost bilo kog istorijskog perioda. Zadatak arheologije je da opiše tekst, a ne da ga protumači, što je radila istoriografija i hermeneutika. Sam tekst nije nosilac značenja. Opis književnog dela naspram tumačenja predstavlja prihvatanje diskurzivnih tvorevina onako kako se pojavljuju, bez pretpostavki o nekom prethodnom značenju. Tekst nam ne pomaže da otkrijemo istorijski kontekst, već je on usredsređen na proces koji omogućava postojanje njegovog objekta.³⁵

Fuko u svojoj teoriji koristi pojam "diskurs", a ne "predstavljanje" ("representation"), pošto tekst ne oslikava i ne predstavlja ideje. Ne može se govoriti o nekom prethodnom postojanju stvari, koje se potom otkriva. Diskurs je susret, a ideje ne predstavljaju ništa izvan svog diskurzivnog trenutka. On se protivi konceptu "istorije

³³ C. Colebrook, *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, p. 49.

³⁴ *Ibid.*, p. 43.

³⁵ J. Hawthorn, *Cunning Passages: New Historicism, Cultural Materialism and Marxism in the Contemporary Literary Debate*, London: Arnold, 1996, pp. 29-30.

ideja" i tome da se autori pozivaju na ideje iz prošlosti i oživljavaju ih u svojim delima, jer smatra da bi to dovelo do deistorizacije osobnosti iskaza.³⁶

U delu *Arheologija znanja* Fukoov cilj je da u potpunosti ostane u domenu diskursa i da sve forme spoljašnosti razume kao efekat diskursa, pa da na taj način ukine vezu teksta ili iskaza bilo sa autorom, ili nekom idejom opšteg ljudskog iskustva. Iz tog razloga se njegov princip može smatrati imanentnim, jer pravila formiranja diskursa treba tražiti u samom diskursu.³⁷

Uticao Fuko na novoistoričare ogleda se u pomeranju fokusa istraživanja sa autora teksta i njegove pozicije u okviru autonomne književne teorije, na shvatanje teksta kao diskurzivnog događaja. Tekst aktivno deluje na strukturu, pa ga iz tog razloga nije moguće svesti na nju. Autor piše u okviru diskurzivne formacije koju nije on stvorio, pa tekstovi i događaji koji mogu pomoći u opisivanju dela nisu ograničeni na njegovu lektiru.³⁸

Dok je pisao delo *Arheologija znanja*, Fuko se osećao malo nelagodno u vezi sa sopstvenom pozicijom pisca istorije, koja je u izlaganjima istorijskih uslova, na kojima se temelje drugi diskursi, ostala neispitana. Prihvatajući Ničeovu ideju da nijedan istorijski opis ne može biti potpun, Fukoova genealogija se usredsređuje na vezu između istorije i moći. Umesto diskursa, koji je bio u prvom planu u arheologiji, u genealogiji su to moć, interes i volja. Istorija je istorija sadašnjosti, ukoliko poništava osećaj progressa i viđenja sadašnjosti kao ishoda prošlosti. Istorija, kao pomeranje diskurzivnih formacija, postaje igra suprotstavljenih sila.³⁹

Koncept moći kao produktivne distribucije sila, koji je opisan u Fukoovim delima *Nadzirati i kažnjavati (Discipline and Punish, 1976)* i u prvom tomu *Istorije seksualnosti (The History of Sexuality, 1978)*, izvršio je najveći uticaj na novoistoričare. Autor kroz uključivanje ličnog iskustva u književnu kritiku, stavlja svoju poziciju u prvi plan. Na taj način novi istorizam dobija genealošku dimenziju.

Steven Grinblat u svojoj studiji *Renesansno samooblikovanje: od Mora do Šekspira (Renaissance Self-Fashioning: From More to Shakespeare)*, pod uticajem

³⁶ C. Colebrook, *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, p. 50.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Ibid.*, p. 55.

³⁹ *Ibid.*, pp. 56-60.

Fukoovog učenja, predstavlja genealogiju modernog identiteta i tvrdi da je ideja privatne i duhovne subjektivnosti efekat novog modusa nadziranja i novog načina istraživanja moći nastalog u renesansi.⁴⁰ Grinblat prepoznaje u renesansi Fukoov osećaj moći i tu svest o moći on pripisuje tekstovima koje proučava. Ipak, za razliku od Grinblata, Fuko je koristio moć kao strateški termin da bi prevladao naglasak na nameri i značenju. Grinblat locira moć kao nameru u okviru određene istorijske formacije. On pripisuje moć onim autorima koje proučava i u tome se ogleda najveća razlika između njih. Za Fukoa moć je anonimna. Fuko sagledava moć kao način čitanja i sredstvo objašnjavanja. Grinblat, s druge strane, smatra da je koncept moći već impliciran u tekstovima koje proučava. Tako kritičar ne poseduje unapred ideju moći koju koristi za čitanje teksta. Dakle, glavna razlika se ogleda u tome što ideja predstavljanja u Grinblatovom radu podrazumeva ljudsku intenciju, dok je Fuko direktno dovodi u pitanje uz pomoć koncepta anonimne moći.⁴¹

2.6. Istorija kao tekst

Ukoliko pođemo od pretpostavke da su i istorija i književnost tekstovi, onda možemo zaključiti da je i književnost mogućí kontekst za istoriju isto koliko je i istorija za književnost. Dalje možemo zaključiti da neki pamfleti, poezija i proza ustavno-revolucionarnog perioda mogu oslikavati politička dešavanja u američkim kolonijama tog perioda, ali na isti način se i ta politička dešavanja mogu posmatrati kao direktna posledica književnih dela.⁴²

Pojavljivanje novih teorija, uključujući novi istorizam i kulturni materijalizam, je dovelo u pitanje Tilijardovu definiciju na osnovu koje vrsta istorijskih podataka zavisi od nekoliko pretpostavki:

1. istorija je poznata;
2. književnost oslikava istorijsku realnost;

⁴⁰ vidi: S. Greenblatt, *Renaissance Self-Fashioning: From More to Shakespeare*, Chicago: Chicago University Press, 1980.

⁴¹ C. Colebrook, *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, p. 65.

⁴² S. Lynn, *Texts and Contexts: Writing about Literature with Critical Theory*, New York: University of South Carolina, 2001, p. 129.

3. historičari i kritičari mogu sagledati historijske činjenice na objektivnan način.⁴³

Ukoliko za početno polazište odredimo da je historija tekstualna, dolazimo do zaključka da iako je jasno da ne možemo ostvariti direktan kontakt s prošlošću, mi je možemo doživjeti kroz reči. Historija se ne može posmatrati na direktan način, kroz određeni objektivnan naučni pristup. Ona se mora interpretirati, a naše čitanje i razumevanje historije je subjektivno, kao i čitanje bilo kog drugog teksta. To možemo videti na primeru dve novinske priče o istom događaju. Ne postoji objektivna historijska realnost, jer je prošlost uvek odsutna i iza nas. Na taj način, historija postaje priča određene vrste, a oblikuje se neophodnom tekstualnošću. Ključno gledište je da su sadržaj i značenje historije otvoreni za različite interpretacije.

Novi istorizam pretpostavlja da je historija priča, tvorevina pisana sa određenim razlogom i kasnije ponovo prepisana. Mišel Fuko je pokušavao da razbije te uobičajene veze kroz koje se historija tradicionalno interpretira.⁴⁴ Novoistoričari koji zastupaju Fukoovo učenje pokušavaju tako da otkriju kompleksnosti, izuzetke i praznine u karakterizaciji svakog perioda. Pošto se predstavnici novog istorizma pitaju kako nastaje znanje o historiji, oni su prirodno zainteresovani za posledice moći i ideologije, kao i za to da li se one pojavljuju samo u književnosti ili i u nekim drugim tekstovima.

Teorije novi istorizam i kulturni materijalizam označavaju povratak historiji, kada se govori o književnoj kritici.⁴⁵ Akcenat koji ove dve teorije stavljaju na status historije u književnim tekstovima je verovatno i njihov najveći doprinos. One se bave odnosom književnosti i historije, i smatraju da su tekstovi različitih vrsta i proizvodi ali i funkcionalne komponente društvenih i političkih tvorevina. Dok su neke ranije teorije tvrdile da tekstovi imaju neki univerzalni značaj i važnu neistorijsku istinu, novoistoričari smatraju da je književni tekst materijalni proizvod nastao u posebnim historijskim uslovima. On proučava odnos između teksta i konteksta, sa posebnom pažnjom usmerenom na političku raznolikost književnih interpretacija. U očima novoistoričara, tekstovi su oružje političara u istoj meri koliko i sami utiču na stvaranje društvenih, političkih i kulturnih tvorevina. Kao dokaz ovome možemo navesti primere

⁴³ E. M. W. Tillyard, *The Elizabethan World Picture*, New York: Macmillan, 1944, p. 18.

⁴⁴ E. T. Bannet, *Structuralism and the Logic of Dissent: Barthes, Derrida, Foucault, Lacan*, Urbana: University of Illinois Press, 1989, p. 96.

⁴⁵ R. Wilson, R. Dutton, *New Historicism and Renaissance Drama*, London: Longman 1992, p. 1.

onih novoistoričara koji tumače istorijske okolnosti kroz pravne i medicinske dokumente, anegdote ili zapise sa putovanja. Na ovaj način prekida se pojednostavljena razlika između književnosti i istorije, i umesto toga se prikazuje kompleksnost njihovog odnosa. Književni tekst na osnovu teorije novog istorizma ne postoji samostalno izvan istorijskog konteksta, kao što ni istorija nije skup činjenica izvan pisanog teksta. Istorija ne pruža objektivno znanje koje nam može pomoći u razumevanju književnog teksta. Književnost je umesto toga samo medijum za izražavanje istorije. Ona aktivno učestvuje u svakoj političkoj situaciji, ili po rečima teoretičara Hauarda: "književnost je samo agent u stvaranju kulturnog osećaja za realnost".⁴⁶ Cilj novoistoričara nije, dakle, proučavanje teksta i konteksta književnosti i njene istorije, već književnosti u istoriji. Na taj način književnost postaje neraskidiv deo istorije.

Od davnina su poznate rasprave na temu uticaja književnosti, kao oblika društvenog izraza. Platon u svom delu *Republika (The Republic)* kaže da poeziji nije mesto u idealnoj državi, jer ona ima loš uticaj.⁴⁷ U modernom društvu ta tema se širi na zabrinutost oko uticaja televizije ili bioskopa na rast narkomanije, kriminala i nasilja među ljudima. Iz tog razloga, vlade svih država vode određenu vrstu politike kojom zabranjuju slobodu medija. Tako se i u istoriji književnosti teško može naći neki duži period oslobođen cenzure, a sve zbog stalne brige političara i vladara da književnost, ples ili pozorište mogu imati štetan uticaj na društvo. Dok su formalisti zastupali ideju po kojoj je književnost diskretna, apolitična i transcendentna forma umetničkog izraza, predstavnici određenih slojeva društva bili su zauzeti cenzurisanjem te iste književnosti, pod izgovorom da bi ona promovisala nepoželjne i nelegalne radnje.⁴⁸

Pre nego što bismo u potpunosti odbacili ovo mišljenje o međusobnom uticaju književnosti i istorije, moraju se uzeti u obzir upravo te brige i izgovori koje smo naveli. Novi istorizam smatra da književnost ima veliki uticaj na istoriju i obrnuto, a u svom teorijskom pristupu oni posebnu pažnju posvećuju uticaju književnosti na promovisanje subverzije. Rad ovih kritičara predstavlja razvoj interesovanja i uverenja prethodne generacija marksističkih i istorijskih kritičara.

⁴⁶ J. Howard, "The New Historicism in Renaissance Studies", *English Literary Renaissance*, Vol. 16, December 1986, pp. 13-14.

⁴⁷ vidi: Plato, *The Republic*, London: Penguin, 1987.

⁴⁸ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, p. 4.

Predstavnici istorizma su razvili izvesnu dozu nepoverenja u vezi sa nastajanjem istorijskih spisa, kao i sa mestom istoričara u tim spisima. Istorizam posmatra istoriju kao način jednog društva da konstruiše spis, koji nesvesno odgovara njegovim interesima. S druge strane, marksizam vidi istoriju kao niz priča koje odgovaraju vladajućoj klasi i koje čine i istorijski i književni tekstovi podjednako. Posmatrajući književnost kao neraskidiv deo načina na koji društvo vlada samo sobom, novi istorizam se gradi na marksističkim i istorijskim pristupima književnosti. Oni su protiv formalizma, koji zanemaruje istorijski kontekst u tumačenju književnosti.⁴⁹ Za Stivena Grinblata, kao jednog od najistaknutijih predstavnika novog istorizma, književni tekstovi predstavljaju moćna sredstva koja funkcionišu kao korisni i objektivni predmeti proučavanja zbog toga što sadrže isti potencijal moći i subverzije, koji postoji i u društvu. Novi istorizam je vid kritičkog razmišljanja koji daje prednost vezama moći, kao najvažnijem kontekstu za tekstove svih vrsta. Kao kritički pristup, novi istorizam posmatra književne tekstove kao prostor gde te veze moći postaju vidljive.⁵⁰

Novi istorizam je izuzetno koristan i kao kritički pristup kojim se proučava odnos između književnosti i istorije, kao i demonstracija ideoloških i političkih interesa koji vladaju književnim tekstovima. Metode novog istorizma su korisne za konstruisanje razmena između različitih tekstova u istom istorijskom periodu. Iako je u početku ta razmena bila ograničena na književne tekstove i sekundarne istorijske izvore, kasnije je proširena i na ostale manje važne tekstove iz istog perioda. Značaj ovakvog kombinovanja tekstova iz više različitih žanrova nije bio u tome da nam pojasni nameru književnog teksta, već da koristi književni tekst kao ravnopravan izvor sa drugim tekstovima i da u isto vreme pokuša da prouči i opiše lingvističke, društvene, kulturne i političke tvorevine prošlosti.⁵¹

Uprkos činjenici da je ovaj pravac u književnoj kritici trpeo brojne kritike, druga polovina osamdesetih godina XX veka, kao i početak devedesetih, zabeležila je još veći broj teoretičara okupljenih oko termina "okret ka istoriji". Činjenica je ipak da je u proteklih nekoliko decenija bilo više onih diskusija u vezi sa opravdanošću novog istorizma, nego pravih primera novoistorijske kritike. Za neke, novi istorizam je moguće

⁴⁹ vidi: P. Hamilton, *Historicism*, London: Routledge, 1996.

⁵⁰ J. Brannigan, *New Historicism and Cultural Materialism*, p. 6.

⁵¹ *Ibid.*, p. 11.

objasniti u okviru posebne istorije književne kritike, kao priču o transformaciji književne teorije i akademskog pisanja. U ovakvom objašnjenju, književna kritika se kreće od dominacije nove kritike ka dominaciji teorije, posebno dekonstrukcije, a zatim se okreće ka istoriji.⁵² U ovakvoj definiciji formalizam popušta kada se njegova percepcija tekstova, kao izolovanih kulturnih ikona, ponovo dovodi u pitanje stalnim čitanjem, kojim nestaju granice između književnog i neknjiževnog, i koje u tekstu pronalaze celine, koje se povezuju u veće strukture: lingvističke, mitološke i psihološke. Proces povezivanja teksta u sinhronizovane sisteme kulminira u dekonstrukciji, koja posmatra jezik i ne vidi značenje, već pre njegovu nestabilnost ili odsutnost. Svaki novi pravac, koji se razvija i ide dalje od formalizma, čini da se ovaj "okret ka istoriji" sagleda kao pokušaj demaskiranja ili bega od dekonstrukcije, kroz jedan interpretativniji metod, koji je više zasnovan na samom tekstu.⁵³

Argument koji novoistoričari često navode jeste da postoje mnogi oblici posredovanja pored jezika, kao što su oblici proizvodnje, socijalnih običaja, državnih institucija i političkih događaja. Svi oni utiču na simbolički diskurs tekstova. Tako se jednim od njih oslobađa istorija i kultura od sprega intertekstualnosti, pretpostavkom da postoji istorijska realnost. Ovde se tekstovi ne posmatraju kao neodređene lingvističke apstrakcije, već kao dinamični događaji u okviru ove realnosti.⁵⁴

Na kraju, pojavu novog istorizma možemo objasniti kao naknadu za takvu vrstu ubrzanja u zaboravljanju istorije, koja izgleda da karakteriše društvo koje je sve više okrenuto ka budućnosti, ili kao saosećajni odgovor na brigu nekih savremenih pisaca i umetnika za istoriju.

Dok je u središtu starog istorizma bilo interesovanje za historiografski tekst, koji ima ulogu da proizvodi stvarnost, u središtu novog istorizma je istraživanje ideološke relacije između teksta i istorijske stvarnosti.

Na osnovu svega navedenog, može se zaključiti da književni tekst nije odvojen od istorijske stvarnosti. Predmet istraživanja nekog književnog teksta predstavljaju svi

⁵² M. Krieger, *The Aims of Representation: Subject/Text/History*, New York: Columbia University Press, 1987, pp. 1-22.

⁵³ J. N. Cox, L. J. Reynolds, *New Historical Literary Study: Essays on Reproducing Texts, Representing History*, p. 6.

⁵⁴ G. S. Jay, *America the Scrivener: Deconstruction and the Subject of Literary History*, Ithaca, London: Cornell University Press, 1990, pp. 236-254.

tragovi tekstualne prošlosti koji sačinjavaju određenu kulturnu arhivu. Novi istorizam se upravo bavi proučavanjem te raznovrsne unutrašnje strukture, a ne samo pojedinačnim tekstovima. Književnost američkog revolucionarnog perioda nije samo proizvod jedne epohe, već je i proizvođač određenih kulturnih efekata koji zauzimaju strane u konfliktu između institucija, što čini ovaj teorijski pravac jednim od najpogodnijih za proučavanje ovog važnog perioda američke istorije.⁵⁵

Naredno poglavlje ovog rada govori o Majkl Vorneru, jednom od glavnih teoretičara novog istorizma, koji u svom delu *Pisma republike (Letters of the Republic)* upravo razmatra sve važne tragove tekstualne prošlosti Amerike ustavno-revolucionarnog perioda, govori o razvoju američke nacije kroz razvoj kulture štampe i nove vrste čitalačke javnosti, u kojoj su građani svi oni koji zauzimaju pozicije bilo čitalaca ili pisaca.

⁵⁵ A. Bužinjska, M. P. Markovski, *Književne teorije XX veka*, Beograd: Službeni glasnik 2009, pp. 561-562.

3. MAJKL VORNER: RAĐANJE AMERIČKE KNJIŽEVNOSTI KROZ RAĐANJE NACIJE I RAZVOJ ŠTAMPE

XVIII vek, koji su obeležile dve važne revolucije u svetu, Američka i Francuska, obeležio je i razvoj štampane reči. U to doba ljudi su štampanu reč povezivali sa rastom obrazovanosti, ali i sa rastom i demokratizacijom moći. Ukoliko prihvatimo stav da je razvoj štampe osigurao trijumf pojedinca i jačanje nacije, onda moramo razmatrati i to da pojedinci, ali i nacija u celini, jesu takvi zbog istorijskih okolnosti na koje nisu mogli sami da utiču. Takođe, ukoliko se držimo stava da je štampa pomogla ljudima da razviju svoju modernu prirodu, onda se taj isti razvoj ne može objasniti kao izraz pojedinca ili naroda, nastao pod njihovim uticajem. Pre ćemo ga objasniti kroz niz promena u drugim društvenim i kulturnim sistemima, u kojima su ljudi proizvod, a ne izvor. Majkl Vorner u svojoj studiji *Pisma republike* postavlja pitanje da li pripisati značaj štampane reči samoj logici štamparske tehnologije.⁵⁶ Ukoliko se odlučimo za to, onda, kako kaže on, ništa ne garantuje uticaj progresa, razuma i slobode. Upotreba štampane reči u moderno doba može biti pokazatelj ili sistematske promene u društvu i kulturi ili odlučujuće snage i tehnologije. I jedna i druga opcija moraju imati veoma ubedljive načine za tumačenje istorije. Obe opcije smatraju da tekst predstavlja problem za pojmove vrednosti, kao što su pojedinac, ljudi, razum i demokratija. Pisac Jurgen Habermas je 1962. godine u svom delu *Strukturalna transformacija javne sfere* rekao da je glavni uticaj na promene u političkom životu zapada izvršila štampana reč.⁵⁷ On opisuje razvoj takozvane "buržoaskе javnosti" početkom XVII veka na zapadu i kaže da je tada jezički izraz inspirisan politikom bio odvojen i od države i od civilnog društva. Na taj način on je mogao da uređuje i kritikuje oba. On dalje navodi da je "buržoaska javnost" odigrala ključnu ulogu u izbijanju dve revolucije u XVIII veku, kao i u razvoju modernih država, koji je usledio. Habermas ispituje zašto je čitanje postalo veoma važno i ističe da je praksa čitanja u XVII i početkom XVIII veka postala nova vrsta institucije. Čitanje je postalo važno pre svega zbog toga što se štampana reč sada sistematski odvajala od

⁵⁶ M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1990, p. ix.

⁵⁷ vidi: J. Habermas, *The Structural Transformation of the Public Sphere*, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1989.

aktivnosti države i društva. On zatim pita kako je čitanje građana dobilo novu strukturalnu razliku u odnosu na ostale institucije, i odgovara da je to zbog tendencije pojedinaca da potvrde svoju autonomiju i prava pokazivanjem svojih sposobnosti čitanja i objavljivanja.⁵⁸

Politika štampanih tekstova u Americi republikanskog perioda je značajna zbog kulturnog značaja njihove objavljenosti, kao i zbog objektivne prirode njihovih argumenata. Odštampani tekstovi ili objavljena dela su razumljiva samo pod posebnim uslovima. Da bismo ih posmatrali kao objavljena dela moramo izneti izvesne pretpostavke o tekstu, govorniku, onome kome je delo upućeno i javnosti koja će delo čitati. Tako Majkl Vorner kaže da njegova studija predstavlja analizu namenjenu proučavaocima književnosti, jer istražuje uslove značenja koji su uticali na veći deo pisane reči u tom periodu. S druge strane, on navodi da je njegovo delo upućeno svima koji izučavaju kulturnu i političku istoriju, jer pretpostavke koje čine štampanu reč razumljivom kao objavljeno delo takođe objašnjavaju i način funkcionisanja političke scene. One su osnova za određivanje ko govori i kome se obraća, kao i sa kakvim pravom. Sve se to može nazvati metapolitikom govora. Vorner ističe da bi rezultati istraživanja veze između metapolitike govora i kulturne matrice medijuma mogli predstavljati problem za proučavaoce književnosti, ali i za proučavaoce istorije. Za književnike bi to značilo da se tekstualnost štampanih dela posmatra samo kao deo određenog istorijskog konteksta, a ne kao nešto što ih čini književnim. To bi dovelo do toga da nam dela nekog određenog perioda budu strana. Istoričari bi s druge strane imali problem, jer očekivani tipovi uzročno-posledičnih objašnjenja ovde možda ne bi bili primenljivi. Zbog toga cilj njegovog dela nije da objasni promene u političkoj kulturi, već da pokaže da su te promene, kao što su prosvetiteljstvo, republikanizam ili nacionalizam, uspele da preoblikuju tekstualnost štampe.⁵⁹

Priroda štampane reči se, po Vornenovom mišljenju, razlikuje u različitim kulturnim i društvenim kontekstima. Tako je u različitim kontekstima kolonijalne Amerike, štampana reč imala različite simboličke vrednosti i mogla se identifikovati na različite načine. Početkom XVIII veka dolazi do promena u odnosu između štampane

⁵⁸ M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, p. 39.

⁵⁹ *Ibid.*, pp. xi-xii.

reči i političke kulture, koje dovode do transformacije javnosti. Novi politički jezik – republikanizam, kao i nova osnovna pravila diskursa, učinili su jedno drugo razumljivim. Oboje su bili zasnovani na novom načinu sagledavanja štampe. Najveća razlika između tradicionalne i republikanske kulture štampe je niz pretpostavki nastalih krajem XVII i početkom XVIII veka, po kojim se štampa i štampana reč mogu posmatrati neličnim, što znači da čitalac ne zamišlja samo sebe kako direktno sluša glas autora, već se uključuje u značenje dela shvatanja o neograničenom broju drugih čitalaca. Na osnovu toga moguće je zamisliti nekoga u procesu čitanja kako postaje deo veće celine, deo cele nacije.⁶⁰

Poimanje neličnog je nešto što je okarakterisalo lik i delo Bendžamina Frenklina. Jedan veliki deo svoje studije Majkl Vorner posvećuje njemu i njegovom iskustvu u razvoju časopisa, ali i štampe uopšte. Uzimajući u obzir da je štampa i štampana reč obeležila svaki deo njegove karijere, Vorner pokazuje kako određeni načini predstavljanja pojedinaca mogu proizvesti nove pojedince.⁶¹

Posmatranjem veze između rane američke književnosti i uvođenja i širenja štamparskih presa, može se videti do kog stepena se razvila književna kultura na teritoriji na kojoj su cirkulisale knjige, dnevne novine, ali i rukopisi. Na teritoriji kolonijalne Amerike, prese se nisu pojavile sve do kraja XVII i početka XVIII veka.⁶² Književna kultura je zavisila od cirkulacije rukopisa, vesti ili parlamentarnih zakona. Bez obzira na njihovu sporost, rukom pisani tekstovi su kao i štampani pomogli u stvaranju tržišta čitaoca i na taj način oblikovali ovaj rani period američke književnosti. Oni koji tvrde da je štamparska presa vremenom dovela do demokratizacije američke kulture su možda u pravu, jer do početka XIX veka čitanje, pisanje i štampanje nisu više bili u rukama elite i nisu oslikavali samo jednu kulturu. Do sredine XVIII veka, kada je nabavljen dovoljan broj presa i kada se u međuvremenu obrazovao dovoljan broj kolonijalnih štampara, ali i autora, ova sfera je počela da dobija na interesovanju prvenstveno zbog objavljivanja domaćih dela. Tako je poslednjih decenija XVIII veka,

⁶⁰ *Ibid.*, pp. 63-64.

⁶¹ *Ibid.*, pp. 73-96.

⁶² C. A. Modey, "Newspaper and Magazines", in K. J. Hayes, *The Oxford Handbook of Early American Literature*, Oxford: Oxford University Press, 2008, p. 322.

tokom nemirnog perioda građenja američke nacije, štampa postala glavno sredstvo komunikacije nacionalne kulture.⁶³

Bendžamin Frenklin se nije baš lako prihvatio karijere pisca pisama, jer je oduvek isticao da politika rukovodi štampom i da je zato čovek koji piše u stalnom problemu. On je isticao da postoji veliki raskorak između lica i teksta, ali i lica koje piše tekst i onog koje ga čita. Bendžamin Frenklin je još uvek bio mlad kada se borio sa problemom ličnosti i pisanog govora. Tada je već prilično bio svestan života po modelu štampe. On je smatrao da bi čak i najmanji deo ličnog mogao da bude problem za građansku viziju racionalnosti. S obzirom na to da je dobar građanin onaj koji posmatra društvo iz neutralne perspektive, pa tako ima uvid u korupciju, on predstavlja vladavinu društva. Vladavina društva, kao istina, ne zadržava validnost u pojedincima. Ona se ne nalazi u dobrom građaninu, ni u kralju, ni u Bogu, već u nadgledanju same javnosti. Zato je štampa, a ne govor, idealan čuvar građanskih sloboda, jer govor štampe predstavlja javno gledište.⁶⁴

Ono što je predstavljalo najveću poteškoću u Frenklinovoj karijeri je činjenica da je kao državnik imao zadatak da predstavlja legitimnu moć, ali da je zadatak republikanca bio da tu moć upravo oduzme iz ruku pojedinca i preda je u ruke naroda. Tako je Frenklin, kao republikanski državnik, bio spoj nespojivog, spoj kontradiktornosti. On je to uspeo da prevaziđe do određenog stepena svojom karijerom štampara i pisca pisama.⁶⁵ Frenklin je u ovom periodu, pored rada u časopisu, postao i glavni štampar skupštine Pensilvanije, kao i njen službenik. To mu je dodatno omogućilo da dobro razume vezu između javnog diskursa i reprezentativne vladavine. Tako je u poslu kojim se bavio bio u situacijama koje su mu omogućavale da sudi u političkim borbama, priklanjajući se neutralnom i racionalnom osnovu javne reprezentacije, gde se od građana tražilo da pokazuju građanske vrline, time što će dobrobit svih staviti ispred pojedinačnih interesa. Tako je i ideologija štampe javne sfere stavljala u prvi plan opše ispred ličnog. Upravo zbog toga je Bendžamin Frenklin

⁶³ *Ibid.*, pp. 336-340.

⁶⁴ M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, pp. 77-82.

⁶⁵ *Ibid.*, p. 74.

po Vornerovom mišljenju dobar primer jer njegova karijera najbolje pokazuje paradoksalno spajanje ideologije štampe sa pojedincem.⁶⁶

Kada su se dnevne novine i časopisi prvi put pojavili u američkim kolonijama, njihova namera nije bila da kritikuju parlamentarne zakone ili da šire patriotsku ili lojalističku propagandu. Od običnih prenosica vesti, dnevne novine i časopisi su se vremenom razvili u moćna propagandna sredstva, uticajna u kulturi štampanih tekstova i to već u godinama pre izbijanja revolucije. U njihovom razvoju se može sagledati i odnos između pismenog i usmenog razmenjivanja informacija, razvoj i adaptacija britanske forme periodike, kao i politizacija američkog javnog diskursa. Kako se politički sadržaj američkih novina povećavao, tako je rastao i njihov broj. Godine 1704. pojavio se prvi nedeljni list u Bostonu, da bi ih 1783. godine bilo osamdeset pet. Ono što je bilo nophodno da novine budu uspešne i da opstanu u tom periodu bili su povoljni društveni uslovi, među kojima je od velikog značaja bila pismenost populacije. Početkom XVIII veka, kada se pojavio prvi časopis u kolonijama, procenat pismenih muškaraca iznosio je sedamdeset, a do 1760. godine, ovaj procenat je porastao na osamdeset pet.⁶⁷ Iako je mnogo časopisa i dnevnih listova počelo sa radom sa namerom da objavljuje vesti sa druge strane Atlantika, povezujući na taj način Amerikance sa životom u Velikoj Britaniji, oni su ipak od početka objavljivali i kolonijalne vesti.⁶⁸ Međutim, činjenica je da se časopis jedne kolonije više bavio pitanjima samo te kolonije i vestima iz Velike Britanije, nego međukolonijalnim dešavanjima. Donošenjem Zakona o pečatima ta situacija će se promeniti, jer će kolonisti shvatiti da saradnjom izdavača i štampara mogu stvarati moćnu propagandu od svojih časopisa.⁶⁹ Za uspeh jednog časopisa bilo je važno i to da u koloniji u kojoj se objavljuje živi izeđu 10 000 i 15 000 ljudi, a u gradu koji objavljuje taj časopis bar 1 000 ljudi. Uz to je bilo svakako neophodno i da izdavač novina ima dobre kanale komunikacije. Čovek koji je sve te uslove mogao da ispuni i da od novina napravi isplativ posao bio je Bendžamin Frenklin.

⁶⁶ *Ibid.*, p. 76.

⁶⁷ C. A. Modey, "Newspaper and Magazines", in *The Oxford Handbook of Early American Literature*, p. 302.

⁶⁸ *Ibid.*, p. 315.

⁶⁹ W. D. Sloan, J. H. Williams, *The Early American Press, 1690-1783*, Westport: Greenwood, 1994, pp. 124-142.

Dana 15. januara 1723. godine, časopis Frenklinovog brata Džejmsa, *New-England Courant*, očenjen je loše od strane donjeg doma parlamenta uz objašnjenje da ismeva religiju i da stvara prezir prema njoj, pa je predloženo da se istom zabrani rad ukoliko se Džejms Frenklin ne složi da pre objavljivanja svakog broja dostavlja materijal za časopis vlastima u Masačusetsu.⁷⁰ Iako je Džejms Fenklin u svom časopisu objavljivao vesti, tračeve, satire i odlomke drugih novina, i time pokazao da je njegova prevashodna namera da zabavi, njegov časopis je sve češće kritikovao vodeće političke i verske lidere.⁷¹ Vlasti u Novoj Engleskoj su ovom merom pokušavale da uvedu pravila cenzure, koja su važila i u Velikoj Britaniji. Slučaj časopisa *New-England Courant* pruža nam uvid u probleme u vezi sa poslom štampanja i objavljivanja knjiga i dnevnih vesti, kao i razvoja književne kulture u Novoj Engleskoj. Kroz ovaj časopis mogu se sagledati problemi sa kojima su se suočavali svi oni koji su se bavili poslom promovisanja književne kulture. Vlasti su na ovom primeru pokazale svoju jasnu nameru da traže od štampara i izdavača potvrdu da se ono što objavljuju neće u verskom ili kulturnom pogledu razlikovati od ustanovljenih gledišta. Sigurno je da štampari i izdavači nisu bili zadovoljni time da traže dozvolu za sve što planiraju da objave. Oni su u međuvremenu shvatili da svojim poslom mogu uticati na formiranje određenih kulturnih normativa, tako što će izvršiti uticaj na pojedine grupe čitalaca. Na taj način je štampa i kultura štampe omogućila većem broju ljudi da pronađu materijal za čitanje koji će biti po njihovom ukusu, a ne po ukusu vladajuće klase. Ovaj problem, sa kojim se suočio časopis *New-England Courant*, ide u prilog Grinblatovoj i Galagerovoj tezi o shvatanju kulture kao teksta, i o nastojanju novoistoročara da u skladu sa tim prošire sadržaj dela dostupnih za čitanje.⁷² Brojni tekstovi ovog časopisa, ali i mnogi drugi koji su bili u sukobu sa ustanovljenom ideologijom, ući će sa margina, na kojima su se nalazili prethodna dva veka, u kanon američke pisane reči upravo zaslugom novoistoričara.

Vraćajući se na revolucionarni period druge polovine XVIII veka, sa sigurnošću se može reći da su jedan od najznačajnijih vidova komunikacije između kolonija bile

⁷⁰ W. C. Ford, *Journals of the House of Representatives of Massachusetts*, 38 Vols., Boston: Massachusetts Historical Society, 1919-1967, pp. 4: 208-209.

⁷¹ C. A. Modey, "Newspaper and Magazines", in *The Oxford Handbook of Early American Literature*, pp. 321-322.

⁷² C. Gallagher, S. Greenblat, *Practicing New Historicism*, p. 5.

dnevne novine i časopisi, koji će odigrati posebno važnu ulogu u periodu trajanja sukoba. Novine su odigrale važnu ulogu u pripremi Amerikanaca za revoluciju. U godinama koje su usledile, časopisi su bili ispunjeni pričama o protestima protiv britanskih poreza i zakona. Tek nekoliko časopisa je zastupalo probritansku politiku.

Everet Emerson u svojoj studiji *Kulturni kontekst Američke revolucije (The Cultural Context of the American Revolution)* ističe da je činjenica da su časopisi bili više književnog karaktera u to vreme, nego što je to slučaj danas. Oni su redovno objavljivali dela američkih pisaca i pesnika, kojima su slavili Ameriku i jačali duh naroda. Korak u korak sa časopisima i dnevnim novinama, odvijala se i velika promena u ponašanju Amerikanaca. Džon Adams je 1816. godine napisao da je revolucija bila neizbežna, jer se nalazila u srcima i mislima ljudi. Prava Američka revolucija bila je upravo ta radikalna promena u principima, stavovima i osećanjima ljudi. Krizni period Američke revolucije i stvaranja republike učinio je da dnevne novine i časopisi, koji su pokazivali promenjene stavove kolonista i pozivali na borbu, dobiju na velikom značaju.⁷³

U Americi XVIII veka, uzor književnim delima i delima o aktuelnoj političkoj situaciji bili su klasici. Oni su bili od izuzetnog značaja za rađanje nove nacije, jer su predstavljali izvor republikanskih težnji. Klasični autori poput Cicerona, Tacita ili Plutarha smatrali su društvo u kojem žive korumpiranim i poremećenim i žalili su za prethodnim republikanskim, u kojem je vladao patriotizam, pravda i jednostavnost.⁷⁴ Uzimajući njih kao uzore, američki kolonisti su od samog početka izjednačili ideale republikanizma sa idealima nezavisnosti. Po rečima Džona Adamsa, republikanizam donosi znanje ljudima i inspiriše ih da na jedan dostojanstven način postanu slobodni ljudi. Ideali republikanizma su znatno uticali na način na koji su Amerikanci gledali sebe i teritorije koje su naseljavali. U periodu pre izbivanja sukoba, Amerikanci su sebe smatrali manje važnim u odnosu na Britance, jer su se razlikovali u kulturi i u društvenom životu koji je imala Velika Britanija. To je bilo viđenje Amerikanaca, koji su razmišljali o tome s polazišta onoga što su izgubili. Međutim, neki od najpoznatijih engleskih pisaca tog perioda, poput Svifta i Poupa, kritikovali su englesko društvo i

⁷³ E. Emerson, "The Cultural Context of the American Revolution", in E. Emerson, *American Literature 1767-1789. The Revolutionary Years*, Wisconsin: University of Wisconsin Press, 1977, pp. 8-9.

⁷⁴ *Ibid.*, p. 10.

smatrali da njegova dekadencija čini da njegovo poređenje sa rimskim izgleda opravdano. Sa ovom kritikom i stavovi Amerikanaca su se promenili. Oni su počeli sve više da veruju u superiornost svog društva. Verovali su da će im nezavisnost doneti nov status, da više neće biti građani drugog reda i da će stvoriti naciju posebnih vrednosti, izvan ruševina starog korumpiranog društva Velike Britanije.

Everet Emerson ističe da se ne može govoriti o "američkom prosvetiteljstvu" i da se ideje nezavisnosti i republikanizma mogu pripisati pre iskustvu naroda, nego uticaju nekog evropskog filozofskog pravca. Greška je pretpostaviti da su Volterove ideje o neograničenoj moći ljudskog razuma da ispravi sve pogrešno bile dominantne u razmišljanjima Amerikanaca XVIII veka. Ipak, mora se priznati veliki uticaj engleske politike i njenih književnika. Takođe je važno napomenuti i sve veće interesovanje za nauku, koja predstavlja još jedan od faktora u nizu ideja koje su dovele do revolucije. Naime, posvećenost nauci i zakonima prirode pomogla je kolonistima da sve više veruju u političke ideje predvođene zakonima prirode.⁷⁵

Sredinom i krajem XVIII veka, književnost je bila sastavni deo američke kulture i društva i mogla se naći svuda: u časopisima, dnevnim novinama ili almanasima. Iako ne treba preuveličavati književnu produkciju ovog perioda, činjenica je da je pisana reč bila jedan od glavnih razloga za stvaranje atmosfere u kojoj se odigrala Američka revolucija. Borba za nezavisnost je dovela do potrebe za izvornom američkom književnošću, koja obuhvata veliki književni opus vredan proučavanja.⁷⁶

Polazeći od novoistorijske teze da književni i neknjiževni tekstovi cirkulišu nerazdvojno, a da književnost kao tekst predstavlja kontekst za istoriju koliko i istorija kao tekst predstavlja kontekst za književna dela,⁷⁷ naredno poglavlje ovog rada govoriće o pamfletima i pismima američkog ustavno-revolucionarnog perioda. Ova pisma i pamfleti su slika političkih dešavanja Amerike tog perioda, ali na isti način se i ta politička dešavanja mogu posmatrati kao direktna posledica tih prvih "književnih" dela.

⁷⁵ *Ibid.*, p. 13.

⁷⁶ *Ibid.*, p. 14.

⁷⁷ H. A. Veesser, *New Historicism: Reader*, p. 11.

4. PAMFLETI I PISMA AMERIČKE REVOLUCIJE

Nakon završetka sukoba sa Francuskom oko prevlasti nad Severnom Amerikom, Engleska je svoje političke napore usredsredila na uređivanje imperijalne politike na američkom kontinentu, koja je tokom sedmogodišnjeg rata bila u drugom planu. Tadašnja politika uređivanja kolonija utvrđena je u XVII veku, onda kada je Engleska imala samo nekoliko kolonija. Nakon perioda sedmogodišnjeg rata, broj kolonija se povećao, a naročito u Severnoj Americi, gde ih je bilo trinaest i koje su vremenom dostigle u razvoju veliki stepen ekonomske i političke nezavisnosti. S obzirom na takvu situaciju, promene u politici, a u vezi sa porezima, trgovinom i širenjem teritorija, dovele su do nemira u kolonijama. U godinama koje su usledile, Amerikanci su našli način da izraze svoj politički i kulturni identitet upravo kroz pisanu reč.⁷⁸ Proučavajući taj, na neki način, poseban književni opus Američke revolucije, novoistoričari su zainteresovani za motive, želje i osećanja američkih kolonista u sukobu sa tada najvećom vojnom silom, ali i u procesu stvaranja novog društva i vlade na tlu američkog kontinenta.

Američka revolucionarna književnost obuhvata veliki književni opus koji se sastoji od pesama, balada, eseja, pamfleta, alegorija, satira, poema, kratkih priča, prvih romana, dramskih komada kao i raznih vrsta govora, a koji su nastajali u periodu dugom dvadeset godina i koje su stvarali ljudi koji su bili u poprištu samog konflikta. Iako kvalitet svih tih dela nije isti, uzimajući u obzir uslove u kojima su pisana i štampana, važno je istaći njihov značaj za razumevanje toga kakva je zapravo bila revolucija na američkom kontinentu, kao i za razumevanje borbe koja se odvijala u glavama i srcima američkih kolonista.⁷⁹

U tom periodu su postojala tri najvažnija načina širenja pisane reči do odgovarajuće interesne grupe: putem dnevne štampe, pamfleta i javnih osuda i kritika. Sva tri načina su uglavnom govorila o istim problemima i imala istu interesnu grupu, ali može se reći i da je svaki od njih imao jasno određenu upotrebu.

⁷⁸ J. H. Pickering, *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, Port Washington, New York: Kennikat Press Corp., 1975, p. 3.

⁷⁹ vidi: K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, New York: Thomas Y. Crowell Company, 1976.

Kritike, spisi koji nisu bili duži od jednog lista papira, bile su veoma popularne delom i zbog toga što su se veoma brzo širile ulicama ili slale poštom kasno u noć, delile na sumnjivim mestima i tim putem donosile vesti o najvažnijim dešavanjima, najavljuvale skupove, pozive na političke akcije, napade na zvaničnike, a to su ponekad bile i pesme, balade i crteži u vezi sa trenutnim dešavanjima. One su u odnosu na druge dve forme imale prednost, koja se ogledala u brzini i ceni, koja je bila veoma niska, pa su na taj način bile svima dostupne. Ipak, ono najvažnije što ih je razlikovalo je anonimnost njihovih autora i stampara. Iako ih je u periodu revolucionarnog rata objavljeno na desetine hiljada, do danas je sačuvano tek nekoliko. Njihov sadržaj nam je važan prevashodno zbog pesama, balada i satira, koje su donosile, a koje nam pomažu da otkrijemo šta se to stvarno dešavalo u kolonijama u revolucionarnom periodu.⁸⁰

Pamfleti su bili jako popularna pisana forma u kolonijama tokom revolucionarnog perioda i imali su veliki uticaj na oblikovanje stavova i širenje ideologije revolucije. Oni su bili jeftini i laki za štampanje, a za razliku od kritika bili su većeg obima. Zbog svega toga oni su postali idealna forma za izražavanje argumenata kolonista, ali i prigodna forma za izlaganje ideja i stavova kolonijalnih pisaca, pa su ne retko sadržali i satire, pesme ili govore. Govoreći o kolonijalnim piscima, ne treba zaboraviti da su oni ipak bili poreklom Englezi koji su učestvovali u dugoj tradiciji pisanja pamfleta, koju su davno počeli Milton, Swift, Defo, Lok i Drajden.⁸¹ Američki autori nisu pokazivali takvo iskustvo u pisanju pamfleta u odnosu na engleske autore, ali broj pamfleta koji je sačuvan do danas govori o popularnosti ove forme i o želji američkih autora da je usavrše.⁸²

Dnevna štampa je takođe bila jedan od glavnih činilaca u oblikovanju revolucionarnog duha kolonista. Ona je bila značajna zbog svoje dostupnosti svim slojevima društva, pa su tako političari, otkrivši njen uticaj, ubrzo počeli da objavljuju članke u dnevnoj štampi i da pokreću ljude na akciju.⁸³ Ono što je u mnogome uticalo na uređivački odbor dnevne štampe bila je činjenica da je Zakonom o pečatima iz 1765.

⁸⁰ J. H. Pickering, *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, p. 4.

⁸¹ vidi: J. Schouler, *Americans of 1776: Daily Life in Revolutionary America*, Bowie Md: Heritage Books, 1991.

⁸² B. Bailyn, *Pamphlets of the American Revolution 1750-1776*, Vol. I, Cambridge: Belknap Press, 1965, pp. 3-7.

⁸³ vidi: B. Bailyn, J. B. Hench, *The Press and the American Revolution*, Worchester: American Antiquarian Society, 1980.

godine svaki primerak dnevnih novina morao da nosi plavi pečat. Tako su urednici novina iz redova vigovaca, koji su bili protiv takve odluke parlamenta, koristili dnevnu štampu za još veće širenje besa i mržnje prema imperijalnoj politici, ali i za razna obaveštenja o političkim aktivnostima patriota. Dnevna štampa je svakodnevno objavljivala proglase, informacije o zasedanjima kongresa, pesme, satire, vesti, ali i političke eseje koji su raspravljali o sukobu između američkih kolonija i Velike Britanije. Iako veoma značajni, njihov uticaj je u poređenju sa pamfletima bio neuporedivo manji, a kao glavni razlog za to je činjenica da su objavljivani u nastavcima. Tako su na primer *Pisma farmera iz Pensilvanije (Letters from a Pennsylvania Farmer)* doživela znatno veći uspeh i popularnost kada su objavljena u formi pamfleta, nego tokom objavljivanja u časopisu *Pennsylvania Chronicle* (od decembra 1767. do februara 1768). Do 1764. godine, kada je donet kontroverzni Zakon o šećeru, postojalo je samo dvadeset tri kolonijalnih dnevnih listova, a do 1775. godine, taj broj je porastao na trideset osam.⁸⁴ Blizina ratnih sukoba je takođe imala veliki uticaj na štampu. Tako je do kraja 1775. godine oko devet dnevnih novina prestalo sa radom, dok je mnogo njih zatražilo zaštitu američkih vojnih snaga. Obe strane u sukobu su bile svesne činjenice da su dnevne novine moćno propagandno oružje u vođenju rata.

Ukoliko se izuzme Bendžamin Frenklin, može se reći da skoro svi vodeći pisci iz redova vigovaca nisu bili profesionalni pisci. Ipak, situacija u američkim kolonijama i velika želja za ostvarivanjem nezavisnosti, naterala je mnoge da to postanu.⁸⁵

4.1. Puritanske jeremijade

Usredsređivanjem na kontekst tekstova koji su nastajali tokom poslednjih decenija XVIII veka, novoistoričari otkrivaju i značaj puritanskih jeremijada, kao izvora "američkog" političkog izraza, možda najglasnijeg u pamfletima Američke revolucije.

Dobro poznata karakteristika američkog javnog i političkog govora – kritika stanja u državi i podsećanje na ciljeve, želje i velika ostvarenja osnivača Sjedinjenih

⁸⁴ J. H. Pickering, *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, pp. 5-6.

⁸⁵ *Ibid.*, p. 7.

Američkih Država, njihovih predaka, opisuje se kao mit, ritual ili jeremijada. Puritanske jeremijade su većim delom preuzele tekstove proroka Isaije i Jeremije, po kojem su i dobile ime. Ove tužbalice su prisećale narod na hrabrost i pobožnost osnivača američkih kolonija i žalile zbog konflikta koji su sa razvojem kolonija postajali sve veći. One su propagirale povratak prvobitnim pravilima, a glavne teme su se odnosile na osobine dobrog liderstva, na granice slobode i vlasti, biblijske korene puritanskih ideja vlade i dobre odnose između vladara i potčinjenih, kao i između civilne i svetovne vlasti. Ono što je takođe bila važna karakteristika puritanskih jeremijada je strah da postoji veza između trenutnih tragičnih dešavanja u kolonijama i božje zamisli za Novu Englesku. Uloga jeremijada je bila veoma kompleksna, ali njihov prevashodni cilj bio je da probudi uspavan ili posustao narod.⁸⁶

Teme koje govore o zaboravljenim ciljevima i o žaru uspeha i pobede bile su važan deo američke pisane reči u periodu revolucionarnog rata, ali i nakon njega. Iz današnje perspektive može se zaključiti da su one nešto što je sveprisutno u američkoj književnosti od njenih začetaka pa sve do danas. Od 1620. godine, politički i religiozni govor puritanaca, stanovnika Nove Engleske, preplavio je američki govor i nalazio se u delima svih autora, pa čak i onih koji su odbacili mnoge druge karakteristike puritanske ideologije, kako u poeziji tako i u prozi. Stilske i tematske komponente tradicije jeremijada mogle su se sagledati kod autora koji su stvarali i tokom XIX i XX veka, pa je njihovo čitanje bez razumevanja američke književne tradicije koja im je prethodila, teksta i konteksta književnih dela, potpuno nemoguće.⁸⁷

4.2. Revolucionari protiv lojalista

Amerikanci, istoričari, koji su se bavili istorijom ovog perioda pokazali su tendenciju predstavljanja revolucionarnog duha kao norme, a svaki pokušaj mirnog rešavanja sukoba, kao odstupanje od iste. Revolucija je okarakterisana kao nešto u čemu se odstupanje nije moglo tolerisati, a ovakav isti stav zastupljen je i danas. Tema kojom

⁸⁶ R. Vukčević, *A History of American Literature. Precolonial Times to Present*, Beograd: Filološki fakultet, 2010, pp. 64-65.

⁸⁷ E. Elliott, *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002, pp. 172-173.

su se američki historičari najviše bavili bila je razvijanje sporazuma, koji su dolaskom u "novi svet" doneli hodočasnici. To su bili ljudi takvog moralnog sklopa, neophodnog da uspostave dogovor s Bogom, koji bi im pružio zaštitu i od njih napravio "izabrani narod" ukoliko bi oni u divljini "novog sveta" napravili "njegov" grad. Ovaj "novi svet" bi od početka bio zasnovan na oslobađanju od zla koje karakteriše evropski način života. Uzimajući sve napred navedeno u obzir, Američka revolucija je bila predodređena Amerikancima. Ona je predstavljala ono neophodno čišćenje u cilju postizanja navedenog sporazuma. Čak i nakon njenog završetka i uspostavljanja Sjedinjenih Američkih Država, taj osećaj jedinstvenosti američke nacije nije nestao, već je poprimio jedan nov oblik, prvo u ideji "američkog sna", a zatim i u ideji "američkog načina života".⁸⁸

Istorija je ranije posmatrala Američku revoluciju kao borbu za nezavisnost i borbu u kojoj su američke kolonije bile suprotstavljene vladavini Britanaca. Zaslugom novoistoričara i jednim novim čitanjem njenog kulturnog konteksta, otkriva se da to nije bila samo borba između američkih kolonija i Velike Britanije, već i između onih Amerikanaca koji su bili za nezavisnost i onih koji su u trenutku izbijanja revolucije izabrali da ne pruže podršku toj "jedinstvenosti" američkog naroda, jer su smatrali nepravednim odbacivanje Velike Britanije, nakon svega što je učinila za kolonije i jer su hteli da ostanu u uniji.⁸⁹ Ovaj drugi konflikt, koji je imao sve karakteristike građanskog rata, bio je u drugom planu, a u prvom je bio trijumf neuporedivo manje i siromašnije američke vojne sile protiv mnogo jačih Britanaca. Revolucionarni rat se ne može posmatrati samo kao period trajanja oružanih sukoba. Borba za nezavisnost počinje znatno ranije, još od završetka francuskog i indijskog rata 1760. godine, i nastavlja se čak i nakon potpisivanja primirja u Parizu, onda kada su se vodile interne diskusije o ustavu i Zakonu o pravima (Bill of Rights).⁹⁰

Ovaj drugi, napred navedeni konflikt, beleži upotrebu različitih termina poput "vigovac", "patriota", "torijevac", "lojalista". Svi ti termini, bez obzira na njihove razlike, predstavljali su ljude koji su delili određene ideje i vrednosti tog perioda.

⁸⁸ L. F. S. Upton, *Revolutionary versus Loyalists: the First American Civil War, 1774-1784*, Waltham, Mass.: Blaisdell Pub. Co., 1968, pp. ix-x.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ W. A. Benton, *Whig-Loyalism: An Aspect of Political Ideology in the American Revolutionary Era*, Rutherford: Fairleigh Dickinson University Press, 1969.

Ukoliko krenemo od "torijevaca" i "vigovaca", možemo reći da su to bile dve najjače političke partije tog perioda. Današnja organizacija političke partije je u potpunosti drugačija od načina organizovanja političkih partija u to vreme. Tada su političke partije bile zasnovane na različitim pristupima vladi. Tako su torijevci zastupali nešto konzervativniju politiku od vigovaca. Političke nesuglasice između torijevaca i vigovaca dovele su do oružanog sukoba, koji je započeo bitkama kod Leksingtona i Konkorda u aprilu 1775. godine, a koji se završio donošenjem Deklaracije o nezavisnosti 1776. Dok su na početku revolucionarnog rata bili samo politički neistomišljenici, tokom rata vigovci i torijevci su postali i vojni neprijatelji – patriote i lojalisti. Ulazak u vojni sukob nosio je sa sobom rizik za sopstveni život, život porodice i privatno vlasništvo, pa je tako proces transformacije vigovaca i torijevaca u patriote i lojaliste bio spor. U ratnom periodu je pozicija torijevaca u potpunosti promenjena. Oni više nisu bili samo politički neistomišljenici vigovaca, već su postali neprijatelji i potencijalne izdajice.⁹¹

Pod uticajem istorija, koje su ovom ranom periodu objavljivane, stanovnici Amerike u XIX veku imali su viđenje o revoluciji kao o trijumfu slobode nad tiranijom, i veličali su istaknute patriote ovog perioda, dok su u potpunosti zanemarili one koji nisu bili za ratno rešavanje sukoba. Početkom XX veka, objavljena su dela *Lojalisti u Američkoj revoluciji* (*The Loyalists in the American Revolution*), autora Clod H. Van Tajna⁹² i *Partija lojalista u Američkoj revoluciji* (*The Loyalists in the American Revolution*), autora Mozes Tajlera⁹³ koja su po prvi put nešto više govorila o do tada, čini se, zabranjenoj temi.

Ana Kordon u svojoj studiji *Temelji lojalizma* (*The Foundation of Loyalism*) primećuje da te rane istorije revolucionarnog perioda nose dva stereotipa o lojalistima. Prvi stereotip je da su lojalisti bili kolonijalne aristokrate, koje su bile prinuđene da se povuku istog trenutka kada se i razjarena rulja pobunila protiv kralja. Drugi stereotip

⁹¹ C. H. Van Tyne, *The Loyalists in the American Revolution*, Gloucester, Mass.: Peter Smith, 1959, p. 104.

⁹² *Ibid.*

⁹³ M. C. Tyler, "The Party of the Loyalists in the American Revolution", *American Historical Review*, 1, 1895, pp. 24-49.

tvrdi da su lojalisti bili skromni farmeri, crnci, Indijanci, imigranti, koji su bili pod velikim pritiskom, pa zato i nisu razumeli tadašnju političku situaciju.⁹⁴

Ne zna se tačno koliko je kolonista potpalo pod uticaj revolucionara, a koliko njih je ostalo pri odluci da bude lojalno kralju i vladi Velike Britanije. Ni politika Velike Britanije nije u tome pomagala lojalistima, jer nikada nije imala tačno određeno mesto za lojaliste u svojoj strategiji. Kao što je i ranije bio slučaj, oni su i tada koristili lojaliste onda kada bi se za to stvorili uslovi.⁹⁵

Što se tiče vigovaca, njihov bes i neprijateljstvo su pomogli odluke parlamenta u vezi sa zakonima koji su se odnosili na američke kolonije. Vigovci su bili protiv tih odluka, jer su smatrali da parlament nema prava na njih s obzirom na to da kolonije nemaju svoje predstavnike u parlamentu. Ipak, ovako nisu razmišljali svi stanovnici kolonija. Neki nisu želeli da donose brzoplete odluke, dok su drugi zauzeli strane tek na početku vojnog sukoba, kada su videli da im neopredeljnost može doneti nevolje. Mnogi su doneli odluku uplašeni mislju da će morati da odu iz Sjedinjenih Američkih Država, ukoliko se ne priklone patriotama.⁹⁶

Tačan broj kolonista na strani lojalista i patriota nije poznat. Klod Van Tajn je mišljenja da je u obe političke grupacije bilo mnogo onih koji su imali jasne i čvrste stavove. S druge strane bilo je mnogo i onih, koji su bili spremni da pređu s jedne strane na drugu, u zavisnosti od toga ko bi iz sukoba izašao kao pobednik.⁹⁷ To je potvrdio i Džon Adams, koji je nekoliko godina nakon završetka Rata za nezavisnost napisao da je jedna trećina naroda bila neutralna, dok su preostale dve bile za patriote i lojaliste:

⁹⁴ A. G. Cordon, *The Foundation of Loyalism*, ed. R. S. Allen, Ottawa: National Museums of Canada, 1983, p. 2.

⁹⁵ P. H. Smith, *Loyalists and Redcoats: A Study of British Revolutionary Policy*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1964, p. ix.

⁹⁶ H. C. Matthews, *The Mark of Honor*, Toronto: University of Toronto Press, 1965, p. 30.

⁹⁷ C. H. Van Tyne, *The Loyalists in the American Revolution*, p. 158.

Uvek smo bili podeljeni i uvek ćemo i biti. Dve trećine su imale i imaće više poteškoća u borbi sa jednom trećinom stanovništva nego sa našim stranim neprijateljima.⁹⁸

Procenu broja kolonista na strani patriota ili lojalista dao je i Džozef Galovej, koji je istakao da je samo jedna petina kolonista bila za nezavisnost, a da je samo jedan deo te grupacije bio spreman da se za nju bori.⁹⁹ Ovakva Galovejova izjava i druge slične njoj verovatno su uticale na to da Britanci steknu mišljenje da će ih preostalih osamdeset pet procenata stanovništva podržati. Ispostavilo se da je to bila velika greška i da nisu ni slutili koliko ozbiljnim su kolonisti smatrali probleme sa kojima su se suočavali.

Britanci su mislili da mogu da računaju na podršku lojalista i zbog vojne kampanje koju su izveli na jugu. Oni su tako pokušali da ubace lojaliste u svoje vojne redove. To je donelo brojne probleme između Britanaca, pripadnika vojske i policije, i lojalista u njihovim redovima. Britanski vojnici su zamerali lojalistima na tome što nisu bili isto obučeni kao i oni i zato što nisu imali dovoljno iskustva i odgovarajuću opremu. S druge strane, ono što su britanski vojnici i policajci morali priznati jeste da su lojalisti bolje poznavali teren na kojem se odvijao sukob i neprijatelja uopšte. Čak 25 000 lojalista je uzelo učešće u britanskoj vojsci tokom revolucionarnog rata.¹⁰⁰ Jedan od glavnih razloga za to što je revolucionarni rat bio ujedno i građanski rat je taj što je vojni sukob bio u osnovi samo nastavak i razvoj političkih sukoba, ne samo između američkih kolonija i Velike Britanije, već i između političara dve vodeće grupacije tog perioda u Americi.¹⁰¹

Treba istaći da je i među lojalistima bilo onih koji su kritikovali politiku Velike Britanije. Ipak, način na koji su oni videli rešenje sukoba razlikavao se u mnogo čemu od načina patriota. Lojalisti su bili deo revolucionarnog pokreta, koji se borio za prava kolonista sve do trenutka dok taj isti pokret nije zatražio promene u politici Velike

⁹⁸ "Divided we ever have been, and ever must be. Two thirds always had and will have more difficulty to struggle with the one third than with all our foreign enemies", in C. F. Adams, *The Works of John Adams*, Vol. X, Boston: Little, Brown and Co., 1856, p. 63.

⁹⁹ J. Galloway, *The Examination of Joseph Galloway Esq. by a Committee of the House of Commons*, Philadelphia: Printed for the Seventy-Six Society, 1855, p. 4.

¹⁰⁰ P. H. Smith, *Loyalists and Redcoats: A Study of British Revolutionary Policy*, p. 60.

¹⁰¹ J. Eardley-Wilmot, *Historical View of the Commission for Enquiring into the Losses, Services and Claims of the American Loyalists, at the Close of the War between Great Britain and her Colonies in 1783*, Boston: Gregg Press, 1972, p. 6.

Britanije prema kolonijama, unutar unije. Onda kada su predstavnici radikalpatriota odlučili da takvu uniju treba prekinuti, lojalisti su izgubili svaku vezu sa tim pokretom. Mnogi od njih, koji su do tada zastupali prava kolonista i koji su se borili za reforme, povukli su se iz patriotskih redova i odustali od borbe.¹⁰²

Zbog odstupanja od ideje revolucije, lojalisti su godinama kažnjavani od strane kritičara i historičara ovog perioda i nije im posvećivana pažnja kakvu su zasluživali. Naime, s obzirom na to da nisu zastupali ideju o božanskom planu za američki narod, pa samim tim nisu ni doprineli borbi za slobodu, oni i nisu imali pravo da učestvuju u pisanoj historiji.

Revolucionarni spisi postaju deo američke pisane reči još od 1760. godine. Ipak, patriotski spisi prednjače u pogledu vremena pojavljivanja, dok spisi lojalista beleže prve primerke tek od 1774. godine. Nemiri nastali zbog donošenja kontroverznog Zakona o pečatima doveli su do prave književne debate između onih koji su kritikovali donošenje ovog zakona i onih koji su pokušavali da pronađu opravdanje za njega, a koji su u kolonijalnoj politici ubrzo zauzeli pozicije na stranama patriota i lojalista.

Pamfletisti iz redova patriota su tokom godina borbe za nezavisnost imali mnoštvo tema za napad u svojim spisima, među kojima su se našle kralj i vlada Velike Britanije, njihove vojne snage kao i civilna podrška. Njihovi spisi su moćnim jezičkim izrazom uspeali da ubede koloniste da prava koja imaju, a koja kralj i parlament Velike Britanije pokušavaju da ugroze, mogu zadržati jedino borbom za nezavisnost i spremnošću za oružane sukobe. Nakon izbivanja Američke revolucije, patriote nisu više samo napadale kralja i parlament Velike Britanije, već i svoje sunarodnike, koji su ih podržavali i bili za mirno rešenje sukoba. Između ove dve političke grupacije bila je još jedna velika grupa neopredeljenih. Oni su predstavljali najveći izazov piscima i vođama i jedne i druge stranke. Piscima je glavni cilj postao da na sve moguće načine pokušaju da pridobiju ovu grupu kolonista. Književnost prerevolucionarnog perioda se znatno razlikovala od književnosti koja je nastajala tokom Rata za nezavisnost. Autori iz redova vigovaca su svoje duge rasprave, u kojima su argumentovano branili odvajanje od Velike Britanije, zamenili emocionalnim spisima, koji su imali za cilj održavanje

¹⁰² M. B. Norton, *The British-Americans: The Loyalist Exiles in England 1774-1789*, Boston, Toronto: Little, Brown and Co., 1972, p. 6.

američkog patriotizma na istom nivou. Oni su govorili o svim dobrim stvarima, koje će se dogoditi nakon dobijanja rata, i u isto vreme odgovarali na protivargumente pisaca iz redova torijevaca.

Pored književnih dela patriota, bila su brojna i dela pisaca iz redova lojalista. Pripadnici ove političke grupacije su uglavnom bili vladini zvaničnici i predstavnici sveštenstva koji su se zakleli na vernost kralju Džordžu III, ili bogati trgovci i zemljoposednici koji su direktno zavisili od Velike Britanije.¹⁰³ Iako lojalisti, oni nisu bili ništa manje spretni u izražavanju sopstvenih argumenata. Njihova situacija u periodu neposredno pre izbijanja revolucionarnog rata nije bila zavidna. Bilo je teško opravdati ekonomski program britanskog parlamenta, sa čijim pojedinim stavovima se nisu ni sami slagali, ali je isto tako bilo teško i ćutati, a sve u nadi da će se problem sam rešiti. Iako književna kritika otkriva da su neki od njihovih spisa bili zapaženiji po snazi argumenata koje su nosili, dela lojalista su, generalno gledano, bila znatno manje efikasna u odnosu na dela patriota, koji su se pokazali kao bolje organizovani i agresivniji suparnici.¹⁰⁴

Tokom rata, pod uticajem nekih prvih pobeda Britanaca, lojalistički pisci su u svojim ranim spisima izražavali optimizam, koji se polako gubio kako se i sukob zaoštravao. Kako navodi Mozes Tajler, postoje tri razloga zašto su lojalisti bili optimistični i zašto su njihovi spisi doživeli uspeh. Prvi je zbog toga što su verovali u to da su njihovi argumenti pravi. Drugi je to što su bili naviknuti da vladaju svim društvenim i političkim pokretima, a treći to što su očekivali da će Velika Britanija pobediti.¹⁰⁵

Dva faktora koja su bila ograničavajuća za pisce iz redova lojalista bila su njihov broj, kao i ograničenost cirkulacije njihovih pamfleta samo na određene kolonije u kojima su imali vojnu zaštitu Velike Britanije. I pored tih ograničenja, njihovi spisi su uspevali da stignu do čitaoca koji su ih podržavali, ali i do patriota kojima su žustro odgovarali na sve napade. Teme njihovih napada odnosile su se na sve one koji su zastupali odvajanje kolonija od Velike Britanije, i na argumentovano pojašnjenje

¹⁰³ J. H. Pickering, *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, p. 9.

¹⁰⁴ *Ibid.*, p. 10.

¹⁰⁵ M. C. Tyler, *Literary History of the American Revolution*, I, New York: Putnam, 1897.

nelegalnosti revolucije, na slabu vrednost američke valute, na ironiju unije sa katoličkom Francuskom, kao i uveravanje da je rat očajnički potez.¹⁰⁶

Predstavnici lojalista su od početka nemira, nekoliko godina pre potpisivanja Deklaracije o nezavisnosti, bili izloženi brojnim napadima i uznemiravanjima, a njihova dela su uništavana. Mnogi od njih su preživeli i telesne povrede, a napadi na njih ubrzo su se proširili i na njihove porodice i radna mesta, pa su mnogi dobili otkaze i bili vremenom prinuđeni da napuste mesta u kojima su živeli. Oni su shvatili da nisu više dobrodošli na tlu američkih kolonija, da moraju da napuste "obećanu zemlju" i da se vrate u Veliku Britaniju.¹⁰⁷

U poglavljima koja slede pozabavićemo se nekim od vodećih pisaca pamfleta iz redova vigovaca i torijevaca – patriota i lojalista, i o njihovom međusobnom sukobu koji se najbolje vidi upravo tumačenjem nekih od njihovih najreprezentativnijih dela iz ovog burnog perioda rađanja američke nacije.

4.3. Džon Dikinson i Džozef Galovej

Krizni period borbe za američku nezavisnost bio je u manjoj ili većoj meri isti u svim američkim kolonijama. Ipak, ono što je učinilo Pensilvaniju drugačijom od ostalih jesu životi i dela dvojice poznatih pamfletista i političara, koji u svom međusobnom sukobu, možda i na najbolji način, otkrivaju ideologije lojalista i patriota.

Za Dikinsona se može reći da je rađanjem dobio status džentlmena, obrazovanjem je stekao status advokata, a političar je postao zbog svoje naklonosti prema istoj. Iako su kasnije istoričari i biografi preispitali da li je s pravom nosio nadimak "pisac revolucije", ili mu je pre pristajao nadimak "pisac mira", njegove zasluge tokom ovog turbulentnog perioda američke istorije mogu se meriti sa Vašingtonovim u ratu, Frenklinovim u diplomatiji i Morisovim u pogledu finansijske politike.¹⁰⁸ Nijedan drugi pisac nije tokom ovog značajnog perioda napisao više pamfleta veće popularnosti. Njegov pamflet *Deklaracija o pravima (Declaration of*

¹⁰⁶ J. H. Pickering, *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, p. 11.

¹⁰⁷ L. F. S. Upton, *Revolutionary versus Loyalists: the First American Civil War, 1774-1784*, pp. 3-4.

¹⁰⁸ P. L. Ford, "Introduction", *The Writings of John Dickinson*, Philadelphia: The Historical Society of Pennsylvania, 1895, p. ix.

Rights), nastao povodom zasedanja kongresa zbog Zakona o pečatima 1765. godine, može se nazvati jednim od prvih nacionalnih dokumenata. *Pisma farmera iz Pensilvanije (Letters from a Pennsylvania Farmer)* su doživela veliku popularnost u svim kolonijama i na taj način stvorila pogodno tlo za borbu. Kao član kongresa bio je i autor *Peticije kralju (Petition to the King)*, *Obraćanja stanovnicima Kvebeka (Address to the Inhabitants of Quebec)* i *Deklaracije o naoružavanju (Declaration upon Taking Arms)*. U njegovim delima može se pratiti tok revolucije, ali i istorija ovog važnog perioda. Dickinsonovi spisi nastali tokom prvih deset godina njegovog rada imali su za cilj da ujedine narod. Tokom narednih deset godina on se borio da stvori naciju, a tokom poslednjih dvadeset da utvrdi njen položaj među drugim nacijama. Njegovi prvi pamfleti su se odnosili na pitanja jedne kolonije. Kasniji spisi su uključivali pitanja i ostalih, da bi se oni poslednji odnosili i obuhvatali svih trinaest kolonija, ujedinjenih protiv zajedničkog neprijatelja. Uspostavljanjem nacionalnosti, on se okrenuo odnosu Amerike i Evrope. Iako nije doživeo da vidi konačan epilog ovog trećeg perioda, Dickinson je bio srećan zbog toga što je znao da se on i njegovi istomišljenici nisu uzalud borili.¹⁰⁹

Njegov dugogodišnji neprijatelj, u sukobu koji će obeležiti drugu polovinu XVIII veka i borbu za nezavisnost, bio je Džozef Galovej. Uzimajući u obzir veličinu njegovih dostignuća, moglo se očekivati da će Džozef Galovej ostati upamćen i ovekovečen bar po nazivu neke ulice, univerziteta, parka ili biblioteke. Bio je dvadeset godina član skupštine Pensilvanije i skoro polovinu tog perioda njen predsednik. Bio je zapažen u radu Prvog kontinentalnog kongresa i izabran takođe za delegata Drugog kontinentalnog kongresa. Tokom Rata za nezavisnost bio je aktivan kao pripadnik vojske u borbenim redovima, ali i kao autor više pamfleta i knjiga o ratu između Velike Britanije i američkih kolonija. I pored svega navedenog, njega se danas Amerikanci retko sećaju. Možda je njegova nesreća u tome što je u ratu izabrao stranu gubitnika.¹¹⁰

Preci Džozefa Galoveja došli su u Ameriku iz Engleske nakon što je njegov pradedo dobio komad zemlje u Merilendu 1662. godine. Investiranjem u zemlju i trgovinom, porodica Galovej se do trenutka Džozefovog rođenja 1730. godine znatno

¹⁰⁹ *Ibid.*, p. x.

¹¹⁰ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, University Park: The Pennsylvania State University Press, 1977, p. 1.

obogatila. Dok je još bio dete, njegova porodica se preselila u Kent u Delaveiru. Mladi Galovej nije išao u školu, već je imao privatnog profesora, a nakon nekoliko godina učenja sa njim, on je išao na praksu za advokata i preselio se u Filadelfiju, gde je i dobio dozvolu za rad. Dolaskom u Filadelfiju, oženio se Grejs Grouden (Grace Growden), ćerkom najbogatijeg čoveka u Americi, koji je u vlasništvu imao fabriku za proizvodnju gvožđa. Iako je odgajan u "Društvu prijatelja" i pripadao kvekerskom pokretu, venčao se u Crkvi Isusa Hrista u Filadelfiji i prihvatio anglikanizam. Ovo su jedine informacije poznate o njegovom privatnom životu. Pisma koja su ostala iza njega daju uvid u njegove političke stavove. Ona otkrivaju čoveka koji je potpuno bio zaokupljen dešavanjima na tlu Amerike, a naročito na tlu Pensilvanije.¹¹¹

S druge strane, o životu Džona Dikinsona već saznajemo na početku serije *Pisma farmera iz Pensilvanije*, gde on sebe predstavlja kao siromašnog farmera bez želje za nečim većim.¹¹² Ovo naravno nije bila istina, jer je Dikinson bio poreklom iz veoma bogate porodice, pa se i kretao među ljudima sličnog imovinskog stanja. Njegovo obrazovanje je daleko bilo bolje od onog koje je mogla da priušti većina kolonista. Tri godine koje je proveo u Londonu obrazujući se za advokata donele su mu dobro znanje istorije i institucija Velike Britanije. Dikinsonova porodica se doselila u Virdžiniju još 1654. godine. Stekavši bogatstvo tamo, oni su ga još više uvećali brakovima sa drugim bogatim porodicama. Džon je rođen iz drugog braka svog oca Semjuela 1732. godine. Njegov otac je 1740. godine doneo odluku da preseli svoju porodicu u Delaveir. Ta njegova odluka će kasnije mnogo uticati na religijsku i političku budućnost njegovog sina. Naime, Semjuel je ovu odluku doneo zbog nesrećnih okolnosti braka njegove ćerke. Mladoženja je bio iz bogate porodice, a njegov otac je bio vrhovni sudija Merilenda. Međutim, "Društvo prijatelja" nije odobravalo ovaj brak, jer mladoženja nije bio član kvekerske verske zajednice. Semjuel je zbog toga odlučio da preseli svoju porodicu u okrug Kent u Delaveiru. Ubrzo po dolasku u Kent, Semjuel Dikinson je dobio posao sudije okružnog suda. Selidba u Kent je ujedno značila da će i mladi Džon vremenom naslediti zemlju tamo i provesti život i graditi karijeru u Delaveiru i Pensilvaniji. S druge strane, ova odluka je u religijskom pogledu značila da će od tada živeti izvan principa "Društva prijatelja". Ovo je kod mladog Dikinsona

¹¹¹ *Ibid.*, p. 7.

¹¹² J. Dickinson, "Letters from a Pennsylvania Farmer", in *The Writings of John Dickinson*, p. 307.

stvorilo osećaj sumnje prema vrednostima organizovane religije, pa je kasnije i sam pisao da nikada nije i da nikada neće biti član nekog religijskog društva, jer svako od njih ima principe, koje on ne može da prihvati.

Dikinson je nakon trogodišnjeg pripravničkog staža u Filadelfiji, otišao u London na studije prava, gde je upoznao pravo i zakon Engleske.¹¹³ Dok je bio u Londonu, on je postao veoma zainteresovan za englesku politiku. Iako je njegovo viđenje događaja u Engleskoj bilo tada viđenje nezrele osobe, ovo je uticalo na izgrađivanje njegovog političkog iskustva. Dickinson je video englesku istoriju kao "cirkus" u kojem predstavnici monarhije stalno pokušavaju da povećaju svoje moći, a parlament ih u tim njihovim namerama stalno ograničava. Dickinson nije mnogo verovao u to da parlament može da obezbedi pomoć za očuvanje slobode. Posmatrajući gornji i donji dom britanskog parlamenta, on je video korupciju koja je bila širom zastupljena i prodaju i kupovinu glasova.¹¹⁴

Dikinsonov povratak u Ameriku 1754. godine obeležio je početak sve izraženijih sukoba u Pensilvaniji. Naime, Pensilvanija vuče svoje britanske korene još iz 1681. godine, kada je kralj Velike Britanije dodelio ovaj region Vilijamu Penu (William Penn) na upravljanje. Godine 1701. Vilijam Pen i skupština Pensilvanije potpisali su Povelju o privilegijama (Charter on Privileges), koja je ostala važeći ustav u Pensilvaniji sve do izbijanja revolucionarnog rata. Povelja je bila liberalna u pogledu dodele verskih sloboda, ali u pogledu politike vlast je stavljala u ruke guvernera i saveta, koje su birali vlasnici kolonije.¹¹⁵

Okruzi Filadelfija, Čester i Baks dobili su po osam mesta u ovom zakonodavnom telu, dok je grad Filadelfija dobio dva. Preostalih deset mesta delili su okruzi na zapadu. Po pitanju prava glasa, povelja je imala ista pravila kao i ustav Velike Britanije. Pravo glasa su imali muškarci preko 21 godine starosti, koji su prihvatili Isusa Hrista za spasitelja, koji su boravili u kolonijama duže od dve godine i posedovali

¹¹³ H. T. Colbourn, "A Pennsylvania Farmer at the Court of King George, John Dickinson's London Letters, 1754-1756", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, LXXXVI, 1962, pp. 241-286, 417-453.

¹¹⁴ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1964, p. 4.

¹¹⁵ T. Thayer, *Pennsylvania Politics and the Growth of Democracy, 1740-1776*, Harrisburg: Pennsylvania Historical and Museum Commission, 1953, p. 16.

bar 50 jutara zemlje.¹¹⁶ Oko dve trećine skupštine su činili predstavnici iz Filadelfije i okoline, iako je sredinom XVIII veka u tom regionu živela samo jedna polovina populacije te kolonije. Tako je mala grupacija bogatijih ljudi sa istoka vladala kolonijom. Kandidati za članove skupštine su uglavnom birani glasovima kvekeri i njihovih političkih istomišljenika, koji su tada činili većinu stanovništva Pensilvanije. U njihovim redovima su bili bogati i uspešni ljudi iz poznatih porodica. Ova grupacija je sve do polovine XVIII veka odražavala želje stanovnika Pensilvanije. Do 1760. godine, mnogi kvekeri su napustili politiku, ali i pored toga, oni su i dalje bili dominantna grupa.¹¹⁷ Naspram kvekeri nalazila se politička frakcija vlasnika kolonije. Njihova sudbina je u početku zavisila uglavnom od naslednika Vilijama Pena, Ričarda i Tomasa Pena, koji su bili glavni zemljoposednici u koloniji.¹¹⁸ Iz njihovih redova je biran guverner, čiji je pristanak bio neophodan da bi se doneli određeni zakoni. U ovoj frakciji nalazili su se i ljudi koji su bili nezadovoljni politikom antivlasničke frakcije. Ono što su im najviše zamerali je pacifizam kvekeri, koji je bio najviše odgovoran za nevolje koje je ova kolonija imala sa Indijancima. Ubrzo je došlo do međusobnih sukoba, a razlozi za to su bili razni, od rasprave oko sistema odbrane i kvekerskog pokreta, pa sve do odnosa između kolonija i Velike Britanije.

Mladi Dikinson nije učestvovao u sukobu sa vlasničkom frakcijom u Pensilvaniji. On postaje član skupštine Pensilvanije 1762. godine, podrškom istih onih ljudi, koji su činili većinu antivlasničke frakcije. Međutim, ono što oni koji su ga tada podržali sigurno nisu očekivali je da umesto da postane jedan od njihovih lidera, Dikinson je od zime 1763. godine narednih deset godina bio njen najveći kritičar.¹¹⁹

Dolazak Džozefa Galoveja na političku scenu američkih kolonija vezuje se takođe za aktuelne sukobe vlasničke i antivlasničke frakcije, u kojima je i sam uzeo učešće za pitanja zamene sistema vlade u kolonijama, ali i za pitanja vojne spremnosti koje je tada potresalo Pensilvaniju.¹²⁰ Kada se Džozef Galovej doselio u Filadelfiju sredinom XVIII veka, u to vreme su svi govorili o vojnoj spremnosti. Pitanja vojne

¹¹⁶ *Ibid.*, pp. 5-7.

¹¹⁷ F. B. Tolles, *Meeting House and Counting House: The Quaker Merchants of Colonial Philadelphia*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1948, pp. 27-28.

¹¹⁸ vidi: W. R. Shepherd, *History of Proprietary Government in Pennsylvania*, New York: Columbia University Press, 1896.

¹¹⁹ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, p. 7.

¹²⁰ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 10.

spremnosti postala su aktuelna zbog posebnog teritorijalnog položaja Filadelfije i njene blizine indijanskim plemenima i zapadnim regionima u vlasništvu Francuza. Početkom XVIII veka, tokom ratnog perioda, skupština je pod uticajem kvekera odlučila da ne troši novac na odbranu. Kada je rat ponovo počeo 1740. godine, skupština je ponovo morala da razmotri ovo pitanje. U to vreme se pojavila jedna nezvanična asocijacija predvođena Bendžaminom Frenklinom, koja je bila voljna da obezbedi dobrovoljnu službu za odbranu kolonija. Početkom šezdesetih godina XVIII veka, Frenklin je počeo da gradi novu političku stranku, koja je podržavala važnost vojne spremnosti i odbrane kolonije, kao i vrhovnu zakonodavnu vlast.¹²¹ Kada je 1755. godine počeo rat između Francuza i Indijanaca, skupština je u rekordnom roku prikupila oko 60 000 funti za odbranu. Posle ovakve odluke skupštine, otkaz je dalo šestoro članova iz redova kvekera. Objavljivanjem rata Indijancima 1755. godine, Galovej je video svoju priliku da uđe na političku scenu Filadelfije.

Galovej i Frenklin su se upoznali verovatno posredstvom Frenklinovog najstarijeg sina, Viliijama Frenklina, koji je bio Galovejov blizak prijatelj.¹²² Iako su između njih postojale ogromne razlike u obrazovanju, interesovanjima, profesiji i imovinskom statusu, važno je bilo to što su obojica bila politički istomišljenici. Obojica su bila za kralja i vladu Velike Britanije, iako su se i sami nadali da će se odnos između te dve strane uskoro promeniti na bolje. I jedan i drugi su tražili bolju saradnju između kolonija. Obojica su pronašla lični interes u prijateljstvu koje su delili – Frenklin, kao već iskusan političar, pomogao je Galoveju da zakorači u svet politike, dok je s druge strane Galovej pomogao Frenklinu da predstavi svoje političke stavove "pravim" ljudima.¹²³ Frenklin je postao član skupštine Pensilvanije, a Galovej je četiri godine kasnije, uz njegovu pomoć, postao Frenklinov pravni pomoćnik i takođe član skupštine. Frenklinovim odlaskom u London 1757. godine, Galovej je preuzeo veći deo njegovih zaduženja.¹²⁴ Odmah nakon što je Galovej postao član skupštine Pensilvanije, došlo je do konflikta između zakonodavnog tela Pensilvanije i njenog vlasnika, a problem se

¹²¹ W. Hanna, *Benjamin Franklin and Pennsylvania Politics*, California: Stanford University Press, 1964, pp. 4-22.

¹²² vidi: S. L. Skemp, *Benjamin and William Franklin: Father and Son, Patriot and Loyalist*, Boston, New York: Bedford Books of St. Martin Press, 1994.

¹²³ B. Newcomb, *Franklin and Galloway: A Political Partnership*, New Haven: Yale University Press, 1972, pp. 5-17.

¹²⁴ W. Hanna, *Benjamin Franklin and Pennsylvania Politics*, p. 132.

odnosio na odbijanje Viliijama Pena da plati porez na vlasništvo. Ipak, može se reći da je ono što je najviše razbesnelo ostale članove skupštine bilo Penovo odbijanje da plati novčanu naknadu za slučaj izbijanja rata. To je bio jedan od razloga Frenklinovog odlaska u Englesku. Želeo je da se dogovori sa vlasničkom partijom. Ne uspevši u ovoj nameri, Frenklin se nakon pet godina vratio u Pensilvaniju 1762. godine.

U međuvremenu se pojačavalo interesovanje Londona za dešavanja ne samo u Pensilvaniji, nego i u ostalim kolonijama. Vlada Velike Britanije je izražavala sve veću zabrinutost zbog čestih nemira u kolonijama. Takođe ih je sve više zabrinjavala nesposobnost kraljevskog guvernera da upravlja kolonijama. Mnogi su upozoravali i na to da, ukoliko se rast i razvoj Amerike uskoro ne zaustavi ili bar ograniči, Velika Britanija će biti ubrzo suočena sa njihovom nezavisnošću.¹²⁵ Oni su tako planirali da postave stalni britanski garnizon u Americi. Sve više se pričalo o kolonijalnoj politici i o novim porezima i zakonima za američke kolonije.¹²⁶ Lideri antivlasničke frakcije su imali saznanja o ovim promenama u kolonijalnoj politici, ali nisu hteli da skrenu pažnju sa unutrašnje političke scene Pensilvanije i, tada već uzavrelog, konflikta sa porodicom Pen. Frenklin nije video opasnost u promeni sistema vlade. I druge kolonije su menjale sisteme vlade i nisu pri tom gubile privilegije.¹²⁷ On je takođe smatrao da bi nova kolonijalna politika, o kojoj se spekulisalo, mogla biti samo od koristi kolonistima. Postojanje odbrambene vojske bi im pomoglo u unutrašnjoj politici i u problemima sa Indijancima, ali bi im pružilo i zaštitu od stranih neprijatelja.¹²⁸ Čak i da vlada Velike Britanije donese neke zakone koji neće biti dobri za kolonije, Frenklin je smatrao da to neće moći da umanjí slobodu kolonija. On je smatrao da su interesi kolonija i Velike Britanije međusobno povezani i da parlamet zbog toga neće napasti prava kolonista, a

¹²⁵ J. P. Greene, "An Uneasy Connection: An Analysis of the Preconditions of the American Revolution", in S. G. Kurtz, J. H. Hutson, *Essays on the American Revolution*, Williamsburg: Chapel Hill, 1973, pp. 32-80.

¹²⁶ S. Edmund, H. M. Morgan, *The Stamp Act Crisis: Prologue to Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1953, p. 26.

¹²⁷ Benjamin Franklin, "Cool Thoughts on the Present Situation of Our Public Affairs", in A. H. Smyth, *The Writings of Benjamin Franklin*, London: The Macmillan Company, 1906, pp. 4: 226-241.

¹²⁸ C. Van Doren, *Letters and Papers of Franklin and Jackson, 1753-1785*, Philadelphia: American Philosophical Society, 1947, pp. 136-170.

da su glasine oko neprijateljske kolonijalne politike raširene s namerom da zastraše koloniste.¹²⁹

Dana 26. maja 1764. godine, pred pensilvanijskom skupštinom je bio plan iza kojeg su stajali Bendžamin Frenklin i Džozef Galovej, a koji je imao za cilj da od kralja Džordža III zatraži da se zameni tadašnji sistem vlasničke vlade u koloniji kraljevskom vladom. Skupština je postavila veće od osam članova čiji je zadatak bio da sastave odluke za prekid vladavine vlasnika. Galovej je bio jedan od članova ovog tela. U periodu od dve nedelje skupština je usvojila dvadeset i šest odluka, koje je veće predstavilo. Ove odluke su kao jasnu poruku nosile da je vlada vlasnika bila glavni krivac za poraze u prethodnim ratovima i da su vlasnici imali monopol nad najboljom zemljom u koloniji.¹³⁰

Sukob oko vladavine vlasnika označio je Dikinsonov ulazak na političku scenu i početak sukoba sa Galovejom, kao tada vodećim predstavnikom antivlasničke frakcije.¹³¹ U skupšinskom govoru 1764. godine, Džon Dikinson je izjavio da prihvata promenu vlade ukoliko ona podrazumeva očuvanje svih privilegija. Iako je bio za reformaciju vlade, smatrao je da njena zamena kraljevskom vladom predstavlja veliki rizik.¹³² Ovakav njegov govor su najmanje očekivali oni koji su ga podržali prilikom ulaska u skupštinu. On je u svojim ranijim govorima jasno izražavao neslaganje sa vlasničkom frakcijom. Međutim, u ovom govoru on je odbio svaku mogućnost kraljevske vlade u Pensilvaniji. Po završetku Dikinsonovog govora, Džozef Galovej je ustao i osporio sve njegove argumente. Zasedanje skupštine je završeno tako što je skupštinska većina podržala Frenklinov i Galovejov plan, a Dikinson je izgubio svoju prvu borbu u nizu onih koje će okarakterisati njegov sukob sa Galovejom u narednom periodu.

Dikinsonov govor u skupštini Pensilvanije je prvi put objavljen u junu iste godine. Vilijam Smit je u predgovoru štampane verzije ovog govora dao glavne ideje koje je Dikinson izložio i preneo njegovo mišljenje o tome da nije bio pravi trenutak da

¹²⁹ B. Franklin, "Cool Thoughts on the Present Situation of Our Public Affairs", in *The Writings of Benjamin Franklin*, pp. 4: 239-240.

¹³⁰ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 12.

¹³¹ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, p. 9.

¹³² J. Dickinson, "Speech on a Petition for a Change of Government of the Colony of Pennsylvania, May 24, 1764", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 22-23.

se u kolonijama stvara razdor.¹³³ Dickinson je, naime, ukazivao da je plan o kraljevskoj vladi došao u pogrešno vreme, jer se u međuvremenu dešavala i reforma kolonijalne politike. On je naveo da parlament Velike Britanije već traži način da oduzme privilegije koje Pensilvanija ima. Vlada Velike Britanije je već planirala brojne mere koje ugrožavaju kolonijalnu slobodu, pa je smatrao da nije pametno nuditi im pomoć i način da povećaju vlast u Pensilvaniji. Dickinson je još naveo i da nije dobro stavljati akcenat na neke unutrašnje nemire i probleme u koloniji, kao što je bio slučaj sa grupom "Momci iz Pakstona" ("Paxton boys").¹³⁴ On je upozorio da će ukoliko peticija uspe, to dovesti do samo čvršće imperijalne politike i da će dodatno podeliti već razjedinjenu koloniju, u trenutku kada joj je jedinstvenost najvažnija. Dickinson nije shvatao stavove antivlasničke frakcije. Pensilvanija je već imala narušene odnose sa vladom Velike Britanije, jer je njena skupština odbila da donese zakon koji bi bio od koristi vlasničkoj frakciji, a što je vlada protumačila kao kršenje kraljevskih naređenja. Tako bi vlada Velike Britanije, po rečima Dickinsona, mogla poverovati da su problemi porodice Pen nastali iz napora da nateraju skupštinu da se povinuje kralju i naređenjima.¹³⁵ Iako je Dickinson najviše zamerki izneo na račun vremena kada je ovaj plan objavljen, u njegovom govoru se nazire stav da je on protiv kontrole Velike Britanije i kraljevske vlade bez obzira na vreme, dobar ili loš trenutak. On je istakao da prihvata kraj vladavine vlasničke frakcije pod uslovom da to ne ugrozi slobodu kolonista. Ipak, iskustvo koje je imala Virdžinija, dovelo ga je do zaključka da kraljevska vlada neće pružiti mir, sreću i sigurnost, koju stanovnici Pensilvanije očekuju od promena. On je još istakao da vlast u kolonijama ne bi sprovodio kralj lično, već njegovi ministri i da se ljudi ne rađaju sa tim zanimanjem. Po dolasku na datu poziciju, oni se zaklinju da nikada sa nje neće otići. On je predvideo da će parlament, ukoliko se peticija usvoji, staviti Pensilvaniju u istu ravan sa ostalim kolonijama, bez obzira na pogodnosti i privilegije koje je do tada uživala.¹³⁶ Dickinson je smatrao da će kolonija mnogo izgubiti ovakvom odlukom i da ona ima privilegije u kojima ne uživa čak ni Velika Britanija, misleći pri tom na potpunu versku i političku slobodu. Dalje, on navodi da skupština

¹³³ W. Smith, "Preface" to John Dickinson's "A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania", in *The Writings of John Dickinson*, p. 20.

¹³⁴ J. Dickinson, "A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 46-47.

¹³⁵ *Ibid.*, p. 28.

¹³⁶ *Ibid.*, pp. 32-30.

Pensilvanije nije ograničena radom nekog veća, nalik gornjem domu britanskog parlamenta. Ona ima kontrolu nad sednicama i ne može se raspustiti odlukom guvernera. Članovi skupštine se biraju svake godine, pa su na taj način birači direktno odgovorni za nju.¹³⁷ Sva ta prava su kolonisti dobili Poveljom o privilegijama iz 1701. godine. Kakva je šansa, pita Dickinson, da kolonisti sva ova prava zadrže ukoliko dođe do promene.¹³⁸ Obraćajući se direktno kralju, članovi skupštine su u želji da promene vladu na neki način nudili da predaju pomenutu povelju, a da pri tom nisu bili dobro informisani šta će dobiti za uzvrat. Dickinson se pitao kako to traže od kralja da preuzme vlast i u isto vreme insistiraju na očuvanju prava. Pozivajući se na povelju, on je rekao da je glavna dužnost članova skupštine da štite ustav naroda. Oni su izabrani da izvršavaju osnovne obaveze vlade unutar utvrđenog sistema, pa tako ti isti ljudi nemaju pravo da menjaju vladu pod čijom vlašću su izabrani u dato telo.¹³⁹ Za Dickinsona su od posebne važnosti bili principi koji su stavljali akcenat na fundamentalna prava i na pristanak naroda, ali i razlika između običnog zakona i ustava. Kao alternativu, Dickinson je predlagao da skupština pokuša da se nagodi za kraljevsku vlast. On je predlagao da kolonijalni agenti odu u Veliku Britaniju i da ispituju kako vlast u Velikoj Britaniji posmatra raspravu oko poreza između skupštine i porodice Pen. Na osnovu toga mogli bi da znaju da li je njihov plan o kraljevskoj vladi siguran.¹⁴⁰ S obzirom na to da je znao da vlada Velike Britanije pokazuje blagonaklonost prema porodici Pen, potajno se nadao da bi ovakvi pregovori propali.

Dickinsonov govor je objavljen u junu, a iako je Galovej odmah odgovorio na njegove argumente svojim protivargumentima, Galovejov odgovor je štampan tek u avgustu. Po objavljivanju Galovejovog odgovora, Dickinson je izjavio da je štampano izdanje u potpunosti drugačije od reči koje je Galovej stvarno uputio Dickinsonu u skupštini.¹⁴¹ Ovakav sled događaja je u potpunosti objašnjiv sa stanovišta novoistoričara koji, polazeći od toga da su autori locirani u kulturnom sitemu, smatraju da njihova dela predstavljaju opšti komentar političkih borbi koje se odvijaju u određenom periodu.

¹³⁷ T. Thayer, *Pennsylvania Politics*, pp. 205-210.

¹³⁸ J. Dickinson, "A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 34-36.

¹³⁹ *Ibid.*, pp. 43-45.

¹⁴⁰ *Ibid.*, pp. 41-43.

¹⁴¹ J. Dickinson, "A Reply to the Speech of Joseph Galloway, September 4, 1764", in *The Writings of John Dickinson*, p. 78.

Govoreći o konstituisanju identiteta u kulturi, u svojoj knjizi *Renesansno samooblikovanje: od Mora do Šekspira*, Grinblat tvrdi da je društvena scena autora koje je istraživao bila uslovljena različitim autoritetima, među kojima navodi crkvu, porodicu, administraciju kolonija, veru i tumačenje svetih knjiga. S obzirom na to da su ovi autoriteti propagirali različite obrasce društvenog iskustva, oni su često bili u sukobu. Ovako suprotstavljene prakse ovih autoriteta predstavljale su konstrukcije kulture na osnovu kojih je zajednica usmeravala dozvoljen vid ponašanja i viđenja sveta. Dominantni kulturni kodovi su tako posmatrali ponašanje jedinki, koje su se sa njima identifikovale, kao prirodni imperativ, dok su ponašanje svojih neprijatelja posmatrali kao nešto što je protivno istinskom poretku. Postavljanjem jednog i drugog teksta u okvire političkih problema u Americi revolucionarnog perioda, novoistoričari izbegavaju viđenje dominantnog kulturnog obrasca i ujedno i grešku formalista i ne smeštaju tekst u autonomno estetsko polje. Kritičko tumačenje tekstova je tako moguće samo ukoliko se oni povežu sa mrežom institucija, prakse i verovanja, koja su oblikovala kulturu tog perioda.¹⁴²

Govor Džozefa Galoveja negirao je sve Dikinsonove argumente i jasno je izražavao stavove antivlasničke frakcije. Na Dikinsonov argument da nije pogodno vreme za ovakav plan, Galovej je odgovorio da vreme nije bilo nikada pogodnije i da kako vreme prolazi, tako i raste moć porodice Pen, a u isto vreme raste i broj ljudi koji ih podržava u Pensilvaniji. On je istakao da su neredi nastali na zapadu, kao i masakr grupe "Momci iz Pakstona", pokazali samo lošu politiku vlasničke frakcije. On je u govoru izrazio bojazan da bi vlasnička frakcija zajedno sa kolonistima u pograničnim delovima mogla da stvori opasnu političku alijansu. Nedela vlasničke frakcije su po njegovom mišljenju bila toliko velika da je reakcija bila neophodna. Galovej je poručio kolonistima da im je jedini izlaz iz ove teške situacije da prate primer Engleske iz 1688. godine, kada je jedino rešenje bila revolucija i peticija kralju da promeni vladu.¹⁴³ Galovej je rekao da je nada kolonista u tome da se oslone na Britance i na njihove "blage mere, jednake za sve", na pravednog kralja i na tradicionalno uverenje da je popularna sloboda neophodna za rast i prosperitet imperije. On je naročito ismejao

¹⁴² V. Felbabov, "Novi istorizam", pp. 18-19.

¹⁴³ J. Galloway, *The Speech of Joseph Galloway, One of the Members for Philadelphia County; in Answer to the Speech of John Dickinson, delivered in the House of Assembly of the Province of Pennsylvania, May 24, 1764*, Philadelphia, London: W. Nicoll, 1765, pp. 51-61.

Dikinsonov strah zbog stalno prisutne britanske vojske u kolonijama. Rekao je da je za odbranu potrebna ili vojska ili kolonijalna unija. On je smatrao da je kolonijalna unija nemoguća i da je odluka o vojsci u kolonijama čvrsta pa će i ostati, bez obzira da li dođe do promene vlade ili ne.¹⁴⁴ Amerikanci po Galovejevom mišljenju moraju da se oslone na saosećajnost Velike Britanije, a ne na kraljevske povelje. On nije poricao da se nadao da će Pensilvanija sačuvati svoja prava, ali je takođe bio voljan da prihvati ono što je volja vrhovne vlasti.

Po završenoj debati u skupštini, i Dickinson i Galovej su istakli svoje nezadovoljstvo porodicom Pen i njenom vladom. Dickinson je kao zaključak svog govora istakao da ne postoji čovek koji je više ubeđen od njega u loše strane vlasničke frakcije. On je osudio ovu frakciju zbog mešanja u rad skupštine, zbog sprečavanja skupštine da prikupi novac za odbranu kolonije, ali je ipak bio za to da se njihova moć treba zaustaviti mirnim putem.¹⁴⁵

Ovi njegovi stavovi idu u prilog njegove politike neodobravanja vlasničke frakcije, koja ga je i dovela do mesta u skupštini. Njegovi argumenti nisu bili možda argumenti pristalice vlasničke frakcije, ali nisu bili ni argumenti konzervativca, koji je bio protiv revolucije.¹⁴⁶ On se protivio predlozima antivlasničke frakcije, jer je smatrao da je politička moć ograničena fundamentalnim i ustavnim principima.¹⁴⁷ Jedna od glavnih stvari koja je razdvajala Dickinsona od frakcije koju su predvodili Frenklin i Galovej bila je moderna britanska politika. Frenklin i Galovej su bili više svesni mana vlasničke frakcije, nego opasnosti koju je nosilo menjanje kolonijalne politike. Galovej nije video da je Pensilvanija ugrožena politikom Velike Britanije. Za njega je jedina opasnost bila u daljem ostanku porodice Pen na vlasti i njenom savezništvu sa kolonistima na zapadu. Verovao je da će kraljevska vlada značiti oslobađanje od njenih okova i uživanje u slobodi.

Dickinson je nakon ovog prvog političkog poraza odlučio da ne odustane, pa je oko sebe okupio sve one neprijatelje antivlasničke frakcije. Našao ih je u

¹⁴⁴ *Ibid.*, pp. 83-87.

¹⁴⁵ J. Dickinson, "A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 22-23.

¹⁴⁶ C. J. Stillé, *The Life and Times of John Dickinson*, Philadelphia: Historical Society of Philadelphia, 1891, p. 43.

¹⁴⁷ J. Dickinson, "A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 33-34.

prezbeterijancima škotsko-irskog porekla, kao i u svima onima koji nisu podržavali kvekere, tada većinsko stanovništvo Pensilvanije. Iako njegova upozorenja na opasnosti koje bi kraljevska vlada mogla doneti nisu donela većinu u skupštini, u narodu nisu ipak prošla nezapaženo. Ona su probudila strepnju zbog britanske kolonijalne politike koja se vremenom vidno menjala. I u ovom njegovom govoru iz 1764. godine mogli su se naslutiti njegovi umereni stavovi iz 1776. godine. Njegovo mišljenje je tada bilo izazvano brigom da će kraljevska vlada u kolonijama i sukobi koji su povodom nje nastali među kolonistima samo pomoći britanskoj vladi i parlamentu da sprovedu nov kolonijalni program.¹⁴⁸

Za razliku od Dikinsona, Bendžamin Frenklin je bio jedan od velikih neprijatelja porodice Pen i vlasničke frakcije. Naime, članovi porodice Pen su poricali validnost povelje iz 1701. godine, gde god su se privilegije povećavale i nisu bile u skladu sa originalnom kraljevskom poveljom. Iako su se oni ponašali u skladu sa zakonom, Frenklin je bio mišljenja da oni poriču ideale osnivača kolonije. Članovi skupštine Pensilvanije su 1763. godine bili podeljeni u stavovima oko brojnih problema koji su tada zaokupljali koloniju. Vremenom su stvorene dve jake grupacije: predstavnici kvekera i predstavnici porodice Pen.¹⁴⁹

Dešavanja u pograničnim delovima kolonije nisu išla na ruku pristalicama vlasnika. Naime, kolonisti u pograničnim oblastima Pensilvanije su bili besni zbog sve češćih napada Indijanaca i nemogućnosti da im uzvrate, pa su tako odlučili da napadnu prijateljska, indijanska susedna plemena. Grupa pod nazivom "Momci iz Pakstona" bila je odgovorna za dva masakra indijanskih plemena 1763. godine.¹⁵⁰ Ova grupa je imala veliku podršku na zapadu, tako da guverner Džon Pen nije mogao da im sudi zbog očuvanja mira u kolonijama. S druge strane, kolonisti na istoku su bili užasnuti dešavanjima. Oni su isticali da se ne mogu osećati sigurno pod vladavinom ljudi koji ne kažnjavaju takve zločine. Kolonisti na zapadu su iskoristili njihove izjave da uzvrate napad i da kažu da ljude na istoku uopšte nije briga za probleme sa kojima se oni suočavaju, a da skupština koja je bila većinski kvekerska nije želela da razmišlja o odbrani. Lideri sa istoka su im poručili da oni pokušavaju da obezbede novac za

¹⁴⁸ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 9-10.

¹⁴⁹ *Ibid.*

¹⁵⁰ B. Hindle, "The March of the Paxton Boys", *William and Mary Quarterly*, 3rd series, 1946, pp. 461-486.

odbranu zapadnih pograničnih delova, ali da ih u tome sprečava guverner Pen. Tada je postavljeno pitanje odgovornosti zbog prethodnog neobezbeđivanja novca za odbranu kolonije. Pitali su da li bi možda trebalo okriviti guvernera, jer je odbio da donese zakone kojima bi se oporezovali vlasnici.

Tokom tih sukoba kolonista na istoku i zapadu, porodice Pen i kvekerske zajednice, Džon Dickinson je bio na strani kritičara porodice Pen.¹⁵¹ Poslat je da prenese guverneru nameru skupštine da napravi kompromis i izda određenu svotu papirnog novca, kao legalnog sredstva plaćanja. On je takođe tražio od guvernera da donese zakon kojim bi članovi porodice Pen i dalje bili u mogućnosti da potražuju određeni novac za otkup njihove imovine. On lično se nije slagao sa ovim kompromisom i smatrao ga je nepravednim i kontradiktornim sa duhom slobode i načelima jednakosti. Skupština je, međutim, ignorisala njegovo mišljenje i glasala za koncesiju. Ovo ipak nije rešilo pomenuti problem, jer guverner Pen nije želeo da prihvati zakon.

Zbog problema na zapadu i zbog napada prezbeterijanaca, skupština je bila prinuđena da donese neko radikalno rešenje. U pismu prijatelju, Frenklin je izrazio tada svoje ubeđenje da nema nade da će se postići rešenje koje će odgovarati svima, dokle god je na vlasti vlasnička frakcija.¹⁵² Zajedno sa Galovejom, on je sazvao posebno veće koje je izložilo svoja nezadovoljstva skupštini. Izveštaj koji su sačinili optuživao je porodicu Pen za brojne nesporazume između kolonista i vlade Velike Britanije, za nemire na zapadu i za nepostojanje adekvatne odbrane. Izveštaj je takođe sadržao i potencijalne opasnosti ostanka ove vlade, jer bi rastom vrednosti zemlje rasla i moć vlasnika, pa bi vremenom mogla ugroziti slobodu naroda i samu krunu.

Bilo kako bilo, ovaj plan je usvojen. Skupština je nakon letnje pauze ponovo zasedala 10. septembra. Jedna od prvih tačaka na dnevnom redu je bila poruka Masačusetsa da je njihova skupština odbila da plati poreze određene Zakonom o šećeru, plan vlade za Zakon o pečatima, kao i neke druge planove za oporezivanje kolonija, jer su mislili da sve te mere imaju za cilj ugrožavanje osnovnih prava kolonista i kao ljudi i kao građana Velike Britanije.¹⁵³ Iako je skupština u početku izrazila stav da je potrebno

¹⁵¹ Bio je na strani antivlasničke frakcije.

¹⁵² B. Franklin, "Benjamin Franklin to John Fothergill, March 14, 1764", in *The Writings of Benjamin Franklin*, Vol. IV, p. 224.

¹⁵³ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 20-21.

poslati instrukcije kolonijalnom agentu u Londonu, koji bi trebalo da uloži protest protiv navedenih poreza, instrukcije koje su poslate Jakobsonu izražavale su spremnost Pensilvanije da pripremi plan za prikupljanje poreza za odbranu kolonija.

U međuvremenu je rastao broj ljudi koji su bili protiv peticije za promenu vlade. Oni su optuživali antivlasničku, kvekersku frakciju da promoviše kraljevsku vladu da bi izbegla da deli političku moć sa novim stanovnicima kolonije. Prezbeterijanci su tako 1764. godine počeli sa organizovanim otporom i otvorenim neprihvatanjem kraljevske vlade. Oni su pokušavali da napadnu antivlasničku frakciju, unošenjem u sukob nekih religijskih tema i želeći time da napadnu pre svega kvekersku versku zajednicu. Ujedinjeni u borbi protiv kraljevske vlade bili su svi: i kolonisti sa zapada i škotsko-irski prezbeterijanci, ali i stare pristalice vlasničke frakcije. U julu mesecu, Dickinson bio jedan od potpisnika kontrapeticije kralju. U septembru je izdao direktan odgovor Galoveju. On je upotrebio iste argumente kao i prvog puta, ali je jezički izraz bio oštiji i sadržao je neka razmišljanja o njegovim protivnicima.¹⁵⁴

Izbori za skupštinu Pensilvanije su održani 1. oktobra iste godine. Rezultati izbora nisu baš bili po volji antivlasničke frakcije. Dve nedelje nakon izbora, skupština je imala prvo zasedanje i na njemu je prosledila plan kolonijalnom agentu Ričardu Džeksonu. Nekoliko dana nakon toga, odlučeno je da u London ode još jedan kolonijalni zastupnik koji će pomoći Džeksonu. Izborom je odlučeno da to bude Frenklin.¹⁵⁵ Izbor Frenklina za kolonijalnog agenta probudio je ponovo razna razmišljanja. Pitali su se da li je Frenklin prava osoba koja može zaraditi blagonaklonost Britanaca. Da li je u redu poslati za kolonijalnog agenta čoveka koji je upravo izgubio na izborima za skupštinu svoje kolonije? Mnoga od ovih pitanja postavljena su u pamfletu *Protest protiv postavljenja Bendžamina Frenklina za kolonijalnog agenta (The Protest Against the Appointment of Benjamin Franklin as Agent for the Colony)*. Smatra se da je autor ovog pamfleta verovatno bio Dickinson.¹⁵⁶ U ovom pamfletu je izneto nekoliko zamerki povodom njegovog postavljenja. Naime, Frenklin je bio najzaslužniji

¹⁵⁴ J. Dickinson, "A Petition to the King from the Inhabitants of Pennsylvania, July, 1764", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 61-68.

¹⁵⁵ C. Van Doren, *Letters and Papers of Benjamin Franklin and Richard Jackson*, pp. 162-166.

¹⁵⁶ J. Dickinson, "The Protest against the Appointment of Benjamin Franklin as Agent for the Colony, October 26, 1764", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 147-155.

za napade na vlasnički sistem. Protiv njega je bila većina kolonista, što je i potvrđeno izborima:

...izboru pomenute osobe se toliko jako protivi veliki broj najozbiljnijih i najvažnijih stanovnika ove provincije svih veroispovesti i društava (jedan dokaz za to je što ga na poslednjim izborima nisu izabrali ni njegov grad a ni okrug, iako ih je u prethodnoj skupštini predstavljao četrnaest godina) da smo ubeđeni da nijedna druga mera koju ovaj dom može prihvatiti neće toliko rasplamsati ogorčenost i izazvati žučne podele dobrih ljudi ove provincije, kao ta da on bude postavljen za našeg agenta.¹⁵⁷

Dikinson je pretpostavljao da bi Frenklin kao kolonijalni agent verovatno toliko bio zaokupljen sopstvenim planovima, da bi dogovor sa porodicom Pen ili nekim drugim kraljevskim predstavnicima stavio u drugi plan. Dickinson je, takode, mislio da Frenklin neće naići na dobar prijem engleske vlade.

Frenklin je odmah odgovorio na ovaj pamflet u želji da opravda svoju popularnost u Filadelfiji. On je objasnio da je nekoliko godina za redom biran za skupštinskog delegata iako je neko vreme bio i odsutan i to mesto nije tražio. Smatrao je da nema razloga za to da vlada Velike Britanije ima loš odnos prema njemu, jer je on uvek promovisao njene principe i zakone. On je očigledno ovim pamfletom pokazao da ima još uvek veru u dobru volju Londona i da misli da će Pensilvaniji biti mnogo bolje pod vlašću kralja, nego porodice vlasnika.¹⁵⁸

¹⁵⁷ "... Because the Proposal of the Person mentioned is so extremely disagreeable to a very great Number of the most serious and reputable Inhabitants of this Province of all Denominations and Societies (one Proof of which is, his having been rejected both by this City and County at the last Election, though he had represented the former in Assembly for fourteen Years) that we are convinced no Measure this House can adopt, will tend so much to inflame the Resentments and imbitter the Divisions of the good People of this province, as his Appointment to be our Agent", in *Ibid.*, p. 152.

¹⁵⁸ B. Franklin, "Remarks on a Late Protest against the Appointment of Mr. Franklin as Agent for this Province", in *The Writings of Benjamin Franklin*, pp. 4: 275, 277.

Za predstavnike antivlasničke frakcije Dikinsove reči nisu bile mnogo važne. Oni su se nadali uspostavljanju kraljevske vlade u Pensilvaniji, sada uz pomoć nekoga iz njihovih redova, i to do kraja godine. U Londonu je kolonijalni predstavnik Ričard Džekson informisao Frenklina o promenama i moglo bi se reći potpuno novoj kolonijalnoj politici Velike Britanije.¹⁵⁹ Frenklinov prvi susret je, kako se Dickinson i nadao, prošao bez uspeha. Loši odnosi između američkih kolonija i Velike Britanije odložili su njegove planove. Kako su rasle tenzije između dve strane, tako je i opadala podrška peticiji.

Dešavanja tokom 1764. godine označila su početak ozbiljne političke karijere za Džona Dinkinsona i Džozefa Galoveja. Obojica su svojim zalaganjima tokom protekle godine jasno zauzela strane u sukobu, kome je pretilo da bude zaboravljen usled jednog mnogo većeg koji se spremao. Dickinson je bio na strani ljudi, kolonista, Amerikanaca i borio se za njihova prava. S druge strane, Galovejovo ponašanje tokom ovog kriznog perioda mnogi istoričari su tumačili kao oportunističko.¹⁶⁰ Neki od njih su tvrdili da je u početku zastupao odluke Velike Britanije, a da je zatim stao na stranu kolonista. Ipak, ono oko čega se slažu je da je na kraju Džozef Galovej ostao veliki pristalica odluka vlade i kralja Velike Britanije.¹⁶¹

Nezadovoljstvo zbog Zakona o pečatima¹⁶² koji je usvojen 1765. godine počelo je ne samo u Filadelfiji, već uporedo i u Bostonu. Nakon nekoliko dana protesta i uništavanja imovine torijevaca, građani Bostona su shvatili da nasiljem neće ništa postići. Razmislivši opet o načinu na koji će pokazati svoje nezadovoljstvo, oni su se odlučili da ga izraze bojkotom uvoza i izvoza.¹⁶³ Na osnovu toga se može izvesti zaključak da je odluka da pristupe mirnom rešenju situacije bila zasnovana na njenoj neophodnosti, pre nego na principima.¹⁶⁴

Dok je u Pensilvaniji skupština Pensilvanije donela odluku po kojoj je obaveza svih građana bila da pruže otpor kralju i parlamentu Velike Britanije zbog pomenutog

¹⁵⁹ C. Van Doren, *Letters and Papers of Benjamin Franklin and Richard Jackson*, pp. 173-175.

¹⁶⁰ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 15.

¹⁶¹ B. Newcomb, *Franklin and Galloway: A Political Partnership*, p. 295.

¹⁶² vidi: J. C. Miller, *The Origins of the American Revolution*, Stanford: Stanford University Press, 1943, pp. 109-164.

¹⁶³ P. Maier, *From Resistance to Revolution: Colonial Radicals and the Development of American Opposition to Britain, 1765-1776*, New York: W. W. Norton and Co., 1972, pp. 53-70.

¹⁶⁴ J. E. Calvert, *Quaker Constitutionalism and the Political Thought of John Dickinson*, New York: Cambridge University Press, 2009, p. 208.

Zakona o pečatima, kao i zbog svih narednih zakona koji bi mogli uslediti, stanovnici Bostona su se odlučili za mirno rešavanje problema. Oni su možda shvatali da će mirnim putem pre postići ono što traže, pa su tako počeli da izbegavaju sve one poslove i obaveze koje su podrazumevale upotrebu pečata.¹⁶⁵ Dickinson je u to vreme bio jedan od vođa kontinentalnog kongresa sazvanog zbog ovog zakona, kao i autor svih odluka koje je kongres doneo. On je predložio dva načina mirnog otpora, koji se mogu tumačiti kroz njegova kvekerska ubeđenja. Prvim rešenjem koje je ponudio, Dickinson je predložio uobičajeno poslovanje, dok je drugo rešenje zagovaralo ekonomske sankcije. I jedan i drugi način su bili poznati kvekerima i oni su ih koristili u mnogim situacijama kada su želeli da pruže otpor nepravednim zakonima. Povodom donošenja Zakona o pečatima, Dickinson je u govoru 1765. godine, kojim se obratio "Prijateljima i sunarodnicima",¹⁶⁶ pozvao na otpor.¹⁶⁷ On je smatrao da nakon što su u početku jasno iskazali svoje stavove i otpor, da bi pasivnost sada mogla doneti veliku štetu. Rekao je da bi prihvatanje ovog zakona od strane kolonista moglo dovesti do toga da članovi parlamenta ubuduće manje oklevaju prilikom donošenja novih zakona. Iz tog razloga on je predlagao da svi nastave sa poslovanjem kao i do sada, ne obazirući se na zakon. Na taj način oni će pokazati primer i drugim kolonijama, koje će ih u tome slediti. Dickinson je zaključio da će takvi njihovi stavovi pokazati vladi Velike Britanije da Zakon o pečatima nikada neće stupiti na snagu, osim u slučaju vojne prinude.¹⁶⁸

Deklaracija o pravima i privilegijama (Declaration of Rights and Privileges), koju je kongres kasnije usvojio, uglavnom sadrži originalne Dickinsonove argumente.¹⁶⁹ Naime, na osnovu deklaracije, ono što je nerazdvojivo i osnovno za slobodu ljudi i za prava Engleza je to da im se ne nameću porezi osim ukoliko na to oni sami daju svoj pristanak ili to učine njihovi predstavnici. Deklaracija je takođe isticala da svi podanici u kolonijama duguju istu poslušnost kralju kao i oni rođeni u Velikoj Britaniji. Svi kolonisti imaju ista prava i slobode kao i drugi rođeni unutar kraljevstva Velike Britanije. Takođe, kongres je ovom deklaracijom priznao kralja kao vrhovnog vođu i

¹⁶⁵ *Ibid.*, p. 71.

¹⁶⁶ Kvekerska verska zajednica bila je poznata i kao "Društvo prijatelja". Dickinson se zbog ličnih veza sa ovim društvom, ali i zbog shvatanja veličine i značaja ove zajednice, obraća u govoru prvo njima, kao prijateljima i sunarodnicima, ali i kao članovima tog društva.

¹⁶⁷ J. Dickinson, "Address on the Stamp Act Crisis", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 201-205.

¹⁶⁸ *Ibid.*, p. 205.

¹⁶⁹ "Declaration of Rights and Privileges", in M. Jensen, *American Colonial Documents to 1766*, Vol. 9, New York: Oxford University Press, 1955, pp. 672-673.

kao simbol unije između kolonija i Velike Britanije. Po pitanju parlamenta i njegovog ovlaštenja, deklaracija je priznavala ovlaštenja parlamenta da reguliše trgovinu. Iako se mnogo govorilo o lošim stranama britanskih novih zakona o trgovini, niko nije dovodio u pitanje ustavnost tih odluka.¹⁷⁰

Nakon protesta skupštine Pensilvanije i nakon kongresa u Njujorku, stanovnike Pensilvanije je brinulo konkretno pitanje kako će se taj zakon odraziti na njihove živote onda kada zvanično stupi na snagu 1. novembra. Zakon je tražio pečate za dnevne novine, kao i za pravne i carinske dokumente. Nazirale su se dve mogućnosti. Na osnovu prve, koja nije baš imala mnogo smisla, kolonisti su mogli u potpunosti da prestanu sa štampanjem dnevnih novina, sa donošenjem sudskih dokumenta, ili sa obavljanjem brodske trgovine. Duga mogućnost je bila da zaborave da je ovaj zakon uopšte donet i da ga ignorišu. Neke dnevne novine su tokom tog prvog perioda prestajale i ponovo počinjale sa radom, dok je s druge strane situacija u sudstvu i u brodomskom saobraćaju bila znatno teža. Sve do leta 1766. godine, u Filadelfiji nije bilo mnogo sudskih slučajeva. Trgovci su bili još u većoj opasnosti. Ukoliko njihovi brodovi nisu imali papire sa pečatom, oni su bili na meti britanske kraljevske pomorske službe. U Njujorku je za to vreme usvojen plan o zabrani uvoza i izvoza. U želji da pokažu još veći otpor ovom zakonu, stanovnici ove kolonije su odlučili da nastave trgovinu i sa drugim kolonijama i sa Irskom, ali bez pečata. Bili su odlučni u tome da se odupru ovom zakonu, bojkotom engleske robe ili odvijanjem nelegalne trgovine.¹⁷¹

Donošenjem Zakona o pečatima, Galovej lično se jedino brinuo da li će Pensilvanija ostati mirna. Kao konzervativac, on se iznad svega plašio nereda i nasilja. Mir u kolonijama mu je odgovarao i zbog ličnih razloga i njegovog izbora 1765. godine. U međuvremenu se njegova politička grupacija našla u velikoj opasnosti. Frenklin je, naime, trpeo napade zbog podrške koju je dao Zakonu o pečatima u donjem domu parlamenta. Ovo su naročito iskoristili njegovi politički neistomišljenici i optužili ga da zajedno sa svojim saradnicima pokušava da preda Pensilvaniju Velikoj Britaniji, koja će postepeno uništiti sva kolonijalna prava i slobode. Galovej je svoje stavove o kontroverznom Zakonu o pečatima izneo u časopisu *Pennsylvania Journal*, u avgustu

¹⁷⁰ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 31-33.

¹⁷¹ A. M. Schlesinger, *The Colonial Merchants and the American Revolution*, New York: Atheneum, 1968, pp. 76-80.

1765. godine.¹⁷² On je istakao da se Velika Britanija nalazi u teškoj finansijskoj situaciji zbog brojnih ratova koje je vodila u proteklom periodu, a da je Amerika jednim delom kriva za to zbog odbijanja da učestvuje u istim. On je dalje tvrdio da nezadovoljstvo u kolonijama nije nastalo zbog Zakona o pečatima i drugih novouvedenih poreza. Govoreći o problemima nastalim zbog donošenja ovog zakona, on je predložio kao najbolje rešenje da naplatu poreza sprovodi američko zakonodavno telo. Ovakvo zakonodavno telo dalo bi priliku Americi da sama oporezuje koloniste, a na taj način bi Britanci imali garanciju da će kolonisti plaćati poreze. Ovim putem bi se kriza zaustavila i imperija bi bila sačuvana. Galovej je delio Frenklinovo mišljenje i ponudio je rešenje sporne situacije: kolonisti bi mogli da prihvate suverenitet Velike Britanije i parlamenta, ili da oforme zakonodavno telo, koje bi donosilo odluke u okviru angloameričke unije. Najvažnije od svega, po mišljenju Galoveja, bilo bi to što bi Amerika i dalje bila pod vojnom zaštitom Velike Britanije. Ukoliko bi situacija i nakon uvođenja ovakvog zakonodavnog tela bila i dalje ozbiljna, a kolonisti i dalje odbijali da poštuju ovaj zakon, ne bi bilo drugog rešenja već da se parlament umeša u ceo konflikt i da natera koloniste na poslušnost.¹⁷³

Ideje koje je izneo povodom Zakona o pečatima dočekane su s neprijateljstvom. Tri nedelje od objavljivanja ovog Galovejovog eseja, skupština Pensilvanije je donela nekoliko odluka, koje su napadale zakone koje je parlament Velike Britanije donosio za kolonije, i smatrala da ima ustavni osnov za to. Skupština je tvrdila da kolonisti imaju sva prava, slobode i privilegije uključujući i pravo da budu oporezovani od strane izabranih predstavnika. Na taj način članovi skupštine su negirali pravo parlamenta Velike Britanije da oporezuje kolonije, jer kolonisti nisu imali predstavnike u istom, a i zbog toga što je kraljevskom poveljom pre mnogo vremena Velika Britanija dala pravo Americi da sama ubira poreze.

U ovom trenutku je došlo do jasnog razdvajanja Galoveja, koji je bio po opredeljenju imperijalista, i njegovih neprijatelja, koji su sve više postajali američki nacionalisti. Umesto mira kojem se Galovej nadao, nakon donošenja Zakona o pečatima, Pensilvanijom su vladali nemiri. Tokom leta 1765. godine razjarena rulja je

¹⁷² J. Galloway, *Pennsylvania Journal*, August 29, 1765.

¹⁷³ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 17.

izašla na ulice kolonija, s namerom da preplaši sve one pristalice ovog zakona. Oni su, takođe, želeli da ovom prilikom unište imovinu Frenklina, Galoveja i drugih lidera skupštine. Ipak, nemiri su brzo utihnuli, a Pensilvanija je pošteđena sukoba. Nakon pobeđe u skupštini 1765. godine, Galovej je odlučio da napiše peticiju u ime pensilvanijskih trgovaca tražeći opoziv Zakona o pečatima. U pismima Frenklinu iz tog perioda, on je govorio da takva njegova reakcija nije u suprotnosti sa njegovim stavovima na početku krize. Govorio je da je oduvek želeo opoziv ovog zakona, jer ga je smatrao neustavnim i suviše opresivnim. Bio je mišljenja da zakon treba opozvati na osnovu toga što je štetan za angloameričku trgovinu.¹⁷⁴

Kako se kraj godine bližio, a iz Velike Britanije do tada još uvek nisu dolazile vesti o opozivu ovog zakona, Dickinson je u novembru ponovo iskazao svoj protest ovom zakonu objavljivanjem pamfleta *Kasne odredbe u vezi sa britanskim kolonijama na američkom kontinentu (Late regulations Respecting the British Colonies on the Continent of America)*.¹⁷⁵ Prilikom pisanja ovog pamfleta njegov cilj nije bio da govori o pravima niti o oporezivanju kolonija bez njenih predstavnika u parlamentu. On je ovde pre želeo da izloži svoj plan akcije.¹⁷⁶ Dickinson je, pod uticajem učenja kvekera, smatrao da umesto bojkota britanske robe treba podstaći sopstvenu proizvodnju i razmenu robe među kolonijama, pa bi se na taj način vremenom i smanjila potreba za robom britanskog porekla. Govoreći da britanske proizvođače zamene sopstvenim, on je istakao:

Mi možemo birati između ova dva rešenja – da nastavimo sa dosadašnjom ograničenom i nepovoljnom trgovinom – ili da promovišemo našu proizvodnju i privredu i na taj način otklonimo potrebu koju trenutno imamo da nas Velika Britanija snabdeva robom.¹⁷⁷

¹⁷⁴ *Ibid.*, p. 18.

¹⁷⁵ J. Dickinson, "Late Regulations Respecting the British Colonies on the Continent of America, 1765", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 207-247.

¹⁷⁶ J. E. Calvert, *Quaker Constitutionalism and the Political Thought of John Dickinson*, p. 210.

¹⁷⁷ "We have our choice of these two things – to continue our present limited and disadvantageous commerce – or to promote manufactures among ourselves, with a habit of economy, and thereby remove

U ovom pamfletu on je sumirao buduće moguće efekte ovako loše britanske kolonijalne politike i predvideo je da će Amerika biti u jako lošem položaju nakon nekoliko godina, jer će joj Velika Britanija sve više povećavati i naplaćivati poreze bez njenog pristanka. Njene skupštine više neće imati mnogo veliki značaj, a sudstvo će najverovatnije postati neustavno, dok će u narodu nastupiti opšte siromaštvo i nezadovoljstvo. Vodeći kolonijalnu politiku, parlament je stalno pokušavao da poveća svoju moć u kolonijama, a Zakon o pečatima je bio samo jedan u nizu pokušaja, koji je u isto vreme bio i pojedinačna, ali i najveća pretnja slobodi američkog naroda. Dickinson je smatrao da je to bio eksperiment kojim je vlada pokušavala da otkrije dokle daleko može da ide u pogledu kolonijalnih zakona i koliko su kolonisti u mogućnosti da iste istrpe:

Velika Britanija nam daje primer. Ona nas uči da pravimo razliku između NJENIH INTERESA I NAŠIH. Ona nas uči! Ona zahteva – komanduje – insistira na tome – preti – primorava – i čak nas i žalosti zbog toga.¹⁷⁸

Dickinson je zato predlagao da se kolonijalni agenti, koji su zaduženi za izvršavanje ovog zakona, nateraju na to da daju ostavke na ta zaduženja. Smatrao je da je to najbolji način da se spreči izvršavanje ustava, koji krši prava i slobodu američkog naroda. Govorio je o razjarenoj rulji, kao i o tome da je ista imala nekih propusta, ali je našao načina da odbrani i njeno ponašanje. On je istakao da kolonisti možda nemaju određene manire, ali da su im motivi sasvim opravdani. Zaključio je time da svi oni koji obavljaju svakodnevne poslove koristeći pečat prihvataju ovaj zakon.

U ovom pamfletu Dickinson nije kritikovao samo aktuelni Zakon o pečatima, već se dotakao i drugih zakona koji su mu prethodili. On je tako kritikovao parlamentarne zakone koji su ograničavali ekonomski razvoj kolonija samo na britansku imperiju. Ovde je u prvom redu mislio na Zakon o šećeru, kao i na zakon koji je zahtevao da

the necessity we are now under of being supplied by Great- Britain", "Late Regulations Respecting the British Colonies on the Continent of America, 1765", in *The Writings of John Dickinson*, p. 234.

¹⁷⁸ "Great-Britain gives us an example to guide us. She teaches us to make a distinction between HER INTERESTS AND OUR OWN. Teaches! She requires – commands – insists upon it – threatens – compels – and even distresses us into it", in *Ibid.*

proizvodi od gvožđa, koji su se pravili u kolonijama, idu na završnu obradu u Veliku Britaniju. Možda čak i najgori po Pensilvaniju bio je Zakon o valuti, koji je zabranio štampanje papirnog novca. Pensilvanija je štampanjem papirnog novca uspevala da pomaže malim farmerima, kao i imigrantima, koji nisu bili u mogućnosti da pozajme novac na neki drugačiji način. Tako je papirni novac štampan u kolonijama u isto vreme pomagao poslovanje i u kolonijama, ali i u Velikoj Britaniji. Njegova zabrana je veoma loše uticala na trgovinu najboljeg tržišta Velike Britanije, onog u kolonijama. U ovom pamfletu Džon Dikinson se odrekao svih Engleza koji su podržavali Zakon o pečatima, jer su njihovim podržavanjem prihvatili podređenu ulogu kolonista u imperiji. On je izjavio:

...mi nikada ne možemo postići nezavisnost, osim u slučaju da nam u tome pomogne Velika Britanija. Ona to može uraditi time što će nas učiniti nezadovoljnim, besnim, ali i ujedinjenim...¹⁷⁹

Sve ove okolnosti učile su koloniste da povuku jasnu liniju između sopstvenog napretka i dobra i napretka Velike Britanije. On je rekao da Amerikanci neće biti srećni zbog nezavisnosti, jer ljudi nisu nikada srećni zbog ulaska u rat. Plašeći se nezavisnosti i razdvajanja, on je predložio nekoliko načina na koje bi kolonije bile u uniji sa Velikom Britanijom. Njegovo rešenje je bilo da se povrati ravnoteža, a nju je najlakše bilo povratiti prvo opozivom kontroverznog Zakona o pečatima. To naravno ne bi bilo dovoljno i britanska imperijalna politika bi u potpunosti morala da se promeni. Jedino ovlašćenje koje bi parlament mogao i morao da zadrži je moć uređivanja trgovine, jer su i sami kolonisti shvatali da je neophodno imati neku centralnu kontrolu. Ipak, i ovo ovlašćenje bi moralo imati ograničenja i ne bi se moglo koristiti samo za ciljeve Velike Britanije. Nekoliko istraživača Dikinsonovog života i dela složilo se kasnije da je zabrana uvoza u periodu neposredno pre izbijanja revolucije bila takođe deo kvekerskog učenja i vida otpora nasilju, koji su kvekeri propovedali.¹⁸⁰

¹⁷⁹ " ...we never can be made an independent people, except it be by Great-Britain herself; and the only way for her to do it, is to make us frugal, ingenious, united and discontented", in *Ibid.*, p. 241.

¹⁸⁰ A. M. Schlesinger, *Colonial Merchants and the American Revolution*, p. 191.

Iako je bilo sasvim moguće rešiti nezadovoljstvo mirnim putem, nasilje i nemiri su itekako bili deo opoziva ovog zakona 1766. godine. Opoziv Zakona o pečatima je za Galoveja s druge strane bila prilika da napadne još jednom svoje protivnike i istakne da je kriza zbog Zakona o pečatima dokazala da je za kolonije najbolja kraljevska vlada i da je za navedenu krizu upravo bila kriva vlada vlasničke frakcije.¹⁸¹

Dolaskom 1767. godine, parlament Velike Britanije je doneo nove poreze za američke kolonije. Bili su to Taunšendovi porezi (Townshend Duties), koji su uključivali namete na određene predmete koje uvoze kolonisti.¹⁸² Galovej ni ovaj zakon nije smatrao dobrim, ali je mislio da on ipak može doneti određene pogodnosti njegovoj političkoj grupaciji. Povećavanjem poreza na plate izvršnih lica u kolonijama, Galovej je smatrao da će se smanjiti kontrola skupština. Penovi bi tako birali zvaničnike kolonije, koji bi se plaćali iz javnog trezora. Ali, kako je navodio Galovej, s obzirom na to da su se interesi vlasničke frakcije često kosili sa interesima običnih ljudi, oni bi bili manje zadovoljni nego ranije. Ovakav Galovejov stav se polako menjao, kako je i rastao otpor prema novim porezima. Tako je Galovej pristupio već oprobanom receptu i tražio od predstavnika Pensilvanije u Londonu da podrže odluku skupštine i opozovu ove poreze.

Donošenjem Taunšendovih zakona, Dickinson je, s druge strane, napustio političku scenu Pensilvanije i prešao na političku scenu američkog kontinenta. Širenjem interesovanja sa sudbine svojih sunarodnika na sudbinu celokupnog američkog naroda, Dickinsonovi politički stavovi su sazrevali, pa se serija pisama koju će objaviti u narednom periodu, *Pisma farmera iz Pensilvanije*, smatra jednim od najznačajnijih dela revolucionarnog perioda.¹⁸³ Zasluga ovih Dickinsonovih spisa u ujedinjavanju kolonista protiv Velike Britanije je neizmerna. *Pisma farmera iz Pensilvanije* u današnje vreme igraju veliku ulogu u pojašnjavanju načina razmišljanja Amerikanaca u periodu između donošenja Zakona o pečatima i Prvog kontinentalnog kongresa. Ono što je važno istaći je velika razlika u tome kako moderni čitaoci i proučavaoci Dickinsonovog života i dela posmatraju pisma danas, i kako su ih posmatrali kolonisti u periodu kada su po prvi put objavljena. Kolonisti su smatrali da pisma dobro oslikavaju sve razloge kolonijalnog

¹⁸¹ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 19.

¹⁸² vidi: J. C. Miller, *The Origins of the American Revolution*, pp. 235-252.

¹⁸³ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, 1767-1768", in *The Writings of John Dickinson*.

nezadovoljstva i da su teorijski i činjenično dobro utemeljena. S druge strane, iz današnjeg ugla, zaslugom novoistorijskog čitanja ovog dela, *Pisma farmera iz Pensilvanije* se čine kao delo jednog konzervativnog autora, koji je konflikt između američkih kolonija i Velike Britanije posmatrao kao sudski slučaj koji je vodio sa istom dostojanstvenošću sa kojom bi vodio i svaki drugi.¹⁸⁴ Kako ističe Vladislava Felbabov u uvodnoj studiji zbornika *Novi istorizam*, "pisanje i čitanje su uvek locirani u istoriji i društvu, događaju se u svetu i nad svetom od ideološki postavljenog pojedinca i zajednica."¹⁸⁵ Novoistorijska kritika pokušava da analizira međusobno delovanje i praksu diskursa koji su karakteristični za jednu kulturu, uključujući one kojima se kulturni kanoni uvek iznova stvaraju. Kako navode novoistoričari, prilikom svakog kolektivnog kritičkog projekta, mora se uzeti u obzir da je i on društvena praksa koja učestvuje u međusobnom delovanju interesa i pogleda koje analizira. Na taj način, sastavni i neotuđivi deo svakog novoistorijskog projekta je shvatanje da prilikom analize dela polazimo od naše istorijske, društvene i institucionalne tačke gledišta, a da je prošlost koju pokušavamo da rekonstruišemo zapravo proizvod tekstualne konstrukcije nekih prethodnih kritičara, koji su i sami istorijski subjekti.¹⁸⁶

Već u maju 1767. godine, kolonisti su znali da britanski parlament razmatra povećanje kolonijalnih obaveza. U dnevnoj štampi je objavljen govor Čarlsa Taunšenda, koji je s podsmehom govorio o razlikama koje su kolonisti pravili između "unutrašnjeg" i "spoljašnjeg" oporezivanja. On je istakao da parlament ima pravo da donese i nametne bilo koji zakon, ili poveća porez u kolonijama. U nastavku govora, on je pozvao parlament da iskoristi trenutnu zbunjenost kolonista povodom tzv. "spoljašnjeg oporezivanja" tj. plaćanja poreza na proizvode koji se uvoze i da poveća poreze na proizvode poput stakla, papira i čaja, koji su u kolonije dolazili iz Velike Britanije. Parlament je usvojio Taunšendov predlog 1767. godine, uz objašnjenje da će se novac prikupljen na taj način koristiti isključivo za imperijalnu administraciju. Skupština Pensilvanije je na vest o novim porezima reagovala ćutanjem i neobaziranjem. U to

¹⁸⁴ vidi: M. E. Flower, *John Dickinson, Conservative Revolutionary*, Charlottesville: University Press of Virginia, 1983.

¹⁸⁵ V. Felbabov, "Novi istorizam", pp. 40-41.

¹⁸⁶ *Ibid.*, p. 41.

vreme oni su više bili skoncentrisani na zabranu štampanja papirnog novca i na zahteve kolonijalnim agentima da se izmeni Zakon o valuti.¹⁸⁷

Pored Taunšendovog zakona, još jedna mera britanske vlade je izvršila uticaj na Dickinsona da objavi *Pisma farmera iz Pensilvanije* i da njima samo potvrdi osećanja većine kolonijalnog stanovništva. Bio je to Zakon o vojnim četvrtima (Mutiny or Quartering Act), koji je parlament izglasao u maju 1765. godine.¹⁸⁸ Ovim zakonom parlament je dao sopstvena ovlašćenja britanskim vojnim komandantima u Americi. Na osnovu ovog zakona, kolonisti su bili u obavezi da obezbede vojne barake ili neki drugi smeštaj britanskim vojnim snagama. Pored toga, kolonisti su iste morali da opreme vatrom, svećama, sirćetom, solju, posteljinom i posuđem. Obaveza kolonijalnih skupština je takođe bila da snosi troškove tih vojnih naselja, i to povećavanjem javnih poreza za svaku koloniju.¹⁸⁹ Kolonisti, kako je i očekivano, nisu sa odobravanjem prihvatili ovaj zakon, pa su odmah po njegovom stupanju na snagu, pokušavali da ga na direktan ili indirektan način izbegnu. Pensilvanija je bila jedna od retkih kolonija, koja je pružila vojnim jedinicama Velike Britanije sve ono što je zakonom i bilo propisano. Njujork je sasvim drugačije reagovao i zabeleženi su brojni protesti protiv istog. Kada je naredne godine guverner ove kolonije tražio od skupštine da britanskoj vojsci da ono što zakon propisuje, ovo telo je odlučilo da joj da određenu naknadu, ali ona nije uključivala troškove namirnica. Zbog takve njene odluke, parlament je zapretio da će suspendovati skupštinu Njujorka ukoliko ne obezbedi sve ono što zakon podrazumeva. S obzirom da vesti nisu tako brzo putovale preko okeana, i pre nego što su bilo šta saznali o tome, članovi skupštine Njujorka su doneli odluku da daju novčani iznos od 3 000 funti za kupovinu svih namirnica koje su bile potrebne britanskoj vojsci. Guverner Njujorka je smatrao da je to dovoljna potvrda uvažavanja i poštovanja ovog zakona, pa je zato dozvolio skuštini da zakaže novu sednicu za novembar bez primene predloga o suspenziji.¹⁹⁰

Prvo pismo iz serije *Pisma američkog farmera iz Pensilvanije* objavljeno je u časopisu *Pennsylvania Chronicle* 2. decembra 1767. godine. Dickinson u to vreme nije

¹⁸⁷ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, p. 45.

¹⁸⁸ J. C. Miller, *The Origins of the American Revolution*, pp. 237-238.

¹⁸⁹ M. Jensen, *American Colonial Documents*, pp. 656-658.

¹⁹⁰ C. L. Becker, *Political Parties in the Province of New York, 1760-1776*, Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1909, pp. 54-57.

bio član skupštine, pa je tako smatrao da će njegova pisma biti dobra prilika da upozori narod i političare na opasnost situacije. S obzirom na činjenicu da su osnivači časopisa *Pennsylvania Chronicle* bili Džozef Galovej i njegove pristalice, mnogi su smatrali da je bilo veoma neprikladno to što su pisma objavljena upravo u ovom listu.¹⁹¹ Odgovornim za ovakvu "grešku" mogao se smatrati jedino Vilijam Godard (William Goddard), glavni urednik tog časopisa. Naime, Galovej i Tomas Varton (Thomas Warton), koji su bili suvlasnici ovog lista, želeli su da naprave časopis koji će čitati širok krug ljudi. Oni nisu želeli da naprave još jedan u nizu propagandnih časopisa. Iz tog razloga Godard je smatrao da je časopis otvoren za sve političke stavove i poglede, čak i ako su oni u suprotnosti sa Galovejovim stavovima. Godard je uprkos protivljenju Galoveja i Vartona nastavio jednom nedeljno da objavljuje Dikinsonova pisma sve do 15. februara 1765. godine, kada je obavljeno poslednje, dvanaesto pismo.¹⁹²

Dikinson je prvo pismo započeo nekim ličnim kvalitetima i osobinama, čime je hteo da se nametne čitaocima:

Moji dragi sunarodnici,
ja sam farmer, koji se nakon različitih životnih iskustava naselio u blizini obale reke Delaveir, u pokrajini Pensilvanija. Liberalnog sam obrazovanja i učestvovao sam u nekim prometnim scenama života; ali sam sada uveren da čovek može da bude srećan i bez vreve, kao i sa njom. Moja farma je mala; imam malo sluga, ali su dobre; imam malo novca; ne želim više; posao kojim se bavim je lak; i zadovoljnog i zahvalnog uma, neometenog ovozemaljskim nadama i strahovima, koje se odnose na mene, ja proživljavam dane, dodeljene mi božanskom dobrotom.¹⁹³

¹⁹¹ Pristalice antivlasničke frakcije su smatrale *Pennsylvania Chronicle* svojim ideološkim časopisom, pa su s neodobranjem reagovala na objavljivanje dela njihovih političkih neistomišljenika.

¹⁹² D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, p. 46.

¹⁹³ "My dear Countrymen, I am a Farmer, settled, after a variety of fortunes, near the banks of the river Delaware, in the province of Pennsylvania. I received a liberal education, and have been engaged in the

Razlog njegovog povlačenja na selo bio je da bi uživao u njegovim vrednostima. On je bio čovek s mnogo slobodnog vremena i sa željom da stekne veće znanje o istoriji, zakonu i ustavu svoje zemlje. Ljubav prema čovečanstvu, kako kaže, inspirisala ga je da promoviše blagostanje među ljudima, uz objašnjenje da se ono može postići jedino slobodom. U nastavku, govoreći o uticaju koji kao čovek takvih kvaliteta ima, on predlaže da iskoristi isti i pomogne da se porazi pretnja slobodi Amerikanaca:

Ovakva osećanja me ohrabruju da ponudim vama, mojim sunarodnicima, neke moje stavove o skorašnjim političkim promenama, a koje čini mi se će biti od velike važnosti za vas. Svestan mojih nedostataka, čeka sam neko vreme, očekujući da će o tome raspravljati ljudi mnogo kvalifikovaniji za taj zadatak; ali pošto sam u tome bio razočaran i zabrinut da će dalje odlaganje biti štetno, ja se usuđujem naposljetku da zatražim pažnju javnosti, moleći se da ove redove pročita sa onim istim žarom i željom za sreću britanske Amerike, sa kojom su i oni napisani.¹⁹⁴

Ovo prvo pismo bilo je najvećim delom inspirisano Zakonom o zabrani. Ovim zakonom parlament je nameravao da natera koloniste da prihvate Zakon o vojnim četvrtima. Parlament je tako isticao svoje pravo da oporezuje kolonije, ostavljajući im samo pravo izbora načina na koji će traženi porez prikupiti. Ono što je parlament koristio protiv kolonije Njujork u vezi sa pomenutim zakonom pokazivalo je njegovu

busy scenes of life; but am now convinced, that a man may be as happy without bustle, as with it. My farm is small; my servants are few, and good; I have a little money at interest; I wish for no more; my employment in my own affairs is easy; and with a contented grateful mind, (undisturbed by worldly hopes or fears, relating to myself.) I am completing the number of days allotted to me by divine goodness", in J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. I, December 2, 1767", in *The Writings of John Dickinson*, p. 307.

¹⁹⁴ "These being my sentiments, I am encouraged to offer to you, my countrymen, my thoughts on some late transactions, that appear to me to be of the utmost importance to you. Conscious of my own defects, I have waited some time, in expectation of seeing the subject treated by persons much better qualified for the task; but being therein disappointed, and apprehensive that longer delays will be injurious, I venture at length to request the attention of the public, praying, that these lines may be read with the same zeal for the happiness of British America, with which they were wrote", in *Ibid.*, p. 308.

otvorenu nameru da na sve moguće načine napadne slobodu jedne kolonije da bi umanjio sopstveno oporezivanje. Prvo pismo američkog farmera napalo je posebno skupštinu Pensilvanije zbog toga što nije ni pokušala da pomogne drugoj koloniji u odbrani slobode.

Drugo pismo je bilo posvećeno Taunšendovom zakonu i objavljeno je 7. decembra 1764. godine.¹⁹⁵ U ovom pismu, Dickinson se pozivao na brojne zakone pre 1764. godine i tvrdio da je njihov cilj bio da regulišu trgovinu, ali i da su ti zakoni bili na obostranu korist i kolonista i vlasti u Velikoj Britaniji. Tako je parlament tada imao ovlašćenje da kontroliše trgovinu, jer je to bilo za dobrobit svih. Dickinson ističe da se Amerikanci nisu ni prećutno složili sa tim da parlament ubira poreze od njih, a sve u cilju povećanja sopstvenih prihoda. Međutim, Dickinson i nije to naveo kao činjenicu i razlog za izuzimanje američkih kolonija od oporezivanja. On je ovo izuzimanje opravdao time da je to pravo svih slobodnih ljudi, i da niko ne može da ih oporezuje bez njihovog prethodnog pristanka. On je tako odbacio Taunšendov zakon koji je povećavao ili uvodio nove poreze na proizvode koje su kolonije mogle da kupe jedino u Velikoj Britaniji. S obzirom na to da je po Taunšendovom zakonu parlament imao pravo da kontroliše i kolonijalnu proizvodnju, Dickinson je istakao da postoji opasnost da će parlament u potpunosti zaustaviti istu, da bi naterao koloniste da kupuju gotove proizvode iz Velike Britanije, koji su im neophodni za život. Govoreći o važnosti ponovnog uspostavljanja poretka, on pominje Makijavelija i kaže da je on tvrdio da je za opstanak jedne države neophodno da se ista stalno popravlja i vraća na prve principe. Dickinson ističe važnost toga da kolonisti budu ujedinjeni u stavu da ne prihvate nametanje novih zakona koji krše njihova prava i slobodu. Ukoliko sada posustanu, to će samo otvoriti put novim nevoljama:

¹⁹⁵ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. II, December 7, 1767", in *Ibid.*, pp. 312-322.

Evo onda, moji dragi sunarodnici, ustanite i pogledajte propast koja visi nad vašim glavama. Ukoliko JEDNOM pristanete na to da Velika Britanija može utvrđivati poreze na proizvode koje nam izvozi, a sve u svrhu ubiranja novca od nas, njoj onda neće preostati ništa drugo nego da utvrdi poreze i na proizvode koje nam zabranjuje da proizvodimo – ovim je tragedija američke slobode završena. Zabranjeno nam je da nabavljamo proizvode sa bilo koje druge strane osim iz Velike Britanije (izuzev platna koje nam je dozvoljeno da direktno uvozimo iz Irske). Zabranjeno nam je da neke proizvode proizvodimo za nas, a to nam može biti zabranjeno i za druge; mi smo iz tog razloga u potpuno istoj situaciji kao neki grad pod opsadom, koji je opkoljen proizvodima i delima okupatora u svim delovima osim u jednom. Ukoliko se i on zatvori, nećemo moći ništa da preduzmemo, osim da se predamo na njihovu milost i nemilost. Ukoliko nam Velika Britanija može narediti da joj se obratimo za ono što nam je potrebno i da nam naredi da platimo poreze koje zahteva na proizvode pre nego što ih odnesemo, ili pošto ih iskrcamo ovde, mi smo ponizni robovi, kao oni u Francuskoj i Poljskoj, u drvenim cipelama i neočešljane kose.¹⁹⁶

¹⁹⁶ "Here then, my dear countrymen, rouse yourselves, and behold the ruin hanging over your heads. If you ONCE admit, that Great-Britain may lay duties upon her exportations to us, for the purpose of levying money on us only, she then will have nothing to do, but to lay those duties on the articles which she prohibits us to manufacture – and the tragedy of American liberty is finished. We have been prohibited from procuring manufactures, in all cases, any where but from Great-Britain (excepting linens, which we are permitted to import directly from Ireland). We have been prohibited, in some cases, from manufacturing for ourselves; and may be prohibited in others. We are therefore exactly in the situation of a city besieged, which is surrounded by the works of the besiegers in every part but one. If that is closed up, no step can be taken, but to surrender at discretion. If Great-Britain can order us to come to her for necessaries we want, and can order us to pay what taxes she pleases before we take them away, or when we land them here, we are as abject slaves as France and Poland can shew in wooden shoes, and with uncombed hair", in *Ibid.*, pp. 320-321.

Dana 14. decembra 1767. godine, Dickinson je objavio treće pismo.¹⁹⁷ U ovom pismu on je zastupao načine koji su bili u skladu sa ustavom, a koji su branili američku slobodu. On se opirao nasilju i smatrao ga je štetnim za jedinstvenost Amerikanaca. Verovatno se plašio da bi nasilje na kraju dovelo do uništavanja veza između kolonija i Velike Britanije. Pitao se koji bi to novi oblik vlade mogli usvojiti predstavnici američkih kolonija onda kada se odvoje od Velike Britanije. Takođe je postavljao pitanje kako i gde će pronaći nekog ko će im taj gubitak nadoknaditi. Iako je bio protiv nasilja, on je napadao one koji su se predali tiraniji Velike Britanije. Verovao je da kada Amerikanci shvate suštinu svojih prava i kada budu odlučni u tome da ista brane, da će tada ta ista odbrana biti i uspešna. Za njega je opoziv Zakona o pečatima bio znak da Amerikanci mogu ujedinjenim snagama da pobede Veliku Britaniju. U ovom trećem pismu on se oštro suprotstavio i Taunšendovim zakonima, ističući pri tom ustavne mere protesta. Naglasio je da prvo treba koristiti pravne i mirne mere, jer se dešava da svaka vlada ponekada donosi pogrešne odluke. Ukoliko niko ne odgovori na njihove mirne proteste i peticije, onda oni moraju preduzeti dalje zakonske mere otpora. Kao poslednju fazu otpora on je video otpor silom, ali je to po Dickinsonovim rečima bilo prihvatljivo samo ukoliko bi ljudi bili u potpunosti uvereni da bi prihvatanje novih zakona uništilo njihovu sreću. Dickinson je takođe upozoravao da će neki kraljevski guverneri pokušati da spreče kolonijalne skupštine da prihvate ove peticije, ali Dickinson nije bio zabrinut zbog toga i rekao je da peticije može prihvatiti i sam narod. On je ponovio ono što je smatrao političkom obavezom, a što je bilo u središtu kvekerske političke misli: ukoliko vlada u jednom trenutku počne da donosi pogrešne mere i zakone, to ne znači da obaveze između građana i onih koji su na vlasti prestaju. On kaže da je obaveza građana da ispravi tu grešku. Kolonije nisu predstavljale nezavisnu naciju i zbog toga su morale da budu naročito obazrive, jer bi bilo kakav vid promene mogao da dovede do nezavisnosti, destrukcije ustava i propasti Amerike, koja bi mogla podleći haosu unutar zemlje i opasnostima sa strane.

U prva tri Dickinsonova pisma našle su se najvažnije teme koje će Dickinson analizirati u preostalim pismima. Jedna od svakako značajnijih je bila da pozove

¹⁹⁷ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. III, December 14, 1767", in *Ibid.*, pp. 322-328.

koloniste u akciju, u borbu za prava i slobodu koja im pripada, na najmirniji mogući način.

Dana 21. decembra 1767. godine, pojavilo se četvrto pismo.¹⁹⁸ Ovo pismo je poricalo to da su Amerikanci ikada pravili razliku između poreza na domaće proizvode i proizvode iz uvoza i na taj način prihvatili da parlament ubira porez na osnovu Taunšendovih zakona. Dickinson je napao Taunšendovo tvrđenje da je njegov predlog pomenutih zakona i poreza bio samo koncesija Amerikancima, koji su pre bili za poreze na proizvode iz uvoza. On je smatrao da postoje neke razlike između nameta na domaće proizvode i na one iz uvoza. Rekao je da je namet na domaće proizvode bio porez, dok je namet na proizvode iz uvoza samo sprečavao koloniste da određene proizvode dobiju i da to samim tim nije bio porez. On je još jednom podsetio na odluku kongresa zbog Zakona o pečatima, koja je istakla da se kolonije ne mogu oporezivati i da se u Veliku Britaniju ne mogu dopreмати sirovine bez pristanka kolonija.¹⁹⁹ Dickinson nije zastupao povratak na prve principe putem nasilja, iako su mnogi mislili da je to jedini način suprotstavljanja tiraniji. Ipak, Dickinsonove reči iz njegovog četvrtog pisma mnogi su možda namerno protumačili kao poziv na nasilje, jer je to pogodovalo njihovim ličnim ciljevima:

.....mi imamo statut, napravljen za buduću upotrebu,
poput mača u koricama....²⁰⁰

Međutim, čak iako je bilo onih koji su ovo protumačili kao pretnju, ta pretnja je bila opravdana, jer je bila pretnja zakonom, a ne oružjem. On je time potvrdio kvekerski stav da oružje treba formulirati na papiru i zasnovati ga na određenim principima. Umesto revolucije, on je predlagao reforme u odnosima prema vladi i kralju Velike Britanije. Dickinson nije, dakle, želeo da prepusti čitaocima da sami tumače značenje njegovih pisama. On je, naprotiv, otvoreno izjavio da pisma imaju za cilj da ubede koloniste u

¹⁹⁸ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. IV, December 21, 1767", in *Ibid.*, pp. 328-335.

¹⁹⁹ E. S. Morgan, H. M. Morgan, *The Stamp Act Crisis: The Prologue to Revolution*, pp. 114-115.

²⁰⁰ "...We have a statute, laid up for future use, like a sword in the scabbard", "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. IV, December 14, 1767", in *The Writings of John Dickinson*, p. 335.

opasnost koja ih vreba sa nekoliko strana i da ih natera da krenu na put mirnog izbegavanja iste.

Peto²⁰¹ i šesto pismo,²⁰² koja su ubrzo zatim objavljena, raspravljala su o tome ko odlučuje da li su određene obaveze samo porezi na proizvode koji se uvoze ili puni porezi. Ova pisma su objavljena 28. decembra 1767. godine i 4. januara 1768. Dickinson je u njima istakao činjenicu da je britanska imperija zasnovana na pažljivoj podeli moći. Ona napreduje kontrolom trgovine u kolonijama. Za uzvrat, Velika Britanija priznaje da jedino Amerikanci mogu da raspolažu svojom imovinom i da je kontrolišu. U skladu sa tim, oni su bili ti koji su i odlučivali o tome da li ih određene zakonodavno telo oporezuje ili ne. Govoreći o slobodi ljudi, on je istakao:

Slobodni ljudi tako nikada ne mogu biti suviše brzi u opažanju, niti suviše čvrsti u suprotstavljanju početku promena bilo u dokumentima ili u stvarnosti, a u vezi sa ustanovama osnovanim da štite njihovu bezbednost. Prva vrsta promene vodi ka poslednjoj. Ipak, s druge strane, ništa nije sigurnije nego to da se oblici slobode mogu zadržati i onda kada njihova sadržina nestane. U vladi, kao i u religiji, "slova nestaju, ali je duh večno živ".²⁰³

Ovim rečima on je još jednom ponovio kvekerski stav prema dogmama bilo koje vrste i rekao da oni koji se ne obaziru na duh, imaju velike šanse da prekrše ustav. Ovo njegovo tvrđenje ima velike sličnosti sa Penovim, koji je rekao da ona država koja prekrši principe vlade mora propasti. Dickinson je smatrao je da su određene obaveze legitimne, npr. porez na robu koju je Velika Britanija uvozila od kolonija. Ipak, kako je mislio, Velika Britanija je mogla donositi i zakone o porezima koji nisu bili legitimni.

²⁰¹ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. V, December 28, 1767", in *Ibid.*, pp. 335-344.

²⁰² J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. VI, January 4, 1768", in *Ibid.*, pp. 344-349.

²⁰³ "A free people therefore can never be too quick in observing, nor too firm in opposing the beginnings of alteration either in form or reality, respecting institutions formed for their security. The first kind of alteration leads to the last: Yet, on the other hand, nothing is more certain, than that the forms of liberty may be retained, when the substance is gone. In government, as well as in religion, 'The letter killeth, but the spirit giveth life' ", in *Ibid.*, p. 347.

Kao primer je naveo Taunšendove zakone i rekao da nijedan zakon koji se donosi zarad povećanja prihoda ne može biti legitiman i da mu se kolonisti moraju odupreti. Kao i mnogi drugi članovi "Društva prijatelja", on se takođe razlikovao od ostalih kolonista po tome što je imao drugačiji stav prema zakonu. Kao i Vilijam Pen, i on je pravio razliku između fundamentalnih nepromenljivih zakona i onih koji su bili podložni promenama. On takođe nije bio prenaglašeni pristalica tradicije običajnog prava. Naprotiv, smatrao je da običaji imaju veliku moć u stvaranju mišljenja. On je poredio nove zakone sa ritualima u religijskoj praksi i smatrao je da su to putevi za koje pomislimo da vode ka spasenju, a zapravo nas odvedu u pogrešnom smeru. Tako su i novi zakoni inspirisani lažnim vodičima.²⁰⁴

Dana 11. januara 1768. godine, objavljeno je prvo pismo u seriji od pet pisama, koja su osim problema nastalog oko poreza razmatrala i pitanja šire britanske imperijalne politike.²⁰⁵ Dickinsonov cilj u ovim pismima je bio da istakne značaj moći oporezivanja nad svim ostalim moćima Velike Britanije. On je u ovim pismima postavio pitanje veze između poreza i slobode naroda. Rekao je da Amerikanci sigurno ne mogu sebe nazvati slobodnim ljudima, već da to mogu raditi samo oni kojima upravlja vlada koja kontroliše ustav. Počinjući sedmo pismo, on se na sličan način kao i u prvom obratio kolonistima koji su još uvek bili neopredeljeni i nisu izražavali svoje stavove u vezi sa promenama u britanskoj kolonijalnoj politici:

Ovo pismo je upućeno naročito vama, koje su vaše životne obaveze sprečile da razmatrate neka pitanja koja su od velike važnosti za sve.²⁰⁶

Dickinson je istakao da su Taunšendov zakon predložili oni koji žele da umanje slobodu stanovnika kolonija. On je rekao da u britanskom zakonodavnom sistemu kralj i gornji dom parlamenta štite sopstvene interese, dok donji dom parlamenta služi za očuvanje

²⁰⁴ M. Dunn, *William Penn: Politics and Conscience*, Princeton: Princeton University Press, 1967, p. 49.

²⁰⁵ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. VII, January 11, 1768", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 349-357.

²⁰⁶ "This letter is intended more particularly for such of you, whose employments in life may have prevented your attending to the consideration of some points that are of great and public importance", in *Ibid.*, p. 349.

blagostanja. Ipak, kako Dickinson kaže, odluke donjeg doma nisu bile tako oštre kada su se odnosile na ljude koji su imali svoje predstavnike u parlamentu. Na taj način, grupi zlonamernih političara je bilo veoma lako da donese zakone protivne američkim pravima i slobodi. To je uradio Grinvil 1765. godine kada je doneo Zakon o pečatima, a uz pomoć donjeg doma parlamenta, koji je malo znao o Americi i o stanju u kolonijama. Dickinson ovo pismo završava porukom kolonistima da je Velika Britanija svojim promenama u kolonijalnoj politici pokazala da ih posmatra kao robove:

Ljudi koji su oporezovani bez njihovog pristanka ili pristanka njihovih predstavnika su robovi. Mi smo oporezovani bez našeg pristanka ili pristanka naših predstavnika. Mi smo na osnovu toga – ROBOVI.²⁰⁷

U narednom, osmom pismu, Dickinson je nastavio da ispituje namere pomenute grupe ljudi koji su bili protiv Amerike.²⁰⁸ On je počeo svoje pismo tumačenjem preambule Taunšendovog zakona. Upotrebivši u ovom pismu frazu "vlasništvo njegovog veličanstva u Americi", a misleći pri tom na Kanadu i na Floridu, on je istakao opasnost od nametanja starim kolonijama troškove vlade u novim kolonijama. Opravdanje se po Dickinsonovom mišljenju nije nikako moglo tražiti u tome što će Kanada doprinostiti na neki način drugim kolonijama. Rat je vođen isključivo zbog koristi Velike Britanije, a aneksiranje Kanade Velikoj Britaniji je samo dodatno umanjilo vrednost američkog tla. Sada je nagrada kolonistima za pomoć koju su pružali Velikoj Britaniji bila oporezivanje, uz objašnjenje da je potrebna podrška novim provincijama, a od kojih kolonije nisu imale nikakvu korist. Dickinson je završio pismo rečima da je velika verovatnoća da su članovi parlamenta Velike Britanije preneli stanovništvu Velike Britanije da kolonije žive u izobilju i da duh naroda sve više naginje ka nezavisnosti, pa da je tako jedini način za očuvanje poslušnosti i mira donošenje novih zakona. Dickinson nije razmišljao kao ostali borci za američke kolonije i tvorci američke nacije. Dok su

²⁰⁷ "Those who are taxed without their own consent, expressed by themselves or their representatives, are slaves. We are taxed without our own consent, expressed by ourselves or our representatives. We are therefore – SLAVES", in *Ibid.*, p. 357.

²⁰⁸ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. VIII, January 18, 1768", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 358-364.

oni posmatrali engleski građanski rat kao primer kako se na pravi način pruža otpor tiraniji, Dickinson je posmatrao ovaj rat u negativnom kontekstu.²⁰⁹ On se pozivao na Penningtona, koji je pišući tokom građanskog rata rekao da do revolucije dolazi onda kada parlament ne uspe da očuva prve principe.²¹⁰ Govoreći o otporu protiv kralja Čarlsa I, Dickinson je rekao da puritanci nisu mogli da naprave razliku između prava jednog kralja da sprovodi zakone i tiranije. Odmah zatim, on je naveo u nekoliko koraka, šta bi tačno kolonisti trebalo da urade da bi svedočili protiv vlade Velike Britanije. Prvi korak je da se organizuju u cilju sopstvene zaštite i da u sopstvenim zakonima otklone nedoumice. Ovde je Dickinson pre svega mislio na prevlast parlamenta nad kolonijalnim zakonodavnim telima. On je tvrdio da kolonijalna zakonodavna tela zajedno sa kolonijalnim sudovima imaju pravo da odrede koje to aspekte britanskog običajnog prava treba primeniti na njih i u kojim okolnostima. On je tako predlagao da se donese kolonijalni zakon koji će ograničiti engleske zakone u kolonijama. Drugi i treći korak bi bilo stalno očuvanje slobode i otpor novim zakonima. Ljudi moraju zadržati sopstvenu moć da bi se odupreli tiraniji. U početku ljudi nisu imali nikakva prava, osim da izraze nezadovoljstvo. Nakon nekog vremena, kada su se organizovali i dogovorili oko svojih nezadovoljstava, Dickinson je predlagao da ih izraze kroz peticije skupštini. Ukoliko peticija ne bi donela uspeh, Dickinson je tvrdio da postoje i drugi načini javnog iskazivanja prava. Ukoliko ni ti mirni načini ne bi uspeli, onda je otpor mogao biti opravdan. Ni u tom slučaju on nije video otpor kao nasilje, već kao vid izražavanja nezadovoljstva bez kršenja zakona, reda i mira. On je prihvatao revoluciju, ali samo kao poslednje rešenje, prihvatljivo samo u slučaju da sva ostala propadnu.

Deveto pismo je diskutovalo o onome što je Dickinson video kao najveću opasnost Taunšendovog zakona, a to je bio uticaj poreza na privilegije američkog zakonodavnog tela.²¹¹ On je rekao da se ta antiamerička frakcija nada da će potisnuti ovlašćenja skupština u kolonijama. Kolonijalne skupštine su bile zadužene za odbranu kolonijalnog društva, za sprovođenje pravde i za podršku civilnoj vladi. Dickinson je rekao da bi, ukoliko skupštine izgube svoja ovlašćenja, novac koji je bio planiran za

²⁰⁹ B. Bailyn, *Ideological Origins of the American Revolution*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1967, p. 34.

²¹⁰ I. Pennington, *The Fundamental Right, Safety and Liberty*, London: John Macock, 1651, p. 7.

²¹¹ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. IX, January 25, 1768", in *Ibid.*, pp. 364-374.

odbranu mogao da se koristi u druge svrhe. Ukoliko bi svi vladini službenici bili nezavisni od skupština, došlo bi do njihovog povećanja i do pogoršanja njihovog ponašanja.

U desetom pismu Dickinson je naveo primer Irske govoreći o tome da loša slika budućnosti, koju je u prethodnim pismima predstavio, može biti još gora.²¹² U zakonima Irske su bile propisane akcize za određene javne potrebe. Parlament je znao da stanovnici ne mogu kontrolisati novac pa ga je tako koristio za pomoć političkim prijateljima. U celom državnom sektoru zapošljavani su nedržavljeni. Ircima je bila potrebna velika sreća da bi dobili posao u državnim preduzećima. Tako je Irska po Dickinsonovim rečima izgubila svoja prava i slobodu, a isto je očekivalo i Ameriku, ukoliko se ne usprotivi donetim zakonima.

Na isti način ćemo i mi bez sumnje biti tretirani onog trenutka kada porezi koji su nam nametnuti otvore ovde nova radna mesta u "vladi" i "pravosuđu", i zavrede pažnju uticajnih ljudi u Velikoj Britaniji.²¹³

Ali, kako ističe Dickinson, ovo neće biti najgori deo njihovog slučaja. Ukoliko se kolonisti brzo ne odupru, Velika Britanija će uspostaviti civilna, verska i vojna utvrđenja po sopstvenom izboru.

U jedanaestom pismu Dickinson je nastavio da napada Taunšendov zakon, kao prvi u nizu mera protivnih pravima Amerike.²¹⁴ On je u ovom pismu objasnio čestu upotrebu reči "primer", ističući na taj način opasnost loših primera na spremnost naroda da se odupre tiraniji. On je izrazio i strah od opasnosti po uniju ukoliko kolonisti ne bi odmah hrabro reagovali. Ukoliko bi se nezadovoljstvo akumuliralo, sukob bi bio neizbežan i katastrofalan. Britanci bi tako trebalo da što pre reše razloge ovog nezadovoljstva, a Amerikanci da paze i očuvaju svoja prava. Kao i mnogi drugi

²¹² J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. X, February 1, 1768", in *Ibid.*, pp. 374-386.

²¹³ "In the same manner shall we unquestionably be treated, as soon as the late taxes laid upon us, shall make posts in the 'government,' and the 'administration of justice' here, worth the attention of persons of influence in Great Britain", in *Ibid.*, p. 380.

²¹⁴ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. XI, February 8, 1768", in *Ibid.*, pp. 386-397.

teoretičari iz reda kveкера, poput Vilijama Pena i Roberta Berkleja, i Dickinson je tvrdio da iako je ustav večit, da moć parlamenta nije neograničena. On je napravio razliku između onih zakona koji su bili ustavni i onih koji to nisu. Ono što je Dickinson tvrdio u *Pismima* pokazuje njegovo poštovanje prvih principa ustava, bez obzira na neke nove statute ili zakone koji su ih tumačili na drugačiji način u prošlosti, ili se pozivali na njih kad god je to bilo neophodno. On je pozdravljao kvekersku tradiciju poštovanja živog duha zakona naspram mrtvih slova i na taj način se borio protiv novih zakona parlamenta.

Dana 15. februara 1768. godine izašlo je i poslednje, dvanaesto pismo. U njemu je Dickinson iznad svega pozivao na jedinstvo američkog naroda.²¹⁵ On je osudio one koji su se pokoravali željama Velike Britanije i tražio od naroda da se ujedini u borbi protiv tiranije. On je, takođe, osudio one koji su usko posmatrali sopstvenu dobrobit ili dobrobit svojih provincija. Rekao je da kolonije nisu razdvojeni entiteti, već da su celina koja ima iste interese. Uprkos tome što su mnogi istoričari i Dickinsonovi savremenici drugačije protumačili ova pisma, ona nisu bila poziv na revoluciju. Njihov cilj je bio da spreče istu, pružajući kolonistima način za mirno rešavanje konflikta. U ovom poslednjem pismu, Dickinson je poručio svojim sunarodnicima:

Hajde da posmatramo sebe kao LJUDE – SLOBODNE
LJUDE – SLOBODNE HRIŠĆANE – odvojene od
ostatka sveta i čvrsto povezane istim pravima,
interesovanjima i opasnostima.²¹⁶

U ovim redovima krije se i mišljenje samih pripadnika kvekerske zajednice, koji su često mislili ovako o sebi: da su grupa izdvojenih ljudi od ostatka sveta, grupa ljudi ujedinjenih u stavovima, običajima i razumevanju Boga i sveta i grupa kojoj su zajednički stavovi i insistiranje na pravima i borbi za slobodu. Iako su kvekeri kao stanovnici kolonija bili na neki način izdvojeni, Dickinson nije posmatrao kolonije kao autonomna tela koja imaju pravo da slede svoje interese naspram interesa vlade.

²¹⁵ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. XII, February 15, 1768", in *Ibid.*, pp. 397-406.

²¹⁶ "Let us consider ourselves as MEN – FREEMEN – CHRISTIAN FREEMEN – separate from the rest of the world, and firmly bound together by the same rights, interests and dangers", in *Ibid.*, p. 400.

Govorio je da su kolonije donji ekstremiteti jednog tela, koje će krvariti iz svake vene budu li od njega odvojeni.²¹⁷ S obzirom na to da kolonije i Velika Britanija čine jednu celinu, njihova sreća je zasnovana na njihovom ustavu. Sreća je u sigurnosti koju ustav pruža njihovim pravima i koja se kroz uniju može očuvati. On je tako tvrdio da se, iako je tačno da kolonije trpe nepravdu od Velike Britanije, lek za to, tj. rešenje spora mora takođe tražiti od onoga ko tu nepravdu nanosi.²¹⁸

Najveći strah koji je Dickinson imao krio se upravo iza pogleda na kolonije tog perioda kojima je, čini se, nedostajala umerenost u stavovima. Na jednoj strani su bili oni koji su bili spremni da unište poredak nasiljem i opiranjem tiraniji, dok su na drugoj strani bili ljudi potpuno pasivni prema aktuelnim dešavanjima. Dickinson je u tome video pravu opasnost – u pasivnom prihvatanju nepravde zakona.²¹⁹ Njega je iznad svega brinulo to što su kolonisti malo pažnje posvetili i imali slabu reakciju na Taunšendove zakone, iako su oni u istoj meri kao i Zakon o pečatima ugrožavali prava kolonista. Dickinson se upravo obratio njima u ovim pismima i rekao da otpor tiraniji nije nešto što se može prihvatiti ili ne, već da je to njihova ustavna obaveza. Obaveza ljudi po njegovim rečima je da vladu drže unutar određenih granica i da na taj način čuvaju ustav. Ukoliko se ne suprotstave neustavnim zakonima, uništiće poredak sopstvenom pasivnošću. Dickinson je smatrao da postoji i drugo objašnjenje za američku pasivnost. On je rekao da američko prihvatanje nepravde zakona znači i poricanje božjeg duha. Otpor nepravdi značio je tako božju zabranu koja je iznad zakona prirode. Bog nam je po njegovim rečima dao prava i načine da obezbedimo slobodu. Tako možemo i očekivati njegovu pomoć u sprovođenju svega toga. On je dalje rekao da je traženje čuda, dok se u isto vreme zanemaruju prava koja su nam data, glupo i kriminalno. Odbijajući da brane slobodu i da štite zemlju, Amerikanci su odbijali posao koji im je poverio Bog.²²⁰

U ovoj seriji pisama Dickinson se nije mnogo pozivao na prava Engleza kao i na prava koja su kolonisti dobili poveljama. On je ukoravao britansku vladu. Govorio je o

²¹⁷ *Ibid.*, p. 401.

²¹⁸ *Ibid.*, p. 406.

²¹⁹ M. R. Gummere, "John Dickinson, The Classical Penman of the Revolution", *Classical Journal*, Vol. 52, No. 2, 1956, pp. 81-88.

²²⁰ J. Dickinson, "Letters from a Farmer in Pennsylvania, to the Inhabitants of the British Colonies, No. XII, February 15, 1768", in *The Writings of John Dickinson*, p. 405.

pravima koja inače pripadaju slobodnim ljudima, a ne posebno Englezima ili Amerikancima. Njegove reči iz ovog poslednjeg pisma podsećaju na argumente iz 1765. godine, kada je izjavio da kolonisti i svi ljudi širom sveta imaju pravo da budu srećni i slobodni, ali da:

.....mi ne možemo biti srećni ukoliko nismo SLOBODNI i ne možemo biti slobodni ukoliko naše vlasništvo nije sigurno.²²¹

Može se reći da se Dickinsonov patriotizam znatno razlikovao od patriotizma njegovih sunarodnika. On je to objasnio duhom lojalnosti, koji je dobio od Boga, prema ustavu Velike Britanije. Smatrao je da to njegovo osećanje nije nekompatibilno s ljubavlju prema pravima. Rekao je da se radi o duhu koji ga vodi, tako da je nemoguće odrediti da li su stanovnici kolonija najprepoznatljiviji prema svojoj lojalnosti kralju, svojoj obavezi prema Velikoj Britaniji, svojoj ljubavi prema slobodi ili prema svojoj zemlji. On je poslednje svoje pismo završio sledećim rečima:

Biće mi izuzetno žao ukoliko bilo ko pogrešno protumači moje mišljenje u svemu što sam rekao.....
.....Ukoliko sam entuzijasta po pitanju bilo koje stvari, to je onda po pitanju moje revnosti ka stalnoj zavisnosti kolonija od Velike Britanije.²²²

Pisma farmera iz Pensilvanije su dočeka sa dobrodošlicom. Iako su kasnije kritičari ukazivali na Dickinsonovu neodlučnost, kolonisti su ih tada, u vreme njihovog objavljivanja, smatrali veoma popularnim.²²³ Dickinsonovo autorstvo nije bilo poznato sve do objavljivanja poslednjeg pisma, jer se on potpisivao pod pseudonimom

²²¹ "...that we cannot be happy, without being FREE and that we cannot be free, without being secure in our property", in *Ibid.*, p. 400.

²²² "I shall be extremely sorry, if any man mistakes my meaning in anything I have said. ... If I am an enthusiast in any thing, it is in my zeal for the perpetual dependence of these colonies on their mother country", in *Ibid.*, p. 404.

²²³ vidi: "Valerius", *Freeman's Journal*, Philadelphia, November 6, 13, 20, 27, 1782.

"Farmer". Narednih meseci nakon objavljivanja ove serije pisama, brojni pisci su čestitali Dikinsonu na njegovom poduhvatu, govoreći o tome da je uspeo da nauči Amerikance kako da pomire pojmove "sloboda" i "lojalnost". I iz drugih kolonija su pristizale čestitke. Iz Bostona su ga nazivali "prijateljem Amerikanaca i dobročiniteljom čovečanstva". Konektikat je hvalio njegova mudra uputstva i elokventnost jezičkog izraza.²²⁴

O popularnosti pisama je govorilo i to što su više puta objavljivana u dnevnoj štampi i u formi pamfleta. Prva verzija pisama u obliku pamfleta pojavila se u martu mesecu.²²⁵ Ovo prvo izdanje činilo je ukupno sedam pisama objavljenih u kolonijama tokom 1768. i 1769. godine. Izdanje Dikinsonovih pisama je objavljeno i u Londonu i u Parizu, a predgovor je priredio Bendžamin Frenklin. Pored onih koji su s odobravanjem dočekali pisma, bilo je i onih koji su imali negativne komentare. Jedan od poznatijih komentara je dao upravo Frenklin.²²⁶ Frenklin je zamerio Dikinsonu na brojnim argumentima, ali i pored toga istakao je da je ovo moćno propagandno delo i lično ga je preporučio svim čitaocima u Velikoj Britaniji, kao delo koje otkriva prava osećanja Amerikanaca. Konzervativni vođa skupštine Pensilvanije, Džozef Galovej, je bio zaprepašćen Dikinsonovim pismima, a jednim delom i zbog besa prema Vilijamu Godaru, uredniku njegovog časopisa, koji je objavio Dikinsonova pisma. Kada je kasnije prestao da radi u ovom časopisu, Godar je objavio pamflet u kojem je do detalja opisao Galovejovu reakciju na objavljivanje Dikinsonovih pisma.²²⁷

Pisma farmera iz Pensilvanije možda jesu Dikinsonovo najpoznatije delo, ali svakako jesu samo početak njegovih ozbiljnih pokušaja da ujedini koloniste i da u njima probudi revolucionarni duh. U ovim pismima Dikinson je koristio neke primere iz istorije, oslanjao se na određene pravne dokumente i pokušao da napravi razliku između nameta zarad povećanja prihoda i nameta zarad regulisanja trgovine. Važno je istaći da Dikinson nije bio skoncentrisan samo na objašnjavanje ustavnih odnosa između različitih delova imperije, već je pre svega stavljao akcenat na podizanje svesti ljudi o

²²⁴ J. Dickinson, "John Dickinson to James Otis, January 25, 1768", in *Warren - Adams Letters*, Vol. I, 1743-1777, Boston: The Massachusetts Historical Society, 1917, pp. 4-5.

²²⁵ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 55-57.

²²⁶ B. Franklin, "The British Editor to the Reader", in *The Writings of John Dickinson*, p. 288.

²²⁷ J. P. Boyd, *Anglo-American Union: Joseph Galloway Plans to Preserve the British Empire 1774-1788*, New York: Octagon Books, 1970, pp. 22-23.

ugroženosti njihovih sloboda i prava. Svojim pismima on je otkrio i lični način na koji je želeo da se suprotstavi parlamentu. Smatrao je da je to jedino moguće unijom. Ova unija je podrazumevala da neke aktivnije i razvijenije provincije, poput Masačusetsa i Virdžinije, sačekaju na one manje aktivne poput njegove Pensilvanije. On se ljutio na svoje sunarodnike zbog njihove spore reakcije protiv tiranije. Isto tako je bio mnogo srećan kada je video da njegova provincija daje prve znake suprotstavljanja toj istoj tiraniji i pridružuje se ostatku Amerike. On nije napadao sve aspekte tiranijske vladavine, već se skoncentrisao samo na taj jedan aspekt, pitanje poreza, jer je smatrao da se oko toga svi Amerikanci slažu.²²⁸ Svojom serijom spisa, *Pisma farmera iz Pensilvanije*, Dickinson je izrazio tradicionalne kvekerske teološko-političke stavove, koji su bili za miran otpor, i njima postao idol nacije i poznat kao "Sin slobode".²²⁹

Proučavanjem dela poput *Pisma farmera iz Pensilvanije*, koja "strogo uzevši" nisu samo književni tekstovi, novoistoričari se zalažu za odstupanje od formalizma, koji je izražavao želju za čisto književnim jezikom, "nezagađenim haosom istorije". Analizom upravo ovih istorijskih podataka i pravnih dokumenata, koje je Dickinson konsultovao prilikom pisanja *Pisma farmera iz Pensilvanije*, novoistoričari pokazuju da je istorija "tekst o kojem se pregovara". Oni tvrde da "ne-književni tekstovi nisu prosto neutralne transkripcije realnosti, nego da su nam istorijska fakta i iskustvo dostupni samo preko tekstualnih tragova sa svim pratećim retoričkim strategijama koje karakterišu tekstualnost." Grinblat shodno tome navodi da je neophodno ponovo promisliti o granicama između književnog i neknjiževnog i da je važno shvatiti da je ono što nazivamo književnošću uvek stvar konteksta.²³⁰

Spojiti reči sa delima je u tom periodu američke istorije bilo izuzetno teško i sporo, a odgovornost za tu sporost je jednim delom snosio Galovej. On je, takođe, bio protiv parlamentarnih zakona, ali s obzirom na to da su isti usvojeni, smatrao je da je najbolje da ih iskoristi kao još jedan argument za podršku peticiji za kraljevsku vladu. On je sve ove zakone koristio kao oružje protiv porodice Pen, a s obzirom da je njegova

²²⁸ J. Dickinson, "John Dickinson to James Otis, December 5, 1767", in *Warren - Adams Letters*, Vol. I, pp. 4-6.

²²⁹ A. M. Schlesinger, *Prelude to Independence: The Newspaper War on Britain, 1764-1776*, New York: Alfred A. Knopf, 1958, p. 42.

²³⁰ R. Vukčević, "Putevi Novog istorizma: intervju sa Stivenom Grinblatom", Novi Sad: *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*, Kniga LV, Sveska 1/2007, pp. 131-132.

peticija zavisila od blagonaklonosti kralja, bio je protiv svih predloga za otpor njegovim porezima. Za vreme Galovejovog vođenja skupštine, Pensilvanija nije imala komentare na Dikinsonova *Pisma*, kao ni na Taunšendov zakon. Galovej je uveravao kolonijalne zastupnike da Pensilvanija neće sama reagovati i da neće ugroziti svoj položaj u uniji sa Velikom Britanijom otporom prema porezima. Galovej je ostao nem i na cirkularno pismo koje je poslala kolonija Masačusets.²³¹ Umerena politika koju je tokom proteklog perioda vodio koštala ga je glasova za skupštinu Pensilvanije. Dok ga je 1765. godine narod podržao, onda kada je tražio mirno rešenje bez nasilja, Galovej je na izborima 1769. godine izgubio zbog toga što nije podržao neke radikalnije grupe u koloniji koje su tražile potpunu obustavu uvoza. Godine 1772. Galovej je ozbiljno razmišljao da se povuče sa političke scene, ali možda je zahvaljujući Frenklinovim pismima ipak odlučio da to ne učini. Frenklin ga je ohrabrivao da se ponovo kandiduje za skupštinu Pensilvanije i da ostane u politici, gde je najkorisniji svojoj zemlji.²³² Odlučio je da poslušša Frenklina, iako je sve više uviđao promene i rascepe u njihovoj političkoj grupaciji, prevashodno zbog Frenklinovih promenjenih stavova, koji su sada bili bliži stavovima radikala nego onima koje je zastupao Galovej.

Dikinson je s druge strane pokušao da ubedi trgovce u Pensilvaniji da prihvate dogovor o obustavi uvoza. On je pokušao da ih uveri u loš uticaj britanskih zakona na napredovanje kolonija. Istakao je da su takvi zakoni pokušaji Velike Britanije da oslabi Ameriku i njenu slobodu.²³³ Ipak, uprkos Dikinsonovim naporima, tek jedna grupa trgovaca je prihvatila njegov predlog. U narednom periodu Dickinson je zajedno sa Arturom Liom (Arthur Lee) razmenio ideje o aktuelnoj političkoj situaciji i napisao koautorsku pesmu "Slobodarska pesma ili Nova pesma za američku slobodu".²³⁴ Pesma je tražila ujedinjenje kolonista, a njen refren je glasio:

U SLOBODI smo rođeni i u SLOBODI živimo, naši
novčanici su spremni.

²³¹ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 22.

²³² B. Franklin, "Franklin to Galloway, 6 April 1773", in *The Writings of Benjamin Franklin*, pp. 6: 33-34.

²³³ J. Dickinson, "An Address at a Meeting of Merchants to Consider Non-Importation", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 411-417.

²³⁴ Pesma je imala nekoliko različitih naslova: "The Freedom Song", "The Liberty Song", "The New Song for American Freedom".

Budite smireni prijatelji, daćemo naš novac ne kao
ROBOVI, već kao SLOBODNI LJUDI.²³⁵

Odmah nakon objavljivanja, pesma je postala veoma popularna. Iste godine Dickinson je ponovo pokušao da pokrene trgovce. On je bio veoma ljut zbog njihove neaktivnosti i napao ih je u pamfletu *Primerak pisma džentlmena iz Virđžinije trgovcu iz Filadelfije (A Copy of a Letter from a Gentleman of Virginia to a Merchant in Philadelphia)*.²³⁶ On je u ovom spisu tvrdio da su trgovci dozvolili da im sopstveni interesi budu važniji od osećaja patriotizma. Ono što je po Dickinsonovom mišljenju bila njihova najveća greška je to što nisu podržali Boston i Njujork u vezi sa planom obustave uvoza. To je uverilo Britance da Amerikanci nisu ujedinjeni i ohrabrilo ih da im nametnu nove poreze. Dok su stanovnici Filadelfije čekali, trgovci iz drugih gradova su nastavili sa svojim planom. Skupština Filadelfije se i dalje oslanjala na podršku kolonijalnih agenata u Londonu i očekivali su njihovu pomoć za opoziv zakona. Međutim, krajem 1768. godine, uvidevši da će proći još mnogo vremena dok se za peticiju ne čuje, trgovci Filadelfije su konačno prihvatili plan o obustavi uvoza.²³⁷

Dickinson je bio veoma srećan zbog ove vesti, jer je verovao da će obustava uvoza konačno ubediti Veliku Britaniju da prihvati uslove kolonista. On se takođe nadao da će snaga Galoveja i njegovih pristalica biti nadjačana snagom brojnih patriota. Iako je u ranijim mesecima kritikovao trgovce zbog njihovog nereagovanja, on je sada pozdravljao njihovu potpunu posvećenost otporu britanskim porezima. On nije očekivao da će sukob sa Velikom Britanijom dugo trajati. Dok je ranije podržavao politiku opreznih odluka i koraka zarad očuvanja unije, sada je smatrao da je tiranija Velike Britanije toliko velika kao i nezadovoljstvo Amerikanaca i da bi bilo opasno ukoliko bi Velika Britanija bojkotovala njihov otpor. Takođe je smatrao da će kolonisti, sada kada su bili konačno ujedinjeni, tražiti više od opoziva samo poslednjeg zakona. Međutim, na Dickinsonovo razočarenje, kolonisti su pokazali da se zadovoljavaju malim stvarima. Kada je donji dom parlamenta opozvao 1770. godine sve poreze osim one na čaj, neki

²³⁵ "In FREEDOM we're born, and in FREEDOM we'll live,/ Our Purses are ready./ Steady, Friends, Steady,/ Not as SLAVES, but as FREEMEN our Money we'll give", in J. Dickinson, A. Lee, "The Freedom Song", *The Writings of John Dickinson*, pp. 431-432.

²³⁶ J. Dickinson, "A Copy of a Letter from a Gentleman of Virginia to a Merchant in Philadelphia", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 439-445.

²³⁷ A. M. Schlesinger, *Colonial Merchants and the American Revolution*, pp. 127-128.

od vodećih trgovaca su odmah prekinuli sa obustavom uvoza. Dickinson je tada obećao sebi da ubuduće neće verovati trgovcima, već običnim ljudima i da će u njima tražiti snagu za suprotstavljanje britanskoj tiraniji.²³⁸

Tokom debata oko Taunšendovog zakona, Galovej je ostao vodeći pristalica antivlasničke frakcije, ali je u tome izgubio podršku Bendžamina Frenklina. Oni su polako počeli da se razilaze u pitanjima imperijalne politike i kraljevske vlade u Pensilvaniji. Frenklin je upozoravao da je Velika Britanija trenutno u gorem stanju nego što su to kolonije, pa da će se tako malo dobiti ukidanjem vlasničke vlade.²³⁹

Pojavom nekih novih imperijalnih problema, stari principi i ciljevi antivlasničke frakcije su počeli da gube na značaju. Galovejov poraz na narednim izborima pokazao je koliko je loš uticaj na antivlasničku frakciju imao sukob oko Taunšendovog zakona. Te godine je Džon Dickinson izabran za delegata skupštine Pensilvanije. Međutim, pošto je antivlasnička frakcija imala uticaj i u drugim provincijama, Galovej je opet izabran za predsedavajućeg ovog veća. Bez obzira na ostvaren uspeh, Dickinson se nije dugo zadržao u skupštini Pensilvanije i povukao se u potpunosti sa političke scene sve do narednog većeg sukoba, koji je usledio 1774. godine. Tokom perioda njegovog odsustva sa političke scene, građani Pensilvanije su živeli oslobođeni problema izazvanih novom imperijalnom politikom: opozvan je Taunšendov zakon, prekinuta je obustava uvoza, a Galovejova grupacija je izgubila uticaj. Sam Dickinson je puno naučio tokom borbe koja je tada već uveliko bila za njim. On je žalio što kolonije nisu istrajale u potpunosti u njihovoj borbi za opoziv svih zakona, ali je našao utehu u tome da će greške u britanskoj imperijalnoj politici uskoro stvoriti novu šansu za otpor. Rešio je da kada taj trenutak dođe on bude spreman.²⁴⁰

Period od 1767. do 1770. godine beleži značajan rast popularnosti za Džona Dickinsona. On je postao vođa i heroj kolonista. U svakom svom pismu i političkoj odluci, on je promovisao politiku koja je Galovejovoj frakciji, tada još uvek vodećoj, bila neprihvatljiva. Dok su oni bili spremni da čekaju i da se zadovoljavaju delimičnim

²³⁸ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 64-65.

²³⁹ B. Franklin, "Benjamin Franklin to John Ross, May 14, 1768", in *The Writings of Benjamin Franklin*, pp. 5: 132-134.

²⁴⁰ J. Dickinson, "John Dickinson to Arthur Lee, October 31, 1770", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 302-303.

rešenjem situacije, Dickinson je zastupao ustavni otpor, što je tih godina postala glavna tema razgovora među američkim kolonistima.²⁴¹

Džon Dickinson se vratio na političku scenu kolonija donošenjem Zakona o čaju 1773. godine.²⁴² Njegova pisma i ovog puta nisu dovela do reakcije kakvu je očekivao. Nakon njihovog objavljivanja u Filadelfiji, zabeležene su samo sporadične demonstracije i okupljanja građana, dok skupština nije ništa preduzela. Za razliku od Pensilvanije, neke druge kolonije su zabeležile oštre proteste i napade, kao što je bio slučaj sa Bostonskom čajankom 1773. godine.²⁴³ *Pennsylvania Gazette* je 18. maja 1774. godine objavila da će bostonska luka biti zatvorena počev od 1. juna ukoliko grad ne plati za uništene količine čaja. Čitave naredne godine na pensilvanijskoj političkoj sceni se razgovaralo o tome kako da se narod ujedini i pruži podršku Masačusetsu. I u ovoj raspravi na suprotnim stranama su se još jednom našli suparnici Džon Dickinson i Džozef Galovej. Zbog svega onoga što je Dickinson u svojim pismima govorio o tiraniji Velike Britanije, on je postao glavni uzor predstavnicima vigovaca. Imao je reputaciju umerenog, ali odlučnog čoveka, koji se suprotstavljao nekima od najopasnijih predstavnika britanske politike. Kao vođa vigovaca, Dickinson je verovao da njegova kolonija treba zauzeti otpor prema tiraniji Velike Britanije, treba poslati pomoć Bostonu, kao i uzeti učešće u kongresu zajedno sa ostalim kolonijama.²⁴⁴ Međutim, konzervativni trgovci, kvekeri i kolonisti škotsko-irskog porekla činili su da opšti stav Pensilvanije bude umeren. Bilo je izuzetno teško ujediniti ove različite frakcije u jednom političkom cilju.²⁴⁵ Tako je vigovski pokret tokom 1774. godine bio suočen s brojnim preprekama. Dana 20. maja 1774. godine, u gradskoj kafani se okupilo više od dve stotine ljudi. Na tom skupu, pored Džona Dickinsona ostali predstavnici vigovaca su tražili podršku za Boston i prihvatanje njihovog plana o obustavi uvoza i izvoza. Dickinson je od okupljenih ljudi zahtevao da zatraže od guvernera da sazove posebnu sednicu skupštine i da se takođe sazove veće koje će poslati odgovor Bostonu. Postigavši predloženo, sastanak je završen.²⁴⁶ Nalog koji je veće uputio Bostonu nije

²⁴¹ C. J. Stillé, *Life and Times of John Dickinson*, p. 316.

²⁴² J. Dickinson, "Two Letters on the Tea Tax", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 457-463.

²⁴³ vidi: J. C. Miller, *Origins of the American Revolution*, pp. 337-352.

²⁴⁴ J. Dickinson, "Two Letters on the Tea Tax", in *The Writings of John Dickinson*, p. 460.

²⁴⁵ K. R. Rossman, *Thomas Muffin and the Politics of the American Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1952, pp. 5-11.

²⁴⁶ J. C. Miller, *Origins of the American Revolution*, pp. 364-366.

predlagao nikakvu konkretnu pomoć, već obećanje da će o problemu sa kojim se Boston suočava obavestiti sve delove kolonije. Ovo pismo je takođe nosilo poruku Bostonu da u odnosu sa Velikom Britanijom ostanu odlučni, pametni i umereni. Iako je Dickinson od veća tražio dalje aktivnosti, on u tome nije uspeo. Odlučeno je da se 1. juna samo sa žaljenjem posmatraju dešavanja u Bostonu. Zbunjen narod nije dao podršku nekim oštrim potezima vigovaca, ali je ipak bio složan oko jedne stvari, a to je sazivanje kontinentalnog kongresa.

Za jedne je kongres značio šansu da krenu u akciju, a za druge da dobiju podršku drugih delova Amerike. Za one koji su se protivili vigovcima, sazivanje kontinentalnog kongresa značilo je dug period pre nego što se otvoreno pokaže otpor Velikoj Britaniji. Čak je i za Džozefa Galoveja to bila dobra ideja, jer je smatrao da će, s obzirom na činjenicu da će njegovi članovi biti predstavnici skupština različitih kolonija, to biti ljudi umerenih stavova i da će doneti neki konačan plan za problem koji je nastao i razdvojio Veliku Britaniju i kolonije. Dickinson je dao predlog da se delegati za kontinentalni kongres izaberu na posebnoj konvenciji i da će na taj način biti podjednako predstavljene sve kolonije, a da će članovi biti efikasniji od članova skupštine.²⁴⁷

U međuvremenu, vigovci su ojačali svoj uticaj u Filadelfiji. Dana 18. juna 1774. godine, održan je novi sastanak, koji je tom prilikom okupio oko osam stotina ljudi. Na ovom sastanku je odlučeno da se odbije akt o luci u Bostonu i da se da podrška kontinentalnom kongresu. Kada je sazvana konvencija, Dickinson i njegovi saradnici su već pričali sa vođama grada i upoznali ih sa idejama koje je Dickinson pripremio za njih. Jedan deo njegovog plana je objavljen pod naslovom *Esej o konstitutivnoj snazi Velike Britanije (An Essay on the Constitutional Power of Great Britain)*.²⁴⁸ U početku je ovo bila odbrana stavova vigovaca. Esej je isticao da je krajnji cilj jednog ustava sreća naroda. Vlast koja bi na bilo koji način pokušala da dovede do očajja naroda nije bila prava i legalna vlast.²⁴⁹ Dickinson je u ovom eseju napao svaki vid nezakonite vlasti koja je neograničena ili koja se izvršava bez pristanka naroda. Čak i ukoliko bi se dokazalo da su Amerikanci nekada zastupali politiku koju sada napadaju, to ne bi bilo dovoljno

²⁴⁷ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 73-74.

²⁴⁸ J. Dickinson, "An Essay on the Constitutional Power of Great Britain", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 565-622.

²⁴⁹ *Ibid.*, pp. 566-567.

da učini jednu politiku pogodnom ili prihvatljivom. To bi samo dokazalo da su Amerikanci u jednom trenutku smatrali da je efikasnije prihvatiti vladavinu kralja, nego pružiti otpor istoj. Sadašnje vreme je po Dikinsonovim rečima bilo vreme za otpor, a taj otpor se mogao opravdati opštim principima vlade: kada prihvatanje vlade postane štetno po opšte dobro, obaveza prema vrhovnom božanstvu nam nalaže da se suprotstavimo.²⁵⁰ Dikinson je prihvatio činjenicu da parlament ima bar delimičnu vlast nad Amerikom. Parlament je imao ovlašćenje da reguliše odnose između Amerike i drugih nacija. To pravo je imao ne kao vrhovno zakonodavno telo u kolonijama, već kao vrhovna vlast "majke zemlje" nad kolonijama. Ukoliko bi nedostajalo telo koje reguliše odnose između američkih kolonija i drugih nacija, onda bi kolonije mogle shvatiti da su njihovi interesi drugačiji od interesa Velike Britanije, pa bi mogle otpočeti sa aktivnostima koje bi možda bile štetne po Veliku Britaniju. Parlament je tako označavao i jedino zakonodavno telo, pa je s pravom tražio jurisdikciju nad trgovinom. Na taj način je parlament duže vreme igrao ulogu zaštitnika interesa kolonija, ali je od 1763. godine, po Dikinsonovim rečima, postao instrument nepodnošljive tiranije.²⁵¹ Dikinson je ovim pamfletom priznao samo jedno ovlašćenje parlamenta, ali je i njega doveo u pitanje ukoliko je ono bilo protivno interesima kolonija. On je takođe smatrao da kralj Velike Britanije ima ustavno mesto u vladavini američkim kolonijama. Statutom parlamenta utvrđeno je nasledno pravo na engleski tron. Ipak, Dikinson je isticao da parlament ne može da učini jednu osobu kraljem cele imperije. On može samo izabrati kralja Velike Britanije, a onda ga kolonije kasnije mogu priznati ili ne.

Konvencija je odmah podržala ove Dikinsonove stavove. Naročito su podržali njegove predloge za rešavanje konflikta sa Velikom Britanijom. Oni su tražili da otklone dva glavna razloga sukoba: pretpostavku parlamenta da može da donosi zakone vezano za unutrašnje poslove u kolonijama, kao i zloupotrebu ovlašćenja parlamenta u trgovini. Po pitanju prvog razloga, oni su tražili opoziv čitavog niza zakona, a po pitanju parlamentarne zloupotrebe vlasti u regulisanju trgovine, oni su predložili kompromis. Ukoliko bi se parlament odrekao ovlašćenja da donosi nove trgovinske akte, kolonisti bi bili spremni da prihvate navigacione akte. U tom slučaju, kolonije bi bile spremne i da utvrde stalnu naknadu koja bi se davala kralju i obeštetile bi istočnoindijsku kompaniju

²⁵⁰ *Ibid.*, p. 608.

²⁵¹ *Ibid.*, pp. 621-622.

za izgubljen čaj. Članovi konvencije nisu mogli jedino da se slože oko pitanja načina suprotstavljanja Velikoj Britaniji. Oni su se na kraju složili da obustave trgovinu sa Velikom Britanijom ukoliko Velika Britanija ne povuče donete zakone mirnim putem.²⁵² Ubrzo nakon toga, prihvaćeni su i podržani planovi za zabranu uvoza i izvoza. Očekujući sazivanje kontinentalnog kongresa, konvencija je predala svoje zaključke skupštini Pensilvanije. Na žalost vigovaca, članovi skupštine su birani tokom prethodne godine. To su uglavnom bili ljudi koji su se ponosili svojim pozicijama, pa im tako nije prijalo da prihvate uputstva i savete konvencije. Oni su podržavali Džozefa Galoveja. I sam Galovej je podržavao sazivanje kongresa, ali se nadao da će kongres podržati uniju između kolonija i Velike Britanije. On je tako imao nameru da uništi planove vigovaca koji su iščekivali dalje radikalnije poteze. Kao vođa skupštine, on se pobrinuo da u kongres ne budu izabrani predstavnici Pensilvanije iz redova vigovaca. Ipak, vigovci su naslućujući Galovejov plan obavestili o dešavanjima u Pensilvaniji ostale delegate kongresa. Brojni delegati, među kojima je bio i Džon Adams, su ubrzo stekli nepoverenje prema Galoveju, smatrajući da on svojim Planom za uniju, koji će izložiti na kongresu, stvarno podržava parlament Velike Britanije.²⁵³

Pripremajući se za Prvi kontinentalni kongres, Galovej je sve više shvatao da su dve zemlje sada već u nepomirljivom položaju i da, ukoliko ne pristanu na kompromis, sukob će biti neizbežan.²⁵⁴ Njemu lično je bilo teško da misli na kompromis. Ranije je pod uticajem Frenklinovog Plana u Albaniju iz 1754. godine i sam tražio kompromise u nekim prethodnim konfliktima i tražio osnivanje američkog kongresa 1765.²⁵⁵ On je mislio da kompromisno rešenje mora poteći iz Amerike, a ne iz Londona. Kolonisti su bili ti koji su odlučivali o pobuni. Postavljanje kolonijalnih predstavnika nije smatrao dobrim rešenjem, jer za njega nisu bile ni kolonije, a ni Velika Britanija. Po njegovom mišljenju jedino telo koje bi moglo da reši krizu bio je američki kongres.²⁵⁶ Prvi kontinentalni kongres sastao se u Filadelfiji u septembru 1774. Svi članovi kongresa su bili složni u tome da je parlament svojim zakonima ugrozio prava i slobode kolonista. Kao predstavnik svoje kolonije, Galovej je na ovom prvom zasedanju kongresa

²⁵² D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 78-79.

²⁵³ C. Burnett, *Letters of Members of the Continental Congress*, Vol. I, Washington: Carnegie Institution, 1921, p. 34.

²⁵⁴ J. P. Greene, *Colonies to Nation, 1763-1789*, New York: McGraw-Hill, 1967, pp. 239-240.

²⁵⁵ O. Kuntzleman, *Joseph Galloway, Loyalist*, Philadelphia: Temple University, 1941, pp. 103-107.

²⁵⁶ J. E. Ferling, *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, p. 23.

predstavio svoj Plan za uniju kolonija pod vladavinom britanske krune, koji je kao glavni cilj imao formiranje autonomnog američkog parlamenta. Njegov govor pred kongresom ima dve verzije. Jedna verzija su beleške Džona Adamsa,²⁵⁷ a druga verzija se sastoji od beleški samog Galoveja.²⁵⁸ Na osnovu ove Adamsove verzije, Galovej je izjavio da su Amerikanci protestovali protiv Zakona o pečatima i da su za to imali puno pravo. Na osnovu Galovejove verzije, on je izjavio da članovi parlamenta sprovode zakon u kolonijama koji su i njihovi prethodnici sprovodili, pa tako imaju pravo da donesu i ovaj zakon. Protiv ovog zakona kolonije su se pobunile i negirale njegovu punovažnost. Ovo je s razlogom uznemirilo vladu Velike Britanije. Na osnovu Adamsove verzije, Galovej je izjavio:

Ja sam neosporno veliki prijatelj slobode; i ne postoji čovek koji će otići dalje u borbi za nju, bilo u dobroj ili lošoj sreći od čoveka koji vam se sada obraća.²⁵⁹

Galovejova verzija je, pak, svedočila da su njegove reči bile da iako želi slobodu kolonija, on poziva koloniste da ne poštuju mere koje donose njihove skupštine.

Kasnije je Galovej optužen da je brojne ideje svog Plana za uniju preuzeo iz Frenklinovog plana iz 1754. godine, što je on negirao rečima da je Frenklinov plan govorio samo o uniji kolonija sa inferiornim zakonodavnim telom i bez veza sa britanskim parlamentom. On je izjavio da se nada da će kongres prihvatiti ovaj njegov plan i predložiti određene izmene. Iako je centralna ideja njegovog plana bila da ne postoji zakon koji bi mogao da obavezuje Ameriku bez njene saglasnosti, plan nije prihvaćen. Pošto njegov plan nije dobio većinsku podršku, on je vidno razočaran odustao od kandidature za Drugi kontinentalni kongres iako je imao u tome podršku

²⁵⁷ vidi: C. F. Adams, *The Works of John Adams*, Vol. II, Boston: Little, Brown and Co., 1850.

²⁵⁸ vidi: J. Galloway, *A Candid Examination on the Mutual Claims of Great Britain and the Colonies with a Plan of Accommodation on Constitutional Principles*, New York: Rivington, 1775, pp. 53-62.

²⁵⁹ "I am as much a friend of liberty as exists; and no man shall go further in point of fortune, or in point of blood, than the man who now addresses you", in *The Works of John Adams*, Vol. II, p. 388.

mnogih uticajnih ljudi, uključujući i Bendžamina Frenklina, koji je i sam svojim Planom u Albaniju predlagao slično rešenje.²⁶⁰

Rad Prvog kontinentalnog kongresa i prihvatanje peticije su možda po mišljenju lojalista bili štetni za američke kolonije, ali to svakako nije bilo mišljenje Džona Dikinsona i nekih drugih uticajnijih predstavnika vigovala. Oni su imali razloge za optimizam. Za Dikinsona lično, od samog početka zasedanja kongresa, bila je evidentna njegova nadmoć i uticaj. Jedna od važnijih aktivnosti tokom zasedanja kongresa bilo je njegovo učešće u pripremanju i adaptaciji peticije kralju, koju je pre njega sastavio Ričard Henri Li. Kongres je prihvatio peticiju dana 25. oktobra 1774. godine. Ona nije bila baš umerena u traženju američkih prava. Počela je listom razloga nezadovoljstva kolonista, a zatim nastavila zahtevom za opoziv svih parlamentarnih zakona. Peticija je takođe branila Amerikance od optužbi pojedinih britanskih zvaničnika da oni nisu lojalni kralju.²⁶¹

Iskoristivši povoljan period, Dikinson je iste godine objavio još jedan važan pamflet *Govor stanovnicima Kvebeka (An Address to the Inhabitants of Quebec)*, u kojem je predstavio listu američkih prava bez kojih ljudi ne mogu biti srećni i slobodni.²⁶² Ovaj pamflet je imao za cilj i da odbaci kontroverzni Zakon o Kvebeku, koji je stavio Kanadane pod tiranijski oblik vlade. Nadajući se da će ih tako dobiti na svoju stranu, Dikinson ih je sledećim rečima pozvao da učestvuju u radu kontinentalnog kongresa naredne godine:

²⁶⁰ C. North, *Royal Riders: The Tories of the American Revolution*, Indianapolis, New York: The Bobbs-Merrill Company, 1963, p. 96.

²⁶¹ J. Dickinson, "Petition of Congress, to the King's Most Excellent Majesty", in *The Writings of John Dickinson*, pp. 19-29.

²⁶² J. Dickinson, "An Address to the Inhabitants of Quebec", in *The Political Writings of John Dickinson*, Vol. II, Wilmington: Bonsal and Hiles, 1801, pp. 3-18.

Mi vas ovim govorom ne pozivamo da započnete neprijateljske odnose sa vladom našeg zajedničkog vladara. Mi vas jedino molimo da razmislite o Vašoj slavi i blagostanju, a ne da kao do sada patite zbog nagovaranja i zastrašivanja zloglasnih njenih ministara, da biste postali samo instrumenti njihove zlobe i despotizma; već da se ujedinite sa nama u jednom ljudskom dogovoru, zasnovanom na velikodušnim principima jednake slobode, i učvršćenim razmenom korisnih i dragih poslova koji bi ga učinili trajnim. Da bismo uspostavili ovu veoma željenu uniju pitamo vas da razmislite o tome zar ne bi bilo dobro za vas da se sastanete u nekoliko gradova i okruga i izaberete delegate, koji bi nakon sastanka na kongresu provincije mogli da izaberu delegate koji bi predstavljali vašu provinciju na kontinentalnom kongresu, koji će se održati u Filadelfiji, 10. maja 1775. godine.²⁶³

Dikinson je tokom tog perioda bio zadovoljan svim aktivnostima koje su se odvijale u kolonijama. Ipak, brinuo se kakva će biti budućnost imperije. Kolonije su bile spremne za borbu. S druge strane bio je svestan toga da će se sukob završiti ili povlačenjem jedne od strana ili ulaskom u građanski rat. Sve vreme se nadao da će Britanci u međuvremenu shvatiti razloge njihovog otpora i da će na kraju doći do pomirenja. U međuvremenu se njegov sukob sa Galovejom samo produbljavao. Galovej je bio ljut zbog toga što je njegov plan doživeo neuspeh i zato je koristio svaku moguću priliku da umanjí uticaj vigovaca. On je čak pokušao da razdvoji Pensilvaniju od drugih kolonija,

²⁶³ "We do not ask you, by this address, to commence acts of hostility against the government of our common sovereign. We only invite you to consult your own glory and welfare, and not to suffer yourselves to be inveigled or intimidated by infamous ministers, so far, as to become the instruments of their cruelty and despotism; but to unite with us in one social compact, formed on the generous principles of equal liberty, and cemented by such an exchange of beneficial and endearing offices as to render it perpetual. In order to complete this highly desirable union, we submit it to your consideration, whether it may not be expedient for you to meet together in your several towns and districts, and elect deputies, who afterwards meeting in a provincial congress, may choose delegates, to represent your province in the continental congress, to be held at Philadelphia, on the tenth day of May, 1775", in *Ibid.*, p. 17.

time što je na predlog guvernera Pena da skupština Pensilvanije sama pošalje peticiju kralju, video svoju šansu da pokaže kralju kako su čak i članovi skupštine Pensilvanije neusaglašeni, a ne samo kolonije. Predstavnicima wigovaca su pokušali da mu se suprotstave time što su tražili otvorena zasedanja skupštine, međutim Galovej ih je nadglasao u tom predlogu. Ipak, ono što je bila srećna okolnost za wigovce u tom trenutku je to što je jedan od predsedavajućih skupštine bio naklonjen njima, pa ih je tako obavestio o sadržaju peticije. Šta više, tokom pisanja iste, u Filadelfiju su stigle vesti o tome da je kralj obećao da će predstaviti parlamentu peticiju kontinentalnog kongresa. Iako ove glasine nisu bile tačne, one su uticale na dalji tok dešavanja u skupštini Pensilvanije. S obzirom na to da su svi očekivali povoljan ishod peticije kontinentalnog kongresa, postavilo se pitanje da li je ugrožavati posebnom peticijom skupštine Pensilvanije. Tako je predlog guvernera Pena odbijen, a Pensilvanija je podržala peticiju koju je kongres već poslao.²⁶⁴

Galovejov naredni i, sa sigurnošću se može reći, najveći pokušaj da se suprotstavi wigovcima i Džonu Dikinsonu je bio njegov pamflet *Iskrena ocena zajedničkih prava Velike Britanije i kolonija (A Candid Examination of the Mutual Claims of Great Britain and the Colonies)*,²⁶⁵ u kojem je optužio wigovce za pobunu protiv Velike Britanije. U ovom pamfletu, pišući u trećem licu, on je izložio svoja očekivanja u vezi sa planom koji je predložio na kongresu, kao i razočaranje zbog njegovog neuspeha. Propast predloženog plana sve više ga je uveravala da je budućnost Amerike u nezavisnosti, a njegova lična u Velikoj Britaniji, gde će zaista i postati poznat kao vodeći lojalista u izgnanstvu. Istakavši da mu nije želja da zastupa prava američkih kolonija, koja one smatraju svojim na osnovu zakona prirode, ili da zastupa suverenitet parlamenta Velike Britanije, koji je tražio apsolutnu vlast nad životima, slobodom i imovinom tri miliona ljudi, Galovej je rekao da će probati da nađe odgovore u fundamentalnim zakonima britanskog ustava, koji utvrđuje prava tog tela i privilegije stanovnika. Ipak, već prvim pasusom, Galovej je uništio svaku šansu da se pomiri sa stavovima svojih sunarodnika. On je rekao da Amerikom vlada bezakonita ambicija, da nema slobode govora i štampe, da se glas istine više ne čuje, da se u kolonijama

²⁶⁴ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 82-83.

²⁶⁵ J. Galloway, *A Candid Examination on the Mutual Claims of Great Britain and the Colonies with a Plan of Accommodation on Constitutional Principles*, pp. 1-62.

formiraju zakoni koji ljudima uskraćuju osnovna prava i kažnjavaju ih kaznama gorim od same smrti.²⁶⁶ Nakon ovakvih reči, njegov pokušaj da ponovo razmotri sukob i da argumentovano pokaže svojim sunarodnicima da su zaboravili na svoje prave interese, bio je samo izgubljeno vreme. Njegovo pojednostavljenje sukoba nije delovalo na one koji su smatrali da su njihovi argumenti zasnovani na prirodnim pravima ljudi i koji su verovali da u svim ljudima postoji jedan, univerzalni, preovlađujući zakon. Bio je to Lokov zakon.²⁶⁷ Onima koji su tvrdili da imaju ista zakonska prava i da su deo imperije na osnovu njihove saglasnosti za to, Galovej je odgovorio da je prihvatanje da budu deo imperije značilo i prihvatanje kralja i zakona čiji je kralj deo. Galovej je dalje istakao da je parlament pokazao svoj suverenitet nad kolonijama već od prvog dana njihovog postojanja i da su se one slagale s njegovom vladavinom. Negiranje parlamenta od strane američkih kolonija na zasedanju kontinentalnog kongresa bilo je zasnovano na nepromenljivim zakonima prirode. Džon Lok je po Galovejovom mišljenju pružao argumente za obe strane u ovom odlučujućem trenutku. On je govorio o vrhovnom zakonodavnom telu koje kontroliše sve članove države, ali je takođe verovao da je i ovo zakonodavno telo obavezano nekim višim zakonom prirode i da ne sme da narušava pravo na život, slobodu, vlasništvo i jednakost. Ukoliko su ta prava narušena, onda su zakoni u jednoj zemlji tiranijski. Kada se ovo dogodi, ljudi imaju pravo na revoluciju koju im garantuju Bog i priroda. Ipak, otkrivši zakon prirode, Galovej je odbacio Loka. On je tvrdio da je zakon prirode zasnovan na principima razuma, a da on podrazumeva nepromenljivu pravdu i zahteva strogo ispunjavanje svih zakona.

U pomenutom spisu u kojem govori o svom planu, on poredi odnos Velike Britanije i američkih kolonija sa odnosom roditelja i deteta i kaže da su njihove obaveze slične. On dalje objašnjava kako je jedan učesnik na kongresu predstavio plan unije koji bi doveo do ispunjenja svih prava Amerikanaca:

²⁶⁶ *Ibid.*, p. 1.

²⁶⁷ *Ibid.*, pp. 4-5.

Pošto je dokazao neophodnost postojanja vrhovne vlasti nad svakim članom države, prateći tako prava kolonija sve do njihovih korena, i povezujući ih sa najčvršćim principima, a onda ukazujući na neophodnost unije sa "majkom" državom u cilju njihovog oporavka, on je predložio plan, kome je prethodila čvrsta rešenost.²⁶⁸

Dalje on navodi da je taj isti učesnik kongresa čekao da vidi da li će njegov plan biti prihvaćen, ali uzalud. Pošto je shvatio da je kongres telo koje veoma često menja svoje odluke, on je smatrao da je njegova dužnost da kongresu pojasni njegove obaveze. Izneo je razloge zbog kojih je smatrao važnim ostvarivanje unije sa "majkom" Velikom Britanijom, kao i to da u tome leži spas za američke kolonije.

Galovej je istakao i to da je siguran da njegov plan nije savršen i da je neophodno prvo rešiti neke najvažnije principe, kao i da je spreman da sistem učini kompletnijim ukoliko kongres prihvati plan. Plan je predlagao formiranje zakonodavnog sistema Velike Britanije i Amerike, koji bi rukovodio svim zbivanjima u Americi i uključivao sve kolonije. Svaka kolonija bi zadržala trenutni ustav i interni zakonodavni pravilnik. Tim vladama bi nadređeno lice bio generalni predsednik, kojeg bi postavljao kralj, i Savet, koji bi činili izabrani predstavnici iz skupština nekoliko kolonija. Skupštine bi birale članove velikog Saveta svake treće godine, a sam Savet bi se sastajao jednom godišnje, ili u zavisnosti od potrebe. Veliki Savet bi imao pravo izbora svog predstavnika i prava, slobode i beneficije, kao i donji dom skupštine Velike Britanije. Funkcija generalnog predsednika zavisila bi od volje kralja, a predsednik bi bio odgovoran za sve odluke velikog Saveta. Generalni predsednik bi sprovodio sva prava i zakon uz pomoć i odobrenje velikog Saveta.²⁶⁹ Galovej je završio spis rečima da bi ovakvim planom i njegovim prihvatanjem, prava stanovnika američkih kolonija bila sigurna, a da bi svi novi zakoni pre donošenja zahtevali pristanak stanovnika kolonija. On tvrdi:

²⁶⁸ "After proving the necessity of a supreme authority over every member, or the state, tracing the rights of the colonies to their origin, and fixing them on the most solid principles, and thence showing the necessity of an union with the mother state, for the recovery of them, he introduced the plan with the resolve which precedes it", in *Ibid.*, p. 50.

²⁶⁹ *Ibid.*, pp. 53-54.

Ovo je suština slobode i šta bi još njeni stanovnici mogli poželeti.²⁷⁰

On još navodi i nekoliko zamerki koje su iznete na kongresu u vezi sa njegovim planom. Među njima je i ta da, suprotno od onoga što je Galovej predlagao, delegati nemaju ovlašćenja da pristanu na političku uniju između dve zemlje. Takođe iznosi i mišljenje da bi članovi velikog Saveta bili korumpirani i da bi izdali interese kolonije.²⁷¹ Galovej je pokušao da odgovori na ove zamerke objašnjenjem da:

.... ukoliko vrednosti Amerikanaca nisu dovoljno jake da bi zadržale slobodu, u tom slučaju je neće zadržati nijedan mudar čovek ili politika.²⁷²

Govoreći o korumpiranosti delegata, on kaže da čak i da je takva situacija i da je zemlja do te mere korumpirana, delegati se ipak biraju na tri godine i u tom slučaju bi trebalo mnogo novca da bi se podmitili novi članovi.

U nekoliko navrata kasnije Galovej je vladi predavao varijante svog prvobitnog plana, a sve u pokušaju da pronađe mirno rešenje za vojni sukob koji je već počeo.²⁷³ Ne samo ovi Galovejovi napori, već i napori nekih drugih lojalista, nisu imali uspeha, upravo zbog fizičke udaljenosti dva kontinenta i zbog vremena neophodnog da se ostvari komunikacija između dve strane. Ono što su Galovej i ostali pripadnici lojalista najviše zamerali patriotskom pokretu bio je rast raznih komiteta, tj. veća (npr. za korespondenciju ili za sigurnost i inspekciju). Ona su po mišljenju lojalista umanjila uticaj onih koji su želeli da glasno izraze ne radikalne, već umerene proteste kroz zvanične vladine kanale komunikacije. S obzirom na to da su bili lojalni kralju i vladi Velike Britanije, oni su pojavljivanjem ovih tela izgubili nadu da će moći značajnije da utiču na tok sukoba.²⁷⁴

²⁷⁰ "This is the essence of liberty, and what more would her people desire", in *Ibid.*, p. 55.

²⁷¹ *Ibid.*, p. 56.

²⁷² "That if American virtue was not firm enough to maintain American liberty, it could be supported by no wisdom or policy", in *Ibid.*, p. 57.

²⁷³ M. B. Norton, *The British-Americans: The Loyalist Exiles in England 1774-1789*, p. 17.

²⁷⁴ P. H. Smith, *Loyalists and Redcoats: A Study of British Revolutionary Policy*, p. 7.

Kao odgovor na Galovejev pamflet, Dickinson je objavio *Pismo autoru pamfleta 'Iskrena ocena zajedničkih prava Velike Britanije i kolonija'* (*Letter to the Author of the Pamphlet 'A Candid Examination of the Mutual Claims of Great Britain and the Colonies'*),²⁷⁵ u kojem je naročito polemisao oko ovlašćenja parlamenta. On je negirao brojne Galovejeve argumente tvrdeći ono što je istakao i u nekim ranijim spisima, da su ovlašćenja parlamenta stvarna, ali da su i ograničena u pogledu odnosa između kolonija i stranih sila. Kolonije su bile deo imperije i samim tim su i uživale u svim zakonodavnim ovlašćenjima unutar njihovih pitanja. Na ovaj Dickinsonov pamflet Galovej je odgovorio novim i ta prepiska između njih dvojice bi se sigurno još dugo nastavila da ih u tome nisu prekinule vesti o tome da je parlament proglasio pobunu Masačusetsa. Jedanaest dana od prijema tih vesti usledile su nove, ovog puta malo većeg obima iz Leksingtona i Konkorda.²⁷⁶ Pripadnici vigovaca su znali da je vreme da se spremaju za oružani sukob koji se bližio. S druge strane, Galovej je videvši šta se sprema podneo ostavku na mesto delegata Drugog kontinentalnog kongresa. Na novim izborima, u jesen iste godine, on nije reizabran u skupštinu Pensilvanije u kojoj je služio toliko godina. Sukobi kod Leksingtona i Konkorda su označili početak Rata za nezavisnost, a pošto je on značio i odvajanje od principa za koje se borio, naredne godine mu nisu donele ništa dobro. U periodu koji je usledio, bio je prinuđen da, kao i većina njegovih istomišljenika iz redova lojalista, napusti grad i koloniju u kojoj je živeo i toliko dugo bio uticajna ličnost. Pošto je general Houv zauzeo Njujork i proglasio amnestiju 30. novembra 1776. godine, Galovej je odlučio da ode u Njujork i pridruži se britanskim snagama i lojalistima Njujorka.²⁷⁷ Tamo je vrlo brzo ušao u društvo uticajnih ljudi iz redova lojalista, a jedan od njih, sa kojim je provodio najviše vremena, bio je Ambrouz Serl (Ambrose Serle), sekretar admirala Houva. Zajedno sa njim, ali i sa ostalim pripadnicima lojalitičkog pokreta, Galovej je delio iste stavove o kulturi i društvu, kao i o onima koji su pokušavali da sruše taj ustanovljen poredak.²⁷⁸ Tokom boravka u Njujorku, sve do njegovog odlaska krajem 1778. godine, Galovej je

²⁷⁵ J. Dickinson, C. Thompson, *Letter to the Author of the Pamphlet "A Candid Examination of the Mutual Claims of Great Britain"*, March 8, 1775, *Pennsylvania Journal*, American Archives Series 4, Vol. 2, pp. 85-91.

²⁷⁶ J. P. Boyd, *Anglo-American Union: Joseph Galloway Plans to Preserve the British Empire 1774-1788*, p. 49.

²⁷⁷ *Ibid.*, pp. 52-53.

²⁷⁸ *Ibid.*, p. 54.

pomagao ratne napore Britanaca u nadi da će jednom, kada Velika Britanija ponovo zavlada kolonijama, vratiti onaj isti poredak koji su pobunom izgubili. Smatrao je tako da radeći protiv svojih sunarodnika i otkrivajući podatke o stanovništvu, trgovini i javnom dugu, on zapravo radi za njihovu dobrobit. Međutim, kada je 1778. godine optužen za izdaju od strane tih istih ljudi kojima je mislio da pomaže, oduzeto mu je sve bogatstvo koje je imao i bio je prinuđen da se rastane od prijatelja i porodice i zauvek ode sa tla Amerike. Džozef Galovej je mnogo puta nakon svog odlaska sa američkog kontinenta pokušavao da se vrati. Međutim, da nije bio toliko istaknut borac za prava lojalista i da nije stekao toliko neprijatelja u periodu pre izbijanja revolucionarnog rata, možda bi mu to i bilo dozvoljeno. Za razliku od njega, koji je izabrao stranu gubitnika u ratu, Džona Dikinsona je čekala pobjeda na kraju, ali pre nje su bile godine rata i pokušaja da se razjedinjene kolonije ujedine.

Sazivanjem Drugog kontinentalnog kongresa delegati su shvatili da se situacija u kolonijama potpuno promenila u odnosu na to kakva je bila pre šest meseci. Dešavanja u Leksingtonu i Konkordu pokrenula su sve koloniste, pa čak i kvekere, koji su pristali da se uključe u vojne jedinice. U kongresu je Dikinson pronašao ljude sličnih stavova, ali i one koji nisu imali izgrađene stavove, ali su bili spremni na to da ih on vodi. Podršku su im pružili delegati iz Njujorka, Merilenda, Pensilvanije i Delaveira. Dana 26. maja 1775. godine, kontinentalni kongres je usvojio četiri rezolucije koje su u osnovi imale veliki deo Dikinsonovog programa.²⁷⁹ Cilj programa je bio pomirenje sa Velikom Britanijom. Dikinson nije mogao ni da zamisli sreću i mir u kolonijama, osim u uniji i zavisnosti od Velike Britanije. On je detaljno govorio o svim problemima koje će kolonije imati ukoliko ne budu imale zaštitu Velike Britanije. U govoru u kojem je saopštio ovaj program, Dikinson je rekao da ne poriče neophodnost vojne spremnosti. Smatrao je da će pripremom za rat kolonije ohrabriti svoje prijatelje i u isto vreme zastrašiti neprijatelje. Britanci bi tako mogli da odustanu od rata, predviđajući da bi rat doveo do prekida trgovine i da bi ohrabrio i druge zemlje da uđu u konflikt. S druge strane, bio je svestan i toga da je Velika Britanija mogla da ih svom svojom vojnom silom napadne i pre nego što budu spremni. On je smatrao da je ova druga opcija verovatnija. Rekao je da bi uporedo sa pripremom vojske za rat trebalo poslati još

²⁷⁹ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, pp. 86-89.

jednu peticiju kralju. Čak i ukoliko je kralj odbije, peticija je po njegovom mišljenju mogla da koristi kolonijama. Njeno odbijanje bi moglo ubediti one koloniste koji su još uvek bili neodlučni da ne postoji alternativa, kao i da vigojci brane kolonijalna prava. Dickinson je u svom govoru naveo i instrukcije koje bi kolonijalni agenti trebalo da prenesu parlamentu Velike Britanije.²⁸⁰ U junu su formirana dva veća: jedno za sastavljanje peticije kralju, a drugo kao opravdanje odluke kongresa za formiranje kontinentalne vojske. Među članovima ovog prvog veća bili su i Džon Dickinson, Bendžamin Frenklin, Džon Džej i Tomas Rutlidž.²⁸¹

Ova druga peticija se nije direktno pozivala na prava kolonista. Ona je isticala ranije dobre odnose, na obostranu korist dve strane koje su sada u sukobu. Nakon završetka rata sa Francuskom, oni su primetili promenu odnosa Velike Britanije prema kolonijama. Vremenom je tiranija Velike Britanije kulminirala u otvorenim neprijateljskim sukobima, koji su naterali koloniste da se brane. Zbog straha od građanskog rata kolonisti su smatrali da je njihova obaveza da pokušaju mirno rešavanje sukoba, a to su upravo pokušavali peticijom. Peticija se završavala molbom za pomirenje i prestanak britanskih vojnih aktivnosti, kao i opoziv zakona koji krše prava i slobodu Amerikanaca.²⁸² Kongres je 6. jula usvojio Deklaraciju o uzrocima i neophodnosti naoružavanja (Declaration of the Causes and Necessity of Taking Up Arms).²⁸³ Članovi veća za pisanje ove deklaracije bili su Džon Dickinson i Tomas Džeferson. Ova deklaracija je predstavljala odbranu odluke za formiranje kontinentalne vojske. Ona je počela Dickinsonovim rečima o lošim stranama nekontrolisane moći, ističući da je cilj vlade da promoviše dobrobit čovečanstva. Deklaracija je osuđivala poslednje parlamentarne akte i istakla da su oni u suprotnosti sa onim što je bio prvobitni cilj stvaranja američkih kolonija, a to je pružanje utočišta svim slobodnim ljudima. Nakon toga, ova deklaracija je govorila o oružanim sukobima u Leksingtonu i Konkordu i britanskoj okupaciji Bostona, kao nekim od važnijih razloga formiranja

²⁸⁰ vidi: W. C. Ford, et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vol. II, Washington: Library of Congress, 1904-1905, pp. 64-65.

²⁸¹ *Ibid.*, p. 80.

²⁸² J. Dickinson, "Second Petition of Congress, to the King's Most Excellent Majesty", in *The Political Writings of John Dickinson*, Vol. II, pp. 45-52.

²⁸³ W. C. Ford, et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vol. II, p. 105.

kontinentalne vojske. Deklaracija je završena rečima da oni ne žele da rasture uniju, već da se nadaju da će se naći način da ona vremenom bude ojačana.²⁸⁴

S obzirom na činjenicu da su i Dickinson i Džeferson sastavljali prvu verziju ove deklaracije, u brojnim pitanjima su bili oštro suprotstavljeni. Razlika u stavovima se najviše ogledala u tome kako su videli položaj kolonija unutar imperije.²⁸⁵ Dickinson je uneo brojne izmene originalnom Džefersonovom tekstu. Među njima su bile i zahvalnice Vilijamu Pitu, koje je kongres kasnije odlučio da izbriše. Dickinson je još jednom ponovio da su razlozi koje kolonisti imaju pravedni, da je njihova nacija savršena, a pripreme za borbu skoro završene. Unutrašnja bogatstva su velika, kao što je i veliko i sigurno uverenje u pomoć stranih sila. Tamo gde je Džeferson istakao da je ono što jer nateralo koloniste na nezavisnost bila velika potreba, Dickinson je dodao da iako je potreba velika, da ona još uvek nije naterala koloniste na takav očajnički potez.²⁸⁶

Ipak, i pored brojnih nesuglasica i dugog usaglašavanja teksta, jer je jedan od autora bio radikalniji, a drugi konzervativniji u stavovima, ova dvojica su mislila slično o većini važnijih pitanja sa kojima su se kolonije suočavale. Obojica su smatrala da su kolonije osnovane za sve prognane. Mislili su da je kolonijalno zakonodavstvo savršeno. Takođe su mislili da se politika Velike Britanije promenila nakon sedmogodišnjeg rata i da je to glavni razlog nemira. Obojica su opravdavala formiranje kontinentalne vojske, kao odgovor na tiraniju Velike Britanije.²⁸⁷

Zbog ove deklaracije, ali i zbog svih njegovih prethodnih zasluga, Džon Dickinson je u julu 1775. godine bio na vrhuncu svoje političke karijere kao vođa vigovaca. Kongres je prihvatio i vojne pripreme i peticiju kralju, kao i pregovore. Ipak, na odgovor iz Velike Britanije se moralo dugo čekati, pa je tokom leta opao uticaj njegovog programa, a nezadovoljstvo kolonista poraslo. Dickinsonu je išlo na ruku to što je kongres odlučio da se povuče na pet nedelja tokom leta 1775. Poslednjeg dana oktobra, članovi skupštine Pensilvanije bili su iznenađeni kada su čuli kraljevski proglas, kojim je kralj objavio da su se kolonije pobunile protiv njega. Deset dana nakon

²⁸⁴ J. P. Boyd, "The Disputed Authorship of the Declaration of the Causes and Necessity of Taking Up Arms", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 74, No. 1, 1950, pp. 51-73.

²⁸⁵ J. P. Boyd, *The Papers of Thomas Jefferson*, Princeton: Princeton University Press, 1950, pp. 205-206.

²⁸⁶ *Ibid.*, p. 192.

²⁸⁷ *Ibid.*, p. 205, 213.

toga su stigle i vesti o peticiji. Ona nije formalno odbijena, ali su kolonijalni agenti u Velikoj Britaniji saznali da neće ni dobiti odgovor, jer kralj nije lično primio peticiju.²⁸⁸ Dikinson je tada, kako je nekoliko godina kasnije napisao, shvatio da je nezavisnost neizbežna i da mora da pripremi one koji su još uvek bili neodlučni na njenu neminovnost. On je rešio da polako korača ka nezavisnosti i da istovremeno pokušava da učvrsti uniju kolonija. Zajedno sa Bendžaminom Frenklinom, Dikinson je bio član veća za mir, zatim veća za kolonijalnu vojsku i policiju, ali i član veća za komunikaciju sa Velikom Britanijom, Irskom i drugim delovima sveta.²⁸⁹

U narednim nedeljama je glavno pitanje bilo ono koje se odnosilo na bliži savez i uniju kolonija. Dikinson se protivio konfederaciji. On je naveo tri argumenta na osnovu kojih kongres nije imao pravo da odredi bilo kakvu trajnu poziciju kolonija, da prihvati njihovu konfederaciju ili njihovu nezavisnost. Njegove ideje tada su bile slične onima koje je 1774. godine istakao protiv peticije kralju.²⁹⁰ On je rekao da su delegati kongresa izabrani da traže pomirenje i da obezbede odbranu. Na taj način oni nemaju pravo da proglase nezavisnu vladu ili nezavisnu državu. Za to im je potrebna puna saglasnost stanovništva. On je završio ovo izlaganje rečima da mu je prva želja sloboda Amerike, a druga ustavno pomirenje sa Velikom Britanijom. Ukoliko nije moguće ostvariti prvo bez odbacivanja drugog, onda treba tražiti drugo rešenje.

Tokom februara i marta 1776. godine, Dikinsonovi stavovi su se značajno promenili i već su se više mirili sa nezavisnošću. Prestao je da misli da je moguće izbeći nezavisnost, i smatrao je sebe odgovornim za pripremu svojih sukolonista za odvajanje od Velike Britanije. Period koji je sledio označavao je veliku debatu, koja se vodila u filadelfijskoj dnevnoj štampi oko pitanja nezavisnosti. I vigovci, ali i torijevci su objavili veliki broj pamfleta tokom tog perioda. Jedan od najvažnijih pamfleta, koji je isticao značaj nezavisnosti, bio je *Zdrav razum (Common Sense)* autora Tomasa Pejna.²⁹¹ Kao odgovor na ovaj pamflet, pojavio se od strane torijevaca pamflet *Obična istina (Plain Truth)*.²⁹² To je bio pamflet koji se odlučno i otvoreno protivio

²⁸⁸ J. Adams, "John Adams to James Warren, July 24, 1775", in *Warren-Adams Letters*, Vol. I, p. 88.

²⁸⁹ W. C. Ford, et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vol. II, pp. 253-255.

²⁹⁰ *Ibid.*, IV, pp. 59-61-

²⁹¹ T. Paine, "Common Sense", in E. Foner, *Thomas Paine: The Collected Writings*, New York: The Library of America, 1995.

²⁹² J. Chalmers, *Plain Truth*, Philadelphia: Robert Bell, 1776.

nezavisnosti. Govorio je o ustavu Velike Britanije, kao o savršenom sistemu vlade. Isticao je, takođe, da bi Amerika svojim novim državnim uređenjem bila suprotstavljena znatno moćnijoj i dominantnijoj Velikoj Britaniji. Onog trenutka kada bi se našla van imperije i zaštite Velike Britanije, Amerika bi bila u opasnosti od napada drugih svetskih sila.²⁹³

Ubrzo su svi pomislili da je autor ovog pamfleta Džon Dickinson. Dickinson to nije želeo da ignoriše pa je izdao svoj odgovor u pamfletu *Primedbe na nedavno objavljen pamflet pod nazivom Obična istina (Remarks on a Late Pamphlet Entitled Plain Truth)*.²⁹⁴ U ovom pamfletu se jasno videlo da Dickinson više nije imao nadu da će doći do pomirenja, ali i da nije podržavao momentalnu nezavisnost kolonija. On je odmah na početku porekao da su stavovi izneti u pamfletu *Obična istina* na bilo koji način slični njegovim. Naprotiv, on je izneo brojne ideje Pejnovog *Zdravog razuma*, sa kojima se slagao.²⁹⁵ Porekao je savršenost britanskog ustava i podržao saveze sa stranim silama. Takođe je tražio formiranje mornarice. Rekao je da je pomirenje nemoguće i da ono u šta ne možemo biti sigurni su neprijatnosti koje nam se mogu dogoditi proglašenjem nezavisnosti, ali da ono u šta jesmo sigurni su neprijatnosti koje trpimo tiranijom Velike Britanije. Iako je negirao mogućnost potpunog pomirenja, ipak je razmatrao određeni dogovor. On je naglašavao da kolonijama treba više vremena da se pripreme, da se organizuju i dobiju pravi oblik države.²⁹⁶ One moraju da skrivaju svoje planove od Velike Britanije što je duže moguće, pre nego što priznaju da im pomirenje nije više cilj. Rat za nezavisnost će po njegovom mišljenju biti razoran, a Velika Britanija će čim bude saznala za njihove namere zaboraviti na sve prepreke i spaliti američke gradove. Kada teškoće rata postanu svakodnevice, Amerikanci bi mogli da počnu da se žale na kongres, zbog toga što pre proglašenja nezavisnosti nije formirao saveze sa stranim silama, kao i zbog toga što nije čekao da Amerika bude dovoljno jaka za borbu.²⁹⁷

²⁹³ vidi: V. Vesić, *Tomas Pejn: korakom nezavisnosti i tragom ljudskih prava*, Beograd: Zadužbina Andrejević, 2011.

²⁹⁴ J. Dickinson, *Remarks on a Late Pamphlet Entitled Plain Truth*, Philadelphia: John Dunlap, 1776.

²⁹⁵ *Ibid.*, p. 2.

²⁹⁶ *Ibid.*, pp. 22-26.

²⁹⁷ *Ibid.*, p. 28.

Kada je debata povodom glasanja za nezavisnost počela 1. jula 1776. godine, Dickinson se uzdražao od glasanja i odbio je da potpiše Deklaraciju o nezavisnosti, koja je izglasana 4. jula 1776. godine.²⁹⁸ Međutim, donošenjem Deklaracije o nezavisnosti, Dickinson je bio odlučan u tome da pokaže svoju privrženost američkoj borbi. Smatrao je da su razlozi koji su bili prikladni za debatu, beskorisni nakon što je ona okončana i deklaracija proglašena. Bio je tada spreman da ponovo bude u vojsci. Pre odlaska, on je objavio *Članove o konfederaciji i trajnoj uniji (Articles of Confederation and Perpetual Union)*.²⁹⁹ Njegovi predlozi su otkrivali njegovu želju za jakim centralnom vlašću. Svaka kolonija bi uređivala svoju unutrašnju politiku. Ipak, u onim delovima gde je konfederacija bila na snazi, njena ovlašćenja su bila iznad ovlašćenja pojedinačnih država.³⁰⁰ Dickinson je takođe tražio da svaka država ima podjednak broj glasova. Kongres je o ovim članovima razmatrao u julu i u avgustu i naredio njihovo štampanje, a zatim ih odložio na godinu dana, jer su delegati kontinentalnog kongresa u tom trenutku imali važnije zadatke.³⁰¹ Od 1776. do 1790. godine, Dickinsonova karijera nije bila naročito zapažena. U septembru 1777. on je odbio posao oficira u vojsci Delaveira. Sve do maja 1779. godine nije se vraćao u politiku, jer je bio razočaran prethodnim neuspesima da rekonstruiše ustav Pensilvanije. Godine 1779. on je prihvatio mesto delegata kongresa, a 1781. je izabran za predsednika Delaveira.³⁰² Dickinson je prihvatio taj posao, jer je u njegovom interesu bilo da se vrati u Pensilvaniju. U oktobru 1782. izabran je za člana izvršnog saveta države, a 7. novembra iste godine, kao predsednik Delaveira postao je predsednik Pensilvanije.³⁰³ U periodu od tri meseca on je držao obe pozicije, ali je zbog kritika koje su dolazile iz Delaveira, dao ostavku na mesto predsednika te države 1783. godine.³⁰⁴

Dickinsonov povratak na vlast u Pensilvaniji nije prošao neopaženo. Autor četiri pisma, koji je objavljivao pod pseudonimom "Valerijus", napao je Dickinsona zbog toga

²⁹⁸ J. Dickinson, "Vindication", in *The Life and Times of John Dickinson*, p. 375.

²⁹⁹ W. C. Ford, et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vol. V, pp. 546-554.

³⁰⁰ M. Jensen, *Articles of Confederation and Perpetual Union: An Interpretation of the Social-Constitutional History of the American Revolution, 1774-1789*, Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1959, pp. 130-132.

³⁰¹ W. C. Ford, et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vol. V, pp. 674-689.

³⁰² J. H. Powell, "John Dickinson, President of the Delaware State", *Delaware Notes*, Vol. I, 1946, pp. 1-54.

³⁰³ R. L. Brunhouse, *Counter-Revolution in Pennsylvania, 1776-1790*, Harrisburg: Pennsylvania Historical Commission, 1942, p. 123.

³⁰⁴ J. H. Powell, "John Dickinson, President of the Delaware State", pp. 132-133.

što se protivio Deklaraciji o nezavisnosti, što je bio protiv ustava Pensilvanije iz 1776. godine, kao i zbog toga što je pokušao da omalovaži američku valutu.³⁰⁵ Ovo su bile ozbiljne optužbe kada se radilo o politici države, pa je Dickinson bio prinuđen da brani svoje stavove. U decembru 1782. i u januaru 1783. godine, on je objavio *Odbranu (Vindication)*.³⁰⁶ Bio je to odgovor na svaku optužbu koju je izneo "Valerijus". Dickinson je priznao da je bio protiv nezavisnosti u to vreme i da su razlozi za to su bili isti kao i oni u njegovom govoru 1. jula 1776. On je povodom te optužbe rekao:

Prvu optužbu, kako je formulisana, poričem: ali priznajem da sam se protivio Deklaraciji o nezavisnosti u vreme kada je sastavljena. Pravo i autoritet kongresa da je sastavi, pravičnost njenog sastavljanja, ja sam prihvatio. Protivio sam se politici trenutka kada je sastavljena.

.... neće biti dovoljno da dokažem da sam pogrešio: sada mnogo vremena nakon toga, ukoliko izgleda da sam tada bio vođen ljubavlju prema mojoj zemlji, znam da će mi moja zemlja oprostiti iskrenu grešku.³⁰⁷

Dickinson je takođe priznao da mu se nije dopadao ustav Pensilvanije, ne ističući neke bitne razloge za to, ali je rekao da je razmišljajući kasnije o njemu shvatio da ustav nije bio toliko loš koliko je to u početku mislio.³⁰⁸ On je još istakao da je njegovo tadašnje protivljenje istom bilo dokaz da je do leta 1776. godine prihvatio nezavisnost. Da to nije bio slučaj, pitao je on, zašto bi onda brinuo o ustavu nove vlade. Takođe je istakao da je bio jedini član kongresa koji je služio u kontinentalnoj vojsci, a svoju ostavku 1776. opravdao je time da je to bio jedini mogući odgovor na uvrede njegovih neprijatelja.³⁰⁹ U vezi sa pitanjima američke valute, on je priznao da je 1776. napisao pismo protiv nje,

³⁰⁵ "Valerius", *Freeman's Journal*, Philadelphia, November 6, 13, 20, 27, 1782.

³⁰⁶ J. Dickinson, "Vindication", in *The Life and Times of John Dickinson*, pp. 365-414.

³⁰⁷ "The first charge, as it is made, I deny: but I confess that I opposed the making the declaration of independence at the time when it was made. The right and authority of Congress to make it, the justice of making it, I acknowledged. The policy of then making it I disputed.

... It will not be enough to prove that I was mistaken: so far from it, that if it appears I was actuated by a tender affection for my country, I know my country will excuse the honest error", in *Ibid.*, pp. 367-368.

³⁰⁸ *Ibid.*, pp. 377-378.

³⁰⁹ *Ibid.*, p.379.

ali je porekao bilo kakvu lošu nameru u tome.³¹⁰ Ovaj pamflet je bio odbrana Dikinsonove reputacije, ali i dokaz da je u međuvremenu mnogo razmišljao o dešavanjima iz 1776.

Do kraja devedesetih godina XVIII veka Dikinson je bio politički aktivan, a kao predsednik Pensilvanije je služio pune tri godine. Pensilvanija je 1790. godine konačno odlučila da zameni kontroverzni ustav iz 1776. godine, ali Dikinson zbog bolesti nije učestvovao u toj konvenciji.³¹¹

Dikinsonov doprinos razvoju američke političke misli je drugačiji od onog kakvim su ga prikazivali istoričari i biografi. Iako je bio borac za ljudska prava, on nije bio pisac revolucije. Tokom šezdesetih i sedamdesetih godina XVIII veka, Dikinson je izražavao ideju da većina kolonista neće jasno reći svoja nezadovoljstva sve do izbijanja revolucije, kada će biti suočeni sa građenjem sopstvene države i nacionalnog ustava. Uprkos tome da su njegovi spisi povelili narod ka revoluciji, i uprkos činjenici da je bio prinuđen da napusti svoje želje za pomirenje sa Velikom Britanijom, on se nije našao među vođama revolucije. Umesto toga, istoričari su ga predstavili kao prvog lidera pokreta za mirne nacionalne proteste.³¹² Neki drugi istoričari su ga okarakterisali kao opreznog konzervativca. Može se reći da je bio oprezan, a glavni razlog tome bilo je njegovo poznavanje svetske istorije i naročito istorije Engleske. Zbog te svoje opreznosti, okarakterisan je kao konzervativan. Njegova posvećenost vladavini zakona i principima slobode povezala ga je i sa radikalpatriotama u vreme revolucije. Ipak, pošto nije želeo da promeni svoje principe, on je odbio da se povinuje nasilju i nije bio jedan od onih koji su podržali nezavisnost.³¹³ Šta više, usled brojnih kritika, sve više je bio na strani zaboravljenih, među kojima je bio njegov dugogodišnji neprijatelj, Džozef Galovej.

Dikinsonovo odbijanje da potpiše Deklaraciju o nezavisnosti učinilo je da izgubi političku moć i podršku svojih sunarodnika. Generacije koje su se rađale u slobodnoj Americi sudile su mu isključivo na osnovu njegovog stava iznetog 4. jula 1776. godine. Zbog te njegove odluke, zaboravljen je njegov doprinos razvoju američke nacije

³¹⁰ *Ibid.*, pp. 401-402.

³¹¹ D. L. Jacobson, *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, p. 122.

³¹² J. E. Calvert, *Quaker Constitutionalism and the Political Thought of John Dickinson*, p. 245.

³¹³ M. E. Flower, *John Dickinson, Conservative Revolutionary*, p. viii.

decenijama pre proglašenja nezavisnosti. Zaboravljena je njegova borba protiv parlamenta 1764. godine, programi koji su na prvom i drugom kontinentalnom kongresu pozivali na mir, kao i debate o novom političkom poretku države i nacije.³¹⁴ Nakon proglašenja nezavisnosti, on nije hteo da preuzme zasluge za nešto što nije podržavao. Bio je oprezan, želeo je mir i sanjao o pomirenju. Cenio je više slobodu od reda, prirodna prava od nekih presedana zakonu, kao i slobodnu vladu, a ne apsolutizam. Neke njegove političke odluke i spisi otkrivaju kontradikcije između njegovih nada i ideala i ideala američkog revolucionarnog pokreta, što možda i opravdava to kako su ga savremenici tretirali.³¹⁵

U revoluciji ne postoji sredina: postoje oni koji je traže da bi potvrdili svoja prava i slobode i oni konzervativniji koji ta njihova prava negiraju. Oni koji pokušavaju da pronađu sredinu između ova dva polariteta obično postaju omraženi i kod jednih i kod drugih. Neki od onih koji su pokušavali da pronađu kompromisno rešenje, svaki na svoj način, bili su upravo Džon Dikinson i Džozef Galovej.

4.4. Semjuel Sibari i Aleksandar Hamilton

Mnogi književni kritičari i istoričari su mišljenja da je postojao samo jedan pamfletista koji je prevazišao Tomasa Pejna u snazi kontroverzne reči. Bio je to Semjuel Sibari (Samuel Seabury). Semjuel Sibari je rođen 1729. godine u Konektikatu. Iako nije rođen u anglikanskoj već u kongregacijskoj porodici, njegova majka je bila član anglikanske crkve, pa je i mladi Sibari odgajan u duhu iste. Nakon školovanja na Jejlu, Sibari je 1752. godine proveo godinu dana u Edinburgu gde je postao sveštenik. Po povratku iz Edinburga, on odlazi u okrug Vestčester.³¹⁶

U početku revolucionarnog perioda Sibari je bio blizak prijatelj sa nekima od uticajnih anglikanskih vođa, među kojima je bio i Džon Inšliš (John Inglis). Sibari je, kao i Inšliš, zastupao prava crkve i monarhije i štutio ih od napada. Iako naklonjen lojalistima, nakon završetka revolucionarnog rata, za razliku od njih, on nije otišao iz

³¹⁴ J. Rakove, "The Patriot who Refused to Sign the Declaration of Independence", *American History*, August 2010, p. 59.

³¹⁵ J. P. Boyd, *The Declaration of Independence*, Princeton: Princeton University Press, 1945, pp. 1-5.

³¹⁶ E. E. Beardsley, *The Life of Samuel Seabury, D. D.: First Bishop of Connecticut and of the Episcopal Church in the United States of America*, London: John Hodges, 1884, p. 3.

Njujorka. Umesto toga, on je dobivši titulu doktora bogoslovije postao jedan od najuticajnijih sveštenih lica u Americi.³¹⁷ Tokom ratnog perioda, Sibari je našao utočište u Njujorku. Nakon sporazuma u Parizu 1783. godine, sveštenstvo u Konektikatu je odlučilo da Sibari zajedno sa Džeremajom Lemingom (Jeremiah Leaming), koji je tada bio drugi velečasni, ode u Englesku gde će dobiti episkopsko posvećenje. Sve je to bio deo pokušaja da se organizuje episkopska crkva u novoj zemlji.³¹⁸ U novembru 1784. godine, Sibari dobija titulu episkopa, a u junu naredne godine drži svoju prvu službu kao američki episkop u SAD-u.³¹⁹ Iako je na kraju uspeo u tome da bude vođa episkopalne crkve Sjedinjenih Američkih Država, tokom revolucionarnog perioda ništa nije ukazivalo na to.

Kolonija Njujork je 1775. godine bila uporište lojalista, što je za posledicu imalo da skupština kolonije ne pošalje svoje delegate na kontinentalni kongres, koji se održavao u maju iste godine. Zbog takve odluke skupštine, održana je konvencija 11. aprila 1775. godine, na kojoj je usvojeno da se odbijaju odluke svih nezakonitih kongresa i veća i tokom koje je iznet stav da predstavnici lojalista žele da pruže podršku kralju i ustavu Velike Britanije, rizikujući sopstveni život.³²⁰ Pošto je bio jedan od potpisnika te odluke, Sibari je nakon bitke kod Leksingtona i Konkorda uhapšen zajedno sa Isakom Vilkinsom (Isaac Wilkins), članom njujorškog veća.³²¹ Uspeli su da pobegnu, ali umesto da odu u Veliku Britaniju, Sibari je odlučio da ostane u vestčesterskom okrugu. Tu je još jednom uhapšen 1775. godine, a nakon izlaska iz zatvora 1776. godine, on je još uvek želeo da ostane u svojoj parohiji.³²² Pošto su Britanci osvojili Long Ajland, on je zatražio njihovu zaštitu i pružio im pomoć u planiranju napada na Vestčester. Po povlačenju Britanaca, preselio se u Njujork, ali je i dalje često posećivao svoju parohiju i crkvu, koju su patriote za vreme rata transformisale u bolnicu.³²³

³¹⁷ *Ibid.*, p. 41.

³¹⁸ *Ibid.*, p. 63.

³¹⁹ *Ibid.*, p. 171.

³²⁰ *Ibid.*, p. 23.

³²¹ *Ibid.*, p. 24.

³²² C. S. Crary, *The Price of Loyalty: Tory Writings from the Revolutionary Era*, New York: Norton, 1973, p. 99.

³²³ E. E. Beardsley, *The Life of Samuel Seabury, D. D.: First Bishop of Connecticut and of the Episcopal Church in the United States of America*, p. 37.

Dok je bio u Njujorku, Sibari je saradivao sa Džonatanom Odelom (Jonathan Odell), pesnikom i Džejmsonom Rivingtonom, koji je bio zadužen za objavljivanje lojalističkih spisa. Tokom 1779. godine, Sibari i Odel, o kojem će se više govoriti u narednom poglavlju, su napisali seriju eseja pod pseudonimom "Britanikus", a koji su objavljeni u Rivingtonovom časopisu *Royal Gazette*.³²⁴ U ovoj seriji eseja Sibari i Odel su kritikovali savez Amerikanaca i Francuza, jer su smatrali da taj savez može umanjiti šanse Britanaca da dobiju rat.³²⁵ Druga stvar koju su kritikovali jeste karakter britanske vojske, koja, po njihovom mišljenju, nije bila dovoljno oštra prema poraženom neprijatelju i koja je umesto da krene u okupaciju i dalje tražila mirno rešenje spora.³²⁶

Sibarijevi samostalni spisi, koji na najbolji način oslikavaju njegovu lojalističku ideologiju, koja je i predmet ovog poglavlja, dospevaju u centar pažnje 1774. godine. U pamfletima koje je objavljivao, on je počeo da diskutuje o vigovcima i njihovim političkim odlukama i tada je dospeo u sukob sa mladim Aleksandrom Hamiltonom (Alexander Hamilton).

Za razliku od Sibarija, koji je u vreme njihovog sukoba već imao 45 godina, politička karijera Aleksandra Hamiltona počela je još tokom studentskih dana, kada je učestvovao u brojnim debatama na Kraljevom koledžu (King's College). Iako je Hamilton tek neposredno pre početka studija došao na američki kontinent, on je ubrzo shvatio ozbiljnost situacije u kolonijama. Po dolasku na tlo Amerike njemu je bilo neprihvatljivo to što stanovnici kolonija žele da se odvoje od Velike Britanije i da odbace zaštitu i sigurnost koju im ona pruža. Međutim, saznajući za dešavanja u vezi sa Bostonskom čajankom, on je brzo promenio mišljenje. Njujork je upravo bio pravo mesto za rađanje još jednog radikalpatriote. On se mnogo razlikovao od Virdžinije i Filadelfije. Imao je bliske trgovinske veze sa Velikom Britanijom, a sastav stanovništva je bio raznolik. To je sve ukazivalo na činjenicu da u ovoj koloniji nikada na snazi neće biti radikalpatriotizam. Hamilton je došao u Njujork 1773. godine, ubrzo nakon akcije "Sinova slobode".³²⁷ Neki njegovi biografi isticali su da ga je upravo poseta Bostonu, u kojem su nemiri bili najveći, i dovela so toga da pređe u redove patriota. Neki drugi su

³²⁴ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell: Loyalist Poet of the American Revolution*, Durham: Duke University Press, 1987, p. 73.

³²⁵ *Ibid.*, p. 85.

³²⁶ *Ibid.*, p. 87.

³²⁷ N. Schachner, *Alexander Hamilton*, New York: A. S. Barnes and Co., 1946, pp. 30-31.

smatrali da razlog tome nije poseta Bostonu, već da je on takve stavove već pokazao delovanjem tokom studija. Ipak, ono što je najpre moguće je da su za to zaslužni njegov mentor Hju Noks (Hugh Knox) i prijatelj Ned Stivens (Ned Stevens), koji su bili na strani patriota. Dok je još uvek bio na fakultetu, pretpostavlja se da je napisao svoj prvi politički pamflet pod nazivom *Odbrana i uništavanje čaja (Defence and Destruction of the Tea)*.³²⁸ Iako je ovaj esej objavljen anonimno, on se pripisuje Hamiltonu kao prvi u nizu nekoliko drugih koje je objavio odmah za njim i koji su izvršili veliki uticaj na predstavnike kolonija.

Hamilton ulazi na političku scenu kolonija i otkriva svoj identitet govorom na mestu gde su "Sinovi slobode" postavili Stub slobode 4. jula 1774. godine i pozvali na taj način stanovnike Njujorka da podrže Boston. Tokom ovog govora on poziva narod na jedinstvo i na otpor porezima, koje je nametnuo parlament.³²⁹ Hamilton veoma brzo postaje i član Prvog kontinentalnog kongresa, na kojem odbija da prihvati politiku protiv Bostona. U vreme zasedanja Prvog kontinentalnog kongresa bio je još uvek student i sa samo sedamnaest godina, koliko je tada imao, napisao je spis u kojem je tvrdio da bi trebalo napraviti razliku između napada kongresa na neopravdane pretenzije britanskog parlamenta i njegovog poštovanja prema vrednostima i važnosti održavanja veze sa Velikom Britanijom. Ovaj spis mladog Hamiltona, kojim je pokušao da odbrani odluke Prvog kontinentalnog kongresa, bio je inspirisan spisom "Vestčesterskog farmera", pseudonima iza kojeg se krio Semjuel Sibari, sveštenik u Vestčesteru, u Njujorku. Da bi se shvatili razlozi zbog kojih je Hamilton napao Semjuela Sibarija i otpočeo sukob koji će trajati tokom cele 1774. i početka 1775. godine, važno je pre svega analizirati ideje prvog Sibarijevog pamfleta.

Sibarijev prvi pamflet potpisan pseudonimom "Vestčesterski farmer" *Slobodne misli o postupcima kontinentalnog kongresa (Free Thoughts on the Proceedings of the Continental Congress)* kritikuje usvojene mere za zabranu izvoza, uvoza i upotrebe robe, a istovremeno i kongres, za koji kaže da je paralelno pravno telo.³³⁰ On diskutuje o

³²⁸ "Defence and Destruction of the Tea", *New York Journal*, 1773.

³²⁹ J. C. Hamilton, *Life of Alexander Hamilton*, II Vols., New York: D. Appleton and Co., 1840, pp: 1: 22-23.

³³⁰ "A Westchester Farmer", "Free Thoughts on the Proceedings of the Continental Congress", in S. Seabury, *Letters of a Westchester Farmer*, White Plains, New York: Westchester County Historical Society, 1930, pp. 41-69.

usvojenim merama, kao i o tome kakve će one posledice imati na većinu stanovnika kolonija, pa čak i na one koji su siromašni, a žive u ostalim delovima imperije. Da bi približio smisao ideja svojih argumenata farmerima kojima se obraća, Sibari koristi primer vezan za zemljoradnju:

Vi znate moji prijatelji da prodajom semena vi ne plaćate samo vaše troškove, već i nabavljate one male potrepštine i sve ono što nam čini život lakšim; gubitak toga na godinu dana bio bi štetniji nego plaćanje poreza na čaj u iznosu od tri penija na period od dvadeset godina...³³¹

Farmer dalje nastavlja priču rečima da mu ove godine nije odgovaralo da poseje više od jedne merice semena. On je od te jedne merice dobio jedanaest. Cena koju za to može da dobije je najmanje deset šilinga, što znači da će od semena dobiti pet funti i deset šilinga. Na troškove će mu otići deset šilinga, a ostaće mu pet funti. Za taj novac on će moći da plati porez na dve stotine funti čaja. Nastavljajući dalje svoj primer, on kaže da njegova porodica godišnje troši šest funti čaja i da će mu te zalihe biti dovoljne u narednih trideset tri godine i osam meseci. Završavajući svoj primer ironičnim komentaram "Vestčesterski farmer" kaže:

.... da bih platio ovaj užasni porez na čaj, koji je izazvao sve ovo zbunjeno negodovanje u zemlji, ja moram samo da prodam prinos jedne mere semena svake TRIDESET TREĆE godine. Smešno!³³²

³³¹ "You know, my Friends, that the sale of your seed not only pays your taxes, but furnishes you with many of the little conveniences, and comforts of life; the loss of it for one year would be of more damage to you, than paying the three-penny duty on tea for twenty", in *Ibid.*, p. 48.

³³² "In order to pay this monstrous duty upon tea, which has raised all this confounded combustion in the country, I have only to sell the produce of a bushel of flax-seed once in THIRTY-THREE years. Ridiculous!", in *Ibid.*

U nastavku pamfleta Sibari govori o tome da je sve to plan trgovačke klase, koja na taj način planira da poveća sopstveni profit na štetu kolonijalnih seljaka.³³³ Na kraju ovog prvog pamfleta Sibari, ili "Westčesterski farmer", upozorava da ukoliko se konflikti nastave, kolonijalni farmeri se ne mogu nadati svetloj budućnosti. On kaže da njima jedino služi mir, jer jedino u miru, zaštićeni zakonima, oni imaju mogućnost da prodaju svoje prinose na tržištu.³³⁴

Drugi Sibarijev pamflet *Agitovan kongres (The Congress Canvassed)* pojavio se samo nekoliko dana od objavljivanja prvog.³³⁵ Tema ovog pamfleta je i dalje bio porez na čaj, a Sibari se u njemu, opet kroz glas farmera, obratio sada trgovcima u Njujorku. Opravdavajući to što se jedan farmer obraća narodu povodom toliko ozbiljnog pitanja, on je rekao da se moraju zadovoljiti jednostavnim jezičkim izrazom od jednostavnih ljudi. Poručio im je da ukoliko se istraživanjem utvrdi da je njihovo ponašanje kukavičko, oni moraju izdržati da im se to saopšti, ukoliko je pogrešno – da bude cenzurisano, ukoliko je smešno – da se njemu nasmejemo. Takođe, ne bi trebalo da shvate kao uvredu to što njihovo časno ponašanje nije dobilo pohvalu – "časna i hrabra dela ne traže pohvalu već govore sama za sebe".³³⁶

Svi su mogli da shvate suštinu ovog pamfleta upravo zbog jednostavnosti stila kojim je napisan. Iako je te iste trgovce oštro kritikovao u prvom pamfletu, ovde im se zvanično obraća, jer želi da pokaže da je njegov pamflet naslovljen svim kolonistima, bez razlike, i da im njime nudi pomirenje. U ovom pamfletu on takođe pokušava da umanji kolonijalnu jedinstvenost i ujedinjenost. On poredi odluke kongresa sa odlukama parlamenta i sa pravima kolonista i kaže da je pomoć kolonistima kroz odluke kongresa ista kao i poštovanje odluka parlamenta, bez obzira na činjenicu što kolonije u parlamentu Velike Britanije nemaju svog predstavnika. On to argumentuje činjenicom da je proces izbora delegata u kontinentalni kongres bio sve samo ne demokratski.³³⁷ Ovim rečima u isto vreme kritikuje i politiku Britanaca koji su doveli do sazivanja jednog takvog tela, pa tako predstavlja sebe svojim sunarodnicima kao nekog ko je Amerikanac i ko saoseća sa njima. Upravo zbog tih ideja, Filip Ranlet (Philip Ranlet),

³³³ *Ibid.*, p. 54.

³³⁴ *Ibid.*, p. 66.

³³⁵ "A Westchester Farmer", "The Congress Canvassed", in *Letters of a Westchester Farmer*, pp. 69-101.

³³⁶ *Ibid.*, p. 71.

³³⁷ *Ibid.*, p. 87.

jedan od istraživača Sibarijevog života i dela, tvrdio je da on i nije zapravo bio pravi konzervativac i da su njegovi lojalistički stavovi bili posledica verskog obrazovanja.³³⁸

Ovi pamfleti su primljeni s entuzijazmom u redovima lojalista, dok su u redovima patriota izazvali brigu, pa su mnogi od njih požurili da objave odgovor na Sibarijeve napade. Među najpoznatijima je svakako pamflet Aleksandra Hamiltona *Kompletna odbrana mera kontinentalnog kongresa (A Full Vindication of the Measures of the Continental Congress)*.³³⁹

Hamilton u prvom delu ovog pamfleta ističe da sukob između Velike Britanije i američkih kolonija nije sukob zbog poreza na čaj, kako tvrdi Sibari u svom pamfletu, već oko toga da li stanovnici Velike Britanije imaju pravo da raspolažu životima i privatnom svojinom stanovnika Amerike ili ne, i da li će sačuvati tu sigurnost svojih života i vlasništva, koji su im dati zakonom prirode, ili će ih predati u ruke britanskom parlamentu. On tvrdi da je teško poverovati da postoji čovek koji bi bio toliko drzak i usprotivio se pravičnim i mudrim uverenjima koje je usvojio kongres, veće vredno poštovanja po svakom pitanju.³⁴⁰ Ipak, kako on dalje navodi, dešavaju se svakodnevn napadi na odluke kongresa. On govori o njima i postavlja pitanje autorima tih napada "odakle potiče mržnja koju ispoljavaju prema prirodnim pravima čoveka i prema zdravom razumu?". On potkrepljuje svoje tvrđenje objašnjenjem da oni zapravo žele da vide jedan deo ljudske vrste porobljenim od strane druge. Oni su protiv načela zdravog razuma, jer smatraju da apsolutna vlast parlamenta ne bi donela apsolutnu porobljenost stanovnika američkih kolonija.³⁴¹

Hamilton dalje kaže da se jedina razlika između slobode i ropstva ogleda u tome što u slobodi čovekom vladaju zakoni na koje je lično pristao ili na koje je pristao njegov predstavnik u parlamentu. U ropstvu, s druge strane, jednim čovekom upravlja slobodna volja drugog čoveka i njegov život i vlasništvo pripadaju njegovom gospodaru. Iz toga on zaključuje da ne postoji čovek koji bi se dvoumio oko toga da li da ostane slobodan ili da bude nečiji rob. Američko pravo na slobodu, po Hamiltonovim

³³⁸ P. Ranlet, *The New York Loyalists*, Knoxville: The University of Tennessee Press, 1986, p. 51.

³³⁹ "A Friend to America", "A Full Vindication of the Measures of the Congress from the Calumnies of their Enemies, in Answer to a Letter under the signature of A. W. Farmer, author of Free Thoughts, New York, 1774", in H. C. Syrett, J. E. Cooke, *The Papers of Alexander Hamilton*, New York: Columbia University Press, 1979, pp. 46-78.

³⁴⁰ *Ibid.*, p. 46.

³⁴¹ *Ibid.*, p. 47.

rečima, ne dovodi se u pitanje. Svi ljudi imaju jednu zajedničku prirodu i jedno zajedničko pravo. Ne postoje razlozi zašto bi jedan čovek zastupao prava nad nekim drugim, osim ukoliko to nije bio deo nekog dogovora. On navodi da Amerikanci nisu pristali ni na kakve dogovore sa Velikom Britanijom, pa tako ni britanski parlament nema prava da donosi zakone koji će važiti u američkim kolonijama.³⁴²

Hamilton dalje preispituje ustav Engleske i kaže da principi na kojima on počiva idu u korist stanovnika američkih kolonija. Parlamentarni zakoni su u suprotnosti sa zakonima prirode i protivni su ustavu Velike Britanije. On postavlja pitanje šta je to onda predmet kontroverze između američkih kolonija i Velike Britanije i odgovara da se on sastoji u očuvanju sigurnosti života i prava Amerikanaca zakonima prirode i uz pomoć ustava Velike Britanije, ili u predaji istih u ruke donjeg doma britanskog parlamenta. Hamilton se pita šta je to što pokreće ljude da obmanjuju druge time da je pitanje spora između dve strane vredno samo obaveze plaćanja tri penija za čaj.³⁴³ Parlament u svakom slučaju polaže pravo da oporezuje kolonije, pa je time smešno ovakvo objašnjenje razloga spora. Kako ističe Hamilton, ukoliko bi Amerikanci dozvolili da parlament i dalje donosi zakone, time bi njihova privatna svojina, vera i životi bili ugroženi. Takođe je naveo i da farmeri imaju svoje predstavnike u kontinentalnom kongresu i da će ukoliko dođe do problema zbog podržavanja odluka kongresa, to kratko trajati, kao i to da farmeri neće time biti više pogođeni od drugih ljudi.³⁴⁴

Obraćajući se farmerima Njujorka, Hamilton ističe da "Vestčesterski farmer" nije uopšte farmer, već da samo koristi to ime da bi obmanuo narod. On im poručuje:

³⁴² *Ibid.*, p. 48.

³⁴³ *Ibid.*

³⁴⁴ *Ibid.*

Hoćete li onda moji prijatelji dozvoliti da vas prevari ovaj lukavi neprijatelj? Siguran sam da nećete. Bilo bi mi žao da pomislim da bi bilo ko od mojih sunarodnika bio tako zao, tako slep prema sopstvenim interesima, tako izgubljen za svaki čovečanski i velikodušan osećaj.³⁴⁵

U drugom delu spisa Hamilton ističe da većinu ljudi pokreću motivi sopstvenog napretka i interesa i da ih raduje kada imaju mogućnost da teret koji su nosili postave nekom drugom na leđa.³⁴⁶ S tim u vezi, ne treba sumnjati u to da parlament Velike Britanije ima iste takve namere. S obzirom na to da je parlamentu i vladi Velike Britanije već poznata namera stanovnika američkih kolonija da se izbore za nezavisnost, ne čudi onda oštrina zakona i ophođenja prema Amerikancima. On tvrdi da nevolje proistekle iz borbe za nezavisnost ne bi bile ništa veće od onog što kolonisti već proživljavaju. Posledice bi bile znatno gore za Veliku Britaniju. Iz tog razloga ona mora izabrati hoće li saslušati probleme koje stanovnici kolonija imaju i povratiti njihova prvobitna prava, ili nastaviti sa svojim planom, borbom i krvoprolićem.

Po pitanju hrabrosti i brojnosti, Hamilton kaže da brojnost Amerikanaca nije zanemarljiva, a da je njihova hrabrost više puta dokazana. Što se tiče Velike Britanije, on ističe da dok budu zauzeti vođenjem nepravednog rata protiv Amerikanaca, njihovo tržište će polako propadati. Velika Britanija će postati izloženija napadima drugih zemalja. Trudeći se da se prema američkim kolonijama postave kao predator prema plenu i same će to postati za neke jake susedne zemlje.³⁴⁷

Hamilton je, takođe, odgovorio na Sibarijevo upozorenje da će patriote, koje zastupaju zabranu uvoza i izvoza, uništiti farmere, rečima da će upravo njihova podređenost parlamentu dovesti do njihove propasti. Ukoliko bi se sada složili sa porezom na čaj, to bi ohrabrilо parlament da ubrzo oporezuje i sve ostalo što imaju.³⁴⁸

³⁴⁵ "Will you then, my friends, allow yourselves, to be duped by this artful enemy? Will you follow his advices, disregard the authority of your congress, and bring ruin on yourselves and posterity? Will you act in such a manner as to deserve the hatred and resentment of all the rest of America? I am sure you will not. I should be sorry to think, any of my countrymen would be so mean, so blind to their own interest, so lost to every generous and manly feeling", in *Ibid.*, p. 77.

³⁴⁶ *Ibid.*, p. 53.

³⁴⁷ *Ibid.*, p. 54.

³⁴⁸ *Ibid.*, p. 67.

Humorom, koji je jasno ukazivao da se radi o studentu koledža, on se obratio Njujorčanima i poručio im da ukoliko sada ne pruže podršku njihovom narodu u Masačusetsu, ubrzo će i sami postati žrtve. On je znao da se Sibari nadao da će prirodna podeljenost Amerike na farmere i trgovce, kao i na kolonije, razbiti njihovo jedinstvo. To tvrđenje osporio je rečima da će se razlike izgubiti napredovanjem trgovine i industrije. On je istakao i to da neće samo kolonije patiti i biti oštećene zbog zabrane trgovine. Velika Britanija je po njegovim rečima pretrpela veliki nacionalni dug i nalazi se u teškoj poziciji, a o tome najviše svedoče stalne emigracije stanovništva.³⁴⁹

Sibari je u svom pamfletu tvrdio da bi Kanada i Florida uskoro mogle da zamene ulogu trinaest kolonija, ukoliko bi obustava izvoza i uvoza potrajala. Hamilton je to negirao i rekao da one nisu u mogućnosti da potpuno zamene kolonije i postanu novi proizvođači hrane. On je smatrao da Amerika ima moć da natera Veliku Britaniju da promeni svoju kolonijalnu politiku i to ne kroz otpore, već kroz ekonomsku politiku, zabranom izvoza poljoprivrednih proizvoda.³⁵⁰

Hamilton na kraju navodi da porobljavanje toliko velikog broja ljudi, usmerenih na nezavisnost i borbu za osnovna ljudska prava, ne može biti ostvareno bez krvoprolića i ogromnih troškova. Iz navedenih razloga, smatra on, Velika Britanija ne može biti toliko gorda i ne uzeti u obzir sve moguće posledice. Ona može odustati od nepravedne politike i ostaviti kolonistima prava koja im pripadaju. On završava spis rečima da želja svakog poštenog čoveka mora biti da nikada ne vidi rešenje ovog spora i upućujući reči svojim sunarodnicima, on kaže:

Neka vam Bog da mudrosti da sagledate vaše prave interese i da vas inspiriše da postanete revnosni zarad ciljeva, vrednosti i čovečanstva.³⁵¹

Kako navodi kritika, iako su u ovom pamfletu bili vidljivi znaci njegove nezrelosti, ovo je bilo baš ono propagandno delo koje je trebalo kontinentalnom kongresu.³⁵² Ovaj

³⁴⁹ *Ibid.*, pp. 57-58.

³⁵⁰ *Ibid.*, p. 65.

³⁵¹ "May God give you wisdom to see what is your true interest, and inspire you with becoming zeal for the cause of virtue and mankind", in *Ibid.*, p. 78.

pamflet se može možda analizirati kao tipična mladalačka pobuna protiv autoriteta, ali ne može se poreći sofisticiranost njegovog izraza. Jezičkim izrazom i slikama koje je stvarao, Hamilton je želeo da njegovi čitaoci shvate kako su Sibari i njegovi saradnici neprijatelji ljudskih prava, jer su tražili podređenost kolonija Velikoj Britaniji.³⁵³

Jasno je da je Sibari bio izazvan ovim Hamiltonovim odgovorom, od samog trenutka njegovog objavljivanja. Tako je u decembru 1774. godine objavljen Sibarijev novi pamflet *Viđenje kontroverze između Velike Britanije i njenih kolonija (A View of the Controversy between Great Britain and her Colonies)*.³⁵⁴ Bio je ovo pamflet upućen Aleksandru Hamiltonu i njegovom napadu. U njemu on pobija sve Hamiltonove argumente, započevši debatu na teorijskoj osnovi, a zatim prenoseći je na lični nivo. Govoreći o Hamiltonovom pamfletu, on kaže da će ga u književnom pogledu:

..... dobre sudije oceniti samo kao napor genija, koji nikada ne može da se izdigne iznad proseka. Ukoliko često potonete u nizine dikcije, nikada se ne vinete u sjaj misli; čak ni uz pomoć Džonsonovog rečnika, u klasičnu eleganciju izraza, koji je apsolutno neophodan za težak pokušaj ismevanja smisla za humor.³⁵⁵

Kao odgovor na Hamiltonovu odbranu kongresa, Semjuel Sibari u svom spisu argumentovano razmatra svaku pojedinačnu ideju iznetu u ovoj odbrani. Prva ideja koju on razmatra je Hamiltonovo pitanje prirodnih prava ljudi, na osnovu kojeg je čovek u prirodi u potpunosti oslobođen svih stega zakona i vlade. Sibari odgovara da žali što ljudi ne mogu više uživati u obliku vlade pod zaštitom Velike Britanije, koji su izgubili,

³⁵² L. S. Kaplan, *Alexander Hamilton: Ambivalent Anglophile*, Washington: A Scholarly Resources Inc. Imprint, 2002, p.12.

³⁵³ R. A. Hendrickson, *The Rise and Fall of Alexander Hamilton*, New York: Van Nostrand and Reinhold Co., 1981, p. 45.

³⁵⁴ "A Westchester Farmer", "A View of the Controversy between Great Britain and her Colonies", in *Letters of a Westchester Farmer*, pp. 101-149.

³⁵⁵ "...good judges will consider it only as the effort of a genius that never can rise above mediocrity. If you seldom sink into meanness of diction, you never soar into that brilliancy of thought; nor, even with the help of Johnson's Dictionary, into that classical elegance of expression which is absolutely necessary for the arduous attempt of ridiculing wit", in *Ibid.*, p. 104.

pozivajući se na Hamiltonove reči, zbog "pravičnosti i mudrosti" kongresa.³⁵⁶ Sibari se slaže sa tim da su prethodnom obliku vlade slabi bili podređeni jakima, ali on i dalje oblik vlade vidi kao bolje uređenje od sadašnjeg, gde su svi podređeni volji mase. Na Hamiltonovu ocenu slobode i ropstva i prihvatanje prvog kao jedinog mogućeg, Sibari kaže da je sloboda pod vladavinom kralja, donjeg i gornjeg doma parlamenta podjednako dobra kao i sloboda pod vladavinom kongresa, a da je ropstvo pod republikanskim kongresom podjednako loše kao i ropstvo pod vladavinom kralja i parlamenta. On tako zaključuje da je sloboda pod vladavinom i zaštitom Velike Britanije bolja od ropstva pod vladavinom američkog kongresa.³⁵⁷ Na Hamiltonovo tvrđenje da Amerikanci imaju pravo na slobodu, on kaže da ne samo Amerikanci već i Afrikanci, Evropljani, Azijati i svi ostali ljudi imaju pravo na slobodu. Tumačeći Hamiltonove reči da Amerikanci nikada nisu dali saglasnost britanskom parlamentu da donosi zakone u njihovo ime i da isti nema takva ovlašćenja, Sibari iznosi nekoliko argumenata. On kaže da su pojmovi "nezavisnost" i "kolonije" kontradiktorni i da kolonija onog trenutka kada postane nezavisna od svoje "majke zemlje" prestaje da bude kolonija. Britanske kolonije su, prema Sibarijevom mišljenju, deo Velike Britanije, pa tako i deo britanskog zakonodavnog sistema.³⁵⁸

Po pitanju zakonodavnog sistema, Sibari kaže da su mnoge kolonije nastale bez prava na sopstveno zakonsko uređenje. On navodi primer Italije i rimskih kolonija i kaže da su privilegije u kojima su na početku uživali samo stanovnici Rima, a među kojima je bilo i pravo glasa u skupštinama, proširene na ostale građane Italije tek kasnije, a da su svi zakoni imperije bili donošeni u Rimu.³⁵⁹ Tako Sibari objašnjava da pravo koje kolonisti polažu na zakonodavnu vlast nema korene u prirodnom pravu, već predstavlja samo čin dobre volje i saglasnosti "majke zemlje" da takvo pravo dodeli nekoj koloniji. Ukoliko pretpostavimo da u svakoj engleskoj koloniji postoji zakonodavna moć koja je nezavisna od moći parlamenta, i da tako parlament nema ovlašćenja da donosi zakone za te kolonije, zaključujemo da u celoj britanskoj imperiji ne postoji zakonodavno telo koje ima moć da donosi zakone za celu imperiju.³⁶⁰

³⁵⁶ *Ibid.*, p. 106.

³⁵⁷ *Ibid.*, p. 115.

³⁵⁸ *Ibid.*, pp. 116-117.

³⁵⁹ *Ibid.*, p. 118.

³⁶⁰ *Ibid.*, p. 119.

Po pitanju kralja Džorža III, Sibari izjavljuje da on lično voli kralja i da mu je veran podanik. On navodi da dok iskazuje odanost kralju, on u isto vreme iskazuje i odanost zakonima države, kojom kralj upravlja, pa tako zaključuje on, ukoliko smo odani zakonima kralja, mi smo odani i zakonima parlamenta.³⁶¹

Kao odgovor na Hamiltonov argument da vlada nema pravo da ubira poreze od stanovnika kolonija, Sibari kaže da se vrhovna vlast britanske imperije proteže svim delovima koji čine istu. Tako parlament ima pravo da oporezuje stanovnike kako bi prikupio neophodna sredstva za pružanje zaštite i podrške stanovnicima. Dakle, dokle god su pod zaštitom Velike Britanije, parlament ima pravo da ih oporezuje, a oni su u obavezi da taj isti porez plaćaju.³⁶²

Sibari dalje postavlja pitanje svrhe postojanja skupština kolonija ukoliko se uzme u obzir da parlament donosi zakone za celu imperiju. On izjavljuje da se ovlašćenja skupština moraju ograničiti samo na provincije kojima pripadaju. Njihova ovlašćenja moraju biti podređena u odnosu na vrhovna ovlašćenja imperije. One bi tako uređivale internu politiku svake provincije, ono što je usko vezano za svaku pojedinačno, ali sve ono što se odnosi na imperiju uopšte, rešavao bi parlament. Sibari, s druge strane, naglašava važnost skupština kolonija i kaže da su one čuvari slobode, privilegija i prava stanovnika. Suočene sa zakonima koje smatraju neopravdanim, kolonije bi trebalo da se obrate upravo njima za adekvatnu pomoć.³⁶³

Hamilton je tvrdio da ukoliko parlament ima prava da donosi zakone, ubira poreze i uređuje trgovinu u celoj imperiji, onda ne postoji ništa što Amerikanci mogu nazvati samo svojim, jer taj isti parlament ništa ne može sprečiti da samovoljno poveća iznos poreza, pa umesto penija da uzima funtu ili više. Sibari se ovom tvrdjenju suprotstavlja i kaže da nešto ipak moramo prepustiti mudrosti onih koji vladaju. Iako mislimo da je britanski ustav najbolji oblik državnog uređenja, uvek će postojati ambiciozni i zli ljudi, koji će pokušati da ugroze prava i slobodu stanovnika. Sibari kaže da je to razlog više da se osiguramo što bolje možemo. Ta sigurnost možda neće biti mnogo efikasna, jer bogati nikada nisu oporezovani u istoj meri kao i siromašni, uzimajući u obzir njihove posede. Ipak, ono što nas teši, kako kaže Sibari, je da je

³⁶¹ *Ibid.*, p. 120.

³⁶² *Ibid.*, p. 131.

³⁶³ *Ibid.*, p. 135.

sigurnost koju ovi ljudi imaju od toga da ne budu uništeni odlukama svojih predstavnika ista kao i sigurnost koju imaju kolonisti da ne budu uništeni odlukama parlamenta. Sibari tvrdi da parlament ne može povrediti prava kolonista a da pri tom ne povredi sebe. Postavljanjem zakona koji ugrožavaju trgovinu u kolonijama, i sami će osetiti posledice i vrlo brzo otkloniti uzroke.³⁶⁴

Na Hamiltonovo tvrđenje da treba povući liniju između vrhovne vlasti Velike Britanije i podređenosti kolonija, Sibari predlaže plan na osnovu kojeg bi pitanja poreza unutar kolonija bila prepuštena njihovim unutrašnjim zakonodavnim uređenjima, dok bi pravo na uređivanje trgovine bilo prepušteno parlamentu, uz donošenje onih zakona koji su za dobrobit svih kolonija, a koji će osigurati slobodu i prava kolonista. Podređenost kolonija u odnosu na Veliku Britaniju biće zasnovana na čvrstoj osnovi uz vrhovnu vlast parlamenta.³⁶⁵

Sibari negira i Hamiltonov argument da su sve kolonije već dovoljno jake po pitanju brojnosti vojnih snaga, koje bi se suprotstavile vojnoj sili Velike Britanije. On postavlja pitanje Hamiltonu koja su to sredstva koja kolonije imaju, a kojima će platiti tu vojsku, nahraniti je i naoružati. U vezi sa tim da će i sama Velika Britanija osetiti posledice ovakvog vojnog sukoba, Sibari odgovara da je Velika Britanija u mnogo boljoj poziciji od američkih kolonija i da može izdržati takav udarac.

Sibari završava svoj pamflet pitanjem upućenom Hamiltonu da li je vredno rizikovati blagoslov posedovanja slobode i života zbog građanskog rata koji je zasnovan na pobuni, a da se pri tom i ne pokuša mirno rešenje spora. On navodi da i kod zemalja koje nemaju odnos kakav postoji između Velike Britanije i SAD-a, dakle nezavisnih, kada dođe do sukoba, prvo se pokušava sa mirnim rešenjem, a ne žuri se u rat, na koji Hamilton, po Sibarijevom mišljenju, poziva svojim pamfletom.³⁶⁶

Dok su prva dva pamfleta upućena svim kolonistima sa namerom da, kao moćna propagandna dela, izvrše uticaj na one koloniste koji se još uvek nisu odlučili kojoj strani će se prikloniti, ovaj treći nije imao takav uticaj. On je jedino, možda, mogao da potvrdi odluke onih koji su već bili na strani lojalista, ali ovo je ujedno bio i Sibarijev lični način da se obračuna sa Hamiltonom. Ovo zapravo nije bio prvi put da se Sibari

³⁶⁴ *Ibid.*, p. 139.

³⁶⁵ *Ibid.*, p. 144.

³⁶⁶ *Ibid.*, p. 145.

obratio Hamiltonu. Naime, Sibarijev drugi pamflet je objavljen samo jedan dan nakon što je Hamilton objavio *Kompletnu odbranu kontinentalnog kongresa*. S tim u vezi interesantan je podatak da je Sibari na kraju pamfleta dodao postskriptum, upućen Hamiltonu.³⁶⁷ Nakon objavljivanja tog drugog pamfleta Hamiltonu je bilo jasno da njegov protivnik ne želi da prekine napade. Kao odgovor na Sibarijeve napade, Hamilton je objavio dva pamfleta, jedan u decembru 1774. godine, a drugi u februaru 1775. U pamfletu *Karta (A Card)*, koji je objavljen 22. decembra 1774. godine, opet pod pseudonimom "Prijatelj Amerike", Hamilton se obraća "Vestčesterskom farmeru" i kaže da nikada nije ni pomišljao da bilo šta što će reći može izazvati promenu stavova kod njega.³⁶⁸ On dalje navodi da je uveren da je svaki pobornik despotizma suviše zaslepljen da bi video snagu pravednih argumenata. Na Sibarijevu kritiku njegovog jezičkog izraza i na ismevanje pameti, Hamilton odgovara i kaže da je mudrost pozitivan i precizan termin i da ima različita značenja. Ukoliko pođemo od toga da je mudrost relativan termin, zašto je onda, pita se Hamilton, ne možemo koristiti umesto lažne kao pravu. Hamilton završava rečima da se on ne pretvara da je nepogrešiv i da je spreman da promeni mišljenje, kad god se pojave dovoljni razlozi za to.³⁶⁹

Drugi Hamiltonov pamflet *Demantovan farmer (The Farmer Refuted)* je objavljen 22. februara 1775. godine.³⁷⁰ Iskoristivši već na početku pamfleta Sibarijevo tvrđenje da on i ne zna šta su prirodna prava čovečanstva, Hamilton je demonstrirao svoje znanje i dobro obrazovanje citirajući Loka iz XVII veka i Monteskijsa i Blekstouna iz XVIII veka. Svako svoje tvrđenje iz prvog pamfleta on je potkrepio tvrdenjima ovih filozofa. On je tako pokazao da dobro vlada idejama prosvetiteljstva. Čak je i iskoristio priliku da da savet mnogo starijem od sebe, Sibariju, rekavši mu:

³⁶⁷ "A Westchester Farmer", "The Congress Canvassed", in *Letters of a Westchester Farmer*, p. 101.

³⁶⁸ "A Friend to America", "A Card, New York, 1774", in *The Papers of Alexander Hamilton*, Vol. I, p. 78.

³⁶⁹ *Ibid.*, p. 79.

³⁷⁰ "A Friend to America", "The Farmer Refuted: or A More Impartial and Comprehensive View of the Dispute between the Great Britain and the Colonies, February 23, 1775", in *The Papers of Alexander Hamilton*, Vol. I, pp. 81-165.

Ukoliko poslušate moj savet, možda još uvek postoji nada za Vašu reformaciju. Predajte se učenju zakona prirode.³⁷¹

Iza ove rečenice, on je naveo listu dela za čitanje koju je preporučio Sibariju. Ovakav njegov način izražavanja je svakako bio namerno uvredljiv, a sve zbog Sibarijeve kritike njegove neobrazovanosti.³⁷²

Odgovarajući Sibariju po pitanju povelja, Hamilton je rekao da su kolonijalne povelje izvan jurisdikcije parlamenta Velike Britanije. Složio se s tim da Njujork nema povelju. Ipak, i pored toga, istakao je da se zahtev Njujorka za slobodom može opravdati time da ne bi bilo u redu lišiti jednu koloniju uživanja u privilegijama koje imaju ostale. On kaže:

Sveta prava ljudi su...rukom božanstva pisana... tokom, celog perioda ljudske istorije i nikada ne mogu biti izbrisana snagom smrtnika.³⁷³

S obzirom na to da Njujork nije imao pomenutu povelju, on je morao da nadomesti ovaj nedostatak posebnim isticanjem ljudskih prirodnih prava.³⁷⁴

Prevažodni Hamiltonov cilj, tokom pisanja ovog odgovora Sibariju, bio je da podseti još jednom da vrhovnu vlast nad kolonijama nema parlament, već kralj. Pozivajući se na škotskog filozofa Dejvida Hjuma, on je rekao da bi vlast britanskog parlamenta nad američkim kolonijama bila nepodnošljivija od apsolutističke monarhije.³⁷⁵ Nije bilo mnogo razlike između ovakvih Hamiltonovih stavova i stavova Tomasa Džefersona 1775. godine. Sofisticiranim jezičkim izrazom dokazao je da ne

³⁷¹ "If you will follow my advice, there still may be hopes of your reformation. Apply yourself, without delay, to the study of the law of nature", in *Ibid.*, p. 86.

³⁷² *Ibid.*

³⁷³ "The sacred rights of mankind...are written...in the whole volume of human nature, by the hand of the divinity itself; and can never be erased or obscured by mortal power", in *Ibid.*, pp. 121-122.

³⁷⁴ G. Stourzh, *Alexander Hamilton and the Idea of Representative Government*, Stanford: Stanford University Press, 1970, p. 14.

³⁷⁵ A. Hamilton, "The Farmer Refuted: or A More Impartial and Comprehensive View of the Dispute between the Great Britain and the Colonies, February 23, 1775", in *The Papers of Alexander Hamilton*, p. 100.

zaostaje od starijih političkih istomišljenika. Sličnost sa Džefersonom ogleda se i u tome što je isticao da ceni britansku tradiciju i da želi pomirenje i uživanje na obostranu korist.³⁷⁶ On je u ova dva pamfleta uverio koloniste da poseduju moć da sami odrede svoju sudbinu u slučaju da ne postignu dogovor sa Velikom Britanijom. Govorio je o važnosti svake kolonije, pre svega u pogledu ekonomske moći, i o tome kako će sve zajedno stvoriti moćnu zajednicu.

Nakon ovih prepiski sa Hamiltonom, Sibari je objavio još jedan pamflet, koji je uputio članovima Generalnog veća, koje je, po njegovom mišljenju, bilo jedino pravo političko telo u Njujorku. U pamfletu *Upozorenje zakonodavnom telu provincije Njujork (An Allarm to the Legislature of the Province of New York)*,³⁷⁷ sumirani su ranije predstavljeni argumenti, a Sibari je imao u vidu i to da je generalna skupština jedino legalno političko telo u Njujorku, pa je tako pokušao da ovim pamfletom ubedi članove skupštine da postupaju u skladu sa tim. On poručuje članovima skupštine da u obraćanjima kralju i parlamentu Velike Britanije iznesu svoje stavove koji će biti odlučni, ali časni i usmereni na dobijanje ustava Amerike. Takve njihove stavove i zahteve kralj i parlament će dočekati mirno. Jedino što je potrebno da prihvate jeste vrhovna zakonodavna vlast Velike Britanije, a onda će moći da zatraže i dobiju sve što budu želeli.³⁷⁸

I u ovom pamfletu on ponovo pominje ustav Amerike i time potvrđuje stavove iznete u prethodnim pamfletima o tome da ni sam nije zadovoljan situacijom u kolonijama i da na neki način ceni kritike vigovaca. Iako na kraju očajnički poziva na mirno rešenje sukoba, on ne kaže ništa o razlozima zašto bi potencijalni pregovori i mirno rešavanje spora doneli bolje rezultate od onih koji su do tada vođeni.

Peti pamflet "Vestčesterskog farmera", pod nazivom *Disekcija republikanca: ili anatomija američkog vigovca, kao odgovor na pamflet Demantovan farmer (The Republican Dissected: Or the Anatomy of an American Whig in Answer to the Farmer Refuted)*, je samo najavljen u dnevnoj štampi u aprilu 1775. godine, ali nije nikada

³⁷⁶ *Ibid.*, p. 164.

³⁷⁷ "A Westchester Farmer", "An Alarm to the Legislature of the Province of New York", in *Letters of a Westchester Farmer*, pp. 149-162.

³⁷⁸ *Ibid.*, p. 161.

objavljen.³⁷⁹ Naslov ovog pamfleta nagoveštava da je meta i ovog Sibarijevog napada bio Hamiltonov pamflet *Demantovan farmer*. Time se može negirati tvrđenje da je Hamilton prethodnim pamfletom uspeo da učutka Sibarija.³⁸⁰

Nakon ovih Hamiltonovih i Sibarijevih dijaloga, situacija u kolonijama se znatno promenila. Ono čega se Hamilton pribojavao se upravo i dogodilo. Velika Britanija je odlučila da pokrene oružane snage da bi smirila nemire u kolonijama. To nije bilo ono što je on želeo ni za jednu, ni za drugu stranu. Hamilton je bio protiv nasilja i smatrao je da je ono naročito opasno kod neobrazovanih ljudi, jer može dovesti do poricanja svakog oblika vlasti i potpunog bezvlašća.³⁸¹

Rat pamfletima, koji se razvio između Hamiltona i Sibarija u ovom veoma važnom periodu, kada je narod morao da se odluči da li je za nezavisnost ili za ostanak u uniji, pomogao je i jednom i drugom da argumentovano prikažu svoje stavove, stavove ideologija koje su zastupali, i u isto vreme napadnu stavove suprotne strane. U književnom pogledu ovi pamfleti, kao i ostali nastali tokom perioda rađanja države, ne poseduju neki značajan kvalitet, ali su s druge strane značajni kao važni dokumenti nacionalne istorije i počeci pisane reči. Aleksandar Hamilton je pomenutim pamfletima učinio delo filozofa Džona Loka svojom političkom Biblijom. Njegov najveći doprinos rastu američke nacije predstavljaju njegovi argumenti, kojima je pokušao da dokaže ekonomsku nezavisnost američkih kolonija i ubeđenost da američke kolonije upotpunjuju jedna drugu u ekonomskom smislu. U njima se naziru i njegove ideje nacionalne ekonomije, koje će biti od naročite važnosti tokom perioda federalista devedesetih godina XVIII veka. S druge strane, Semjuel Sibari je sadržinom svojih pamfleta jasno pokazao da dobro poznaje svoja prava Britanca u Americi, da voli svoju zemlju, mrzi nepotrebne promene i da mu nije stalo do prosperiteta.³⁸² U ovim pamfletima je i sam izrazio veliko nezadovoljstvo odnosom između američkih kolonija i Velike Britanije, ali je pri tom jasno istakao da je protiv rešenja koje predlaže kongres.³⁸³ U očima patriota to ga je učinilo još opasnijim. Jasnim jezičkim izrazom,

³⁷⁹ *Ibid.*, p. 162.

³⁸⁰ R. D. French, *The Memorial Quadrangle: A Book about Yale*, New Haven: Yale University press, 1929, p. 276.

³⁸¹ A. Hamilton, "Alexander Hamilton to John Jay, November 26, 1775", in *The Papers of Alexander Hamilton*, p. 1:176.

³⁸² M. C. Tyler, *The Literary History of the American Revolution*, Vol. I, p. 335.

³⁸³ *Ibid.*, p. 345.

koji je upućivao na to da su pamfleti ili delo nekoga iz redova običnog naroda, ili možda na želju autora da učini pamflete dostupnim širokom krugu čitalaca, Sibari je impresionirao veliki broj kolonista. Međutim, i pored te jednostavnosti jezičkog izraza, argumenti izneti u pamfletima su bili dovoljno jaki da izazovu brojne odgovore, među kojima je bio i odgovor Aleksandra Hamiltona. *Pisma Vestčesterskog farmera* je svakako bio najsveobuhvatniji polemični pokušaj jednog torijevca da umanjí značaj prerevolucionarnog pokreta, pobije argumente kongresa i diskredituje metode protesta.³⁸⁴ Ono što je sigurno jeste da su Sibarijevi pamfleti izazvali zapanjenost vigovaca. Njihova najuočljivija karakteristika je njegova javna osuda nasilja, a Sibarijev lični interes u ovim pamfletima bio je da razume, objasni i izvrši uticaj na mentalne procese, koji su se odvijali u ljudima onda kada su bili pod uticajem tih buntovničkih propagandnih dela.³⁸⁵

Ponekada direktno, a ponekada indirektno učesnik u sukobu koji se odvijao između vigovaca i torijevaca, patriota i lojalista s jedne strane, i američkih kolonija i Velike Britanije s druge strane, bio je Bendžamin Frenklin. O životu i o delu ovog važnog pisca, naučnika i državnika, čija su dela bila predmet divljenja i hvale kako tokom njegovog života, tako i danas, dva veka nakon njegove smrti, pozabavićemo se u narednom poglavlju.

³⁸⁴ R. M. C. Calhoun, *The Loyalists in Revolutionary America 1760-1781*, New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1965, p. 245.

³⁸⁵ *Ibid.*, p. 247.

5. BENDŽAMIN FRENKLIN: RAZVOJ REPUBLIKANSKE POLITIČKE KULTURE KROZ RAZVOJ ŠTAMPE

Iako istorija pamti Bendžamina Frenklina pre svega zbog njegovih zasluga prema naciji i njegovih naučnih ostvarenja, mora se priznati da su te zasluge više povezane sa njegovim spisima nego sa aktivnostima u diplomatiji ili pronalascima u fizici. Ono što je ostvario u diplomatiji ili u nauci ubrzo bi otkrili drugi da to nije on. Ipak, ono što se ne može poreći je da jedina stvar koju je samo on mogao da uradi jeste njegova *Autobiografija*, kao i "Put do bogatstva" ("The Way to Wealth"). U doba u kojem je živeo, Frenklin je video sebe pre svega kao novinara i štampara, a zatim kao političara, diplomatu i naučnika. U Americi XVIII veka štampar je najčešće bio i urednik novina, ali i izdavač almanaha, traktova, piratski izdavač britanskih knjiga i njihov prodavac. Uz sve napred navedeno, Frenklin je posedovao i talenat za pisanje. Njegova *Autobiografija* se smatra prvim klasikom američke književnosti. Ipak, *Autobiografija* je i više od toga, jer daje pregled američke kulturne istorije.³⁸⁶ To nije priča o životu jednog pojedinca, već priča o američkom životu, duhu američke nacije i iskustvu američkog naroda. Dok su generacije mladih ljudi pronalazile uzor u Frenklinovoj *Autobiografiji* i formulu za bolji život, bilo je mnogo i onih koji su sumnjali u magično dejstvo njegovog dela. Među njima je bio i Mark Tven, koji je na ličnom primeru osetio uticaj Bendžamina Frenklina, jer su ga roditelji kao malog upravljali prema životu koji je vodio Frenklin. Tako je Tven ustajao rano da bi učio geometriju, a nakon toga pravio sapun. Jednom rečju, živeo je Frenklinovim životom, jer su se njegovi roditelji nadali da će on to jednog dana i postati.³⁸⁷ On je dalje sa setom izjavio kako bi voleo da može da se vrati u vreme kada je bio mali i da dokaže roditeljima da je Bendžamin Frenklin uspeo u životu zbog toga što je bio genije, a ne zbog načina života za koji postoji obrazac.

Po navodima Edmunda Morgana, mnogo istraživača Frenklinovog života i dela je s pravom zaključilo da je on, možda, jedan od ljudi iz reda očeva nacije kojeg je

³⁸⁶ J. H. Smyth, *The Amazing Benjamin Franklin*, New York: Frederick A. Stokes Co., 1929, p. 40.

³⁸⁷ M. Twain, "The Late Benjamin Franklin", in *Sketches New and Old, The Writings of Mark Twain*, Vol. XIX, New York and London: Harper and Brothers Publishers, 1917, pp. 214-215.

najteže razumeti.³⁸⁸ O njegovom životu, bar njegovoj prvoj polovini, znamo samo na osnovu onoga što je napisano u *Autobiografiji*. Iako je dosta pisao, pisma iz ovog perioda su uglavnom uništena pod najezdom britanskih vojnika.³⁸⁹ Jedan od problema koji nedostatak izvora uzrokuje jeste razumevanje njegovog otpora prema nasilju i konfliktima tokom revolucionarnog rata. Tvrdio je za sebe da nema neprijatelje. Ipak, reagovao bi ogorčeno kada bi njegova nastojanja da se konflikt izbegne bila neuspešna. Jedan mogući razlog tome je činjenica da je bio petnaesto dete u porodici, a uzimajući u obzir da članovi velikih porodica imaju dobre razloge da cene mir.³⁹⁰

Frenklin je od rane mladosti pokazao veliku sličnost svom ocu u svojoj ljubavi prema nauci, državnoj službi, potrebi za pravdom i u osećanjima prema drugima. Ipak, postojala je jedna bitna razlika. Dok se njegov otac bavio proizvodnjom sapuna i sveća, Frenklin se bavio proizvodnjom nove zemlje. Pored činjenice da je proveo veći deo svog života seleći se od Filadelfije do Londona i Pariza, uvek se vraćao kući, u svoj rodni Boston. Kao i svi dobri puritanci i on je bio posvećen svom poslu – poslu štampara, izdavača i pisca. Celog života nije izgubio ljubav prema ovom poslu, a i nakon svoje smrti potrudio se da njegov unuk nastavi da se bavi onim čime se i on bavio. Bendžamin Frenklin Bah (Benjamin Franklin Bache) je tako stopama svog dede radio kao urednik časopisa *Philadelphia Aurora* tokom devedesetih godina XVIII veka.³⁹¹

Frenklin je imao izuzetno uspešnu karijeru. Ipak, njegovi počeci to nisu nagoveštavali. Prvo zaposlenje mu je bilo u štampariji njegovog brata. U tom poslu je do te mere bio nezadovoljan i nesrećan da je odlučio ne samo da ga napusti već i da ode iz Bostona. Ubrzo zatim, on je otvorio svoju štampariju i počeo sa štampanjem dnevnih novina. Da je to bio dobar korak, govori činjenica da je do četrdeset druge godine zaradio dovoljno novca da napusti to čime se bavio i da se posveti onome što je mnogo više voleo i što ga je tokom prethodnih godina sve više privlačilo – nauka, politika i pisanje.

³⁸⁸ E. S. Morgan, *Benjamin Franklin*, New Haven: Yale University Press, 2002, pp. 29-30.

³⁸⁹ J. A. L. Lemay, *The Life of Benjamin Franklin*, 3 Vols., Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006, p. 9.

³⁹⁰ L. W. Labaree, *Franklin Papers*, New Haven: Yale University Press, 1959, p. 26: 223.

³⁹¹ J. Tagg, *Benjamin Franklin Bache and the Philadelphia Aurora*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1991.

Za njega je Američka revolucija bila kulminacija dugog procesa pronalaženja mesta kojem pripada. Ona mu je otkrila ono što do tada još uvek nije znao, a to je da se ne oseća samo kao Amerikanac koji živi u Pensilvaniji, već i kao britanski Amerikanac. Ono što mu je revolucija takođe otkrila je da je pored navedenog osećanja, on za stanovnike Velike Britanije bio samo stranac. Na osnovu toga je lako razumeti njegovo konačno odbacivanje Velike Britanije. Velika Britanija je odbacila društvenu klasu iz koje je poticao, političke institucije u Pensilvaniji i Filadelfiji kojima je služio, kao i ideale kojima je posvetio život. Iako je poslednje godine života proveo u Londonu pokušavajući da spreči sukobe između kolonija na američkom kontinentu i Velike Britanije, kada je ponovo došao na tlo Amerike, duh revolucije ga je obuzeo do te mere da je postao prvi među onima koji su tražili nezavisnost.³⁹²

Niz je okolnosti koje su uticale na Frenklina da postane revolucionar. Bendžamin Frenklin je završivši gimnaziju sa odličnim uspehom želeo da studira na Harvardu, ali njegov otac to nije dozvolio, jer nije mogao da priušti njegovo školovanje, uzimajući u obzir veliki broj dece. Umesto studija, on mu je obezbedio jednogodišnje učenje matematike, a zatim ga je naučio zanatu pravljenja sveća. Pošto je video da se njegovom sinu ne sviđa taj posao, on mu je dozvolio da sam izabere posao kojim će se baviti. Frenklin tako 1718. godine odlučuje da uči zanat štampara kod svog brata Džejmisa, koji je upravo otvorio štampariju. Džejms Frenklin je 1721. godine počeo sa objavljivanjem časopisa *New-England Courant*. Iako je Bendžamin dosta naučio od svog brata, u njihovom odnosu je bilo problema, jer je Bendžamin bio podjednako ambiciozan kao i njegov brat, a, s druge strane, pokazivao je i mnogo veći talenat pisca. Taj svoj talenat je pokazao već 1722. godine objavljivanjem novinskih eseja pod pseudonomom "Tišina zlata vredi" ("Silence DoGood"). Njegov brat nije mogao ni da pretpostavi da je Bendžamin njihov autor.³⁹³ Jedan od ovih eseja je ismevao obrazovanje na Harvardu. To je ujedno bio i početak njegovog interesovanja za visoko obrazovanje, koje ga nije napuštalo celog života. Ovo interesovanje potvrdio je 1749. godine izdavanjem uputstva za koledž pod nazivom "Predlozi za obrazovanje mladih u Pensilvaniji" ("Proposals Relating to the Education of Youth in Pennsylvania"), u kojem

³⁹² J. R. Dull, *Benjamin Franklin and the American Revolution*, Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2010, p. 6.

³⁹³ J. A. L. Lemay, *The Life of Benjamin Franklin*, pp. 1: 3-52.

je tražio da se studenti podučavaju korisnim predmetima: aritmetici, geometriji, istoriji, geografiji, a ne samo proučavanju grčkih i rimskih klasika.³⁹⁴ Iako je Frenklin u ovom periodu pisao i druge eseje, ovi su od naročite važnosti za razumevanje njegovog stila i razmišljanja. Teme koje je ovim esejima obuhvatio su: obrazovanje, feminizam, vigovska ideologija, ponos, javni projekti, pisanje i podsmeh religiji. Ono što oni imaju zajedničko sa njegovim kasnijim delima je neočekivan obrt, ljubav prema retorici i upotreba likova. Još jedan aspekt Frenklinovog stila vidi se u njegovoj upotrebi aforizama, koje je prekidao ostrim realizmom.³⁹⁵

Kada je Bendžamin Frenklin priznao autorstvo navedenih eseja, Džejsmu je to odmah zasmetalo, jer mu nije bilo drago da ima mlađeg, a uz to talentovanijeg brata. Tako je Bendžamin Frenklin pobegao od brata prvo u Njujork, a onda u potrazi za poslom, u Filadelfiju. U Filadelfiji je upoznao Vilijama Kita (William Keith), koji mu je obećao novac kojim bi započeo sopstveni posao. Međutim, on to obećanje nije ispunio, pa je Frenklin bio prinuđen da radi još dve godine u Londonu kao štampar.³⁹⁶ I pored toga što mu je ovo iskustvo pružilo važnu životnu lekciju, Frenklin je i dalje nastavio da živi uz pomoć bogatih patrona, a zatim, kada se i sam obogatio, postao je zaštitnik brojnih rođaka kojima je pomagao da započnu sopstveni posao, uzimajući za uzvrat jedan deo profita koji su ostvarivali.

Frenklinov doprinos časopisu *Pennsylvania Gazette*, koji je počeo da uređuje 1729. godine, proteže se od kratkih šala i opaski kojima je ispunjavao praznine u časopisu, pa sve do ozbiljnih razmišljanja i duhovotih eseja. Veštinu njegovog izražavanja i raznolikost tema o kojima je pisao najbolje ilustruje esej "Meditacija o krigli" ("Meditation on a Quart Mugg").³⁹⁷ Ovaj esej je objavljen 19. jula 1733. godine i ugleda se na englesku književnu tradiciju i sličan Sviftov esej pod nazivom "Meditacija o drški od metle" ("Meditation on a Broomstick").³⁹⁸ I pored sličnosti na prvi pogled, Frenklinov esej pokazuje veću dozu sofisticiranosti u odnosu na Sviftov. Struktura i

³⁹⁴ *Ibid.*, pp. 3: 176-215.

³⁹⁵ J. A. L. Lemay, "Benjamin Franklin", in E. Emerson, *Major Writers of Early American Literature*, Madison: University of Wisconsin Press, 1972, p. 206.

³⁹⁶ J. A. L. Lemay, *The Life of Benjamin Franklin*, pp. 1: 215-317.

³⁹⁷ B. Franklin, "Meditation on a Quart Mugg", in J. A. L. Lemay, *Benjamin Franklin: Writings*, New York: The Library of America, 1987, pp. 216-218.

³⁹⁸ R. A. Greenberg, W. B. Piper, *The Writings of Jonathan Swift*, New York: Norton, 1973, p. 241.

humor su kompleksniji, a značenje je namerno dvosmisleno.³⁹⁹ Naime, Frenklinova "poštena krigla" mora pretrpeti poniženja prljave devojke. Frenklin time nagoveštava da krigla mora trpeti ona ista poniženja koja trpi i devojka držeći dršku od metle. Ovaj Frenklinov esej na neki način već tada predviđa dolazak Američke revolucije, jer je poštena krigla, po Frenklinovim rečima, simbol ljudske nemaštine, koju ugnjetava proizvoljna moć i koja nigde ne može da dobije naknadu za bol koji trpi.⁴⁰⁰

Otprilike u isto vreme kada je i započeo svoj rad za časopis *Pennsylvania Gazette*, Frenklin je počeo i sa objavljivanjem *Almanaha siromašnog Ričarda* (*Poor Richard's Almanack*), koji će objavljivati narednih dvadeset pet godina. Ispunjen modernim i mudrim savetima, ovaj almanah je postao jedan od najboljih u ranoj Americi. Prvo izdanje je u potpunosti prodato za mesec dana, a druga dva, koja je Frenklin objavio tokom prve godine, prodana su u kolonijama od Roud Ajlanda na severu do Karoline na jugu. Od prvog izdanja pa sve do poslednjeg, dvadeset pet godina kasnije, ovaj almanah je prodavan u više od 10 000 kopija godišnje i time čini prvi Frenklinov veliki uspeh pisca. On mu je pomogao da razvije posao u svojoj štampariji, ali i da učvrsti svoju poziciju autora i državnika u kolonijama.⁴⁰¹

Svako izdanje ovog almanaha je počinjalo pismom čitaocima Ričarda Sandersa, koji je bio tvorac almanaha i Frenklinov najdraži lik. Bilo bi veoma teško sumirati sadržaj svih izdanja tokom dvadeset pet godina, koliko se almanah objavljivao, ali može se reći da se poslednje izdanje, koje je objavljeno krajem 1757. godine, smatra njegovim najboljim.⁴⁰² I ovo izdanje počinje Ričardovim pismom, ali se razlikuje od drugih, jer prenosi priču koja se smatra prvom kratkom pričom u američkoj književnosti. Ova priča je kasnije, kada je bila zasebno objavljena van almanaha, postala poznata kao "Govor oca Abrahama" ("Father Abraham's Speech") ili "Put ka bogatstvu".⁴⁰³ Na početku priče, Ričard objašnjava šta mu se dogodilo kada je nedavno sreo grupu ljudi koja je

³⁹⁹ R. E. Amacher, "A New Franklin Satire?", *Early American Literature*, Vol. 7, No. 2, University of North Carolina Press, 1972, p. 104.

⁴⁰⁰ D. R. Arner, "Politics and Temperance in Boston and Philadelphia: Benjamin Franklin's Journalistic Writings on Drinking and Drunkenness", in J. A. L. Lemay, *Reappraising Benjamin Franklin: A Bicentennial Perspective*, Newark: University of Delaware Press, 1993, pp. 52-77.

⁴⁰¹ R. E. Amacher, *Benjamin Franklin*, New York: Twayne Publishers, Inc., 1962, p. 53.

⁴⁰² B. Franklin, "Poor Richard Improved, 1758", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 1294-1304.

⁴⁰³ Prepoznavši vrednost ove priče, Frenklinov rođak i partner, Bendžamin Mekom, objavio je istu van almanaha 1758. godine. On je ujedno bio prvi koji je priču tako nazvao. vidi: *American National Biography*, ed. J. A. Garraty, M. C. Carnes, Vol. 15, New York: Oxford University Press, 1999, pp. 232-233.

čekala na javnu aukciju. Nekoliko ljudi je pričalo o teškoj ekonomskoj situaciji i jedan od njih je zatražio mišljenje starijeg prosedog čoveka, oca Abrahama. Njegov odgovor čini veći deo Ričardovog uvodnog pisma. U tom odgovoru on citira neke ranije delove almanaha i na taj način privlači ostale ljude, koji se okupljaju da ga čuju. Njegov govor se završava u trenutku kada počinje aukcija, a ljudi koji su ga do tog trenutka pažljivo slušali o tome koliko je važno štedeti, istog trenutka zaboravljaju njegove savete i bez razmišljanja troše novac. Ipak, njegovi saveti su uticali na jednog čoveka, na siromašnog Ričarda, koji odlazi sa aukcije ne potrošivši ništa. Ljudi su voleli almanah zbog njegovih brojnih izreka, koje su svakodnevno ponavljali i primenjivali, a pomenutu priču, "Put ka bogatstvu", pročitao je na desetine hiljada ljudi narednih nekoliko godina.⁴⁰⁴

Dugogodišni uspeh Frenklinovog *Almanaha*, kao i brojnih drugih spisa koje je tokom tog perioda objavljivao, počivao je tako na jednoj od najvažnijih odluka koju je Frenklin doneo onda kada je započeo samostalni posao štampara i kada je 1729. godine odlučio da preuzme dnevne novine *Pennsylvania Gazette*, koje tada nisu bila u zavidnom položaju, i da od njih napravi jedan od najuticajnijih časopisa na američkom kontinentu.⁴⁰⁵ Činjenica da je posedovao štampariju, kao i dnevni list, omogućila mu je da slobodno objavljuje predloge i projekte, ali i da uđe na političku scenu Pensilvanije. Svojim dobrim organizatorskim sposobnostima pomogao je stvaranje više građanskih asocijacija, uključujući dobrovoljnu vatrogasnu brigadu, koledž, naučno društvo, biblioteku i bolnicu. Možda ovo nisu reprezentativni primeri rada jednog revolucionara, ali ne može se poreći veliki uticaj projekata kojima su se bavila ova društva na njegovo sazrevanje revolucionarnog duha. Radom u njima naučio je da se ne oslanja na vladu, bilo onu u Velikoj Britaniji ili zakonodavno telo u Pensilvaniji. Vremenom je naučio da običnom narodu treba poveravati organizaciju ovakvih institucija. Ipak, i pored svega napred navedenog, za njegov uspeh revolucionara bilo je zaslužno i političko iskustvo. U vode politike Frenklin je uplivao upravo zahvaljujući svom prvobitnom zanimanju. Dobio je mesto štampara u skupštini Pensilvanije 1730. godine, a zatim i posao

⁴⁰⁴ K. J. Hayes, *Benjamin Franklin*, Oxford: Oxford University Press, 2008, pp. 435-436.

⁴⁰⁵ J. R. Dull, *Benjamin Franklin and the American Revolution*, p. 12.

štampanja nacionalne valute 1736. godine. Iste godine je izabran za člana skupštine Pensilvanije, u kojoj je proveo petnaest godina na različitim funkcijama.⁴⁰⁶

5.1. Benjamin Frenklin: političko novinarstvo

Frenklinovim velikim doprinosom smatraju se dela različitih književnih vrsta, koja su objavljivana uglavnom u dnevnim novinama, a koja su se odnosila na politička dešavanja u kolonijama. Ona su najčešće bila u formi pamfleta, pisama, eseja, priča ili satira. Kako su rasle tenzije u kolonijama i kako se bližio rat, tako je rastao i broj propagandnih dela koja su pozivala narod da se opredele i da izaberu strane. Iako je bio jedan od vodećih kolonijalnih pisaca tog perioda, o njegovim delima, kojima je pomagao Amerikance i njihovu borbu za nezavisnost, zna se daleko manje nego o satirama Filipa Frenoa, ili pamfletima Tomasa Pejna. Jedan od razloga za to je i taj što je kao kolonijalni agent za Pensilvaniju boravio u Londonu od 1757. do 1775. godine, pa je tako i pisao i objavljivao tamo.⁴⁰⁷ Svojim delima objavljenim tokom ovog perioda, Frenklin je ismevao parlamentarne zakone i, boreći se za američke ciljeve, sve više pridobijao britansko javno mnjenje. Jedan od perioda kada je najviše bio zauzet je tokom 1765. i 1766. godine. On je provodio dane odgovarajući na pisma u novinama, ali i objavljujući značajne dokumente i svoja dela, već prethodno objavljena u Americi, čime je uticao i na druge autore da pišu i da se bore za Ameriku. U svojim delima, on se trudio da ubedi čitaoce u američko viđenje situacije i odnosa sa Velikom Britanijom. Postoji podatak da je Frenklin tokom tog perioda objavio trideset tri eseja u časopisu *London Advertiser*, trideset dva u *London Chronicle* i osamnaest u časopisu *Gazetter*.⁴⁰⁸ Frenklin je na taj način imao među čitalačkom publikom u Londonu Britance, Amerikance, ali i Francuze. Kao politički novinar, Frenklin je izgradio jedinstveni stil u prezentovanju svojih argumenata. Njegov prethodni, dvadeset pet godina dug rad na almanahu, kao i rad u časopisu *Pensylvannia Gazette*, pripremili su ga za prelazak sa provincijske čitalačke publike na publiku starog kontinenta. Moguće je pratiti razvoj njegovog stila od perioda između 1758. do 1775. godine, pa unazad sve do prvog posla

⁴⁰⁶ J. A. L. Lemay, *The Life of Benjamin Franklin*, pp. 2: 322-357.

⁴⁰⁷ R. E. Amacher, *Benjamin Franklin*, p. 67.

⁴⁰⁸ V. W. Crane, "Franklin's Political Journalism in England", *Journal of the Franklin Institute*, Vol. 233 (3), pp. 210-211.

u časopisu *New-England Courant*. Tokom ovog perioda Frenklin je usavršio pisanje satira, korišćenje poslovice kao premisa dokaza, zastupanje zbuđenog promatrača koji odjednom prelazi u napad i upotrebu burleski za ismevanje protivnikovih argumenata. Pošto je smatrao retoriku izuzetno važnom granom učenja, on je o njoj često pisao, a posebno u dva pomenuta eseja, koja su se odnosila na obrazovanje mladih u Pensilvaniji. Upravo je dobro poznavanje retorike, koje je s godinama postalo još bolje, najviše zaslužno za njegov uspeh u novinarstvu. Što se tiče satire, Frenklin je smatrao da je ona najbolji plod retorike u celoj književnosti.⁴⁰⁹ Doba u kojem je živeo je bilo doba satire, jer su ljudima, ali i političkim institucijama, bile neophodne radikalne promene. Govoreći o ovoj književnoj vrsti, najveći uticaj na njega je izvršio Svift. Ipak, za razliku od Svifta, Frenklin nije napadao čovečanstvo uopšte, ili poput Poupa, on nije napadao pojedince. Frenklinove satire su imale drugačiji cilj. Upotrebom maski i dovitljivim jezičkim izrazom, koji je uvek uspevao da zabavi, pažljivom dikcijom, zaključcima i šarmom, Frenklin je, čini se, bio mnogo bolji od svojih uzora i učitelja.⁴¹⁰

Frenklin se upustio u događaje koji su vodili ka revolucionarnom ratu svojim učešćem u sukobu između skupštine Pensilvanije i vlasničke vlade. Kada je kraljevski guverner negirao prava dodeljena Pensilvaniji kraljevskom poveljom, Frenklin je shvatio da narod može izraziti svoje pravo na pobunu onog trenutka kada vlada prestane da radi za dobrobit svih. Tako se Frenklin od početka nemira pa sve do 1774. godine trudio da uputi vladu ka obezbeđivanju svih prava iz povelje i ka očuvanju unije.⁴¹¹

On je tražio kolonijalnu autonomiju još 1751. godine svojim spisom *Razmišljanja o povećanju čovečanstva (Observations Concerning the Increase of Mankind)*,⁴¹² koji je nastao kao odgovor na jedan parlametarni akt, koji je branio širenje američke gvozdene industrije. On je video Ameriku ne kao moguću utopiju, već kao zemlju koja to već jeste, pa je postao osetljiv na sve one koji su istu želeli da ugroze, pod opravdanjem da imaju na to pravo jer je Amerika finansijski zavisna od njih. Frenklin je zastupao širenje kolonijalnih teritorija i domaću proizvodnju, a sve u cilju

⁴⁰⁹ D. Worcester, *The Art of Satire*, Cambridge: Mass., 1940, p. 8.

⁴¹⁰ R. E. Amacher, *Benjamin Franklin*, p. 71.

⁴¹¹ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson, *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, pp. 108-109.

⁴¹² B. Franklin, "Observations Concerning the Increase of Mankind", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 367-374.

širenja imperije.⁴¹³ Kolonije su u osnovi bile agrarno opredeljene i pošto je smatrao da velike razlike, koje postoje između njih u vladi, religiji i običajima, ne dozvoljavaju njihovo ujedinjavanje i traženje nezavisnosti, mislio je da ni njihovo teritorijalno širenje, a ni proizvodnja, neće tako biti pretnja Velikoj Britaniji. Smatrao je, takođe, da dokle god je vlada blaga u svojim političkim odlukama i pravedna u zakonima, dok su osigurana civilna i verska prava, da će i ljudi biti poslušni.⁴¹⁴ Međutim, kada su parlamentarni zakoni postali opresivniji, Frenklin je tokom šezdesetih godina tvrdio da ih treba držati pod kontrolom i da ih treba ograničiti samo na one koji su od koristi za celu imperiju, a ne samo za Englesku. On je pored veza sa Velikom Britanijom, koje su se odnosile na vojnu zaštitu i uređivanje trgovine, smatrao da kolonije imaju i neku drugu, posebnu, vezu sa Velikom Britanijom, zasnovanu na lojalnosti i privrženosti.

Njegovo naredno važno delo, *Zvečarke za prestupnike (Rattle-Snakes for Felons)*,⁴¹⁵ objavljeno je 9. maja 1751. godine i predstavlja Frenklinov besan odgovor, upravo zbog pokušaja Velike Britanije da donese akt koji neće biti od koristi za celu imperiju, a o čemu je diskutovao u prethodnom delu. Naime, delo je govorilo o britanskom predlogu da se osuđeni kriminalci deportuju u američke kolonije. Kontekst priče je razumljiv isključivo analizom stanja kolonija u to vreme. Početkom 1751. godine, Frenklin je kao službenik skupštine Pensilvanije pročitao izveštaj Odbora za trgovinu, tj. tela koje je upravljalo dešavanjima u kolonijama. Ovo telo je verovalo da proterivanje britanskih zločinaca u Ameriku doprinosi naseljavanju američkog kontinenta. Frenklin je bio izuzetno ljut zbog ove odluke. Dešavanja narednih meseci su samo učvrstila njegove stavove. Naime, saznao je za dvostruko ubistvo koje je u Merilendu počinio zločinac prebačen iz Engleske. U aprilu iste godine on je u časopisu *Pennsylvania Gazette* izvestio o nekoliko drugih počinjenih zločina.⁴¹⁶ Ovaj spis je već narednog meseca objavljen, a Frenklin je odlučio da ga potpiše pseudonimom "Amerikanac" ("Americanus"). On je u pomenutom delu predložio da bi, s obzirom na to da Britanci transportuju osuđene zločince u Ameriku, onda bilo u redu da kolonisti

⁴¹³ *Ibid.*, pp. 368-369.

⁴¹⁴ *Ibid.*, p. 371.

⁴¹⁵ B. Franklin, "Rattle-Snakes for Felons", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 359-361.

⁴¹⁶ K. J. Hayes, "The Board of Trade's 'Cruel Sarcasm': A Neglected Franklin's Source", *Early American Literature*, Vol. 28, No. 2, 1993, pp. 171-176.

transportuju u Veliku Britaniju zmiје zvečarke. Ironično govoreći o situaciji nastaloj na osnovu ovakve odluke Velike Britanije, on je izjavio:

Naša majka zna šta je najbolje za nas. Šta je problem u maloj provali, krađi u prodavnici ili pljački na autoputu; šta je to da danas imate sina, a već sutra da bude iskvaren i obešen, ćerku, koja je postala razvratna i obolela od sifilisa, ženu izbodenu, muževljeva presečen grkljan ili sekirom prosut detetov mozak u poređenju sa poboljšanjem i dobrim naseljavanjem kolonija?⁴¹⁷

Ovaj spis nije pokrenuo samo pitanje prava parlamenta da donosi zakone, već je doveo u pitanje to da su kolonije podređene Velikoj Britaniji. Frenklinova shvatanja su bila i imperijalistička, ali i merkantilistička. Cela imperija je bila pod britanskom krunom i zaštitom britanske kopnene vojske i britanske mornarice. To se nije moglo poreći, ali, s druge strane, američke kolonije su bile izuzetno važan deo te imperije takođe. Njihova trgovina sa Velikom Britanijom bila je od velikog značaja za njihov prosperitet, ali i za jačanje moći imperije.

Kao kolonijalni agent Pensilvanije, izabran na tu dužnost 1757. i 1764. godine, Frenklin se ponovo vratio u London, ali sada potpuno drugačijim povodom u odnosu na onaj kada je u mladosti tražio pomoć za otvaranje štamparije. Tada se nadao da će upoznati neke od uticajnijih ljudi koji će mu pomoći u poslu, a sada je i sam bio jedan od njih. Vesti o njegovim naučnim dostignućima su ga prestigle, pa je po dolasku u London shvatio da ga mnogo ljudi ceni. U Londonu je vrlo brzo ušao u krug ljudi koji su bili neki od vodećih ličnosti u književnim i naučnim krugovima, poput Džozefa Pristlija, Džejma Bouvela i Ričarda Prajsa. Oni su se redovno okupljali u kafeu Sv. Pavla, u grupi koju je Frenklin nazvao "Klub iskrenih vigovaca".⁴¹⁸ U periodu koji je

⁴¹⁷ "Our Mother knows what is best for us. What is a little Housebreaking, Shoplifting, or Highway Robbing; what is a Son now and then corrupted and hang'd, a Daughter debauch'd and pox'd, a Wife stabb'd, a Husband's Throat cut, or a Child's Brains beat out with an Axe, compar'd with this 'IMPROVEMENT and WELL PEOPLING of the Colonies'", B. Franklin, "Rattle-Snakes for Felons", in *Benjamin Franklin: Writings*, p. 360.

⁴¹⁸ V. W. Crane, "The Club of Honest Whigs: Friends of Science and Liberty", *William and Mary Quarterly*, 3rd series, Vol. 23, 1966, pp. 210-233.

usledio, Frenklin je postao veliki borac za prava kolonija što zvanično kroz dužnosti kolonijalnog agenta, to i kroz viđanje sa istomišljenicima u ovom klubu.

Međusobni uticaj krize nastale zbog Zakona o pečatima i razvoja političkih ideja Bendžamina Frenklina oduvek je izazivao veliko interesovanje kod istraživača njegovog života i dela. Mišljenje o aktuelnom Zakonu o pečatima, kao i o opasnostima koje je nosio, Frenklin je izneo u delima različitih književnih vrsta i različitih oblika jezičkog izražavanja. Sva ona govore o neraskidivoj vezi između kulture govora pisanog i štampanog teksta. Naime, mnoge priče, koje je Frenklin nekada ispričao, postale su književnost onog trenutka kada ih je neko drugi zapisao. Iako niko od Frenklinovih savremenika nije zabeležio njegove priče, one koje su opstale u spisima njegovih prijatelja čine značajan doprinos istoriji američkog humora.⁴¹⁹ U prilog ovim anegdotama, Frenklin je i sam objavio neke spise o ovom zakonu, a oni samo jačaju tu vezu između kulture govora i teksta. Jedan od njih je *Odgovor besednicima iz kafe kluba* (*A Reply to Coffee-House Orators*), koji je objavljen u časopisu *London Chronicle*.⁴²⁰ U ovom delu Frenklin se izjašnjava kao prijatelj obe zemlje i negira glasine koje je tokom šezdesetih godina slušao u kafeima. On počinje delo poređenjem između antičkih i latinskih besednika i onih modernih iz kluba, kojem je i sam pripadao, a zatim nastavlja kritikom nekih stanovnika Londona, koji su tražili rat protiv kolonija. Istakao je da vojnici po profesiji retko kada savetuju rat, dok sa druge strane to rade besednici koji ne poseduju ni hrabrost, a ni spremnost za rat, a koji su ipak najviše žedni krvi čovečanstva.⁴²¹ On u nastavku kaže da je lako onima koji nisu nikada videli rat da ga traže, i da je to potpuno drugačije za one koji imaju već okrvavljene ruke i smrt na savesti. On i u ovom, kao i u brojnim narednim delima, veštinom jezičkog izraza, okriiva apsurdnost protivničkih argumenata i opasnost okolnosti u kojima se nalaze kolonije.

Godine 1766. Frenklin je objavio pamflet *Ocena doktora Bendžamina Frenklina* (*The Examination of Doctor Benjamin Franklin*).⁴²² U ovom delu izneo je sva pitanja koja su mu upućena u parlamentu, kao i odgovore koje je dao. Pažljivim balansiranjem

⁴¹⁹ vidi: P. M. Zall, *Ben Franklin Laughing: Anecdotes from Original Sources by and about Benjamin Franklin*, Berkeley: University of California Press, 1980.

⁴²⁰ B. Franklin, "A Reply to Coffee- House Orators", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 590-595.

⁴²¹ *Ibid.*, p. 590.

⁴²² B. Franklin, "The Examination of Doctor Benjamin Franklin", in *The Writings of Benjamin Franklin*, pp. 412-449.

odgovora, Frenklin je impresionirao mnoge britanske zvaničnike. Njegovi odgovori svedoče o njegovom dobrom poznavanju teme o kojoj je govorio, a sam tekst nudi više informacija od svih ostalih objavljenih u tom periodu, koji su govorili o istoj temi. Ukoliko se razmatra delo koje je izvršilo najveći uticaj za opoziv ovog zakona, onda se svakako mora uzeti u obzir ovaj spis. Ispisane margine njegovog primerka pomenutog pamfleta otkrivaju da su pitanja njegovih istomišljenika imala svrhu da prikupe informacije o tome da li su kolonije dovoljne same sebi, kao i da prikupe podatke o protestima protiv ovog zakona. Zbog pitanja koje se odnosilo na prava kolonista, Frenklin je shvatio da postoji tenzija između unutrašnjeg i spoljašnjeg oporezivanja, na kojoj je hteo da pomiri britansku politiku merkantilizma i autonomiju kolonija. Kasnije, 1768. godine, i sam će priznati da je jako teško ostvariti neku sredinu između prava parlamenta da donosi sve zakone i izostanka tog prava. Lično je verovao da će tada, s obzirom na brojne argumente, Zakon o pečatima biti opozvan. Ipak, tokom zasedanja sednice parlamenta za opoziv istog, on je priznao pravo parlamenta da donosi zakone, verujući da tako neće naštetiti kolonijama, jer priznavanje prava ne znači ništa ukoliko se ona ne koriste. Zakon o pečatima je opozvan 22. februara 1766. godine, a Frenklinu je odata počast za to. Objavljivanjem ovog spisa, kao i brojnih drugih, Frenklin je učvrstio svoju reputaciju pisca i ljubitelja slobode.⁴²³

Dok je pripremao kritiku Zakona o pečatima, a ujedno i odbranu kolonijalnih prava, Frenklin je provodio mnogo vremena odgovarajući na argumente londonskih pamfletista. Iz tog perioda treba pomenuti brojne pamflete i knjige koje je čitao i na njihovim marginama ispisivao komentare. Ovi komentari su bili njegove prve misli i njima je beležio takođe svoje raspoloženje u trenutku čitanja. Oni se mogu tumačiti i kao prve verzije političkih eseja koje je pisao u godinama koje su prethodile revoluciji. Margina odštampane stranice predstavljala je na taj način mesto susreta autora i čitaoca. Onog trenutka kada čitalac ispiše svoj komentar na knjizi, ona prestaje da bude jednostrana i postaje obostrana, dijalog između autora i čitaoca.⁴²⁴ Mnogi ovakvi Frenklinovi komentari su ili izgubljeni ili ukradeni. Oni koji su opstali pretrpeli su oštećenja zbog nepažljivih knjigovezaca, koji su korićili knjige ne obraćajući pažnju na

⁴²³ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, p. 110.

⁴²⁴ V. W. Crane, "Franklin's Marginalia and the Lost 'Treatise' on Empire", *Papers of the Michigan Academy of Science, Arts and Letters*, Vol. 42, 1957, pp. 163-176.

marginama. Neki urednici Frenklinovih dela pokušali su da izdvoje ove Frenklinove komentare i da ih objave zasebno sa odlomcima pamfleta na koje su se odnosili. Tako je, na primer, Frenklinov lični primerak dela *Drugi protest sa listom glasača za opoziv američkog Zakona o pečatima (Second Protest, with a List of Voters against the Bill to repeal the American Stamp Act)* iz 1776. godine sadržao na marginama komentare pisane Frenklinovom rukom i to gotovo na svakoj strani.⁴²⁵

Kao što je to bio slučaj i sa mnogim drugim pristalicama patriota, Frenklin se tokom ovog perioda sve više približavao nezavisnosti i sve više zastupao kolonijalna prava, ali ipak i dalje nije odustajao od unije. Tokom boravka u Londonu, dok je radio kao kolonijalni agent, Frenklin je koristio britanske listove da prikupi informacije na osnovu kojih bi imao argumente za svoj propagandni rat za odbranu američkih prava i običaja i za molbu za očuvanje unije ili kroz kolonijalne predstavnike u parlamentu, ili kroz opoziv opresivnih zakona.⁴²⁶ U propagandnom ratu koji je vodio, Frenklin se borio na različite načine: kroz satire, priče i parodije. Iako, kao što je već rečeno, nijedno njegovo delo nije imalo efekat sličan *Zdravom razumu*, njegova dela su bez sumnje bila najbrojnija, i zbog toga je za njih saznao veliki broj ljudi u Engleskoj.

Svoj cilj u ovoj borbi Frenklin je pokazao kroz dve najpoznatije satire iz ovog perioda: *Pravila kojom se velika imperija može pretvoriti u malu (Rules by which a Great Empire May be Reduced to a Small One)* i *Ukaz pruskog kralja (An Edict by the King of Prussia)*. Komentarišući ove dve satire nakon njihovog objavljivanja, on je izjavio da njegov cilj nikada nije bio da poveća razlike između Velike Britanije i američkih kolonija, već je smatrao da će im, ako na malom prostoru ispiše sva nezadovoljstva kolonista, tako biti posvećena veća pažnja i da će na taj način kolonisti shvatiti da neka od njih nisu opravdana.

Satira *Pravila kojom se velika imperija može pretvoriti u malu*⁴²⁷ zasnovana je na ironičnom izvrtanju pretpostavke da bi vođe imperije najviše želele ili da sačuvaju ili da uvećaju svoju imperiju. Frenklin u pomenutoj satiri imitira nepravedne kolonijalne

⁴²⁵ K. J. Hayes, *Benjamin Franklin*, p. 442.

⁴²⁶ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, p. 111.

⁴²⁷ B. Franklin, "Rules by which a Great Empire May be Reduced to a Small One", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 689-697.

zakone kralja Džordža, priča o pogrešnoj vladavini i o negiranju prava i sloboda kolonista. On govori o razlozima zbog kojih će na kraju doći do razdvajanja kolonija i Velike Britanije, a među njima je svakako razlika koju vlada i kralj Velike Britanije prave između domaćih i stranih podanika.⁴²⁸ Frenklin savetuje ministre da podstiču razdvajanje, pri čemu će zadržati nagradu koju kolonisti očekuju kao rezultat njihovog doprinosa vojnoj i trgovinskoj moći imperije. On kaže da je dobro odnositi se prema kolonistima kao i do sada, nametanjem opresivnih zakona i pružanjem nekompetentne vojne zaštite, jer će ih to uveriti da kralju nije stalo do pravde, a ni do njihovog napretka. Na taj način će se izbeći i sve buduće žalbe, a vlada će biti ohrabrena da donosi nove zakone, zbog kojih će kolonisti postati još očajniji i nezadovoljniji.⁴²⁹ Govoreći u ovoj satiri o brojnim pokušajima parlamenta da uvede nove zakone, on gubi kontrolu i distancu koju bi trebalo da ima ukoliko želi da podstakne ministre u njihovoj monstroznoj nameri. On u nastavku savetuje parlament da oporezuje kolonije bez obzira na to što nemaju predstavnike i bez obzira na trgovinske dogovore. Treba stvoriti takvu atmosferu u kolonijama, da kada kolonisti i pomisle da parlament ne može doneti gori zakon, on baš tada donese novi, još opresivniji.

Frenklin je takođe bio veoma zadovoljan zbog uticaja koji je njegova satira *Ukaz pruskog kralja*⁴³⁰ ostavila na neke njegove prijatelje. I oni, ali i brojni drugi čitaoci, bili su oduševljeni veštinom kojom Frenklin ismeva formu i ton tradicionalnog ukaza. Ovaj lažni alarm o navodnom napadu pruskog kralja oslanja se na tri pretpostavke. Prva je da su potomci prvih doseljenika po automatizmu postali kraljevi podanici. Druga je da opstanak kolonija zavisi od britanske finansijske moći, a treća da je učešće Velike Britanije u ratovima u Severnoj Americi bilo samo za dobrobit kolonija.⁴³¹ I u ovom delu Frenklin napada trgovinske akte, za koje kaže da su u najvećoj meri ugrozili prava kolonista. Ovaj "Frederikov" ukaz počinje i završava se rečima stanovnika Denziga (Danzig), gradića koji je bio poznat po svojoj reputaciji slobodnog grada i po svom otporu prema ugnjetavanju slobode. Pretvarajući se da ne zna kakva veza postoji između Prusije i Engleske, kao ni između Engleske i Amerike, on šalje ukaz u London,

⁴²⁸ *Ibid.*, p. 690.

⁴²⁹ *Ibid.*, pp. 692-693.

⁴³⁰ B. Franklin, "An Edict by the King of Prussia", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 698-703.

⁴³¹ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, p. 115.

koji bi mogao da objasni zašto Englezi sa takvom pasivnošću posmatraju i reaguju na pruske restrikcije u njihovoj trgovini sa Denzigom. On objašnjava kako je razlog tome to što su Englezi potomci antičkog naroda Teutonsa i navodi da je opšte poznato da su nemačke naseobine na britanskom ostrvu bile naseobine ljudi koji su bili podanici pradržava. Ova veza između modernih stanovnika Velike Britanije i antičkog naroda, kao i tvrđenje da Engleska jednim delom duguje svoj prosperitet pruskoj vojnoj zaštiti, na satiričan način predstavlja englesko viđenje statusa američkih kolonija. Frenklin tako objašnjava da povelje nisu obavezivale potomke prvobitnih naseljenika i da su oni kraljevi podanici svojom voljom. Frederik u *Ukazu* zasniva svoje pravo da oporezuje engleske podanike na osnovu ovakvih pretpostavki. On traži finansijsku nadoknadu za njegove podanike u zemlji kroz regulisanje britanske trgovine i to radi na tako oštar način, kojim negira sva prethodna ustavna prava njegovih podanika. S obzirom na činjenicu da su Navigacioni akt i Akt o izdaji bili sami po sebi apsurdni, Frenklin nije morao mnogo da se muči da bi učinio njegovu satiru efikasnom. On je samo citirao ili prepričao delove istih. Donošenjem Zakona o gvožđu iz 1750. godine, zabranjena je njegova prerada u kolonijama. Frenklin je na nepravdu Velike Britanije zbog ovog zakona odgovorio kroz Frederikov ukaz, koji takođe negira prirodna prava njegovih britanskih podanika. On se na početku poziva na to da je Prusija uvela proizvodnju gvožđa u Engleskoj, pa je tako rekao da isključivo pravo na tu proizvodnju imaju njeni domaći podanici, a da je Engleska pogrešila u tome što misli da ima pravo da koristi prirodne proizvode njihove zemlje za sopstvenu korist. Britanska proizvodnja proizvoda od gvožđa i čelika pretela je da smanji proizvodnju istih u Prusiji, pa je Frederik iz tog razloga zabranio stranu proizvodnju. Nakon reči kojima Frederik izriče ovu zabranu, Frenklin dodaje ironičan komentar, u kojem kaže, Frederikovim rečima, da je Prusija rada da primi gvožđe iz Engleske i da ga dalje obrađuje, a zatim da šalje gotove proizvode nazad u Englesku. Zakonom o vuni iz 1699. godine dogodila se slična situacija, jer je Velika Britanija ovim zakonom takođe ugrozila prava kolonista zarad sopstvenog profita.⁴³² Ovim zakonom je zabranjeno unutarkolonijalno, ali i inostrano prevoženje vune i proizvoda od vune. U *Ukazu* Frenklin izražava svoj stav onda kada Frederik priznaje da iako ne može dozvoliti transport vune u Prusiju, gde bi se ona proizvodila, on će dozvoliti svojim podanicima da koriste vunu kao đubrivo za svoju

⁴³² B. Franklin, "An Edict by the King of Prussia", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 700-701.

zemlju. Naredni deo *Ukaza* ističe kaznu za protivljenje prethodnim aktima i aludira na Zakon o izdaji, koji je zahtevao transport kolonista na suđenje u Englesku. S obzirom da je verovao da će njegovi inostrani podanici smatrati njegove uslove pravednim i razumnim, a uzimajući u obzir to da su rođeni prema engleskom zakonu, Frederik ističe da će protivljenje istim biti smatrano kao izdaja i da će svi osumnjičeni biti transportovani iz Velike Britanije na suđenje prema pruskom zakonu. Poslednji deo *Ukaza* je donekle manje ironičan od prethodnih. Frenklin do ovog poslednjeg dela postiže svoj cilj time što predstavlja Frederika kao nesposobnog da sagleda moralne i političke implikacije njegovih zakona.⁴³³ Ipak, paralela koju daje između Frederikovih zakona i zakona Velike Britanije prema američkim kolonijama ukazuje na to da Frenklin razume njihovu nepravdu. U *Ukazu pruskog kralja* prvo saznajemo da narator ne razume zašto su Englezi pasivni i ne reaguju na opresivne pruske zakone, da bi odmah zatim izjavio kako se Engleska tim zakonima povinuje zbog osećaja obaveze. U poslednjem pasusu Frenklin predstavlja ranije naivnog sagovornika, koji je sada užasnut Frederikovom izjavom da su njegovi zakoni zasnovani na onima kojima Engleska vlada Irskom i američkim kolonijama. Sagovornik na kraju ističe da je nemoguće poverovati da bi ljudi koji su poznati po svojoj ljubavi prema slobodi, koji su mudri, liberalni u osećanjima i pravedni prema komšijama, tretirali sopstvenu decu na tako tiranijski način, a sve zbog sitnog profita.⁴³⁴

5.2. Bendžamin Frenklin i američka nezavisnost

Frenklin se 1775. godine sa šezdeset pet godina vratio u Filadelfiju. Tu ga je dočekalo zasedanje Drugog kontinentalnog kongresa na kojem su predloženi njegovi *Članovi o konfederaciji i trajnoj uniji kolonija Severne Amerike (Articles on Confederation and Perpetual Union for the United Colonies of North America)*.⁴³⁵ Na osnovu njih kolonisti bi imali pravo da objavljuju rat, da sklapaju saveze, regulišu trgovinu i unutrašnje poslove. On je smatrao da će ovaj njegov predlog dovesti vremenom do toga da Velika Britanija povuče sve parlamentarne zakone i da nadoknadi

⁴³³ *Ibid.*, p. 702.

⁴³⁴ *Ibid.*, p. 703.

⁴³⁵ B. Franklin, "Proposed Articles of Confederation", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 730-733.

kolonijama za nasilje na američkom kontinentu. Uprkos tome što je smatrao mogućim to da Velika Britanija obnovi prijateljske veze sa američkim kolonijama i prihvati uslove iz ovih članova, Frenklin se u tom periodu sve više priklanjao revolucionarnom pokretu i razmišljao o stranim saveznicima, kao i o kolonijalnoj valuti. S tim mislima, Frenklin je već 1776. godine otišao u Francusku u potrazi za saveznikom u trgovini, ali i saveznikom u sukobu sa Velikom Britanijom, koji je već bio izvestan.⁴³⁶

Za Francuze, Frenklin je bio simbol čoveka koji je voleo ljudski rod i bio njegov prijatelj. Francuzi su bili toliko oduševljeni njime, da su bili ubeđeni da je on čovek koji će uspeti da povрати zlatno doba Francuske. Po pitanju savezništva, Francuzima lično je išlo u korist da ga prihvate, jer bi to značilo prekidanje njihovih veza sa Velikom Britanijom, nezavisnost kolonija i slobodno tržište, što je sve vodilo ka slabljenju moći velike imperije starog kontinenta. U junu 1781. godine, kongres je postavio Frenklina, Džona Džeja, Henrija Lorensa i Tomasa Džefersona za pomoćnike u pregovorima za mir. Frenklin je u to vreme radio kao komesar u Francuskoj i razgovarao je sa Ričardom Osvaldom. On je tražio da Velika Britanija prizna svoju grešku, da ponudi odštetu i da im pored slobodnog tržišta ustupi Kanadu. Pored ovih uslova, imao je i neke osnovne, među kojima su bili i: potpuna nezavisnost, uspostavljanje granica i ograničavanje granica Kanade. Frenklin je u tom periodu bio zadužen i za dopremanje brodova sa robom do Amerike, za prilagođavanje cena, razmenu ratnih zarobljenika, preporuku vojnika za kontinentalnu vojsku, ali i za pisanje pisama i satira koje su govorile o brutalnostima rata i o pohlepi britanske vlade. Frenklinova pisma tokom dužeg niza godina pokazala su izuzetan kvalitet i veštinu jezičkog izražavanja, pa ga s pravom kvalifikuju za titulu "najboljeg pisca pisama svih vremena".⁴³⁷ Među brojnim pismima koje je napisao dok je bio u Francuskoj mogu se izdvojiti dva koja oslikavaju njegove izuzetne jezičke sposobnosti.

Prvo među njima je pismo njegovoj ćerki Sari (Sarah Bache), sa kojom je pričao o umnožavanju medaljona sa njegovim likom. On joj je objašnjavao da su oni dostupni u različitim veličinama. U ovom opisu medaljona, Frenklin je pokazao svoju opsednutost materijalnom kulturom. Pošto je do detalja objasnio kako će medaljoni

⁴³⁶ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, p. 118.

⁴³⁷ M. C. Tyler, *The Literary History of the American Revolution, 1763-1783*, p. 1: 13.

izgledati, počeo je da razmišlja o tome kakva će posledica postojanja tih medaljona biti. Lično je smatrao da će ovi medaljoni učiniti njegovo lice opšte poznatim svima u svetu.⁴³⁸

Njegovo drugo pismo je bilo upućeno Džordžu Vašingtonu 1780. godine i u njemu je pisao o tome kako zamišlja Ameriku nakon revolucionarnog rata. Njegove reči su zvučale kao reči nekoga ko je želeo da pruži podršku i ohrabri Vašingtona, koji je u tom trenutku bio usred revolucionarnog sukoba. Opisujući kako će Sjedinjene Američke Države napredovati nakon rata, on je u ovom pismu izrazio svoj optimizam za vreme koje je dolazilo.⁴³⁹

Njegov veliki književni doprinos tokom boravka u Francuskoj bez sumnje predstavljaju i satire kojima je, iako je bio daleko od ratnih dešavanja, pokušavao da pokaže svom narodu da je uz njega i da će zajedno pobediti.

*Prodaja Hesijanaca (The Sale of the Hessians)*⁴⁴⁰ govori o pohlepi grofa Šaumberga, koji je obezbeđivao englesku plaćeničku vojsku, i o tome kako je Vašington kod Trentona uhvatio oko 1 000 Hesijanaca. Ova satira ima oblik ličnog pisma, pa možda iz razloga što je Frenklin imao dugu reputaciju pisca istih, on odlično kontroliše svoje stavove u njoj. Iako je Šaumbergovo pismo Hohendorfu, komandantu hesijskih vojnih jedinica u Americi, uglavnom govorilo o vojnim temama, on se upušta na momente u priče kojima otkriva ili skriva svoj pravi karakter. On otkriva koliko je bezosećajan prema ljudskom rodu i otkriva svoju pohlepu, pa je zbog toga prinuđen da je u nastavku pisma opravdava ili pokušava da je prikrije. Na početku saznajemo da Šaumberg odgovara na Hohendorfovo pismo posle dva meseca, jer je bio u Napulju, kada je pismo stiglo u Rim. On pokušava da uđe u lik onoga što bi stvarno trebalo da predstavlja, a što mu je u tom trenutku jako teško, jer je zaokupljen italijanskim operama. Počinje pismo govoreći kako su Hohendorfove trupe bile sjajne kod Trentona i da se njihova hrabrost vidi u tome što je poginulo 1 605 od 1 950 Hesijanaca. Podseća Hohendorfa da je veoma važno da prati instrukcije, jer su se Britanci žalili da je u listu poginulih ljudi uključio i povredene. Naglašava mu da ne sme da pruži pomoć

⁴³⁸ B. Franklin, "Benjamin Franklin to Sarah Bache, June 3, 1779", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 1008-1011.

⁴³⁹ B. Franklin, "Benjamin Franklin to George Washington, March 5, 1780", in *Ibid.*, pp. 1019-1020.

⁴⁴⁰ B. Franklin, "The Sale of the Hessians", in *Ibid.*, pp. 917-919.

povređenima, jer nepružanje pomoći njima može biti samo poklon, pošto je, po njegovim rečima, bolje umreti nego živeti a ne biti vojnik. On već u narednoj rečenici pokušava da ublaži ono što je rekao, pa, pokušavajući da ne zvuči nehumano, kaže da to ne znači da povređene treba ubiti, već da treba sugerisati hirurzima da su bogalji uvreda za njihovu profesiju i da ih je zato bolje pustiti da umru. Nastavlja pismo pozivajući se na čast i slavu koja je nekada karakterisala rat i time želi da se rukovode vojnici, sve u nadi da će tako što pre poginuti. Poručuje im da je slava najvažnija i da je u tome pravo bogatstvo. Na taj način uspeva da prikrije svoje pravo lice čoveka koji bi zbog novca sve napustio. Pretvarajući se da zaista želi slavu od smrti u ratu, on zamišlja sebe kao Leonidasu koji se borio kod Termopila i kaže da se niko od 300 vojnika koji su branili Termopil nije vratio i izjavljuje da bi bio srećan kada bi to mogao da kaže za njegove Hesijance. Sve ono što je rekao u pokušaju da se opravda još više ga osuđuje, a njegova molba i opravdanje što mora da bude u Evropi kako bi primio platu i poslao novac regrutima govori o tome da je njegov pravi motiv profit. On se zato nada da će mladi momci doneti više novca od odraslih ljudi, jer će zbog nedostatka iskustva pre poginuti. Na kraju, on više i ne pokušava da sakrije svoje motive i izjavljuje da se njegov put u Italiju isplatio zbog toga što je u Italiji velika smrtnost vojnika.

*Dodatak Bostonskoj nezavisnoj hronici (Supplement to the Boston Independent Chronicle)*⁴⁴¹ objavljen 1782. godine govori o brutalnostima britanskih vojnika u Americi. Frenklin je ovom satirom hteo da posrami Britance, pa je do detalja opisao dešavanja. Struktura dela je malo kompleksna, jer je to odlomak iz pisma britanskog kapetana Geriša (Gerrish), koje je okvir za pismo britanskog vojnika Džejmsa Kraufurda (James Craufurd) Haldimandu (Haldimand), guverneru u Kanadi. Kraufurdovo pismo sadrži pismo Konejogačija (Conejogatchie), koji traži od guvernera da uloži peticiju kralju Džordžu za pomoć Indijancima. Četvrto pismo, ili bolje rečeno mišljenje, je pismo novinara koji se poziva na prethodno izdanje časopisa i komentariše raspoređivanje plena koji je sada u vlasništvu vojske Nove Engleske, a o kojem Geriš piše. Frenklin je na ovaj način imao mogućnost da sagleda britanske, indijanske, kanadske i američke reakcije na dešavanja u ratu. Geriš u svom pismu ističe da iako su Amerikanci u početku bili srećni jer su uspeali da zaplene pakete koje je Seneka

⁴⁴¹ B. Franklin, "Supplement to the Boston Independent Chronicle", in *Ibid.*, pp. 956-964.

(Senecas) poslao Haldimandu, a koji je trebalo da ih pošalje u Englesku, oni su bili zaprepašćeni kada su u osam paketa našli ljudske skalpove.⁴⁴² Geriš onda uvodi Kraufurdovo pismo, koje je zapravo samo popis 750 osušenih i ofarbanih skalpova.⁴⁴³ Da bi postigao željeni cilj sramoćenja Britanaca, Frenklin čini da Kraufurd ne bude uopšte svestan toga kakav će to uticaj ostaviti na Haldimanda i kralja Džordža o tome da Indijanci ubijaju nedužne farmere, žene i decu. On tako potpuno ravnodušno govori o razlikama među njima i o načinu na koji su ubijeni. Konejogačijev govor predstavlja, s druge strane, Indijance kao žrtve rata i ujedno govori o Frenklinovoj nameri da ne kritikuje Indijance kao divljake, već da osudi britansku eksploataciju tog divljaštva. Konejogači kaže da šalje ove poklone britanskom kralju i da se nada da će ga oni uveriti u to da su mu Indijanci odani u uništavanju njegovih neprijatelja. U nastavku pisma Konejogači kaže da su ratom isterani iz svojih domova i da ih britanski trgovci eksploatišu povećanjem cena, da su suočeni sa propašću i uništenjem i da mole za zemlju, ali i za ćebad i odeću pre nego za puške koje dobijaju od Engleske.⁴⁴⁴ Geriš kaže kako su američki vojnici prvo nameravali da obese tela u parku Svetog Džejmisa, kako bi na taj način uticali na kraljevu savest. Međutim, novinar objašnjava da su Bostonci, videvši ove skalpove, ipak odlučili da ih pošalju u odvojenim paketima kralju, kraljici, gornjem i donjem domu parlamenta i biskupima.⁴⁴⁵ Činjenica da je Frenklin hteo da izvrši uticaj na članove kraljevske porodice, ali i na članove sveštenstva govori u prilog njegovoj podjednakoj osudi i crkve i države. U drugo izdanje ove satire uključeno je i pismo gusara Džon Pol Džonsa (John Paul Jones) gospodinu Džozefu Jorku (Joseph York), britanskom ambasadoru u Holandiji.⁴⁴⁶ Ovo je više privatno pismo u kojem Džons brani svoje učešće u ratu. Njegove glavne karakteristike su prvo način na koji odbacuje optužbu da je gusar, a zatim to što opravdava izbijanje revolucije razlozima u čijoj se osnovi može razaznati vigovska ideologija. On daje definiciju gusara i kaže da su oni neprijatelji čovečanstva, a da je on lično neprijatelj Engleske. Pošto je Engleska tražila da oduzme prava kolonista na njihovo vlasništvo i to bez njihovog pristanka i uz oružani napad, ona vodi gusarski rat, a sami Britanci su takođe gusari. Podsećajući na priču o Robinu Hudu i o tome kako se u Engleskoj slave njegova

⁴⁴² *Ibid.*, p. 957.

⁴⁴³ *Ibid.*, pp. 957-958.

⁴⁴⁴ *Ibid.*, p. 959.

⁴⁴⁵ *Ibid.*, p. 960.

⁴⁴⁶ *Ibid.*

dela, on kaže kako je Engleska da bi opravdala reputaciju, izazvala rat i opravdala pljačku američke imovine kroz parlamentarne zakone, koji su krađu učinili legalnom.⁴⁴⁷ Džons onda počinje da opravdava revoluciju podsećajući gospodina Džozefa na Hamdenovu tužbu protiv kralja Čarlsa I i na činjenicu da ono što kralj Engleske nema pravo da zahteva, to njegov podanik ima pravo da odbije. On zatim nabroja nepravde kralja Džordža III prema američkim kolonistima i navodi kako je on izneverio lojalnost njima. Pri kraju on još kaže kako je vladavina kralja Džordža III najgora vladavina u istoriji čovečanstva i poredi ga sa Neronom, jednim od najvećih tiranina, kojeg čak smatra i boljim od Džordža.⁴⁴⁸

Ovo su samo neka od dela koje je Frenklin objavljivao tokom revolucionarnog rata. Iako postoji veliki kontrast između Frenklinovog ekonomskog i društvenog statusa nakon kriznog revolucionarnog perioda i vizije Amerike koju je dao u ovim delima, ta činjenica ne čini ovu viziju neistinitom, jer oslikava generalni trend, ali i vrednosti demokratskog agrarnog društva.

5.3. Autobiografija

Frenklin je rad na *Autobiografiji* započeo u Engleskoj, u sred revolucionarnih nemira, između donošenja Zakona o pečatima i proglašenja nezavisnosti. Vraćajući se na komentare pamfleta koje je davao na marginama, treba pomenuti i da je prva verzija *Autobiografije* bila ispisana na papirima presavijenim na pola, pa je Frenklin tako svoju prvu verziju ispisivao u levoj koloni, dok bi u desnu ubacivao izmene i komentare nastale tokom pisanja. Te revizije i komentare možemo takođe posmatrati i čitati kao i komentare na marginama drugih dela. Frenklin je pisao *Autobiografiju* sve do svoje smrti 1790. godine, pa se s obzirom na činjenicu da delo nije završeno, ovo smatra ujedno i njegovim poslednjim delom. To zapravo nije tačno, jer ovo delo pripada po kontekstu njegovim političkim i društvenim aktivnostima od kraja sedamdesetih i početka osamdesetih godina XVIII veka.⁴⁴⁹ Iako nosi naziv *Autobiografija*, pa bi shodno naslovu trebalo očekivati isključivo priču o njegovom životu i delu,

⁴⁴⁷ *Ibid.*, p. 961.

⁴⁴⁸ *Ibid.*, p. 963.

⁴⁴⁹ K. J. Hayes, *Benjamin Franklin*, p. 443.

Autobiografija je zapravo odbrana američkog načina života. Podaci o njegovom životu su samo u svojstvu dokaza šta sve ljudi mogu uraditi i postići u Americi ukoliko pravilno iskoriste sve prilike koje im se pruže. On u *Autobiografiji* daje prikaz jednog novog čoveka, čiji jedinstveni karakter i ponašanje čine da granice u klasama ljudi nestanu. On je isti čovek i kada radi nešto u svojoj radionici i kada nešto izučava. Objašnjavajući svoju fasciniranost, koja traje još od ranog detinjstva, radnicima i načinom na koji koriste svoj alat, on uspeva da izbriše naizgled neizbrisivu razliku između džentlmena i radnika. Naime, on kaže da je pažljivim posmatranjem radnika naučio kako sam da obavi neke kućne poslove, kada nije bio u mogućnosti da pozove majstora.⁴⁵⁰ Ovakav duh radničke klase, koji je pokazao i na sopstvenom primeru, postao je jedan od glavnih pravaca američke kulture. On se nije samo zadržao na tome, već je iskoristio praktično znanje koje je imao da konstruiše neke jednostavnije mašine za izvođenje električnih eksperimenata. U to vreme su se naukom bavili i to amaterski samo neki od, kako kaže, "virtuoznih džentlmena". Razbio je tu barijeru između klasa time što je pokazao kako mu je upravo poznavanje nekih radničkih alata i tehnika omogućilo da se bavi naukom.

Mogućnost prevazilaženja razlika u društvenim klasama Frenklin je pokazao i na primeru obrazovanja. Naime, obrazovanje je nekada služilo upravo da napravi razlike u klasama. Ipak, on je pokazao da čovek bez obzira iz koje društvene klase potiče može sam da se obrazuje. On daje svoj lični primer da je kao dete voleo da čita i da je sav novac koji je imao trošio na kupovinu knjiga. Dajući popis knjiga koje je pročitao i postao to što jeste, on zapravo daje čitaocima program učenja koji svako može samostalno da prati i postane uspešan, kao što je on sada.⁴⁵¹

Prema navodima novoistoričara Majkla Vornera u studiji *Pisma rane republike*, kada je Frenklin počeo da piše *Autobiografiju*, bila je očigledna njegova želja da odloži sukob. Predstavljajući Frenklinov život kao alegoriju američkog nacionalnog iskustva, *Autobiografija* je priča o savladavanju jezika pojedinca, ali i nacije. Frenklin je shvatio da je jezik sistem vrednosti i veza kao i nešto čime je morao da ovlada da bi dobio individualnost. Tako su se i američke kolonije borile retoričkim tvrdnjama da bi dobile autonomiju. On je sopstvena razmišljanja o jeziku i govoru pretvorio u nacionalna

⁴⁵⁰ B. Franklin, "Autobiography", in *Benjamin Franklin: Writings*, p. 1317.

⁴⁵¹ *Ibid.*, pp. 1318-1322.

pitanja, a svoj tekst *Autobiografije* je povećao i prilagodio ga celoj naciji. Tako su njegovi lični zaključci postali program za celu Ameriku.⁴⁵²

Frenklin je izbegavao da piše o revoluciji. Njegov tekst se prekida događajima iz 1757. godine. Neki od istraživača Frenklinovog života i dela tvrdili su da je to zbog toga što je Frenklin umro pre nego što je stigao da završi tekst. Ipak, ovo nije dobro objašnjenje, već samo izgovor koji je i sam Frenklin više puta pomenuo u tekstu.⁴⁵³ Moglo bi se, s jedne strane, reći da je Frenklin umro pre nego što je mogao da napiše više, jer je zaista pisao četvrti deo na samrtnoj postelji. Ipak, prethodni period, period revolucionarnog rata, kada je bio opterećen brojnim obavezama, nije ga sprečio da piše i objavljuje pisma, pamflete, eseje i naučne izveštaje. Takođe ga nije sprečio ni da se viđa sa prijateljima. Iz tog razloga se postavlja onda pitanje zašto je stalno odlagao pisanje tog dela *Autobiografije*, kada je sigurno da je ovaj period imao veliki uticaj na njega. Na osnovu drugog objašnjenja, tekst *Autobiografije* je tražio od postrevolucionarnog društva ograničenja na nerevolucionarne teme. Iz tog razloga se borba za nezavisnost ne pominje u tekstu, ali ono što se svakako pominje je Frenklinov program za institucije, za koje je verovao da će ustanoviti novo tlo za društvenu povezanost, koja je u kontrastu sa društvenim raspadanjem koje je donela revolucija. Frenklin je počeo sa pisanjem prvog dela 1771. godine i narednih dvadeset godina je proveo pokušavajući da završi tekst, ali su mu pažnju uvek odvlačila neka druga dešavanja. Još jedno objašnjenje se može naći u tome što je tokom tog perioda, svojoj karijeri pisca pridružio i karijeru diplomate. Ipak, s obzirom da je glavno polazište Frenklinovog teksta to da je Frenklin reprezentativni lik čiji život stoji u alegorijskom odnosu sa istorijskim kretanjem nacije, njegovo odbijanje da piše o revoluciji, koja je i dovela do rađanja nacije, donelo mu je veliki problem. Postavlja se pitanje kako je mogao da se identifikuje sa Amerikom ukoliko je tada bio u Engleskoj pokušavajući da spreči revoluciju, a onda kada u tome nije uspeo i kada je rat počeo, otišao u Francusku pokušavajući da ga završi. Kako je mogao sebe da smatra reprezentativnim likom kada je toliko sumnjao u neophodnost revolucije? To što je smatrao da revolucija nije neophodna, bilo je jednim delom i zbog nekih drugih okolnosti. Naime, njegov sin, Vilijam Frenklin, je bio lojalista. Njegova

⁴⁵² M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, p. xiii.

⁴⁵³ C. Looby, *Voicing America: Language, Literary Form and the Origins of the USA*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 1996, pp. 100-101.

uloga u politici Filadelfije, u periodu pre izbijanja revolucije, činila je takođe njegov status revolucionara komplikovanim. Njegove aktivnosti tokom tog perioda opisivale su ga kao odanog podanika krune. Ništa od ovoga ne baca sumnju na njegovo kasnije priklanjanje patriotama, ali pokazuje da je tokom pisanja *Autobiografije* njemu bilo veoma teško da sebe pokaže kao reprezentativnu ličnost tog perioda, kada je u određenim trenucima bio "nerepresentativna" ličnost nacije, koja je rođena revolucijom. Njegov tako komplikovan odnos prema revoluciji bez sumnje je uticao i na nedostatke njegove *Autobiografije*.⁴⁵⁴

Još jedno pitanje koje proističe iz ovakvog hronološkog sklopa *Autobiografije*, čiji se tekst prekida sa 1757. godinom, i koji do tada govori uglavnom o kolonijalnim dešavanjima, je zašto bi život kolonijalnog Amerikanca postao program za život nezavisne američke nacije. Odgovor na ovo pitanje takođe nije jednostavan. Postrevolucionarna Amerika i njeno društvo žudeli su za modelom nerevolucionarnog ponašanja. Tako je devedesetih godina XVIII veka, Frenklinova *Autobiografija*, postavši svima dostupna, imala više namena. U godinama koje su usledile, godinama rađanja nacije, ta ista nacija nije lako mogla da kontroliše pojedinačne sile koje je tokom rata stimulisala i ohrabivala. Revolucija je donela i nova očekivanja o društvenoj jednakosti i slobodi pojedinaca, a ova očekivanja se nisu odmah mogla ostvariti. Oni koji su bili manje jednaki sa drugima, postali su u međuvremenu nestrpljivi i frustrirani. Očekivali su da će revolucija doneti smanjenje poreza, povraćaj ekonomskih privilegija, ali pošto se ništa od toga nije dogodilo, oni koji su se nekada borili za revoluciju bili su nezadovoljni. Frenklinova *Autobiografija* ih je tada naučila da budu strpljivi i predložila im je posebne načine za izbegavanje društvenih konflikta, onda kada je postojala mogućnost da oni izbiju.⁴⁵⁵

Kada je 1771. godine Frenklin napisao prvi deo *Autobiografije*, on je već bio proslavljen naučnik i državnik, ali 1782. godine, kada je insistirano da ovo delo završi, on je za Evropu bio simbol Amerike i nacije koja se rodila tokom prethodnog rata. Izdavač prvog dela *Autobiografije*, Bendžamin Vogan (Benjamin Vaughan), smatrao je da bi ova Frenklinova životna priča mogla dovesti do ponovnog uspostavljanja prijateljskih angloameričkih odnosa, jer će i Britanci, kada budu zavoleli delo jednog

⁴⁵⁴ *Ibid.*, pp. 124-128.

⁴⁵⁵ *Ibid.*, pp. 130-131.

Amerikanca, pojedinca, polako početi da misle dobro o celoj zemlji. Tako će i Amerikanci, kada budu videli engleske reakcije, početi da misle dobro o Engleskoj.⁴⁵⁶ Ipak, kada je počeo ponovo da piše 1784. godine, čini se da je pisao kao drugačiji čovek. Iz tog razloga njegovu *Autobiografiju* koja ima četiri dela možemo podeliti u dva dela ili dve knjige. Prva knjiga bi tako obuhvatala prvi deo, napisan pre rata, a druga bi obuhvatala drugi, treći i četvrti deo, koji su pisani posle rata i u različitim periodima. Vogan je želeo da Frenklinova *Autobiografija* zaokruži važan period rađanja američke nacije i smatrao je da taj posao ne treba ostaviti nekom drugom, već da je Frenklin prava osoba za to.⁴⁵⁷ Međutim, Frenklin je živeo u sadašnjosti i za budućnost, tako da se četvrta knjiga i završava sa podacima o njegovom životu do 1757. godine.

Prvi deo se smatra najvažnijim i daje ukratko podatke o Frenklinovoj porodici, njegovom detinjstvu i mladosti do dvadeset četvrte godine. Ovaj deo *Autobiografije* ima oblik pisma upućenog njegovom sinu.⁴⁵⁸ U ovom "pismu" Frenklin, birajući epizode iz sopstvenog života, predstavlja vrednosti i emocije tipično američkog načina života. U želji da uputi svog sina, ali i buduće generacije uopšte u to kako da budu uspešni, Frenklin proživljava kroz ovaj prvi deo ponovo svoj život, počev od mladosti u Bostonu, svog neformalnog obrazovanja i prvog iskustva u štampariji. On ističe da je želeći slobodu i nezavisnost mišljenja i izražavanja otišao od svog oca i brata, u čijoj je štampariji radio, od skupštine Bostona, koja je smatrala njegova verska ubeđenja i njegove satire uvredljivim i zaustavio se u Njujorku, gde je jedino imao svoj zanat i mogao da se osloni samo na njega. Da bi dramatisovao kontrast između svog detinjstva, koje nije mnogo obećavalo, i kasnijeg uspeha, Frenklin opisuje svoj dolazak u veliki grad, neugledan izgled, usamljenost i finansijsku zavisnost. Iako tada još uvek nije dostigao pravo bogatstvo, on je saznao način da ga dobije. Po tome se ovaj prvi deo razlikuje od ostalih, jer postavlja model za uspeh u Americi, definiše američki duh i ujedno slavi i sudi američkom narodu. Dok prvi deo sadrži skoro svu moć i značenje cele *Autobiografije*, poslednja tri dela tj. "druga knjiga" sadrže veći deo njenog šarma. U ovom delu su dati opisi nekih evanđelista, Frenklinov opis velikog buđenja, analiza pensilvanijskih kveкера, kao i opis njegovih naučnih eksperimenata. Jasna je

⁴⁵⁶ B. Franklin, "Autobiography, Part Two", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 1374-1379.

⁴⁵⁷ *Ibid.*, p. 1377.

⁴⁵⁸ B. Franklin, "Autobiography, Part One", in *Ibid.*, pp. 1309-1372.

Frenklinova didaktička namera u prvom delu već onda kada u pismu sinu Vilijamu kaže da svi ljudi vole da imaju male anegdote iz života svojih predaka i da on upravo namerava da mu otkrije neke iz svog života. Dok je pisao *Autobiografiju*, on se kao i ranije, dok je radio kao novinar, suočio sa problemom pronalaženja prave forme za svoje savete. On je zato odlučio da skrene pažnju sa sebe na likove čija su iskustva davala savete. Tako na primer, da bi iskritikovao svoje komšije zbog klizavih hodnika, on bi uveo u svoj tekst starijeg čoveka koji je bio ljut zbog toga što je pao na led. Prvi deo *Autobiografije* ima kao princip svoje strukture niz kontrastnih likova. Frenklin svoju priču o uspehu smešta u kontekst neuspeha. Likovi su izabrani i predstavljeni na način da prikazuju posebne mane, koje je Frenklin hteo da istakne kao opasne za mlade ljude.

Frenklinovo mišljenje o ljudskoj moralnosti bilo je takvo da je smatrao da iako je čovek nesavršen na zemlji, on se može popraviti stalnim i iskrenim nastojanjima.⁴⁵⁹ Razmišljajući upravo o ovome, on je počeo sa pisanjem svoje knjige *Umetnost vrlina* (*Arts of Virtue*), koja je trebalo da predstavi model za usvajanje novih vrlina. Drugi deo *Autobiografije*, koji je objavljen 1784. godine, uglavnom govori o čuvenom Frenklinovom "Projektu moralnog usavršavanja", u kojem Frenklin veselo priznaje sopstveni neuspeh u moralnom savršenstvu, koje je smatrao neophodnim za ljudsku sreću.⁴⁶⁰ Frenklinov način da čovek postane bolji predstavlja tabelu od trinaest vrlina među kojima su: uzdržljivost, pravednost, odlučnost, skromnost, red, marljivost, iskrenost, umerenost, ćutljivost, urednost, smirenost, čednost i poniznost.⁴⁶¹ On stavlja masku filozofa i daje uputstva o društvenim i verskim vrednostima svojih trinaest vrlina i pri tom kaže da je onaj mladi čovek, koji pokušava da pobedi sva zla u ovom svetu, naivan i arogantan. Pokušaj da se dođe do moralnog savršenstva je po njegovim rečima toliko težak, da bi svaki dobar čovek trebalo da dozvoli sebi nekoliko grešaka. Pošto ni sam nije imao uspeha u tome da usvoji sve ove vrline odjednom, Frenklin je odlučio da se skoncentriše na svaku od njih pojedinačno, sve dok ne ostvari svoj cilj. On je tako odlučio da svakoj od vrlina posveti jednu nedelju, a plan je bio da za trinaest nedelja

⁴⁵⁹ J. A. Sappenfield, *A Sweet Instruction: Franklin's Journalism as a Literary Apprenticeship*, Illinois: Southern Illinois University Press, 1973, pp. 183-184.

⁴⁶⁰ B. Franklin, "Autobiography, Part Two", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 1373-1394.

⁴⁶¹ *Ibid.*, pp. 1384-1385.

prođe ceo ciklus i da ovaj isti metod ponovi četiri puta godišnje. Vremenom je postajao sve bolji i imao je sve manje grešaka, pa je isti metod ponavljao jednom godišnje.⁴⁶²

Brojni književni kritičari su ovaj Frenklinov metod posmatrali na različite načine. Tako je na primer D. H. Lorens smatrao da je ovo najuvredljiviji deo *Autobiografije* i da on pokazuje Frenklinovo površno poznavanje ljudske prirode. Iako je Lorens, kao i Frenklin, verovao da moralnost ima korene u ljudskoj prirodi, njegovo razumevanje ljudske prirode je bilo potpuno drugačije. Lorens je smatrao da je duša čoveka "tamna šuma" i da se sastoji od različitosti, pa da se shodno tome ne može poboljšati, kako je mislio Frenklin.⁴⁶³

S druge strane, Dejvid Levin je prvi video elemente samokritike u ovom Frenklinovom tekstu. On je primetio elemente ironije u načinu na koji je Frenklin opisivao svoj projekat, u njegovoj "borbi" i "osvajanju."⁴⁶⁴ Ovaj deo po njegovom mišljenju ujedno predstavlja i najvažniji deo druge "knjige".

U trećem i u četvrtom delu, koje je Frenklin pisao od 1789. do 1790. godine, on govori o političkoj karijeri, eksperimentima i projektima od 1731. do 1757. Ova dva dela, u kojima upoznajemo Frenklina već kao uspešnog građanina, pokazuju status koji može imati svaki Amerikanac koji isprati Frenklinov program moralnog savršenstva. Ovi delovi upućuju dalje omladinu kako da sprovodi projekte, formira partnerstva, podučava jezik i sl., ali Frenklin u njima ništa ne govori o svojoj ulozi tokom revolucionarnog rata. Većina priča iz drugog dela su zapravo anegdote, kroz koje ilustrovano saznajemo principe njegovog metoda. Takva je na primer njegova priča o izboru u službenika skupštine Pensilvanije 1736. godine. On navodi da je prve godine izabran bez i jednog glasa protiv. Ipak, naredne godine, njegovom izboru se protivio jedan član koji je bio za nekog drugog. On kaže da je bez obzira na to izabran, ali da mu se nije sviđala opozicija ovog bogatog i obrazovanog čoveka, koji će vremenom postati veoma uticajan. Shvatio je da nije dobra ideja odati mu poštovanje kako bi dobio njegovu naklonost, već da je bolje da i u ovoj situaciji primeni svoj metod. Pošto je

⁴⁶² *Ibid.*, pp. 1387-1390.

⁴⁶³ O. Seavey, "Benjamin Franklin and D. H. Lawrence as Conflicting Modes of Consciousness", in G. Buelens, E. Rudin, *Deferring a Dream: Literary Sub-Versions of the American Columbiad*, Boston: Birkhäuser Verlag, 1994, pp. 60-80.

⁴⁶⁴ D. Levin, "The Autobiography of Benjamin Franklin: The Puritan Experimenter in Life and Art", *Yale Review*, Vol. 53, 1964, pp. 272-273.

saznao da taj čovek ima veoma retku i vrednu knjigu u svojoj biblioteci, on mu je napisao poruku u kojoj ga je zamolio da mu knjigu pozajmi. Posle nedelju dana, Frenklin je vratio knjigu čoveku s porukom u kojoj mu je izrazio svoju zahvalnost. Kada su se naredni put sreli u skupštini, oni su imali veoma prijatan razgovor i taj čovek je, po Frenklinovim rečima, od tada bio uvek spreman i rad da mu pomogne za šta god zatrebalo. Oni su vremenom čak postali i veoma dobri prijatelji. Frenklin završava ovu anegdotu rečima kako je mnogo bolje povući se od čoveka, nego ga mrzeti, i u susret će vam pre izaći neko ko vam je jednom pomogao, nego neko koga ste na to naterali.⁴⁶⁵

Čovek o kojem je u ovoj anegdoti pričao bio je Ajzak Noris (Isaak Norris), bogati kvekerski trgovac, vođa antivlasničke frakcije i Frenklinov dugogodišnji prijatelj i saradnik. Iako ova priča ima isključivo za cilj da pokaže vrednost njegovih principa, ona nam nagoveštava i to da je istorija Pensilvanije mogla da bude potpuno drugačija da je netrpeljivost između njih dvojice potrajala. Tako je jedan važan istorijski događaj prikazan na način koji je zapravo sakrio njegovu važnost, što govori o tome da je Frenklin pridavao relativnu važnost istoriji.

Pitanje forme ovakvog Frenklinovog teksta *Autobiografije* dovelo je do polemike nekoliko važnih kritičara njegovog života i dela. Tako je na primer Robert Sajer (Robert Sayre) smatrao da Frenklinova *Autobiografija* nema neku posebnu formu.⁴⁶⁶ S druge strane, Levin i Džon Vilijam Vard (John William Ward) su smatrali da Frenklinov rukopis daje pravi opis ljudskog karaktera. Levin kaže da Frenklinova odluka da predstavi sebe kao radoznalog empiristu ga čini naivnim u filozofskom smislu i više materijalnim nego što to jeste. Vard citira Frenklinov kapacitet da odgovori na svaku situaciju u kojoj se nađe i da odigra ulogu koja se od njega očekuje.⁴⁶⁷ Čarls Senford (Charles Sanford) je pokušao da pokaže da je Frenklin pozajmio strukturu svog dela kao i razmišljanja o dijalogu od Džona Banijana (John Bunyan). On kaže da je Frenklinova *Autobiografija*, kao njegov veliki duhovni napredak na zemlji, paralela Banijanovoj velikoj alegoriji.⁴⁶⁸ Podrobno istraživši književnu prirodu Frenklinove

⁴⁶⁵ B. Franklin, "Autobiography, Part Three", in *Benjamin Franklin: Writings*, pp. 1403-1404.

⁴⁶⁶ R. F. Sayre, *The Examined Self: Benjamin Franklin, Henry Adams and Henry James*, Princeton: Princeton University Press, 1964, p. 20.

⁴⁶⁷ J. W. Ward, "Who was Benjamin Franklin", in G. B. Nash, R. Schulz, *Retracing the Past: Readings in the History of the American People*, 2 Vols., New York: Harper and Row, 1990, p. 148.

⁴⁶⁸ C. L. Sanford, *Benjamin Franklin and the American Character: Problems in American Civilization*, Boston: D. C. Heath, 1955, pp. 64-73.

Autobiografije, ova četvorica kritičara su zaključila da je ovo delo istorijski važan artefakt.

Kada je Bendžamin Frenklin na nagovor izdavača prvog dela njegove *Autobiografije* nastavio da piše, započeo je taj posao potpuno svestan da nudi svetu reprezentativni tip Amerikanca. Prema navodima kritičara Džozefa Fihtelberga, pisma Bendžamina Vogana, koja je Bendžamin Frenklin uključio u tekst *Autobiografije*, u unutrašnjoj drami kompozicije teksta čine značajan zaokret od ličnog spisa – autobiografije do spisa koji predstavlja u celini savete upućene narodu mlade republike. Ovom promenom dolazi i do promene njegove čitalačke publike i njegovog obraćanja koje od "ti" i "tebi", iz prvog dela njegovog spisa, prelazi u "vi" i "vama". Čak se i priroda same proze menja, pa od spisa, koji, zamišljen nad svojim životom, posvećuje sinu, postaje dokumentarac o rađanju novog modela Amerikanaca.⁴⁶⁹

Pošto je bila namenjena za javnu upotrebu, njegova *Autobiografija* je davala primer mladim Amerikancima. Iz tog razloga *Autobiografija* nije obična priča o Frenklinovom životu, koju on namenjuje svom sinu, već Frenklin u pisanju ovog teksta igra jednu mnogo važniju ulogu – postaje Amerikanac.⁴⁷⁰ Postoje i razlike i sličnosti između ove dve "knjige" Frenklinove *Autobiografije*. Dok se prva ogleda u blagom tonu kojim se obraća svom sinu i otvoreno govori o svojim brojnim greškama, u drugoj "knjizi" on govori o četiri važne stvari: o osnivanju biblioteke, koja je važna zbog mogućnosti samostalnog obrazovanja, o važnosti i posvećenosti poslu, o društvenoj korisnosti religije i o trinaest pravila za upravljanje životom. To je ono što je važna razlika, dok se sličnost ogleda u tome što i u prvoj i u drugoj daje istu poruku – put ka uspehu. Ipak, priča ne govori o onom periodu kada je taj uspeh stvarno usledio, već se zasniva na raznim primerima. Zbog toga se može reći da ovo i nije prava priča o uspehu, već o odrastanju i karakternom razvoju čoveka, Amerikanca. Postavlja se pitanje kada je stvarno nastao taj lik. Dobro je početi sa proučavanjem godina koje je Frenklin proveo u Francuskoj, pred kraj revolucije. Tada je napisao prve stranice druge

⁴⁶⁹ J. Fichtelberg, "The Complex Image: Text and Reader in the *Autobiography* of Benjamin Franklin", *Early American Literature*, Vol. 23, No. 2, University of North Carolina Press, 1988, pp. 202-203.

⁴⁷⁰ J. W. Ward, "Benjamin Franklin: The Making of an American Character", in B. F. Barbour, *Benjamin Franklin: A Collection of Critical Essays*, New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1979, pp. 53-54.

"knjige" i bio je u mogućnosti da odmah oživi lik koji je stvorio. Bio je to lik jednostavnog demokrate, filozofa, kavaljera i dovitljivog sofiste.⁴⁷¹

Frenklinova karijera je dobar primer američkog karaktera, jer je veoma rano u istoriji Amerike on predstavljao odgovor na brze društvene promene. On je uspeo sam. Naučio je trinaest pravila kojima je osigurao uspeh i stvorio model za uspeh nacije koja se rađala. On je tipičan Amerikanac, jer njegova životna priča svedoči o nesigurnostima u vezi sa društvenim statusom koje karakterišu američko društvo, koje je u stalnom procesu promene. Postaviti zato pitanje: "Ko je Bendžamin Frenklin?" je isto kao i postaviti pitanje: "Ko je Amerikanac?". U društvu koje se stalno menja, različita interesovanja Bendžamina Frenklina predstavljaju samo njegov odgovor na te promene i pokušaj da sazna ko je.⁴⁷²

Frenklin u *Autobiografiji* nije ništa rekao o transformaciji od Engleza ka Amerikancima, što se smatra centralnim činom revolucije. On je na taj način porekao da je Bendžamin Frenklin Englez ikada postojao. Možda je razlog tome bilo to što je mnogo želeo da stvori novu naciju.⁴⁷³ Svi Amerikanci engleskog porekla morali su u određenom trenutku da izvrše pomenutu transformaciju ili da od nje odustanu, a samim tim i da odustanu od daljeg ostanka na američkom kontinentu. Patriote su tvrdile da su jedini pravi Amerikanci oni koji su izvršili pomenutu transformaciju. Međutim, ono što je činjenica je da je revolucija uništila raniju verziju Amerike i Amerikanaca. Frenklin je živio u svetu u kojem su srca i duše ljudi trebalo da budu promenjena, ali na njegovu veliku žalost, transformacija koja se dogodila u narednim godinama će samo podeliti ljude i razjediniti ih.

Bendžamin Frenklin, stampar, pronalazač i državnik, je, kombinujući svoj sjajan smisao za humor i prefinjen stil, stvorio neka od najznačajnijih dela revolucionarnog perioda američke književnosti. Ugledajući se na engleske esejiste Adisona i Stila ili satiristu Svifta, Frenklin je pisao i objavljivao svoja dela, često nadmašujući svoje uzore i proizvodeći književno kompleksnija dela.⁴⁷⁴ Počev od eseja potpisanih pseudonimom "Tišina zlata vredi", kojima brojni književni kritičari i beleže početak američke

⁴⁷¹ *Ibid.*, p. 55.

⁴⁷² *Ibid.*, pp. 60-61.

⁴⁷³ F. Pollard, *The Literary Quest for an American National Character*, New York: Routledge, 2009, p. 5.

⁴⁷⁴ M. E. Rucker, "Benjamin Franklin", in E. Emerson *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, p. 105.

književnosti, i koji su ismevali greške lokalnog stanovništva Bostona, do eseja iz pera "Amerikanusa", koji je svojim patriotizmom branio svoj narod od tiranije i nepravde, pa sve do poslednjih spisa, upućenim celom svetu, cilj Frenklinovih dela se pomera od lokalnog ka nacionalnom, da bi zavšio na internacionalnom, na ciljevima celog sveta. Po mišljenju Meri Ruker, jedne od istraživača Frenklinovog života i dela, ogroman književni opus kroz koji je Frenklin opisao svoja politička nastojanja čini ga osnivačem američke književnosti i ujedno osnivačem Sjedinjenih Američkih Država.⁴⁷⁵

Iako su se spisi nastali iz pera pamfletista – državnika često približavali standardima pravih književnih dela, ono što je bilo neophodno da se dogodi da bi američka nezavisnost bila potpuna je rađanje tipično američkih Miltona, Siffta, Poupa, Goldsmita i Vordsvorta. Naredno poglavlje govori o pokušaju prvih američkih pesnika da uzmu učešće u borbi za nezavisnost i da na jedan potpuniji način izraze snagu nacionalnog genija.

⁴⁷⁵ *Ibid.*, p. 124.

6. RAZVOJ POEZIJE U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA

Zaslugom novoistorijske kritike, u poslednjim decenijama XX veka, zabeleženo je veliko interesovanje za ponovno sagledavanje američke poezije nastale u periodu između 1770. i 1820. godine. Sve do skoro, jedini rival ideološki inspirisanim spisima tog perioda bila je poezija Filipa Frenoa. Ipak, poslednjih godina, kanon američke književnosti se proširio, pa je pored poezije Filipa Frenoa uključio i poeziju Frensis Hopkinsona, glasove mladih pesnika iz Konektikata, dela davno zaboravljenog lojaliste, Džonatana Odela, kao i poeziju prve pesnikinje afroameričkog porekla, Filis Vitli.⁴⁷⁶

6.1. Filip Freno

Pesnik, urednik, pomorski kapetan i farmer Freno je rođen u porodici francuskih Hugenota 2. januara 1752. godine u Njujorku.⁴⁷⁷ Njegov deda, farmer poreklom iz malog francuskog sela, je 1707. godine došao u Njujork, zbog tadašnjeg nesigurnog položaja protestanata u Francuskoj. Oženivši se Mari Morin, dobio je sina Pjera, Filipovog oca, kome je ostavio unosan pomorski posao i veliko imanje u Nju Džersiju. Filipovi roditelji su se na ovo imanje doselili 1762. godine. Tu je Filip provodio školske raspuste, kada nije bio u internatu u Njujorku. Ukoliko se izuzme njegov prirodni talenat, postoji nešto što se jedino može pripisati okruženju u kojem je proveo detinjstvo. Kada je napunio trinaest godina, upisao je latinsku školu u Penlopeu, gde je stekao obrazovanje o engleskim pesnicima, ali i o klasičnim autorima. Sa šesnaest godina Freno je primljen u Prinston, gde je tokom studija razvio talenat za kreativan rad. Ipak, najveći uticaj njegovog školovanja na Prinstonu ogleda se u tome što su ga godine koje je tamo proveo inspirisale da postane pesnik američke nezavisnosti. Naime, po odlasku iz mirnog sela Midlpoint u Nju Džersiju, Freno je ušao u svet uskovitlalih debata i konflikta, svet koji ga je naterao da stalno donosi političke odluke i iznosi stavove o religijskim i društvenim pitanjima. Kako je Medison u jednom susretu na

⁴⁷⁶ E. Elliott, *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, p. 161.

⁴⁷⁷ H. H. Clark, *Poems of Freneau*, New York: Hafner Publishing Co., 1927, p. xiv.

Prinstonu primetio, Freno je posedovao takve verbalne sposobnosti, uz um koji se nije dovodio u pitanje, da postane najopasniji protagonista bilo kog konflikta.

U prvim mesecima na koledžu, Freno je bio posvećen samo pisanju nekih privatnih pesama. Međutim, Prinston je bio kolevka vigovaca, pa je tako uticao na studente da već u ranom periodu razviju otpor protiv dominacije Velike Britanije. Politički stavovi i osećanja koja su sazrevala na Prinstonu navela su Frenoa, Medisona, Brekenridža, Henrija Lija i druge da 24. juna 1769. godine osnuju "Američko društvo vigovaca" ("American Whig Society").⁴⁷⁸ Ovo društvo je tako okupilo mlade ljude koji su se protivili engleskom ugnjetavanju američke slobode i koji su pod uticajem i samog upravnika Prinstona zastupali moralnu i religijsku odgovornost Amerikanaca i njihov otpor dekadenciji Velike Britanije. Moto društva je bio "Litterae, Amicitia, Mores"⁴⁷⁹ i samim tim nije ukazivao na to da bi društvo moglo da izazove probleme političke prirode. Pretpostavlja se da su mladi ljudi čekali pogodan trenutak da bi otkrili svoje prave ciljeve. Ovo društvo je cenilo književnost iznad svih drugih stvari, ili bar dok se nisu pojavile neke druge, koje su zaokupile veću pažnju članova.⁴⁸⁰ Na Prinstonu je ubrzo oformljeno još jedno društvo pod imenom "Klajozofsko društvo" ("Clisophic Society"), koje je postalo rivalsko "Društvu vigovaca". Članovi ovog društva nisu voleli Britance, iako su se članovi vigovskog društva često na to pozivali. Oni su ih nazivali torijevcima, a to je za članove ovog društva bila velika uvreda. Ubrzo je Prinston postao poprište oštih sukoba između dva kluba studenata. U ovom ratu Freno je zbog svog pesničkog talenta imao vodeću ulogu.⁴⁸¹ Već u prvim pesmama objavljenim u tom periodu Freno je dao sliku budućnosti Amerike. Pesma "Egipatske piramide" ("The Pyramids of Egypt") kao glavnu poruku nosi stav da ukoliko još uvek postoje oni koji sumnjaju u to da je Amerika ikada bila slobodna, istorija je ta ta koja je uvek dokazivala suprotno.⁴⁸² U satirama upućenim torijevcima iz "Klajozofskog društva", pesnik je često

⁴⁷⁸ *Ibid.*, p. xv.

⁴⁷⁹ prevod sa latinskog: "Pisma, Prijatelji, Karakter"

⁴⁸⁰ H. C. Cameron et al., *Addresses and Proceedings at the Celebration of the One Hundredth Anniversary of the Founding of the American Whig society, of the College of New Jersey*, Princeton, N. J., June 29th, 1869, Princeton: Stelle and Smith, 1871, pp. 6-23.

⁴⁸¹ N. F. Adkins, *Philip Freneau and the Cosmic Enigma: The Religious and Philosophical Speculations of an American Poet*, New York: New York University Press, 1949.

⁴⁸² P. Freneau, "The Pyramids of Egypt", in F. L. Patee, *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, Princeton: Princeton Historical Association, 1902, pp. 1: 25-30.

bio izuzetno oštar na rečima. Patriotski plamen koji je goreo njegovim stihovima bio je dovoljno realan i njemu i njegovim prijateljima.

Kada su vesti o sukobu između Britanaca i Amerikanaca stigle na koledž, većina studenata iz oba kluba izrazila je patriotske stavove. Studenti su kao i ostali kolonisti bili britanski državljani, a ne robovi. Za mnoge od njih je tako dogovor o obustavi uvoza bio izraz duha naroda.⁴⁸³ Njihov prezir prema onima koji su pokušali da izbegnu i prekrše taj dogovor je bio veliki. Kada su neki trgovci poslali pismo svojim kolegama u Filadelfiji, u kojem su tražili od njih da se ne obaziru na dogovor o obustavi uvoza, studenti oba društva su izrazili svoj protest tako što su javno spalili to pismo u dvorištu koledža.⁴⁸⁴

Politička dešavanja na Princetonu nisu sprečila Frenoa da usvoji dobro znanje o klasičnim autorima, koje je kasnije pokazalo veliki uticaj u svemu što je pisao. Kako su se dani na koledžu bližili kraju, Freno je sve više bio upućen u dešavanja u kolonijama i provodio mnogo vremena u pisanju. Pisma koju je objavio za kraj svojih studija nije imala mnogo toga vezanog za kulturu, ali je svakako pokazivala veliku povezanost sa aktuelnom političkom situacijom. Pisma "Amerika sve slavija" ("The Rising Glory of America")⁴⁸⁵ nastala je kao zajednički poduhvat Frenoa i Brekenridža povodom diplomatske proslave. Freno nije bio u mogućnosti da prisustvuje ovoj proslavi, pa je pesmu pročitao Brekenridž. On je odmah priznao da njegov udeo u nastajanju ove pesme nije bio veliki. Predmet njegovog interesovanja je više bila proza. Iako nije mogao značajno da pomogne Frenou u sastavljanju stihova, Brekenridž je na dodeli diploma pokazao veliko umeće u čitanju istih. Koristeći moć lepog jezičkog izražavanja, on je uspeo da transformiše ovu pesmu od običnog predskazanja do velike vizije budućnosti zemlje koja će postati slobodna.⁴⁸⁶ Ovakva vizija nije bila u potpunosti nova. Džon Trumbul (John Trumbull) iz Konektikata je samo godinu dana ranije, na proslavi povodom sopstvene diplome pročitao svoju pesmu "Izgledi za sjajnu

⁴⁸³ I. Brant, *James Madison: The Virginia Revolutionist, 1751-1780*, Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1941, p. 1: 94.

⁴⁸⁴ J. F. Hageman, *History of Princeton and Its Institutions*, Philadelphia: J. B. Lippincott and Co., 1879, pp. 1: 101-102.

⁴⁸⁵ P. Freneau, "The Rising Glory of America", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 49-84.

⁴⁸⁶ E. Wertheimer, "Commencement Ceremonies: History and Identity in 'The Rising Glory of America', 1771 and 1786", *Early American Literature*, Vol. 29, No. 1, University of North Carolina Press, 1994, pp. 35-58.

budućnost Amerike" ("The Prospects of the Future Glory of America"),⁴⁸⁷ koja je dosta podsećala na Frenovu pesmu.

"Amerika sve slavija" je pre svega jedna ambiciozna, patriotska pesma. Protagonisti Liander, Eugenio i Akasto pričaju o prošlosti Amerike i o njenoj sadašnjosti, osuđuju Francusku i Španiju i hvale Veliku Britaniju, ali takođe stavljaju akcenat na budućnost britanske Amerike, na čelu sa generalom Vilijamom Džonsonom i herojem i naučnikom Bendžaminom Frenklinom. Oni kažu da je njihov zadatak bio da osvoje kontinent, da porobe Indijance i civilizuju Ameriku. Džonson je bio baron iz Njujorka, koji je zahvaljujući tome što je bio veliki trgovac krznom postao vešt pregovarač. Predvođeci vojsku, on je potukao Francuze i zauzeo Nijagaru. Godine 1775. dobio je titulu sera, a 1772. titulu generala. Umro je pokušavajući da zaustavi sukobe u pograničnim oblastima. Završivši priču o generalu, oni ističu da ipak najviše cene Frenklina, kao najvećeg genija Amerike. U prvoj verziji ove pesme nije bilo ni pomena Vašingtonovog imena. On je ubačen u pesmu tek nakon što je modifikovana 1786. godine.⁴⁸⁸

U svojoj pesmi, Freno se dosta oslanjao na temu slobode, koja ga je i inspirisala na isti način kao i vojnike o kojima je u pesmi pevao. On poput Trumbula poziva na nezavisnost, mada ne toliko radikalno, a ideja nezavisnosti je u to vreme ipak bila nova i nije bila tako često u upotrebi. Freno uvodi takođe ideju o slavi koja raste, ali još uvek nije dostigla svoj vrhunac. On je pre svega bio okupiran verom, a ne predskazanjem, slobodom, a ne nezavisnošću. Iako su njegovi preci bili Francuzi, on se nije osećao kao francuski ili engleski državljanin već kao Amerikanac. U ovoj pesmi Freno nije zaboravio ni britansku vojsku. Kada je kasnije menjao delove pesme, ta ista vojska nije više bila kao u prvoj verziji duh njene zemlje, već neko ko je uništavao slobodu. Amerika je po njegovim rečima bila zemlja:

....slobode i života; slatke slobode!

⁴⁸⁷ J. Maclean, *History of the College of New Jersey*, Philadelphia: J. B. Lippincott and Co., 1877, pp. 1: 312-313.

⁴⁸⁸ P. M. Marsh, *Philip Freneau: Poet and Journalist*, Minneapolis: Dillon Press, 1967, pp. 23-24.

Bez čije pomoći i najplemenitiji genije propada.⁴⁸⁹

Za zemlju poput ove, Freno je dao jasnu sliku budućnosti. On nije samo video jasnu budućnost svoje zemlje, već je i prevario neke druge pesnike, koji bi pevali o toj sjajnoj budućnosti. Ovom pesmom Freno je pokazao svoj talenat mladog pesnika ne samo svojim prijateljima na koledžu, Medisonu i Brekenridžu, već i ljudima širom kolonija i izvan zidova Prinstona. Dokazao je drugima, a i sebi da je poezija njegovo opredeljenje, a da će teme, bez obzira na to da li će ih predstavljati kroz sentimentalnu ljubav prema prirodi ili kroz prolaznost života, biti teme slobode i Amerike. U stilu i tradiciji engleskog romantizma, ali unošenjem specifičnog glasa Amerike, Freno je pisao stihove namenjene novom svetu. Istina je da se često ugledao na stil drugih i koristio ideje koje nisu bile potpuno nove, ali može se reći da nikada u svojim pesmama nije izostavio ideale slobode i pravde, za koje se Amerika borila.⁴⁹⁰ Borba za te ideale je tada još uvek bila ograničena samo na reči. Niko tada nije ni sumnjao da će reči ove pesme, koje su predstavljale proizvod nacionalne samosvesti, ubrzo prerasti u krvoproliće.

Prelaz od lokalnog ka nacionalnom razmišljanju odvijao se različitom brzinom u različitim kolonijama. Uticaj na njega su vršile brojne institucije i događaji, razne religijske organizacije, interkolonijalni planovi odbrane i širenje različitih interpretacija kolonijalne prošlosti. Tako su na primer koledži u središnjim kolonijama okupljali studente sa svih delova kontinenta.⁴⁹¹ Sve više se širilo mišljenje o Americi kao o velikoj zemlji, koja se mnogo razlikuje od Engleske. Kolonisti koji su putovali van Amerike sve više su pisali kritički o Evropi i Velikoj Britaniji, smatrali ih stranim i predviđali njihovu propast zbog zanemarivanja društvenih ideala. Osećaj novine u životu kolonijalnih Amerikanaca uticao je ne samo na Frenoa, već i na ostale pisce da razmotre neke nove književne forme i stilove, koji bi odgovarali samo američkom kontinentu. Poesma "Amerika sve slavnija" je prva pesma u kojoj su obrađene samo kolonijalne teme. Freno se u pesmi obraća svim delovima zemlje: Džordžiji, Virdžiniji, Kaliforniji, Pensilvaniji, Njujorku, Masačusetsu i ostalima i predviđa jednu sudbinu za

⁴⁸⁹ "...of liberty and life, sweet liberty! / Without whose aid the noblest genius fails", "The Rising Glory of America", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, p. 1: 74.

⁴⁹⁰ H. H. Clark, "What Made Freneau the Father of American Poetry?" *Studies in Philology*, Vol. XXVI, No. 1, University of North Carolina Press, January 1, 1929, pp. 1-22.

⁴⁹¹ M. Kraus, *Intercolonial Aspects of American Culture on the Eve of the Revolution*, New York: Columbia University Press, 1928.

sve. On se odriče Velike Britanije i hvali bostonske patriote kao "čvrstu podršku naših ugroženih prava". Pesnik vidi Ameriku kao veliku imperiju u razvoju, u kojoj će se po prvi put ostvariti osnovni ljudski ideali, među kojima je i sloboda. On ilustruje idealnu Ameriku davanjem obećanja koja su pomalo nejasna i previše optimistička. Zanimajući vreme i mesto, pesma po malo dobija apstraktan oblik i gubi u estetskom pogledu, a književna sredstva, posebno ona koja vode ka apstrakciji, daju izvesno političko mišljenje. Apstraktno poricanje vremena i prelazak od daleke budućnosti ka mitskim počecima potiče iz novog romantizma. Predstavnici novog romantizma takođe ističu da sudbina Amerike nije britanska i potvrđuju prezir prema njoj. Optimizam ove pesme je potvrdio osećanje koje su imali Evropljani, a to je da se Američka revolucija podudara s krajem prosvetiteljstva i da označava nov početak istorije, kada se čovečanstvo pripremalo da realizuje neispunjeno obećanje za dobrim životom.⁴⁹²

Po povratku s Prinstona, Filip je saznao za nameru njegove majke da se uda za bogatog zemljoposjednika. Njegova majka je mislila da će brak sa njim donekle olakšati terete domaćinstva, koje je sama vodila nakon smrti Filipovog oca. Za samog Frenoa, koji se upravo vratio sa koledža, brak njegove majke je rešio pitanje njegove neposredne budućnosti. On nije mogao da podnese da boravi u domu, gde će zavisiti od potpunog stranca. Iz tog razloga je ubrzo otišao u Filadelfiju da izučava pravo. Nema sumnje da je tamo bio posvećen sudu, studijama i zakonu, ali njegova sentimentalna priroda, kao i njegova ljubav prema poeziji su mu otkrili i drugu stranu Filadelfije.⁴⁹³ U Filadelfiji se naime nije zanemarivao duh učenja, kao što je to bio slučaj u nekim drugim kolonijama. Bilo je puno ljudi koji su se bavili istorijom, medicinom, muzikom, ali i pokretom za ukidanje ropstva, nečim što je privuklo posebnu pažnju mladog Frenoa. U Filadelfiji je Freno upoznao i Frensisu Hopkinsona, koji je uz karijeru advokata i satiriste, pokazivao aspiraciju i ka poeziji i umetnosti. U Filadelfiji je Freno, takođe, otkrio da ne poseduje talenat za govorništvo, koje se podrazumevalo na sudu, kao ni um koji bi sa sigurnošću mogao da razluči dobro od zla. Zaboravivši u potpunosti na prvobitnu nameru zbog koje je otišao u Filadelfiju, Freno je odlučio da potraži štampara koji bi hteo da objavi njegov

⁴⁹² R. R. Palmer, *The Age of the Democratic Revolution: A Political History of Europe and America, 1760-1800*, Princeton: Princeton University Press, 1959, p. 257.

⁴⁹³ J. Axelrad, *Philip Freneau. Champion of Democracy*, Austin and London: University of Texas Press, 1967, pp. 40-41.

pamflet, a koji se zapravo sastojao od dvadest četiri strane pesama.⁴⁹⁴ Freno je bio srećan zbog svog uspeha, ali to nije rešavalo njegovu tešku finansijsku situaciju. Pesnici u to vreme nisu mogli da žive samo od svog rada, niti je iko ko je to radio bio vredan poštovanja. Iako je Filadelfija prednjačila u odnosu na druge kolonije po razvoju trgovine i kulturnog života, Freno nije našao svoje mesto tamo. Dve nedelje je radio kao nastavnik na Long Ajlandu, ali je otkrio da i za to nema dovoljno talenta. Svoje kratko i zamorno iskustvo nastavnika predstavio je skicom "Očajni život jednog pedagoga" ("The Miserable Life of a Pedagogue"), koja na satiričan način prikazuje mlade profesore, koje su nedisciplinovana deca dovela u stanje očajanja.⁴⁹⁵

Nakon ovog kratkog iskustva, on odlučuje da ponovo ode na Prinston, gde je Brekenridž sada radio kao upravnik i gde bez obaveza za plaćanjem školarine ubrzo počinje da studira teologiju. Da li je na njegovu odluku uticala majka, koja ga je stalno podsećala na želju njegovog oca da postane sveštenik, ili je i sam shvatio da bi mu ta profesija više odgovarala od drugih u kojima se već oprobao, ostaće pitanje. Ipak, tokom boravka na Prinstonu, ponovo je počeo sa pisanjem poezije i to nekih neobičnih pesama, koje su govorile o situaciji u Americi, i koje su nosile neke inovativne i iznenađujuće ideje. Ovog puta je, objavljujući zbirku pesama, po prvi put odlučio da potpiše sebe kao autora zbirke. "Američko selo" ("American Villlage") je jedna od pesama u ovoj zbirci, koja je po temama u potpunosti američka, iako pokazuje neke karakteristike stila Vergilija, Miliona, Poupa, Goldsmita i njegove pesme "Napušteno selo" ("Deserted Villlage").⁴⁹⁶ Ipak, Goldsmitovo selo, gde se bogatstvo akumulira, a ljudi odumiru, posledica je industrijalizma, dok Frenoovo malo uspravano selo nije još uvek njime zaraženo i pesnik se nada da će uvek i ostati mesto slatkih izvora života i raj neograničene lepote. Freno u ovoj pesmi peva o prirodnim lepotama Amerike, žali zbog ratova u Evropi i predviđa svoj život na selu. Pesnik izražava svoju veliku ljubav prema jednostavnoj usamljenosti, širokim horizontima i ljudima, koji, svako sa svog posla, dolaze noću umorni, ali srećni. U ovoj najranijoj američkoj pesmi, Freno ispituje prirodu zemlje koju toliko voli, zemlje koja je toliko lepa i slobodna koliko i sama

⁴⁹⁴ C. Bridenbaugh, J. Bridenbaugh, *Rebels and Gentlemen: Philadelphia in the Age of Franklin*, New York: Reynal and Hitchcock, 1942, pp. 258.

⁴⁹⁵ P. Freneau, *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, ed. F. L. Patee, Vol. I, p. xxii.

⁴⁹⁶ P. Freneau, "The American Village", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 3: 381-394.

priroda. Kaže da su nekada na zemlji svuda vladali sreća i mir, dok su sada ratovi i sukobi. On ipak misli da Amerika može povratiti to prvobitno stanje svojim predelima, brdima i planinama. Amerika nije pokvarena pohlepom, kao što je bio slučaj sa Rimom i Kartaginom.⁴⁹⁷ Nakon idile koju opisuje, Freno ističe da je razlog pada Rima dolazak trgovine, kao što je i život Indijanaca bio dobar sve dok Kolumbo nije doneo rat. Takođe, zemlja nije bila zaražena brigom o samoj sebi, koja sada preti da uništi Britance, kao što su nekada varvari uništili civilizaciju nekog drugog vremena. Ukoliko se ne odupru, Freno poručuje da bi i Britanci mogli da prođu kroz isto iskustvo i da se predaju:

čudnoj sudbini, ipak poznatoj svakoj zemlji
da voliš tuđe, ali ne svoje.⁴⁹⁸

U Americi će se i poslednja ljudska nada srušiti:

..... ovim padom,
i sam svet mora pasti, kao i ona.
Ne preostaju više drugi slobodni regioni,
uzalud se čuveni svet pretražuje.⁴⁹⁹

Priča se zatim pomera na Artik, gde jedna žena umire, kako bi zaštitila svog sina i muža. Njen muž nastavlja da živi, ali svakodnevno pati, sve dok joj se na kraju ponovo ne pridruži. Freno završava pesmu povratkom u selo, gde namerava da provede ostatak života i uživa u poeziji i čuvenim pesnicima: Miltonu, Drajdenu, Poupu i Adisonu.⁵⁰⁰

U drugoj pesmi iz iste zbirke "Otkriće" ("Discovery") primetan je značajno veći razvoj njegovih poetskih veština.⁵⁰¹ U ovoj pesmi Freno opet daje sliku Amerike čija je jedina strast sloboda. On govori o starim osvajačima i o tome kako su ugnjetavali narod

⁴⁹⁷ *Ibid.*, p. 3: 386.

⁴⁹⁸ "Strange fate, but yet to ev'ry country known, / to love all other riches, but its own", in *Ibid.*, p. 3: 387.

⁴⁹⁹ "... by this decay, / the world itself must fall as well as she. / No other regions latent yet remain, / this spacious globe has been research'd in vain", in *Ibid.*

⁵⁰⁰ *Ibid.*, p. 393.

⁵⁰¹ P. Freneau, "Discovery", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 85-89.

bez zaštite, koji bi im se našao na putu. Ova pesma prenosi pesnikov gnev i prezir prema ratnicima, onim antičkim, ali i ovim modernim, koji uništavaju dušu čoveka i kaže:

Šta su svi ratovi, gde god pratili njihova dela,
već samo tužne beleške sramote našeg sveta.⁵⁰²

On još ističe da vojnici, ratnici, nisu bili jedini odgovorni za ovo rušenje, već da su deo toga bili i sveštenici. To što je pomenuo sveštenike, kao podjednako odgovorne za rušenje sveta, nije bilo dobro za nekoga ko je studirao teologiju i planirao da nosi sveštenučku odoru.

Po prvi put u istoriji zemlje, poezija Filipa Frenoa je izražavala ljubav prema slobodi i zvučala kao prvi jasan poziv na demokratiju u svetu. Za razliku od nekih drugih pesnika puritanskog porekla, Freno je više bio zaokupljen budućnošću mladog kontinenta nego prošlošću i tradicijom starog. Za njegove prethodnike, poput En Bredstrit (Anne Bradstreet), Majkla Viglsvorta (Michael Wigglesworth) i Edvarda Tejlora (Edward Taylor), svet je bio prazna maštarija, a raj jedina realnost. Ono dobro mesto nije bilo ovde, već je dolazilo nakon života.⁵⁰³ Za Freno je, ipak, jedina realnost bio upravo taj malo poznati svet Amerike sa svojim snovima i nadama, a raj, ukoliko je uopšte postojao, morao se tražiti na zemlji.

Ma koliko je Freno uživao u poeziji koju je pisao i posmatrao kako je kolonisti s radošću prihvataju, od nje nije mogao da živi. Teška finansijska situacija ga je ponovo naterala da se oproba u nastavničkom poslu. Ovog puta bilo je to na Somerset akademiji, gde je Brekenridž ponovo bio upravnik. U pismu Medisonu iz 1772. godine, Freno je rekao da je ovo poslednji put da se upušta u ovaj posao, koji mu, po njegovim rečima, zadaje smrtne brige i uopšte mu ne odgovara.⁵⁰⁴ Opisujući posao nastavnika u jednoj od pesama, Freno je istakao da:

⁵⁰² "What are all wars, where'er the marks you trace, / But the sad records of our world's disgrace?", in *Ibid.*, p. 87.

⁵⁰³ V. L. Parrington, *Main Currents in American Thought: The Colonial Mind 1620-1800*, New York: Harcourt, Brace, 1927, p. 85.

⁵⁰⁴ P. Freneau, "Philip Freneau to James Madison, November 22, 1772", in *The James Madison Papers*, The Library of Congress, accessed Aug 18, 2012, from: http://hdl.loc.gov/loc.mss/mjm.01_0050_0051

... ko god je vezan za takav posao,
rođen je na dan kada je trebalo da umre.⁵⁰⁵

I u ovoj školi je situacija bila kao u prethodnoj, ali po njegovim rečima, bar je imao vremena da piše poeziju.

Za vreme koje je proveo u Somersetu, sukob između kolonija i Velike Britanije je postao sve izraženiji. Postavlja se pitanje da li je mladi pesnik mogao da zna o tome šta se dešavalo izvan mirnih šuma Somerseta. Ne može se sa sigurnošću potvrditi, ali ono što je poznato je da je uz posao profesora, putovanja i teologiju, o kojoj je povremeno razmišljao, pisao i poeziju. Pod pritiskom svih tih obaveza, malo je verovatno da je Freno mogao nešto znati o nemirima u Nju Hemširu, ili o grupi patriota, koji su opljačkavši vladin trezor uzeli dve hiljade funti.⁵⁰⁶ Bez obzira da li je Filip Freno znao za događaje koji su prethodili ili ne, s velikim interesovanjem je saznao sve o Bostonskoj čajanci i u satiričnom dijalogu napao one koji su i dalje koristili čaj, ali i u isto vreme izrazio zabrinutost za vrednosti Amerikanaca. On je u ovoj pesmi, takođe, izrazio zabrinutost zbog opasnosti po budućnost njegove zemlje i rekao:

Englezi su od celog čovečanstva
najhrabriji i najzaslepljeniji narod.⁵⁰⁷

Iako je bio udaljen od nemira u kolonijama, Freno je bio izuzetno zabrinut zbog događaja koji su prethodili eskalaciji sukoba u Leksingtonu i Konkordu. U pesmi "Kolumbove slike" ("The Pictures of Columbus") on iskazuje svoju veliku zainteresovanost za slobodu.⁵⁰⁸ U prvom delu pesme, on daje opis suđenja Kolumbu, nesrećne okolnosti njegovog putovanja, kao i njegov tragičan kraj u okovima. Preko pitanja slobode za Kolumba, Freno ispituje pitanja slobode u Americi uopšte i dolazi do zaključka da:

⁵⁰⁵ P. Freneau, *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, ed. F. L. Patee, Vol. I, p. xxi.

⁵⁰⁶ P. Davidson, *Propaganda and the American Revolution*, New York: W. W. Norton and Co., 1973, p. 227.

⁵⁰⁷ "Englishmen, of all mankind, / Are the bravest and more blind", in *The True American*, July 27, 1822.

⁵⁰⁸ P. Freneau, "The Pictures of Columbus", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 89-123.

...ovde nema kraljeva, tiranina da donose tako teške
zakone kojim bi srušili ovu lepu slobodu;
ovde nema sumornih zatvora da zatvore očajne ljude;
svi, svi su slobodni – ovde vladaju Bog i priroda.⁵⁰⁹

I u ovoj pesmi, oslanjajući se na svoj instinkt večnog u središtu prolaznog, Freno govori o modernoj i dobroj budućnosti Amerike. Kao i u ranijim pesmama, i u ovoj je na prvom mestu tema slobode. To za njega nije nešto što bi trebalo ostvariti zarad dobrobiti sopstvene zemlje. On teži slobodi zbog sebe samog i nada se da će je dobiti kada jednog dana ode iz Somerset:

Ipak, u ovoj sumornoj tami ležaću,
i udobnost neku naći ću u ovom mom zamišljenom hladu,
kada sećanje naslika i zlatne želje pokaže,
moj rad nagrađen, a moje muke naplaćene.⁵¹⁰

Upravo ispisujući ove stihove, on shvata da teologija nije za njega i da mu posao sveštenika teško može doneti željeno bogatstvo i nezavisnost u životu. Ipak, vreme koje je posvetio proučavanju teologije kasnije će se ispostaviti kao korisno, kada u svojim pesmama ili proznim delima bude postavljao pitanje gde se to nalazi pakao i kada bude lako nalazio odgovor da je pakao u svesti zlih ljudi. U samom životu postoji nagrada, ali i kazna za čoveka. On je tvrdio da na zemlji postoji zadovoljstvo, ali i bol. Oni su ovde, a ne u paklu ili u raj. Ljudska vera, po njegovom mišljenju, treba ići u korak sa ljudskom nadom, a nada u korak sa realnošću ovog sveta. Freno takođe postavlja pitanje da li uopšte ima nade u ovom svetu. U odgovoru koji daje naziru se njegova deistička razmišljanja. On kaže da postoji Bog i da to niko ne poriče, ali da su ljudi i dalje osuđeni da žive, pate i umiru. To je po njegovom mišljenju, sudbina svih ljudi. U

⁵⁰⁹ "...no tyrant kings enact hard laws to crush fair freedom here; / No gloomy jails to shut up wretched men; / All, all are free! Here God and nature reign", in *Ibid.*, p. 1: 117.

⁵¹⁰ "Yet, in this joyless gloom while I repose, / Some comfort will attend my pensive shade, / When memory paints, and golden fancy shows / My toils rewarded, and my woes repaid", in *Ibid.*, p. 1: 122.

Americi je bilo malo lakše omekšati tu sudbinu i učiniti je lepšom. U Americi, narod se bar mogao radovati boljoj zemlji i boljem životu nego na bilo kom drugom mestu.⁵¹¹

S obzirom na to da je potpuno odustao od razmišljanja o religiji i od karijere profesora, Freno je u tom periodu morao da nađe smisao života i da ga potraži u slobodi izbora i u svom radu u kojem je izražavao tu istu slobodu, koju je želeo i za svoju zemlju. Smatrao je da nije dobro vreme za poeziju, jer nije bilo onih koji bi je čitali. Svet je bio u drugim, mnogo važnijim problemima, pa tako niko nije bio zainteresovan za reči. Nemiri u kolonijama su postajali sve veći. Vlada je donosila nove zakone, a kolonisti su bili sve nezadovoljniji. U Filadelfiji se sastao Prvi kontinentalni kongres koji je razmatrao ujedinjenu reakciju kolonija protiv opasnosti koja im se bližila. S početkom 1775. godine i sa sastajanjem Drugog kontinentalnog kongresa, Freno je, shvativši da u Somersetu nema više ništa što ga vezuje za to mesto, otišao u kraću posetu majci.⁵¹²

Dolaskom u Njujork, Freno je naučio više o ozbiljnosti sukoba i revolucije koja se bližila. Pitao se kuda sve to vodi. Njujork je tada bio grad od 25 000 stanovnika. Barovi su uvek bili puni. Bio je to grad bogatih ljudi, ali i grad trgovaca, mehaničara i radnika. Narod je bio spreman za borbu. U vreme njegovog dolaska, bostonska luka je bila zatvorena, a grad je okupirala britanska vojska predvođena generalom Gejdžom.⁵¹³ U Njujorku je Freno posvedočio postavljanju kipa slobode, visine osamdeset stopa. On nije bio tu onda kada su oni, kojima nisu bila ugrožena prava i koji nisu brinuli zbog sukoba koji se bližio, isekli kip na trinaest delova, možda tako simbolički pokazujući neujedinjenost trinaest kolonija. U čast podizanja novog kipa, Freno je pripremio prikladnu pesmu, koja je pročitana okupljenima, a kasnije odštampana i podeljena ljudima u gradu.⁵¹⁴ Njujork je tada bio uporište lojalista, pa je ovakav vid propagande dobro došao kolonistima iz redova patriota. Freno je bio konačno dirnut dešavanjima unutar kolonija i u pesmi je istakao ono što se tražilo od svakog koloniste. Ovo nije bila pesma nalik njegovim ranijim pesmama, u kojima je izražavao nade i želje za

⁵¹¹ N. F. Adkins, *Philip Freneau and the Cosmic Enigma: The Religious and Philosophical Speculations of an American poet*, p. 60.

⁵¹² J. Axelrad, *Philip Freneau. Champion of Democracy*, pp. 52-53.

⁵¹³ R. A. Billington, B. L. Lowenberg, S. H. Brockunier, *The United States: American Democracy in World Perspective*, New York: Rinehart & Co., 1947, pp. 54-55.

⁵¹⁴ L. G. Leary, *That Rascal Freneau*, New York: Octagon Books, 1964, pp. 54-55.

budućnost. Ovo je bila pesma koja je pozivala sve na akciju. Pesmu je nazvao "Novi kipu slobode – čuvaj se" ("The New Liberty Pole – Take Care") i obraćajući se direktno njemu rekao:

Oduzeto od šume, ovo počasno drvo
posvećujemo slobodi.
Ovde neka stoji dokle god ima vremena
ili dok sloboda uz razum vlada.
... Neka se približe noću i danju,
neka pokušaju novi napad
i uslediće brza osveta.⁵¹⁵

Ukoliko uzmemo u obzir to da se Freno uvek uzdržavao od nasilja, možemo zaključiti da su ovo bile izuzetno jake reči za njega. Ipak, bile su mnogo umerenije od reči njegovog prijatelja Medisona, koji je svima onima koji su postavljali uopšte pitanje konflikta sa Velikom Britanijom pretio perjem i katranom.⁵¹⁶ Freno je za razliku od Medisona bio umereniji u svojim stavovima. On je, kao i veliki procenat kolonista, još uvek gajio nadu o pomirenju. Smatrao je da je Velika Britanija bila stroga, ali da je ipak pomagala kolonijama i čeznuo je da opet dođe vreme kada će "ona ponovo biti u našim srcima".⁵¹⁷

Međutim, kada su u Njujork stigle vesti o sukobu u Leksingtonu i Konkordu, Frenou je bilo jasno da do toga više nikada neće doći. Krv je prolivena, a "mač roditelja je uprljan krvlju deteta".⁵¹⁸ Pokolj koji je usledio kod Bunker Hila označio je početak revolucionarnog rata. Drugi kontinentalni kongres je 15. juna 1775. godine proglasio Džordža Vašingtona za glavnog komandanta kolonijalne vojske, koja se pripremala da brani slobodu Amerike. U ovoj borbi i Freno je bio aktivan učesnik. On se borio ne puškom u ruci, već koristeći sav svoj poetski zanos i umeće. Objavljivao je satire

⁵¹⁵ "Seized from the woods, this honored Tree, / We dedicate to Liberty; / Here may it stand while time remains, / Or liberty, with reason reigns. / ...Let them advance by night or day, / Let them attempt a new affray, / And speedy vengeance will ensue...", in P. Freneau, "The New Liberty Pole – Take Care", *The Recollections of the Past Times and Events*, No. IV, Trenton: *True American*, August 17, 1822.

⁵¹⁶ J. Axelrad, P. Henry, *The Voice of Freedom*, New York: Random House, 1947, p. 99.

⁵¹⁷ P. Davidson, *Propaganda and the American Revolution*, p. 15.

⁵¹⁸ J. Axelrad, P. Henry, *The Voice of Freedom*, p. 97.

uperene protiv Britanaca. Istog meseca je objavio pesmu "Libera Nos Domine", u kojoj je malo artikulisanije izrazio poziv na nezavisnost, uz molitvu Bogu da oslobodi njegovu zemlju. Ova pesma je imala više karakter propagandnog dela, a manje vredne poetske i stilske karakteristike. Navodeći britanske vojskovođe i njihova nedela, Freno završava pesmu molitvom:

Iz kraljevstva koje maltretira, viče i kune
šaljemo do neba naše želje i molitve
da, ako razjedinjeni, slobodni još uvek možemo biti,
a Velika Britanija može nastaviti dalje
i biti ukleta ukoliko to želi.⁵¹⁹

I dalje je bilo mnogo onih koji su verovali da se narušeni odnosi mogu nekako popraviti. Verovatno još uvek nisu bili spremni za taj poslednji korak koji bi ih zauvek odvojio od ekonomskih, kulturnih i političkih veza koje su im pomagale svih prethodnih godina. Sve čega su se sećali, uključujući običaje, pa čak i sopstvene živote, bilo je u vezi sa Engleskom. Filipa Frenoa je lično pogađalo to što su svi njegovi poetski uzori takođe bili engleskog porekla. On je zato još uvek smatrao da nije došlo pravo vreme za punu nezavisnost, iako je otvoreno izražavao svoje nezadovoljstvo kraljem i Velikom Britanijom. Razlog tome je možda bio taj što se nije nalazio na samom poprištu sukoba i što je o njemu samo slušao, a možda i to što je u Njujorku bilo većinsko torijevski opredeljeno stanovništvo. Ipak, kao što je to bio slučaj u svakoj revoluciji, i u ovoj su rat vodili obični ljudi. Govoreći o Njujorku, bogatiji sloj stanovništva je uglavnom bio za torijevce. S druge strane, obični ljudi su bili ti koji su pomagali i učestvovali u organizacijama poput "Sinova slobode". Svi oni su vredno radili i spremali se za sve izvesniji rat.⁵²⁰ To je donekle i uticalo na njegovu odluku da tada ostane u Njujorku. Naime, nakon Konkorda i Leksingtona, koji su ga iz njegovog sveta nerealnog vratili u svakodnevicu, Freno je lutao između Monmota i Filadelfije. On je obožavao Filadelfiju,

⁵¹⁹ "From a kingdom that bullies, and hectors, and swears, / We send up to heaven our wishes and prayers / That we, disunited, may freemen be still, / And Britain go on – to be damned if she will", in P. Freneau, "Libera Nos Domine", *Poems Written and Published during the American Revolutionary War*, Philadelphia: Lydia R. Bailey, 1809, pp. 1: 161-162.

⁵²⁰ S. E. Forman, "The Political Activities of Philip Freneau", *John Hopkins University Studies in Historical and Political Science*, Vol. 20, Baltimore: John Hopkins Press, September 1902, p. 517.

jer je to bio Frenklinov grad, drugi Brekenridžov dom, kao i dom mnogih studenata Prinstona. Od jeseni 1774. godine, to je postao i upravni centar tj. centar vlade u kolonijama. U njega su dolazili političari i stranci, imao je poznate biblioteke, škole i "Američko filozofsko društvo". S druge strane, u Njujorku je bilo uzbudljivo za pripadnika vigovaca. Bilo je to dobro tržište za patriotske stihove. U periodu od juna do novembra iste godine, Freno je napisao nekoliko desetina pesama o aktuelnim događajima u kolonijama. Ove pesme nisu imale neku posebnu književnu vrednost, ali su služile određenom cilju – ismevanju torijevaca i britanskih zvaničnika. Neke su bile u stihu, neke u prozi, ali ono što im je bilo zajedničko jeste velika popularnost.

Iako je Njujork i dalje činilo većinski torijevski opredeljeno stanovništvo, situacija je i u ovoj koloniji približavanjem rata počela da se menja. Mnogi pripadnici torijevaca su odlazili nazad u Englesku u nameri da sačuvaju svoje bogatstvo i živote. Njima se nikako nisu dopadali nasilje i vulgarnost patriota, boraca za slobodu, koji nisu ništa posedovali, pa tako nisu ni brinuli za posede drugih ljudi. Za one koji su ostajali da se bore, zemlja u kojoj žive bila je Engleska, a oni engleski državljani, bez obzira na to šta je Amerika tvrdila. Za njih je ovo bio građanski rat.⁵²¹ S druge strane, za većinu farmera, trgovaca, zanatlija i imigranata Amerika je bila jedini dom. Njihova sećanja su bila sećanja ljudi koji su na tlo Amerike došli u potrazi za boljim životom. Na taj način je razmišljao i Freno. Njegove misli su se podudarale sa njihovim. U periodu koji je dolazio, Freno je postao borac i borio se na način koji je najbolje poznao. Pisao je pesme kojima je ohrabrivao široke mase, uplašene zbog blizine revolucionarnog rata. Njegov udeo u borbi kroz stihove pesama i satira, bio je jednak udelu onih koji su s puškom u ruci branili tlo Amerike. Kao što je to bio slučaj i sa nekim drugim pesnicima u nekim drugim ratovima, i Freno je u američkom revolucionarnom i građanskom ratu postao inspiracija.

Dana 6. jula 1775. godine, *New York Journal* je objavio da se u knjižarama može kupiti nova pesma Filipa Frenoa. U oglasu je pisalo da je pesma za sve one koji istinski vole ovu zemlju, koja je nekada bila u razvoju. "Američka sloboda" ("American Liberty") je bila prvi Frenoov glasni otpor Britancima. On je uputio pesmu svim onim patriotama koji se već bore protiv trupa generala Gejdža u Bostonu, ali i onima koji su

⁵²¹ E. B. Greene, *The Revolutionary Generation 1763-1790*, New York: Macmillan Company, 1943, p. 131.

se još uvek dvoumili i razmišljali o posledicama. Pesma možda nije bila dopadljiva višim slojevima društva, ali je svakako bila razumljiva običnom narodu. Freno je istakao u pesmi da "on, sam, nije neustrašivo trčao u krvavu borbu". Ipak, dvoumio se. Bio je zadovoljan da umre pre nego što izgube slobodu.⁵²² Bez sumnje, mesto o kojem je Freno pevao, to mesto gde je bilo bolje umreti nego izgubiti slobodu, bilo je u Bostonu, a ne u Njujorku, gde je bilo tek nekoliko sporadičnih sukoba. Po objavljivanju ove pesme, njegova uloga je postala očigledna. On je postao pripovedač, hroničar, neko ko je podsticao narod na borbu, kao i neko ko je svojom poezijom rasplamsavao strasti koje su morale biti upaljene da bi se ugasile vatre tiranije. Ova pesma je bila i više od poziva na akciju. Pesnik se saginje da bi pobedio, ali se i na krilima izdiže uz pomoć stihova koji inspirišu i uz nadu, slično kao što su nekada njegovi preci prešli okean i borili se da poseju seme slobode na tlu novog kontinenta. Ono što su oni propatili nekada, to su sada morali ponoviti kolonisti. On postavlja pitanje: "Ima li nekog ko odustaje?" i odgovara:

Velike duše postaju hrabrije kada se bore za svoju zemlju,
prezrite porobljivače i njihove zakone.⁵²³

On u nastavku kaže da moraju biti ujedinjeni i snažni u borbi i da cela zemlja mora biti pokrenuta na akciju. On se obraća kongresu rečima:

O čuveni kongresu,
prihvati ovu skromnu pesmu,
mali doprinos koji pesnik može dati;
Od tebe zavisi buduća sudbina Kolumbije
slobodni azil ili bedna država.⁵²⁴

⁵²² P. Freneau, "American Liberty", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1:142-152.

⁵²³ "Great souls grow bolder in their country's cause, / Detest enslavers, and despise their laws", in *Ibid.*, p. 1: 150.

⁵²⁴ "O Congress fam'd, accept this humble lay, / The little tribute that the muse can pay; / On you depends Columbia's future fate, / A free asylum or a wretched state", in *Ibid.*

Upotrebom imena "Kolumbija", Freno koristi termin koji je do tada korišćen jedino kada se govorilo o uniji svih kolonija. U isto vreme dok traži podršku od kongresa za učešće u revolucionarnom ratu, on ističe i važnost toga da se ljudi bore do kraja i istraju u borbi:

Oh, ukoliko taj dan, koji nebo sprečava, mora doći,
i očevi, muževi i deca se suoče sa svojom propašću,
neka jedan hrabri početak prethodi toj propasti
i pokaže svetu da Amerika može da krvari.
Jedan zvuk groma podiže ponoćni klik,
a jedan poslednji plamen šalje Boston u nebo.⁵²⁵

Ali, kako ističe on, kraj ne može biti jedan poslednji plamen. Grad može biti uništen i ljudi mogu umreti, ali će Amerika preživeti i napredovati. On predviđa sjajnu budućnost i kaže:

Doći će vreme kada na vlasti više neće biti stranci,
niti će nas više brinuti okrutni nalozi sa britanske
obale...⁵²⁶

Ovakve reči su bile nešto novo što se čulo u kolonijama. Niko u Americi nije nikada ovako govorio. On je odustao od romantizma, jer je smatrao da je on primeren nekim starim, obmanutim dušama. Odustao je i od klasika, jer im nije mogao naći mesto u zemlji i u ljudima koji su bili mladi i odlučno marširali ka slobodi.

Uporedo sa pisanjem ove pesme, Freno je pisao i kritiku pod nazivom "Monolog generala Gejdža" ("General Gage's Soliloquy"), satiru o britanskom generalu koji se nekada hvalio time da su mu dovoljna samo četiri puka da spreči nemire u Bostonu.⁵²⁷

⁵²⁵ "O if that day, which heaven avert, must come, / And fathers, husbands, children, meet their doom, / Let one brave onset yet that doom precede, / To show the world America can bleed, / One thundering raise the midnight cry, / And one last flame send Boston to the sky", in *Ibid.*, p. 1: 151.

⁵²⁶ "The time shall come when strangers rule no more, / Nor cruel mandates vex from Britain's shore", in *Ibid.*, p. 1: 152.

⁵²⁷ P. Freneau, "General Gage's Soliloquy", in *Ibid.*, pp. 1: 152-158.

Freno ismeva Gejdža u ovoj pesmi rečima da je nesposoban podstrekač svih nemira, kao i heroj sopstvene zlobe. Rečima generala Gejdža on izjavljuje:

Život poput mog je od takve velike vrednosti,
da ću skriviti kralju, ukoliko je potrebno, samo da
napredujem.
Slučajni metak ispaljen iz puške može prostreliti moje
srce i uništiti Nortove namere.⁵²⁸

Može se reći da ove Frenoove reči nisu bile baš pravedne prema generalu Gejdžu. On je, ipak, samo obavljao posao koji mu je naređen. Nije bio kukavica, niti je Freno bio neko ko je to mogao da potvrdi, s obzirom na činjenicu da je u sigurnosti svog doma odlučio da se bori rečima svojih pesama, a ne puškom.⁵²⁹

Nastupio je period pripreme za veliku borbu koja se očekivala. U kolonijama nije bilo zapaženijih sukoba i izgledalo je kao da je borba na trenutak prestala. Tada, u trenutku zatišja, i Freno je zaboravio na dešavanja van Njujorka. U novembru mesecu iste godine on je odlučio da potraži utočište u moru i tako na poziv prijatelja odlazi na Santa Kruz. Da li je pesnik stvarno uživao u egzotičnoj lepoti ostrva, ili samo pokušavao da zaboravi na strahote sukoba između kolonija i Velike Britanije, ostaje nejasno. Na sebi svojstven način i u skladu sa sopstvenim moćima, Freno je bio posvećen borac za slobodu. To što je povremeno odlazio iz te borbe nije značilo da je napušta. Naprotiv, borbu za slobodu je smatrao vrednijom od svih ostalih stvari. Vodeći računa o sopstvenom gnušanju od nasilja, on je skrio lične slabosti i strahove koje nije želeo da prizna sebi, ali je pokušao da ih izrazi napadajući slabosti drugih ljudi. U pesmi "Ekspedicija Timotija Taurusa" ("The Expedition of Timothy Taurus") on kritikuje sebične trgovce, neosetljive advokate, neobrazovane sudije, gramzive doktore itd. On ismeva takozvane vođe i elitu društva, čiji je jedini cilj oduvek bio sopstveno zadovoljstvo i profit. Njemu se ne sviđaju ljudi sa njihovim maskama i pretenzijama, lažima i pogrešnim principima. Po sopstvenom principu, i sam je mogao biti predmet

⁵²⁸ "A life like mine is of no common worth, / I'll wrong my King if I should sally forth. / A random bullet from a rifle sent / Might pierce my heart, and ruin North's intent", in *Ibid.*, p. 1: 154.

⁵²⁹ J. Axelrad, *Philip Freneau. Champion of Democracy*, p. 64.

podsmeha. Ipak, poštedeo je sebe, jer kako je rekao, u njemu nije bilo lukavstva. On se nije pretvarao, nije izdao nikoga, pa neće ni sebe.⁵³⁰

U narednoj pesmi iz tog perioda "Obraćanje Amerikancima, povodom glasina o približavanju Hesijanaca, Valdekera i dr." ("Address to the Americans on the Rumoured Approach of the Hessians Forces, Waldeckers & c., 1775"), on govori o Gejdžovoj pretnji da će streljati kao pobunjenike sve vojnike iz Vašingtonove vojske, koje budu uhvatili i zarobili njegovi vojnici.⁵³¹ Freno u ovoj pesmi pita: "Pobunjenici? Šta su to pobunjenici? Šta je to pobuna?" Pokušavajući da nađe odgovor, on kaže:

Da li se kontrola lukavih žandara,
poštovanje naše slobode i prezir prema reči rob;
da li se protest protiv tiranijskih zakona
i naoružavanje za osvetu iz pravednih razloga
smatra pobunom? – to je bezopasna stvar.⁵³²

Pesnik završava ovu pesmu direktnim pozivom ljudima da se naoružaju i da mačevi i puške odluče o njihovoj sudbini.

Da ovaj poziv nije bio obična retorika, Freno dokazuje u jednoj od svojih najboljih satira "Putovanje u Boston" ("A Voyage to Boston").⁵³³ Kao i neke druge pesme iz ovog perioda, i ova pesma sadrži malo one prave poetske lepote. Bilo je to ipak vreme krize, a tada nije niko mislio na poeziju. Bilo je to vreme jedino za slobodu. Poezija je po Frenoovom mišljenju bila luksuz, koji su sebi mogli da priušte pojedinci, dok je on tada, u tom trenutku, pisao za širok krug ljudi. Ova pesma je nekoliko puta objavljivana u formi pamfleta u Filadelfiji i deljena vojnicima kao podstrek njihovog morala i molba da istraju. Freno nas u ovoj pesmi vodi na imaginarno putovanje kroz

⁵³⁰ P. Freneau, "The Expedition of Timothy Taurus", in *Ibid.*, pp. 1: 123-139.

⁵³¹ P. Freneau, "Address to the Americans on the Rumoured Approach of the Hessians Forces, Waldeckers & c., 1775", in *Poems Written and Published during the American Revolutionary War*, pp. 1: 204-205.

⁵³² "If to control the cunning of a knave, / Freedom respect, and scorn the name of slave / If to protest against a tyrant's laws. / And arm for vengeance in a righteous cause. / Be deemed rebellion – 'tis a harmless thing", in *Ibid.*, p. 1: 204.

⁵³³ P. Freneau, "A Voyage to Boston", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 158-182.

Boston, sakriven magičnim prslukom pod kojim je nevidljiv. On prisluškuje razgovore generala Burgojna i Gejdža, Persija i Houva, predstavljajući ih, jednog za drugim, dok se u njihovom zamišljenom govoru smenjuju divljenje prema neprijatelju i osuda zbog njihovih neuspeha. Freno ipak upućuje nekoliko velikodušnih reči engleskim vojnicima i kaže da oni bar obavljaju ono što je zadatak njihove zemlje, za razliku od onih koji su rođeni u Americi i koji umesto da pomažu ratne napore svoje zemlje, pomažu Britancima u njihovim krvavim poslovima. Freno pita:

Šta je torijevac?

Nebo i zemlja otkrivaju! Kakvo čudno slepo čudovište to ime skriva.⁵³⁴

On postavlja ovo pitanje reda radi i u nastavku opisuje torijevca kao čudovište praznog srca. Ovaj njegov portret torijevaca, kao i komentari o borbi za slobodu, njegova pohvala vrlina patriota i kritika mana neprijatelja, kao i njegovo insistiranje na nezavisnosti, bili su veoma značajan deo revolucionarne borbe, ono što je izmučenom narodu i vojsci upravo trebalo da bi nastavili borbu.

General Gejdž, koji je bio na meti nekoliko Frenoovih satira, je konačno opozvan, ali to nije sprečilo Frenoa da mu uputi još jedan konačan udarac u satiričnoj pesmi "Ispovest generala Gejdža" ("General Gage's Confession").⁵³⁵ Ova pesma je bila u formi pamfleta na osam strana, a govorila je o tome kako su se na sudu našli ne samo general Gejdž, već i crkva koja mu je pružala pomoć tokom celog perioda ratnih operacija. Zbog njihovih nedela, oni su zajedno osuđeni za zločine protiv čovečnosti. Iako se za njihova zločine ne bi mogla naći primerena kazna, Freno zadovoljstvo i kaznu za njih nalazi u tome što je pesma postala moćno propagandno delo u borbi za slobodu, a u isto vreme i kritika sadašnje situacije. Moć Britanaca je u ovoj pesmi prikazana kao ojačana, a zaslužna za to je bila anglikanska crkva. Zbog toga Freno, kao nekadašnji student teologije, posmatra religije kao podjednake neprijatelje i slobode i Amerike.

⁵³⁴ "What is a Tory? / Heavens and earth reveal! / What strange blind monster does that name conceal?", in *Ibid.*, p. 174.

⁵³⁵ P. Freneau, "General Gage's Confession", in *Ibid.*, pp. 1: 189-195.

Još od dana provedenih na koledžu i članstva u klubu vigovaca, Freno je razvio mišljenje o sudbini Amerike i Amerikanaca kao slobodnih ljudi i verovao je u demokratski način ostvarenja tog cilja. Povlačenjem Britanaca iz Bostona, počeo je da veruje da je to ipak moguće.⁵³⁶ U Njujorku je situacija bila ista. Bilo je mnogo torijevaca, ali je i broj pobunjenika svakim danom rastao. Bilo je i onih koji nisu bili na strani pobunjenika, ali daleko od toga da su bili i na strani Britanaca. To su bili pripadnici viših klasa kojima su podjednako smetali napadi na prava Amerikanaca, ali i sve češći napadi na profit koji su stanovnici Amerike ostvarivali. Oni su sve više postajali svesni činjenice da moraju biti spremni na sve, i da ni sam život ne bi mogli da cene bez slobode. Freno, s druge strane, nije mogao ništa drugo nego da i dalje piše satire. One možda nisu imale veliki uticaj na kralja i ministre njegove vlade, ali su svakako imale uticaj na političke neprijatelje vigovaca u Njujorku. Za njih ove satire nisu imale nikakvu vrednost i bile su uvredljive za njihove obrazovane i osećajne ljude.⁵³⁷ Ono što su najviše mrzeli nisu bile zapravo Frenoove satire, već razlog zbog kojih ih je pisao. Zabeleženi su brojni napadi na mladog pesnika, a iza njih su bili neki od najveštijih i najelokventnijih učenih ljudi iz redova torijevaca. Za Majlsa Kupera (Myles Cooper), jednog od njih, koji je bio predsednik Kraljevog koledža, pesnikove reči, kao i sve ono što su vigovci radili, bilo je poniženje vrednosti i sramota za časne umove i pravu gospodu. Oni koji su spremali napade na Frenoa, znali su koju metu da traže. Znali su da je dobro da ciljaju na njegov ponos, pa su u napadima iskoristili priliku da iskritikuju kvalitet njegove poezije i nisu zaobišli činjenicu da je njegova prva pesma "Američko selo" dobila veoma loše ocene ljudi priznatih u književnim krugovima. Freno nije znao ko su autori ovih napada na njega, jer je u to vreme anonimnost autora bila česta pojava. Shvatio je da im mora odgovoriti. Sa sigurnošću se može reći da dela Filipa Frenoa nisu bila glavni razlog za napade lojalista. Njegove pesme su ih možda podstakle na akciju, ali njihovi pravi razlozi su bili mnogo veći od pesnika i njegove poezije. Freno se sećao studentskih dana i debata između klubova vigovaca i torijevaca. Ipak, tamo je imao pomoć Medisona i Brekenridža kad god mu je ona zatrebala, a duh studentskog rivalstva je tada obeležavao taj njihov sukob. I sada mu je bila potrebna pomoć od ljudi sličnih njemu, od pesnika, ali nije bilo nikoga u blizini

⁵³⁶ L. Leary, *That Rascal Freneau*, p. 60.

⁵³⁷ M. S. Austin, *Philip Freneau: The Poet of the Revolution*, Detroit: Gale Research Co., 1968, p. 96.

da mu pomogne. U Konektikatu su pesnici, kao učeni ljudi u odnosu na Frenoa, bili potpuno umereni u svojim razmišljanjima o revolucionarnom ratu. Jezički obrazovani, pesnici nisu imali saosećanja prema vulgarnostima Filipa Frenoa, ni prema njegovoj podršci patriotama. Bilo kakvo ekstremno mišljenje ili ponašanje bilo je u suprotnosti sa grčkim konceptom "ništa preterano", a Freno je po njihovom mišljenju zaboravio, ako je ikada i naučio, ove koncepte i principe klasika.⁵³⁸ Ovi mladi pesnici su bili manje nestalni u odnosu na Frenoa, kome je nedostajao njihov intelekt i književni kapacitet. Njegove pesme su ponovo okarakterisane kao nepismene priče koje ne znače ništa.⁵³⁹

Postavljamo pitanje da li je njegova poezija zaista bila toliko loša. Istina je da su to govorili jedino njegovi neprijatelji, ali istina je i da njegovi prijatelji nisu stali u njegovu odbranu. Bili su suviše zauzeti nečim za njih mnogo važnijim od poezije – revolucionarnim ratom. U satiri "Satira – kao odgovor na neprijateljski napad" ("A Satire – In Answer to a Hostile Attack"),⁵⁴⁰ Freno odgovara ne samo onima koji su osporavali njegovu poštenje, već i svima ostalima koji su ga oklevetali. On im poručuje:

Ja se ne mešam u vaše planove.
Vi sledite vaše studije, a ja ću moje,
zadovoljno sledite vaše teološke programe,
slušajte profesore i ispravite vaše teme.
Još neku glupu besmislicu će izmisliti um nižeg staleža,
ili dokazati u Svetom pismu ono što se nikada nije mislilo,
ili zakonom da je zemlja nitkova zalutala,
a da se istina skrila kroz vaš put nalik lavirintu.⁵⁴¹

On govori o tome da je razlog ovakvih zlih komentara i napada ljubomora. Ipak, to nije bilo tačno. Oni koji su ga napadali su to radili zbog stavova koje je branio. Revolucija i

⁵³⁸ L. Howard, *The Connecticut Wits*, Chicago: University of Chicago Press, 1943, pp. 70-77.

⁵³⁹ J. Axelrad, *Philip Freneau. Champion of Democracy*, pp. 68-70.

⁵⁴⁰ P. Freneau, "A Satire – In Answer to a Hostile Attack", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 206-212.

⁵⁴¹ "I interfere not with your vast design / Pursue your studies, and I'll follow mine, / Pursue, well pleas'd, your theologic schemes, / Attend professors, and correct your themes, / Still some dull nonsense, low-bred wit invent, / Or prove from scripture what it never meant, / Or far through law, that land of scoundrels, stray, / And truth disguise through all your mazy way", in *Ibid.*, p. 207.

pobuna su bili pravi razlozi njihovih napada. Na kraju, ostaje nejasno da li je on ovom satirom ciljao i na sve one "prijatelje" koji su ostali nemi tokom ovih napada i nisu mu pritekli u pomoć.

Freno je živio od sopstvenog rada i male zarade od pamfleta i kritika. On nije imao sigurne prihode, a na vidiku nije bilo nade da će se to uskoro promeniti. To objašnjava činjenicu da je upao u još veću depresiju nakon napada na njegovu poeziju. U Njujorku nije mogao da se nada mnogo čemu, osim mrvicama koje je mogao uzeti od prihoda imanja njegove majke. Poezija je i dalje bila njegova ljubav. Desilo se da je pod uticajem prethodnih dešavanja i nju izgubio i pitao se da li će je i gde ponovo naći. Dok je američka revolucija postajala realnost i dok su se drugi pripremali za borbu, drugi koji su voleli slobodu kao i on, Freno se otisnuo na more, u karijeru moreplovca, daleko od svega što je u prethodnom periodu proživio.⁵⁴²

Česta promena zanimanja ukazuje na to da je sam izbor istog za njega uvek predstavljao opterećenje. Nakon odlaska sa koledža, Freno je pokušao da radi kao profesor, pa se često zbog nepronalaženja zanimanja vraćao na razmišljanja o religiji. Ipak, ne uspevši ni u tome da pronade sigurnost, on je odustao od svešteničkog poziva. Međutim, to nije značilo da je odustao od stava da treba da iskoristi svoj talenat u svrhu naroda. On je uvek bio ispred ličnih ambicija i isticao značaj društvene i moralne odgovornosti. Tako, oslanjajući se na ono u čemu je bio najbolji, na književnost, smatrao je da je mora iskoristiti na najbolji način da poboljša moral društvenog reda američkog naroda. Suočen sa kritikom njegovog književnog rada, Freno je postao neodlučan i po pitanju poziva pesnika. Iz tog razloga se često povlačio, odlazio iz grada na more, na neko skriveno mesto, daleko od javnog života i društvenih obaveza. Odlazio je bez obzira na to u kakvoj je krizi bila zemlja, ali istina je da se uvek vraćao. Vraćao se nazad kući i nazad svom zanimanju. Ovo govori o tome da je bio svestan svoje društvene uloge i da ju je prihvatao. To se dogodilo i 1776. godine, kada je Freno napustio Njujork, njegove građane i pustio ih da se sami izbore sa okolnostima koje su ih snašle, a on se po jednoj priči kao agent njujorške trgovačke firme, a po drugoj kao mornar, ukrcao na brod za Zapadnu Indiju.⁵⁴³

⁵⁴² J. Axelrad, *Philip Freneau. Champion of Democracy*, pp. 73-74.

⁵⁴³ S. E. Forman, *The Political Activities of Philip Freneau*, p. 520.

Po povratku u Ameriku 1778. godine dočekalo ga je proglašenje nezavisnosti i revolucionarni rat, koji nije uvek išao na ruku Amerikancima. Odmah po dolasku, odlučio je da pomogne, onako kako je najbolje znao – poezijom. Jedna od prvih pesama koju je objavio je "Nezavisna Amerika" ("America Independent").⁵⁴⁴ Ova pesma je bila velika podrška u teškom trenutku za američki narod, trenutku kada su skoro svi veći gradovi bili zauzeti od strane neprijatelja, kada je američka vojska bila na rubu iscrpljenosti, a pokret torijevaca bio sve jači. On se obraća posustaloj naciji rečima:

Amerikanci! Osvetite greške vaše zemlje,
vama pripada čast tog zadatka,
izbacite vaše lopove iz ovih zagađenih zemalja
...
Ne očekujte mir sve dok se ohola Britanija ne preda,
dok skromni Britanci ne napuste vaša opustošena polja.
...
Vaša povređena zemlja jeca dok su oni još uvek tu
čujte njene jecaje i oterajte njihove domaćine.⁵⁴⁵

Ova pesma napada instituciju monarhije uopšte, a zatim i samog kralja Džordža III:

Vama se mogu žaliti kraljevi i moćnici,
vi možete zapečatiti sudbinu potrešenog naroda.
Podiže se nova i svetla, sjajna imperija,
neka njena osnova bude čvrsta i ona se mora osloniti na
vas.⁵⁴⁶

⁵⁴⁴ P. Freneau, "America Independent", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 1: 271-283.

⁵⁴⁵ "Americans! Revenge your country's wrongs; / To you the honour of this deed belongs, /... Expel you thieves from these polluted lands, / Expect no peace till haughty Britain yields, / Till humbled Britons quit your ravaged fields / ...Your injured country groans while yet they stay, / Attend her groans, and force their hosts away", in *Ibid.*, p. 282.

⁵⁴⁶ "To you may kings and potentates appeal, / You may the doom of jarring nations seal; / A glorious empire rises, bright and new! / Firm be the structure, and must rest on you", in *Ibid.*

Freno poručuje svojim sunarodnicima da zaborave na besmislene debate i da se odmah suprotstave neprijatelju. Ova pesma je dobar primer ratne propagande, jer ismeva neprijatelja, prati tešku situaciju naroda i predviđa sjajnu budućnost nakon završetka rata.

Kada je 1778. godine Nju Džersi postao poprište borbe, Freno se ipak priključio vojsci. U vojci nije ostvario zapaženu karijeru, ali to nije bilo toliko važno koliko njegova želja da bude deo borbe. On je proveo godinu dana u vojsci, a onda odložio oružje i prihvatio se ponovo poezije. Od 1779. godine, Freno je objavljivao pesmu za pesmom, pevao o značaju američke borbe i time pokušavao da probudi duh revolucionizma kod već posustale vojske i naroda.⁵⁴⁷

Za to vreme Hju Brekenridž je bio u Filadelfiji i uređivao *Časopis Sjedinjenih Američkih Država, Repozitorijum istorije, politike i književnosti* (*The United States magazine, A Repository of History, Politics and Literature*). Freno je ubrzo postao jedan od vodećih pesnika i saradnika ovog časopisa. Uz njegovu pomoć, Brekenridž je stvorio časopis koga su u isto vreme mrzeli i plašili ga se. Pored pesama koje je napisao dok je bio na moru, poput "Sahrana na Jamajci" ("The Jamaica Funeral"), "Lepote Santa Kruza" ("The Beauties of Santa Cruz") i "Kuća noći" ("House of Night"), Freno je u ovom časopisu objavio i "Monolog kralja Džordža III" ("King George the Third's Soliloquy"),⁵⁴⁸ kao i "Dijalog između britanskog veličanstva i gospodina Foksa" ("Dialogue between his Britannic Majesty and Mr. Fox").⁵⁴⁹

Ove dve pesme su imale za cilj da probude osvajački duh pre nego da pevaju o nečem lepom i uzvišenom. U njima nema nekog značajnog pesničkog kvaliteta. Pripadnici britanske vojske su opevani kao banda đavola i pesme nose poruku da bi Amerikanci učinili uslugu ostatku sveta ukoliko bi oslobodili zemlju od njih. U prvoj pesmi je opisano kako kralja Džordža III muče snovi i znaci loše sreće, kao i to kako je skupljao vojsku za borbu protiv Amerikanaca:

Brzo lojalne sluge, dostignite Džordžov standard,
slušajte njegove savete kad god čujete zvuk bubnja!

⁵⁴⁷ S. E. Forman, *The Political Activities of Philip Freneau*, p. 22.

⁵⁴⁸ P. Freneau, "King George the Third's Soliloquy", in *Ibid.*, pp. 2: 3-7.

⁵⁴⁹ P. Freneau, "Dialogue between his Britannic Majesty and Mr. Fox", in *Ibid.*, pp. 2: 9-18.

Vaše lance ja kidam; spremite se za bolje dane.
Izađite moji prijatelji iz zatvora i iz briga.
...
Tamo, bez straha, sledite vaše krvave ciljeve,
i pokažite čovečanstvu šta sve mogu engleski lopovi.⁵⁵⁰

U drugoj pesmi gospodin Foks, državnik, savetuje kralja:

Mir, i samo božanski mir može sačuvati Vaš klimavi tron,
ali ratovi, smrt i krv ne donose nikome dobro.
...
Povucite Vašu vojsku sa američke obale
i ne uznemiravajte više Kolumbiju Vašom flotom.⁵⁵¹

Ipak, kako Freno ovom pesmom pokazuje, očigledno je da kralj nije želeo da poslušati gospodina Foksa, pa je nastavio sa svojim ratnim naporima.

Još jedna veoma značajna pesma iz ovog perioda je "Lojalisti" ("The Loyalists").⁵⁵² U ovoj pesmi Freno poredi lojaliste sa vukovima i đavolima. Iako trenutno nije obećavajuća situacija za patriote, Freno im poručuje da nije sve tako crno i da je Bog na njihovoj strani.⁵⁵³

Časopis Sjedinjenih Američkih Država je prestao da radi nakon godinu dana. Iako je imao kratak vek postojanja, Frenoov rad za časopis je bio zapažen. Bez obzira na to što je Freno samo pomagao svom prijatelju u radu i uređivanju ovog časopisa, svi su ipak mislili da je časopis njegov. Nakon prestanka rada ovog časopisa, Freno je opet

⁵⁵⁰ "Haste, loyal slaves, to George's standard come, / Attend his lectures when you hear the drum; / Your chains I break--for better days prepare, / Come out, my friends, from prison and from care / ... There, without fear, your bloody aims pursue, / And show mankind what English thieves can do", in "King George the Third's Soliloquy", *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, p. 2: 4.

⁵⁵¹ "Peace, heavenly peace, may stay your tottering throne, / But wars and death and blood can profit none. / ... Withdraw your armies from th' Americ' shore, / And vex Columbia with your fleets no more", in "Dialogue between his Britannic Majesty and Mr. Fox", *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, p. 2: 17.

⁵⁵² P. Freneau, "The Loyalists", in *The United States Magazine, A Repository of History, Politics and Literature*, July, 1779. Ova pesma je objavljena samo u julskom izdanju ovog časopisa i nije naknadno preštampana.

⁵⁵³ M. S. Austin, *Philip Freneau: The Poet of the Revolution*, p. 205.

otišao na more, ovog puta kao kapetan broda "Aurora", u želji da u Zapadnu Indiju donese duh borbe protiv britanske trgovine. Na putu ka Delaveiru njegov brod su zarobili Britanci, a zarobljenici su odvedeni u Njujork i zatvoreni na britanski zarobljenički brod "Škorpion". U kratkoj poruci svom domaćinu u Santa Kruz, Freno je napisao da ga obaveštava da umesto da uživa u lepotama ostrva, voću i cveću, on je zarobljen na britanskom zarobljeničkom brodu.⁵⁵⁴ Freno je na "Škorpionu" proveo ukupno dva meseca, a onda je dobivši visoku temperaturu, prebačen na brod "Hanter", na kojem je bila ratna bolnica. Odatle je ubrzo uspeo da pobegne. Nakon iskustva podstaknutog ovim nemilim događajem, Freno objavljuje realističnu priču "Britanski zarobljenički brod" ("The British Prison Ship"),⁵⁵⁵ o tome šta je doživeo kao putnik koji se borio i kako se našao na zatvoreničkom brodu "Škorpion" u njujorškoj luci. Freno je do detalja opisao svirepost i neljudskost Britanaca, a pesma je bila još značajnija uzimajući u obzir da je nastala na osnovu ličnog iskustva. Pesma je podeljena na tri pevanja. U prvom pevanju Freno opisuje građenje broda "Aurora", njegovu prvu plovidbu i trenutak kada su njegov brod zarobili Britanci. U drugom pevanju govori se o kontrastu između lepote obala kojima je plovio i nesrećnih okolnosti na zarobljeničkom brodu i bolnici, izloženost suncu, nedostatak hrane i sveže vode. Opisujući čuvar, on kaže da su to samo obični tirani kojima pričinjava zadovoljstvo da nanose drugima bol.⁵⁵⁶ Freno dalje navodi da među njima ima Britanaca, Iraca, ali da su najgori torijevci i poredi ih sa zmijama koje su ujele ruku koja ih je hranila. Freno u ovoj pesmi takođe opisuje dešavanja jedne noći kada su zatvorenici pokušali da pobegnu. Britanski vojnici su, saznajući za to, petnaest minuta pucali ispred i između ljudi. U trećem pevanju on govori da je pod uticajem strahota života na brodu i nemoći zbog bolesti prebačen u bolnicu na brod "Hanter". U ovom pevanju on daje portret doktora i glavnog kapetana. Glavni doktor je jednom došao u posetu naoružan pištoljima, pa su bolesnici pomislili da je razlog njegovog dolaska njegova namera da ih ubije, a ne da ih izleči. U nastavku, on govori o hrani koju su zarobljenici dobijali i kaže:

Slali su takvu hranu da upotpune naše muke –

⁵⁵⁴ C. F. Heartman, *Unpublished Freneauana*, New York: C. F. Heartman, 1918, p. 12.

⁵⁵⁵ P. Freneau, "The British Prison Ship", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 2: 18-39.

⁵⁵⁶ *Ibid.*, p. 2: 30.

izgledala je je kao lešina oteta od gladnih vrana.⁵⁵⁷

Kada su bolesnici pokušali da prigovore, jedan od bolničara im je odgovorio sledećim rečima:

Nije moja briga da obezbedim vaše meso ili hleb,
ali ovo, vi primitivni pobunjenički psi, staviću vam do
znanja,
je bolji dar u odnosu na ono što zaslužujete.⁵⁵⁸

Po objavljivanju ove pesme, Frenoova popularnost još više raste i on postaje omiljeni pesnik američke nezavisnosti. Njegove pesme su objavljivane u dnevnoj štampi, ili zapisivane na komadima papira i deljene vojsci, koja ih je kačila na neka skrivena mesta da bi zapamtila reči.⁵⁵⁹

Po povratku u Filadelfiju, Freno je ponovo počeo sa objavljivanjem ratne poezije i tema završne borbe. Tako se 8. oktobra 1781. godine obratio Kornwalisu, nazvavši ga kradljivim kraljevim slugom koji je u bankrotu i poručivši mu da se pripremi za odlučujući napad.⁵⁶⁰ Mesec dana nakon toga rat je završen, a Freno je iskoristio trenutak da još jednom napadne istu metu i da se nasmeje njegovom porazu.⁵⁶¹

Nakon izvojevanje pobede, Freno je stalno pisao i objavljivao i poeziju i prozu u časopisu *The Freeman's Journal* i to tokom sve tri godine njegovog postojanja. Neke od najvažnijih tema poezije objavljene u ovom časopisu su osuda torijevaca – lojalista i ismevanje njihovih štampara. Za Frenoa su torijevci bili izdajice i oportunisti, koji su se nažalost kladili na pogrešnu stranu u sukobu. U godini pobede, Freno im se obratio svojom narednom pesmom pod nazivom "Poslanica njujorškog torijevca" ("A New-

⁵⁵⁷ "Such food they sent, to make complete our woes – / It look'd like carrion torn from hungry crows", in *Ibid.*, p. 2: 37.

⁵⁵⁸ "Your meat or bread Is not my care to manage or provide, / But this, damn'd rebel dogs, I'd have you know, / That better than you merit we bestow", in *Ibid.*

⁵⁵⁹ M. S. Austin, *Philip Freneau: The Poet of the Revolution*, p. 131.

⁵⁶⁰ P. Freneau, "To Lord Cornwallis", in *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, pp. 2: 86-87.

⁵⁶¹ P. Freneau, "Lord Cornwallis to Sir Henry Clinton", in *Ibid.*, pp. 2: 89-91.

York Tory's Epistle").⁵⁶² Pesmu je potpisao kao "Njujorški torijevac", čime je napad na političku ideologiju torijevaca bio još veći. U ovoj pesmi on izražava svoje mišljenje o torijevcima, ironičnom pričom u kojoj Njujorčanin odlazi da čestita svom prijatelju iz Filadelfije na tome što je skrivao svoj torizam. Ova pesma prati takođe priču još jednog torijevca koji moli za oprostaj, jer želi da se vrati iz Nove Škotske. Za razliku od njegovih prethodnih pesama o torijevcima, koje su bile žestoki napadi na neprijatelja, ova je bila lagana i puna podsmeha. Moglo bi se zaključiti da Freno nije bio žestok u napadima na torijevce uopšteno, ali se to ne bi moglo reći za njegov napad na Džejmsa Rivingtona, urednika časopisa *Royal Gazette*. Pesme koje je uputio Rivingtonu objavljivane su od februara 1782. do decembra 1783. godine i u njima je Rivington opisan kao lažov, kome je glavni saveznik i prijatelj Satana lično. On je napadao Rivingtona iz raznih razloga i za to mu nije nikada ponestajala inspiracija, a Rivingtonova prevrtljiva strana je najbolje dokazana u pesmi "Rivingtonovo razmišljanje" ("Rivington's Reflections").⁵⁶³

Iako je tokom rada u časopisu uživao slavu kao pesnik i patriota, on nije mogao da dobije odgovarajuću novčanu nadoknadu od toga i njegova finansijska situacija se nije popravljala. Po završenom ratu, Amerika je bila u teškoj finansijskoj situaciji i nije se moglo očekivati da će moći da izdvoji novac za književnost. Zbog svega navedenog, Freno nije imao drugog izbora, već da se ponovo otisne na more u potrazi za prihodom.

Narednih šest godina Freno je radio kao kapetan različitih teretnih brodova. Za to vreme, on je dao dozvolu svojoj prijateljici Lidiji Bejli da 1786. godine objavi izdanje njegovih pesama. Uspeh ovog prvog izdanja potvrđuje to što je 1788. godine 463 pretplatnika omogućilo Bejljevoj da izda drugo izdanje. To je svakako znatno popravilo Frenoovu finansijsku situaciju, pa je mogao da se posveti nekim drugim životnim dešavanjima. Oženivši se Eleanor Forman 1790. godine, Freno je napustio more i postao urednik časopisa *Daily Advertiser* u Njujorku. Samo devet dana od njegovog postavljenja za urednika časopisa *Daily Advertiser*, pojavili su se predlozi za objavljivanje časopisa *National Gazette*, koji bi objavljivao vesti u vezi sa politikom,

⁵⁶² P. Freneau, "A New-York Tory's Epistle", in *Ibid.*, pp. 2: 219-223..

⁵⁶³ P. Freneau, "Rivington's Reflections", in *Ibid.*, pp. 2: 187-190.

istorijom, književnošću i čiji bi autor bio Freno.⁵⁶⁴ Prvi broj časopisa je objavljen 31. oktobra i u njemu je istaknut značaj Tomasa Pejna i Francuske revolucije. Nakon što je Džeferson podneo ostavku, Freno je takođe odlučio da ode sa mesta urednika ovog časopisa, koji je objavio svoj poslednji broj 23. oktoba 1793. godine.⁵⁶⁵

Pošto je prestao da radi u časopisu, Freno se povukao na imanje koje mu je ostavio otac i odlučio da u tišini uređuje časopis *Jersy Chronicle*, slobodni, nezavisni republikanski list. Godine 1795. on objavljuje izdanje izabranih pesama. U ovom izdanju, on je izbacio sva ona čisto poetska dela i izabrao samo ona koja su bila radikalnog, političkog duha. To je govorilo o tome da je u međuvremenu ovaj talentovani pesnik odustao jednim delom od svog talenta i postao novinar, koji je pisao o dešavanjima u kolonijama. Pošto nije bilo dovoljno pretplatnika za *Jersy Chronicle*, odlučio je da se preseli u Njujork gde je počeo da uređuje nov časopis *Time-Piece*. Finansijski problemi nisu jenjavali, pa je Freno odustao i od ovog poslednjeg posla i u decembru 1799. godine izdao zbirku *Pisma o raznim i važnim temama (Letters on Various and Important Subjects)* – seriju eseja koji su ujedno bili i njegova najbolja prozna dela.⁵⁶⁶

Rat koji je počeo 1812. godine, oživeo je njegovu mržnju prema Britancima, pa je opet svojim stihovima hrabrio vojnike i moreplovce u nekim novim pesmama. Njegovo novo izdanje pesama pojavilo se 1815. godine i sadržalo je samo one pesme koje su nastale u periodu između 1797. i 1815. godine.⁵⁶⁷

Filip Freno je bio pesnik, a nijedan pesnik nije mogao izbeći kompleksnost revolucionarnog perioda u kojem je živeo. Sticajem okolnosti ovaj pesnik je postao i vojnik, mornar, filozof, učitelj, novinar, pamfletista, političar i revolucionar. Jednog takvog čoveka bilo je ponekada teško razumeti. Razumeli su ga Medison i Džeferson, njegove kolege sa Prinstona. Razumele su ga i patriote, koje su bile u ratnim kampovima i koje su često čitale i pevale njegove pesme, toliko često, kao da su se plašile da ne razumeju pogrešno njihovo značenje. Ostali su njegove pesme smatrali

⁵⁶⁴ V. H. Paltsits, *A Bibliography of the Separate and Collected Works of Philip Freneau*, New York: Dodd, Mead and Co., 1903, p. 8.

⁵⁶⁵ H. H. Clark, *Poems of Freneau*, p. xx.

⁵⁶⁶ *Ibid.*, p. xxiii.

⁵⁶⁷ P. Freneau, *Collection of Poems, on American Affairs and a Variety of Other Subjects, Chiefly Moral and Political*, New York: David Longworth, 1815.

običnom propagandom, koja nije imala nikakvu vrednost, a čiji se autor nije borio za sopstvene ciljeve, već za ciljeve onih koji su tražili revolucionarne promene nakon dugog i krvavog rata. Dok je Tomas Pejn našao svoje mesto u srcima običnih ljudi u Americi, u vremenu koje je "iskušavalo ljudske duše", Freno je pokušavao da natera te obične ljude da otkriju da zaista imaju dušu.

Utopija koju je Freno priželjkivao za svoje sunarodnike bila je nešto potpuno novo u književnosti tog perioda. U nekim od najlepših pesničkih, ali i proznih dela, Freno je predvideo stvaranje i razvoj jednog novog sveta. Video je jasno demokratske vidike, koji su se širili počevši od revolucionarnog duha ka velikim društvenim i političkim ciljevima. U toku svog privatnog, ali i profesionalnog života Freno se borio za poboljšanje prava ljudi i zadržao je nadu da je Amerika bila i da će uvek ostati najbolja nada čovečanstva i da će se uvek boriti za sjajno društvo.⁵⁶⁸

Tokom celog svog života Freno je bio kritičar. Kritikovao je upotrebu nasilja, a ne razumnog rešavanja sukoba između Engleske i Amerike; kritikovao je način na koji je tretiran kao zarobljenik na britanskom zarobljeničkom brodu; kritikovao je društvo zbog moralne i društvene degradacije nakon rata; kritikovao je federaliste, za koje je mislio da žele ponovo da uspostave monarhiju, ali ono što je najviše kritikovao bila je nezainteresovanost njegovih sunarodnika za književnost.⁵⁶⁹ Greške i mane njegovih dela, o kojima su kritičari nekada govorili, ali o kojima govore i danas, razlog su zbunjenosti, nestrpljenja i besa i nisu opravdane. Njegovi politički izbori jesu možda uticali na njegov uspeh u to vreme, ali ono što je važno je da je bio svestan onoga što je pisao i da je to radio s određenim ciljem. Iako je tačno da je za života često razmišljao o pozivu pesnika i o tome da li je to njegova prava uloga, važno je napomenuti da se u njegovim delima beleže i promene forme i stila, što više govori o tome da se njegovo mišljenje o funkciji književnosti takođe menjalo. Mnogi su posmatrajući njegova dela uviđali pad u vrednosti, od romantičarske vizije i forme na početku, ka konvencionalnim idejama u nekim kasnijim delima nakon 1790. godine.⁵⁷⁰ Umesto pesnika preromantizma, koji je obećavao, Freno se posvetio tome da bude pesnik naroda. On je posedovao veru u moć mašte da oblikuje ideje i događaje, pa je uprkos

⁵⁶⁸ H. H. Clark, *Poems of Freneau*, p. xxiv.

⁵⁶⁹ M. C. Tyler, *The Literary History of the American Revolution: 1767-1783*, p. 1: 173.

⁵⁷⁰ E. Emerson, *Major Writers of Early American Literature*, pp. 245-271.

stalnoj želji da negde pobegne, verovao u to da je njegova obaveza da služi narodu i da mu daje uputstva. Time se može objasniti česta promena forme, u potrazi za pravim rečima i oblikom koji će dopreti do stanovnika Amerike.

Freno je mogao da postane prvi pisac romantizma u Americi i dobije titulu oca američke književnosti, samo da je pratio impulse svoje mladosti. Ali, za to je trebalo da bude karakterno potpuno drugačija osoba, da ima drugačije obrazovanje, kao i potpuno drugačije pretpostavke o društvu i religiji.⁵⁷¹ Od najranijih iskustava koje je poneo iz porodice, kroz ona koja je stekao na koledžu, ka ratnim, onim u vezi sa ropstvom i nepravdom u posleratnoj Americi, Freno je shvatio da mora da bira između bega u samog sebe ili društvene angažovanosti. Iako mu se možda više dopadala tišina njegove farme, i iako je tamo možda mogao da napiše više pesama po ukusu modernih čitalaca, njegova posvećenost potrebama njegovog naroda i vremena u kojem je živeo je bila suviše jaka.

6.2. Frensis Hopkinson

U periodu koji je bio od izuzetne važnosti za američki kontinent, između sazivanja Prvog kontinentalnog kongresa 1774. i ratifikacije ustava 1789. godine, Frensis Hopkinson je učestvovao u dešavanjima u kolonijama pokušavajući da umiri tenziju zbog sukoba sa Velikom Britanijom i koristeći fantaziju i humor, koji su dopirali do radikala, do konzervativaca, ali i do mnogih koji u tom trenutku još uvek nisu odlučili na čijoj su strani. On je svojim sunarodnicima poručio da im možda ne može pomoći puškom, ali da im svojim rečima može i želi da pomogne.⁵⁷²

Jezik njegovih dela inspirisao je koloniste da istraju u borbi. Sticajem srećnih okolnosti, Hopkinsonova karijera se podudarila sa razvojem američke štampe. Ne može se reći da je Hopkinsonov jedini doprinos i talenat bio u štampi. Njegovi brojni talenti

⁵⁷¹ E. Elliott, *Revolutionary Writers: Literature and Authority in the New Republic 1725-1810*, New York: Oxford University Press, 1982, p. 132.

⁵⁷² G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, Chicago: University of Chicago Press, 1926, p. 227.

ogledali su se u tome što je bio potpisnik Deklaracije o nezavisnosti, što je komponovao prve američke sekularne pesme i dizajnirao zvezde i pruge na zastavi Amerike.⁵⁷³

Trudeći se da sve te svoje projekte sprovede u delo, on je, poput svog prijatelja Bendžamina Frenklina, smatrao da prvo treba pripremiti narod na određene teme. Zato je pre objavljivanja svojih dela prvo o njihovim temama pisao u štampi. Dnevna štampa je u to doba već beležila veliki razvoj zahvaljujući Bendžaminu Frenklinu, koji se smatra zaslužnim za formiranje prvih nacionalnih dnevnih novina. Kolonisti su čitajući dnevnu štampu sve više postajali Amerikanci, a sve manje stanovnici kolonija. U vreme Hopkinsonove mladosti američka dnevna štampa je objavljivala malo vesti o dešavanjima u kolonijama. Veliki deo novina su zauzimale kopije stranica britanske štampe, tako da su Amerikanci bili bolje upoznati sa dešavanjima u Velikoj Britaniji nego na sopstvenom kontinentu. Frenklin je zaslužan za promenu forme i sadržaja američkih nacionalnih dnevnih listova i to najviše kroz svoj rad u *Almanahu siromašnog Ričarda* i u časopisu *Pennsylvania Gazette*. On je radom u almanahu dopro do niže klase stanovništva, koja je do tada ili slabo čitala ili nije čitala uopšte. S druge strane, *Pennsylvania Gazette* je za čitalačku publiku imala one malo obrazovanije ljude.⁵⁷⁴

U vreme kada je Hopkinson počeo sa svojom karijerom ratnog propagandiste, mogao je biti siguran da će se njegova dela čitati u svim kolonijama, upravo zbog dobro razvijene mreže dnevnih novina. Period neposredno pre izbijanja revolucije zabeležio je veliki rast broja dnevnih novina. Iako je to imalo svoje dobre strane, imalo je i loše, a jedna od njih ogledala se u velikom broju konzervativnih dnevnih novina, koje su bile za pomirenje i protiv revolucionarnog rata. I pored toga, Hopkinson je smatrao štampu najboljim vidom promovisanja svojih dela, koja su pozivala na kulturne i političke promene. Svojim jedinstvenim talentom za parodiju, Hopkinson je postao popularan kod širokog kruga čitalaca. Njegov talenat se ogledao i u tome što je znao da prilagodi svoja dela visoko obrazovanom stanovništvu, ugledajući se na Adisona ili Stila, da piše

⁵⁷³ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, San Marino, California: The Huntington Library, 1976, p. 2.

⁵⁷⁴ P. Davidson, *Propaganda and the American Revolution*, p. 235.

za srednju klasu i imitira Svifta i Sterna, ili pak da piše za radnike i farmere, ugledajući se na Frenklina.⁵⁷⁵

Kakav je bio običaj u to vreme, i Hopkinson je većinu svojih dela objavio pod pseudonimom. Bio je toliko vešt u menjanju stilova, forme i argumenata da niko nije bio u mogućnosti da pogodi ko je autor dela koje je objavljivao. Hopkinson je ubrzo postao svestan još jedne loše strane dnevne štampe. Naime, iako je štampa bila moćno sredstvo oblikovanja mišljenja i stavova naroda, ona je u isto vreme uništavala lični karakter. Ipak, Hopkinson je shvatao važnost trenutka u kojem se nalazio njegov narod i bio je spreman da rizikuje.⁵⁷⁶

Način njegovog obrazovanja i odrastanja je u mnogome uticao na njegov budući poziv. Frensisov otac, Tomas Hopkinson, je bio jedan od članova Frenklinove grupe ljudi, koji su bili zaduženi da obrazuju mlade Amerikance i da razvijaju kulturu američkog kontinenta, koja je po njihovom mišljenju pretila da po svojim vrednostima jednog dana prevaziđe britansku, jer bi imala korene u tradiciji. Frensis Hopkinson je bio jedan od prvih polaznika akademije koju su osnovali. Akademija je ubrzo prerasla u koledž, a mladi Hopkinson je bio u prvoj generaciji diplomaca. Tomas Hopkinson je umro u svojoj četrdeset drugoj godini života ne dočekavši Frensisovu diplomu. Nakon smrti, on je ostavio imanje svojoj udovici, koja je na njemu morala da podiže šestoro dece. Meri Hopkinson nije imala problem ni sa jednim drugim detetom osim sa Frensisom, jer nakon završenog koledža i studija prava, on još uvek nije mogao da se odluči čime će se baviti.⁵⁷⁷

Dok je još bio na koledžu Hopkinson je pokazao talenat za poeziju. Jedna od najvažnijih pesama koju je objavio u tom periodu bila je u formi pamfleta i zvala se "Nauka" ("Science").⁵⁷⁸ Pesma je zapravo predskazanje o novoj kulturi. Ona je postala toliko popularna da je ubrzo piratizovana. Nedelju dana nakon objavljivanja ove pesme, Frensis Hopkinson je upozorio svoje čitaoce da ne čitaju izdanje filadelfijskog štampara Endrua Stjuarta (Andrew Stewart), jer isto sadrži veliki broj grešaka. Zakon o kopirajtu

⁵⁷⁵ A. M. Schlesinger, *Prelude to Independence, The Newspaper War on Britain, 1764-1776*, p. 296.

⁵⁷⁶ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 4.

⁵⁷⁷ vidi: C. R. Hildeburn, F. H. Hart, J. Reed, "Francis Hopkinson", *The Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 2, No. 3, 1878, pp. 314-324.

⁵⁷⁸ F. Hopkinson, "Science", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, 3 Vols., Philadelphia: T. Dobson, 1792, pp. 3: 92-102.

nije mogao pomoći Hopkinsonu u to vreme, tako da je morao da sačeka da nešto drugo skrene pažnju Stjuartu i da prestane sa objavljivanjem njegovog dela. Kada je Stjuart objavio gramatiku latinskog jezika, Hopkinson je iskoristio priliku da mu se osveti objavivši da Stjuartova gramatika sadrži 151 grešku. Stjuart se nije time opterećivao, već je rekao da procenu njegovog dela treba ostaviti zaposlenima na koledžu. Ta procena je ubrzo i usledila, a Hopkinsonova primedba je odbačena kao nevažna, zbog čega je on te iste ljude koji su radili na proceni kasnije ismejao.⁵⁷⁹

Podstaknut uspehom svog prethodnog dela, Hopkinson je odmah zatim 1763. godine napisao pamflet *Zakonitost intrumentalne muzike (The Lawfulness of Instrumental Music)*,⁵⁸⁰ u kojem je napao prezbeterijance, baptiste i kvekere zbog njihovog protivljenja njegovom predlogu o uvođenju instrumentalne muzike tokom crkvenih službi. Odmah nakon najave ovog Hopkinsonovog pamfleta u novinama se pojavilo obaveštenje o drugom izdanju istog pamfleta. Izdavač je opet bio Stjuart. Razlika između ovog sada problema i onog od ranije ogledala se u tome što ovo Stjuartovo izdanje nije bilo samo kopija, već parodija koja je ismevala Hopkinsonovo delo. Hopkinson je ovu situaciju doživeo kao upozorenje da ćuti i da ne rizikuje svoju reputaciju. To ga je obeshrabilo u daljem pisanju, pa se povukao i narednih deset godina nije ništa objavljivao.

U toku tog perioda pokušavao je uz pomoć Frenklina da nađe posao koji bi bio i dovoljno uzvišen, ali i dovoljno siguran da mu obezbedi mogućnost da prati i neguje svoja interesovanja. Frenklin mu je tako 1764. godine našao posao carinika u maloj luci Salem u Nju Džersiju. Njegovo zaduženje je između ostalih bilo da piše i objavljuje upozorenja da zakon podrazumeva plaćanje naknade na robu koja se uvozila. U vreme kada je dobio ovaj posao, ništa nije ukazivalo na to da bi poželeo da ga napusti. Međutim, dolaskom 1765. godine njegov posao carinika je bio ugrožen zbog Zakona o pečatima. Narod se zbog novih nameta ujedinio u bojkotu, pa je Hopkinson, kao i drugi zaposleni na istoj poziciji, odlučio da je bolje da napusti posao i izbegne nasilje.⁵⁸¹

⁵⁷⁹ T. V. Haviland, "Francis Hopkinson and the Grammarians", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 76, No. 1, 1952, pp. 65-66.

⁵⁸⁰ F. Hopkinson, "The Lawfulness of Instrumental Music", *Pennsylvania Gazette*, April 28, 1763.

⁵⁸¹ vidi: D. Wecter, "Francis Hopkinson and Benjamin Franklin", *American Literature*, Vol. 12, No. 2, May 1940, Duke University Press, pp. 200-217.

U to vreme je imao 27 godina i živeo sa majkom, jer još uvek nije uspeo da obezbedi sebi sigurnu egzistenciju. Na nagovor njegove majke, Frenklin je u Engleskoj pronašao Džeјmsa Džonsona (James Johnson), njenog rođaka, koji je tada bio biskup u Vorčesteru i za kojeg se nadala da će moći da pomogne Frensisu. On je pozvao Hopkinsona u jednogodišnju posetu, u koju je on krenuo u maju 1766. godine. Zbog svoje prirodne stidljivosti, Hopkinson je znao da ne može očekivati mnogo od ove posete, osim da možda ima šansu da upozna neke od uticajnih ljudi. Nakon godinu dana, Hopkinson se vratio u Filadelfiju 1767. godine i na Frenklinov nagovor otvorio radnju suve robe i vina. Godinu dana od otvaranja radnje, Hopkinson se mogao pohvaliti dobrim profitom, pa je iz tog razloga i doneo odluku da se oženi Anom Borden (Ann Borden), ćerkom jednog od vodećih ljudi u Nju Džersiju.⁵⁸² Naredne četiri godine Hopkinson je vodio relativno miran i dobar život.

Početakom 1771. godine, u američkoј dnevnoj štampi ponovo su se pojavila nastojanja da se obore neki parlamentarni akti, a naročito oni koji su uveli poreze na razne proizvode iz uvoza. Zbog serije uredbi o obustavi uvoza, Hopkinson nije više imao odakle da nabavlja robu. U isto vreme, kvekerski trgovci su otvorili konkurentske radnje u tom kraju. Hopkinson je bio uplašen zbog finansijskog kraha koji mu je pretio, pa je zatražio pomoć od guvernera Džona Pena, kojeg je upoznao u Engleskoј. On mu je dao dovoljno novca da vrati dugove i uz to i malo imanje van grada. U isto vreme Hopkinson je dobio pomoć od supruge premijera Norta, koja mu je obezbedila posao carinika u Delaveiru. Ovo je bila mnogo veća luka od one u Salemu, pa je uvek bilo upražnjenih mesta za nove carinike. Politička situacija je takođe bila mirna, a naročito zbog toga što je vlada opozvala sve poreze, osim onog na čaj. Ipak, ni tu nije bilo velikih problema, jer su prevoznici na reci Delaveir odbijali da tovarе brodove čajem. Zbog znatno bolje finansijske situacije, Hopkinson se preselio s porodicom u veću kuću u blizini porodične kuće njegove supruge. Pošto u to vreme nije bio opterećen novcem, imao je vremena da se otisne u političku karijeru, koja ga je sve proteklo vreme privlačila. Imenovan je za sudiju svog okruga, a u aprilu 1774. postao je član saveta guvernera uz pomoć tasta i Vilijama Frenklina, njegovog prijatelja, koji je tada bio

⁵⁸² L. W. Labaree, *Franklin Papers*, p. 20: 125.

guverner u koloniji. Po postavljenju, Hopkinson je počeo da piše doskočiće za lične prepirke njegovog tasta, ali ubrzo su njegova interesovanja prerasla te prepirke.⁵⁸³

Zbog situacije u kojoj se nalazio Boston u proleće 1774. godine, kao i zbog sverastuće svesti o američkoj autonomiji, Hopkinson je odlučio da iznese razloge kojima se vodio Prvi kontinentalni kongres u pamfletu *Lepa priča (Pretty Story)*.⁵⁸⁴ Ova alegorijska priča je bila dugačka 29 strana i objavljena je 15. avgusta 1774. godine. Ona govori o pogoršanju odnosa između američkih kolonija i Velike Britanije i o potrebi za sazivanjem Prvog kontinentalnog kongresa. Hopkinson je u ovom pamfletu govorio i o pitanjima ustava, o kojima je trebalo raspravljati na kongresu zakazanom za mesec septembar. U osnovi je to bila priča o plemenitim sinovima farmera, koji trpe pohlepu njihove maćehe i njenog ljubavnika i čija je imovina i sve ono što su izgradili u opasnosti. Priča govori o porodičnim vezama od potpisivanja Magna karte pa sve do jula 1774. godine, kada je parlament zatvorio bostonsku luku. Cilj priče je da pokaže da su zatvaranjem luke, kao i brojnim prethodnim aktima, parlament, koji u priči zastupa maćeha, i premijer, njen ljubavnik, postupili neustavno i protivno pravima kolonista, koji su rođenjem bili britanski državljani. Pitanja ustavnosti su se razmatrala i zahuktavala još od 1766. godine, kada je parlament opozvao Zakon o pečatima, ali i doneo nov akt u kojem je izneo svoje pravo da donosi zakone u kolonijama. Kolonije su u početku prihvatile ovaj akt, ali su ubrzo shvatile da se radi o nameri parlamenta da ubira poreze unutar kolonija. Godine 1767. parlament je doneo nove akte o porezima na uvoz, kako bi se pokrili troškovi odbrane protiv Francuza i Indijanaca. Kolonisti su se opet pobunili obustavom uvoza, da bi nakon tri godine svi ovi porezi bili ukinuti, osim poreza na čaj, koji je ostao. Pošto se Boston pobunio, parlament je reagovao zatvaranjem njegove luke. S obzirom na to da se očekivalo da ostale kolonije reaguju, Hopkinson se nadao da će ovom pričom ubediti većinu o neophodnosti proglašenja ekonomske nezavisnosti.⁵⁸⁵

Od trenutka kada je luka zatvorena, dnevna štampa je samo objavljivala priče i pozive na akciju. Dok su pristalice vigovaca, radikalpatriota, pozivale na slobodu i na upotrebu svih mogućih sredstava kako bi se ona ostvarila, a konzervativci pri tom bili

⁵⁸³ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, pp. 9-10.

⁵⁸⁴ F. Hopkinson, "Pretty Story", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 1: 65-92.

⁵⁸⁵ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 33.

umerenih stavova i njihov poziv se ograničavao na povraćaj statusa koje su kolonije imale pre donošenja Zakona o pečatima, torijevci su tražili puno pomirenje sa Velikom Britanijom i obustavu konflikta i pobuna. Dnevna štampa je tako bila prepuna članaka, pamfleta, poezije i proze sve tri strane razjedinjenih kolonista. Pamflet *Lepa priča* je odmah po objavljivanju doživio veliki uspeh i popularnost, pa je tokom iste godine imao još dva izdanja u Filadelfiji i Delaveiru. Iako su stavovi koje Hopkinson izneo u ovom pamfletu već svima bili poznati, njegova popularnost se ogleda u komičnom pristupu, koji se znatno razlikovao od stroge forme političkog eseja. Čitaoci su odmah prepoznali ko se krije iza likova ove priče: stari plemić je zapravo bio kralj, njegova supruga, maćeha, je bila parlament, ljubavnik je bio premijer, Džek je bio Boston, cicvara je označavala čaj, a katanac na Džekovoj kapiji bio je akt o luci Boston. Ova priča je takođe davala sliku stvarnog života kolonista. Ipak, to nije bilo neophodno, jer je većina čitalaca već bila upoznata sa ovakvom vrstom priča kroz priče Džonatana Svifta.⁵⁸⁶

Po završetku Prvog kontinentalnog kongresa, Hopkinson je bio nezadovoljan zbog stavova koje su zastupali konzervativci, pa je odlučio da se zajedno sa svojim istomišljenicima iz grupe radikalpatriota pobrine da iznesu svoje stavove na Drugom kontinentalnom kongresu. Tako su uoči Drugog kontinentalnog kongresa, zadobivši kontrolu nad savetom guvernera i nad skupštinom, oni uspjeli da preurede ustav. Izmene su se odnosile najviše na pravo da sami mogu da biraju delegate kontinentalnog kongresa.⁵⁸⁷

Iako je donošenje Deklaracije o nezavisnosti ujedno označavalo kraj za njegove štićenike, kao i gubitak sigurnosti u kojoj je uživao, u Hopkinsonu je prevagnula želja za revolucijom, koja ga neće napuštati narednih nekoliko godina. Od 1776. do 1778. godine, Hopkinson je vodio sekretarijat mornarice, a naredne tri godine se upustio u rešavanje problema nacionalnog duga.⁵⁸⁸ Pored svih tih obaveza on je imao vremena i za pisanje, pa je često objavljivao satire i eseje za *Pennsylvania Magazine*, čiji je urednik bio Tomas Pejn. Njegove satire su uglavnom bile upućene britanskim vojnim snagama i torijevcima, jer je upravo u njima video pretnju novoj vladi. Hopkinson je u

⁵⁸⁶ *Ibid.*, p. 34.

⁵⁸⁷ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, pp. 212-213.

⁵⁸⁸ *Ibid.*, p. 219.

svojim satirama ismejao neke od britanskih vođa, koristeći upravo njihove proglase. Kada je Velika Britanija okupirala Filadelfiju 1777. godine, on je prognan zajedno sa vladom, ali su sa njima prognani i časopisi *Pennsylvania Packet* i *Pennsylvania Gazette*, u kojima je objavljivao, pa je od tog trenutka bio u mogućnosti da objavljuje više nego ikada.

Kao predsedavajući odbora mornarice, Hopkinson je sproveo značajan poduhvat za rat onda kada je niz reku Delaveir pustio tri bureta baruta od Bordentauna ka luci u Filadelfiji i na taj način postavio pokretne mine koje su do tog stepena uspaničile britansku vojsku, da je nakon njihovih eksplozija počela da puca u sve što bi plutalo rekom.⁵⁸⁹ O ovoj priči govori njegova balada "Borba burića" ("The Battle of the Kegs"),⁵⁹⁰ priča o prvim plutajućim minama koje su ikada lansirane protiv neprijateljske flote. Ni u Hopkinsovoj novoj baladi, a ni u novinskim vestima o tom događaju, nije bilo pomena o tome da Hopkinson stoji iza celog plana. Njemu je bilo značajnije to što je balada, a i događaj o kojem je pričala, ostvarila svoj cilj, jer je podigla moral posustalom narodu. Naime, posle progonstva iz Filadelfije, on je tražio od svog tasta da mu u radionici bakra koju je posedovao napravi nekoliko burića i da ih napuni barutom, tako da na dodir sa drugim predmetima eksplodiraju. Pošto je dobio buriće, on ih je nekoliko milja uzvodno iznad Filadelfije pustio niz reku u januaru 1778. godine. Nažalost, uspeh ovog plana je izostao, jer su, zbog leda kojeg je bilo u reci, britanski brodovi bili ukotvljeni, pa su burići prošli neopaženo i nisu izazvali željenu štetu. Ipak, ugledavši jedno od burića, grupa od nekoliko radoznalih vojnika je pokušala čamcem da ga pokupi, pa su eksplozijom bureta stradali. Iako je ovaj incident privukao veliku pažnju, on nije ostvario očekivano. O dešavanjima na reci i o nesrećnom stradanju vojnika objavljen je izveštaj u časopisu *New Jersey Gazette* i to 21. januara. Prema ovom izveštaju, za koji se misli da ga je Hopkinson napisao, nakon prve eksplozije, kada su opazili još plutajućih burića, neko je prijavio da su u njima pobunjenici, koji su nameravali da se, kao prilikom opsade Troje, iskradu preko noći i zauzmu grad. Iz tog razloga su Britanci počeli da pucaju u svaki naredni plutajući objekat, koji bi spazili.⁵⁹¹

⁵⁸⁹ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 11.

⁵⁹⁰ F. Hopkinson, "The Battle of the Kegs", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 3: 169-174.

⁵⁹¹ J. Thatcher, *A Military Journal During the American Revolutionary War, from 1775 to 1783*, Boston: Richardson and Lord, 1823, pp. 146-150.

Priča o ovom incidentu ponovo je objavljena 11. februara u časopisu *Pennsylvania Ledger*, ali sada, čini se, malo vernija stvarnom događaju.

Hopkinsonova balada je objavljena u časopisu *Pennsylvania Packet* 4. marta iste godine. Ova balada je postala vremenom jedna od omiljenih pesama boraca u revolucionarnom ratu, koju su pevali vojnici kad god bi se spremali za napad. Iako se ne može pohvaliti zapaženim književnim karakteristikama, ova balada ima dobar ritam i rimu i snažan stil.⁵⁹²

Od početka nemira u kolonijama, koji su vodili ka proglašenju Deklaracije o nezavisnosti i početku revolucionarnog rata, Hopkinson je ukazivao na veliku opasnost unutrašnjih neprijatelja, torijevaca. On je smatrao da je veoma važno da skrene pažnju na one torijevce, koji su se još uvek slobodno šetali Filadelfijom, ali i na one koji su održavali stalni kontakt sa prognanim torijevcima u Njujorku. U Njujorku su torijevci u međuvremenu osnovali uticajnu zajednicu, koja je širila antiratnu propagandu i koja se trudila da na svaki mogući način umajni Vašingtonove napore da natera britanske vojne sile da se bezuslovno predaju.⁵⁹³ Iako je i sam više puta ulazio sa njima u raspravu, oni ipak, nisu dugo bili glavna tema njegovih satira, jer su za Hopkinsona bile važnije posleratne godine koje su usledile. Ipak, složenost njegovog odnosa prema torijevcima, zbog čega je u posleratnim godinama okarakterisan kao konzervativni mislilac, upućuje nas da detaljnije razmotrimo sadržaj nekih od važnijih dela upućenih njima.

Dana 21. januara 1778. godine, Hopkinson je uputio pismo Džozefu Galoveju, a pismo je istog dana objavljeno u časopisu *Pennsylvania Packet*.⁵⁹⁴ U ovom pismu, koje se po jeziku i stilu znatno razlikovalo od jezika i humora njegove prethodno objavljene balade, Hopkinson je prigovorio Galoveju zbog njegove naklonosti prema Britancima i posebno zbog ophođenja prema američkim ratnim zarobljenicima. On ga je upozorio da će sa njegove trenutno visoke pozicije biti ubrzo oteran kao izdajica.⁵⁹⁵

Iako nije ostalo mnogo Hopkinsonovih pisama upućenih njegovoj porodici, pisma koja je pisao drugim ljudima su brojna i govore mnogo o složenosti njegovog političkog opredeljenja. Onog trenutka kada je Deklaracija o nezavisnosti potpisana,

⁵⁹² P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 97.

⁵⁹³ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 279.

⁵⁹⁴ F. Hopkinson, "A Letter to Joseph Galloway", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 1: 127-131.

⁵⁹⁵ Džozef Galovej je tada bio guverner Pensilvanije.

lojalisti su postali otvoreni neprijatelji postojećeg poretka. Ipak, pitanje, na koje je i dalje bilo teško dati odgovor, je kako je moguće pronaći pripadnike lojalista u običnom građanstvu. Frensis Hopkinson je bio jedan od potpisnika Deklaracije o nezavisnosti, a ipak je svojom političkom ideologijom naginjao ka lojalističkom opredeljenju.⁵⁹⁶

U jednom od dva pisma koja su objavljena 1776. godine, Hopkinson navodi da je torijevac i da je rođen u porodici torijevaca.⁵⁹⁷ Po njegovom mišljenju, kralj Velike Britanije bi trebalo da vlada ne samo britanskom imperijom već i Istočnom i Zapadnom Indijom, Severnom Amerikom i preostalim delom sveta. Ipak, kako on navodi, ostrašćeni ljudi pod uticajem samog đavola suprotstavili su se iskrenim željama kralja Džordža III. Govoreći o dolasku vojnih sila Velike Britanije na tlo Amerike, on ističe da je samo dobrota kralja Džordža III učinila da pošalje svoje flote i vojne snage i pokori ovu "užasnu" zemlju.⁵⁹⁸ Hopkinson je ujedno izražavao i veliko zadovoljstvo zbog toga. Po njegovim rečima, sada je obaveza svih onih, koji smatraju sebe odanim podanicima i prijateljima kralja Džordža III i njegove vlade, da pruže pomoć britanskoj vojsci. On kaže da su u ovoj misiji svi učesnici podjednako važni, a najviše "štamparska presa", tj. pisana reč. Iako, po njegovim rečima, ona ne ubija puškom ili mačem, ona može naterati ljude da to rade, pa je tako njen uticaj možda još i veći. Iz tog razloga, kako navodi ovaj torijevac, on želi da ugleda štamparsku presu koja će biti u službi generala Houva. Sa velikim zadovoljstvom navodi da se jedan takav časopis već pojavio i to je bio *The Pennsylvania Ledger*, a štampar je bio gospodin Hamfri (Mr Humphrey). Tako je on jednog dana hvalio ovaj časopis jednom svom prijatelju, za koga je isto mislio da je torijevac i navodi kako se u tome prevario. On dalje prepričava reči svog "prijatelja" upozoravajući na opasnost postojanja takvih ljudi. Njegov "prijatelj" je rekao da je politika vlade svake zemlje, koja je na ivici izbijanja rata i koja je u opasnosti, da koristi sva moguća sredstva kojima bi ojačala napore svojih građana i oslabila napade svojih neprijatelja.⁵⁹⁹ On dalje kaže da se sloboda štampe oduvek smatrala najvažnijom privilegijom slobodne vlade. Međutim, kada neko zloupotrebi ovu privilegiju i kada štampa postane oružje u rukama neprijatelja kojim se potkopavaju odbrambene operacije jedne vlade, on pita, "zar nema ta vlada pravo da nešto uradi i utiša svog

⁵⁹⁶ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 276.

⁵⁹⁷ F. Hopkinson, "Two Letters", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 1: 132-141.

⁵⁹⁸ *Ibid.*, p. 1: 132.

⁵⁹⁹ *Ibid.*, p. 1: 134.

neprijatelja?". Njegov "prijatelj" dalje kaže da je upravo *The Pennsylvania Ledger* jedan takav časopis koji je u rukama neprijatelja.⁶⁰⁰ On ističe opravdanost delovanja Saveta za bezbednost protiv tog časopisa, koji je tako otvoreno neprijateljski nastrojen prema ciljevima stanovnika američkih kolonija. Pismo završava rečima da je zbog ovakvih reči i stavova njegovog "prijatelja" zauvek prekinuo kontakt s njim.

U drugom pismu on se ponovo priseća događaja sa njegovim "prijateljem" i kaže da bi svaki čovek trebalo veoma oprezno da iznosi svoje mišljenje pred licima u čije političke stavove nije siguran, kao i to da je zbog svoje nepromišljenosti bio ukoren na sastanku torijevaca.⁶⁰¹ Autor ovog pisma dalje nastavlja sa detaljnim opisom "Društva torijevaca". On kaže da je društvo podeljeno na brojna veća različitih nadležnosti i daje njihov spisak, kao i zaduženja.⁶⁰² Prvo na listi je veće zaduženo za lukavstvo i ratnu strategiju, a kojem i sam pripada. Govori kako je kao član ovog veća učestvovao u krađi pošte, koju je general Vašington poslao kongresu i koja je njegovom zaslugom došla do generala Houva. Drugo veće je veće za lažne izveštaje, čija je obaveza da objavljuje članke koji će preplašiti vigovce. Nekada se ove vesti objavljuju u torijevskom časopisu, a nekada se rašire kao glasine. Obaveštajno veće ima zaduženje da uposli određen broj špijuna, koji imaju zadatak da se umešaju u redove vigovaca, kao sluge ili konobari u kafanama, i da održavaju stalnu vezu sa britanskom vojskom, kojoj će prenositi vesti. Veće za laži se razlikuje od veća za lažne izveštaje i njegova uloga je da izmišlja samo trenutne laži, koje su od koristi za grad, a iza kojih uvek mora biti neki pripadnik kongresa, čije se ime ne pominje. Veće za iznuđivanje se sastoji od bogatih ljudi, koji drže monopol nad proizvodima neophodnim pobunjeničkoj vojsci. Poslednje veće je veće za smanjivanje vrednosti, čija je uloga da smanji vrednost američke valute u kolonijama. Autor završava ovo drugo pismo rečima da će dati spisak najuticajnijih ljudi njegovog društva, onda kada torizam bude sigurnije i otvorenije iskazivan.⁶⁰³

Naredno pismo, "Pismo lordu Houvu" ("A Letter to Lord Howe"), napisano je u decembru 1776. godine, a objavljeno je u časopisu *Pennsylvania Gazette* u februaru 1777. godine.⁶⁰⁴ Ovo pismo govori o lordu Ričardu Houvu, admiralu britanske

⁶⁰⁰ *Ibid.*, p. 1: 135.

⁶⁰¹ *Ibid.*, p. 1: 137.

⁶⁰² *Ibid.*, pp. 1: 138-140.

⁶⁰³ F. Hopkinson, "Two Letters", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 1: 132-141.

⁶⁰⁴ F. Hopkinson, "A Letter to Lord Howe", in *Ibid.*, pp. 1: 121-126.

mornarice i gospodinu Vilijamu Houvu, komandantu vojske, mlađoj braći pukovnika Džordža Houva, koji je izgubio život u ratu između Francuza i Indijanaca. Hopkinson se u ovom pismu obraća admiralu i kaže da je prezime Houv drago Americi i da ga podseća na brata, koji je bio toliko popularan da su mu u Masačusetsu podigli spomenik u sećanje na njegova herojska dela. Hopkinson dalje iznosi razloge zbog kojih se stanovnici američkog kontinenta bore i završava molbom za milost prema onima koji ne učestvuju u borbi, a koji su već preživeli razaranje, uvrede i smrt.

Ubrzo nakon objavljivanja ovog pisma, Hopkinson je objavio "Prevod pisma koje je napisao stranac na svojim putovanjima" ("Translation of a Letter Written by a Foreigner on his Travels").⁶⁰⁵ Ovo pismo počinje opisom engleskog karaktera i Hopkinson navodi da je on u isto vreme i najfantastičniji, ali i najapsurdniji karakter koji jedan narod može da ima. Sastavljen je od kontradikcija. Britanci, naime, imaju sve vrednosti koje krase ljudski um, ali u isto vreme i sve mane ljudske prirode. Kako Hopkinson dalje navodi, mana prvih je loša primena, a drugih nedostatak manira. Tako će jedan Britanac posmatrati svog neprijatelja velikodušno, a prijatelja s nezahvalnošću i neljudskošću. On će pozajmiti novac strancu, ali će s druge strane odbiti najbližeg rođaka sa istom molbom. Jednom rečju, kako navodi Hopkinson, Englez je spoj kontradikcija i apsurd. On kao podršku toj svojoj tezi citira tri primera. Prvo, Englezi, koji sebe smatraju najpravednijim i najvelikodušnijim narodom na svetu, podržavaju trgovinu robovima. Drugo, oni su dozvolili generalu Klajvu da u Indiji ubije stotine hiljada stanovnika, što puškom, što izgladnjivanjem. Treće, da bi naterao američke koloniste da se priklone njegovim zakonima, taj isti Englez je poslao svoju vojsku, ali je angažovao i crnce i Indijance da zajedno sa njima progone Amerikance. On zaključuje da će odgovorni za rat biti kralj i vlada, a ne engleski narod u celini.⁶⁰⁶

Hopkinsonov naredni pamflet, *Politički katehizam (A Political Catechism)*,⁶⁰⁷ bio je inspirisan bitkom kod Trentona. Ovaj pamflet serijom pitanja i odgovora izlaže razloge američkog nezadovoljstva i daje hronološki prikaz ratnih dešavanja do tada. Hopkinson daje zabavan prikaz kralja, čije su kako kaže glavne osobine glupost i nepravda. On nakon toga daje opis generala Vašingtona, za kojeg misli da je najbolji i

⁶⁰⁵ F. Hopkinson, "Translation of a Letter Written by a Foreigner on his Travels", in *Ibid.*, pp. 1: 98-110.

⁶⁰⁶ *Ibid.*, p. 109.

⁶⁰⁷ F. Hopkinson, "A Political Catechism", in *Ibid.*, pp. 1: 111-120.

najveći čovek na svetu. U privatnom životu on je neko čije poznanstvo svi žele, a javno, on je osoba za poštovanje i divljenje. Povlači se kao general, ali napada kao heroj. Ističući značaj i popularnost generala Vašingtona, Hopkinson završava pamflet rečima: "da je Vašington živeo u doba idolopoklonstva, on bi bio obožavan kao Bog".

Slavljenje hrabrosti generala Vašingtona i njegove vojske poticalo je iz Hopkinsonovog iskrenog mišljenja o kvalitetima hrabrog vojskovođe i njegovih ljudi, ali i od toga što je Hopkinson smatrao da će dela koja objavljuje uspeti da im olakšaju dane sve češćih i jačih sukoba sa britanskim vojnim snagama. Tokom leta 1777. godine, Britanci su želeli da započnu kampanju po kojoj bi za što kraće vreme pokorili Amerikance. Naime, general Burgojn je sa osam hiljada svojih ljudi došao iz Kvebeka do luke Tikonderoga. S druge strane, iz pravca Osvega, preko Njujorka, ka njima je krenula druga grupa koju su činili Britanci, torijevci i Indijanci. Oni su nameravali da, pošto se susretnu, odu do reke Hadson i da se tamo pridruže vojsci generala Houva, pa tako odvoje Novu Englesku od drugih kolonija. Nakon osvajanja luke Tikonderoga, Burgojn je izdao proglas kojim je obećavao milost svim Amerikancima koji se predaju i u isto vreme je zapretio svima ostalima koji su nameravali da nastave sa pobunom.⁶⁰⁸ Ovakav proglas je rezultirao brojnim američkim pamfletima, parodijama i baladama.⁶⁰⁹ Jedan od odgovora bio je Hopkinsov.

Hopkinson je pamflet pod nazivom *Odgovor (Answer)*⁶¹⁰ napisao 10. jula, a objavio ga je 26. avgusta u časopisu *Pennsylvania Packet*. On počinje pamflet ismevanjem generala Burgojna, opisuje njegov ulazak i zauzimanje luke, kao i strah koji je izazvao kod naroda. Hopkinson kaže da su nade za spasenje bile male sve dok ovaj milostivi general nije ponudio spas i, kako on kaže, jedini put od provalije ka uništenju. On ističe da su Amerikanci bili glupi i poverovali da je razlog njegovog dolaska njegova namera da pokori zemlju, a da je on zapravo došao da povрати mir i ustavna prava tog naroda. Hopkinson u nastavku navodi da razume da je upravo iz tog razloga general okupio oko sebe vojsku divljaka i pustio ih da kasape žene i decu i pljačkaju zemlju. "Kako je moguće", pita on, "da su onda Amerikanci posle sve te dobrote, koja im je pričinjena, nezahvalni?"

⁶⁰⁸ W. O. Niles, *Principles and Acts of the Revolution in America*, Baltimore: W. O. Niles, 1822, pp. 262-264.

⁶⁰⁹ W. A. Stone, *Ballads and Poems Relating to Burgoyne's Campaign*, Albany: J. Munsell's Sons, 1893.

⁶¹⁰ F. Hopkinson, "Answer", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 1: 146-150.

Ko se može odupreti snazi vaše elokventnosti i teroru vaše vojske?

Prihvatamo ponudu koju ste dali. Uzalud nas dozivaju povici silovanih, povici ubijene dece i jecaji gladne braće koji čame u zatvorima i zarobljeničkim brodovima u Njujorku – jedino što čujemo je vaš uzvišeni proglas.⁶¹¹

Hopkinson završava pamflet ironijom, kojom ga je i započeo, i kaže da su Amerikanci pripitomljeni, da su industrijalizovani, da će ostati kod kuće mirni i da neće pomerati stoku i useve, očekujući da će general doći i predvođeci vojsku uzeti im sve što imaju.

Dana 14. oktobra iste godine, general Burgojn je poražen. Ne može se poreći Hopkinsonova zasluga za to, kolika god ona bila, jer je on jedini tada imao hrabrosti da se nasmeje generalovom proglasu i to dok još uvek nije bilo izgleda da će kontinentalna vojska uspeti da ga porazi.⁶¹²

Naredne dve balade, koje je Hopkinson objavio, imale su za cilj da još jednom pohvale hrabrost i herojstvo američkih generala i da im pruže podršku. "Balada u kampu" ("A Camp Ballad")⁶¹³ je objavljena u časopisu *Pennsylvania Gazette* 4. aprila 1778. godine, a Hopkinson je potpisao ovu baladu pseudonimom "Bob zvonce" ("Bob Jingle"). Ova pesma je doživela veliku popularnost i bila je više puta ponovo objavljivana tokom iste godine. Hopkinson u ovoj pesmi, pokušavajući da ohrabri američke vojnike, kaže:

Sa besmrtnom slavom, sedi ona ovde na tronu
i ne plaši se uzaludne osvete Velike Britanije, koje se
odrekla.
Njeni neprijatelji će sramnim porazom biti zbunjeni.

⁶¹¹ "For who can resist the power of your eloquence? Who can withstand the terror of your arms? The invitation you have given...we thankfully accept. The cries of violated virginity and slaughtered infants – the never-ceasing groans of our starving brethren now languishing in the jails and prison-ships of New-York, call upon us in vain, whilst your sublime proclamation is founding in our ears", in *Ibid.*, p. 149.

⁶¹² G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 290.

⁶¹³ F. Hopkinson, "A Camp Ballad", in *Ibid.*, pp. 3: 174-175.

Naoružajmo se, naoružajmo se, ova lepa sloboda nas
zove;
prodoran zvuk trube u boj nas zove,
iznad nas će se vijoriti zastava vrlina,
naš heroju, povedi nas, a neprijatelju beži pred nama.⁶¹⁴

Druga pesma "Zdravica" ("The Toast")⁶¹⁵ je objavljena 8. aprila iste godine. I ova pesma, kao i prethodna Hopkinsonova balada, bila je posvećena generalu Vašingtonu i slavila je njegovo herojstvo. Hopkinson peva:

Oh, neka dugo živi i bude u našim srcima
i neka ga sloboda i dalje zove svojim.⁶¹⁶

Balada "Udelite novčić Velizaru" ("Date Obolum Bellesario"),⁶¹⁷ koja je objavljena 22. aprila 1778. godine, kroz alegoričnu priču govori o prosjakinji, koja je nekada bila bogata i poštovana, imala sluge i veliku porodicu. Živeli su skladno sve dok se njen najmlađi sin Džordž nije usprotivio autoritetu svoje majke, ugrozio slobodu njenih potčinjenih i pokušao da otme i siluje njenu štićenicu, naslednicu velikog bogatstva. Čim je saznala za njegove namere, devojka je pobjegla. Džordž je poslao vojsku da je vrati, ali je njoj u pomoć pritekao čovek koji je vodio njeno domaćinstvo. On je sprečio Džordža da je siluje i oduzevši njemu i njegovoj porodici sve što poseduju, izložio ih je sramoti.

Poslednja Hopkinsonova ratna balada se sastoji od četiri pesme. Njen naziv je "Torijevske pesme" ("A Tory Medley"), a objavljene su 1780. godine.⁶¹⁸ Prva pesma se sastoji od četiri strofe u kojima su predstavljena tri torijevca: broker, štampar i kveker.

⁶¹⁴ "With glory immortal she here sits enthroned. / Nor fears the vain vengeance of Britain disown'd, / ... Her foes shall with shameful defeat be confounded. / To arms then, to arms, 'tis fair freedom invites us; / The trumpet shrill sounding to battle excites us; / The banners of virtue unfurl'd, shall wave o'er us, / Our hero lead on, and the foe fly before us", in *Ibid.*, p. 3: 174.

⁶¹⁵ F. Hopkinson, "The Toast", in *Ibid.*, p. 3: 176.

⁶¹⁶ "Oh ! Long may he live our hearts to possess, / And freedom still call him her own", in *Ibid.*

⁶¹⁷ F. Hopkinson, "Date Obolum Bellesario, April 22, 1778, *Pennsylvania Packet*", in P. H. Boynton, *American Poetry*, New York: Charles Scribner's Sons, 1918, pp. 39-40.

⁶¹⁸ F. Hopkinson, "A Tory Medley", citirano u G. E. Hastings, *The Life and Works of Francis Hopkinson*, pp. 305- 308.

Pošto su likovi predstavljeni, svaki od njih peva svoju pesmu. Mišljenje je da se iza lika brokera krio Vilijam Smit (William Smith), iza lika štampara Džejms Rivington, a iza lika kvekeru Semjuel Rouds Fišer (Samuel Rhodes Fisher). Broker peva pesmu u kojoj ohrabruje svoje saborce torijevce i poručuje im da istraju i da još uvek postoji nada da će pobediti. On kaže:

Torijevci, torijevci, zašto očajavate,
neka vas vaša hrabrost nikada ne izda,
hajde da i dalje budemo hrabri i odvažni
i naš cilj će se možda ostvariti.⁶¹⁹

On dalje govori o tome kako je lično uspeo da oslabi Amerikance, tako što je na način koji najbolje zna, pomagao u slabljenju američke valute.

Štampar u svojoj pesmi kritikuje pobunjenike, slavi torijevce i žali zbog poraza Britanaca. On se pita:

Šta mi torijevci da radimo,
ukoliko četa pobunjenika pobedi, a mi izgubimo?
Pošto oni imaju Francusku i Španiju
koje im pomažu u ostvarivanju njihovog cilja,
zar onda nije naša borba uzaludna – nek su prokleti svi!⁶²⁰

Kvekerova pesma uglavnom govori o tome kako žali zbog kazne koju je pretrpeo zbog poruke koju je napisao Britancima, a koja je dospela u ruke pobunjenika.

Pored uspeha koji je ostvario objavljivanjem književnih dela tokom ovog perioda, Hopkinson je imao uspeha i na drugim planovima.. On je 1780. godine dobio posao sudije u Pomorskom sudu. Ovaj posao je za njega imao još veći značaj uzimajući u obzir da ga je dobio od političkog vođe Pensilvanije i svog prijatelja Džordža Brajana

⁶¹⁹ "Tories, Tories, why despairing? / Never let your Courage fail, / Let us still be bold and daring, / And our Cause may yet prevail", in *Ibid.*, p. 306.

⁶²⁰ "What shall we Tories do / If thus the Rebel crew rise, whilst we fall? / Since they have France and Spain / To help their Cause to gain, / Is not our strife in vain – / Curse on them all", in *Ibid.*, p. 307.

(George Brayan). Šta god njegovi razlozi bili, Hopkinson je njegovom zaslugom postao sudija ovog suda na sedam godina, a zatim, dolaskom republikanaca na vlast, na još sedam. Na toj poziciji, bio je zadužen za odlučivanje o veoma osetljivim pitanjima, koja su se odnosila na britanske brodove koji su zarobljeni u ratu. Sve te obaveze učinile su da podlegne porocima i postane podložan podmitljivosti i protekciji. Iz navedenih razloga, Hopkinson je smenjen krajem prve godine svog mandata, jer je nudio ljudima posao u zamenu za odelo ili za neke druge stvari i usluge, a onda zapošljavao neke druge, ili je primao mito u vidu vina da bi ilegalno dozvoljavao prodaju brodova. Kada je njegov slučaj dospelo na vrhovni sud, bio je istog trenutka odbačen, ali tek pošto je dobio takav publicitet koji je značajno uticao na Hopkinsonovu budućnost.⁶²¹

Kao i u studentskim danima, i nakon ovih neprijatnih dešavanja, Hopkinson se okrenuo poeziji i u njoj izrazio sav svoj bes. Događaji iz 1781. godine nosili su veliki rizik po ishod Američke revolucije. Veliki sukobi i pobune u januaru mesecu pretili su da razjedine i vremenom unište kontinentalnu vojsku. Njujork je još uvek bio veliko uporište torijevaca i uz njihovu pomoć Britanci su kontrolisali veliki deo tog grada, ali i veliki deo Karoline i Džordžije. Iako su Francuzi finansijski pomagali pobunjenicima, izgledalo je da će se konflikt nastaviti bar još nekoliko godina. Kolonijalnoj vojsci je očigledno nedostajala odlučnost nakon dugog perioda borbenih okršaja, pa su tek nakon mnogo izgubljenog vremena odlučili gde da napadnu britanske trupe. Odlučivši konačno da taj napad bude kod Jorktauna, oni su izvojevali veliku pobedu 18. oktobra 1781. godine. U čast pobeđe i u slavu američko-francuske alijanse, izvedena je pred generalom Vašingtonom prva američka opera, čiji je autor i kompozitor bio upravo Frensis Hopkinson. "Minervin Hram" ("The Temple of Minerva") je alegorijska priča koja uključuje četiri glavna lika: francuskog genija, američkog genija, boginju Minervu i sveštenika Minervinog hrama.⁶²² Radnja se odvija ispred hrama boginje mudrosti, Minerve. U početku, trojica ljudi pokušavaju da nateraju boginju da preuzme brigu o Kolumbiji i da je štiti, a zatim je mole da predvidi budućnost iste. U drugom činu Minerva to i radi rečima da će Kolumbija, nova srećna država, platiti sve grehe prethodne i da će, ukoliko njeni sinovi budu ujedinjeni i veliki u svojim ciljevima, i ona

⁶²¹ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 13.

⁶²² F. Hopkinson, "The Temple of Minerva", preuzet citat iz G. B. Anderson "The Temple of Minerva" and Francis Hopkinson: A Reappraisal of America's First Poet-Composer", *Proceedings of the American Philosophical Society*, Vol. 120, No. 3, American Philosophical Society, 1976, pp. 166-167.

biti velika i jaka. Nakon momentalnog uspeha ove Hopkinsonove pesme i ujedno i prvog pokušaja američke opere, "Minervin Hram" ponovo dolazi u centar pažnje u Hopkinsonovim prepirkama sa glavnim štamparom torijevaca Džejsom Rivingtonom.⁶²³

Do ovog sukoba je došlo, jer je Hopkinson, razmišljajući o rastu broja dnevnih novina svih prethodnih godina, uvideo da je među njima bio i veliki broj torijevskih časopisa. Po završetku rata, Hopkinson je tako odlučio da napadne glavnog čoveka koji je stajao iza propagande torijevaca. Bio je to Džejs Rivington, prodavac knjiga i izdavač njujorškog časopisa *Royal Gazette*. U časopisu *Pennsylvania Packet* Hopkinson je objavio da će Rivington održati rasprodaju knjiga zbog zatvaranja i kao listu knjiga on je dodao sve one naslove koji su slavili poraz Velike Britanije. Na Hopkinsovo iznenađenje, Rivington je imao brojne prijatelje u Filadelfiji, koji su Hopkinsonu ubrzo uzvratili udarac parodijom na njegovu pesmu "Minervin Hram", svojom "Kloacinin hram" ("The Temple of Cloacina"), koju su štampali uporedo sa nekim delovima originala.⁶²⁴ Hopkinson im je odgovorio napisavši priču u kojoj saopštava kako je putovao i po najudaljenijim delovima Filadelfije u potrazi za kopijom Rivingtonovog časopisa, ali jedini primerak koji je na kraju uspeo da nađe koristio se kao toalet papir. Hopkinsonu su odmah pritrčali u pomoć ljudi iz redova patriota, koji su odgovarali Rivingtonu uvredom na uvredu, sve do trenutka dok Hopkinson nije uputio molbu za primirje. Rivington je taj gest ismejao, a reakcija njegovih istomišljenika, patriota, je bila još gora zbog ovakvog njegovog poteza. To je uticalo na njih da ga do kraja života posmatraju s podozrenjem. Njegovo obraćanje Rivingtonu, u kojem je tražio pomirenje, podsetilo je sve one ekstremiste iz redova patriota na njegov dobar odnos sa bivšim guvernerom Vilijamom Frenklinom, koji je sada, zajedno sa ostalim torijevcima, bio progнан u Njujorku. Zbog veza sa bogatim i moćnim ljudima, bez obzira na njihovo stranačko opredeljenje, patriote su počele da preispituju sve vezano za Hopkinsona, uključujući njegov moral, priču o primanju mita i njegovoj smeni, kao i to da li je dovoljno kvalifikovan za određeni posao.⁶²⁵

⁶²³ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, pp. 315-317.

⁶²⁴ G. B. Anderson " 'The Temple of Minerva' and Francis Hopkinson: A Reappraisal of America's First Poet-Composer", p. 167.

⁶²⁵ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 318.

Zbog ovog sukoba sa Rivingtonom sve više je rasla Hopkinsonova neverica u kvalitet štampe. Međutim, dolaskom 1787. godine, počela su sa radom dva nova časopisa u Filadelfiji. Bili su to *Columbian Magazine*, koji je bio nalik britanskom *Gentleman's Magazine* i koji je objavljivao razne eseje, preglede i ilustracije, i *American Museum*, koji je ponovo objavljivao dela koja su se ranije već čitala u američkoj štampi i pamfletima, ali koja su zasluživala veću čitalačku publiku. Hopkinson je radio kao privremeni urednik za *Columbian Magazine* i to dva meseca. Tokom tog perioda je promovisao najnoviju poeziju i prozu, ali i objavljivao vesti o nauci i tehnici.⁶²⁶

Iako je jedan rat bio za njim, zajedno sa ličnim ratom, oko sopstvenih kvalifikacija i sposobnosti, koji je vodio sa torijevcima, ali i sa vigovcima, pred Hopkinsonom je tada bio još jedan rat i to onaj koji su vodili federalisti. Ustavna konvencija je u februaru 1787. godine predložila kongresu federalni sistem provera i balansa, kakav postoji i danas, a kongres je ovaj predlog dao ostalim državama, članicama, na razmatranje. Period od narednih šest meseci nakon tog događaja biće upamćen kao rat štampe između federalista i antifederalista. Džordž Brajan je u Pensilvaniji predvodio antifederaliste i upozoravao da će ovaj plan dovesti do oduzimanja prava Amerikacima, koja su im nakon revolucionarnog rata sa Velikom Britanijom vraćena. Pisari iz redova antifederalista su čak tvrdili da su federalisti izdali stare principe za koje su se borili, misleći time na Džordža Vašingtona i Bendžamina Frenklina, koji je tada bio šef izvršnog veća države.⁶²⁷

Ova optužba je naterala Hopkinsona na akciju, jer su antifederalisti uvredili time Vašingtona, koji je bio njegov uzor, i Frenklina, koji mu je bio blizak prijatelj. Alegorija "Novi krov" ("The New Roof")⁶²⁸ je Hopkinsonova politička priča o neophodnosti zaštite nacionalnih zdanja od propadanja. Ova priča je zapravo bila napad na pisca koji je objavljivao pod pseudonimom "Pensilvanijanac" ("Pennsylvaniensis"), a koji se usudio da posumnja u patriotizam generala Vašingtona.

Ovo je ponovo dovelo Hopkinsona u centar još jednog sukoba. Antifederalisti su mu žestoko uzvratili optužujući ga da je celog života uzimao od bogatih i koristio ih,

⁶²⁶ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, p. 19.

⁶²⁷ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 404.

⁶²⁸ F. Hopkinson, "The New Roof", in *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, pp. 2: 282-320.

da bi ih na kraju izdao zbog sopstvenog posla i novca. Nazivali su ga majmunom, kućnim ljubimcem, homoseksulacem, žabom i lopovom. Pretili su mu da će ponovo pokrenuti pitanje njegove smene onda kada novi ustav bude prihvaćen. U to vreme je, po Hopkinsonovim rečima, retko prolazio dan, a da nije bio suočen sa novim napadom.⁶²⁹ Umesto da se upusti u replike sa antifederalistima, Hopkinson je odlučio da ponovo počne sa pisanjem duhovitih parodija. Nije više želeo da se bori sa antifederalistima, jer je smatrao da su oni izgubili onog dana kada je u junu 1778. godine devet zemalja prihvatilo ustav. Federalisti su želeli da proslave donošenje ustava, kao i godišnjicu Deklaracije o nezavisnosti, pa su pozvali Hopkinsona da upriliči tu svečanu povorku. Oduševljen i uzbuđen zbog veličanstvene povorke, on je odlučio da u tu čast napiše parodiju koja bi govorila o navodnoj proslavi koju su održali antifederalisti i u kojoj je sve svoje političke neprijatelje predstavio kao tvorove, pse i čudovišta. Ovo je ujedno bilo i njegovo poslednje važno delo, iako je do kraja života nastavio da objavljuje sekularne pesme posvećene generalu Vašingtonu.⁶³⁰

Duhovite pesme, eseji i priče koje je pisao Hopkinson mnogo se razlikuju od onih ljutih, čiji je autor bio Freno. On je smatrao da očaj, nesreća i patnja ljudi ne mogu nikada biti povod za podsmech, ali zato strast, glupost, kao i krajnosti i ekstremnosti kojima su ljudi težili, mogu biti i uvek će biti dobra prilika za smeh.⁶³¹ On je smatrao da se izvor, a i cilj humora nalazi u igri reči, osećanja, ideja i slike. Njegov humor se fokusirao najpre na apsurdne ideje kojih ima mnogo u svakodnevnom životu. Iako je Hopkinson u ratnom periodu bio zaokupljen raznim obavezama, on je uvek nalazio vreme za pisanje. Tokom ovog perioda on je ismevao Britance i u isto vreme ohrabrivao Amerikance. To je bio njegov način borbe za nezavisnost. Dela koja je objavljivao u ovom periodu su u književnom pogledu značajnija od dela koja su nastala u prethodnom periodu i svrstavaju ga među vodeće književnike tog perioda. Jezički izraz i stil njegovih prozних dela, satira, pamfleta, kao i jednostavna versifikacija njegovih poetskih dela, su upravo ono što im je davalo najveću književnu vrednost. Njegova dela su imala veliku čitalačku publiku u vreme kada su objavljivana, ali njihova popularnost nije jenjavala ni u godinama nakon njegove smrti, a i neće sve dok

⁶²⁹ G. E. Hastings, *Life and Works of Francis Hopkinson*, p. 406.

⁶³⁰ P. M. Zall, *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, pp. 20-22.

⁶³¹ *Ibid.*, p. 29.

bude vladalo interesovanje za njegov život i rad, ali i za književnost, kulturu i istoriju ovog važnog perioda Sjedinjenih Američkih Država.

6.3. Džonatan Odel

Zaslugom novog istorizma i njegove pretpostavke o tekstu kao o kulturi, kanon američke književnosti se značajno proširio i prihvatio pored do tada već poznatih dela američkih autora i neke druge manje poznate ili manje važne tekstove. To je dovelo do ponovnog buđenja interesovanja za brojna nepravredno zanemarena i zaboravljena dela. S obzirom na to da novi istorizam od svojih začetaka nije imao jasno osmišljenu teorijsku osnovu, on je često tražio oslonac u kritičkim paradigmatama nekih drugih pristupa. Značaj navedenog se može razumeti uvidom u ženske i feminističke pokrete, koji su, po navodima Vladislave Felbabov u studiji "Novi istorizam", u "praksu kritike kulture, kako pisane, tako i nepisane, uneli snažnu intelektualnu i društvenu energiju." Pored polaznih ispitivanja kako se pol i seksualnost konstituišu u diskursu i odnosima u porodici i društvu, feministička analiza diskursa i hijerarhije pomerala se ka diskursima klase, etničke pripadnosti i političke opredeljenosti.⁶³² Prihvatanje činjenice o različitoj političkoj opredeljenosti bilo je jedno od polazišta novoistoričara, pa tako Stiven Grinblat u svojoj studiji *Oblici moći i moć oblika u renesansi (The Forms of Power and the Power of Forms in the Renaissance)*⁶³³ navodi da novi istorizam za razliku od starog, koji je tragao za jednim utvrđenim političkim stanovištem, tvrdi da postoje različiti centri političke moći, koji se međusobno nadmeću.⁶³⁴ To je bio slučaj i sa američkim revolucionarnim periodom.

Književnici koji su podržavali ideologiju strane koja je izgubila u ratu retko su nakon završetka istog mogli sebi naći mesto na književnoj sceni posleratne države. To se upravo dogodilo i sa književnicima lojalističke ideologije, koji su tokom Rata za nezavisnost podržavali ostanak u uniji sa Velikom Britanijom. Jedan od njih je bio i Džonatan Odel.

⁶³² V. Felbabov, "Novi istorizam", p. 12.

⁶³³ vidi: S. Greenblat, "The Forms of Power and the Power of Forms in the Renaissance", *Genre* 15, Norman: University of Oklahoma Press, 1982.

⁶³⁴ E. Pehter, "Novi istorizam i njegova nezadovoljstva: politizacija renesansne drame", Sombor: *Dometi*, Vol. 29, 108-111, 2002, p. 109.

Džonatan Odel je rođen 1737. godine u jednoj od porodica koje su osnovale koloniju Masačusets Bej. On je diplomirao na Prinstonu 1754. godine. Neko kratko vreme je pokušavao da radi kao nastavnik, ali pošto nije pronašao sebe u tom pozivu, on se ponovo vratio na Prinston, gde je završio medicinu 1757. godine.⁶³⁵ Ubrzo nakon toga, Odel je postao hirurg u vojsci Velike Britanije i otišao u Zapadnu Indiju. Činjenica da se medicina u tom periodu uglavnom zasnivala na skupljanju lekovitog bilja i pijavica uticala je na njega da se ovim poslom bavi samo nekoliko godina, nakon čega je odustao, jer je smatrao da mu to zanimanje nije dovoljno interesantno. Međutim, 1763. godine, njegov život kreće drugim putem i to upravo uz veliku pomoć Vilijama Frenklina, tadašnjeg kraljevskog guvernera Nju Džersija. Prepoznavši Odelove kvalitete, Vilijam ga je ohrabrio da počne da se školuje za anglikanskog sveštenika i da postane prvi anglikanski biskup na američkom kontinentu.⁶³⁶ Postavljanje prvog anglikanskog biskupa na prostorima kolonija je, činilo se, bilo samo pitanje trenutka, jer je anglikanska crkva bila veoma uticajna u kolonijama na jugu, a njen uticaj je rastao i na prostoru Severne Amerike. Po dolasku na ovu poziciju, Odel je započeo saradnju sa anglikanskim sveštenicima u Njujorku, Nju Džersiju i Pensilvaniji i uključio se u krug aktivnih i ambicioznih ljudi.⁶³⁷

Kako su nemiri u vezi sa novom kolonijalnom politikom postajali sve veći, on je počeo da piše i objavljuje pesme u ime i odbranu anglikanske crkve. Njegovo ime je tako ubrzo počelo da se vezuje za ideologiju lojalista. Međutim, ne može se reći da se ta ideologija pojavila tek kada je on počeo da objavljuje svoje pesme 1774. godine. Lojalisti su bili prisutni i tokom sedamdesetih i od početka osamdesetih godina XVIII veka i sve vreme su upozoravali na moguću anarhiju, koja se sredinom osamdesetih zaista i dogodila. Odelove pesme iz ovog perioda samo podržavaju tu njihovu tezu.⁶³⁸ Džonatan Odel je dobro razumeo koje su ingerencije sveštenika. Ove ingerencije su naročito skraćene nakon izbijanja sukoba u kolonijama. Sveštenim licima je vlada u kolonijama strogo zabranila da se mešaju u kolonijalnu politiku. S druge strane, pošto su bili sveštenici anglikanske crkve, od njih se po izbijanju revolucionarnog rata, a i

⁶³⁵ C. D. Edelberg, "The Shaping of a Political Poet: Five Newfound Verses by Jonathan Odell", *Early American Literature*, Vol. 18, 1983, p. 45.

⁶³⁶ W. S. Rendall, *A Little Revenge: Benjamin Franklin and His Son*, Boston: Little, Brown, 1984, p. 193.

⁶³⁷ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 3.

⁶³⁸ J. Potter, *The Liberty We Seek: Loyalist Ideology in Colonial New York and Massachusetts*, Cambridge, Mass. and London: Harvard University Press, 1983, p. 24.

ranije dok su rasle tenzije između kolonija i Velike Britanije, očekivalo da promovira mir i da podržavaju lojaliste. Šta god on mislio privatno, to mu nije davalo dozvolu da menja svoju službu i molitve, koje su bile upućene kralju i tražile poslušnost kolonista. On je oduvek smatrao da kolonijalna vlada i crkva moraju da rade zajedno za dobrobit ljudi i za ostvarivanje mira, a ta njegova ideja i nije bila problem sve do kraja sedamdesetih godina XVIII veka.⁶³⁹

Odel je od samog početka ozbiljno shvatio svoju ulogu branioca anglikanske crkve, pa je već 1768. godine objavio u časopisu *Pennsylvania Chronicle* "Jedan Indijanac, u snu" ("A Certain Indian, in a Dream"), svoju prvu pesmu, u kojoj je izrazio svoje stavove o dešavanjima u kolonijama i o kontroverzi oko Taunšendovih zakona.⁶⁴⁰ Govoreći o vigovcima, koji prave veliki problem i stvaraju napetu situaciju zbog sveštenih lica i biskupa, Odel je primarno hteo da odbrani stranu i stavove anglikanske crkve, jer su već donošenjem Zakona o pečatima rasli strahovi kongregacionalista zbog dovođenja biskupa u kolonije. Pripadnici ove neanglikanske verske zajednice su i izbegli na američki kontinent bežeći od nadbiskupa Lauda (Laud), pa su tako bili uvereni da će uvođenje biskupa u kolonije samo dovesti do uništavanja njihove verske zajednice.⁶⁴¹ Njih je dodatno brinulo i to što su oni počeli da naseljavaju oblasti u kojima su do tada živeli samo pripadnici kongregacionalista. Oni su smatrali da njihov pravi i iskreni cilj nije, kako su govorili, da preobrate pagane, Indijance, već da su oni planirali da prvo ugnjetavaju sve one koji ne pripadaju anglikanskoj crkvi, a zatim i da polako oduzmu sva njihova prava. Smatrali su da parlament Velike Britanije i crkva Engleske rade zajedno na porobljavanju kolonista.⁶⁴² Tako su sveštenici anglikanske crkve, za koje se znalo da održavaju bliske veze sa parlamentom i kraljem, bili takođe izloženi napadima uvođenjem novih parlamentarnih zakona. Njihovo prisustvo u kolonijama više nije bilo bezazleno. Oni su značili opasnost po verska i društvena prava kolonista. U takvoj situaciji je u to vreme bio i Odel. Neposredno nakon što je donet Taunšendov zakon i tenzija u kolonijama ponovo počela da raste, održala se prva Episkopska konvencija, koja je okupila sveštena lica iz Njujorka, Nju Džersija i

⁶³⁹ L. R. Gerlach, *Prologue to Independence: New Jersey in the Coming of the American Revolution*, New Brunswick: Rutgers University Press, 1976, p. 162.

⁶⁴⁰ J. Odell, "A Certain Indian, in a Dream", *Pennsylvania Chronicle*, 1768.

⁶⁴¹ A. L. Cross, *The Anglican Episcopate and the American Colonies*, Cambridge: Mass., 1924, pp. 269-270.

⁶⁴² B. Bailyn, *The Ideological Origins of the American Revolution*, p. 57.

Konektikata i na kojoj je izabran Tomas Bredburi Čendler (Thomas Bradbury Chandler) da napiše *Žalbu javnosti u ime Engleske crkve u Americi* (*Appeal to the Public in behalf of the Church of England in America*) u kojoj su tražili postavljenje biskupa. Ovaj skup je takođe izazvao pomešana osećanja, i pozitivna i negativna, pa se sa sigurnošću može reći da se tih dana u kolonijama ili pričalo o novim porezima, ili o uvođenju biskupa.⁶⁴³

Jedna od prvih Odelovih ljutih pesama, kojima upozorava na vid ponašanja koji vodi ka anarhiji, a koji je sve češće bio zastupljen u kolonijama, je "O čemu se pobogu radi?" ("What the Deuce is the Matter?").⁶⁴⁴ Ona je objavljena 4. aprila 1774. godine u časopisu *Pennsylvania Chronicle*. Veridikus, glavni junak ove pesme, preuzima odgovornost da brani kongres od napada. Pesma govori o britanskom konzervatizmu XVIII veka i o prilično fiksiranoj društvenoj hijerarhiji. Uloga pesnika u ovoj pesmi je da osudi one koji zbog pohlepe nisu uspeli da prihvate svoje mesto u toj hijerarhiji. Veridikus se u pesmi obraća vigovcima i pita ih zašto tako ostrašćeno govore o sveštenim licima i biskupima. On kaže da ne misli na sve, već samo na pojedince, koje naziva štetočinama, koji uništavaju miran život u kolonijama. Postavlja pitanje kako je najbolje uzvratiti im i pita da li je dovoljno dobro odgovoriti im istom merom. Ova pesma se završava njegovim stavovima o predlogu za savez vigovaca, Francuza i Španaca protiv Velike Britanije i njene crkve, kao i njegovom osudom ove alijanse.⁶⁴⁵

Naredna pesma, koja je objavljena odmah nakon prethodne, je "Kada čovek istinskog duha u govoru ili pisanju" ("When a Man of True Spirit, in Speaking or Writing").⁶⁴⁶ U ovoj pesmi Odel se navodno izvinjava zbog reči njegove prethodne pesme:

Moji prijatelji su mi rekli, a bojim se da je istina,
da su moji stihovi previše grubi za ova osteljiva vremena.

...

I zato priznajem da sam veoma kriv;

⁶⁴³ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 11.

⁶⁴⁴ J. Odell, "What the Deuce is the Matter?", *Pennsylvania Chronicle*, April 8-25, 1768.

⁶⁴⁵ C. D. Edelberg, "The Shaping of a Political Poet: Five Newfound Verses by Jonathan Odell", pp. 53-54.

⁶⁴⁶ J. Odell, "When a Man of True Spirit, in Speaking or Writing", in J. J. Anderson, *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, Master Thesis, University of British Columbia, 1961, p. 10.

i nadam se da ću uskoro čuti da ste i vi uradili isto.⁶⁴⁷

Njegov junak Veridikus pokazuje sada veliko strpljenje, i pošto se izvinjava zbog svega rečenog, on insistira na tome da se i vigovci takođe izvine. On nakon toga izjavljuje da oni posle njegove službe moraju otići svesni toga da su se povukli s pogrešnog puta kojim su išli. Govoreći o tadašnjoj situaciji u kolonijama, on kaže da je tačno da kolonisti imaju pravo na ljudsku slobodu koja je sveta, ali da greše u tome što misle da im je sloboda ugrožena i što se pripremaju za oružani sukob da bi je odbranili. Pokušavajući da ih ubedi u to da nema potrebe za brigu, on govori o tome da uvođenje biskupa neće značiti njihovo mešanje u kolonijalne poslove. Skrećući na trenutak pažnju sa te teme, on ističe da postoji mnogo kontradiktornosti u vigovskim stavovima. One se ogledaju u tome što oni u isto vreme kada se žale na opresiju Velike Britanije, pokušavaju da poreknu njegova verska prava i slobode. Veridikus im zato poručuje:

Ukoliko s prezirom gledate na povlačenje s puta kojim
sada idete,
i zbog toga što ste tako počeli, nastavićete da činite greh
protiv jednakosti, istine i vere koju ispovedate.⁶⁴⁸

Na kraju on završava pesmu tako što upozorava vigovce i traži da se pokaju. I u ovoj, kao i u prethodnoj pesmi, Odel kao zločin vigovaca vidi njihovu neumerenu netrpeljivost prema biskupu. Ova pesma je praćena pismom koje Veridikus upućuje uredniku.⁶⁴⁹ U ovom pismu se čak i više nego u pesmi vidi Odelov sarkazam. Naime, on moli urednika da objavi njegovo pismo upućeno vigovcima i kaže da izgleda da ih trenutno muče loši snovi, koji, kako kaže, verovatno potiču od lošeg varenja i da to često može uticati i na njihov um. On izjavljuje na kraju da se nada da će vigovci ubrzo ozdraviti i da tada više neće uznemiravati druge. I pored velikog uspeha ove dve pesme,

⁶⁴⁷ "I am told by my friends, and I fear it is true, / that my rhymes are a little too harsh for these delicate times. / ... Thus, you see, I confess myself highly to blame; / And, ere long, I shall hope to hear you do the same", in *Ibid.*

⁶⁴⁸ "If you scorn to retreat from the path you are in, / And because you've begun, will continue to sin / against equity, truth and the faith you profess", in *Ibid.*, p. 11.

⁶⁴⁹ "A Letter to Mr. Goddard", in *Ibid.*

Odel je odlučio da neko vreme ne objavljuje dela inspirisana politikom. Glavni razlog za to je bila činjenica da je njegov prijatelj Vilijam Frenklin bio tada u nevolji i da nije bilo poželjno pisati poeziju, koja bi još više pojačavala tenziju. To se odrazilo i na njegova primanja, sa kojima je i do tada već imao problema.⁶⁵⁰

Džonatan Odel je od trenutka kada je postao sveštenik imao velikih finansijskih poteškoća. Više puta se žalio kako prilozima koje su mu davali ljudi iz njegove parohije nisu bili dovoljni za opstanak. Ipak, nadao se da će ovi problemi nestati kada jednog dana bude postao biskup. Sigurno je da Odel nije tada očekivao da će nemiri u kolonijama prerasti u krvavi sukob koji će obeležiti naredni period.

Sazivanjem Prvog kontinentalnog kongresa život u kolonijama se značajno promenio. Kolonisti su morali da se opredele za strane u sukobu koji je bio sve izvesniji. Oni su mogli da se priklone kralju ili da podrže pobunjenike. Za anglikanskog sveštenika to nije trebalo da bude teška odluka, jer se smatralo da je lojalista po opredeljenju, ukoliko se nije izjasnio drugačije. Bilo kako bilo, njemu nije predstojala laka i izvesna budućnost. Neki od sveštenika, do tada bliskih Vašingtonovih ili uošte vigovskih prijatelja, počeli su da trpe neprijatnosti u krugovima svojih crkvi, pa su se mnogi odmah po izbijanju nemira vratili u Englesku. Oni koji su ostali bili su svesni toga da će u ratu koji ih očekuje biti u potpunosti zavisni od pomoći Velike Britanije i od zaštite njene vojske. Međutim, ta zaštita je kako je vreme pokazalo izostala. Pesme, pisma i eseji Džonatana Odela otkrivaju nam detaljnije šta se stvarno dogodilo sa generacijom lojalista u toku i nakon revolucionarnog rata.⁶⁵¹

Veoma rano, još 1767. godine, Odel je bio jasan u svojim stavovima protiv vigovaca. On je kritikovao njihove aktivnosti, a pošto je revolucija bila sve izvesnija, Odel je nastavio sa kritikom patriota, koje je smatrao odgovornim za predvođenje mase lakovernih ljudi i za oružan sukob sa tada najjačom vojnom silom na svetu. On nije krivio većinu već pojedince, koji su istu vodili. Građanski rat između lojalista i patriota je takođe bio na pomolu još 1774. godine. Lojalisti su sve više trpeli nepravdu kolonijalnih zakonodavnih tela, razjarene mase ljudi ili pojedinaca. Odel je gajio veliku nadu da će dolaskom Vilijama Houva na mesto glavnog komandanta vojske Velike

⁶⁵⁰ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 15.

⁶⁵¹ C. D. Edelberg, "The Shaping of a Political Poet: Five Newfound Verses by Jonathan Odell", p. 47.

Britanije, britanske vojne snage odneti pobjedu. Kasnije je sa žaljenjem morao da prihvati da je on propustio mnogo šansi da uspešno završi rat i da će toliko željena pobjeda izostati. Odel je čak smatrao da Hov to namerno nije uradio, pošto su pobunjenici pretili da će u potpunosti prekinuti trgovinske odnose sa Velikom Britanijom. General Hov je pretpostavljao da je moguće postići dogovor sa patriotama, a ta njegova loša pretpostavka koštala je lojaliste njihovog daljeg života i ostanka na američkom kontinentu.⁶⁵²

Kada je Henri Klinton (Henry Clinton) zamenio Vilijama Houva na mestu glavnog komandanta britanske vojske, Odel je i dalje ostao na strani Velike Britanije. Trudio se da svojim delima utiče na stanovništvo i da njihove stavove okrene protiv njihovih vođa, ismevanjem saveza sa Francuzima, kao i kritikom kontinentalne fiskalne politike. Kasnije, kada je Gaj Karleton (Guy Carleton) zamenio Klintona, Odel je postao njegov sekretar. Dolaskom na tu poziciju, bio je u mogućnosti da se uveri u propuste tokom vođenja pregovora sa generalom Džordžom Vašingtonom. Karleton nije imao uspeha u ubeđivanju Amerikanaca da ostanu u uniji sa Velikom Britanijom, pa samim tim nije bio uspešan ni u stvaranju sigurnih pozicija za lojaliste. Procenjuje se da je od 60 000 do 100 000 lojalista bilo prinuđeno da izbegne sa američkog kontinenta nakon povlačenja britanske vojske 1783. godine. Odel se u tom periodu našao u manjini onih koji su bili privilegovani time što im je dozvoljeno da ostanu. Postao je sekretar provincije Nju Brunsvik (New Brunswick), koja je ubrzo postala novo uporište lojalista. Odelovo prisustvo u kolonijama od početka pa gotovo sve do kraja revolucionarnog rata čini njegova dela izuzetno važnim za razumevanje toga kakav je bio život lojalista koji su živeli između boraca za nezavisnost s jedne strane i Velike Britanije s druge strane.⁶⁵³

Početakom 1776. godine, lojalisti u Burlingtonu, uključujući i Odela, bili su s razlogom zabrinuti, što zbog sukoba u građanskom ratu, to i zbog sukoba između kolonija i Velike Britanije. Odel je znao da mora na neki način da ohrabri svoje istomišljenike i u isto vreme skrene pažnju Britanaca na njih, podsećajući ih tako da ne zaborave verne britanske podanike na američkom kontinentu. Primivši vest o tome da je guverner Gaj Karleton, pokušavajući da odbrani Kvebek, dobio pomoć u vidu 10 000

⁶⁵² C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 37.

⁶⁵³ *Ibid.*, p. xiii.

vojnika i da je uspeo da istera pobunjenike iz Kvebeka, Odel je bio inspirisan ovom vojnom operacijom, pa je napisao pesmu "Lov na torijevce" ("The Tory Hunt").⁶⁵⁴ To je ujedno bila i njegova prva politička pesma nakon pauze od 1768. godine. Odel nam u pesmi saopštava dve važne stvari: prva je da lojalisti znaju da u potpunosti zavise od zaštite britanske vojske, a druga da se nada da je komandant Karleton jedini čovek koji može pomoći i njima, ali i celoj britanskoj naciji. Tema ove pesme je bitka koja je i označila početak građanskog rata između lojalista i patriota tzv. "Ekspedicija Paun" ("Peacock Expedition"). Naime, dok je general Hov zadržan u Bostonu tokom 1775. godine, kongres je iskoristio priliku i poveo vojnu kampanju protiv lojalista, naredivši generalu Filipu Šajleru (Philip Schuyler) da povede više od 4 000 policajaca u Njujork i napadne lojaliste. Po završetku ove bitke koju su lojalisti, s obzirom na to da nisu imali vojnu zaštitu, izgubili, Šajler je ispričao priču u tri pisma koja su objavljena u februaru. On je u pismima naveo da je primarni cilj ekspedicije bio taj da obeshrabri torijevce u drugim kolonijama i da da podstrek vigovcima. Odel je iskoristio tu situaciju da ismeje ovu misiju i generala Šajlera. U prvoj strofi se govori o snazi generala Šajlera i njegovih ljudi. Čini se da je Odelova namera ovde bila dvojaka: da napadne generala kao najobičniju budalu, ali u isto vreme i da prizna da su njegovi ljudi dobro obučeni i kvalifikovani za borbu. Ovu pesmu je Odel potpisao pseudonimom "Jorik" ("Yoric"), istim imenom koje je imao paroh u romanu *Tristam Šendi* Lorensa Sterna. To ukazuje na njegovu nameru da ovako ozbiljnu situaciju posmatra kroz lagane teme, da se nasmeje glupostima, da žali zbog grešaka i da prezre nepravdu. Zbog svega toga, čini se vrlo verovatnim da se Odel potajno nadao da je moguće postići dogovor sa konzervativnim i umerenim vigovcima. On je smatrao da su pojedinci krivi za građanski rat i da su ga izazvali da bi sledili sopstvene interese. Zbog njih taj isti dogovor nije bilo lako postići.⁶⁵⁵

U narednoj pesmi "Pesma za pecarošku zabavu blizu Burlingona na reci Delaveir 1776. godine" ("Song for a Fishing Party Near Burlingon on the Delaware in 1776"), Odel upravo upozorava na opasnost postojanja i ohrabrivanja takvih pojedinaca,

⁶⁵⁴ J. Odell, "The Tory Hunt", in P. S. Cafferty, *Loyalist Rhapsodies: The Poetry of Stansbury and Odell*, PhD dissertation, George Washington University, 1971, pp. 100-101.

⁶⁵⁵ R. M. Calhoun, T. M. Barnes, G. A. Rawlyk, *Loyalists and Community in North America*, Westport: Greenwood Press, 1994, p. 107.

koji zarad sopstvenih ambicija vode hiljade nedužnih ljudi u propast.⁶⁵⁶ Obraćajući se njima on kaže:

Dok je na hiljade ljudi oko nas posrnulo zbog nekolicine,
fantoma ponosa i sledbenika ambicije,
sa žaljenjem plaćamo njihovu kobnu obmanu;
i želimo celom svetu da bude srećan kao što smo i mi
bili.⁶⁵⁷

U međuvremenu, kontinentalni kongres je postajao sve jači u sprovođenju zakona, a lojalisti sve slabiji u otporu istim. Međutim, to nije bio slučaj sa svima. Neki su postajali agresivniji, a među njima je bio i Odel. Pošto se bližio kraljev rođendan, on je odlučio da ga upriliči pesmom "Rođendanska oda" ("Birth-day Ode"),⁶⁵⁸ koja je objavljena u junu 1776. godine. Ova pesma govori o ratu sa Francuzima i Indijancima, u kojem su se Britanci borili na strani Amerikanaca. Opisujući situaciju u kojoj su se kolonisti tada našli, Odel kaže:

Kada su vas strani neprijatelji uplašili,
vi ste, nezahvalni sinovi, zvali u pomoć,
onda smo se srećno borili i krvarili za vas
i povelili vas do trijumfa nad vašim neprijateljima.⁶⁵⁹

Odel je sličnom pesmom upriličio rođendan kralja Džordža III i naredne 1777. godine objavljivanjem pesme "Rođendanska pesma" ("A Birthday Song").⁶⁶⁰ On je u ovoj pesmi, u isto vreme dok je kritikovao lidere pobunjenika i odbacivao razloge revolucionarnog rata, slavio lojaliste i predviđao njihovu konačnu pobjedu. Odel je

⁶⁵⁶ J. Odell, "Song for a Fishing party Near Burlington on the Delaware in 1776", in W. Sargent, *The Loyal Verses of Joseph Stansbury and Doctor Odell*, Albany, New York: J. Munsell, 1860, pp. 9-10.

⁶⁵⁷ "While thousands around us, misled by a few, / The Phantoms of pride and ambition pursue, / With pity their fatal delusion we see; / And wish all the world were as happy as we", in *Ibid.*, p. 10.

⁶⁵⁸ J. Odell, "Birth-day Ode", in *Ibid.*, pp. 7-9.

⁶⁵⁹ "When by foreign Foes dismay'd, / Thankless Sons, you call'd for aid: / Then, we gladly fought and bled, / And your Foes in triumph led", in *Ibid.*, p. 8.

⁶⁶⁰ J. Odell, "A Birthday Song", in *Ibid.*, pp. 11-12.

ovom pesmom, takođe, hteo da uveri kralja u povoljan završetak rata poručivši tako njemu, ali i celoj britanskoj strani:

Iako će pogrešna frakcija možda neko vreme imati
prednost,
a lojalnost patiti, zarobljena u zatvoru,
Britanija je ustala, pobuna gubi: nek Bog poživi kralja!
Zarobljenik će uskoro biti pušten iz njegovih lanaca,
i osvajanjem će nas ponovo vratiti Britaniji,
ponovo ćemo se spojiti veselo pevajući:
nek slava i radost krase kralja.⁶⁶¹

Oni im sada uzvraćaju tako što ih drže kao zarobljenike. Kada su kasnije ti isti britanski vojnici prebačeni u Merilend, Odel im je odao počast pesmom "Zbogom" ("A Farewell"),⁶⁶² o zloj sudbini koja je izdala hrabre britanske vojnike nakon svega što su učinili boreći se protiv Francuza i Indijanaca. Činjenica je da Odelu nije zamereno na tome što je u ovoj pesmi nudio skrovište i gostoprinstvo britanskim vojnicima, iako je, očekujući kaznu, rekao da je se ne plaši. U međuvremenu je guverner Vilijam Frenklin uhapšen zbog toga što je tražio da Nju Džersi odstupi od dalje saradnje sa drugim kolonijama i da samostalno uspostavi mir sa Velikom Britanijom. Budne oči kongresa pratile su zbog svega toga svaki pokret lojalista, kao i njihovo kretanje unutar kolonija. O jednom takvom iskustvu koje je imala njegova porodica govori Odelova naredna pesma.⁶⁶³

Pesma "Opšti nalog" ("The General Warrant")⁶⁶⁴ govori o njegovom pokušaju da pobegne i dobije britansku vojnu zaštitu. Naime, vojska generala Houva je već došla na Steten Ajland (Staten Island), a Šresburi (Schrewsbury) je odatle bio udaljen samo petnaest milja, pa je iz tog razloga mnogo lojalista putovalo tamo da bi lakše izbegli, ali

⁶⁶¹ "Though faction by falsehood awhile may prevail, / And loyalty suffers a captive in jail, / Britain is rous'd, rebellion is falling: God save the King! / The captive shall soon be released from his chain, / And conquest restore us to Britain again, / Ever to join in chanting merrily: / Glory and joy crown the King", in *Ibid.*, p. 12.

⁶⁶² J. Odell, "A Farewell", in *Loyalist Rhapsodies: The Poetry of Stansbury and Odell*, p. 109.

⁶⁶³ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 41.

⁶⁶⁴ J. Odell, "The General Warrant", in *Ibid.*, p. 105.

i da bi ujedno uverili generala Houva u njihov broj, kao i u to da može da računa na njih. Međutim, na putu do Šresburija, njegovu grupu su zaustavili predstavnici kontinentalnog kongresa i nakon pretresanja ih uhapsili. U ovoj pesmi Odel je upravo govorio o ovom preteresu i ismejao ga:

Krivci se prate, vaša naređenja se ispunjavaju,
grupa pukovnika je došla, izvršen je uzaludni pretres;
njihovi džepovi su izvrnuti
brave otključane;
ali nema pisma nakon ovolikog puta!⁶⁶⁵

On navodi da je "gospodin predsednik" zbog prevelike brige i nervoze pomislio da je grupa putnika zapravo grupa agenata sa tajnim planom da ugrozi njegove i ujedno planove kontinentalnog kongresa. Predsednik je, naime, usnio san u kojem mu je sova rekla da prurušeni torijevci pokušavaju da pobjegnu i da se od njega očekuje da spasi zemlju. On je zato naredio da se svi putnici pretresu i uhapsu, ali na njegovu žalost njegovi ljudi nisu pronašli ništa što bi izazvalo sumnju. Nakon opisa uzaludnog pretresa i hapšenja, Odel ovu pesmu završava porukom da bi svi mudri kolonisti trebalo da se nadaju povratku i ponovnom uspostavljanju opozvanih zakona.

Po objavljivanju ove pesme i putovanja koje je opisao, kongres Nju Džersija je posmatrao Odela kao neprijatelja američke slobode, pa mu je ubrzo zatim ograničio kretanje. On je tako morao da obeća da će ostati na istočnoj strani reke Delaveir i da neće napuštati oblast u prečniku od osam milja od zgrade suda u Burlingtonu. U međuvremenu, Odel je tražio od kongresa da mu ipak dopusti da putuje, jer je kao sveštenik imao problema sa obilaskom ljudi u njegovoj parohiji. Kada je kongres odbio tu njegovu molbu, on je krajem oktobra 1776. godine napisao pesmu "Ovo je zaista mnogo – Ovo je čudovišno mnogo, povika on" (" 'Tis Large Indeed – 'Tis Monstrous Large He Cried").⁶⁶⁶ U ovoj pesmi, kroz lik Jorika, govorio je o ograničenju kretanja od

⁶⁶⁵ "The Culprits are pursued, your orders are obey'd, / A troop of Col'nels come, a fruitless search is made; / Their pockets are turn'd inside out, / Open'd locks, Caps and Smocks; / but not a Letter after all this rout", in *Ibid.*

⁶⁶⁶ J. Odell, " 'Tis Large Indeed – 'Tis Monstrous Large He Cried", in *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, pp. 25-28.

osam milja. Pored Jorika, Odel uvodi i lik Pafa (Puff), zbunjenog koloniste koji shvata situaciju tek kada mu Jorik strpljivo objasni pravo Velike Britanije da sprovodi zakone, kao i obaveze kolonista da se istima povinuju. On navodi nekoliko činjenica na osnovu kojih kongres posmatra lojalnost kralju kao kriminalno delo. Prvo što navodi je da mu je kongres provincije u Nju Džersiju onemogućio da obavlja posao i obaveze sveštenika. Neke crkve u kojima je obavljao službu sada su zatvorene, jer su svi oni sveštenici koji nisu želeli da se odreknu zakletve date kralju morali da se odreknu svog poziva.⁶⁶⁷ Drugo, kako navodi Jorik, provincijski kongres mu je onemogućio da se slobodno kreće, a treće, u međuvremenu je postalo nemoguće razgovarati sa pobunjenicima, nekadašnjim prijateljima, rodbinom i komšijama. U ovoj pesmi Piter Paf razgovara sa jednim komšijom i objašnjava mu šta se dogodilo sa Jorikom, njihovim nekada zajedničkim prijateljem. On mu priča da je Joriku zabranjeno da krsti, venčava i sahranjuje i pokušava da ga ubedi u besmislenost ove odluke, ali ne nailazi na razumevanje.⁶⁶⁸ Ipak, Paf ne odustaje i na kraju uspeva da natera komšiju da shvati ozbiljnost problema kroz koji sada Jorik prolazi. Odel je u ovoj pesmi hteo još da progovori o razlikama u porodicama u njegovoj parohiji, o razlikama među ljudima, kao i o tome da će lojalisti izgubiti ovu bitku i pre nego što je započnu, ukoliko ne budu organizovani i ukoliko im Britanci uskrate pomoć.

Odelova naredna pesma iz tog perioda govori o tome da su kolonisti po donošenju Deklaracije o nezavisnosti bili prinuđeni da prihvate kontinentalnu valutu "dolar" ili "Jo" ("Yo"), kako su ga tada zvali. To je dovelo do velike inflacije, zbog toga što je štampana velika količina papirnog novca koji nije imao pokriće. U pesmi "Zakon u danima Jo-a, kako je teško" ("The Law, in Days of Yore, How Harsh"),⁶⁶⁹ Odel objašnjava svoje shvatanje motiva pobunjenika. Lojalisti, a među njima i Odel, bili su mišljenja da je revolucija bila plan da se izazove kaos i anarhija, a da su iza tog plana stajali pojedinci koji su hteli da otmu moć od onih kolonista koji su podržavali kralja i Veliku Britaniju. Kontinentalna valuta je zbog inflacije omogućila dužnicima da izbrišu dugove, pa pošto im je to išlo u korist, oni su zapretili zatvorom svima onima koji su se našli na putu njihovom planu i odbijali da prihvate istu. Jorik, koji je u ovoj pesmi

⁶⁶⁷ *Ibid.*, p. 27.

⁶⁶⁸ *Ibid.*, p. 26.

⁶⁶⁹ J. Odell, "The Law, in days of Yore, How Harsh", in *Ibid.*, pp. 29-32.

sveštenik i doktor bez novca, objašnjava Pafu da ga neće izneveriti i da neće podleći sebičluk i žrtvovati svoje ime i reputaciju zarad novca.⁶⁷⁰

Nazad, na bojnopolju, Britanci su dobili neke odlučujuće bitke, pa su tako šanse za opstanak kontinentalne vojske bile sve manje. Mnogi Amerikanci, pa čak i neki od potpisnika Deklaracije o nezavisnosti, pristali su da daju zakletvu na lojalnost kralju Velike Britanije.⁶⁷¹ Život u Burlingtonu je takođe postao veoma napet i komplikovan, jer se on teritorijalno nalazio između već okupiranih Delaveira i Filadelfije i bio na raskršnici obe vojske. Tokom decembra 1776. godine, svuda po kolonijama se govorilo o planu britanske vojske da uništi Filadelfiju.⁶⁷² Kontinentalni kongres je izbegao u Baltimor, a pripadnici lojalista iz Filadelfije i Burlingtona nisu imali drugo rešenje, s obzirom na to da su Britanci ipak odlučili da ne pređu reku Delaveir, već da i sami pobegnu na neko sigurno mesto. Tokom februara 1777. godine, Vašington je uputio ultimatum svim stanovnicima Nju Džersija, u kojem je tražio od onih koji su bili pod britanskom vojnom zaštitom da dođu i polože zakletvu na lojalnost i vernost SAD-u ili da se povuku na linije britanske vojske.⁶⁷³ Odel se tada, kao i mnogi drugi lojalisti, našao između dve nepomirljive strane i bez mogućnosti da donese laku odluku. Ipak, shvatio je da život za njega u Burlingtonu nema više smisla, pa je odlučio da potraži utočište u Njujorku, i dalje velikom uporištu lojalista. Po dolasku u Njujork, shvatio je da ga ni tamo ne očekuje mnogo bolja situacija. S obzirom da ni on, a ni drugi njegovi istomišljenici više nisu imali posao, a ni novac, bili su samo izbeglice.⁶⁷⁴

Većina lojalista je u tom periodu bila gnevna na generala Houva zbog njegove politike mira, i smatrali su da je propustio brojne šanse da okonča rat, ali nisu imali drugi izbor već da se nadaju da će njegovi naredni koraci doneti dobre vesti za njih. Odel je narednih sedam godina proveo u Njujorku, gde je pomagao ratne napore na taj način što je pisao pesme u čast britanskog generala i njegove vojske. Jedna od prvih

⁶⁷⁰ *Ibid.*, p. 30.

⁶⁷¹ J. Shy, "The American Revolution: The Military Conflict Considered as a Revolutionary War", in S. G. Kurtz, J. H. Hutson, *Essays on the American Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1973, p. 134.

⁶⁷² C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, p. 52.

⁶⁷³ J. Jackson, *Margaret Morris: Her Journal with Biographical Sketch and Notes*, Philadelphia: George S. Macmanus, 1949, p. 68.

⁶⁷⁴ R. M. Calhoon, *The Loyalists in Revolutionary America 1760-1781*, pp. 374-375.

pesama bila je jednostavnog naslova "Pesma" ("Song"),⁶⁷⁵ i objavljena je 23. aprila 1777. godine u čast Dana Svetog Džordža, zaštitnika britanske nacije. U prve dve strofe Odel prilično mirnim tonom govori o veličini i moći britanske vojske, kao da želi da nam kaže da je ta moć već svima dobro poznata i da je nema potrebe ponovo dokazivati, da bi u poslednjem delu pesme videli veliki kontrast kroz njegov ljutiti poziv tim istim vojnim snagama da se konačno osvete:

Neka osveta naoruža vaše ruke!
... naoružajte se, naoružajte se i krenite,
ugušite tu razjarenu bandu!⁶⁷⁶

Kada je Houvov plan o okupaciji Filadelfije konačno počeo da se realizuje, lojalisti u Njujorku su ponovo mogli da se nadaju srećnom ishodu. Odel se tada pridružio britanskim vojnim snagama i zajedno sa njima krenuo brodom ka Filadelfiji.⁶⁷⁷ Upravo dok je bio na brodu, ploveći ka Filadelfiji, Odel je napisao pesmu "Spev" ("Canto"), koja ironično govori o pobunjenicima, koji su došli na vlast u Burlingtonu nakon bitke kod Trentona. On napada njih, ali i one koji su u međuvremenu izdali lojalistički pokret. Da bi izbegla zatvor, većina lojalista je prešla u redove pobunjenika. Odel kaže da je ovim oportunistima u prvom redu najviše stalo do bogatstva koje su torijevci imali. On dalje nastavlja da govori o vladavini mase, protivu joj se i kaže da je jedino poštovanje autoriteta od vitalne važnosti za blagostanje u kolonijama. Kada se poštovanje prema autoritetu ili prema institucijama koje ga predstavljaju izgubi, onda se kao rezultat dobija anarhija. On upozorava da vrednost kontinentalnog dolara stalno opada i da će ljudi uskoro izgubiti sve, jer su pokušali da dobiju više od realnog i od onog što im pripada.⁶⁷⁸

Ono čemu se lojalisti sigurno nisu nadali je da će general Houv izgubiti i narednu šansu da okonča rat. On se sukobio sa Vašingtonom kod Brendivajna i imao je

⁶⁷⁵ J. Odell, "Song", in *Loyalist Rhapsodies: The Poetry of Stansbury and Odell*, p. 111.

⁶⁷⁶ "Vengeance, Vengeance arm your hands! / ... Arm, arm and pursue, / And quell the frantic Bands", in *Ibid.*

⁶⁷⁷ R. Middlecauf, *The Glorious Cause: The American Revolution, 1763-1789*, New York: Oxford University Press, 1982, p. 368.

⁶⁷⁸ J. Odell, "Canto", preuzet citat iz C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, pp. 67-68.

mogućnost da ga potpuno porazi, jer je Vašington počeo da se povlači, ali je tu priliku propustio i odlučio da još jednom ponudi pomirenje. U međuvremenu, Vašington je dobio novo pojačanje u ljudstvu, pa se moglo očekivati da će ohrabren tom činjenicom biti ubrzo spreman za novi okršaj. Nakon Paoli masakra, koji se dogodio 26. septembra, Houv je okupirao Filadelfiju. Pošto su britanske vojne snage bile u Filadelfiji, a britanski brodovi se slobodno kretali rekom Delaveir, lojalisti su ponovo odisali optimizmom. Odel je u tom periodu imao još više razloga za optimizam, jer je postao vojni sveštenik prvog bataljona pensilvanijskih lojalista, a uz to zaduženje on je dobio još jedno, koje mu je bilo čak i značajnije. Postao je urednik svih periodičnih izdanja Njujorka.⁶⁷⁹ Sigurno je da Odel nije tada bio zadovoljan politikom generala Houva, ali ono što je privatno mislio o Houvu, on nije smeo javno da pokaže, jer bi u tom slučaju izgubio prihode, ali i mogućnost da iskaže svoje stavove kroz dela koja objavljuje. Zato je odlučio da iskoristi svoj glas i trenutnu situaciju na najbolji mogući način i da objavi pet političkih eseja pod nazivom "Odgovor na Deklaraciju generalnog kongresa" ("An Answer to the Declaration of the General Congress").⁶⁸⁰ Dva od pet navedenih eseja Odel je potpisao pseudonimom "Britanikus" ("Britannicus"), koji je stvorio zajedno sa Semjuelom Sibarijem. U ovim esejima Odel tj. "Britanikus" je razmatrao motive sukoba, razloge kolonijalnog nezadovoljstva i takođe nudio rešenja. On je istakao da ljudi koji su nedavno došli na vlast u Filadelfiji nisu pravi predstavnici volje naroda i da nemaju razumevanje za pravo Velike Britanije da oporezuje sve Britance. Navodi da ni u istoriji drugih zemalja porezi nisu bili uslovljeni delegatima i predstavnicima u parlamentu i ističe:

Da su Amerikanci, umesto što su se latili oružja, podneli istu žalbu zakonodavnom telu na miran i savestan način, ne vidim razloga zašto bi njihov zahtev bio odbijen.⁶⁸¹

⁶⁷⁹ C. V. Doren, *Secret History of the American Revolution*, New York: Viking Press, 1941, pp. 456-457.

⁶⁸⁰ J. Odell, "An Answer to the Declaration of the General Congress", 17 February 1778, *Pennsylvania Evening Post*.

⁶⁸¹ "Had the Americans instead of flying to arms, submitted the same supposed grievance, in a peaceful and dutiful manner, to the legislature, I can perceive no reason why their request should be refused", in *Ibid.*

Nastavljajući da govori o zakonima, on u jednom od eseja govori o Zakonu o pečatima i o krizi koja je nastala zbog njega. Ovde "Britanikus" krivi neke od ministara vlade da su izazvali ovaj sukob, jer su uspjeli da ubede koloniste da zakone koje su predlagali podržava cela vlada. Govoreći o finansijskoj pomoći koju je Velika Britanija dala kolonijama u prethodnom ratu, on kaže da ne vidi razlog američkog nezadovoljstva, jer je primirje nakon rata samo donelo prosperitet američkim kolonijama.⁶⁸² Još jedna važna tema koju "Britanikus" otvara u ovim esejima jeste problem kontinentalne valute i svakako problem krijumčarenja.⁶⁸³ Naime, uvođenjem Navigacionih akata 1763. godine, kolonisti su počeli sa krijumčarenjem. Do trenutka izbijanja revolucionarnog rata, krijumčarenje je postalo toliko razvijeno da su se njime bavila čak i sveštena lica.⁶⁸⁴ Da bi suzbile krijumčarenje, britanske vlasti su uvele viceadmiralske sudove u kolonijama, koji su davali carinicima ovlašćenja da pretražuju sve brodove za koje su sumnjali da prevoze sumnjive toware. Odel je tako ovim esejom zaključio da kao što su revizijom kolonijalne politike uspjeli da reše ovaj problem u kolonijama, tako su se mogli rešiti i ostali. Činilo mu se da je pre svega nedostajala odlučnost, što sa strane britanske vojske, to i sa strane vlasti koja im je davala naloge.

U maju 1778. godine, general Klinton je zamenio generala Houva. Pošto je njegova vojska u tom trenutku bila prepolovljena, jer je jedan njen deo otišao da se pripremi za napad Francuza, on je bio prinuđen da se povuče u Njujork. Odel je odlučio da krene sa njim, smatrajući da će jedino tako zadržati svoj posao pisca, ali i da će zadržati primanja koja su mu bila neophodna. U tome mu je u mnogome pomoglo to što ga je prethodni general Vilijam Houv upoznao sa Klintonom, ali i njegovo poznavanje i prijateljstvo sa Vilijamom Frenklinom.⁶⁸⁵

Povlačenjem Klintona u Njujork, Filadelfija je ponovo bila pod vlašću pobunjenika, a ohrabren kongres je 1778. godine odlučio da donese odluku o veleizdaji za neke od bivših stanovnika Burlingтона. Jedan od njih je bio Odel, međutim, pošto se on ni tada a ni kasnije nije pojavio na sudu, slučaj je obustavljen 1787. godine.

⁶⁸² J. Odell, "An Answer to the Declaration of the General Congress", 24 February 1778, *Pennsylvania Evening Post*.

⁶⁸³ *Ibid.*, 27 February 1778, *Pennsylvania Evening Post*.

⁶⁸⁴ D. Hawke, *The Colonial Experience*, Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1966, p. 472.

⁶⁸⁵ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, pp. 77-78.

Ne zna se mnogo o Odelu između juna 1778, kada su Britanci otišli iz Filadelfije, i 3. januara, kada je održao prvu službu u crkvi Sv. Pavla u Njujorku. Ono što je ipak poznato je da je uz Klintonovu dozvolu, zajedno sa Sibarijem, objavljivao eseje za Rivingtonov časopis *Royal Gazette*, tokom cele 1779. godine. Prvi esej je objavljen pod naslovom "Stanovnicima pobunjenih kolonija u Americi. O savezu sa Francuskom" ("To the Inhabitants of the Revolted Colonies in America. On the Alliance with France").⁶⁸⁶ Ovaj esej govori o savezu između kolonista i Francuske, koji je potpisan u martu 1778. godine, i u njemu Odel ističe da je Francuska godinama bila neprijatelj kolonija. Dok je njeno državno opredeljenje bila monarhija, kolonisti su bili protiv nje i borili su se za nezavisnost. Francuzi su bili katoličke veroispovesti, a kolonisti su i došli na tlo Amerike bežeći od strogih verskih pravila. Međutim, i pored brojnih razlika, kolonistima je u tom trenutku očigledno bio neophodan moćan saveznik i nisu razmišljali o mogućim posledicama. Oni su u tom trenutku jedino mogli da se oslone na obećanje Francuske da je njen jedini cilj u sukobu sa Velikom Britanijom da prisvoji američko tržište i sve ono što je njegovim gubitkom tokom prethodnog rata izgubila. Kolonisti su bili prinuđeni da veruju da cilj Francuske nije da povрати teritorije u Severnoj Americi, Kanadi ili oko Misisipija. "Britanikus" u ovom eseju upozorava na sve one pobunjenike koji su se brinuli zbog ovog saveza i kaže da oni imaju razloga za tu brigu. On ih podseća na reputaciju Francuske da obmanjuje svoje saveznike i kaže:

Francuska će vas prevariti ukoliko ne budete dovoljno lukavi da prevarite vi nju i dovoljno ekspeditivni da započnete blagosloven posao prevare.⁶⁸⁷

On završava esej pričom o engleskom maču i o politici mira i time potvrđuje da je činjenica da je britanska vojska postala neuspešna i neodlučna kako se rat bližio kraju, postala njegova opsesija. On tako nabraja sve blage i milostive odluke i time kao da optužuje britansku vojsku. On počinje od Houvovog neuspeha na Long Ajlandu, zatim Klintonovog u Nju Džersiju, da bi došao do sadašnje situacije, kada, kako kaže, na

⁶⁸⁶ "Britannicus", "To the Inhabitants of the Revolted Colonies in America. On the Alliance with France", January 6, 1779, *Royal Gazette*.

⁶⁸⁷ "France will deceive you, unless you are cunning enough to deceive her, and expeditious enough to get the start in the blessed work of deception", in *Ibid*.

hiljade lojalista moli za pomoć, ali nje nema. Činjenica je, kako kaže "Britanikus", da je britanska vojska odustala i povukla se kada je bila nadomak pobjede, jer je previše ministara želelo pomirenje. Oni su bili za nastavak trgovinskih odnosa, a ukoliko bi se sukob nastavio, to bi bilo nemoguće. Na osnovu reči ovog Odelovog eseja, možemo zaključiti da su lojalisti tada još uvek očekivali neku konkretnu strategiju od koje bi i sami imali koristi.

Drugi esej, koji je takođe potpisao "Britanikus", objavljen je 27. februara 1778. godine.⁶⁸⁸ Ovaj esej počinje rečima da iako je tema saveza sa Francuzima veoma važna i zavređuje više pažnje, u njemu će se govoriti o kontinentalnoj valuti i problemima nastalim oko kontinentalnog novca. "Britanikus" se obraća kolonistima i moli ih da razmotre sopstvene finansijske interese. On smatra da su vođe kongresa od početka znale da je nemoguće dati trajno poverenje papirnom novcu. Iako postoji mogućnost da se isti u potpunosti obezvredi, kongres nastavlja da ga štampa. "Britanikus" dalje objašnjava ono što bi svi koji se bave finansijama već dobro trebalo da znaju, a to je da vrednost novca zavisi od vrednosti zlata i srebra koji stoje iza tog novca. On poredi ekonomsku situaciju u Pensilvaniji između 1760. i 1764. godine i ekonomsku situaciju tada, i kaže da je kontinentalni dolar izgubio vrednost do dvadeset puta. U nastavku on navodi da su žrtve ove situacije na hiljade ljudi na ivici egzistencije i opet naglašava da je kontinentalni kongres to uradio s namerom. Pri tom, njegov plan je bio da pozajmi od neke zemlje pet ili šest miliona sterlinga u zlatu i srebru, za šta "Britanikus" kaže da to nijedna mudra zemlja neće da uradi, jer nijedan deo tog novca ne bi bio dovoljan za spašavanje kontinentalne valute.

Nakon serije uspešnih eseja koje je objavio saradjujući sa Semjuelom Sibarijem, Odel je ponovo počeo da objavljuje političke pesme. Pesma "Reč kongresa" ("The Word of Congress")⁶⁸⁹ je objavljena u časopisu *Royal Gazette* 18. septembra 1779. godine. U to vreme, sreća nije bila na strani kontinentalne vojske i savez sa Francuzima se nije najbolje pokazao. To je bio dobar period za Odela, vreme da se i sam konačno malo opusti i nasmeje. Smatrao je da britanska vojska može završiti rat i da je pitanje trenutka kada će im stići takav nalog iz Londona. U ovoj pesmi on je, takođe, još

⁶⁸⁸ "Britannicus", "No. 5.", February 27, 1779, *Royal Gazette*.

⁶⁸⁹ J. Odell, "The Word of Congress", in *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, pp. 35-45.

jednom iskritikovao kontinentalni kongres i njegove vođe. Rekao je da je većina, koju čine naivni, prevarena od strane manjine ambicioznih ljudi, koji nisu marili za interese te većine. Govoreći dalje o kongresu, Odel kaže da njega čini grupa ljudi koje bi Satana odmah prepoznao kao svoje.⁶⁹⁰ Veliki deo pesme je posvećen i propagandnim piscima iz redova pobunjenika, koji svojim lažima pomažu rad kontinentalnog kongresa, a prvi među njima je, po njegovim rečima, Tomas Pejn:

...rojevi prevaranata, kvalifikovanih u tom poslu,
poslati su u inostranstvo da podvaljuju, laskaju i
ubeđuju.⁶⁹¹

Prema njegovom mišljenju, Pejn i slični njemu:

smišljene laži oblače u publikacije
pripremaju lažne izveštaje i lažne priče
...
a glavni među njima je zlikovac Pejn.⁶⁹²

U poslednjoj strofi on poziva neprijatelja da ustane i da se suoči sa poslednjim, kako kaže, fatalnim udarcem. Iako ističe da je primarni cilj ove pesme bio da zabavi neprijatelja, on se u pesmi obraća boginji poezije i moli je da mu dodeli pesničko nadahnuće i snagu da pripremi naredni udarac.⁶⁹³

Taj naredni udarac Odel već zadaje pesmom "Čestitamo" ("The Congratulation, a Poem"),⁶⁹⁴ koja je objavljena 6. novembra 1779. godine. Ova pesma, takođe, govori o bezvrednosti kontinentalnog dolara i o neuspehu francusko-američke alijanse. Odel navodi da je francuska flota potpuno razbijena i da Vašington za to može kriviti one koji su ga uveravali u sigurnost i u uspeh tog saveza. Pobunjenici će sada morati da traže

⁶⁹⁰ *Ibid.*, p. 38.

⁶⁹¹ "Swarms of deceivers, practis'd in their trade, / were sent abroad to gull, cajole, persuade", in *Ibid.*, p. 43.

⁶⁹² "The studied lie for publication dress: / Prepare the vague report, fallacious tale; / ... and chief among them stands the villain Pain", in *Ibid.*

⁶⁹³ *Ibid.*, p. 45.

⁶⁹⁴ J. Odel, "The Congratulation, a Poem", in *Ibid.*, pp. 46-50.

pomoć od nekog drugog. Po pitanju obezvređenosti kontinentalne valute i inflacije koja je iz dana u dan postajala veća on kaže:

Dolari na dolare gomilaju se do neba,
kako njihova vrednost opada, to se oni više gomilaju.⁶⁹⁵

Zbog svega toga, jedino čemu je kongres mogao tada da se nada je da će stalnim lažima zadržati ljude mirnim. Odel se obraća kongresu sledećim rečima:

Lažima i glupostima opijajte ljude,
jer ako jednom samo razmisle, vaša moć će potonuti.⁶⁹⁶

Ipak, kako na kraju ove pesme zaključuje, ovakva situacija neće još dugo potrajati i on predviđa konačnu pobedu svoje strane i propast pobunjenika.⁶⁹⁷

Sve je govorilo da će se Odelove želje ispuniti. Pesma "Počasna paljba" ("The Feu de Joie") objavljena je 24. novembra i slavila je poraz Amerikanaca i Francuza u Savani, Džordžiji.⁶⁹⁸ Ovaj naslov pesme govori o navici pobunjenika da počasnom paljbom proslavljaju pobedu u sukobu.⁶⁹⁹ Odel govori o nesposobnosti kolonista da plaćaju francuskim saveznicima za učešće u ratu, kao i o tome da ne postoji dobra komunikacija među njima, pa je tako zbog pogrešne komunikacije često dolazilo do slučajne paljbe između njih. U jednoj takvoj situaciji ranjen je francuski general, nakon čega je odlučio da se povuče iz rata. Kao posledica tog nemilog događaja, došlo je do povlačenja Linkolnovih ljudi. Odel ponovo koristi priliku da se obrati nedužnim građanima pogođenim ratom i pita ih da priznaju sebi kako ih njihove ambiciozne vođe samo iskorišćavaju. On im poručuje da još uvek imaju mogućnost da to isprave, tako što će se pomiriti sa Velikom Britanijom i okončati sukob:

⁶⁹⁵ "Dollars on dollars heap'd up to the skies, / Their value sinks the more, the more they rise", in *Ibid.*, p. 48.

⁶⁹⁶ "With lies, with nonsense, keep the people drunk, / For should they once reflect, your power is sunk", in *Ibid.*, p. 49.

⁶⁹⁷ *Ibid.*, p. 50.

⁶⁹⁸ J. Odell, "The Feu de Joie", in *Ibid.*, pp. 51-56.

⁶⁹⁹ C. Ward, *The War of the Revolution*, New York: Macmillan, 1952, p. 2: 690.

Vi jadni, prevareni vlasnici ove zemlje,
što se trudite i radite za dobro drugih,
vi nesrećnici osuđeni na žalosne greške
što ste gladni i žedni za dobrobit kongresa,
probudite se iz te sramote – povratite vaša prava kao ljudi,
i pošaljite svoje tiranine u sumorne krajeve.

.....

O, spasite se pre no što bude prekasno!
O, spasite vašu zemlju od sudbine koja nad njom lebdi!
...pokajte se, dođite i pridružite nam se u našoj radosti.⁷⁰⁰

Početakom 1780. godine prošlo je tri godine od njegovog odlaska iz Burlingtona i odvajanja od žene, pa je obuzet mislima o vremenu kada je bio sa njom i njegovom decom u martu objavio pesmu "Lojalista, u izgnanstvu od svoje porodice, šalje malu sliku svojoj neutešnoj ženi" ("A Loyalist, in Exile from His Family, sends a Miniature Picture to his Disconsolate Wife").⁷⁰¹ U ovoj pesmi, Odell se priseća svog udvaranja ženi i njihovog venčanja, u mirno vreme pre revolucionarnog rata. On izražava razočaranje zbog trajanja istog, kao i žaljenje zbog toga što je odvojen od porodice. Pokušavajući da uteši ženu i da je uveri da ne treba da brine za njega, on opisuje sebe, tešku situaciju u kojoj se nalazi i kaže:

On živi sa tobom, dok ovde beživotni oblik ostaje sam da
čeka nailazeću oluju...⁷⁰²

⁷⁰⁰ "Ye poor deluded owner of the soil, / For other's good who labour, and who toil; / Ye wretches doom'd to sorrowful mistake, / Who hunger, and who thirst for Congress sake, / Arouse for shame – like men your rights resume, / And send your tyrants to the land of gloom; / ... O save yourselves before it is too late! / O save your country from impending fate! / ... Repent, come over, and Partake our Joy", in "The Feu de Joie", *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, p. 56.

⁷⁰¹ J. Odell, "A Loyalist, in Exile from His Family, sends a Miniature Picture to his Disconsolate Wife", in *Ibid.*, pp. 59-61.

⁷⁰² "He lives with thee, while here a lifeless form, / Alone remains to bide the pelting Storm", in *Ibid.*, p. 60.

Ovo je možda jedina Odelova pesma iz ratnog perioda u kojoj je potpuno očigledna njegova usamljenost, strah za nesigurnost njegove porodice, ali i nada da će doći bolja vremena, kada će njegova porodica biti ponovo na okupu.

Nakon ove pesme, Odel nastavlja sa objavljivanjem političkih eseja u kojima je dalje optuživao francusko-američku alijansu. "Lojalni Amerikanac" ("The Loyal American") je pseudonim kojim je potpisan esej koji je, kao i prethodni, bio naslovljen "Stanovnicima nekoliko (pobunjenih) britanskih kolonija u Americi".⁷⁰³ Odel u ovom eseju kaže da je njegov cilj da upozori pobunjenike na opasnosti koje ih okružuju i da im ukaže na načine na koje mogu izbeći samouništenje. Iako se ranije nisu obazirali na njegove reči, on kaže da je njegova dužnost da ih još jednom upozori. S obzirom da je već rekao da će razmatrati razloge saveza između kolonista i Amerike, on navodi da je Francuska država koja je kroz istoriju pokazala da deluje samo za sopstvene interese i da je njen plan potpuni monopol nad američkim tržištem, jer na osnovu dogovora koji su potpisali, kolonije nemaju pravo da dozvole drugim zemljama da učestvuju na tržištu, bez obzira na to koliko bi to pogodno bilo. Iako se na osnovu šestog člana ovog dogovora Francuska odrekla svog vlasništva u Severnoj Americi, njene aktivnosti ne pokazuju da je to stvarno i nameravala da uradi. Naime, Desteng (d'Estaing), francuski general, je došao na ostrvo Konenikat (Conanicut Island) i svojom flotom, u ime francuskog kralja, zauzeo celo ostrvo, ali i celu provinciju Roud Ajland. "Lojalni Amerikanac" se obraća ponovo kolonistima i pita ih da li i dalje veruju u njihove dobre namere i kaže da je prava namera Francuza da zapravo zadrže svaki deo kontinenta za sebe. On im predlaže raspuštanje kongresa, kao i izbor novih delegata koji će pregovarati sa Velikom Britanijom.⁷⁰⁴

Dana 15. aprila, objavljen je još jedan esej, koji je i ovog puta bio potpisan pseudonimom "Lojalni Amerikanac".⁷⁰⁵ Ovaj esej je govorio o nameri kongresa da zbog loše finansijske situacije i zbog nedostatka novca za nastavak rata proglasi bankrot i uvede naknade za ratne troškove, koje bi svaki kolonista morao da plaća. Mnogo papirnog novca je bilo u opticaju, ali je njegova vrednost bila mala. "Lojalni Amerikanac" u ovom eseju pominje Bendžamina Frenklina i kaže da je on pogrešno

⁷⁰³ "The Loyal American", "To the Inhabitants of the Several (revolted) British Colonies in America", December 8, 1779, *Royal Gazette*.

⁷⁰⁴ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, pp. 116-117.

⁷⁰⁵ "The Loyal American", April 15, 1780, *Royal Gazette*.

izračunao da će rat trajati najviše tri godine i da Velika Britanija neće rizikovati sopstvenu finansijsku situaciju da nastavi rat, ne očekujući pri tom da će ona naprotiv voditi taj isti rat do poslednjeg šilinga. On kaže da pored toga što je kontinentalni kongres doveo ratom narod u stanje očaja, a zemlju u dugove, on sada želi da te dugove prenese na stanovnike kolonija i to uvođenjem poreza. Na njegovo obećanje da će taj isti novac koji bude uzimao od kolonista vratiti za pet godina, "Lojalni Amerikanac" pita odakle namerava da pozajmi isti, jer sigurno ne može da računa na to da će ga pozajmiti od neke evropske zemlje. On poručuje kongresu da ukoliko ponovo zgreši, zgrešiće svesno, pa tako mora što pre shvatiti ozbiljnost situacije.

I pored velikog uspeha objavljenih eseja, činjenica je da je Odel ipak bio najbolji u pisanju političkih satira, pa se zato uvek njima vraćao. Jedna od njegovih najboljih je bez sumnje satira "Američko doba" ("American times"), koja je objavljena 21. jula 1780. godine.⁷⁰⁶ Pored toga što ulazi u red Odelovih najboljih dela, "Američko doba" je sigurno i najbolji izraz lojalističke ideologije. Odel je naime verovao da čovek i društvo najbolje funkcionišu onda kada postoji poštovanje ustanovljenih institucija. Ipak, kritika istih je bila dozvoljena, pa on tu priliku koristi da bi kritikovao parlament Velike Britanije. On tako daje pregled svih loših strana i grešaka na britanskoj strani, ali koristi priliku da još jednom ukaže i na greške pobunjenika. Za razliku od njegovih pesama iz ranijeg perioda, gde je njegov glavni junak Jorik pošten i običan čovek koji ne želi nikome zlo, u ovoj pesmi on je prilično besan, ali i uveren da će se rat uskoro završiti padom Vest Pointa. On počinje pesmu opisom revolucionarne Amerike koristeći pri tom metafore za bolesti i kaže:

Loša su vremena, skoro previše loša da se opišu;
cela glava boli, celo srce je slabo;
zemlja je trula, trula do središta
sve je ovo jedna modrica, jedan bol koji truli.⁷⁰⁷

⁷⁰⁶ J. Odell, "The American Times", in *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and critical Introduction*, pp. 139-160.

⁷⁰⁷ "Bad are the times, almost too bad to paint; / The whole head sickens, the whole heart is faint; / The state is rotten, rotten to the core / 'Tis all one bruize, one putrefying sore", in *Ibid.*, p. 140.

Odel kaže da je anarhija prevarila ljude, a da ih je kongres svojim papirnim novcem doveo do ivice gladi. Razlog više za ljutnju je činjenica da su kolonisti nekada bili veoma blizu prosperiteta, sve dok kongres nije sve pokvario i zaveo tiraniju. On poredi lidere kongresa i pobunjenika sa Miltonovim palim anđelima, koji sada naseljavaju Pandemonium, ali kaže da svi oni koji odatle mogu da izađu poprimaju ljudski oblik i izazivaju kaos na zemlji. Ovakvi ljudi su uspjeli da zaraze ostale jer dobro vladaju magijom. Oni pripremaju magični napitak koji truje sve oko sebe. U njemu se između ostalog nalaze i:

Licemerje u semenu, a pravara u korenju,
snopovi laži sveže ubrani, u punoj snazi,
i stabljike od klevete koje su se tokom vremena
ustajale.⁷⁰⁸

Ovaj napitak, po Odelovim rečima, ima moć da oduzima ljudima čast i vrline. U nastavku pesme on govori o osobama iz Pandemoniuma, koje lebde nad njim, i odbacuje svakog od njih pojedinačno: Livingstona, Džona Džeja, Bob Morisa i guvernera Morisa, braću Adams, pa čak i Vašingtona, koji se pojavljuje uz zvuke muzike pakla. On je, po njegovom mišljenju, gori od svih ostalih članova kongresa, jer je svesno poveo narod u rat. Svi ostali koji su ga pratili vredni su žaljenja. Vašington, po njegovim rečima, mora preuzeti odgovornost za sve ono što su njegovi ljudi uradili. Odel pokušava da shvati njegove lične motive i pita se da li su to možda ambicija, taština ili prkos. Prisećajući se svih njegovih nedela, on mu besno poručuje:

Odlazi bedni tvorcu tuge svoje zemlje,
zaštitniku zlikovaca i njihov vođo;
Potraži sa svojom prokletom četom tamu u centru,
pre nego što istina svojim mačem osvete ne reši tvoju
sudbinu.⁷⁰⁹

⁷⁰⁸ "Hypocrisy in seeds, and Fraud in roots, / Bundles of lies fresh gather's in their prime, / And stalks of Calumny, grown stale with time", in *Ibid.*, p. 143.

Ovaj prvi deo Odel završava izvinjenjem Miltonu, jer prisvaja reči njegovog dela kao svoje, pošto smatra da je on u svom delu predvideo ono što se upravo dešava u Americi.

Drugi deo ove pesme Odel posvećuje čudovištima današnjice. Među brojnim portretima smenjuju se Pulaski (Pulaski), koji je pobegao iz Poljske pošto nije uspeo da ubije kralja, Džon Vitterspun (John Witherspoon), predsednik Prinstona, za koga kaže da je kletva prave religije, pa Henri Lorens (Henry Laurens), koji je bio predsednik kongresa i za kojeg Odel kaže da ne razume njegove motive za pobunu. On nije bio finansijski ugrožen, nije takođe bio neko ko bi lako prodao svoju čast i nije smatrao da je vladavina kralja tiranija. Međutim, kako kaže Odel, njega je "začarala" demokratija.⁷¹⁰ Sledi opis lika demokratije, veštice koja nosi vatreni mač i koja magičnim štapićem upravlja masom. Njena prava priroda je nasilna, lažna i prevrtljiva, iako se često oblači u odeću političara ili sveštenika. Ljudi se zaraze demokratijom tako što piju iz njene čaše, ali ipak postoje, po Odelovim rečima, i oni koji joj odolevaju, a to su lojalisti:

Sinovi istine, ostaju neprikosnoveni.
Neranjivi šampioni, svete grupe,
Iza štita lojalnosti stoje.⁷¹¹

Treći deo ove pesme počinje Odelovom odlukom da vrati ovu grupu zaraženih kongresmena i pobunjenika tamo odakle su i došli.⁷¹² On poziva razum, ali kako kaže, razum nema moći u ovom svetu mržnje, gde je moguće kupiti i prodati glasove i mišljenja. On u nastavku govori o razlozima tako dugog trajanja rata i uspeha pobunjenika i kaže da je jedan od njih njihova izdržljivost. Odel zatim kritikuje parlament i navodi da je on najviše kriv za nemire. Smatra da je protivljenje volji kolonista bilo zapravo gore od samih zakona. On tako odbacuje zakone, ali i koloniste koji su krenuli u napad umesto da im se odupru mirnim putem. Odel smatra da nije bilo

⁷⁰⁹ "Go, wretched author of thy country's grief, / patron of villainy, of villains chief; / Seek with thy cursed crew the central gloom / Ere Truth's avenging sword begin thy doom", in *Ibid.*, p. 146.

⁷¹⁰ *Ibid.*, pp. 146-147.

⁷¹¹ "The Sons of Truth inviolate remain. / Invulnerable champions, sacred band, / Behind the shield of Loyalty they stand", in *Ibid.*, p. 152.

⁷¹² *Ibid.*, p. 153.

potrebe za nemirima, jer promene u britanskoj kontinentalnoj politici svakako ne bi imale uspeha. S druge strane, reakcija kolonista je bila potpuno neodgovorna i proistekla je ne iz razuma, već iz besa. Odel se izvinjava zbog ove ljutite pesme i pokušava da objasni svoje motive za nju. On kaže da je napisavši ovu pesmu, i sam podlegao emocijama vremena u kojem živi:

Priželjkivao sam razum u njegovom najmirnijem obliku,
uzalud – okrutna dešavanja raspaljuju moju krv.⁷¹³

Odel u nastavku govori o ograničenjima svog dela i kaže da ono nažalost ne može da kazni krivce, pa ga zato naziva beskorisnom. On završava pesmu obraćajući se Britaniji i njenoj milostivoj strategiji. U tom trenutku, na samom kraju, pojavljuje se anđeo čuvar Velike Britanije koji prekorava pobunjenike, ali izjavljuje da ipak želi da im oprostí njihove grehe.⁷¹⁴

U ovoj poslednjoj velikoj Odelovoj pesmi svakako je vidljivo njegovo avgustinsko viđenje sveta, koje se ogleda u posebnim temama, retoričkim sredstvima i raznim drugim slikama i pojmovima koje su ga povezivale sa vodećim konzervativnim autorima XVIII veka. Ne samo ovo njegovo delo, već i ostala, potvrđuju da je bio jedan od njih, ukoliko ne po umu, onda sigurno po duhu. On je tako verovao da moralan čovek koji je društveno angažovan vrednuje red i vrednosti, a prezire kaos i laž. Vrednost ove pesme nije samo u isticanju ideologije lojalista, već i u tome što je pokazala da su kolonisti mogli drugačije da reaguju i da su ih njihove vođe neodgovorno povele u rat sa najmoćnijom vojnom silom na svetu. Međutim, činjenica da je u pesmi potpuno odbacio kontinentalni kongres i Vašingtona, stavlja ovu pesmu u zaborav, bar u narednom periodu kada se revolucionarni rat završava.

Po završetku revolucionarnog rata, kao pripadnik strane koja je u ratu pomagala Britance, Odel je kao i mnogi drugi lojalisti morao da ode sa prostora kolonija. Kao zahvalnost za sve ono čime je pomagao i jačao lojalističku ideologiju, Odel je dobio posao sekretara nove provincije u Brunsviku (Brunswick), koja je sve do 1784. godine

⁷¹³ "I wish'd for Reason in her calmest mood, / In vain – the cruel subject fires my blood", in *Ibid.*, p. 158.

⁷¹⁴ *Ibid.*, pp. 159-160.

bila deo Nove Škotske. Iako je na početku taj posao trebalo da bude samo privremen, on je postao posao za stalno, onda kada je pukovnik Karleton, došavši u Brunsvik 1784. godine, doveo iz Londona lojaliste, koji su dobili pozicije u savetu provincije. Narednih godina Odel je radio na razvoju Brunsvika, bavio se administrativnim poslovima, dodelom zemljišnih poseda i osnivanjem koledža, koji je kasnije, 1859. godine, postao Univerzitet u Novom Brunsviku. Ne postoje dokazi o njegovom bavljenju medicinom dok je radio kao sekretar ove provincije, ali svakako ima podataka o njegovim sveštenskim aktivnostima. On je postao čuvar crkve Svetog Trojstva, pa je tamo radio od 1784. do 1785. godine, dok crkva nije dobila stalnog sveštenika.⁷¹⁵

Zbog svojih simpatija prema lojalistima i zbog svojih političkih stavova Odel se tokom svog života selio od Burlingтона, gde je živeo sa svojom porodicom, ženom i četvoro dece, do Engleske i Londona, gde je morao da provede tri godine kako bi postao sveštenik anglikanske crkve. Onda je pod optužbom za izdaju i iz straha za sopstveni život pobjegao u Njujork, gde se na strani lojalista borio u ratu, da bi se po njegovom završetku konačno smirio u Brunsviku, u Kanadi. Iako je konačno našao mir u novoformiranoj provinciji i mogao da počne ponovo da piše, pa tako prekine period tišine dug osamnaest godina, on je smatrao da se u Brunsviku ne dešava ništa toliko važno što bi ga na to nateralo.⁷¹⁶

Odel je radio kao sekretar provincije sve do 1812. godine. Izbijanjem rata te iste godine, Odel ponovo počinje da piše satire, nakon osamnaest godina pauze, i uprkos poodmakloj starosti. Pored pesama obojenih tom tematikom, pesme koje je pisao tokom poslednjih godina svog života odisale su takođe ličnim preispitivanjem i jednostavnošću. Ovakva različitost poetskog stila samo govori o tome da je iskustvom dugim šezdeset godina uspeo da kontroliše svoj jezički izraz. Tako je poslednjih šest godina njegovog života bilo posebno ispunjeno, iako je povremeno bilo trzavica zbog bolesti. I dalje je bio zainteresovan za ljude, razvoj društva i kulturu, pa je čak u tim godinama odlučio i da počne da uči hebrejski. Odel je umro 1818. godine, u osamdeset prvoj godini života.⁷¹⁷

⁷¹⁵ C. D. Edelberg, *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, pp. 149-162.

⁷¹⁶ J. Anderson, *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, p. xiii.

⁷¹⁷ *Ibid.*, p. xvi.

Tokom čitavog života, pored sveštenečkih i političkih obaveza, Odel je uvek nalazio vreme da piše. Iako je u današnje vreme poznat isključivo kao satirista koji se borio za ciljeve lojalista i objavljivao u dnevnoj štampi, njegova književna vrednost prevazilazi te satire.⁷¹⁸ Odel je veoma rano u životu pokazao interesovanje za pisanje. Malo toga u njegovim delima prerevolucionarnog perioda je moglo da nagovesti snagu njegovog jezičkog izraza i stila, koju je pokazao tokom američkog Rata za nezavisnost. Iako su na gotovo sve pisce, koji su pisali i objavljivali tokom revolucionarnog perioda, veliki uticaj izvršili Poup i Drajuden, smatra se da je Odel, snagom svojih napada, postao pesnik i satirista koji je čak nadmašio svoje učitelje.⁷¹⁹

6.4. Glas iz senke: Filis Vitli

Filis Vitli (Phillis Wheatley), crnkinja i robinja, dovedena je na tlo Amerike 1761. godine. Nju je u Africi kupio Džon Vitli, liberalni bostonski trgovac, zainteresovan za pokret metodista. Filis je bila samo jedna u nizu brojnih crnaca i Indijanaca koji su pokrštavani počev od XVII veka, ili koji su tačnije prihvatili puritanizam Nove Engleske. Njena prva pesma je objavljena u časopisu *Newport Mercury* 1767. godine, kada je imala samo trinaest godina. U predgovoru ove pesme pisalo je da su neki moreplovci večerali u domu Vitlijevih, gde su ispričali priču o tome kako su doživeli brodolom, a da je ona, koja ih je posluživala te večeri, napisala stihove koje je pripisala spasenju svevišnje mudrosti.⁷²⁰ Uzimajući u obzir karakteristike datog perioda, ne čudi njena zainteresovanost za poeziju. Često bi se kao misionarski test pokazivala sposobnost preobraćenih da pokažu znake civilizovanosti, kao što je u ovom slučaju bilo obraćanje Svevišnjem u poeziji. Ipak, Filis Vitli je prvi put značajnije zaokupila pažnju javnosti objavljivanjem elegije posvećene Džordžu Vajtfieldu (George Whitefield) 1770. godine, koji je u naslovu uz belešku o autoru nosio podatke da je to delo Filis, sedamnaestogodišnje sluškinje, koja je iz Afrike došla pre devet godina.⁷²¹

⁷¹⁸ V. Parrington, *Main Currents in American Thought: The Colonial Mind 1620-1800*, p. 29.

⁷¹⁹ M. C. Tyler, *The Literary History of the American Revolution*, p. 1: 26.

⁷²⁰ C. Bridenbaugh, "The Earliest-Published Poem of Phillis Wheatley", *New England Quarterly*, December 1969, p. 584.

⁷²¹ K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, p. 215.

Ona je u ovoj pesmi hvalila Vajtfildovo propovedanje Afrikancima, i pored činjenice da je i sam bio za ropstvo.⁷²²

S obzirom da je njen život obeležilo njeno preobraćanje u hrišćanstvo i da je bila član stare južne crkve, ona se u svojoj poeziji više zanimala pitanjima spasenja, nego pitanjima poreza i nove kolonijalne politike, koja su tada potresala kolonije. Ipak, negde na direktan, a negde na indirektan način, uspeh njene poezije je proizilazio upravo iz političke situacije. Žalosna je činjenica da su mnogi borci za slobodu i pobornici prava kolonijalnih Amerikanaca upražnjavali ropstvo. Sve to je dovelo do velike polemike. Nekoliko dela ranih sedamdesetih godina XVIII veka preispitivala su ropstvo u svetlu trenutne političke situacije. Filis je bila jedan od autora pomenutih dela. Kada je ona razmatrala položaj kolonijalnih crnaca, ona ga nije smatrala položajem potčinjenih već položajem privilegovanih. Ona je objasnila da je njeno porobljavanje uticalo na to da razvije visoko mišljenje i da više ceni slobodu.⁷²³ U pesmi "O dolasku iz Afrike u Ameriku" ("On Being Brought from Africa to America") ona opisuje način na koji je otrgnuta od svojih roditelja i da je taj surovi način bio samo prividno surova sudbina, a da se iza toga zapravo krila srećna okolnost koja ju je otrgla iz paganske Afrike i dovela u puritanski Boston.⁷²⁴ Filis u ovoj pesmi ističe i da je zahvalna što je primila hrišćanstvo, ali da sada kao hrišćanka ima pravo da kritikuje druge hrišćane bele rase, koji po njenim rečima:

posmatraju našu tamnu rasu prezirnim pogledom⁷²⁵

i koji govore:

njihova je boja đavoljeg porekla⁷²⁶

⁷²² C. Willard, "Wheatley's Turns of Praise: Heroic Entrapment and the Paradox of Revolution", *American Literature*, Vol. 67, No. 2, Duke University Press, 1995, pp. 244-245.

⁷²³ J. D. Mason Jr., *The Poems of Phillis Wheatley*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1966, p. 34.

⁷²⁴ P. Wheatley, "On Being Brought from Africa to America", in *Poems on Various Subjects, Religious and Moral*, London: A. Bell, 1773, p. 18.

⁷²⁵ "view our sable race with scornful eye", in *Ibid.*

⁷²⁶ "their color is a diabolic dye", in *Ibid.*

pa na taj način povezuju tamnu boju kože i crnu rasu sa zlom. Završavajući pesmu, ona se obraća čitaocima sledećim stihovima:

zapamtite hrišćani, crnci, crni poput Kaina,
mogu se poboljšati i pridružiti anđeoskom vozu.⁷²⁷

Odstupanje od individualizma koje je obeležilo autorstvo XVIII veka imalo je poseban uticaj na Vitli, naročito ukoliko se uzme u obzir to da ona i nije mogla da se na njega osloni, jer je kao robinja bila vlasništvo nekog drugog. Čak i prezime koje je koristila nije pripadalo njoj, već njenom gospodaru, a hrišćansko ime je dobila po istoimenom brodu kojim je prevežena u Ameriku. Zbog toga što nije imala ništa u svom vlasništvu, ona je bila prinuđena da se osloni na druge, kada je bilo reči o objavljivanju njenih pesama.⁷²⁸ Međutim, to se u njenom slučaju nije pokazalo kao težak zadatak. Kada je 1772. godine krenula kao pratnja sina Džona Vitlija u Englesku, koji je tamo otišao zbog lošeg zdravlja, Filis Vitli je shvatila da ju je njena reputacija prvog afroameričkog pisca pretekla. Neko vreme pre njenog dolaska, londonski časopis *London Magazine* je objavio njenu pesmu "Sećanje" ("Recollection"), uz komentar da ona predstavlja delo velikog genija sa tla Amerike. Zbog svega toga, Filis Vitli je imala dobar prijem kod svih pripadnika visoke klase engleskog stanovništva.⁷²⁹ Njene pesme su zadivile čak i groficu od Hatingdona, čiji je lični pesnik bio Džordž Vajtfield. Pretpostavlja se da je upravo ona izvršila najveći uticaj da se objavi zbirka Filisinih pesama pod nazivom, *Pesme o različitim temama, religioznim i moralnim (Poems on Various Subjects, Religious and Moral)*.⁷³⁰ Ova zbirka je sadržala i lik autorke, kao i njenu biografiju, koju je sastavio Džon Vitli, a u kojoj je bilo reči o tome da je ona samostalno, sa samo šesnaest godina, naučila engleski jezik i da je mogla da čita i neke od najtežih delova Biblije, kao i da je napredovala u učenju latinskog.⁷³¹ Ovo izdanje je pratila i potvrda o verodostojnosti rukopisa, koju je potpisao Džon Henkok, a koja je u to vreme bila

⁷²⁷ "Remember, Christians, Negroes, black as Cain, / may be refin'd, and join the angelic train", in *Ibid.*

⁷²⁸ M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in S. Bercovitch, *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, Cambridge: Cambridge University Press, 1994 p. 604.

⁷²⁹ *Ibid.*, p. 106.

⁷³⁰ P. Wheatley, *Poems on Various Subjects, Religious and Moral*, London: A. Bell, 1773.

⁷³¹ *Ibid.*, p. 3.

neophodna zbog činjenice da su svi sumnjali u sposobnost jedne Afroamerikanke da napiše dela takvog kvaliteta.⁷³²

Filis Vitli je započela ovu prvu zbirku svojih pesama avgustinskim obraćanjem Meceni,⁷³³ zaštitniku umetnika i književnika, i ovim gestom ona je aludirala na Homera i Vergilija:

Ti Meceno, ispod hlada mirte,
pročitaj šta su pesnici pevali, a pastiri igrali,
Zar ne osećaš isto što su ti pesnici osetili?
Zar tvoja duša ne poseduje taj sveti plamen?
Njihovi plemeniti naponi, tvoju istu genijalnost dele,
u finijem jeziku i božanstvenijoj melodiji.⁷³⁴

Prestali deo zbirke, koji je brojao više od trideset pesama, sadržao je pesme o porodici Vitli, biblijske pesme o Davidu i Golijatu, filozofske o sudbini, mašti i sećanju, elegije o preminulim sveštenicima, kao i lojalne stihove upućene kralju Velike Britanije.

Ove pesme predstavljaju primere dobrog obrazovanja i ukusa i oslikavaju svet bostonskih književnika. Nekoliko engleskih časopisa je u kritici ovog izdanja pesama istaklo da su pesme značajne, prvenstveno uzimajući u obzir njihovo poreklo, i istakli su da ono što ne prestaje da zaprepašćuje je činjenica da jedan takav genije i dalje živi u ropstvu. Oni su prozvali Bostonce i njihovo isticanje principa slobode i naveli da bi sloboda mlade pesnikinje značila mnogo više od podizanja hiljadu njihovih kipova. I pored činjenice da je u oči književne javnosti Engleske Filis Vitli više došla kao dokaz licemerja vigovaca i mentalne sposobnosti crnaca, ona je svojim delima jasno upozorila Engleze na dolazak izvorne nacionalne američke književnosti, koja je zbog velikog

⁷³² vidi: G. G. Cima, "Black and Unmarked: Phillis Wheatley, Mercy Otis Warren, and the Limits of Strategic Anonymity", *Theatre Journal*, Vol. 52, No. 4, Women/History, The John Hopkins University Press, 2000, pp. 465-495.

⁷³³ P. Wheatley, "To Maecenas", in *Ibid.*, pp. 9-12.

⁷³⁴ "Maecenas, you, beneath the myrtle shade, / Read o'er what poets sung, and shepherds play'd / What felt those poets but you feel the same? / Does not your soul possess the sacred flame? / Their noble strains your equal genius shares, / In softer language, and diviner airs", in *Ibid.*, p. 9.

ugledanja na britansku književnu tradiciju nedostajala američkim kolonijama početkom i tokom XVII i prve polovine XVIII veka.⁷³⁵

Mnogo više od ostalih autora tog doba, Filis Vitli je morala pažljivo da prati kanon, forme i stilove književnosti. Iz tog razloga, u celini, njene pesme su bile pesme hvale, a glavni književni uticaj koji se u njima video je bio Poupov. Ono u čemu se Filis Vitli takođe razlikovala od ostalih autora tog perioda je njen odnos prema poeziji kao vidu zarade i njen akcenat na tome da je u tom pitanju jedinka. Ona je sve one stege koje su joj nametnute potčinjenošću i bojom kože pretvorila u jedinstven stil svoje poezije. Iskoristivši sve to, ona je objavljivala i prodavala svoja dela. Očigledno je sve to izvršilo uticaj da ona izgradi internacionalnu reputaciju, veću od bilo kog ranijeg američkog pesnika. Kada je postala slobodna 1773. godine, i sama je preuzela ulogu prodavca svojih knjiga, pregovarala je sa knjižarama, oglašavala svoja dela u novinama i svuda pominjala svoju rasu.⁷³⁶

Vitlijeva je postigla veliki uspeh u slavljenju ideja vrednosti crnaca, u slavljenju američke slobode i prava, što je sve povezivala sa idejama potlačenih ljudi. Ona nije ostala dužna ni onima koji su tražili slobodu i prava, a pri tom držali robove, i nazivala ih je licemerima. Ono što je bila nesrećna okolnost za Filis Vitli je to što se američki pokret za nezavisnost pokazao katastrofalnim za njen život i njena dela. Kada su njeni bivši vlasnici umrli, ona je izgubila veze sa budućim mogućim pokroviteljima njenih izdanja. Pokušaj da izda drugu zbirku pesama, koju je ovog puta nameravala da posveti Bendžaminu Frenklinu, prošao je bez uspeha, a sve zbog rata koji je bio u toku, ali i zbog toga što nije imala nikoga ko bi se zauzeo za nju. Tek nekoliko pesama od najavljenih trideset tri, sačuvano je i objavljeno u lokalnim časopisima. Iako je njena prva zbirka doživela još nekoliko izdanja u periodu nakon njene smrti od 1786. do 1793. godine, Vitlijeva za života nije dobila nikakvu finansijsku nadoknadu za svoje pesme i umrla je 1784. godine u najvećem siromaštvu.⁷³⁷

Život i delo Filis Vitli našli su se izvan kanona američke književnosti sve do sedamdesetih godina XX veka. Zaslugom novoistoričara tih poslednjih decenija XX

⁷³⁵ K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, p. 217.

⁷³⁶ M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, p. 604.

⁷³⁷ *Ibid.*, p. 605.

veka, javila se potreba za ponovnim razmatranjem američke književnosti i redefinisanjem postojećeg kanona u koji su ušli tekstovi i dela autora sa margina. Kada je njena poezija ponovno otkrivena, brojni moderni čitaoci su posmatrali teme njene poezije, klasične forme poput elegija i rimu u dvostihu, koje je Vitlijeva upotrebljavala, kao imitaciju ili ilustraciju dominantnih tema angloevropske kulture vremena u kojem je živela.⁷³⁸ Ipak, detaljnijim istraživanjem njene poezije, kritičari su otkrili njenu originalnost i karakter koji je postao izazov modernom društvu i kulturi.

Filis Vitli je još za života postala kulturni simbol crne Amerike. Bez obzira na to što je tokom svog života, a i u periodu nakon svoje smrti, imala kritičare koji joj nisu bili naklonjeni i koji su smatrali nju i njenu poeziju manje vrednom zbog njene boje kože, ona se izdigla iznad toga i upravo ističući svoju rasu postala prva žena i začetnica afroameričke književnosti.⁷³⁹

6.5. Glasovi iz Konektikata: Timoti Dvajt i Džon Trumbul

Neki mladi glasovi koji su se začuli iz Konektikata nisu bili glasovi robova, već glasovi studenata i proizvod transformacije visokog obrazovanja u kolonijama, kao i akcenta koji su američki koledži od 1770. godine počeli da stavljaju na beletristiku i na dela najboljih pisaca na maternjem jeziku, a ne na dela klasika.⁷⁴⁰ Razvoj i reforma književnih studija proistekao je takođe i iz političke krize. Donošenjem Zakona o pečatima i Taunšendovog zakona ponovo se dovela veza između učenja, umetnosti i slobode. Podrška književnim studijama, za koju su mnogi smatrali da je deo vigovske ideologije, postala je samoopravdana. Do 1770. godine, osnovano je više od pet književnih društava na koledžima u kolonijama. Uz rasprave o moralnim ili religijskim temama, studenti su se sve više bavili i aktuelnim pitanjima koja su potresala kolonije.⁷⁴¹ Transformacija programa visokog obrazovanja, uz veliko interesovanje za modernu književnost, izvršila je veliki uticaj na mlade američke pesnike i studente Prinštona Džona Trumbula (John Trumbull) i Timoti Dvajta (Timothy Dwight).

⁷³⁸ E. Elliott, *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, p. 166.

⁷³⁹ M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, pp. 605-606.

⁷⁴⁰ S. Miller, *A Brief Retrospect of the Eighteenth Century*, New York: Burt Franklin, 1970, p. 375.

⁷⁴¹ *Ibid.*, p. 376.

Obojica su dolazila iz Konektikata i bila su puritanskog porekla. Po rečima Ezre Stajlsa, Trumbul je čitao Bibliju kada mu je bilo manje od četiri godine, a latinski je naučio sa šest godina. Sa sedam godina on je već čitao Vergilija, položio prijemni ispit za upis na koledž Jejl, ali na njega nije krenuo sve do svoje trinaeste godine, kada je pažnju posvetio izučavanju Milтона i drugih vodećih britanskih književnika.⁷⁴² S druge strane, Dvajt je naučio alfabet za samo jedan čas i već je sa svoje četiri godine podučavao katehizam Indijancima. Sa osam godina on je takođe mogao da upiše Jejl, ali je i on poput Trumbula to odložio do svoje trianeste godine.⁷⁴³

Tokom perioda studija obojica su pisala i objavljivala poeziju. Trumbul je, počevši da piše od svoje četvrte godine, za vreme studija na Jejlu objavio više pesama, među kojima je najzapaženija bila elegija o profesoru koji se udavio, kao i više od pedeset satiričnih eseja. U njihovim govorima prilikom dodele diploma i Trumbul i Dvajt su opravdali svoje napore za reformu književnih studija. Trumbul je branio estetski doživljaj na čisto religijskoj osnovi. Božansko biće je, po njegovim rečima, usadilo u naše umove ukus za čistija i više intelektualna zadovoljstva. Estetski ukus je, kako on kaže, bio nalik duhu hrišćanstva. Ovaj Trumbulov govor je bio veoma značajan zbog mogućih napada na književne studije, koji su se očekivali od kongregacionalista na Jejlu. Dvajt je na sličan način izneo svoju odbranu književnosti i napao koncept fiksiranih književnih žanrova.⁷⁴⁴

Pored svog interesovanja za reformu visokog obrazovanja, Trumbul je na Jejlu napisao i svoju najbolju satiru u stihu "Razvoj gluposti" ("The Progress of Dullness") dugu 1800 stihova.⁷⁴⁵ Njen prvi deo je objavljen u Nju Hejvenu 1772. godine, a drugi i treći 1773. godine. U predgovoru drugog dela ove satire on je istakao da su ga zbog nje nazvali separatistom i da su ga odbacili zbog toga što je pisao sa podsmehom o religiji i tadašnjim metodama obrazovanja.⁷⁴⁶ Ipak, činjenica je da nisu svi bili uvređeni objavljivanjem ovog njegovog dela. On je saznao da je bilo mnogo onih koji su ga

⁷⁴² vidi: A. Cowie, *John Trumbull. Connecticut Wit*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1936.

⁷⁴³ vidi: C. E. Cunningham, *Timothy Dwight 1752-1817. A Biography*, New York: The Macmillan Company, 1942.

⁷⁴⁴ K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, p. 221.

⁷⁴⁵ J. Trumbull, "The Progress of Dullness", in *The Poetical Works of John Trumbull*, Harford: Lincoln and Stone, 1820, pp. 11-93.

⁷⁴⁶ J. Trumbull, "Author's Preface to the Envious and the Malicious Reader", *The Progress of Dullness*, part second, pp. 35-62.

hvalili i isticali da su njegova prozna dela ista kao i Swiftova, a da je njegova poezija nalik Batlerovoj. Iako ovo poređenje nije sasvim zaslužio, ne može se poreći činjenica da se Trumbul u svojim delima oslanjao na književnu tradiciju satira Džonatana Swifta i Semjuela Batlera.⁷⁴⁷ Trumbul je svoju satiru posvetio kritici Jejla i američkog društva, u kojoj je predstavio tri reprezentativna društvena tipa tog perioda: sveštenika u liku Toma Brejnlesa, sina novopečenog bogataša, nekadašnjeg farmera u liku Dika Heirbrejna i koketu u liku Harijet Simper.

Prvi deo svoje satire posvećuje Tomu, predstavniku sveštenstva, i govoreći o njegovom detinjstvu on kaže:

Naš Tom je izrastao u jakog momka;
njegov napredak ispunjava moje srce srećom,
postojana duša koja prihvata vlast,
i koja pokazuje prilično veliku genijalnost u školi takođe.
Naš gospodar kaže (i siguran sam da je u pravu)
da ne postoji pametniji momak u gradu.⁷⁴⁸

Kroz lik Toma, Trumbul u nastavku ovog prvog dela omalovažava koledž i sveštenstvo, kao dve vodeće intelektualne institucije u Novoj Engleskoj. On prati Tomovu karijeru još od perioda kada on u želji da izbegne rad na farmi uči latinski i grčki, da bi kasnije, upisavši koledž, počeo da se pretvara da pati od psihosomatskih tegoba i tako izbegava metafazička razmatranja koja su se tamo vodila. Kada postane sveštenik, Tom u punom svetlu otkriva svoju glupost, sve dok jedan grad ne odluči da ga ipak angažuje za propovednika, bez obzira na njegove nedostatke. S druge strane, Dik, sin bogatog i nepoštenog farmera, o kojem Trumbul govori u drugom delu pesme, poslat je na koledž da bi opravdao novostečen novac njegovih roditelja. On uživa u svojim porocima sve do trenutka kada iskoristivši svoje veliko nasledstvo on odlučuje da ode u inostranstvo.⁷⁴⁹

⁷⁴⁷C. Grasso, "Print, Poetry, and Politics: John Trumbull and the Transformation of Public Discourse in Revolutionary America", *Early American Literature*, Vol. 30, No. 1, 1995, pp. 16-17.

⁷⁴⁸"Our Tom has grown a sturdy boy; / His progress fill my heart with joy, / A steady soul, that yield to rule, / And quite ingenious too at school. / Our master says (I'm sure he's right) / There is not a lad in town so bright", in "The Progress of Dullness", *The Poetical Works of John Trumbull*, p. 11.

⁷⁴⁹*Ibid.*, pp. 35-62.

U trećem delu, Trumbul nas upoznaje sa Harijet, koja je od rođenja vaspitavana da postane koketa. Na nagovor njene majke, ona odlazi u grad, gde se posvećuje modi, ogovaranju i malograđanskim pričama. Kada s godinama ostari, ona shvata da joj svet nije više toliko naklonjen i povlači se u jednu parohiju na selu gde se udaje za Toma, koji tamo služi kao sveštenik.⁷⁵⁰

Kroz celu pesmu Trumbul pokušava da istakne da sadašnji pristup književnosti i akcenat na klasicima sprečava razvoj intelektualne nezavisnosti i kritičkog preispitivanja. Kroz ovu pesmu Trumbul je oglasio stav brojnih Amerikanaca, koji su rast broja kolonijalnih koledža povezivali sa rašću demokratizacije. Autor jednog novinskog članka je tako istakao da američka deca odlaze na koledže, gde razvijaju ambiciju da postanu gospoda, a Amerikanci to zapravo nisu. Oni su samo obični ljudi.⁷⁵¹

Ono za šta je Timoti Dvajt bez sumnje zadužio američki narod je objavljivanje prve američke epske pesme "Opsada Kanana" ("The Conquest of Canaan").⁷⁵² Pošto je epska pesma književna vrsta koja se bavi nacionalnim izvorima, ona je bila proizvod kao i pokazatelj utemeljenja nacije. S obzirom da je bila najteža i najambicioznija književna forma, svi su čekali na njeno pojavljivanje da bi onda s pravom mogli da govore o američkoj nacionalnoj književnosti. Dvajt je "Opsadu Kanana" pisao za vreme revolucionarnog rata tokom boravka u vojnim kampovima. On je do 1776. godine uspeo da završi prvu verziju pesme, ali zbog početka rata pesma je morala da sačeka na svoje objavljivanje. Kada je Dvajt postao nastavnik na Jejlu 1777. godine, on je započeo drugu verziju svoje pesme. U ovoj verziji dodao je još dve knjige koje govore o romansi Irada i Selime i koje ne nose neku veću važnost, osim što kao romantična priča predstavljaju poklon njegovoj supruzi. Treća verzija pesme napisana je u jeku rata, kada je Dvajt bio pesnik vojne brigade Konektikata, i u ovoj verziji se nalaze i neke priče i Dvajtova iskustva iz vojnog kampa. Pesma je konačno objavljena po završetku rata 1785. godine i Dvajt je posvetio istu generalu Vašingtonu.⁷⁵³

⁷⁵⁰ *Ibid.*, pp. 62-92.

⁷⁵¹ K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, pp. 223-224.

⁷⁵² T. Dwight, "The Conquest of Canaan", Harford: Elisha Babcock, 1785.

⁷⁵³ K. Silverman, *A Cultural History of the American Revolution*, pp. pp. 499-500.

Ova pesma govori o bitkama Izraelaca protiv Gibeon naroda i završava se Džošinom pobedom nad stanovnicima Kanana. Ova biblijska radnja, koja se odvija tek u nekoliko poglavlja, proteže se na čitavih jedanest knjiga i čini ovu pesmu najdužom ikada napisanom i objavljenom pesmom u Americi. Ona sadrži dugačke govore, opise borbe, svedočenja američkih heroja, pesnika i slikara, ali i ljubavne priče. Očigledno je da je Dvajt preuzeo strukturu, ton i jezik od Milтона. I pored biblijskih tema, većina Dvajtovih savremenika je pročitala ovu epsku pesmu kao alegoriju o revoluciji, gde je Vašington predstavljen kroz lik Džoše. Ipak, Dvajt je poricao bilo kakvu alegorijsku nameru. Rekao je da je apsurdno zamišljati da je opsada jedne zemlje pravičan događaj i da se pod njim alegorisjki opisuje odbrana druge zemlje. Ipak, činjenica je da je on to ovim delom upravo uradio. Posmatranje situacije na američkom kontinentu kroz prizmu biblijskih tema je nešto što je deo američke tradicije još od puritanaca, koji su beg Izraelaca iz Egipta potpuno lako povezali sa sopstvenom migracijom na američki kontinent. Dvajt se možda najviše od svih približio identifikovanju izraelskih i američkih uzroka u debati između Džoše i Hanijela u prvoj knjizi, koja oživljava preratne debate oko nezavisnosti. Hanijel, kao torijevac iz Starog zaveta, nabraja prednosti monarhije, dok s druge strane Džoša, kao radikalni vigovac, upozorava da uprkost Hanijelovoj teoriji, posledice povratka u Egipat moraju biti katastrofalne. On odgovara na Hanijelove sumnje u vezi sa tim da li će izraelska plemena moći da se ujedine bez tiranije ili razdvajanja i kaže da će oni to uraditi prijateljskim vezama, vezama koje su stekli rođenjem i zajedničkim interesima.⁷⁵⁴

Iako je za većinu Amerikanaca objavljivanje prve epske pesme bio pokazatelj kulturne zrelosti, većina engleskih kritičara nije dobro ocenila ovo delo. To je samo potvrdilo mišljenje nacionalista da američka književnost ne može očekivati pomoć i priznanje sa druge strane Atlantika.⁷⁵⁵

Dok očigledne razlike u temperamentu, porodici, uverenjima i obrazovanju razdvajaju ovu dvojicu pesnika, ono što ih spaja je to što su bili deo generacije koja je shvatala nove elemente u američkoj kulturi, i koja je pokušavala da američku sudbinu učini božanskom. Pesme ovih studenata koledža su manje važne zbog svog sadržaja, a više zbog načina na koje su govorile o dešavanjima u Americi tog perioda. Hrabri ton

⁷⁵⁴ *Ibid.*, p. 502.

⁷⁵⁵ F. Moore, *Diary of the American Revolution*, 2 Vols., New York: Charles Scribner, 1860, p. 223.

kojim predviđaju budućnost Amerike označava rast ambicija, osećanje neophodnosti, shvatanja da je ono najbolje iz engleske književnosti stiglo na tlo Amerike i da je transformisano zbog jednog novog sveta koji se razvio i koji i dalje nastavlja da se razvija i raste.

Kao što je to bio slučaj i sa književnim tradicijama ostalih zemalja, razvoj proze na američkom kontinentu odvijao se paralelno sa razvojem poezije, eseja i pamfleta, ali i sa razvojem ekonomije i demokratizacijom društva.⁷⁵⁶ O ranoj američkoj prozi, koja je možda najviše u odnosu na druga književna i umetnička dela predstavljala komercijalni vid književnosti, kao i književni rod koji je najbolje pristajao društvenom poretku budućnosti, biće reči u narednom poglavlju.

⁷⁵⁶ L. Sears, *American Literature in the Colonial and National Periods*, Boston: Little, Brown and Co., 1909, p. 165.

7. RAZVOJ PROZE U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA

U prvim godinama rane republike, nakon izvojevane političke nezavisnosti, sve češće se javljala potreba i za proglašenjem književne nezavisnosti. Broj časopisa i dnevnih novina je sve više rastao, a sve u želji da se izrodi nacionalna umetnost, nauka, književnost i jezik koji će u potpunosti biti američki i u skladu sa inovativnošću, radikalnim izrazom, tradicionalizmom, demokratijom i religijskim principima. Potreba za američkom književnošću zasnovana je u mnogome i na romantičarskom senzibilitetu koji je insistirao na tome da se umetnost rađa iz duha naroda, iz snage njegove tradicije, jedinstvenosti njegovih institucija i njegove prošlosti. Amerika se mogla pohvaliti svim navedenim elementima, od novog društvenog osećaja pa sve do jedinstvenih i modernih političkih institucija. Istorija je sada pripadala novim Amerikancima, a oni su sve više tražili svoj novi izraz u umetnosti. Ipak, u tome su nailazili na brojne prepreke. Istorija koju su imali bila je većim delom istorija Evrope, a umetnička i književna dela su i dalje uvožena iz Engleske, Francuske, Nemačke i Italije i bila pod uticajem hrišćanstva i neoklasicizma. Uprkos razvoju velikih kulturnih centara poput Bostona, Filadelfije i Njujorka, London je i dalje držao mesto prvog kulturnog centra Evrope, ali i Novog sveta.⁷⁵⁷ Rani američki romani su se mogli posmatrati kao novi, ali u isto vreme i kao stari, jer su teme koje su donosili uglavnom bile poznate iz već objavljivanih romana britanskih autora. Iako su romani bili prva američka književna vrsta koja je donosila profit, posao pisanja romana se u svom pivoju smatrao najmanje traženim poslom. Zbog ugledanja na književnu tradiciju Engleske i zbog činjenice da nije donosio neku značajniju zaradu, roman je bio književna forma u razvoju, sukobljen sa samim sobom. Postrevolucionarno republikansko društvo je gajilo nepoverenje prema prozi, upravo zbog veza koje je ona održavala sa individualnošću i ženama. Činjenica je da se upravo roman smatra najzaslužnijim za transformaciju uloge žena i domaćinstva. Još u XIX veku je postojala jasna razlika i razdvajanje između mesta gde se živi i mesta gde se radi. U postrevolucionarnoj Americi je život u gradovima već počinjao da bude deo sve češće stvarnosti. U prvih pedeset godina republike došlo je do transformacije domaćinstva od mesta proizvodnje do mesta konzumiranja. Domaćinstvo je sve više

⁷⁵⁷ R. Ruland, M. Bradbury, *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*, New York: Penguin Books, 1992, pp. 61-62.

identifikovano sa mestom odmora, sa slobodnim vremenom i sa mestom žena. Muškarci su to mesto napuštali i odlazili u grad gde su radili preko dana, a žene, supruge, majke i ćerke, su ostajavši kod kuće, imale više slobodnog vremena da se posvete zabavi. Sticajem tih okolnosti one su sve više pažnje posvećivale čitanju. Romani su po prvi put imali kao likove žene i govorili o nekim sferama koje su direktno uticale na njihov život, poput braka i udvaranja. Žene su sve češće i postajale autori ovih dela.

Portreti seksualne nemoralnosti i evropskih običaja bili su još neki od razloga zbog kojih je ova književna forma osuđivana. Timoti Dvajt je bio užasnut njenim društvenim i moralnim uticajem, dok ju je Noa Webster smatrao opasnom i govorio je da vodi ka porocima. Zbog svih navedenih razloga koji su se mogli okarakterisati kao mešavina kalvinističkih i revolucionarnih sumnji, roman kao književna forma je nešto kasnije zaživeo u Americi. On nije doživeo svoj puni zamah sve do poslednje decenije XVIII veka, kada je pod uticajem revolucija u Americi i u Francuskoj priroda oslobodilačke i sentimentalne strasti postala predmet detaljnijeg ispitivanja. Pa čak i tada su postojale sumnje i razvoj romana je polako tekao.⁷⁵⁸

Prvi američki pisci proze su stvarali dela koja su bila popularno štivo, koje se dopadalo većini stanovništva. Pošto se u ovim delima uživalo samostalno i s obzirom na to da su bila zasnovana na ličnim ambicijama i željama, ona su doprinela smanjenju uticaja te zajedničke javnosti i ohrabivala su samostalno viđenje sveta, koje je cvetalo pod demokratijom. Majkl Gilmore u svojoj studiji *Književnost revolucionarnog i ranog nacionalnog perioda* tvrdi da su istraživači razvoja romana na američkom kontinentu počeli da pripisuju roman srednjoj klasi stanovništva, koja se sa njima najčešće identifikovala. Oni su zadržavanje nekih elemenata konzervatizma pripisivali trijumfu individualizma.⁷⁵⁹

Roman i proza uopšte imaju dugu tradiciju i povezanost sa Bendžaminom Frenklinom, koji je ovoj književnoj vrsti dao prvi oblik. Povezanost sa Frenklinom govori o težnji romana da bude liberalna forma. Kao što je i sam Frenklin težio ostvarenju ličnih želja i ambicija naspram želja porodice i zastupao individualnost, tako je i prvi američki roman težio tome da ostvari nezavisnost u književnom smislu.

⁷⁵⁸ *Ibid.*, p. 83.

⁷⁵⁹ M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, pp. 620-621.

Frenklin je odbio da nastavi da se bavi očevim zanatom i zajedno sa svojim bratom otisnuo se u ostvarivanje sopstvenih planova i zamisli. To ga čini sličnim i jednim od heroja ranih američkih romana. Poput likova iz romana koji su nas uvodili u svoje priče upravo pobunom protiv roditeljskih saveta i želja i Frenklin nas je u *Autobiografiji* uveo u svoju priču, tako što je odbacio savete svog oca i odlučio da se osloni na samog sebe. To što je postao nacionalna ikona opravdava individualizam i svih ostalih protagonista romana.⁷⁶⁰

U Frenklinovom životnom iskustvu je postojalo nešto što je bilo od neizmerne važnosti za žene pisce. Činjenica je da je Frenklin uspeo velikim delom zaslugom štampe. Pošto je smatrao govor opasnim, on je razvio kroz štampanu reč oblik koji nije stavljao akcenat na direktnost i koji je umesto oklevanja koje ponekada karakteriše govor, pružao direktan odgovor. Ovo je sve bilo od izuzetne važnosti za razvoj žena pisaca. I sam Frenklin se u objavljivanju svoje prve serije eseja skrivao iza ženskog pseudonima "Tišina zlata vredi". Ovaj pseudonim je govorio o činjenici da su žene u ranom kolonijalnom periodu bile dobre ukoliko nisu govorile bez pitanja, tačnije nisu mnogo govorile. On je ovim pseudonimom na neki način promenio savet koji je njime želeo da da – on je činio dobro tako što je govorio, ali ne licem u lice sa nekim, već na papiru. Na ovaj način, dao je obrazac mnogim ženama piscima da svoju nemogućnost učestvovanja u javnim govorima nadoknade izražavanjem svog mišljenja kroz pisanu reč i na taj način uticao na pojavljivanje velikog broja drugih glasova u ovom periodu.

Nesigurni u sopstvene sposobnosti za stvaranje prvih prozних dela, autori rane američke proze su često isticali da su njihova dela zasnovana na činjenicama, istini i nedavnim dešavanjima. Nijedna druga književna vrsta nije više težila tome da bude objektivni posmatrač i da zabeleži sve ono što se stvarno dešavalo.

Davanje saveta i prenošenje moralne pouke je bio jedan od imperativa romana. I pored te činjenice, kritičari nisu posmatrali autore kao mudre savetodavce, već kao one koji svojim delima zavode i izazivaju. Po mišljenju Tabite Tini, autori romana su prenosili lažne romantične ideje ljubavi i dovodili mlade devojke bez znanja umetnosti i književnosti u propast. Tini je i sama bila autor romana *Ženski kihotizam* (Tabitha Tenney, *Female Quixotism*, 1801), koji je na satiričan način govorio o posledicama

⁷⁶⁰ *Ibid.*, p. 622.

čitanja romana. Kao što je to radila i većina drugih autora tog perioda, i ona je izuzimala svoj roman iz osude žanra i govorila o njegovoj posebnoj korisnosti.⁷⁶¹

Još jedna važna karakteristika je da je veliki broj ranih američkih romana imao oblik pisama, koja su razmenjivali dvoje ili više ljudi. Na taj način, u pravljenju priče su učestvovali brojni različiti glasovi, pa je priča predstavljala zajedničko delo svih njih. Sve u svemu, romanu nije bio predodređen individualizam. Po svom govoru i formi ova književna vrsta je bila bliža republikanizmu nego liberalnim i privatnim vrednostima XIX veka. Provincijalizam koji je karakterisao postrevolucionarnu kulturu radio je na potiskivanju individualnosti rane proze. Nekim modernim čitaocima ove rane američke proze uočljivije je ugledanje na engleske pisce nego vernost istorijskim činjenicama. S obzirom na činjenicu da je nastajala u senci utvrđene književne tradicije, američka proza ovog ranog perioda je često samo reprodukovala situacije, teme i likove engleskih prethodnika.⁷⁶²

Popularnost romana u Engleskoj reflektovala se na Ameriku uvozom knjiga sve do 1790. godine, kada su autori američkog porekla počeli da pišu i objavljuju sopstvene priče, koje su oslikavale sve tri popularne karakteristike britanske književnosti: sentimentalizam, satiričnost i gotsku tradiciju.

Zakon o kopirajtu i ekonomske poteškoće su zajedno razbijale granice američkog romana kao privatnog vlasništva. Ovakvi uslovi su uticali na prodaju knjiga, pa autori nisu videli svrhu u tome da utvrđuju autorstvo nad onim što su pisali. Na taj način se pisanje romana sve više udaljavalo od mogućnosti da postane nečija vokacija. Šta više, štampanje knjiga je bilo veoma skupo u postrevolucionarnoj Americi, a sama cena u knjižarama je bila znatno veća od onoga što su mogli da priušte obični građani. Zbog Zakona o kopirajtu, strani autori su se mogli objavljivati po znatno nižoj ceni, nanoseći na taj način indirektno veliku štetu američkim autorima. Jedan od autora koji je pretrpeo veliku štetu zbog navedene situacije je Suzana Rowson, autor romana *Šarlotin hram* (Susanna Rowson, *Charlotte Temple*). Ovaj roman je prvo objavljen u Londonu 1791. godine, dve godine pre njenog dolaska u Ameriku. S obzirom na to, ona

⁷⁶¹ T. Tenney, *Female Quixotism*, ed. J. Nienkamp, A. Collins, New York and Oxford: Oxford University Press, 1992.

⁷⁶² M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, p. 623.

nije bila zaštićena američkim Zakonom o kopirajtu, pa se 1797. godine u Filadelfiji pojavilo izdanje ovog romana, ali pod promenjenim naslovom *Šarlota. Priča o istini* (*Charlotte. A Tale of Truth*). Posle ovog izdanja, objavljivana su i brojna druga, u kojima su neka poglavlja brisana, neka dodavana, a što je najvažnije, nigde se nije pominjalo ime autora. Iako je Suzana Rouson mogla biti zadovoljna činjenicom da se njeno delo prodalo u više od 50 000 primeraka, ona nije od toga imala ništa, pa je bila prinuđena da pronade neki drugi posao, izvan književnih voda, kako bi izdržavala svoju porodicu.⁷⁶³

I pored činjenice da je Zakon o kopirajtu bio rezervisan samo za američke pisce, on nije pružao velike garancije protiv krađe, jer su i sami autori imali malo osećaja za to da jedan lik, događaj ili pasus mogu biti vlasništvo jednog pojedinca.

7.1. Sentimentalni roman

Pod uticajem tradicija koje su izvršile uticaj na pisce američke proze, oni su počeli da stvaraju prve kratke američke priče i romane, a sentimentalni roman je bio jedan od najpopularnijih. Uobičajena tema ovih romana – zavodjenje – svojom didaktičkom namenom je donela važne pouke o moralu, koje su polako činile prozu prihvatljivom. Ovi romani su podučavali mlade žene i njihove roditelje novoj rodnoj politici braka, koja je pratila rast srednje klase stanovništva u Evropi i Americi. Pripadnici sveštenstva su često osuđivali ova dela, pod izgovorom da vode ka propasti jer stimulišu maštu i romantičarsku čežnju kod mladih žena. Ipak, nakon nekog vremena, i oni su priznali važnost i pogodnost ove forme za prenošenje moralnih pouka mlađoj populaciji.⁷⁶⁴

Prvim američkim sentimentalnim romanom smatra se *Moć saosećajnosti*, autora Vilijam Hil Brauna, (William Hill Brown, *The Power of Sympathy*).⁷⁶⁵ Namera autora ovog romana bila je da predstavi neke uzroke i fatalne posledice zavodjenja, a ujedno i da promoviše ideju humanog života. Ovaj formalni sklop nas uvodi u priču čiji su deo

⁷⁶³ S. Rowson, *Charlotte Temple*, ed. C. N. Davidson, New York, Oxford: Oxford University Press, 1986.

⁷⁶⁴ E. Elliott, *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, pp. 167-168.

⁷⁶⁵ W. H. Brown, *The Power of Sympathy, or The Triumph of Nature. Founded in Truth*, Boston: Isaiah Thomas and Co., 1894.

pored zavođenja, incest, silovanje i samoubistvo. Glavni zaplet ove priče govori o jednom čoveku koji, pošto sazna da je zaljubljen u svoju polusestru, izvršava samoubistvo. Drugi zaplet govori o beskrupuloznosti Lotarija, koji zloupotrebljava čast sestre svoje supruge. Njegova žrtva kasnije umire od trovanja. Iako su ove epizode opisane površno, u njihovim redovima se naziru elementi protiv kojih su se moralisti oduvek borili i za koje su smatrali da raspiruju strasti i da kvare ljude. S obzirom na činjenicu da je drugi zaplet bio zasnovan na istinitoj priči iz Bostona, Braun je bio primoran da povuče svoju knjigu iz prodaje.⁷⁶⁶

Ubrzo nakon Bostona, i u Konektikatu i Njujorku su se začuli slični glasovi i slične lekcije. Jedna od najpopularnijih je bila već pomenuti *Šarlotin zamak*, koji govori o tragičnom iskustvu mlade engleske devojke, koja odlazi u Njujork zbog bračne ponude, ali je tamo njen ljubavnik ostavlja, a ona umire na porođaju. Iako je ova priča malo staromodna, ona nudi iskrenost koja čini delo veoma popularnim. Poput *Moći saosećajnosti* i ovo delo je zasnovano na istinitoj priči i govori o Šarloti Stenli, čiji posmrtni ostaci, prema legendi, leže u crkvi Sv. Trojstva. Bilo zbog svojih karakteristika ljubavne priče ili zbog pružanja moralne pouke, ovaj roman je privukao milione čitalaca i doživeo preko 160 izdanja, a veći broj njih je bio pre 1860. godine.⁷⁶⁷

U Konektikatu se slična moralna pouka čula kroz glas Hane Foster, koja je objavila *Koketu* 1797. godine (Hannah Foster, *The Coquette*, 1797).⁷⁶⁸ Ova priča govori o Elizabet Vitman, ćerki upravnika koledža Jejl, koja je nepromišljeno poverovala gospodi za koje se spekuliše da su Aron Bur i Pjerpont Edwards, sin Džonatana Edwardsa. I ona je, kao i junakinja prethodno navedene priče, umrla na porođaju u jednoj taverni u Masačusetsu. Herojina ove priče je žrtva jednim delom zbog svoje taštine, a drugim zbog beskrupuloznosti pomenute gospode. Ono što je i u ovom delu nesumnjivo je moralna pouka koju ono daje u vidu lekcije mladim ženama.⁷⁶⁹

Šarlotin zamak i *Koketa* predstavljaju svakako dva najpopularnija rana američka romana. U njihovoj osnovi su priče koje pružaju veliku kritiku ponašanja koje opisuju. Obe autorke upućuju mlade čitaoce na potrebu suzbijanja nedozvoljenih želja. Sa

⁷⁶⁶ R. Spiller, *Literary History of the United States*, New York: Macmillan, 1953, p. 177.

⁷⁶⁷ *Ibid.*, p. 178.

⁷⁶⁸ H. Foster, *The Coquette*, ed. C. N. Davidson, New York and Oxford: Oxford University Press, 1986.

⁷⁶⁹ *Ibid.*

sigurnošću se može reći da oba romana duguju svoj uspeh izbijanju Francuske revolucije. Vrlo je verovatno da su Amerikanci lako mogli protumačiti Rousonin roman kao alegoriju nevinosti koju izdaju strani zavodnici. To tumačenje se može opravdati i činjenicom da sva trojica zavodnika i u isto vreme nasilnika u *Šarlotinom zamku* imaju francuska prezimena. S druge strane, naziv romana *Koketa* potiče od francuske reči "flert" pa nam zbog toga na sličan način pruža mogućnost političkog čitanja ovog romana. Eliza Varton, glavna junakinja ovog romana, postaje zaražena nezavisnošću. U potrazi za slobodom, ona ipak odlazi predaleko i završava svoj život smrću na porođaju. I jedan i drugi roman govore o opasnostima odbacivanja odgovornosti prema porodici i stavljanja sebe na prvo mesto. I pored činjenice da je Rousonova pokazala lično veliku nezavisnost u svom životu, ona je u ovom romanu propagirala žensku potčinjenost i poslušnost. Ceo tekst njenog romana propagira tradicionalne vrednosti međuzavisnosti. U ovom romanu je takođe veoma jasna njena namera da potvrdi osećanja ženskih čitateljki. Šarlotin pad potiče od prevelikih osećanja i to je nešto što ona deli i sa svojim tvorcem, ali i sa onima koji čitaju roman. Činjenica da ona stalno crveni i ne može da kontroliše svoja osećanja je znak upozorenja, jer se ona kasnije odlučuje da pre da svoje srce strancu, nego da ostane pod zaštitom porodice. Ipak, hijerarhija koja se na ovaj način postiže između lojalnosti porodici i samoostvarenja, uništena je primerom Šarlotinog oca. On je prototip Šarlotinog ponašanja, ali i neko ko zbog njega ispašta. I sam je u mladosti odlučio da se oženi iz ljubavi i da se suprotstavi ocu i ženidbi ženom koju nije voleo. Rousonova takođe ohrabruje u svom delu emotivno suzdržavanje kod mladih žena za koje piše i stalno poziva čitaoce da oplakuju Šarlotinu sudbinu. Čak i deo romana koji govori o Šarlotinoj smrti nosi posvetu da ljudi bez emocija ne bi trebalo da ga čitaju.⁷⁷⁰ Rousonova slavi osećajnost žena i na taj način ih pomera sa margina na kojima su se nalazile krajem XVIII i početkom XIX veka ka centru zbivanja. Ona ističe da se sklonost ka jakim emocijama i suzama oduvek smatrala ženskom slabošću. Ipak, kako navodi ona, s obzirom na to da su suze "svete kapi ljudskosti", one ne označavaju nečiji neuspeh.⁷⁷¹

Za razliku od Šarlote, Eliza u romanu *Koketa* nije lakoverna, već obrazovana žena srednjih godina, koja sanja o ženskoj emancipaciji u budućnosti. Kada njen

⁷⁷⁰ S. Rowson, *Charlotte Temple*, p. 111.

⁷⁷¹ *Ibid.*, p. 65.

verenik, kojeg je izabrao njen otac, umire, ona odlučuje da je vreme da počne sama da upravlja svojim životom. U tom periodu počinju da joj se udvaraju dvojica muškaraca. Jedan od njih, gospodin Bojer, je pripadnik sveštenstva i on označava republikanske vrednosti prošlosti. Drugi je major Senford, bogataš, koji je ohrabruje da potraži uživanje i da mu se prepusti. Eliza ističe svoje pravo da bira između dvojice slušajući pri tom sebe, a ne druge i isticanjem svoje namere da se ne smiri dok ne ispuni sve svoje želje. Na ovaj način ona definitivno menja tradicionalnu ulogu žene. Zbog otvoreno pokazane želje za autonomijom, herojina biva oštro kažnjena u nastavku priče. Ona bira Senforda, koji odlučuje da se oženi drugom ženom, a ona postaje njegova ljubavnica. Na kraju ona umire potpuno sama u kafani pod nazivom "Daleko od svih prijatelja". Kroz ovakav epilog, ali i kroz same likove, Fosterova propagira da žene moraju živeti po principu poricanja samog postojanja, što je naročito važno ukoliko uzmemo u obzir da žene u to vreme nisu imale pravo glasa niti pravo odvojenog vlasništva nakon venčanja. Ova priča takođe služi i kao upozorenje i kritika slabosti moderne porodice, kao čuvara morala. Elizin pad kao posledica prevelike slobode takođe se može pripisati neuspehu njene porodice da ispuni svoju odgovornost. Promena koja se u međuvremenu dogodila od dogovorenih brakova do brakova iz ljubavi, imala je za posledicu to da roditelji više nisu nadgledali odluke svoje dece. Tome u prilog ide činjenica da je Eliza spavala s Senfordom u sopstvenoj kući, nimalo se ne plašeci kritike svoje majke. Slična situacija je bila i sa roditeljima Senfordove supruge. Oni se u početku nisu slagali sa tim da se ona uda za Senforda, ali s obzirom na to da ona nije navikla na kritike, oni su se povukli da je ne bi naljutili. Razlika između Rousonove i Fosterove ogleda se najviše u tome što je Fosterova videla porodicu kao potpuno razoružanu i želela je da joj vrati njenu tradicionalnu ulogu u sklapanju brakova dece. Ona se slagala sa Rousoninom idejom o tome da je poslušnost porodici važna. Fosterova svojim romanom na taj način šalje poruku o antiindividualizmu, koji je u kontrastu sa njenom otvorenošću prema svojim željama. U tom smislu, roman kao koketa se bori protiv romana kao moralnog učitelja. Elizino insistiranje na tome da prati sopstvene želje dovodi je u problem, ali je u isto vreme čini i najinteresantnijim likom ove knjige. Na kraju, iako Fosterova upozorava na opasnost emocionalne neuravnoteženosti, njen roman daje podstrek intelektualnoj slobodi žena čitalaca. Svaka žena je tako morala sama za sebe da donese

zaključak i formira mišljenje o Elizinoj sudbini. Ona je želela da pokaže da žene moraju donositi samostalno zaključke i da ne smeju biti isključene iz politike.⁷⁷²

Keti Dejvidson u svojoj studiji "Život i vreme Šarlotinog zamka: Biografija knjige" ("The Life and Times of Charlotte Temple: A Biography of a Book"), zauzimajući novoistorijski pristup tumačenju rane američke književnosti, govori o različitim pitanjima koje ovakav pristup pokreće, a naročito onima koja govore o uticaju pismenosti i kulture štampe na ljudski život, karakteristike književnog tržišta, pitanja pola, status britanske književnosti u Americi, kao i odnos romana prema društvu i vlasti. Ona počinje u skladu sa navedenim da čita Rousonin roman. Priča o petnaestogodišnjoj devojci koju zavodi britanski vojnik i koja beži za njim u Ameriku za vreme rata, da bi tamo bila ostavljena i tragično završila svoj život, stalno podseća čitaoce na to da je njihova uloga podjednako važna, zbog toga što će oni čitajući priču o tragičnoj sudbini mlade devojke, izbeći greške koje je ona napravila. Keti Dejvidson nam pomaže da ponovnim čitanjem *Šarlotinog zamka* shvatimo da je Rousonova u više navrata govorila o vezi između pismenosti i načina na koji će kanalisati svoju seksualnost. Dejvidsonin uvod u pomenutu studiju vodi nas kroz čitanje i ostalih romana ovog ranog perioda. Čitajući *Koketu*, posmatramo pripovedanje Hane Foster o istinitoj priči o Elizabet Vitman, o tome kako je zavedena, kako je pobjegla i umrla na porođaju, kao komentar o tome da žene nisu imale zapravo neke druge ili bolje mogućnosti.⁷⁷³

Iako su sva tri romana povremeno jako didaktička u tonu, uzimajući u obzir da su ovakve moralne lekcije mogle biti prenete i nekom drugom proznom formom, sagleđava se jasna namera njihovih autora da budu više romanopisci, a manje moralisti. Kvalitet ovih romana nije naročito visok, mesto radnje gotovo da je zanemareno, a dijalog je oskudan. Ipak, sva tri, *Koketa* u svojoj potpunosti, *Šarlotin hram* u svojoj dirljivosti, a *Moć saosećajnosti* u svojoj nekompromisnosti, čine ova dela značajnim glasovima vremena u kojima su nastala.

Kako ističe Majkl Vornor u svojoj studiji *Pisma republike*, romani se obično posmatraju kao po prirodi odvojeni od javne sfere i osmišljeni za privatno čitanje i

⁷⁷² M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, pp. 629-633.

⁷⁷³ C. N. Davidson, "The Life and Times of Charlotte Temple: A Biography of a Book", *Reading in America*, Baltimore and London: John Hopkins University Press 1989, pp. 157-179.

razmišljanje. Iako po njegovim rečima postoje dobri razlozi za ovo viđenje, ono se ne može primeniti na rane američke romane koji sa sobom nose i politički i kulturni kontekst. Iako svi romani pre romana Džejms Ferimor Kupera sa stanovišta književne kritike pokazuju nedostatke zbog svoje didaktičke namene, Vorner ističe da oni ipak poseduju veliku vrednost koja se može bolje sagledati njihovim posmatranjem kroz prizmu republikanske javne sfere. Ovi rani romani eksplicitno govore o problemima rane republike. Jedan od razloga za zadržavanje javnih tema je to što su romani kao publikacije bili posmatrani kao deo javnog govora.⁷⁷⁴

7.2. Satirični roman

Satirične priče nisu bile toliko česte kao sentimentalne, jer je ironija koja ih je karakterisala često bila uznemirujuća za kalvinističko poimanje sveta, a humor koji je poticao iz prljavo slikovitih epizoda dovodio se često u pitanje. Ipak, rađanje satira se smatra prvim znakom intelektualne zrelosti i svesti autora o umetničkom delu. Jedna od najvažnijih satira nastalih u poslednjoj deceniji XVIII veka je *Moderno kavaljerstvo*, autora Hju Henri Brekenridža (Hugh Henry Brackenridge, *Modern Chivalry*).⁷⁷⁵ Ovo delo, po svom obimu kao četiri do pet prosečnih, objavljivano je u nastavcima od 1792. do 1815. godine. Po formi ono predstavlja pikarski roman. U osnovi priče je ismevanje loše vlade i roman oslikava sukob između republikanskog samoporicanja i individualističkog samopotvrđivanja kroz likove kapetana Faraga i sluge Tiga Oregana. Kao pikarski roman, ovo delo sadrži i brojne elemente britanske proze XVIII veka.⁷⁷⁶ Jedan od njih jeste opis dogodovština sa putovanja, koje proživljavaju gospodar i njegov sluga. Protagonista je pedesetogodišnji kapetan Farago, koji putuje kroz Pensilvaniju. Njegov sluga je Irac, Tig Oregan, koji potpuno nesvesno upada iz jedne nevolje u drugu, iz kojih ga stalno spašava njegov gospodar koji se trudi da mu uvek da savet kako mu se slična situacija ne bi ponovila, ali čini se uzalud. Neki od ovih problema su diskutabilni u vezi sa njegovim manirima, kao na primer situacija kada pokušava da

⁷⁷⁴ M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, p. 174.

⁷⁷⁵ H. H. Brackenridge, *Modern Chivalry*, Philadelphia: Carey and Hart, 1846.

⁷⁷⁶ J. Eugell, "Brackenridge, *Modern Chivalry*, and American Humor", *Early American Literature*, Vol. 22, University of North Carolina Press, 1987, pp. 43-62.

zavede sobaricu koja odbija njegovo udvaranje. U trenutku kada ona uplašeno pozove pomoć, Tig uspeva da prebaci sumnju sa sebe na prezbeterijanskog sveštenika i to u trenutku retkog stanja "razmišljanja", kako autor ironično ističe. Pošto je na kraju ipak morao da svedoči kako nevin čovek ne bi nastradao, on pristaje na to, ali samo pod uslovom da mu sveštenik plati za tu uslugu.⁷⁷⁷ Bilo kako bilo, ovo delo nije samo skup ovakvih epizoda kojima je glavna namera da nasmeju. Tig predstavlja otelotvorenje nekih loših strana rane republike i kroz neke njegove postupke Brekenridž indirektno opisuje i analizira i neke vladine prekršaje. On analizira američku "demokratiju" onako kako se ona u to vreme pokazivala. Iako je *Moderno kavaljerstvo* često nazivano satirom o demokratiji, sigurno je da Brekenridž nije bio protiv demokratske vlade. Naprotiv, on je često isticao da je za njega ona najslobodnija. Iz toga se jasno zaključuje da on u svom delu ne kritikuje samu demokratiju, već njenu korumpiranost i nekompetentnost.⁷⁷⁸ Kroz Tigov lik mi sagledavamo i autorov komentar o nekvalifikovanosti ljudi koji zauzimaju neke važne pozicije u društvu.⁷⁷⁹ Brekenridžov cilj je da pokaže Tiga u neizlaznoj situaciji iz koje ga nekako spašava kapetan Farago, a zatim da u vezi sa tim pruži moralnu pouku u vidu filozofskog razmišljanja o vladi i društvu. On ističe na kraju da je najveće zlo društva to što ljudi traže posao za koji nisu dovoljno kvalifikovani.

Za Brekenridža sloboda nije bila neotuđivo pravo, već je bila nešto čemu se težilo i na čemu se radilo. Upravo zbog toga što je voleo demokratiju, on je bio i njen veliki kritičar. On je polagao veliku pažnju na jasnost stila i često je u toj svojoj navici citirao Svifta. Smatrao je da je pokazatelj dobrog dela to da kada ga čitate, vi ne mislite ni na šta drugo osim na smisao. On je sebe smatrao američkim piscem, iako je često razmišljao o Londonu. Tvrdio je da se u Americi piše bolja književnost nego u Engleskoj i da se njegova dela mogu porediti sa nekim od najboljih dela engleske književnosti XVIII veka.⁷⁸⁰

Primer tematskog kontinuiteta sa javnom sferom, koji je razmatrao Verner na primeru sentimentalnih romana u prethodnom poglavlju, vidljiv je i u Brekenridžovom romanu. *Moderno kavaljerstvo* je, po njegovim rečima, epska priča o čoveku koji

⁷⁷⁷ H. H. Brackenridge, *Modern Chivalry*, p. 52.

⁷⁷⁸ *Ibid.*, pp. 38-41.

⁷⁷⁹ *Ibid.*, p. 180.

⁷⁸⁰ R. Spiller, *Literary History of the United States*, pp. 178-180.

pokušava da sačuva svoj identitet između pisanog teksta i javne sfere. Tig, sluga glavnog junaka, iako nepismen, uspeva da nađe posao i da čak objavi knjigu, što nam po Vornerovim rečima mnogo govori o paradigmi republikanske književnosti. Ovakve epizode predstavljaju osnovu po kojoj Brekenridž može raspravljati o prirodi republike, ali uvek imajući u vidu značaj i vrednost teksta i uopšte književnosti za republiku. Čak i tamo gde se republikanska književnost povlači od tematskog fokusa, njena vrednost ostaje u činjenici da roman posmatra sebe kao primer republikanske teorije za vlasnike te iste javnosti. Sva razmišljanja o politici i ustavu podrazumevaju integraciju teksta sa drugim tekstovima u političkom diskursu. O želji Amerikanaca da zadrže identitet između objavljenog dela i javnog diskursa govore i sve one antiprozne predrasude. Amerikanci su se po Vornerovom mišljenju oduvek plašili da će proza odvojiti i napraviti razdor između osećanja čitalaca i osećanja i stavova vladajućeg društvenog poretka.⁷⁸¹ Uzimajući u obzir prirodu republikanske javne sfere, neobično neprijateljstvo prema romanu, po navodima Vornera, nije bila mala ideološka predrasuda. Sve do zajedničkog trijumfa objavljivanja književnog dela i nacionalizma u liberalnom društvu XIX veka, kada su se i politički sistem i objavljena dela specijalizovali za međusobno razdvajanje, romani su mogli samo da pripovedaju o svojim brigama o šteti koju su sami nanosili republici.⁷⁸²

7.3. Čarls Brokden Braun

Nove naučne teorije, nove ideje o pravima žena i nova pitanja o slobodi bila su deo vremena u kojem je živeo Čarls Brokden Braun (Charles Brockden Brown). On je na njih odgovorio delima koja su se bavila čudnim mentalnim stanjima i poremećajima, a koja su po temama pratila slična dešavanja u britanskoj i evropskoj gotskoj tradiciji. Rođen u kvekerskoj porodici, Braun je bio u sukobu sa dominantnom kalvinističkom puritanskom religijskom kulturom i bio je više usredređen na racionalizam i moralnost pojedinca. Ohrabren brojnim članovima "Društva prijatelja", Čarls Brokden Braun je započeo plodonosnu književnu karijeru. On je verovao da roman, kao književna vrsta,

⁷⁸¹ M. Warner, *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, p. 175.

⁷⁸² *Ibid.*, p. 176.

može biti moćno sredstvo, posebno u rukama političkih vođa, u izvršavanju uticaja na pojedine grupe naroda. Iz tog razloga on je svoja dela posvetio intelektualnoj eliti mlade republike, želeći da ih upozori na kompleksnost ljudske prirode.⁷⁸³

Braunov književni procvat počinje 1798. godine, kada je za samo četiri godine napisao četiri romana i u isto vreme uređivao *Montly Magazine* i *Literary Review*, u kojima je propagirao razvoj američke književnosti oslobođene evropskih ideala. Iako se ova četiri romana nisu dobro prodavala za vreme njegovog života, Braun je bio izuzetno cenjen i priznat od strane britanskih autora i njegovih savremenika, Džona Kitsa, Persi Šelija, i Vilijama Godvina, ali i od strane američkih, među kojima su bili Nataniel Hotorn, Edgar Alan Po i Margaret Fuller. Kako su se napori za ponovnom procenom rane američke književnosti povećavali, tako su u kanon uključena i druga dela koja su prethodno bila zanemarena. I Braunova dela su ušla u kanon američke književnosti tek poslednjih četrdeset godina i dobila mesto koje zaslužuju, uzimajući u obzir njihovu kompleksnu karakterizaciju, kroz koju je ispitivao važna filozofska i psihološka pitanja u vezi sa religijom, klasama, rasom i seksualnošću.

Leslie Fidler (Leslie Fiedler), jedan od autora koji je dosta pisao o Braunu, primećuje u gotskoj prozi kasnog XVIII veka radikalnu mešavinu želje za znanjem i osećanjima i straha od toga da ta ista želja može otvoriti vrata ludila, tame i dovesti do slabljenja vrednosti. Zbog neograničene ljudske želje, psiha je stalno pod uticajem da se ide napred. Upravo je ovaj svet Braun učinio centralnim svetom tradicije američke proze, kako su to kasnije potvrdili njegovi savremenici Hotorn i Po.⁷⁸⁴ On je znao da topografija Novog sveta pripada Evropi, odakle je i potekla gotska tradicija. Evropa je bila sedište kriminalnih radnji, tamnih šuma, antičkih zamkova i čudnih rukopisa. Tako je Braun, smatrajući da i Amerika poseduje određenu grotesknost, otpočeo projekat transatlantske konverzije, koju je opisao u predgovoru romana *Edgar Huntly (Edgar Huntly)*.⁷⁸⁵ On ističe da iako je američka proza otvorila pristup naturalistima i političarima, ona nije tako često obilovala temama koje bi bile pogodne za moraliste. Polje istraživanja, kako navodi Braun, mora se razlikovati u Americi u odnosu na ono u Evropi. Ističući svoju nameru da u romanima pokaže niz avantura koje prozilaze iz

⁷⁸³ E. Elliott, *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, p. 168.

⁷⁸⁴ R. Ruland, M. Bradbury, *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*, p. 86.

⁷⁸⁵ C. B. Brown, *Edgar Huntly; or, Memoirs of A Sleep-Walker*, Vol. I, Philadelphia: H. Maxwell, 1799.

stanja u kojem se nalazi zemlja, on pokazuje svoj stav da bi romani trebalo da istražuju američke uslove, koristeći američku imaginaciju i povezujući je sa gotskom.⁷⁸⁶

Njegov roman *Viland, ili transformacija* nosi podnaslov *Američka priča* (*Wieland, or the Transformation: An American Tale*), što opravdava njegovo nastojanje da tema romana bude isključivo američka.⁷⁸⁷ Radnja ovog romana kao i nekoliko drugih njegovih romana ima korene u evropskim misterijama i tajnim društvima, s tim što se u ovom romanu gotski predeli pomeraju od istoka ka zapadu kako i *Viland* u starijim godinama odlazi iz Nemačke u Ameriku.

Braun je u svojim delima primenio tradiciju gotskih romana na američke gradove koje je opisao kao mesta civilizacije, ali i mesta divljine i prevare. Njegova Filadelfija je bila tada najveći američki grad. Žuta groznica koja je zavladała Filadelfijom i drugim gradovima devedesetih godina XVIII veka dovela je do sumnje da su američke bolesti strašnije od evropskih. To je na neki način ispunilo Braunovu američku topografiju, gde priroda nije više bila pastoralna već je imala skriveni značaj i gde je u gradovima vladala korumpirana nevinost i zamršeni odnosi.⁷⁸⁸

Braun uvodi u američki roman i osećaj psihologije, što je jedan od pravih doprinosa gotske tradicije. Koristeći već poznati zaplet u koji uključuje zavodjenje, on u romanima *Viland* i *Ormond* stvara dve kompleksne heroine, Klaru *Viland* i Konstantiju *Dudli*, koje su čuvari osećanja, koja se otkrivaju ne samo muškom zavodniku, koji je poznat u ovoj vrsti proze, već i zavodničkim novim mislima romantičarskog perioda.⁷⁸⁹ Paralelu između ove dve devojke nalazimo i u muškarcima koji ih zavode, a koji su dobro razvijene verzije manipulatora. Oni su zavodnici čije opsesije prevazilaze domen seksulanosti. Obojica se dovode u vezu sa tajnim društvom "Illuminati" ("Illuminati") i obojica žude za novim skrivenim znanjima. Kroz njihove likove Braun svojom dobrom narativnom veštinom pomera svoje priče izvan poznatih domaćih predela i premešta ih

⁷⁸⁶ *Ibid.*, pp. 3-4.

⁷⁸⁷ C. B. Brown, *Wieland, or the Transformation: An American Tale*, Philadelphia: David McKay, 1889.

⁷⁸⁸ R. Ruland, M. Bradbury, *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*, p. 87.

⁷⁸⁹ C. B. Brown, *Ormond, or the Secret Witness*, London: Henry Colburn, 1811.

u drugi svet, gde, posmatrano kroz ogledalo gotske tradicije, poznata mesta gube na svojoj poznatosti.⁷⁹⁰

Braun se smatra začetnikom američke proze, jer se kroz njegove romane može osetiti i pratiti put evropskih književnih formi i njihova promena koja vodi ka romanu kao američkoj književnoj vrsti. Iako duguje mnogo evropskoj gotskoj tradiciji, američki roman se manje bavi društvom, institucijama, manirima i klasama društva, a više romantičarskim, melodramatičnim i onim što zovemo fikcijom. Roman je tako postao tip fikcije za društvo u kojem je imaginacija tražila novi red, a gde su priroda, institucije i čovek bili redefinisani.

Kada su moderni kritičari počeli da istražuju korene snažne tradicije američke proze, oni su ubrzo došli do Brauna. Ričard Čejs (Richard Chase) vidi Braunov rad kao začetak američke tradicije "romansi", koja će preći dugi put tokom XIX veka u odnosu na evropski roman. Za Leslija Fidera, suština američke proze je gotski senzibilitet, beg od žena i kućnog života ka samotkrivanju granica. Za Harija Levina (Harry Levin) američka proza je otkriće dijaboličnog, otuđenog i zla. U svom pokušaju da odrede američku proznu tradiciju neki od ovih argumenata su često bili prenaglašeni. Moderna kritika ističe centralnost gotskog, grotesknog i fiktivnog u evropskim spisima, a evropski i američki spisi i tradicije posmatraju se u današnje vreme kao tradicije i spisi koje međusobno vrše veliki uticaj.⁷⁹¹

Moderni čitaoci ove rane američke proze mogu bez sumnje naći brojne mane i nedostatke ovih prvih proznih dela. Ipak, njihova velika zasluga je u tome što su utabale put nekim ozbiljnijim proznim delima početka XIX veka i glasovima Vašingtona, Kupera i Irvinga.

⁷⁹⁰ R. Ruland, M. Bradbury, *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*, p. 88.

⁷⁹¹ *Ibid.*, p. 89.

8. DRAMSKO STVARALAŠTVO U DOBA REVOLUCIONARNOG RATA

Prezirni sarkazam i zajedljiva satira su svakako osećanja koja prate ratne periode. Približavajući se tako borbi za nezavisnost i Američkoj revoluciji, otkrivamo da je osećaj kolonista za smeh i smešno postajao sve izraženiji i sve spremniji da prepozna slabosti svog neprijatelja i da ih predstavi svetu kroz podrugljiv smeh satira. Brojne satire ovakvog karaktera se nisu iznenada pojavile. Njihov trag vodi do perioda mnogo godina pre izbivanja Rata za nezavisnost i do čuvene Bejkonove pobune 1676. godine (Bacon Rebellion, 1676). Ipak, ono što se ne može poreći je, da približavanjem 1776. godine, satire postaju sve brojnije. Odmah nakon prvog ratnog udara satire počinju da se objavljuju u skoro svim dnevnim novinama u kolonijama.

Američki dramatiisti su uzeli aktivno učešće u borbi za nezavisnost. U početku potencijalna, a kasnije i izvesna revolucija naterala je dramatiiste iz redova i patriota i lojalista da definišu sebe, svoje protivnike kao i prirodu samog sukoba na način koji ostaje intrigantan i moćan više od dve stotine godina kasnije.

8.1. Dijalog kao osnovni oblik kolonijalne drame

Dijalog, kao jedan od prvih i osnovnih oblika kolonijalne drame ostaje popularan tokom celog revolucionarnog perioda. Kolonisti iz redova patriota i lojalista ostaju dosledni ovom direktnom izrazu, koji je dozvoljavao autoru da izrazi i razvije svoje argumente kroz formu koja je jednostavna za razumevanje, a u isto vreme i zabavna. Poput dijaloga koji su objavljivani pre početka revolucionarne borbe, i ovi koji su štampani za vreme nje, po karakteru i kvalitetu su daleko ispod drame. Uprkos njihovoj propagandnoj svrsi i sklonosti da se oslanjaju na govornike pre nego na potpuno razvijene likove, dijalozi ipak pružaju neku osnovnu karakterizaciju i sadrže osnove dramskog konflikta.⁷⁹²

⁷⁹² G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, New York: Twayne Publishers, 1993, p. 28.

Autor nekih od najzapaženijih patriotskih dijaloga bio je Tomas Pejn, koji je u njima, kao i u svom pamfletu *Zdrav razum*, pokušao da predstavi rast radikalnog duha kod kolonista. U dijalogu između generala Vulfa i generala Gejdža u šumi blizu Bostona, britanski heroj francuskog i indijanskog ratnog napada na Kvebek kritikuje generala Gejdža zbog toga što ne shvata da svaki Britanac ima pravo na slobodu, koju mu garantuju nepromenljivi zakoni prirode. U skladu sa tim i Amerikanci imaju sva prava da se usprotive kralju zbog narušavanja njihovih prirodnih prava.⁷⁹³ Dok je Pejnova očigledna namera u ovom dijalogu bila da ukaže na nedostatke Zakona o Kvebeku iz 1774. godine, koji je zabranio širenje kolonija na zapad, širenjem granica Kvebeka ka rekama Ohajo i Misisipi, i u isto vreme obezbedio katoličko okruženje protestantskoj Novoj Engleskoj i kolonijama u srednjem Atlantiku, njegov jezički izraz ipak nagoveštava mogućnost pomirenja.

U dijalozima koji su usledili nakon događaja u Leksingtonu i Konkordu, poput dela *Dijalog između duha generala Montgomerija i američkog delegata* (*A Dialogue between the Ghost of General Montgomery and an American Delegate*), *Upravo stigavši sa Jelisejskih polja* (*Just Arrived from the Elysian Fields*) i *Šuma blizu Filadelfije* (*A Wood near Philadelphia*) iz 1776. godine, primetna je značajna promena u Pejnovim stavovima. Njegov heroj u ovim dijalozima je borac i mučenik za slobodu, a objavljivanjem priča o njemu i Pejn postaje ne manje značajan borac za nezavisnost i istaknut propagandista patriotskog pokreta. Pejnov izbor generala Ričarda Montgomerija (General Richard Montgomery) kao američkog heroja učinila je da ga njegova smrt prilikom opsade Kvebeka 1775. godine postavi u istu ravan sa generalom Vulfom, ali da u isto vreme ukaže na paralelu između francuskog tiranina iz francusko-indijanskog rata i Britanaca tog perioda. U *Dijalogu između duha generala Montgomerija i američkog delegata* Montgomeri ističe nemogućnost pomirenja i pravi poređenje između Grka i Rimljana antičkog perioda i njihove borbe za slobodu s jedne strane i američkih kolonista i njihove borbe za nezavisnost.⁷⁹⁴ Ovaj kao i brojni drugi dijalozi koje je Pejn napisao tokom revolucionarnog perioda ima za cilj da identifikuje

⁷⁹³ T. Paine, "A Dialogue between General Wolfe and General Gage in a Wood near Boston", in P. S. Foner, *The Complete Writings of Thomas Paine*, New York: Citadel Press, 1945, pp. 2:47-49.

⁷⁹⁴ T. Paine, "A Dialogue between the Ghost of General Montgomery and an American Delegate", in *Ibid.*, pp. 2: 88-93.

hrabrost, čast i ljubav prema slobodi, kojima se Pejn divio, ali i da u isto vreme prikaže svoje protivnike kao kukavice i opresivne i nečasne ljude.

Iako su dijalozi bili efikasno propagandno oružje, njihove dramske mogućnosti bile su slabo iskorišćene, pa se zato njihov najveći doprinos ogleda u tome što pokazuju kulminaciju tradicije dijaloga koja je počela u ranom revolucionarnom periodu.

Bez obzira na to što je izbijanje Američke revolucije smanjilo književno stvaralaštvo torijevaca i svelo ga na neka istorijska zapažanja, oni su ipak bili zapaženi autori tokom perioda revolucionarnog rata i nisu se povlačili iz sukoba sa neprijateljima iz kruga vigovaca. Ipak, uprkos sporadičnim dijalogima ili dramama, torijevci su bili manje voljni da se upuste u književno stvaralaštvo za razliku od vigovaca. Njihova neodlučnost se može objasniti na više načina. Mnoge kolonije, među kojima je bio i Njujork, buduće uporište torijevaca, pokazale su podeljene stavove prema drami i pozorištu. Iako su lojalisti u skladu sa britanskom tradicijom i kulturom posećivali pozorišta i bili im posvećeni, ta posvećenost nije dovela do jačanja drame. Čak i oni lojalisti koji su osećali trenutnu sigurnost i koji su imali mogućnost da eksperimentišu s književnim rodovima i vrstama, odlučivali bi da sačekaju dok se situacija u kolonijama ne razreši. Smatrali su da je neutralnost najbolje rešenje.⁷⁹⁵

Dijalozi koji su nastajali iz pera lojalista činili su interesantnija propagandna dela, iako je njihovo mesto među dramskim ostvarenjima spekulativno isto kao i u slučaju patriotskih dijaloga. Dok su patriote kao glavno sredstvo u svojim dijalogima koristile retoričke argumente, lojalisti su se odlučili za humor. Pošto su sumnjali u odvažnost onih koji su verovali da je moguće diktirati najmoćnijoj imperiji u XVIII veku i odbacivali s prezirom društveni i politički sistem, koji je iz njihove perspektive trebalo samo malo izmeniti, lojalisti su ismevali pobornike za nezavisnost i govorili da radikalpatriote žele vladu koja je malo bolja od vladavine razjarene rulje.

U dijalogu *Debate u Robin Hud društvu u gradu Njujork, u ponedeljak noću 19 jula 1774. godine (Debates at the Robin Hood Society in the City of New York on Monday Night 19th of July, 1774)* anonimni autor napada njujorške patriote, koji su, po njegovim rečima, svojim podmuklim postupcima doveli do krize ne samo njihovu

⁷⁹⁵ G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, p. 41.

koloniju, već i čitav kontinent.⁷⁹⁶ Ovim dijalogom se šarada radikalnog wigovskog kluba nastavlja, tako što je naslovnoj strani napisano da je delo štampano odlukom "Robin Hud društva". Iako se sa sigurnošću može reći da je ovaj dijalog napisan da upriliči Prvi kontinentalni kongres 1774. godine u Filadelfiji, njegov autor ne napada nijednog aktera pojedinačno. Po karakteru daleko zabavniji dijalog je *Dijalog između delegata sa juga i njegove supruge po njegovom povratku sa velikog kontinentalnog kongresa (A Dialogue between a Southern Delegate and his Spouse on his Return from the Grand Continental Congress)*.⁷⁹⁷ U ovom dijalogu se kroz popularnu lakrdijašku prepirku kritikuju politički protivnici i učesnici američkog kongresa. Dijalog između muža "papučara" i njegove žene dugog jezika izražava torijevski stav o opasnosti patriotske politike protiv Engleza, kao i neophodnost i važnost stabilnosti koja ne ide ruku pod ruku sa nezavisnošću. Autor ovog dijaloga želi da istakne da je lojalnost koju žena duguje svom mužu ista kao i ona koju kolonisti duguju Velikoj Britaniji. Žena je, po njegovom mišljenju, prekršila prirodno pravo i red na isti način kao što i patriote pokušavaju da preuzmu ulogu na koju nemaju pravo. Ovaj dijalog pokazuje više dramskih karakteristika u odnosu na druge iz istog perioda, ali i pored toga, one ga ne čine dobrim dramskim ostvarenjem. Pokušaj da se ozbiljnost političkog problema zameni ili poistoveti sa nekom lakrdijaškom radnjom morao je biti osuđen na propast. Uprkos tome što je autor pokazao saosećanje i simpatije prema političkim stavovima žene, njena karakterizacija "muškaraca" nije bila u skladu sa pravilima pristojnosti XVIII veka, pa tako se može zaključiti i da nije bila dostojna uloge pravog zastupnika lojalista. Dok žena sve do kraja dijaloga nastavlja da optužuje muža, on s druge strane odbacuje njene optužbe kao preuveličane i u najmanju ruku sumnjive zbog teatralnog stila njenog izražavanja i prenatlašenosti književnih izvora u njenim idejama.⁷⁹⁸

Jedan od dramski najrazrađenijih dijaloga koji su napisali torijevci pripisuje se Džonatanu Sjuelu (Jonathan Sewell), a to je *Amerikanci probuđeni u lečenju slezine ili Zabava za zimsko veče (The Americans Roused in a Cure for the Spleen or Amusement*

⁷⁹⁶ Anonymous, *Debates at the Robin Hood Society in the City of New York on Monday Night 19th of July 1774*, New York: Robin Hood Society, 1774.

⁷⁹⁷ V. V. Mary, "A Dialogue between a Southern Delegate and his Spouse on his Return from the Grand Continental Congress: A Fragment, Inscribed to the Married Ladies of America, by Their Most Sincere and Affectionate Friend and Servant", in N. Philbrick, *Propaganda Plays of the American Revolution*, New York: Arno Press, 1976, pp. 27-39.

⁷⁹⁸ G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, pp. 30-31.

for a Winter's Evening).⁷⁹⁹ Među najvažnijim elemenatima ovog dijaloga je prikaz kolonijalnog društva i političkih stavova kroz sedam likova. Poput drugih torijevskih dijaloga i ovi likovi, kao predstavnici lojalista, poseduju inteligenciju i razum, dok su s druge strane Paf i Grejveirs, koji su predstavnici patriota, u najmanju ruku naivni. Predstavnik torijevaca odgovara sistematski na žalbe patriota, što čini da oni ubrzo odustanu od svojih zamerki upućenih vladi Velike Britanije. Jedan od likova iz reda torijevaca govoreći o kolonistima kaže: "... oni su nas udaljili od mira i sreće koju bismo imali da se na kongres nije ni pomišljalo." Jedan drugi govori o blagodetima Amerike i veze koju imaju sa Velikom Britanijom i kaže: "kako su srećni Amerikanci, kada bi samo to znali." Kako se komad bliži kraju, vigovci shvataju argumente torijevaca i zaključuju da će stati na stranu Britanaca rečima da: "... nikada nije kasno za kajanje na ovom svetu i što pre to bolje." Ovaj dijalog tako ima više karakter političke rasprave nego drame, pa se kao očigledan nedostatak javlja odsustvo epiloga, u ovom slučaju kao posledice konflikta, koji karakteriše svaku dobru dramu. Dramska forma je u ovom slučaju iskorišćena prevashodno da bi se povećalo interesovanje čitalaca, dok je jasna propagandna namera ovog dela.⁸⁰⁰

Bitka kod Bruklina (The Battle of Brooklyn) je anonimna torijevska farsa, takođe objavljena 1776. godine, ubrzo nakon što su Amerikanci poraženi kod Long Ajlanda.⁸⁰¹ Ovo delo je po pitanju forme nalik satiričnim komadima Mersi Otis Voren. Uzimajući za glavnu temu opsadu Vašingtona od strane britanske vojske na čelu sa generalom Vilijamom Houvom i njegovim bratom admiralom Ričardom Houvom, ovaj komad ismeva komandu patriotskih vojnih snaga i napada kukavičluk, pijanstvo i nekompetentnost američke vojske. Autor komada predstavlja generala Džordža Vašingtona kao zlog tiranina, a njegove sunarodnike kao konjokradice, pijanice i kukavice. Anonimni autor ove drame koristi tehniku kojom želi da potceni veru patriota u njihove lidere i da istakne da će moralne greške njihovih lidera dovesti do konačnog pada, koji komad i prikazuje. U prvom činu upoznati smo sa pripadnicima patriotske

⁷⁹⁹ J. Sewell, *The Americans Roused in a Cure for the Spleen or Amusement for a Winter's Evening: Being the Substance of Conversation on the Times, over a Friendly Parson Bumper, a Country Justice Fillpot, an Inn-keeper Graveairs, a Deacon Trim, a Barber Brim, a Quaker Puff, a late Representative Taken in a short-hand by Sir Roger de Coverly*, Tarrytown, N.Y.: W. Abbatt, 1922.

⁸⁰⁰ N. Philbrick, *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, p. 6

⁸⁰¹ Anonymous, "The Battle of Brooklyn: A Farce in Two Acts", in *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, pp. 169-211.

vojske. Jedan od glavnih likova, Stirling, koji je i general u američkoj vojsci, prikazan je kao pijanica i kukavica. Ubrzo nakon njegovog opisa, autor prelazi na razgovor dvojice generala, koji otkrivaju da su krali konje od stanovnika Long Ajlanda i da su koristili svoje kancelarije da bi ih privremeno sakrili. Nakon toga prikazan je razgovor između generalove žene Horacije i njene sluškinje Beti o razvratu Džordža Vašingtona.⁸⁰² U posljednjoj sceni prvog čina, Putnam, jedan od vođa patriota, izražava nadu da će revolucija nametnuti puritansku teokratiju svima i da će njemu lično poslužiti za oduzimanje poseda torijevaca. Drugi čin počinje detaljnim opisom bitke kod Bruklina, koju Britanci dobijaju uz pomoć svojih prijatelja torijevaca, radovanjem lojalista zbog toga što su uspjeli da izbegnu pokolj, kao i njihovom namerom da obnove svoje zavete na vernost kralju.

Kao što je slučaj sa većinom revolucija, američka borba za nezavisnost pokazala je sklonost ka iskorenjivanju političkih razlika i pretvaranju ideologije patriotizma u sistem opšteg dobra. Iz tog razloga, političke drame su podrazumevale određenu političku usaglašenost koja je bila u suprotnosti sa idejama koje su prenosile. Ove kontradiktornosti su bile tipične za sve američke autore ovog perioda. Dok su se oni iz redova patriota trudili da zastupaju nezavisnost, u međuvremenu se pojavio jedan glas koji ne samo da je propagirao borbu za slobodu, već je takođe upozoravao Amerikance da su, ukoliko se budu opirali patriotizmu i ukoliko ga ne prihvate, u opasnosti od zamene tiranijske vladavine Britanaca vladavinom lojalističkih snaga njihovih sunarodnika, koji su pokazivali znatno veći potencijal za destruktivnost.⁸⁰³

Robert Manford svojim dijalogom *Patriote (The Patriots)*⁸⁰⁴ iz 1775. godine stavlja na probu pitanje lojalnosti zemlji, ispituje individualnost svesti nakon izbijanja sukoba i zastupa političko strpljenje.⁸⁰⁵ Manford daje svoje političke komentare kroz tradicionalni romantični zaplet. U prvom zapletu Izabela, koja je rešena da ne zavoli čoveka koji ne zna ništa o ratu, ni o Vašingtonu, završava komad bez muža. U drugom zapletu prerušeni Džordž Vorti (George Worthy) pokušava da zavede Melindu Hartfri

⁸⁰² *Ibid.*, pp. 190-192.

⁸⁰³ G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, p. 43.

⁸⁰⁴ R. Munford, "The Patriots", in *A Collection of Plays and Poems, by the Late Colonel Robert Munford*, Chapel Hill: University of North Carolina, 2004, pp. 2: 54-132.

⁸⁰⁵ R. M. Baine, *Robert Munford America's First Comic Dramatist*, Athens: University of Georgia Press, 1967, p. 74.

(Melinda Heartfree) kroz lažno venčanje. Kada njegov plan bude otkriven, on odbacuje svoje zle namere i zadobija Melindino srce, a zatim otkriva da je ona davno izgubljena sestričina jednog od heroja ove drame Minvela (Meanwell). U glavnom zapletu Trumen (Trueman) i Mira (Mira) se konačno venčavaju uspevajući da prevaziđu Brejzenovo (Brazen) neslaganje, jer je Brejzen, kao veliki pobornik patriotizma i vođa vigovaca, smatrao da je Trumen torijevac. Isprepletani karakteristični elementi romantične komedije i govor o političkoj i ličnoj lojalnosti govore o neophodnosti tolerancije u periodu krize. Manford uspeva da personifikuje ova pitanja kroz dve kontrastne grupe – grupu samoprozvanih zaštitnika opšteg dobra i grupu njihovih neprijatelja. Prvu grupu čini lokalno veće zaduženo za bezbednost, čiji je osnovni zadatak proterivanje torijevaca. Brejzen je tipičan pripadnik te grupe. On je patriota koji i ne zna razloge zbog kojih je to što jeste. Ipak, ukoliko im se i oprostimo to što ne znaju motive zbog kojih su radikalne pristalice svoje grupe, ono što se ne može opravdati je nedostatak političke sofisticiranosti kao i intelektualna širina. Politička naivnost veća prikazana je kroz zlokoban uspeh Takabauta (Tackabout) koji osuđuje vladu, zloupotrebljava kralja i kleveta parlament. Zbog već pomenutog nedostatka sofisticiranosti, oni nisu u mogućnosti da otkriju da su njihovi ideali i metode u sukobu. Oni kao ideal revolucije vide nešto što je tek malo bolje od političkog slaganja. Jedan od njih navodi da bi mudre ljude trebalo isključiti iz politike, jer oni uvek sumnjaju i stvaraju podele, a one su opasne. Oni ne shvataju da je upravo ono što patriote traže to pravo na neslaganje pojedinačnog i kolektivnog. I pored glavnog zapleta koji govori o izbijanju revolucije, nepoverenju i mržnji koju su osećali američki torijevci prema američkim vigovcima i obrnuto, Manfordovo delo je pre svega značajno iz razloga što Manford u njemu ne zauzima stranu ni vigovaca, ani torijevaca i ističe važnost i mogućnost postizanja dogovora. Glavni likovi ovog komada Trumen i Minvel su očigledno zastupnici Manfordovih idela umerenosti i tolerancije. Pri kraju dela Minvel izjavljuje da se nada da njegov žar prema tiraniji neće biti prikazan kao borba protiv nje, već kao služba zemlji protiv neprijatelja i on izjavljuje da nikada neće istaći svoju privrženost slobodi osuđivanjem nevinog čoveka, a samo iz razloga što ima stavove različite od njega. Ovaj komad u odnosu na druge iz istog perioda, koje su pisali autori iz redova vigovaca ili torijevaca, ističe razum naspram slepog patriotizma i insistiranja na započinjanju ratnih operacija ili potpunog odbacivanja razloga za nezadovoljstvo i pobunu.

Karakteristika dijaloga da opisuje strane u sukobu i suprotstavljene tačke gledišta, pa da tako na efikasan način oživi političku raspravu, učinila je da ova forma postane veoma popularna i kod vigovala i kod torijevaca. Upotreba likova je olakšala autorima veličanje političkih stavova, time što je ukazivala na tip ljudi koji su zastupali određenu filozofiju. Iako autori dijaloga nisu bili dovoljno talentovani da prevaziđu ograničenja koja je ova forma nosila, dijalozi su i pored toga bili izuzetno popularni u tom periodu.⁸⁰⁶

8.2. Pozorište u Americi tokom revolucionarnog rata. Američka ratna drama

Otac američke drame Vilijam Danlap (William Dunlap) definisao je 1832. godine pozorište kao moćan pokretač ili motor koji treba dati u ruke naroda da bi se transformisala američka nacija.⁸⁰⁷ Da bi se razumele karakteristike ovog dramskog "motora" neophodna je analiza onih snaga koje su ga stvorile. Ovo poglavlje ispituje ulogu pozorišta u Americi tokom revolucije, putem kojeg su, po mišljenju mnogih istraživača, Amerikanci utemeljili svoj kulturni identitet.

Mnogi kolonijalni Amerikanci XVIII veka protivili su se profesionalnom pozorištu pod upravom Velike Britanije navodeći kao razlog to što se ono takmičilo sa razvojem američkih merkantilističkih preduzeća. Nijedan novčani iznos nije mogao da omogući pozorišnim patronima da kupe američka dobra ili usluge. U ovakvoj situaciji pozorište nije bilo ništa drugo do neželjena zabava. Ono je predstavljalo politički i društveni simbol represivne vlade Velike Britanije. Mora se uzeti u obzir i moralni i religijski otpor prema pozorištu, jer su kolonisti čvrsto verovali u to da je pozorište izvor zla, kao i da je njegova osnovna funkcija da podučava zavodnju i razvratu. Među istaknutijim pobornicima ovog stava bili su puritanci koji su bili veoma uticajni u kolonijama na severu, iako su činili manjinu među imigrantima. Jedan od razloga zbog kojeg su puritanci i napustili Veliku Britaniju u drugoj polovini XVII veka je bila želja da pobegnu od korumpirane kulture restauracije, čiji je sastavni deo bilo pozorište. Nekoliko godina pre toga, tačnije 1649. godine, kada je parlamentarna stranka preuzela

⁸⁰⁶ G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, p. 31.

⁸⁰⁷ W. Dunlap, *History of the American Theatre*, Vol. I, New York: Burt Franklin, 1963, p. 133.

vlast u Engleskoj i pogubila Čarlsa I, jedan od njenih prvih dekreta bio je zatvaranje svih pozorišta u zemlji. Kada je Čarls II došao na vlast 1660. godine, pozorišta su ponovo otvorena i prikazivala su najčešće komedije koje su bile po želji kralja. Bile su to predstave u kojima su glavna tema bile dovitljive seksualne intrige, koje su po mišljenju puritanaca bile veoma uvredljive. Žene su u međuvremenu postale deo pozorišta, dok su sve do 1649. godine ženske uloge tumačili muškarci. Ta činjenica je za puritance i bila najveća uvreda. Iz tog razloga oni su sa zadovoljstvom posmatrali rađanje pozorišta u novoj zemlji.⁸⁰⁸

Do 1750. godine tek nekolicina stanovnika američkih kolonija mogla se pohvaliti činjenicom da je odgledala neku pozorišnu predstavu. Početkom 1752. godine, prva profesionalna glumačka trupa je otplovila za Ameriku. Njeno zvanično ime je bilo "Londonsko društvo komičara" ("London Company of Comedians"), a vodila ga je porodica Luisa Halama (Lewis Hallam).⁸⁰⁹ Oni su pokušali da otvore prvo profesionalno pozorište u Americi. Tu njihovu želju dočekale su brojne prepreke. Naime, kolonije su bile naseljene siromašnim i neobrazovanim ljudima, koji su bili pod uticajem sveštenstva i kojima je rečeno da je odlazak u pozorište samo gubitak dragocenog vremena.⁸¹⁰ Srećna okolnost bila je to što su prvo došli u Virdžiniju, koja je bila pod najmanjim uticajem verskog otpora zabavi, s obzirom na to da je stanovništvo uglavnom bilo anglikanskog porekla. Ipak, i tamo na početku nisu dobili dozvolu za rad. Nakon nekog vremena i uz podršku nekih od uticajnijih građana, oni su ponovo uložili zahtev kraljevskom guverneru za dobijanje dozvole za rad i ovog puta je dobili. Halamovi su polako napredovali šireći uticaj pozorišta od Virdžinije do Njujorka, Pensilvanije, Južne Karoline i ostalih kolonija. Na njihovom repertoaru nalazile su se klasične engleske drame XVIII veka. Nakon smrti Luisa Halama 1755. godine, Dejvid Daglas (David Douglas) preuzima upravu nad trupom. Oni 1763. godine menjaju ime u "Američko društvo" ("The American Company") i tom promenom naziva oni staju na stranu Amerikanaca u konfliktu sa Britancima. Osim po tom, po svim ostalim pitanjima, među kojima se ističe izbor predstava i upošljavanje glumaca, oni su ostali britanska

⁸⁰⁸ J. Brown, *The Theatre in America during the Revolution*, Cambridge: Cambridge University Press, 1995, pp. 2-3.

⁸⁰⁹ *Ibid.*

⁸¹⁰ H. S. Stout, *The Divine Dramatist: George Whitefield and the Rise of Modern Evangelicalism, XVIII-XXIV*, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co., 1991, pp. 49-65.

glumačka trupa. Dolaskom 1767. godine, "Američko društvo" postaje prva glumačka trupa koja je izvela komad američkog autora. Bila je to drama Tomasa Godfrija (Thomas Godfrey) *Princ Parsije (Prince of Partia)*.⁸¹¹

Odnosi između Velike Britanije i njenih kolonija polako su došli do tačke ključanja ranih sedamdesetih godina XVIII veka. Komadi inspirisani emocijama kolonijalnih Amerikanaca trenutnom političkom situacijom su sve češće postajali deo pozorišnog repertoara. Oni su ponekada bili na strani Britanaca, a ponekada veličali vrednosti kolonista. Sve češće su i deo publike bili oni koji su glasno uzvikivali svoje stavove, a neretki su bili i fizički obračuni. Kako se politička situacija u kolonijama pogoršavala, pozorište je poput ostalih aspekata kolonijalnog života bilo uvučeno u kontroverze nastale pod uticajem konflikta između Velike Britanije i kolonija. Bilo je onih koji su u tome našli priliku da osude "Američko društvo" zbog upošljavanja britanskih glumaca i narušavanja američkih vrednosti tim putem. Tvrdili su da se repertoarom britanskih predstava i njihovim glumcima u kolonije unose upravo one ideje protiv kojih su se predstavnici radikalpatriota najviše borili. U želji da ne dozvoli sopstvenu propast, rukovodstvo odlučuje da 1774. godine ode u London i da zaposli nove glumce. Međutim, upravo je 1774. godine zasedao Kontinentalni kongres u Filadelfiji, na kojem je doneta odluka da se svakom Amerikancu garantuju prava na život, slobodu i vlasništvo, ali se u isto vreme od njih traži da podrže razvoj američkih preduzeća i da zaborave na svaki vid zabave koji bi mogao da se umeša u njihov konflikt sa Velikom Britanijom.⁸¹² U oktobru 1774. godine, Džordž Vašington je potpisao odluku po kojoj je kongres zahtevao smanjivanje i postepeno ukidanje objavljivanja svih dela čiji je osnovni cilj zabava stanovništva, a to je uključivalo i dramske komade. Članovi "Američkog društva" su ubrzo zatim shvatili da se protiv odluke kongresa ne mogu boriti, pa su zbog toga zatvorili sva pozorišta i otplovili nazad u Veliku Britaniju.⁸¹³

Ipak, ubrzo nakon prihvatanja ovog predloga kongresa, Vašington, koji je i sam bio veliki ljubitelj pozorišta, se pokajao, pa je već 15. aprila 1778. godine u Veli Fordžu

⁸¹¹ J. Brown, *The Theatre in America during the Revolution*, p. 4.

⁸¹² W. C. Ford, et. al., *Journals of the Continental Congress 1774-1789*, Washington U. S. Government Printing Office, Vol. I, 1904, p. 79.

⁸¹³ H. F. Rankin, *The Theater in Colonial America*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1960.

(Valley Forge) dopustio izvođenje jednog komada. Verovatno je u tom trenutku bio podstaknut željom da pruži neku zabavu vojnicima nakon dugog i hladnog ratnog vremenskog perioda. Već nekoliko nedelja nakon toga izvedena je i druga predstava, koja je imala za cilj da proslavi savez između Francuske i Amerike, koji je potpisan iste godine u Parizu.⁸¹⁴

I pored zatvaranja pozorišta ili ograničavanja njihovog rada, period revolucionarnog rata beleži značajna dramska aktivnost. Iako je kontinentalni kongres uspeo da zabrani rad profesionalnih pozorišta sve do 1781. godine, on nije imao uticaja nad britanskim vojnim snagama koje su kontrolisale Njujork, Filadelfiju i Boston. Za razliku od Amerikanaca, Britanci su mnogo više voleli dramu i pozorište pa su tako tu tradiciju nastavili da neguju i tokom revolucionarnog perioda. Veliki broj britanskih pozorišnih predstava stimulisao je i američke oficire da dozvole prikazivanje predstava za američke vojne trupe. Iako je ova odluka bila protivzakonita zbog prethodne odluke kongresa, ona je jačala moral američkih vojnika i činila da Amerikanci osećaju da je moguće takmičiti se sa Britancima na svim poljima. Na taj način, dramska aktivnost je umesto da opada, tokom perioda revolucionarnog rata bila u porastu i tako pomogla u rastu tolerancije prema pozorištu na tlu američkog kontinenta. Smatra se da se uticaj Velike Britanije, tačnije britanskih vojnika i njihove ljubavi prema pozorištu, na američke kolonije tokom revolucije nije mogao dogoditi da se nije razvila svest samih kolonista o značaju pozorišta. Istoričari smatraju da je u tim prvim godinama revolucionarnog rata postojao veliki broj kolonista koji su bili odani kruni Velike Britanije, kao i da je bilo mnogo onih koji su još uvek bili neopredeljeni. Tako se može reći da je u tom prvom periodu bilo mnogo onih kojima nije smetalo jačanje dramske aktivnosti, a s druge strane, oni koji tu aktivnost nisu odobravali nisu bili voljni da o tome glasno govore.⁸¹⁵

Dok su Britanci i Amerikanci odmeravali svoje vojne snage, objavljen je veliki broj komada koji je oslikavao strasti na obe strane. U estetskom pogledu, većina ovih drama nije visokog kvaliteta, ali njihova prevashodna namera je i bila propaganda. Autori ovih dela su želeli da pomognu jednoj grupi čitalaca da potvrde svoje stavove, a

⁸¹⁴ J. C. Fitzpatrick, *The Diaries of George Washington 1748-1799*, Vol. II (1771-1785), Boston and New York: Houghton Mifflin Company, 1925, p. 199.

⁸¹⁵ B. Catton, "Introduction", in R. M. Ketchum, *The American Heritage Book of the Revolution*, New York: American Heritage Publishing Company Inc., 1971, p. 6.

s druge strane, onima koji su još uvek bili neopredljeni, da zauzmu odgovarajuću stranu. Među tim komadima je bilo i mnogo onih koji i nisu pisani za izvođenje u pozorištu. Po rečima Normana Filbrika, zainteresovani čitaoci koji nisu mogli da priušte da kupe pamflet koristili su priliku da se okupe u tavernama, berbernicama i kafanama, gde su im bila dostupna, i to potpuno besplatno, štampana izdanja ovih komada i gde su sa svojim istomišljenicima mogli da razgovaraju o najnovijim političkim dešavanjima.⁸¹⁶

Većina propagandnih komada je bila satirična. Smatrajući da nije izuzetno važno prikazivati vrline američkih oficira, autori iz redova patriota su često posvećivali svoje komade prikazivanju mana britanskih.

Glupaci ili Zastraseni oficiri (The Blockheads or The Affrighted Officers) je farsa koja se pripisuje Mersi Otis Voren,⁸¹⁷ a koja je napisana kao odgovor na Burgojnovu *Blokadu Bostona (The Blockade of Boston)*, koju su izveli britanski oficiri u Bostonu.⁸¹⁸ Ovo delo govori o pokušaju Britanaca da zauzmu utvrđenje kod Dorčestera od trupa generala Džordža Vašingtona, kao i o njihovom kukavičluku prilikom povlačenja. Autor se direktno obraća Britancima, koje kritikuje zbog njihovog kukavičluka, ali i zbog toga što nisu dosledni u obećanjima koja su dali njihovim pristalicama iz redova torijevaca. Među glavnim likovima nazire se identitet generala Houva i generala Burgojna. Burgojnova blokada Bostona, koja je i inspirisala autora ovog dela, pominje se kada jedan od likova kaže generalu, u trenutku dok se on trese od pomisli na sukob sa Amerikancima: "... pa generale Burgojn, ovo je pitanje humora, možeš nam dati i drugo izdanje svoje farse."⁸¹⁹ Očigledno je da je autor ovog komada bio blag prema američkim torijevcima, pa umesto da ih kritikuje, on ih je predstavio kao ljude koji su zgroženi i zaprepašćeni ponašanjem britanskih oficira. Dok prvi zaplet prati britansku reakciju na opsadu i očajničke pokušaje Britanaca da ponovo zadobiju vlast, kao i njihovo konačno povlačenje, drugi govori o jednoj torijevskoj porodici i prati njihovu sudbinu. Najinteresantniji deo ovog komada je taj kada se autor usredsređuje na kajanje članova te porodice zbog gubitka svoje zemlje i prijatelja, kao i

⁸¹⁶ N. Philbrick, *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, p. 9.

⁸¹⁷ Kasnije je utvrđeno da Mersi nije autor ovih dela, a o njenom stvaralaštvu biće reči u narednom poglavlju.

⁸¹⁸ Anonymous, "The Blockheads or The Affrighted Officers, A Farce, 1776", in *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, pp. 135-169.

⁸¹⁹ *Ibid.*, p. 162.

odluka supruge i majke da nastavi da podržava Britance, kako bi zadržala svoj status gospođe, a zatim i plan njene ćerke da se uda za starijeg lorda Doplera i ostvari svoj san odlaskom u London.⁸²⁰ I pored dramske nezgrapnosti koja karakteriše ovo delo, ono je poslužilo američkim vojnicima, kao i svima ostalima koji su ih podržavali, da se nasmeju na britanski račun. Ovaj komad pokazuje podudarnost sa ostalim komadima iz tog perioda u zapletu i u preziru prema neprijatelju, ali takođe i u jednoj zajedničkoj vrednosti koju poseduju, a to je da predstavljaju svedočanstva o dubokoj netrpeljivosti tog doba. Praksa novoistoričara je upravo istraživanje razloga te netrpeljivosti, kao i istorijskih, društvenih i političkih okolnosti pod kojima su navedena književna dela nastajala. Odbacujući da su književna dela istorijski uslovljena i poredeći ih s drugim vrstama kulturne delatnosti, novoistoričari negiraju raniju tradiciju ograničavanja književnih proučavaoca samo na estetske, stručne i teorijske probleme, već ističu važnost sagledavanja dela kroz prizmu drugih vrsta diskursa, društvenih praksi i institucija.⁸²¹

Propast britanske tiranije (The Fall of the British Tyranny) je komad koji se pripisuje Džonu Likoku (John Leacock), a koji počinje interesantnom i satiričnom posvetom britanskim oficirima u Americi, pre svega zbog njihove prakse izvođenja predstava u toku rata.⁸²² Objašnjavajući taj njihov hobi, autor navodi kao razlog to da ih britanski vojnici izvode u cilju sopstvene zabave, ali i da bi u isto vreme ismejali svoje domaćine, "Jenkije." Upravo taj termin koji su koristili trebalo je da posluži da podseti sve britanske vojnike na to koliko su privilegovani u tome što imaju dozvolu da gledaju predstave, za razliku od američkih vojnika koji to ne mogu. S tim u vezi, autor *Propasti britanske tiranije* u nastavku posvete navodi da je ova tragikomedija upravo posvećena njima i njihovoj zabavi.⁸²³ Ovo je sigurno najambicioznije propagandno delo revolucionarnog perioda, kao i jedno od najboljih. Radnja se odvija u vremenskom periodu koji se proteže na čak tri decenije, a mesto dešavanja su Engleska, Kanada, Virdžinija i Masačusets. Kombinacija različitih elementa: patosa, melodrame, satire, spektakla i pesme čini autorovu kategorizaciju rada kao tragikomedije suviše

⁸²⁰ J. W. Teunissen, "Blockheadism and the Propaganda Plays of the American Revolution", *Early American Literature*, Vol. 7, 1972, p. 157.

⁸²¹ V. Felbabov, "Novi istorizam", p. 10.

⁸²² J. Leacock, "The Fall of the British Tyranny, 1776," in M. J. Moses, *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, New York: Benjamin Blom, Inc., 1964, pp. 277-350.

⁸²³ *Ibid.*, p. 286.

skromnom.⁸²⁴ Radnja počinje u Londonu pedesetih godina XVIII veka, gde lord Paramaunt otkriva crte svog karaktera kroz monolog u kojem izjavljuje da namerava da postane diktator cele Velike Britanije. Da bi to postigao, on izjavljuje da prvo namerava da oporezuje stanovnike Amerike.⁸²⁵ U tom trenutku ne razmišlja o posledicama koje bi taj porez mogao da prouzrokuje. Naime, oporezivanje Amerike bi od stanovnika kolonija zauvek stvorilo neprijatelje i vremenom dovelo do građanskog rata. Taj građanski rat bi dodatno oslabio Veliku Britaniju, jer bi sva vojska otišla u Ameriku, a ona bi ostala nezaštićena i na meti stranih sila. Dalje, građanski rat bi osiromašio i Ameriku, koja je bila jedna od njihovih najvrednijih i najbogatijih kolonija, što bi opet direktno uticalo na dobrobit imperije. Paramaunt nije sam u svojoj nameri. On je uz sebe okupio i druge korumpirane pojedince, koji nameravaju da uz pomoć stanovnika kolonija koji su lojalni kruni savladaju Amerikance. Judas, iza koga se krije identitet guvernera Hačinsona, ohrabruje Paramauntova nastojanja i ismeva koloniste koji gaje nadu da će pobediti veliku vojnu silu. Pored satirizacije američkih neprijatelja, Likok ima za cilj i da pozdravi prijatelje američkih kolonista. Kao primer možemo navesti govor lorda Visdoma, u kojem on žali zbog Paramauntovog plana. Zajedno sa svojim prijateljima, lordom Džastisom i lordom Relidžnom, on se zaklinje da će pokušati sve što je u njegovoj moći da vrati jedinstvo i mir u Ameriku. On tako izjavljuje:

⁸²⁴ J. Brown, *The Theatre in America during the Revolution*, pp. 75-76.

⁸²⁵ J. Leacock, "The Fall of the British Tyranny, 1776", in *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, p. 297.

Ja volim Amerikance, jer oni vole slobodu. Sloboda cveta u divljini Amerike. Ja poštujem biljke, ja poštujem drveće i negovao bih njihovo granje. Hajmo sada prijatelji, združimo ruke, pratimo njihov primer i pokušajmo da podržimo slobodu u Britaniji koja je na izdisaju; dok imam jezik da govorim, ja ću je podržavati gde god da je nađem, dok imam štake da hodam, ja ću pokušavati da je nađem, i glasom arhangela tražiću žrtvovanje naciji onih bezbožnika koji su zlokobno i bezobzirno uništavali svoju zemlju. O slobodo! O moja zemljo!⁸²⁶

Mesto radnje se nakon ovog govora premešta u Boston gde se borba nastavlja. Britanski vojnici su prikazani u svom vojnom kampu dok se tresu od straha zbog opasnosti. Kao posledica tog straha oni ubrzo počinju da se prepiru zbog toga što su im uspesi američkih vojnih snaga poremetili planove. U narednoj sceni, lord Boston, iza kojeg se naslućuje identitet generala Gejdža, obraća se prezirno gospodinu Kejperu, tj. Burgojnu, jer je doveo u Ameriku učitelja plesa i violonistu.⁸²⁷ Likom ovom scenom želi još jednom da se nasmeje Britancima i njihovim oficirima, koji i pored ozbiljnosti koju je nalagala ratna situacija nisu zaboravljali, ili nisu želeli da zaborave na lagodan život koji su vodili nazad u Velikoj Britaniji, pa su se svim silama trudili da delić tog života ponesu sa sobom čak i na bojno polje. Poslednji čin počinje divljenjem generala Vašingtona, Lija i Putnama hrabrosti kontinentalne vojske, neposredno nakon pobede kod Tikonderoga. Njihov entuzijazam je donekle pomućen vestima o smrti generala Montgomerija u Kvebeku, ali oni odlučuju da osвете njegovu smrt i da trijumfuju u ratu.⁸²⁸

⁸²⁶ "I love the Americans, because they love liberty. Liberty flourishes in the wilds of America. I honour the plant, I revere the tree, and would cherish its branches. Let us, my friends, join hands with them, follow their example, and endeavour to support expiring liberty in Britain; whilst I have a tongue to speak, I will support her wherever found; while I have crutches to crawl with, I will try to find her out, and with the voice of an archangel will demand for a sacrifice to the nation those miscreants who have wickedly and wantonly been the ruin of their country. O Liberty! O my Country", in *Ibid.*, p. 305.

⁸²⁷ *Ibid.*, p. 337.

⁸²⁸ *Ibid.*, p. 349.

I ovaj komad beleži svoje slabosti u dramskom pogledu. Likovi su svedeni na karikature dobra i zla, a neki složeniji argumenti ograničeni su na one jednostavne. Možda se može zaključiti da ovakva strastvena polemika i ne dozvoljava drugačiju sadržinu. Obim dela je suviše veliki da bi se postigla efikasnost, pa nema zadržavanja na pojedincima ili grupi glavnih likova tokom komada. Po rečima Montrouza Mouzisa,⁸²⁹ komad je izveden 1776. godine, dok Dalet tvrdi da je izveden mnogo pre nego što je objavljen.⁸³⁰

U grupi najboljih dramskih komada ovog perioda su i *Bitka kod Bunker Hila* (*The Battle of Bunker-Hill 1776*) i *Smrt generala Montgomerija* (*The Death of General Montgomery 1777*), koje je napisao Hju Henri Brekenridž. Brekenridž je zajedno sa Džejmsom Medisonom i Filipom Frenoom bio osnivač "Američkog društva vigovaca" 1769. godine. U vreme pisanja *Bitke kod Bunker Hila* Brekenridž je bio učitelj na Somerset akademiji u Merilendu, a ubrzo zatim i njen direktor.⁸³¹ On je tako i napisao ovaj komad za studente akademije, a posvetio ga je hrabrim američkim vojnicima koji su učestvovali u ovoj bici.

Iako *Bitka kod Bunker Hila* pokušava da dočara moralnu superiornost Amerikanaca, Brekenridž u ovom komadu tretira Britance sa izvesnom dozom dostojanstva.⁸³² Iza likova u komadu kriju se američki oficiri Voren, Putnam i Gardiner, i britanski Gejdž, Houv, Burgojn i Klinton. Na početku drame, američki vojnici se pripremaju za napad na Bunker Hil, dok se s druge strane bojnog polja Britanci čude kako njihova velika vojska ne može da pobedi tako malu američku.⁸³³ Veći deo komada govori o samom toku bitke, koju je na kraju izvojevala britanska vojska. Ipak, i pored takvog ishoda, treba pomenuti da je iz ove bitke ona zapravo izašla kao poražena, jer je završila sukob sa hiljadu pedeset četvoro poginulih i povređenih ljudi, naspram pet stotina američkih.⁸³⁴ Ovaj komad je verovatno bio izuzetno težak za izvođenje,

⁸²⁹ M. J. Moses, *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, p. 281.

⁸³⁰ F. J. Dallett, Jr., "John Leacock and *The Fall of British Tyranny*", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 78, 1954, pp. 467.

⁸³¹ A. H. Quinn, *A History of the American Drama from the Beginning to the Civil War*, New York: Harper & Brothers, 1923, p. 50.

⁸³² H. H. Brackenridge, "The Battle of Bunker-Hill", in *Representative Plays by American Playwrights*, pp. 233-276.

⁸³³ *Ibid.*, p. 251.

⁸³⁴ B. Lancaster, R. M. Ketchum, *The American Heritage Book of the Revolution*, New York: American Heritage Pub. Co., 1971, p. 109.

uzimajući u obzir to da je pisan za studente. Po pogledu strukture, čini se da je peti čin znatno veći od sva četiri prethodna zajedno, jer broji deset scena. Uputstvo za scensko izvođenje pri početku trećeg čina, prema kojem ulazi baštovan sa sedam stotina ljudi, jasno ukazuje da je Brekenridž bio više usredsređen na tačnost istorijskih podataka nego na izvodljivost drame.⁸³⁵ Iako ovaj komad ima nedostatke u strukturi, koja nema određeni stepen sofisticiranosti neophodan za dobro dramsko delo, njegov jezički izraz ga čini moćnim propagandnim delom.

Smrt generala Montgomerija takođe govori o porazu američkih vojnih snaga i o neophodnosti Amerikanaca da se pokrenu i trijumfuju na kraju.⁸³⁶ Dok su u prehodnom komadu Britanci prikazani kao ljudi koji znaju da poštuju ciljeve stanovnika američkih kolonija, u ovom komadu je Gaj Karleton, koji je bio glavni komandant Kvebeka i guverner Kanade, prikazan kao podmuklo i zversko biće. Nakon što su njegovi vojnici potukli Amerikance kod Kvebeka i ubili generala Montgomerija, Gaj Karleton izlaže Montgomerijevo telo pobunjenicima i traži od njih predaju. On im preti da će ukoliko to ne urade, telom mrtvog generala nahraniti živinu i lešinare. Kada oni na kraju pristanu na predaju, Karleton krši datu reč i predaje trojicu zarobljenih Amerikanaca razjarenim Indijancima. Brekenridž je kasnije, komentarišući svirepost slika koje je dao u ovom komadu, rekao da je njegov opis Karletonovog ponašanja bio realan i da je reflektovao ponašanje britanskih oficira uopšte, kao svirepih, nemoralnih i prevrtljivih prvenstveno ljudi, a zatim i boraca. U tom pogledu, svojom izjavom Brekenridž jasno ističe superiornost američkih likova naspram britanskih. On takođe naglašava da su Amerikanci vojno spremni i sposobni da pobede Britance i da ih moraju pobediti, jer je neprijatelj pokazao da je nehuman i prevrtljiv. Iako karakterizacija američkih likova nije na istom stepenu kao i karakterizacija britanskih, iz teksta se jasno sagledava autorovo ubeđenje o njima kao o modelima vrednosti i hrabrosti. Ono što izvodimo kao zaključak opisa ovog dramskog komada je da je u dramskom pogledu prisutna statičnost, a da se dijalozi koriste za duge monologe umesto za razvoj radnje. Ono što ipak, nesumnjivo

⁸³⁵ H. H. Brackenridge, "The Battle of Bunker-Hill", in *Representative Plays by American Playwrights*, p. 254.

⁸³⁶ H. H. Brackenridge, "The Death of General Montgomery in Storming the City Of Quebec, 1777", in *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, pp. 211-265.

vodi radnju i čini ovo delo naročito značajnim je vidljiva autorova vera u svetlu sudbinu njegove zemlje.⁸³⁷

Jedno od poslednjih značajnih dramskih dela napisanih tokom revolucionarnog rata je *Skup različitosti (The Motley Assembly)*, koje je anonimno objavljeno, ali koje se kasnije pripisivalo Mersi Otis Voren.⁸³⁸ Ovaj dramski komad predstavlja satiru protiv onih Bostonaca koji su žudeli za veselim i elegantnim životom i vremenom, pre nego što su Britanci okupirali grad i pre nego što je američka nadmoć u ratu počela da utiče na njihov aktivan društveni život. Gospodin Tornkout je tipičan predstavnik te grupe ljudi. Njegovi prijatelji i on daju sve od sebe da na svaki mogući način ignorišu postojanje rata. Naspram njih nalazi se kapetan Kerles, američki marinac, koji strahuje da bi njihovo ponašanje moglo da potkopa uspeh koji su Amerikanci do sada ostvarili u ratu. obraćajući se svojim neprijateljima on ističe opasnost njihovog udruživanja kada kaže:

Stidim se ponašanja pojedinaca u ovom gradu koji sebe nazivaju vigovcima...
... oni ne samo da su sumnjivi, već su po mom mišljenju i najopasniji među vama.⁸³⁹

Ni u ovoj drami nema prave radnje, već postoji samo serija dijaloga. Vrednost dela se ogleda jedino u tome što opisuje bes američkih patriota zbog njihovih sunarodnika, ljubitelja luksuznog života.

Nije naročito teško naći nedostatke mnogih komada nastalih u revolucionarnom periodu. Njih ima i u dramskom i u književnom pogledu. Njihova skardnost je očigledna. Ipak, to su prvi pokušaji originalne američke drame, kao i prilika da američki autori, boreći se za američke ciljeve, istraže američke vrednosti u sopstvenim glasovima. Upravo iz tog razloga ovi komadi i imaju veliku istorijsku važnost. Američka drama je književni rod koji je možda i najviše bio inspirisan propagandom i

⁸³⁷ J. Brown, *The Theatre in America during the Revolution*, pp. 82-83.

⁸³⁸ Anonymous, "The Motley Assembly, A Farce, 1779", in *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, pp. 347-358.

⁸³⁹ "I am ashamed of the conduct of some of this town, who profess themselves Whigs. They are not barely doubtful, but in my opinion the most dangerous characters among you", in *Ibid.*, p. 352.

republikanskim duhom. Drama rane republike je bila čvrsto vezana za sferu građanstva. Ona je zadržala posvećenost opštem dobru, dugo nakon što su poezija i proza zamenile opšte dobro nekim više ličnim ciljevima. Na taj način, drama i pozorište su ostali najbliži ljudima. Upravo u drami je najduže ostala vidljiva ta sveza teksta i konteksta, koju istražuju novoistoričari.⁸⁴⁰

Američki dramski komadi koji su objavljeni tokom borbe za nezavisnost čine veliki deo revolucionarne književnosti. Ove drame predstavljaju društveni, kulturni i politički svet pojednostavljen estetikom revolucije, a ta neraskidiva veza između njih zahteva dobro poznavanje i razumevanje svakog pojedinačno, prilikom tumačenja ovih književnih dela. Ukoliko bismo ova dela cenili isključivo kao dramska ostvarenja i ocenjivali ih u skladu sa dramskim normama, to bi onda značilo sigurno razočaranje u pogledu dramskog nasleđa XVIII veka. Ipak, ove drame su imale veliki istorijski značaj, jer su prenosile i oživljavale strasti, motive i raspoloženje tog perioda, koristeći realistički pristup, kakav nisu imala ostala dela revolucionarnog perioda.⁸⁴¹ S obzirom na nisku cenu pamfleta i dnevnih novina u kojima su objavljivani, ove komade je pročitao veliki broj ljudi.⁸⁴² Po rečima Ralf Borden Kalpa, oko 128 komada, čiji autor nije bio Šekspir, prikazano je u američkim kolonijama između 1758. i 1767. godine. Veći broj tih komada bio je inspirisan vigovskim i torijevskim ideologijama.⁸⁴³ Uzimajući u obzir činjenicu da je toliki broj dramskih komada korišćen u propagandne svrhe, s pravom se može reći da su zaslužni u velikoj meri za oblikovanje pogleda kolonista na predstojeću borbu za nezavisnost.

8.3. Dramsko stvaralaštvo Mersi Otis Voren

Povezana rođenjem, brakom i prijateljskim vezama sa brojnim liderima patriotskog pokreta Masačusetsa, Mersi Otis Voren je i sama postala borac za nezavisnost kroz pisanu reč revolucije i jedan od najzapaženijih američkih autora ovog

⁸⁴⁰ M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, p. 573.

⁸⁴¹ M. C. Tyler, *The Literary History of the American Revolution, 1763-1783*, p. 2: 188

⁸⁴² W. J. Meserve, *An Emerging Entertainment: The Drama of the American People to 1828*, Bloomington: Indiana University Press, 1977, p. 60.

⁸⁴³ R. B. Culp, "Drama-and-Theater in the American Revolution", in *Speech Monographs*, Vol. 32, No. 1, March 1965, pp. 79-86.

perioda. Može se spekulirati o ograničenjima koja je Mersi Otis Voren imala kao dramski pisac, s obzirom na to da nikada nije videla izvođenje dramske predstave u pozorištu, ali ono o čemu se ne može spekulirati je njena reputacija propagandnog pisca. Zbog svoje posvećenosti revolucionarnom ratu i borbi za nezavisnost, Mersi Otis Voren je ispunila svoje dramske komade iskrenim emocijama.⁸⁴⁴ Kada je govorila o svojim delima, Mersi je isticala da joj je želja bila da dela budu više moralistička, a manje estetski izbalansirana. U predgovoru dela *Pljačka Rima (The Sack of Rome)*, koje je posvetila Džordžu Vašingtonu, ona je rekla da se uživanje u pozorištu ponekada može iskoristiti i za pružanje moralnih pouka, dok u isto vreme, prikazivanje velikih istorijskih događaja otvara put filozofskom razmišljanju.⁸⁴⁵

Vorenini dramski komadi, a posebno prve tri satire, su od velikog značaja, jer su primerci književno-istorijskih dokumenata i rani primerci američke drame. Zaslugom novoistoričara, kao i ženskih i feminističkih pokreta na koje se novi istorizam oslanjao, došlo je do otkrivanja marginalizovanih i zaboravljenih dela koja su napisale žene, a među kojima se svakako ističu i dramski komadi Mersi Otis Voren.⁸⁴⁶

Tokom prerevolucionarnog perioda, satira je postala važno političko oružje i vigovaca i torijevaca. Vorenova i ostali pisci revolucionarnog perioda samo su preuzeli konvencionalan, neoklasičan oblik koji su koristili neki poznatiji engleski pisci XVIII veka, poput Džonsona, Svifta, Drajdena, Molijera i Voltera, koji su kritikovali moderne društvene i političke uslove.⁸⁴⁷ Pošto je tradicionalni cilj satire bio da ispravi poroke i gluposti koristeći smeh kao oružje, ova forma je bila pogodna za napade kolonista na represivnu englesku vladu i torijevce u kolonijama. Satire bi ispunile svoj cilj onda kada bi otkrile sve poroke Britanaca. Tada bi Mersi Otis Voren i ostali pisci iz redova patriota mogli da se posvete građenju vokabulara reprezentativne vrednosti i razvijanju drugih književnih vrsta. Govoreći o književnim rodovima i vrstama, Kejti Dejvidson je izjavila da je roman književna vrsta koja pokazuje najveće karakteristike demokratije upravo iz razloga što je bila dostupna širokom krugu čitalaca.⁸⁴⁸ Ipak, ova tvrdnja je, moglo bi se

⁸⁴⁴ A. Brown, *Mercy Warren*, New York: Charles Scribner's Sons, 1896, p. 187.

⁸⁴⁵ *Ibid.*, p. 183.

⁸⁴⁶ V. Felbabov, "Novi istorizam", p. 12.

⁸⁴⁷ T. F. Nocolay, *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, New York: Peter Lang Publishing Inc., 1995, p. 44.

⁸⁴⁸ C. N. Davidson, *Revolution and the Word: The Rise of the Novel in America*, New York: Oxford University Press Inc., 2004, p. 44.

reći, primenljivija na satirične komade revolucionarnog perioda, čija je dostupnost čitalačkoj javnosti bila velika, s obzirom na to da su objavljeni u dnevnim novinama. Kako tvrdi Dejvidsonova, ova forma je bila posebno efikasna za promovisanje novih ideologija i novih vrednosti, u prvom redu patriotizma i demokratije. U tom procesu razvoja navedenih ideja i širenja revolucionarnog duha Vorenova je bila u mogućnosti da razvija publiku za svoja dela. Njena reputacija pisca koji je imao ozbiljne namere rasla je kako je i ona izlazila iz anonimnosti. Njeni komadi nisu nikada izvedeni na sceni, ali svi revolucionarni pisci, uključujući i Mersi Otis Voren, pisali su s namerom da njihova dela budu objavljena u dnevnoj štampi i da ih pročita što veći broj ljudi.⁸⁴⁹ Čak se i sama borba između vigovaca i torijevaca u potpunosti odvijala u ideološki inspirisanim dnevnim novinama i časopisima. Dnevne novine, kao što su *Boston Gazette*, su tako ubrzo rasplamsale ideju nezavisnosti i napale neke od istaknutijih torijevaca. Neki od autora koji su svojim delima učestvovali u radu ovih novina bili su Semjuel Adams, Džon Adams, Džozef Voren, Džon Henkok i Džejms Otis. Još jedan časopis koji je bio veoma popularan u vigovskim krugovima je *Massachusetts Spy*, koji je počeo sa radom 1770. godine.⁸⁵⁰ Dnevna štampa inspirisana ideologijom torijevaca nije imala toliko zapažen uspeh. Najvažniji list je bio *The Censor*, koji je osnovan zbog potrebe da se odgovori na napade vigovaca i da se pruži podrška guverneru Tomasu Hačinsonu, kao i da bi se opravdala utvrđena politička doktrina XVIII veka, a naročito ona koja je potvrđivala pravo Velike Britanije na vlast u kolonijama.⁸⁵¹

Upravo je snaga štampe pomogla Mersi Otis Voren da objavljivanjem njenih političkih satira ostvari karijeru profesionalnog pisca. Prva u nizu je satira *Ulizica* (*The Adulateur*), koja je objavljena u časopisu *Massachusetts Spy* 1772. godine, a kao pamflet 1773. godine.⁸⁵² Ovo delo iskušava autoritet guvernera Tomasa Hačinsona i u isto vreme slavi ideologiju radikalnih vigovaca. *Ulizica* duguje veliku popularnost anonimnim komentarima tokom prva dva čina, o čemu je Vorenova govorila kasnije u memorandumu sledećim rečima:

⁸⁴⁹ T. F. Nocolay, *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, p. 45.

⁸⁵⁰ F. L. Mott, *American Journalism, A History: 1660-1960*, 3rd edition, New York: Macmillan, 1962, pp. 75-81.

⁸⁵¹ L. N. Richardson, *A History of Early American Magazines, 1741-1789*, New York: Nelson and Sons, 1931, pp. 156-157.

⁸⁵² M. O. Warren, *The Adulateur, a Tragedy, as it is now Acted in Upper Servia, 1773*, Tarrytown, New York: William Abbatt, 1918, being Extra No. 63 of *Magazine of History*, Vol. 16, pp. 225-259.

Pre nego što je autor dobro razmislio da li da javnosti predstavi još jednu scenu, komad je preuzet i izmešan sa komentarima nepoznatog autora.⁸⁵³

Komad se odnosio na Bostonski masakr, koji se dogodio 5. marta 1770. godine, i na to kako su patriote videle poteze Tomasa Hačinsona pre i posle ovog događaja. Iako su brojni kritičari, među kojima je bio i Frenklin, često isticali mane ovog dramskog komada, kao što su loš zaplet, nerazvijeni likovi i nedostatak prefinjenosti, ovaj komad je ostvario svoju glavnu ulogu, predstavljanjem poroka i korumpiranosti britanskih zvaničnika u Bostonu, a u prvom redu Tomasa Hačinsona.⁸⁵⁴ Imena glavnih likova Brutus (Brutus), Markus (Marcus), Portius (Portius) i Kasius (Cassius), jasno upućuju na Džejmisa Otisa, Džona Adamsa, Semjuela Adamsa, Džona Henkoka i ostale poznatije predstavnike američkih patriota.⁸⁵⁵ Mesto dešavanja je Boston, a vreme, period od 1770. do 1773. godine. Na samom početku dela upoznajemo se sa grupom rimskih patriota koji žale zbog represivne vladavine Velike Britanije i njenih kolonijalnih predstavnika. Oni su odlučni u tome da povrate slobodu, u kojoj su nekada uživali, ubijanjem zlog Rapatija (Rapatio), guvernera Servije. Lik Rapatija odgovara liku Tomasa Hačinsona, poslednjeg guvernera kolonije Masačusets Bej. Naime, Vorenova je prezirala Hačinsona kao guvernera koji ne samo da je izvršavao naredbe Britanaca, već je bio i jedan od vodećih pobornika uvođenja Zakona o vojsci u Americi. Ovim delom ona je htela da ukaže narodu na podvojenost Hačinsonove ličnosti i da prikaže njega i njegove ljude kao gladne, zle i potpune antiteze plemenitog Brutusa i ljudi okupljenih oko njega. Jezičkim izrazom koji ističe vrednosti vigovaca i njihovo poštenje naspram poroka i korupcije torijevaca, Brutus uspeva da pokrene svoje sunarodnike u revolt protiv tiranije.⁸⁵⁶ Izgleda da se istrajnost patriota konačno isplati u trećem činu kada Rapatijo sreće ljute patriote i glumi pokajanje izjavljujući da želi da zaleči rane i sačuva zemlju koja krvari. U tom trenutku, on uspeva da ubedi patriote da se zaista promenio, ali već

⁸⁵³ "...but before the author thought proper to present another scene to the public, it was taken up and interlarded with the productions of an unknown hand", in A. Brown, *Mercy Warren*, p. 178.

⁸⁵⁴ B. Franklin, "Introduction", in *The Plays and Poems of Mercy Otis Warren*, Delmar, New York: Scholars' Facsimiles and Reprints, 1980, pp. viii-xi.

⁸⁵⁵ M. C. Tyler, *Literary History of the Revolution*, p. 2: 193.

⁸⁵⁶ T. F. Nicolay, *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, p. 48.

svojom narednom izjavom pokazuje da nije kada kaže: "... Nepromišljene budale! Oni idu ka sopstvenoj propasti. Pusti ih neka se zabave mislima o slobodi."⁸⁵⁷ Nešto kasnije on izjavljuje: "Despotska vladavina je moja prva, moja suverena želja."⁸⁵⁸ Ovakve njegove misli i izjave postale su poznate javnosti iz pisama koja je uputio vlastima u Engleskoj, ali koja su sticajem okolnosti došla u ruke Semjuela Adamsa i kasnije pročitana u skupštini Masačusetsa. Na kraju ovog Voreninog komada, Hačinson, tj. Rapatijo, uspeva svojom zlobom da pobedi naivne patriote koji, uvidevši da su prevareni, izražavaju kroz govor Brutusa nadu da će vremenom doći do pobune protiv Rapatijeve vlasti:

Neka slava ovih čudovišta izbledi i slomi se u ruševinama koje su sami stvorili. Za to vreme ti ćeš moja zemljo ponovo procvetati, osloboditi se nesreće i živeti vekovima.⁸⁵⁹

Na taj način i Mersi Otis Voren želi da izrazi sopstvenu nadu u propast torijevaca, kao i u to da će kaos koji trenutno vlada u kolonijama biti nadvladan, a red vraćen u Ameriku u obliku plodonosne prirode i građana punih vrlina.

Neoklasični koreni ovog komada vidljivi su ne samo u ideološkoj posvećenosti likova opštim vrednostima i slobodi, već i u manifestaciji pristojnosti i reda koje predstavnici patriota priželjkuju. Kraj, koji izražava strah da bi se opšte dobro moglo postići samo nakon prolivanja krvi, ističe jedan od interesantnijih elemenata komada Mersi Otis Voren, kao i opasnost njihove kritike od strane vanistorijskog estete.⁸⁶⁰ Kao što je već rečeno, karakterizacija nije posebno razvijena u ovom komadu, verovatno iz razloga što je prevashodni cilj autora bio da izloži svoje argumente na što efikasniji mogući način i izvrši uticaj na buduće događaje.⁸⁶¹ Likovi su lišeni bilo kakve

⁸⁵⁷ "Unthinking fools! They work their own destruction. Let them amuse themselves with thoughts of freedom", in *The Adulateur, a Tragedy, as it is now Acted in Upper Servia*, p. 248.

⁸⁵⁸ "Despotic rule my first, my sovereign wish", in *Ibid.*, p. 251.

⁸⁵⁹ "And may these monsters find their glories fade, crush'd in the ruins they themselves had made. While thou my country shall again revive, shake off misfortune, and throu ages live", in *Ibid.*, p. 259.

⁸⁶⁰ G. A. Richardson, *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, p. 33.

⁸⁶¹ J. Brown, *The Theatre in America during the Revolution*, p. 14.

individualnosti i predstavljaju samo besne glasnike slobode. U tom pogledu i ovaj komad, kao i većina ostalih sa istom tematikom, napisanih u narednih deset godina, pokazuje izvesnu grubost. Ipak, veličina ovog komada je u tome što predstavlja moćno svedočanstvo o dešavanjima u kolonijama i osećanjima kolonista u periodu pre izbijanja revolucionarnog rata. Po objavljivanju ovog komada Mersi Otis Voren je postala veoma popularna, a o njenoj popularnosti svedoči i izjava Džona Adamsa u pismu upućenom njenom suprugu, u kojem je, govoreći o Mersi, Adams izjavio da na prostoru kolonija ne postoji pisac sličnih ili istih kvaliteta kao Mersi.⁸⁶²

Njena druga politička satira *Poraz (The Defeat)* objavljena je u dva nastavka u časopisu *Boston Gazette* 1773. godine.⁸⁶³ Možda zbog njegove fragmentarne forme, Frenklin je ovaj komad smatrao nepotpunim nastavkom njenog prethodnog komada.⁸⁶⁴ I u ovom komadu glavna meta njenih napada je guverner Hačinson. Ona je napisala ovaj komad kao reakciju na objavljena inkriminišuća pisma Hačinsona i Olivera, do kojih je došao Bendžamin Frenklin, tada kolonijalni predstavnik u Velikoj Britaniji. Ova pisma su dokazala javnosti da je Tomas Hačinson stvarno manipulator, kakvim ga je Mersi Otis Voren i predstavila kroz lik Rapatija. Bernard Bajlin je tvrdio da pisma ne sadrže ništa više od onoga što je Hačinson već ranije javno izjavio. Ipak, velika privrženost Velikoj Britaniji kojom su odisala ova pisma poslužila je radikalnim vigovcima da ih detaljnije analiziraju i da ga napadnu zbog pojedinosti iznetih u njima.⁸⁶⁵ Pisma su iz Frenklinovih ruku prešla u ruke Tomasa Kašinga (Thomas Cushing), a onda su dospela do Džejmisa Vorena. Vrlo je verovatno da ih je prvo video krug njegovih najbližih prijatelja, a samim tim i Mersi Otis Voren. Kao i svaki drugi vigovac i ona je u pismima videla moćno oružje protiv režima torijevaca u Bostonu.⁸⁶⁶ Već u prvom delu komada Vorenova predstavlja politički i psihološki pad Rapatija. Uvođenjem monologa ona poboljšava psihološki portret njenog zlikovca. Ona u nastavku slika korumpiranost torijevaca, kojima su glavna motivacija pohlepa i žudnja prema moći. Kao njihov, ujedno i Rapatijev, najveći greh ona upravo vidi tu pohlepu i izdaju sopstvene zemlje.

⁸⁶² C. F. Adams, *The Works of John Adams*, Vol. IX, Boston: Little, Brown and Co., 1854, p. 335.

⁸⁶³ M. O. Warren, "The Defeat", in *The Blockheads, and The Defeat*, Gloucester: Dodo Press, 2009, pp. 31-43.

⁸⁶⁴ B. Franklin, "Introduction", in *The Plays and Poems of Mercy Otis Warren*, pp. xi-xiii.

⁸⁶⁵ B. Bailyn, *The Ordeal of Thomas Hutchinson*, Cambridge: Harvard University Press, 1974, pp. 225-227.

⁸⁶⁶ T. F. Nicolay, *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, pp. 50-51.

Drugi deo komada počinje Rapatijevim otkrićem da su njegova pisma objavljena. On kaže Limpitu (Oliver):

Maska je skinuta, a moje prezirno lice je sada poznato
onima koje je najviše prevarilo.⁸⁶⁷

Nakon saznanja da su pisma objavljena, Rapatijo i Limpit traže način da izbegnu svoju sudbinu. Dok Rapatijo proklinje počinioce, Limpit dolazi do rešenja problema. On predlaže da se obrate Filatesu (Philathes), propagandisti, iza kojeg slutimo lik Džonatana Sjuela, koji bi veštinom svog pera znao da odgovori vigovcima na adekvatan način. Ipak, i pored predloga i razmatranja mogućeg rešenja, Vorenova završav ovaj komad epilogom koji nije tako dobar za Hačinsona i Limpita, i koji je ubrzo doveo do Hačinsonovog pada i njegovog pogubljenja.

Objavljivanje pisama je izvršilo veliki uticaj na Hačinsonovu guvernersku karijeru i Hačinson je ubrzo bio prinuđen da se vrati u Englesku. Vorenova je bila svesna posledica koje je njeno delo proizvelo i njen epilog na neki način pokazuje izvesnu dozu žaljenja zbog toga. Ipak, ona je nakon objavljivanja ovog komada bez sumnje bila zadovoljna zbog toga što je ispunila svoj patriotski cilj i nadjačala neprijatelja.

Dve godine kasnije, ona objavljuje komad *Grupa (The Group)*, koji pokazuje još veće karakteristike propagandnog dela nego njena dva prethodna komada.⁸⁶⁸ Ovaj komad je objavljen 23. januara 1775. godine u časopisu *Boston Gazette*, a zatim tri dana kasnije u časopisu *Massachusetts Spy*. Uz pomoć Džona Adamsa, ovaj komad je takođe objavljen u Njujorku i Filadelfiji, a neposredno pre bitke kod Leksingtona, on je objavljen i u formi pamfleta. U ovom komadu ona napada šesnaest pojedinaca, koji su nakon ukidanja kolonijalne povelje prihvatili članstvo u savetu Masačusetsa i na taj način oduzeli građanstvu izbornu moć u kolonijama. Pre objavljivanja ovog dela, Hačinsonova pisma su već bila dostupna javnosti, pa je Hačinson, iako se kroz lika Rapatija nije nijednom pojavio u drami, ipak bio prisutan u dijalozima kao najveći

⁸⁶⁷ "... the mask is off, and my detested form is known to those who have been most deceived", in "The Defeat", *The Blockheads, and The Defeat*, p. 38.

⁸⁶⁸ M. Warren, "The Group", in *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, pp. 209-232.

zlikovac. Razlika se ipak uviđa u tome što Hačinsona sada proklinju i njegovi nekadašnji saborci zbog toga što ih je zaveo i izdao. Gubitak Rapatija, kao glavnog zlikovca ima dobre strane, jer Mersi Otis Voren sada ima priliku da razmatra motive i drugih pripadnika njegove grupe. Ona kontrastira podvojenost lojalista čija korumpiranost u moralnom i političkom smislu donosi kaos u kolonijama. Ona ponovo iznosi svoj stav da akteri njenog komada nisu u potpunosti posvećeni lojalističkoj ideologiji, već da su samo izdajice sopstvene svesti i zemlje. Vorenova povećava osećaj izdaje njenih sunarodnika prikazujući pokušaje nekoliko likova da racionalizuju svoje zle namere. U ovoj drami po prvi put nema likova iz reda patriota, a Mersi Otis Voren koristi bračni odnos dvoje ljudi da bi pokazala zlu prirodu torijevaca. Iako nema ženskih likova u komadu, dvojica muškaraca pričaju o svojim ženama. Prvi je toliko neosetljiv prema potrebi svoje porodice za sigurnošću da odlučuje da pokloni svoju kuću britanskim vojnim trupama. Na taj način on stavlja sopstvenu ambiciju ispred blagostanja porodice. Vorenova tako želi da pokaže kako lojalizam Britanaca dovodi do sloma vrednosti, a u ovom slučaju institucije braka i porodice. S druge strane, drugi muškarac govori o tome da se oženio svojom suprugom iz materijalnih razloga i priznaje da je često maltretira. Ovakvim opisom karaktera drugog lika, jasno je da Mersi Otis Voren želi da istakne pravo žena na ličnu sigurnost i vlast. Ona implicitno ističe da žene moraju zakonom biti oslobođene od muškaraca koji ih zapostavljaju ili maltretiraju. Žene takođe moraju imati pravo da zaštite svoju decu od nasilnih očeva. One moraju imati pravo da podižu decu u skladu sa tradicijom i kulturom i da razvijaju vrline kod njih, što je ujedno i glavna dužnost "republikanske majke". Prava koja je Mersi Otis Voren tražila za žene u ovom komadu mogu se porediti sa pravima koja su njen brat, suprug i ostali muškarci, prijatelji i patriote, tražili za Ameriku.⁸⁶⁹

Radnja ovog komada je opet smeštena u Boston i kroz glavne junake možemo naslutiti stvarne aktere situacije koja se u to vreme tamo odvijala. Kod kasnijeg prepisivanja ovog rada, Džon Adams je naveo da se identiteti stvarnih osoba mogu lako povezati sa likovima u komadu, tj. da svi oni čitaoci koji su dobro informisani o političkoj situaciji u kolonijama mogu to uraditi.⁸⁷⁰ Zaplet se odvija oko namere

⁸⁶⁹ T. F. Nicolay, *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, p. 54.

⁸⁷⁰ C. F. Adams, *The Works of John Adams*, Vol. X, p. 99.

engleskog kralja da ukine jedan deo Masačusetsa i da postavi savet čija bi uloga bila da pomaže kraljevskom guverneru u upravljanju kolonijom. U koloniji Masačusets raste broj ljudi koji će pomoći kralju u tome, ali ipak postoji određen broj torijevaca koji se još uvek dvoume. Jedan od njih aludira na dešavanja u Voreninoj prethodnoj drami i kaže da iako je nekada poricao pravo kolonista na slobodu i verovao u dobrotu i mudrost Rapatija, zbog kojeg je bio spreman sve da rizikuje, on sada shvata da je Rapatijo izdao svoju zemlju.⁸⁷¹ Ali, iako se on dvoumi da li da nastavi sa zaverom protiv Amerikanaca ili ne, ostali članovi grupe su odlučni u tome da nastave. Kroz savet jednog od njih o tome kako da nastave sa despotizmom, Mersi Otis Voren ukazuje na destruktivno ponašanje torijevaca.⁸⁷² U drugom činu su prikazani članovi saveta koji sede za okruglim stolom i pričaju o stavovima o izdaji svojih američkih sunarodnika.

Iako istraživači njenog književnog opusa ukazuju na nedostatke u književnoj gracioznosti, ono oko čega se svi slažu je da i ovo delo, kao i njena prethodna dramska dela, postižu argumentom ono što ne mogu postići dramskom tehnikom.⁸⁷³ S obzirom na to da su likovi ove drame predstavljeni kao izuzetno pohlepni ljudi, spremni da prodaju sve zarad lične dobiti, ovaj komad se svodi na nivo klevete, što ga čini veoma neprikladnim za dramsko izvođenje. Ipak, postoje podaci koji svedoče o tome da je komad izvođen pred publikom. Naime, na naslovnoj strani njujorškog izdanja iz 1775. godine piše da je delo već prethodno izvođeno.⁸⁷⁴

U vremenu u kojem je živela Mersi Otis Voren nije bilo mnogo onih koji su smatrali da jedna žena može biti dovoljno sposobna da napiše jedno takvo propagandno delo i svi su već razmatrali mogućeg autora dela iza kojeg se Mersi Otis Voren skrivala. Zbog toga je Vorenova u jednoj prepisci sa Džonom Adamsom zatražila od njega da potvrdi njeno autorstvo, što je on kasnije i uradio.⁸⁷⁵

Iako danas više niko ne sumnja u to da je Mersi Otis Voren autor napred navedenih dramskih komada, njena reputacija je dosta ugrožena tokom godina koje su

⁸⁷¹ M. Warren, "The Group", in *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, p. 224.

⁸⁷² *Ibid.*, p. 227.

⁸⁷³ L. J. Friedman, A. H. Shaffer, "Mercy Otis Warren and the Politics of Historical Nationalism", *New England Quarterly*, Vol. 48, 1975, pp. 194-215.

⁸⁷⁴ M. O. Warren, "The Group, A Farce: As Lately Acted, and to be Re-Acted, to the Wonder of All Superior Intelligences. Nigh Head Quarters, at Amboyne. In two Acts", in *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, p. 217.

⁸⁷⁵ C. F. Adams, *The Works of John Adams*, Vol. X, pp. 98-99.

usledile nakon njihovog objavljivanja, jer su joj pripisivani neki drugi komadi iz istog perioda, kao na primer: *Glupaci ili zastrašeni oficiri* i *Skup Različitosti*. Kasniji istraživači njenog života i dela su tvrdili da se za ova dela nikako ne može posumnjati da je njihov autor Mersi Otis Voren, jer se ona po svom tonu znatno razlikuju od njenih drugih dela iz tog perioda.⁸⁷⁶

Po rečima Elizabet Elet (Elizabeth Ellet), žene pisca iz XIX veka, Mersi Otis Voren je bila jedna od najuticajnijih žena u periodu Američke revolucije. Kao pisac, ona je bila ispred svog vremena. Snagom svog intelekta ona je zauzela izuzetno visoko mesto u književnim krugovima perioda u kojem je živela. Originalnost ove žene je bila iznenađujuće velika. Iako u toku svog života nikada nije imala priliku da vidi profesionalne glumce na delu ili da odgleda dramsku predstavu, ona je bila dovoljno hrabra da se upusti u ozbiljan posao pisanja dramskih komada. Šta više, Mersi se nije mogla pohvaliti bogatim životnim iskustvom koje bi joj poslužilo kao inspiracija za pisanje dramskih komada. Ona nikada nije putovala, a svet koji je imala priliku da vidi prostirao se od Bostona do Providensa. Upoznala je samo mali deo morske obale, a planine i brda nije videla. Jedini jezik kojim je govorila bio je njen maternji. I pored svih tih ograničenja, Mersi Otis Voren je uspela da u svojim pesmama, dramama i istoriji izrazi dubinu prirode i predvidi rast nacije. Za sve to vreme njen život je bio nalik nekom od likova iz njenih tragedija. Bio je to život obične domaćice, koji je obilovao tugom više od prosečnog, ali koji je obećavao srećan kraj. Dok je njen spoljašnji život imao jasne granice koje nisu bile podložne promeni, njen unutrašnji život se odlikovao kompleksnošću i razlikama. U njemu je bilo avanture, tragedije, herojstva, uspeha i razočaranja, borbe, neuspeha, ispunjenja, frustracija, sreće i tuge.⁸⁷⁷

Ukoliko uzmemo u obzir njena interesovanja koja su više priličila muškarcima, ne čude njena prijateljstva sa njima. Možda je razlog tome bila želja da bude blizu onih koji su obrazovaniji od nje. Ona je, naime, često priznavala kako muškarci imaju veće obrazovne mogućnosti u odnosu na žene. Dok se neki od njih školuju u najboljim svetskim školama, žene su ograničene kulturom i tradicijom na dom i na ono što im

⁸⁷⁶ J. H. Wilson, S. L. Bollinger, "Mercy Otis Warren: Playwright, Poet and Historian of the American Revolution", in J. R. Brink, *Female Scholars: A Tradition of Learned Women before 1800*, Montreal: Eden Press, 1980, pp. 161-182.

⁸⁷⁷ K. Anthony, *First Lady of the Revolution: The Life of Mercy Otis Warren*, Garden City, New York: Doubleday and Company, Inc., 1958, p. 11.

pruža njihova neposredna okolina.⁸⁷⁸ Onom malom broju žena koje je imala za prijatelje, Mersi Otis Voren je bila podjednako odana. U prvom redu se misli na Abigejl Adams (Abigail Adams), koja je po duhu i intelektu bila najbliža njoj. Zajedno sa njom, ali i sa Sjuzan B. Entoni (Susan B. Anthony), kao i sa Elizabet Kedi Stenton (Elizabeth Cady Stanton), Mersi Otis Voren je bila jedna od prvih žena koja je na prostorima Amerike pokrenula pitanja prava žena i pojedinaca. Iz današnje perspektive se nesumnjivo može zaključiti da bi sve one bile istaknute predstavnice feminizma njihovog perioda, samo da su bile malo manje posvećene patriotskim idejama.⁸⁷⁹

Kada je Mersi Otis Voren pisala pisma, ona je retko kada pisala kratke poruke. Izgleda da je tokom pisanja zamišljala istoriju kako je uvek posmatra i tera da bude što sadržajnije. U periodu od četrdeset godina, sve do njene smrti 1814. godine, Mersi Otis Voren je izražavala svoje molitve, bes i plač kroz pisma. Verovala je da će nacija, koja se u to vreme rađala, tačno znati zašto se ona molila i šta je propovedala, čak i ako njeni sledbenici ne budu odmah uviđali mogućnosti koje su im se pružale. Pametna i posvećena politici, ona je otkrila da ima šta da kaže i nije se plašila da to uradi. Za nju su pisma bila privatni, ali i u isto vreme javni dokumenti – svedočanstva o razvoju nacije na tlu američkih kolonija. Na taj način moglo bi se reći da je kroz pisma ona svesno pokušala da definiše dužnosti i mogućnosti jednog Amerikanca.⁸⁸⁰

Ipak, identifikovati Mersi Otis Voren možda nije tako lako kao identifikovati Ameriku koju je pokušavala da uobliči i popravi. Iako je bila autor tri političke satire, knjige pesama, kao i istorije Američke revolucije u tri toma, Vorenova je često bila u senci svojih političkih savremenika. Iz tog razloga su njena pisma od velikog značaja, jer nude svež pogled na Američku revoluciju i novu republiku, i to iz perspektive zainteresovanog i stilski elegantnog posmatrača.

Biografi su često upiđivali na jednu epizodu u njenom životu, za koju su smatrali da je podstakla Mersi Otis Voren da postane pisac. Bila je to tuča sa političkim neistomišljenicima u kojoj je učestvovao njen brat Džejms, a koja je za posledicu imala razvijanje njegove već prethodno prisutne mentalne bolesti u veći stepen retardiranosti.

⁸⁷⁸ *Ibid.*, pp. 14-15.

⁸⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁸⁰ J. H. Richards, S. M. Harris, *Mercy Otis Warren: Selected Letters*, Athens and London: The University of Georgia Press, 2009, p. xi.

Biografi ovaj razlog opravdavaju činjenicom da je Mersi Otis Voren u svojim pismima često pominjala brata i njegova rana nastojanja da se izbori za prava kolonijalnih Amerikanaca. Prebijanje njenog brata je u to vreme možda bio dovoljan izgovor da započene karijeru pisca. Ipak, uzimajući u obzir njena ubeđenja, izgleda da je postojalo nešto drugo što je pokrenulo lavinu tog neustrašivog govora.⁸⁸¹

Posmatrajući njen odnos sa Džejsom Otisom, njenim suprugom, i njihov međusobni uticaj, neki istraživači su vrdili da je ona bila samo njegova marioneta. Takvo tvrđenje svakako ne može objasniti i opravdati njene kvalitete s jedne strane, ili s druge njena lična ograničenja. Ona je možda želela da svojim delima predstavlja Otisov glas, ali činjenica je da je glas koji je koristila bio ipak njen.⁸⁸²

Pokušavajući da otkrijemo ko je zapravo bila Mersi Otis Voren dolazimo i do prijateljstva koje je imala sa Džonom i Abigejl Adams. Ranih sedamdesetih godina XVIII veka obe porodice, i Adamsovi i Vorenovi, su bile na istoj strani, delile iste republikanske ideale i protivile se kraljevskoj vlasti u Masačusetsu. U to vreme Mersi se sprijateljila sa Abigejl, koja je bila mlađa od nje i koja je pažljivo slušala njene savete i ideje, ali i sa Džonom, s kojim je razgovarala o političkoj situaciji u kolonijama. Od čestih susreta i korespondencije u godinama koje su prethodile revoluciji, njihov kontakt je tokom revolucionarnih godina postao ređi, da bi se kasnije potpuno udaljili, usled razilaženja u političkim stavovima. Vorenovi su, naime, bili izraziti predstavnici republikanaca, dok su Adamsovi bili federalisti. Tokom revolucije, Mersi Otis Voren je sebe smatrala njenim aktivnim učesnikom. Ona je kritikovala nedostatke u politici patriota, ali je u celini zastupala vigovski pogled na svet i smatrala da je republikanizam dobra budućnost nacije. Poslednja kap u već narušenim odnosima bilo je Mersino objavljivanje *Istorije početka, razvoja i kraja Američke revolucije (History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution)* 1805. godine.⁸⁸³ Način na koji je pisala o Džonu Adamsu i struji koju je zastupao, Adams je dočekaao serijom besnih pisama, u kojima je negirao istinitost detalja koje je iznela. Mersi Otis Voren nije ostala

⁸⁸¹ *Ibid.*, p. xiv.

⁸⁸² *Ibid.*

⁸⁸³ M. O. Warren, *History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution Interspersed with Biographical, Political and Moral Observations*, 2 Vols., Foreword by Lester H. Cohen, Indianapolis: Liberty Fund, 1994, accessed Jan 28, 2012, from: <http://oll.libertyfund.org/title/1872>

nema na ova pisma, pa je uzvratila istom formom, pismima, u kojima je još jednom ponovila već ono što je prethodno rekla u svom delu, a to je da je Adamsov osećaj važnosti bio preteran i pogrešan. Njihova prepiska je trajala nekoliko nedelja, da bi kasnije skoro potpuno prekinuli kontakt nakon uvreda koje su razmenili, i obnovili ga tek tokom poslednje godine njenog života.⁸⁸⁴

Poput En Bredstrit, Mersi Otis Voren je pisala tokom perioda velikih promena u Americi. Živeći u vreme velikih društvenih i političkih vrenja, ona je iskoristila priliku da izgradi sebe kao ženu pisca. Godine pre, kao i one tokom revolucije, svedočile su o sve većem učešću žena u tradicionalno muškim sferama života kao što su ekonomija i politika. Uvođenjem nekih novih vrednosti u listu tradicionalno ženskih obaveza, Mersi Otis Voren je uvela i vremenom razvila termin "republikanska majka". Linda Kerber objašnjava važnost uvođenja ovog termina time da su lideri revolucije verovali da republika počiva na vrednostima njenih građana. Oni su verovali da će ne samo njihova generacija, već i naredne generacije Amerikanaca pokazivati i negovati te vrednosti. One institucije koje su po njihovom mišljenju garantovale te vrednosti uključivale su crkve, škole i porodice, a u okviru porodica ključnu ulogu su imale majke koje su odgajale svoju decu i oblikovale ih u moralnom pogledu.⁸⁸⁵ Uloga "republikanske majke" nije bila novina u Novoj Engleskoj. Njena uloga je samo sada bila malo promenjena i pored svih prethodnih obaveza, uključivala je i zaštitu religijskih vrednosti novog sveta.

Mersi Otis Voren koristi termin "republikanska majka" da bi potvrdila svoj književni i kulturni autoritet, ali i da bi u isto vreme razvila veće mogućnosti za žene pisce u XVIII veku. Ona širi spektar tema dostupnih ženama piscima krećući se pri tom od prihvatljivih ženskih žanrova, kao što su epistolarni i poetski ka satiričnoj drami, a zatim i ka istoriji. Ona je koristeći model "republikanske majke" pomerila žensko autorstvo ka tradicionalno muškoj teritoriji i prešla put od beletristike do istorijskih pisama. Jedan od razloga za pojavljivanje prve američke žene pisca pisama su takođe i veća pismenost i obrazovanost kod kolonista, i muškaraca i žena. Do kasnih sedamdesetih godina, skoro svi muškarci u Novoj Engleskoj i šezdeset šest procenata

⁸⁸⁴ J. H. Richards, S. M. Harris, *Mercy Otis Warren: Selected Letters*, p. xv.

⁸⁸⁵ L. Kerber, *Women of the Republic: Intellect and Ideology in Revolutionary America*, New York: Norton, 1986, pp. 199-200.

žena bilo je pismeno.⁸⁸⁶ Na osnovu toga, jasne su društvene, političke, ekonomske i kulturne promene nastale kao posledica masovnog opismenjavanja u Novoj Engleskoj. Više čitalaca je značilo raznovrsniju čitalačku publiku i uvođenje novih, kao i razvoj postojećih žanrova. Uvrščavanjem dela Mersi Otis Voren u kanon američke književnosti, novoistoričari su ponudili jedan novi, "ženski" pogled na društvene, istorijske i kulturne prilike tadašnjeg "muškog" sveta.

Govoreći o različitim književnim žanrovima, Mersi Otis Voren je započela svoju karijeru pisanjem pisama i konvencionalne pastoralne poezije. Njeni prvi prozni pokušaji bile su političke satire protiv predstavnika torijevaca, a njeno prvo delo se pojavilo neposredno pre izbijanja Američke revolucije i bilo je ključno u obrazovanju naroda o neophodnosti političkih promena na tlu američkog kontinenta. Po rečima Bernarda Bajlina, glavni cilj Američke revolucije, bio je ne odbacivanje postojećeg društvenog uređenja, već uspostavljanje novog na načelima postojeće situacije, a glavna sredstva u tome trebalo je da budu komunikacija i razumevanje.⁸⁸⁷ Popularna štampa, dnevne novine i pamfleti bili su ti koji su pomogli vigovcima da šire prosvetiteljske teorije o vladi zasnovane na idejama Loka, Haringtona i Sidnija.

Revolucionarni period je mnogim ženama ponudio nova mesta u društvu. Pošto su muževi često odlazili od kuće zbog političkih ili vojnih obaveza, žene su preuzimale njihove uloge kako u porodici tako i u poslu.⁸⁸⁸ Bilo je i onih koje su svuda išle za svojim muževima, nosile vodu američkim vojnim trupama, ili bile bolničarke. Žene su patriotizam upoznale upavo tako kroz pomoć i dobrotvoran rad, da bi tek kasnije saznale kolika je njegova važnost bila u transformaciji i rastu kolonijalne žene uopšte.⁸⁸⁹ Vek republikanizma je učinio napore Mersi Otis Voren legitimnim i to na dva načina. Prvo, on je smanjio kritike usmerene na žene pisce, jer su žene pisci sve više uzimale učešće u patriotskoj borbi. Drugo, akcenat na privatnim vrednostima doveo je do poboljšanog statusa žena, jer ih je društvo tradicionalno smatralo za prenosioce i čuvere morala i vrednosti. Koncept "republikanske majke" takođe je dozvolio ženama, među

⁸⁸⁶ L. Auwers, "Reading the Marks of the Past: Exploring Female Literacy in Colonial Windsor, Connecticut", *Historical Method*, Vol. 13, 1980, p. 209.

⁸⁸⁷ B. Bailyn, *Pamphlets of the American Revolution 1750-1776*, p. 17.

⁸⁸⁸ E. A. Dexter, *Colonial Women of Affairs: Women in Business and the Professions in America before 1776*, Boston: Houghton Mifflin, 1921.

⁸⁸⁹ L. Kerber, *Women of the Republic: Intellect and Ideology in Revolutionary America*, p. 105.

kojima je bila i Mersi Otis Voren, da konačno spoje javne i privatne uloge, ulogu pisca i ulogu majke, a da pri tom i dalje zadrže skromnost sopstvenog pola. Učešće ove velike žene u javnim dešavanjima i političkim i društvenim zbivanjima tokom borbe za nezavisnost bez sumnje je pokazalo put ne samo reformatorima XIX veka, već takođe i mnogim ženama piscima pisama i profesionalnim autorima.

Kako je onda moguće, može se postaviti pitanje, da su vremenom slava i ime Mersi Otis Voren izgubili prvobitni sjaj. Odgovor na ovo pitanje i nije mnogo težak ukoliko uzmemo u obzir i to da se ni njen brat ne ceni mnogo u današnje vreme. Džon Adams je govorio da je Džejms Otis bio zaboravljen čak i za vreme svog života.⁸⁹⁰ Ipak, Mersi je nadživela svog brata što po godinama, to i po uticaju koji je imala. Stoga se očekivalo da će njena reputacija i sećanje na nju takođe duže živeti. Međutim, ne treba zaboraviti da je Mersi Otis Voren živela u vremenu o kojem su kasnije svedočili i pisali istoriju federalisti. S obzirom na to da je bila izraziti protivnik federalističkih stavova, postojale su male šanse da ona zadobije pažnju i odobravanje vladajuće stranke iz koje su nakon njene smrti potekli neki od najznačajnijih američkih istoričara.

⁸⁹⁰ K. Anthony, *First Lady of the Revolution: The Life of Mercy Otis Warren*, p. 12.

9. ZAKLJUČAK

Da bi se proučavala Američka revolucija, kako ističe historičar Dejvid Remzi (David Ramsay), neophodno je proučavati revolucionarnu književnost. On tvrdi da su u proglašenju američke nezavisnosti i rađanju američke nacije štamparska presa i pero imali podjednaku ulogu i odgovornost kao i puška.⁸⁹¹ Potreba za isključivo američkom književnošću podudara se sa periodom izbijanja nemira 1765. godine. Ova potreba je postala još veća posle potpisivanja sporazuma u Parizu. Kako je Noa Webster (Noah Webster) 1785. godine rekao, Amerika je morala da ostvari nezavisnost kako u politici, tako i u književnosti.⁸⁹² Ono oko čega se svi književni kritičari slažu je da su književna dela imala i uvek će imati obavezu da služe društvu. Cilj književnosti, ali i bilo kog drugog umetničkog dela nije samo da izrazi lična osećanja i pruži estetski doživljaj, već da utiče na opšte dobro ljudi. Iako su Amerikanci u svojim prvim delima zastupali Aristotelove postulate i smatrali da je svrha književnih dela da pruži estetsko uživanje i da nas nečemu nauči, oni su, takođe, zasnivali književnost i na njenoj praktičnoj strani. Opšte je poznato da ratni sukobi ne promovišu odmah rast broja književnih dela. Ipak, kada govorimo o Američkoj revoluciji, može se reći da pera nisu dugo čekala sa strane, neuposlana, dok se američka nacija rađala. Spisi koji su nastajali pre, tokom i posle revolucionarnog rata bili su inspirisani jakim emocijama koje je vreme probudilo. Njihov primarni cilj je bio da ismeju i izlože ironiji i sarkazmu dešavanja tog važnog perioda. Satirični pamfleti koje su razmenjivali vodeći pisci iz redova vigovaca i torijevaca izazivali su smeh s jedne strane, ili bes i ljutnju s druge, nakon čega bi usledili novi sukobi. Pored oružanog rata, ovaj period će tako ostati upamćen i kao rat rečima.⁸⁹³

Kako se revolucionarni rat bližio mirnom kraju koji je postignut u Parizu, bivši kolonisti su počeli da razmišljaju o svojoj nesigurnoj budućnosti. Znali su da više ne žele da budu Britanci i zato su privremeno prihvatili rutinu svog starog kolonijalnog

⁸⁹¹ D. Ramsay, *The History of the American Revolution*, 1789, citat preuzet iz R. A. Ferguson, "The American Enlightenment, 1750-1820", in *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, p. 426.

⁸⁹² preuzet citat iz M. T. Gilmore, "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *Ibid.*, p. 548.

⁸⁹³ L. Sears, *American Literature in the Colonial and National Periods*, pp. 127-128.

života. Ipak, oni su iz dana u dan postajali nova nacija i to u ekonomskom, političkom, društvenom i iznad svega kulturnom pogledu. Jedan od prvih zadataka nove nacije bio je otkriće i razvoj američke književnosti, čiji će značajan deo i početak svakako biti književno stvaralaštvo nastalo u periodu Američke revolucije. Iako se po završetku rata uticaj Evrope još uvek osećao, sa sigurnošću se može potvrditi da je američka književnost već bila razvijena kada se rodila nova nacija.

Da nije bilo Američke revolucije i odvajanja od Velike Britanije, pitanje "Ko je Amerikanac?" bi imalo potpuno drugačiji odgovor. Revolucija je obezbedila scenu za prve sukobe oko američkog identiteta. Patriote su već tokom rata, a posebno nakon njegovog završetka, uzimajući u obzir njihovu pobjedu, stvorile svoju viziju američkog nacionalnog lika, koji je bio zasnovan na uništavanju veza sa Velikom Britanijom. S druge strane, postojali su i drugi autori koji nisu bili iz redova patriota, ali koji su, pošto su takođe bili Amerikanci, smatrali sebe podjednako kompetentnim da razmatraju ovo pitanje. Jedan od pisaca koji se, sa sigurnošću se može reći, najviše trudio da odgonetne odgovor na pitanje američkog nacionalnog lika je Bendžamin Frenklin. Njegova *Autobiografija* je postala centralna tačka za objašnjavanje razvoja tog lika. Sama realnost njegovog života govori o brojnim kontradikcijama istog.

Patriotsko viđenje revolucije je postalo glavna verzija američkog nacionalnog karaktera. Patriotska vizija Amerike nije bila čisto američka i na nju su izvršili uticaj pisci prosvetiteljstva, tradicija engleskog običajnog prava, političke i društvene teorije puritanizma Nove Engleske i antički klasici. Dakle, zaostavšina Amerikanaca je pripadala starom svetu. Oni su tu zaostavšinu vremenom unapređivali, a nakon što je Engleska počela sa promenama u kolonijalnoj politici, oni su smatrali da je to velika pretnja slobodi. Zbog toga što Britanci nisu uspjeli da održe ove prvobitne ustavne dogovore, kolonisti su smatrali sebe mnogo boljim od njih. Oni su isticali da ne pokušavaju da stvore novu naciju, već da im je namera da povrate izgubljenu Englesku. Međutim, pored toga što su radili na unapređenju ove engleske zaostavšine, predstavnici patriota su zahtevali jednakost. Oni se nisu obazirali na činjenicu da su kolonije bile i da će ostati inferiorne u odnosu na Veliku Britaniju, već su tvrdili da su na neki način

čistiji duhom i društveno bolji od Engleza, koji su vremenom uspjeli da degradiraju i na kraju potpuno unište svoj ustav.⁸⁹⁴

Patriote su smatrale da će transformacija u politici dovesti do transformacije u kulturi. Aktivnost u američkoj kulturi je u tom periodu bila neizbežno povezana sa aktivnostima u politici. Ovo se posebno odnosilo na književnost. Kako se kriza u kolonijama produbljavala tokom 1774. godine, neki od lidera američke nacije zatražili su pomoć pisaca da prenesu poruku ljudima za otpor tiraniji. Ratne godine koje su usledile sa sobom su, takođe, nosile potrebu za propagandnim delima i patriotskom književnošću, pa je tokom tog perioda samo učvršćena pozicija pisaca. Revolucija je postala deo pisane realnosti kroz brojne pamflete, novinske članke, pisma, pesme, satire i drame koje su objavljene ili izvedene na dramskoj sceni posle 1763. godine.⁸⁹⁵ Svaki aspekt američkog života je politizovan, a mnoga književna dela bila su pogođena ovim trendom. Prema mišljenju Vilijama Spendžmana (William C. Spengemann), ono što je motivisalo razvoj revolucionarne američke književnosti bila je potreba patriota da opravdaju pobunu i odvajanje od Velike Britanije, predstavljajući tu svoju političku ideologiju kao kulminaciju nacionalne istorije. Da bi na neki način potvrdili svoje političko postojanje, oni su morali da stvore nacionalnu književnost kao izraz nacionalnog duha. Pošto je njen veliki deo preuzet iz istorijskih arhiva i nastao u političke svrhe, identitet američke književnosti revolucionarnog perioda je uvek zavisio mnogo više od istorijskih nego od književnih razmatranja.⁸⁹⁶ Kao što je i u politici bilo onih koji su bili za uniju i onih koji su žudeli za rađanjem američke nacije, tako je i u književnosti postojala razlika između autora koji su hteli da zabeleže jedinstvenost američkog naroda i onih koji su se još uvek nadali svom mestu u evropskom kulturnom društvu. Studenti na koledžima su se u prerevolucionarnom periodu spremali da uđu u svet nove kulture koja je oblikovala američku ideologiju, ne samo uz pomoć političkih lidera, već sve više uz pomoć političkih pisaca. Tako su neki od studenata bili inspirisani mogućnostima i ubrzo postali moralne i kulturne vođe republike koja se rađala. Neki od njih, poput Medisona ili Hačinsona, su svoje stavove izrazili kroz uspešne političke karijere, koje su u narednim godinama gradili. S druge strane su bili

⁸⁹⁴ B. Bailyn, *The Ideological Origins of the American Revolution*, p. 20.

⁸⁹⁵ G. S. Wood, *The Rising Glory 1760-1820*, Boston: Northeastern University Press, 1990, p. 10.

⁸⁹⁶ W. C. Spengemann, "Early American Literature and the Project of Literary History", *American Literary History*, Vol. 5, No. 3, Eighteenth-Century American Cultural Studies, 1993, p. 512.

neki drugi studenti, poput Frenoa i Brekenridža, koji su bili uvereni da će svojim književnim delima podjednako pomoći u borbi koja se bližila. Oni su smatrali da će revolucija koja se dogodila u glavama ljudi, mnogo pre one druge, oružane revolucije, stvoriti osnovu za kulturni i verski preobražaj.

Iako je u silabusima predmeta Američka književnost, bar u uvodnim predavanjima, uvek posvećivana pažnja nekolicini američkih puritanskih pisaca, tek nekoliko istraživača američke književnosti tvrdi da je za razumevanje Emersona, Toroa, Hotorna i Melvila neophodno proučavanje njihovih prethodnika – pamfletista, pesnika i dramskih pisaca druge polovine XVIII veka. Istraživanje ovog ranog perioda američke književnosti i primena novoistorijskog teorijskog pristupa nema kao svoj osnovni cilj samo estetski doživljaj, već pruža mogućnost da se iz dela nauči dosta o životnim iskustvima onih koji su pisali, ali i o svetu u kojem su živeli. Proučavanjem karijera prvih nacionalnih pisaca i detaljnijim istraživanjem njihovih dela može se dobiti uvid u brojne, osnovne formativne elemente američke književnosti. Poezija koja je stvarana u periodu neposredno pre izbivanja revolucionarnog rata, ali i tokom njegovog trajanja, sadrži prve znake ironije, odnosa između autora i čitalačke publike američkog društva, narativne manipulacije i dvosmislenosti, koje će kasnije u svojim delima razvijati Po, Hotorn i Melvil. Postoji mnogo razloga zašto je piscima iz ovog veoma važnog perioda američke istorije posvećivana tako mala pažnja. Jedan od njih je i taj što su se vremenom ukusi čitalačke publike menjali i što je ukus modernih čitalaca bio pod uticajem romantizma. Većina pisaca revolucionarnog perioda se s druge strane priklanjala književnom stilu i standardu koji je utvrđen u neoklasičnom periodu XVIII veka. Iz tog razloga, mnoga njihova dela su predmet podsmeha modernih istraživača, jer deluju zastarelo. Zato se vrlo često dešava da dela iz ovog perioda koja uđu u moderne antologije američke književnosti nisu reprezentativna dela tog perioda. Još jedan od razloga zbog kojeg književnost ovog perioda nije dovoljno interesantna i privlačna modernim čitaocima jeste bliska veza koju književnost ovog perioda ima sa religijom i koja je ostala jaka i u periodu nakon završetka rata. Razlog za to se ogleda u činjenici da su se revolucionarni autori, kao i pripadnici sveštenstva, borili za slične ciljeve, a ne retko se dešavalo da su to zapravo bili isti ljudi. Zato, da bi se proučavao ovaj period američke književnosti, ponekada je neophodno uključiti i znanje teologije i religijske istorije, a to je nešto što nije tako često privlačilo književne kritičare i čitaoce modernog

doba. Ta veza između verskih uverenja i književnosti je ostala jaka sve do danas. Zbog "velikog buđenja" koje je zahvatilo Ameriku tokom četrdesetih i pedesetih godina XVIII veka, mnogi revolucionarni pisci su bili pod uticajem religijskih tekstova i tema, pa su tako i teme velike uloge Amerike, očišćenja i perfekcionizma bile i dalje na snazi. Ova dela koja su govorila o sverastućoj slavi nacije dozvolila su autorima da u njima izraze svoj patriotski duh i društvenu korisnost, kao i posvećenost budućoj slavi američke države, njene kulture, politike i religije. Ona su nastala pod uticajem shvatanja da su pisci važan deo intelektualnog društva i da njihova dela predstavljaju važan doprinos. Iz tog razloga su pisci ovog perioda imali razloga za optimizam, onda kada se govorilo o novoj kulturi i o rađanju nove nacije.

Istraživači nastajanja američke nacionalne ideologije su često isticali važnost revolucionarnih ideja i jezika. Sve to je dovelo do potrebe da se bolje prouče i razumeju dela iz ovog ranog perioda. Sakvan Berkovič je u svom istraživanju značaja ovog perioda istakao da su jezik religije i mitovi o Americi zasnovani na religiji odigrali važnu ulogu u oblikovanju američke nacionalne ideologije. Ideje i uverenja nastala i prikazana u delima pisaca revolucionarnog perioda stvorila su osnovu koja danas obuhvata sve američke društvene i političke ideje.⁸⁹⁷ Na taj način je pitanje američkog identiteta postalo pitanje religijskog identiteta.

Neki drugi istraživači nastanka američke nacionalne ideologije tvrde da su religijske ideje podređene u odnosu na zakon, politički liberalizam i druge ideje prosvetiteljstva. Ono što predstavlja problem i kod jednih i kod drugih jeste činjenica da pričaju uopšteno o relativno dugom periodu istorije, gde su životi pojedinaca bili pod uticajem brojnih promena. Ljudi, naime, nisu uvek govorili ono što su mislili i osećali, niti su uvek mislili ono što bi rekli. Ovo je bio period velikih kontradiktornosti, a pisci i pesnici su u njemu podjednako učestvovali.⁸⁹⁸

Ono što je još umanjilo značaj američkih autora ovog ranog perioda je i činjenica da moderan čitalac ne može biti svestan svih prepreka sa kojima se jedan pisac ovog perioda suočavao da bi stvorio književno delo za čitalačku publiku revolucionarnog perioda. Da bi se razumeli ti uslovi, potrebno je prepoznati da su

⁸⁹⁷ S. Bercovitch, *The American Jeremiad*, Madison, Wisconsin: Wisconsin University Press, 1979.

⁸⁹⁸ L. Howard, "The Late Eighteenth Century: An Age of Contradictions", in H. H. Clark, *Transitions in American Literary History*, Durham, N. C.: Duke University Press, 1953, pp. 51-89.

društveni i psihološki efekti revolucionarnog rata imali potencijal za stvaranje društvene katastrofe, koja se ne retko dešavala u revolucijom zahvaćenim društvima. Bilo bi jednostrano zaključiti da je katastrofa sprečena zbog mudrih odluka njenih vođa. Čak i pre nego što je rat završen, Amerikanci su ubedili sami sebe da to zapravo i nije bila prava revolucija, već neophodna reforma i neizbežno odvajanje od Velike Britanije. Utemeljivanju ovih mitova svakako su pomogli pisci svojim delima, koji su u ljudima budili želje za daljim društvenim i ekonomskim promenama.

Pod uticajem iskustva kroz koje su prošli u poslednjim decenijama XVIII veka, u periodu pre, tokom i posle revolucionarnog rata, pisci su počeli da traže nov način za objašnjavanje ljudske prirode. Veza koja je postojala između religije i književnosti počela je da nestaje, a sama religija je polako gubila na snazi. Piscima su tada ideje klasika izgledale potpuno strano i neprimerene iskustvu kroz koje je prolazila njihova nacija. Ono što je za njih bilo najvažnije jeste američki život. Taj prekid romantičarske forme i religijskih tema dogodio se iz više razloga, a jedan od njih bio je taj što su ljudi bili prinuđeni da se priklone vojsci i politici. Ipak, neki od vodećih pisaca i pesnika odlučno su se borili protiv društvenog propadanja koje je pretilo Americi. Iako su bili svesni nepravde koju kolonisti trpe i bili za opoziv sistema kraljevske vlasti, oni su takođe bili sasvim svesni mana buduće nove republike. Međutim, i pored njihove posvećenosti književnosti, oni nisu mogli da žive odvojeno od političkih dešavanja u kolonijama i često su se nalazili u međusobnim sukobima i ljutitim prepiskama oko aktuelnih političkih dešavanja. Pisci nisu mogli da odbace politiku, jer je ona bila izraz duboke krize identiteta i podeljene svesti nove nacije. S jedne strane je postojala krivica zbog odbacivanja stare kulture i tradicije, a s druge je bila želja za neograničenim mogućnostima, rastom i utopijskom slobodom. Vremenom su i jedni i drugi shvatili da će nova ideologija republike biti podeljena, a da se tradicionalne književne forme moraju zameniti formama koje će moći da obuhvate novo društvo i različite ideje.

Novoistorijskim pristupom tumačenju američke književnosti revolucionarnog perioda, dokazano je da se dela autora koji su bili predmet ovog istraživanja ne mogu odvojiti od njihove tekstualne prošlosti i da su predmet njihovog proučavanja svi oni tekstovi koji čine određenu kulturu. Poimanje kulture kao teksta omogućilo je da izbor dela i sadržaja za čitanje postane znatno veći, a da se neki autori, koji su godinama bili nepravedno zanemarivani, s margina pozicioniraju pored poznatih dela i autora. Novi

istorizam predstavlja kritički metod interpretacije književnog dela, koji je nastao kao reakcija na novu kritiku (New Criticism), kao što je i nova kritika nastala ranije kao reakcija na istorijske i biografske pristupe književne kritike. Zastupnici nove kritike sumnjaju u istoriju i smatraju je neprijateljem književnosti. Novoistoričari, s druge strane, negiraju njihova polazišta i ističu da su istorija i književno delo deo dinamične i neprekidne veze i razmene. Novi istorizam je zasnovan na pretpostavci da je književno delo proizvod vremena, mesta i okolnosti u kojima je nastalo. Iz tog razloga, novi istorizam negira autonomiju pisca ili dela i tvrdi da se književna dela ne mogu razumeti izdvojeno i samostalno. Novoistoričari naglašavaju da se književni tekstovi moraju čitati i tumačiti kroz biografski, društveni i istorijski kontekst.

Pod uticajem Fukoa novoistoričari su usvojili pojam "moći" kao glavnog pokretača svih ljudskih postupaka i dela. Primenom novoistorijske kritike na određeno književno delo, književni kritičari na taj način traže primere moći, kao i to kako se ona prezentuje u određenom delu. Moć na koju se novoistoričari pozivaju je način da se kontrolišu oni koji žive na marginama, ali moć je takođe nešto čemu oni sve vreme teže. Kroz tumačenje određenog teksta, novoistoričari traže mesta borbe i pokušavaju da identifikuju centre moći. Oni slave slobodu pojedinca, ali napominju da je ona nezamisliva, jer moć daju i u isto vreme kontrolišu institucije poput suda, crkve i kolonijalne administracije.

Književni tekstovi su uvek deo šireg, kulturnog, političkog, društvenog i ekonomskog polja. Naspram mišljenja nove kritike da je književni tekst izolovan od istorijskog trenutka u kojem je nastao, novoistoričari tvrde da je književni tekst upravo direktan učesnik u istoriji. S obzirom da je povezan sa diskursom ili određenom ideologijom, on ne može da izbegne, a da ne bude izvršilac moći. U vezi sa tim, književnost ne oslikava samo odnose moći, već aktivno učestvuje u proizvodnji diskursa i ideologija. Polazeći od toga da književnost nije samo proizvod istorije, već da aktivno učestvuje u njenom nastanku, novoistoričari preferiraju paralelno čitanje književnih i neknjiževnih tekstova. Prilikom tumačenja određenog književnog dela, novi istorizam smešta književno delo u određeni kontekst i pokušava da otkrije skrivene, kontradiktorne ili nepoznate istorijske podatke i utvrdi vezu između istorijskih i kulturnih značenja teksta i recepcije čitaoca.

Novoistoričari su zainteresovani za istoriju, ali oni je tumače u znatno širem smislu. Oni ne posmatraju istoriju i istorijski okvir samo kao politička dešavanja jednog perioda. Oni nasuprot tome pokušavaju da lociraju tekstove u okviru drugih diskursa, najznačajnijih za taj period. Tekstualna reprezentacija književnog teksta je, dakle, proizvod njegovih pregovora sa istorijom, kao i brojnih kulturnih razmena, koje su od velikog interesa za novoistoričare.

Pisci nisu "sveti", kako ističu novoistoričari. Oni su osetljivi na svoje okruženje, na društvene, kulturne i političke prilike određenog vremena. Neki pisci pokazuju veći, a neki drugi manji stepen osetljivosti. Iz toga proizilazi i da je povezanost teksta i konteksta negde više, a negde manje izražena. Novoistoričari ističu da se književna dela moraju čitati i tumačiti pažljivim proučavanjem teksta, ali i konteksta, koji pored konteksta autora i konteksta samog teksta obuhvata i kontekst čitaoca.⁸⁹⁹

Književna dela američke književnosti ustavno-revolucionarnog perioda su kulturni artefakti, koji primenom novoistorijskog kritičkog pristupa pružaju uvid u društveni, kulturni i politički život Amerike tokom važnog perioda rađanja njene nacije. Ova dela nose pečat autorskog konteksta, tekstualnog konteksta i konteksta čitaoca, što opravdava primenu novoistorijskog pristupa za njihovo tumačenje. Njihove prezentacije delovanja moći na različitim nivoima su takođe od velikog interesa za novoistoričare. Američki pisci ovog ranog i turbulentnog perioda su kroz svoja dela tekstualizovali istoriju i u isto vreme istorizovali tekst.

Novoistorijski kritički pristup američkoj književnosti ustavno-revolucionarnog perioda potvrđuje mišljenje koje je Sakvan Berkovič dao u uvodu prvog toma *Kembridžove istorije američke književnosti*, a to je da američka književna istorija nije više istorija određene i dogovorene grupe dela američkih pisaca. Ona takođe nije više zasnovana na određenoj, dogovorenoj i istorijskoj perspektivi. Potraga za dogovorom i sigurnošću se nastavlja, ali ona je sada dijalog između različitih glasova, stavova i objašnjenja.⁹⁰⁰ Još jednim čitanjem teksta i konteksta američke revolucionarne književnosti, ovaj rad nudi jedan novi književni sadržaj, kroz raznolikost perspektiva

⁸⁹⁹ A. Rigney, "Literature and the Longing for History", in J. Pieters, *Critical Self-Fashioning. Stephen Greenblatt and the New Historicism*, Frankfurt am Main: Peter Lang, 1999, p. 21.

⁹⁰⁰ S. Bercovitch, "Introduction", *The Cambridge History of American Literature, Vol. I, 1590-1820*, p. 2.

daje mnoštvo književnog i istorijskog materijala, različite načine povezivanja teksta i konteksta, kao i društvene, kulturne, istorijske i političke ideje mlade američke nacije.

LITERATURA

Primarni izvori

- Anderson, J. J., *A Collection of Poems of Jonathan Odell with a Biographical and Critical Introduction*, Master Thesis, University of British Columbia, 1961.
- Brackenridge, H. H., "The Death of General Montgomery in Storming the City Of Quebec, 1777", in N. Philbrick, *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, New York: Arno Press, 1976, pp. 211-265.
- Brackenridge, H. H., "The Battle of Bunker-Hill", in M. J. Moses, *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, New York: Benjamin Bloom, Inc., 1964, pp. 277-350.
- Brackenridge, H. H., *Modern Chivalry*, Philadelphia: Carey and Hart, 1846.
- Brown, C. B., *Wieland, or the Transformation: An American Tale*, Philadelphia: David McKay, 1889.
- Brown, C. B., *Ormond, or the Secret Witness*, London: Henry Colburn, 1811.
- Brown, C. B., *Edgar Huntly; or, Memoirs of A Sleep-Walker*, Vol. I, Philadelphia: H. Maxwell, 1799.
- Brown, W. H., *The Power of Sympathy, or The Triumph of Nature. Founded in Truth*, Boston: Isaiah Thomas and Co., 1894.
- Cafferty, P. S., *Loyalist Rhapsodies: The Poetry of Stansbury and Odell*, PhD dissertation, George Washington University, 1971.
- Dickinson, J., *The Political Writings of John Dickinson*, 2 Vols., Wilmington: Bonsal and Hiles, 1801.
- Dickinson, J., *Remarks on a Late Pamphlet Entitled Plain Truth*, Philadelphia: John Dunlap, 1776.
- Dickinson, J., C. Thompson, "Letter to the Author of the Pamphlet 'A Candid Examination of the Mutual Claims of Great Britain', March 8, 1775", *Pennsylvania Journal*, American Archives Series 4, Vol. 2, pp. 85-91.

- Ford, P. L., *The Writings of John Dickinson*, Philadelphia: The Historical Society of Pennsylvania, 1895.
- Foster, H., *The Coquette*, ed. C. N. Davidson, New York and Oxford: Oxford University Press, 1986.
- Freneau, P., "Philip Freneau to James Madison, November 22, 1772", in *The James Madison Papers*, The Library of Congress, accessed Aug 18, 2012, from: http://hdl.loc.gov/loc.mss/mjm.01_0050_0051
- Freneau, P., *Collection of Poems, on American Affairs and a Variety of Other Subjects, Chiefly Moral and Political*, New York: David Longworth, 1815.
- Freneau, P., *Poems Written and Published during the American Revolutionary War*, Philadelphia: Lydia R. Bailey, 1809.
- Galloway, J., *The Examination of Joseph Galloway Esq. by a Committee of the House of Commons*, Philadelphia: Printed for the Seventy-Six Society, 1855.
- Galloway, J., *A Candid Examination on the Mutual Claims of Great Britain and the Colonies with a Plan of Accommodation on Constitutional Principles*, New York: Rivington, 1775.
- Galloway, J., *Plan of a Proposed Union between Great Britain and the Colonies*, New York: James Rivington, 1775.
- Galloway, J., *The Speech of Joseph Galloway, One of the Members for Philadelphia County; in Answer to the Speech of John Dickinson, Delivered in the House of Assembly of the Province of Pennsylvania, May 24, 1764*, Philadelphia, London: W. Nicoll, 1765.
- Hastings, G. E., *Life and Works of Francis Hopkinson*, Chicago: University of Chicago Press, 1926.
- Hopkinson, F., *Miscellaneous Essays and Occasional Writings*, III vols., Philadelphia: T. Dobson, 1792.
- Hopkinson, F., "Date Obolum Bellesario, 22 April 1778, Pennsylvania Packet", in P. H. Boynton, *American Poetry*, New York: Charles Scribner's Sons, 1918, pp. 39-40.

- Labaree, L. W., et al, *The Papers of Benjamin Franklin*, 37 Vols., New Haven: Yale University Press, 1959.
- Leacock, J., "The Fall of the British Tyranny, 1776", in N. Philbrick, *Trumpet Sounding: Propaganda Plays of the American Revolution*, New York: Arno Press, 1976. pp. 39-135.
- Lemay, J. A. L., *Benjamin Franklin: Writings*, New York: The Library of America, 1987.
- Moses, M. J., *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, New York: Benjamin Blom, Inc., 1964.
- Patee, F. L., *The Poems of Philip Freneau, Poet of the American Revolution*, 3 Vols., Princeton: Princeton Historical Association, 1902.
- Philbrick, N., *Propaganda Plays of the American Revolution*, New York: Arno Press, 1976.
- Rowson, S., *Charlotte Temple*, ed. C. N. Davidson, New York and Oxford: Oxford University Press, 1986.
- Sargent, W., *The Loyal Verses of Joseph Stansbury and Doctor Odell*, Albany, New York: J. Munsell, 1860.
- Seabury, S., *Letters of a Westchester Farmer*, White Plains, New York: Westchester County Historical Society, 1930.
- Sewell, J., *The Americans Roused in a Cure for the Spleen, or Amusement for a Winter's Evening: Being the Substance of Conversation on the Times, over a Friendly Parson Bumper, a Country Justice Fillpot, an Inn-keeper Graveairs, a Deacon Trim, a Barber Brim, a Quaker Puff, a late Representative Taken in a shorthand by Sir Roger de Coverly*, Tarrytown, N.Y.: W. Abbatt, 1922.
- Smyth, A. H., *The Writings of Benjamin Franklin*, London: The Macmillan Company, 1906.
- Syrett, H. C., Cooke, J. E., *The Papers of Alexander Hamilton*, New York: Columbia University Press, 1979.

- Tenney, T., *Female Quixotism*, ed. J. Nienkamp, A. Collins, New York and Oxford: Oxford University Press, 1992.
- Trumbull, J., "The Progress of Dullness", in *The Poetical Works of John Trumbull*, Harford: Lincoln and Stone, 1820, pp. 11-93.
- Warren, M. O., "The Defeat", in *The Blockheads, and The Defeat*, Gloucester: Dodo Press, 2009, pp. 31-43.
- Warren, M. O., *History of the Rise, Progress, and Termination of the American Revolution Interspersed with Biographical, Political and Moral Observations*, 2 Vols., Foreword by Lester H. Cohen, Indianapolis: Liberty Fund, 1994, accessed Jan 28, 2012, from: <http://oll.libertyfund.org/title/1872>
- Warren, M., "The Group", in M. J. Moses, *Representative Plays by American Playwrights 1765-1819*, New York: Benjamin Bloom, Inc., 1964, pp. 209-232.
- Warren, M. O., "The Adulateur, a Tragedy, as it is now Acted in Upper Servia, 1773", Tarrytown, New York: William Abbatt, 1918, being Extra No. 63 of *Magazine of History*, 16, pp. 225-259.
- Wheatley, P., *Poems on Various Subjects, Religious and Moral*, London: A. Bell, 1773.

Sekundarni izvori

- Adams, C. F., *The Works of John Adams*, 10 Vols., Boston: Little, Brown and Co., 1850-1856.
- Adkins, N. F., *Philip Freneau and the Cosmic Enigma: The Religious and Philosophical Speculations of an American Poet*, New York: New York University Press, 1949.
- Amacher, R. E., "A New Franklin Satire?", *Early American Literature*, Vol. 7, No. 2, University of North Carolina Press, 1972, pp. 103-110.
- Amacher, R. E., *Benjamin Franklin*, New York: Twayne Publishers, Inc., 1962.
- Anderson, G. B., " 'The Temple of Minerva' and Francis Hopkinson: A Reappraisal of America's First Poet-Composer", *Proceedings of the American Philosophical Society*, Vol. 120, No. 3, American Philosophical Society, 1976, pp. 166-177.

- Anthony, K., *First Lady of the Revolution: The Life of Mercy Otis Warren*, Garden City, New York: Doubleday and Company, Inc., 1958.
- Arner, D. R., "Politics and Temperance in Boston and Philadelphia: Benjamin Franklin's Journalistic Writings on Drinking and Drunkenness", in J. A. L. Lemay, *Reappraising Benjamin Franklin: A Bicentennial Perspective*, Newark: University of Delaware Press, 1993, pp. 52-77.
- Austin, M. S., *Philip Freneau: The Poet of the Revolution*, Detroit: Gale Research Co., 1968.
- Auwers, L., "Reading the Marks of the Past: Exploring Female Literacy in Colonial Windsor, Connecticut", *Historical Methods*, 13, 1980, pp. 204-214.
- Axelrad, J., *Philip Freneau. Champion of Democracy*, Austin and London: University of Texas Press, 1967.
- Axelrad, J., Henry, P., *The Voice of Freedom*, New York: Random House, 1947.
- Bailyn, B., Hench, J. B., *The Press and the American Revolution*, Worcester: American Antiquarian Society, 1980.
- Bailyn, B., *The Ordeal of Thomas Hutchinson*, Cambridge: Harvard University Press, 1974.
- Bailyn, B., *Ideological Origins of the American Revolution*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1967.
- Bailyn, B., *Pamphlets of the American Revolution 1750-1776*, Vol. I, Cambridge: Belknap Press, 1965.
- Baine, R. M., *Robert Munford: America's First Comic Dramatist*, Athens: University of Georgia Press, 1967.
- Bannet, E. T., *Structuralism and the Logic of Dissent: Barthes, Derrida, Foucault, Lacan*, Urbana: University of Illinois Press, 1989.
- Beardsley, E. E., *The Life of Samuel Seabury, D. D.: First Bishop of Connecticut and of the Episcopal Church in the United States of America*, London: John Hodges, 1884.

- Becker, C. L., *Political Parties in the Province of New York, 1760-1776*, Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1909.
- Benton, W. A., *Whig-Loyalism: An Aspect of Political Ideology in the American Revolutionary Era*, Rutherford: Fairleigh Dickinson University Press, 1969.
- Bercovitch, S., *The Cambridge History of American Literature*, Vol. I, 1590-1820, Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Bercovitch, S., *The American Jeremiad*, Madison, Wisconsin: Wisconsin University Press, 1979.
- Billington, R. A., Lowenberg, B. L., Brockunier, S. H., *The United States: American Democracy in World Perspective*, New York: Rinehart & Co., 1947.
- Boyd, J. P., *The Papers of Thomas Jefferson*, Princeton: Princeton University Press, 1950.
- Boyd, J. P., "The Disputed Authorship of the Declaration of the Causes and Necessity of Taking Up Arms", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 74, No. 1, 1950, pp. 51-73.
- Boyd, J. P., *The Declaration of Independence*, Princeton: Princeton University Press, 1945.
- Boyd, J. P., *Anglo-American Union*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1941.
- Brannigan, J., *New Historicism and Cultural Materialism*, New York: Palgrave Macmillan, 1998.
- Brant, I., *James Madison. The Virginia Revolutionist, 1751-1780*, Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1941.
- Bridenbaugh, C., "The Earliest-Published Poem of Phillis Wheatley", *New England Quarterly*, December 1969, p. 584.
- Bridenbaugh, C., Bridenbaugh, J., *Rebels and Gentlemen: Philadelphia in the Age of Franklin*, New York: Reynal and Hitchcock, 1942.
- Brown, A., *Mercy Warren*, New York: Charles Scribner's Sons, 1896.

- Brown, J., *The Theatre in America during the Revolution*, Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- Brunhouse, R. L., *Counter-Revolution in Pennsylvania, 1776-1790*, Harrisburg: Pennsylvania Historical Commission, 1942.
- Burnett, C., *Letters of Members of the Continental Congress*, Vol. I, Washington: Carnegie Institution, 1921.
- Calhoon, R. M. C., Barnes, T. M., Rawlyk, G. A., *Loyalists and Community in North America*, Westport: Greenwood Press, 1994.
- Calhoon, R. M. C., *The Loyalists in Revolutionary America 1760-1781*, New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1965.
- Calvert, J. E., *Quaker Constitutionalism and the Political Thought of John Dickinson*, New York: Cambridge University Press, 2009.
- Cameron, H. C., et al., *Addresses and Proceedings at the Celebration of the One Hundredth Anniversary of the Founding of the American Whig Society, of the College of New Jersey, Princeton, N. J., June 29th, 1869*, Princeton: Stelle and Smith, 1871.
- Chalmers, J., *Plain Truth*, Philadelphia: Robert Bell, 1776.
- Cima, G. G., "Black and Unmarked: Phillis Wheatley, Mercy Otis Warren, and the Limits of Strategic Anonymity", *Theatre Journal*, Vol. 52, No. 4, Women/History, The John Hopkins University Press, 2000, pp. 465-495.
- Clark, H. H., "What Made Freneau the Father of American Poetry?", *Studies in Philology*, Vol., XXVI, No. 1, January 1929, pp. 1-29.
- Clark, H. H., *Poems of Freneau*, New York: Hafner Publishing Co., 1927.
- Cohen, W., "Political Criticism of Shakespeare", in J. Howard, M. O'Connor, *Shakespeare Reproduced: The Text in Ideology and History*, London: Methuen, 1987, pp. 18-46.
- Colbourn, H. T., "A Pennsylvania Farmer at the Court of King George, John Dickinson's London Letters, 1754-1756", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, LXXXVI, 1962, pp. 241-286, 417-453.

- Colebrook, C., *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*, Manchester and New York: Manchester University Press, 1997.
- Cordon, A. G., *The Foundation of Loyalism*, ed. R. S. Allen, Ottawa: National Museums of Canada, 1983, pp. 1-4.
- Cowie, A., *John Trumbull. Connecticut Wit*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1936.
- Cox, J. N., Reynolds, L. J., *New Historical Literary Study: Essays on Reproducing Texts, Representing History*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1993.
- Crane, V. W., "The Club of Honest Whigs: Friends of Science and Liberty", *William and Mary Quarterly*, 3rd series, 1966, 23, pp. 210-233.
- Crane, V. W., "Franklin's Marginalia and the Lost 'Treatise' on Empire", *Papers of the Michigan Academy of Science, Arts and Letters*, 1957, 42, pp. 163-176.
- Crane, V. W., "Franklin's Political Journalism in England", *Journal of the Franklin Institute*, Vol. 233 (3), pp. 205-224.
- Crary, C. S., *The Price of Loyalty: Tory Writings from the Revolutionary Era*, New York: Norton, 1973.
- Cross, A. L., *The Anglican Episcopate and the American Colonies*, Cambridge: Mass, 1924.
- Culp, R. B., "Drama-and-Theater in the American Revolution", in *Speech Monographs*, Vol. 32, No. 1, March 1965, pp. 79-86.
- Cunningham, C. E., *Timothy Dwight 1752-1817. A Biography*, New York: The Macmillan Company, 1942.
- Dallett, F. J. Jr., "John Leacock and the Fall of British Tyranny", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, 78, 1954, pp. 456-475.
- Davidson, C. N., *Revolution and the Word: The Rise of the Novel in America*, New York: Oxford University Press Inc., 2004.

- Davidson, C. N., "The Life and Times of Charlotte Temple: A Biography of a Book", *Reading in America*, Baltimore and London: John Hopkins University Press 1989, pp. 157-179.
- Davidson, P., *Propaganda and the American Revolution*, New York: W. W. Norton and Co., 1973.
- Dexter, E. A., *Colonial Women of Affairs: Women in Business and the Professions in America before 1776*, Boston: Houghton Mifflin, 1921.
- Doren, C. V., *Secret History of the American Revolution*, New York: Viking Press, 1941.
- Dull, J. R., *Benjamin Franklin and the American Revolution*, Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2010.
- Dunlap, W., *History of the American Theatre*, Vol. I, New York: Burt Franklin, 1963.
- Dunn, M., *William Penn: Politics and Conscience*, Princeton: Princeton University Press, 1967.
- Dwight, T., "The Conquest of Canaan", Harford: Elisha Babcock, 1785.
- Eardley-Wilmot, J., *Historical View of the Commission for Enquiring into the Losses, Services and Claims of the American Loyalists, at the Close of the War between Great Britain and her Colonies in 1783*, Boston: Gregg Press, 1972.
- Edelberg, C. D., *Jonathan Odell, Loyalist Poet of the American Revolution*, Durham: Duke University Press, 1987.
- Edelberg, C. D., "The Shaping of a Political Poet: Five Newfound Verses by Jonathan Odell", *Early American Literature*, Vol. 18, 1983, pp. 45-70.
- Edmund, S., Morgan, H. M., *The Stamp Act Crisis: Prologue to Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1953.
- Elliot, E., *The Cambridge Introduction to Early American Literature*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
- Elliott, E., *Revolutionary Writers: Literature and Authority in the New Republic 1725-1810*, New York: Oxford University Press, 1982.

- Emerson, E., "The Cultural Context of the American Revolution", in E. Emerson, *American Literature 1767-1789. The Revolutionary Years*, Wisconsin: University of Wisconsin Press, 1977, pp. 3-19.
- Emerson, E., *Major Writers of Early American Literature*, Madison: University of Wisconsin Press, 1972.
- Eugell, J., "Brackenridge, *Modern Chivalry*, and American Humor", *Early American Literature*, Vol. 22, University of North Carolina Press, 1987, pp. 43-62.
- Felbabov, V., "Novi istorizam", Sombor: *Dometi*, Vol. 29, 108-111, 2002, pp. 7-42.
- Ferling, J. E., *The Loyalist Mind. Joseph Galloway and the American Revolution*, University Park: The Pennsylvania State University Press, 1977.
- Fichtelberg, J., "The Complex Image: Text and Reader in the *Autobiography* of Benjamin Franklin", *Early American Literature*, Vol. 23, No. 2, University of North Carolina Press, 1988, pp. 202-216.
- Fitzpatrick, J. C., *The Diaries of George Washington 1748-1799*, Vol. II (1771-1785), Boston and New York: Houghton Mifflin Company, 1925.
- Flower, M. E., *John Dickinson, Conservative Revolutionary*, Charlottesville: University Press of Virginia, 1983.
- Foner, P. S., *The Complete Writings of Thomas Paine*, Vol. 2, New York: The Citadel Press, 1945.
- Foner, E., *Thomas Paine: The Collected Writings*, New York: The Library of America, 1995.
- Ford, W. C., *Journals of the House of Representatives of Massachusetts*, 38 Vols., Boston: Massachusetts Historical Society, 1919-1967.
- Ford, W. C. et. al., *Journal of the Continental Congress, 1774-1789*, Vols. I, II, Washington: Library of Congress, 1904-1905.
- Forman, S. E., "The Political Activities of Philip Freneau", *John Hopkins University Studies in Historical and Political Science*, Vol. 20, Baltimore: John Hopkins Press, September 1902, pp. 473-575.
- Foucault, M., *The Archeology of Knowledge*, London: Routledge, 1972.

- Franklin, B., "Introduction", in *The Plays and Poems of Mercy Otis Warren*, Delmar, New York: Scholars' Facsimiles and Reprints, 1980, pp. viii-xi.
- Franklin, B., "The British Editor to the Reader", in P. L. Ford, *The Writings of John Dickinson*, Philadelphia: The Historical Society of Pennsylvania, 1895, pp. 287-288.
- French, R. D., *The Memorial Quadrangle: A Book about Yale*, New Haven: Yale University Press, 1929.
- Friedman, L. J., Shaffer, A. H., "Mercy Otis Warren and the Politics of Historical Nationalism", *New England Quarterly* 48, 1975, pp. 194-215.
- Gallagher, C., Greenblatt, S., *Practicing New Historicism*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 2000.
- Garraty, J. A. Carnes, M. C., *American National Biography*, Vol. 15, New York: Oxford University Press, 1999.
- Geertz, C., *The Interpretation of Cultures*, London: Fontana, 1993.
- Gerlach, L. R., *Prologue to Independence: New Jersey in the Coming of the American Revolution*, New Brunswick: Rutgers University Press, 1976.
- Gilmore, M. T., "The Literature of the Revolutionary and Early National Periods", in *The Cambridge History of American Literature*, Vol. I, 1590-1820, Cambridge: Cambridge University Press, 1994, pp. 539-676.
- Grasso, C., "Print, Poetry, and Politics: John Trumbull and the Transformation of Public Discourse in Revolutionary America", *Early American Literature*, Vol. 30, No. 1, 1995, pp. 5-31.
- Greenberg, R. A., Piper, W. B., *The Writings of Jonathan Swift*, New York: Norton, 1973.
- Greene, E. B., *The Revolutionary Generation 1763-1790*, New York: Macmillan Company, 1943.
- Greene, J. P., "An Uneasy Connection: An Analysis of the Preconditions of the American Revolution", in S. G. Kurtz, J. H. Hutson, *Essays on the American Revolution*, Williamsburg: Chapel Hill, 1973, pp. 32-80.

- Greene, J. P., *Colonies to Nation, 1763-1789*, New York: McGraw-Hill, 1967.
- Greenblatt, S., "The Forms of Power and the Power of Forms in the Renaissance", *Genre* 15, Norman: University of Oklahoma Press, 1982. pp. 3-6.
- Greenblatt, S., *Renaissance Self-Fashioning: From More to Shakespeare*, Chicago: Chicago University Press, 1980.
- Gummere, M. R., "John Dickinson, the Classical Penman of the Revolution", *Classical Journal*, Vol. 52, No. 2, 1956, pp. 81-88.
- Habermas, J., *The Structural Transformation of the Public Sphere*, trans. T. Burger, Cambridge: Mass.: MIT Press, 1989.
- Hageman, J. F., *History of Princeton and Its Institutions*, Philadelphia: J. B. Lippincott and Co., 1879.
- Hamilton, J. C., *Life of Alexander Hamilton*, II Vols., New York: D. Appleton and Co., 1840.
- Hamilton, P., *Historicism*, London: Routledge, 1996.
- Hanna, W., *Benjamin Franklin and Pennsylvania Politics*, California: Stanford University Press, 1964.
- Haviland, T. V., "Francis Hopkinson and the Grammarians", *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 76, No. 1, 1952, pp. 63-70.
- Hawke, D., *The Colonial Experience*, Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1966.
- Hawthorn, J., *Cunning Passages: New Historicism, Cultural Materialism and Marxism in the Contemporary Literary Debate*, London: Arnold, 1996.
- Hayes, K. J., *Benjamin Franklin*, Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Hayes, K. J., "The Board of Trade's 'Cruel Sarcasm': A Neglected Franklin's Source", *Early American Literature*, Vol. 28, No. 2, 1993, pp. 171-176.
- Heartman, C. F., *Unpublished Freneauana*, New York: C. F. Heartman, 1918.
- Hendrickson, R. A., *The Rise and Fall of Alexander Hamilton*, New York: Van Nostrand and Reinhold Co., 1981.

- Hildeburn, C. R., Hart, F. H., Reed, J., "Francis Hopkinson", *The Pennsylvania Magazine of History and Biography*, Vol. 2, No. 3, 1878, pp. 314-324.
- Hindle, B., "The March of the Paxton Boys", *William and Mary Quarterly*, 3rd series, 1946, pp. 461-486.
- Hoare, Q., Nowell-Smith, G., *Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci*, New York: International Publishers, 1971.
- Howard, J., "The New Historicism in Renaissance Studies", *English Literary Renaissance*, Vol. 16, December 1986, pp. 13-43.
- Howard, L., "The Late Eighteenth Century: An Age of Contradictions", in H. H. Clark, *Transitions in American Literary History*, Durham, N. C.: Duke University Press, 1953, pp. 51-89.
- Howard, L., *The Connecticut Wits*, Chicago: University of Chicago Press, 1943.
- Hunt, G., *The Writings of James Madison*, 9 Vols., New York: G. P. Putnam's Sons, 1900.
- Jacobson, D. L., *John Dickinson and the Revolution in Pennsylvania 1764-1776*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1964.
- Jay, G. S., *America the Scrivener: Deconstruction and the Subject of Literary History*, Ithaca and London: Cornell University Press, 1990.
- Jackson, J., *Margaret Morris: Her Journal with Biographical Sketch and Notes*, Philadelphia: George S. MacManus, 1949.
- Jensen, M., *Articles of Confederation and Perpetual Union: An Interpretation of the Social-Constitutional History of the American Revolution, 1774-1781*, Madison, Wisconsin, The University of Wisconsin Press, 1959.
- Jensen, M., *American Colonial Documents to 1766*, Vol. 9, New York: Oxford University Press, 1955.
- Kaplan, L. S., *Alexander Hamilton: Ambivalent Anglophile*, Washington: A Scholarly Resources Inc. Imprint, 2002.
- Kerber, L., *Women of the Republic: Intellect and Ideology in Revolutionary America*, New York: Norton, 1986.

- Krieger, M., *The Aims of Representation: Subject/Text/History*, New York: Columbia University Press, 1987.
- Kuntzleman, O., *Joseph Galloway, Loyalist*, Philadelphia: Temple University, 1941.
- Lancaster, B., Ketchum, R. M., *The American Heritage Book of the Revolution*, New York: American Heritage Pub. Co., 1971.
- Leary, L. G., *That Rascal Freneau*, New York: Octagon Books, 1964.
- Lemay, J. A. L., *The Life of Benjamin Franklin*, 3 Vols., Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.
- Lemay, J. A. L., "Benjamin Franklin", in E. Emerson, *Major Writers of Early American Literature*, Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1972, p. 205-243.
- Levin, D., "The Autobiography of Benjamin Franklin: The Puritan Experimenter in Life and Art", *Yale Review*, Vol. 53, 1964, pp. 258-275.
- Looby, C., *Voicing America: Language, Literary form and the Origins of the USA*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 1996.
- Lynn, S., *Texts and Contexts: Writing about Literature with Critical Theory*, New York: University of South Carolina, 2001.
- Maclean, J., *History of the College of New Jersey*, 2 Vols., Philadelphia: J. B. Lippincott & Co., 1877.
- Maier, P., *From Resistance to Revolution: Colonial Radicals and the Development of American Opposition to Britain, 1765-1776*, New York: W. W. Norton and Co., 1972.
- Marsh, P. M., *Philip Freneau: Poet and Journalist*, Minneapolis: Dillon Press, 1967.
- Marx, K., *The 18th Brumaire of Louis Bonaparte*, New York: Wildside Press, 2008.
- Marx, K., Engels, F., *Selected Works*, London: Lawrence and Wishart, 1991.
- Mason, J. D. Jr., *The Poems of Phillis Wheatley*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1966.
- Matthews, H. C., *The Mark of Honor*, Toronto: University of Toronto Press, 1965.

- Meserve, W. J., *An Emerging Entertainment: The Drama of the American People to 1828*, Bloomington: Indiana University Press, 1977.
- Middlecauf, R., *The Glorious Cause: The American Revolution, 1763-1789*, New York: Oxford University Press, 1982.
- Miller, J. C., *The Origins of the American Revolution*, Stanford: Stanford University Press, 1943.
- Miller, J. H., "Presidential Address, 1986. The Triumph of Theory, the Resistance to Reading and the Question of the Material Base", *PMLA*, Vol. 102, 1987, pp. 281-291.
- Miller, S., *A Brief Retrospect of the Eighteenth Century*, New York: Burt Franklin, 1970.
- Modey, C. A., "Newspaper and Magazines", in K. J. Hayes, *The Oxford Handbook of Early American Literature*, Oxford: Oxford University Press, 2008, pp. 321-340.
- Montrose, L., "Professing the Renaissance: The Poetics and Politics of Culture", in H. A. Veenser, *The New Historicism*, London: Routledge, 1989, pp. 15-36.
- Moore, F., *Diary of the American Revolution*, 2 Vols., New York: Charles Scribner, 1860.
- Morgan, E. S., *Benjamin Franklin*, New Haven: Yale University Press, 2002.
- Morgan, E. S., Morgan, H. M., *Stamp Act Crisis: The Prologue to Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1953.
- Morris, W., *Toward a New Historicism*, Princeton: Princeton University Press, 1972.
- Mott, F. L., *American Journalism, A History: 1660-1960*, 3rd edition, New York: Macmillan, 1962.
- Newcomb, B., *Franklin and Galloway: A Political Partnership*, New Haven: Yale University Press, 1972.
- Niles, W. O., *Principles and Acts of the Revolution in America*, Baltimore: W. O. Niles, 1822.

- Nocolay, T. F., *Gender Roles, Authority and Three American Women Writers: Anne Dudley Bradstreet, Mercy Otis Warren, Margaret Fuller Ossoli*, New York: Peter Lang Publishing Inc., 1995.
- North, C., *Royal Riders: The Tories of the American Revolution*, Indianapolis, New York: The Bobbs-Merrill Company, 1963.
- Norton, M. B., *The British-Americans: The Loyalist Exiles in England, 1774-1789*, Boston, Toronto: Little, Brown and Co., 1972.
- Paine, T., "Common Sense", in E. Foner, *Thomas Paine: The Collected Writings*, New York: The Library of America, 1995, pp. 5-60.
- Palmer, R. R., *The Age of the Democratic Revolution: A Political History of Europe and America, 1760-1800*, Princeton: Princeton University Press, 1959.
- Paltsits, V. H., *A Bibliography of the Separate and Collected Works of Philip Freneau*, New York: Dodd, Mead and Co., 1903.
- Parrington, V. L., *Main Currents in American Thought: The Colonial Mind 1620-1800*, New York: Harcourt, Brace, 1927.
- Pehter, E., "Novi istorizam i njegova nezadovoljstva: politizacija renesansne drame", Sombor: *Dometi*, Vol. 29, 108-111, 2002, p. 107-131.
- Pennington, I., *The Fundamental Right, Safety and Liberty*, London: John Macock, 1651.
- Pickering, J. H., *The World Turned Upside Down: Prose and Poetry of the American Revolution*, Port Washington, New York: Kennikat Press Corp., 1975.
- Plato, *The Republic*, London: Penguin, 1987.
- Pollard, F., *The Literary Quest for an American National Character*, New York: Routledge, 2009.
- Potter, J., *The Liberty We Seek: Loyalist Ideology in Colonial New York and Massachusetts*, Cambridge, Mass., and London: Harvard University Press, 1983.
- Powell, J. H., "John Dickinson, President of the Delaware State", *Delaware History*, Vol. 1, 1946, pp. 1-54.

- Quinn, A. H., *A History of the American Drama from the Beginning to the Civil War*, New York: Harper & Brothers, 1923.
- Rakove, J., "The Patriot who Refused to Sign the Declaration of Independence", *American History*, August 2010, pp. 58-63.
- Rankin, H. F., *The Theater in Colonial America*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1960.
- Ranlet, P., *The New York Loyalists*, Knoxville: The University of Tennessee Press, 1986.
- Rendall, W. S., *A Little Revenge: Benjamin Franklin and His Son*, Boston: Little, Brown and Co., 1984.
- Richards, J. H., Harris, S. M., *Mercy Otis Warren: Selected Letters*, Athens and London: The University of Georgia Press, 2009.
- Richardson, G. A., *American Drama from the Colonial Period through World War I: A Critical History*, New York: Twayne Publishers, 1993.
- Richardson, L. N., *A History of Early American Magazines, 1741-1789*, New York: Nelson and Sons, 1931.
- Rigney, A., "Literature and the Longing for History", in J. Pieters, *Critical Self-Fashioning. Stephen Greenblatt and the New Historicism*, Frankfurt am Main: Peter Lang, 1999, pp. 21-43.
- Rucker, M. E., "Benjamin Franklin", in E. Emerson, *American Literature 1764-1789: The Revolutionary Years*, pp. 105-125.
- Ruland, R., Bradbury, M., *From Puritanism to Postmodernism: A History of American Literature*, New York: Penguin Books, 1992.
- Rossman, K. R., *Thomas Mufflin and the Politics of the American Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1952.
- Said, E., *Orientalism*, New York: Vintage, 1979.
- Sanford, C. L., *Benjamin Franklin and the American Character: Problems in American Civilization*, Boston: D. C. Heath, 1955.

- Sappenfield, J. A., *A Sweet Instruction: Franklin's Journalism as a Literary Apprenticeship*, Illinois: Southern Illinois University Press, 1973.
- Sayre, R. F., *The Examined Self: Benjamin Franklin, Henry Adams and Henry James*, Princeton: Princeton University Press, 1964.
- Schachner, N., *Alexander Hamilton*, New York: A. S. Barnes and Co., 1946.
- Schlesinger, A. M., *The Colonial Merchants and the American Revolution*, New York: Atheneum, 1968.
- Schlesinger, A. M., *Prelude to Independence: The Newspaper War on Britain, 1764-1776*, New York: Alfred A. Knopf, 1958.
- Schouler, J., *Americans of 1776: Daily Life in Revolutionary America*, Bowie Md: Heritage Books, 1991.
- Sears, L., *American Literature in the Colonial and National Periods*, Boston: Little, Brown and Co., 1909.
- Seavey, O., "Benjamin Franklin and D. H. Lawrence as Conflicting Modes of Consciousness", in G. Buelens, E. Rudin, *Deferring a Dream: Literary Sub-Versions of the American Columbiad*, Boston: Birkhäuser Verlag, 1994, pp. 60-80.
- Shepherd, W. R., *History of Proprietary Government in Pennsylvania*, New York: Columbia University Press, 1896.
- Shy, J., "The American Revolution: The Military Conflict Considered as a Revolutionary War", in S. G. Kurtz, J. H. Hutson, *Essays on the American Revolution*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1973, pp. 121-156.
- Silverman, K., *A Cultural History of the American Revolution*, Columbia University Press, 1987.
- Skemp, S. L., *Benjamin and William Franklin: Father and Son, Patriot and Loyalist*, Boston, New York: Bedford Books of St. Martin Press, 1994.
- Sloan, W. D., Williams, J. H., *The Early American Press, 1690-1783*, Westport: Greenwood, 1994.

- Smith, P. H., *Loyalists and Redcoats: A Study of British Revolutionary Policy*, Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1964.
- Smith, W., " 'Preface', to John Dickinson's 'A Speech on a Petition for a Change in Government of the Colony of Pennsylvania' ", in P. L. Ford, *The Writings of John Dickinson*, Vol. 1, Philadelphia: The Historical Society of Pennsylvania, 1895, pp. 11-20.
- Smythe, J. H., *The Amazing Benjamin Franklin*, New York: Frederick A. Stokes Co., 1929.
- Spengemann, W. C., "Early American Literature and the Project of Literary History", *American Literary History*, Vol. 5, No. 3, Eighteenth-Century American Cultural Studies, 1993, pp. 512-541.
- Spiller, R., *Literary History of the United States*, New York: Macmillan, 1953.
- Stillé, C. J., *The Life and Times of John Dickinson*, Philadelphia: Historical Society of Philadelphia, 1891.
- Stone, W. A., *Ballads and Poems Relating to Burgoyne's Campaign*, Albany: J. Munsell's Sons, 1893.
- Stourzh, G., *Alexander Hamilton and the Idea of Representative Government*, Stanford: Stanford University Press, 1970.
- Stout, H. S., *The Divine Dramatist: George Whitefield and the Rise of Modern Evangelicalism*, XVIII-XXIV, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co., 1991.
- Tagg, J., *Benjamin Franklin Bache and the Philadelphia Aurora*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1991.
- Teunissen, J. W., "Blockheadism and the Propaganda Plays of the American Revolution", *Early American Literature*, Vol. 7, 1972, pp. 148-162.
- Thatcher, J., *A Military Journal During the American Revolutionary War, from 1775 to 1783*, Boston: Richardson and Lord, 1823.
- Thayer, T., *Pennsylvania Politics and the Growth of Democracy, 1740-1776*, Harrisburg: Pennsylvania Historical and Museum Commission, 1953.

- Tillyard, E. M. W., *The Elizabethan World Picture*, New York: Macmillan, 1944.
- Tolles, F. B., *Meeting House and Counting House: The Quaker Merchants of Colonial Philadelphia*, Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1948.
- Tyler, M. C. *The Literary History of the American Revolution*, I, New York: Putnam, 1897.
- Tyler, M. C., "The Party of the Loyalists in the American Revolution", *American Historical Review*, Vol. 1, 1895, pp. 24-49.
- Twain, M., "The Late Benjamin Franklin", in *Sketches New and Old, The Writings of Mark Twain*, New York and London,: Harper and Brothers Publishers, 1917, pp. 214-215.
- Upton, L. F. S., *Revolutionary versus Loyalists: The First American Civil War, 1774-1784*, Waltham, Mass.: Blaisdell Pub. Co., 1968.
- Van Doren, C., *Letters and Papers of Franklin and Jackson, 1753-1785*, Philadelphia: American Philosophical Society, 1947.
- Van Tyne, C. H., *The Loyalists in the American Revolution*, Gloucester, Mass.: Peter Smith, 1959.
- Veeseer, H. A., *New Historicism: Reader*, New York and London: Routledge, 1994.
- Veeseer, H. A., *New Historicism*, New York and London: Routledge, 1989.
- Vesić V., *Tomas Pejn: korakom nezavisnosti i tragom ljudskih prava*, Beograd: Zadužbina Andrejević, 2011.
- Vukčević, R., *A History of American Literature. Precolonial Times to Present*, Beograd: Filološki fakultet, 2010.
- Vukčević, R., "Putevi Novog istorizma: intervju sa Stivenom Grinblatom", Novi Sad: *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*, Kniga LV, Sveska 1/2007, 131-135.
- Ward, C., *The War of the Revolution*, New York: Macmillan, 1952.
- Ward, J. W., "Who was Benjamin Franklin", in G. B. Nash, R. Schulz, *Retracing the Past: Readings in the History of the American People*, 2 Vols., New York: Harper and Row, 1990, p. 1: 175-183.

- Ward, J. W., "Benjamin Franklin: The Making of an American Character", in B. F. Barbour, *Benjamin Franklin: A Collection of Critical Essays*, New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1979, pp. 53-61.
- Warner, M., *The Letters of the Republic: Publication and Public Sphere in Eighteenth-Century America*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1990.
- Warren, J., Adams, J., Adams, S., *Warren - Adams Letters*, Vol. I, 1743-1777, Boston: The Massachusetts Historical Society, 1917.
- Wecter, D., "Francis Hopkinson and Benjamin Franklin", *American Literature*, Vol. 12, No. 2, May 1940, Duke University Press, pp. 200-217.
- Wertheimer, E., "Commencement Ceremonies: History and Identity in 'The Rising Glory of America', 1771 and 1786", *Early American Literature*, Vol. 29, No. 1, University of North Carolina Press, 1994, pp. 35-58.
- Willard, C., "Wheatley's Turns of Praise: Heroic Entrapment and the Paradox of Revolution", *American Literature*, Vol. 67, No. 2, Duke University Press, 1995, pp. 233-256.
- Wilson, J. H., Bollinger, S. L., "Mercy Otis Warren: Playwright, Poet and Historian of the American Revolution," in J. R. Brink, *Female Scholars: A Tradition of Learned Women Before 1800*, Montreal: Eden Press, 1980, pp. 161-182.
- Wilson, R., Dutton, R. *New Historicism and Renaissance Drama*, London: Longman 1992.
- Wood, G. S., *The Rising Glory 1760-1820*, Boston: Northeastern University Press, 1990.
- Worcester, D., *The Art of Satire*, Cambridge: Mass., 1940.
- Zall, P. M., *Ben Franklin Laughing: Anecdotes from Original Sources by and about Benjamin Franklin*, Berkeley: University of California Press, 1980.
- Zall, P. M., *Comical Spirit of Seventy-Six: The Humor of Francis Hopkinson*, San Marino, California: The Huntington Library, 1976.

Biografija autora

Violeta M. Vesić rođena je 14. novembra 1981. godine u Kragujevcu, gde je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu 2005. godine, na odseku za engleski jezik i književnost. Akademsko zvanje magistra filoloških nauka stekla je 2010. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, odbranivši magistarski rad pod nazivom "Tomas Pejn i Amerika revolucionarnog perioda", pod mentorstvom prof. dr Radojke Vukčević, redovnog profesora Filološkog fakulteta u Beogradu.

Dva puta je boravila na Institutu za američke studije Džon F. Kenedi u Berlinu kao istraživač stipendista (decembar 2008. godine i jul 2011. godine).

Učesnica je brojnih konferencija i naučnih skupova. Autor je nekoliko radova objavljenih u domaćim časopisima.

Oblast naučnog interesovanja: nauka o književnosti (engleska i američka književnost).

Od oktobra 2010. godine, Violeta Vesić je zaposlena kao asistent na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru, departman za filološke nauke.

Прилог 1.

Изјава о ауторству

Потписани-а Виолета Весић

број уписа _____

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Новоисторијска тумачења америчке књижевности

у уставно-револуционарног периода

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

Потпис докторанда

У Београду, 25.01.2013.

Виолета Весић

Прилог 2.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора Виолета Весић

Број индекса _____

Студијски програм _____

Наслов рада Новоисторијска тумачења америчке књижевности

уставно-револуционарног периода

Ментор др Радојка Вукчевић, редовни професор, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду

Потписани/а Виолета Весић

Изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Београду**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

Потпис докторанда

У Београду, 25.01.2013.

Виолета Весић

Прилог 3.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“ да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Новоисторијска тумачења америчке књижевности

уставно-револуционарног периода

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство
2. Ауторство - некомерцијално
3. Ауторство – некомерцијално – без прераде
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима
5. Ауторство – без прераде
6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

Потпис докторанда

У Београду, 25. 01. 2013.

Андрејка Ресети

1. Ауторство - Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце, чак и у комерцијалне сврхе. Ово је најслободнија од свих лиценци.

2. Ауторство – некомерцијално. Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела.

3. Ауторство - некомерцијално – без прераде. Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела. У односу на све остале лиценце, овом лиценцом се ограничава највећи обим права коришћења дела.

4. Ауторство - некомерцијално – делити под истим условима. Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада.

5. Ауторство – без прераде. Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела.

6. Ауторство - делити под истим условима. Дозвољаваате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада. Слична је софтверским лиценцама, односно лиценцама отвореног кода.